

आचाराङ्ग सूत्र.

(मूळ सहित भाषान्तर)

प्रयोजक अने प्रवर्तक.

प्रोफेसर खजीभाइ देवराज.

कच्छ—कोडाय.

तथा

जैन स्कॉलर्स.

मोरवी—काठियावाड.

द्वितीयावृत्ति—प्रत १०००.

राजकोट

धी राजकोट प्रिन्टिंग प्रेसमां

मेहेता मोहनलाल दामोदरे छाप्पुं.

संवत् १९६२.

सने १९०६.

આચાર શાસ્ત્રં સુવિનિશ્ચિતં યથા જગાદ વીરો જગતે હિતાય યઃ
તથૈવ કિંચિદ્ ગદતઃસણ્વ મે પુનાતુ ધીમાન્ વિનયાર્પિતા ગિરઃ

[ટીકાકાર.]

જે વીર જે રીતે આ ચોકસાઈ ભરેલું આચાર શાસ્ત્ર જગત્-જનોના
સ્વરૂ તેમના કલ્યાણ માટે બોલ્યા છે, તેજ મહા બુદ્ધિમાન વીર
તેજ રીતે કંડક બોલવા ચહાતા સેવકની વિનયપૂર્વક તેમની
પ્રત્યે અર્પણ કરવામાં આવતી વાળીને પવિત્ર કરો.

આ પ્રમાણે.

આચારાંગ સૂત્રના ટીકાકાર શીલાચાર્ય ઘણા
સાદા પણ હૃદય ભેદક શબ્દોમાં પોતાની તમામ કૃતિને
શ્રીમાન્ વીર પ્રભુ પ્રત્યે અર્પણ કરીને તેમનો સાદ્ગત્તા માગી છે,
અને તે વ્યાજવીજ છે, કારણ કે જે ઉત્તમ चीज આપખને જેના
પાસેથી મળેલી હોય તે ઉત્તમ चीज પાછી તેનેજ અર્પણ કરવામાં આવે તો
તેથી આપણે જાણે ઋણ મુક્ત થતા હોઈએ તેમ આપણું અંતઃકરણ કંડક અપૂર્વ
શાંતિ મેળવીને પ્રફુલ્લિત થાય છે.

માટે

અમે પણ એજ ઉત્તમ પદ્ધતિ સ્વીકારીને

તેમનીજ વાળીને ગુર્જર ભાષામાં અનુવાદિત કરવાનો અમારો આ
અલ્પ પ્રયાસ વિનય નમ્ર થઈને તેજ મહાત્મા શ્રમણ ભગવાન્ શ્રી મહાવીર પ્રભુ
પ્રત્યે અર્પણ કરીએ છીએ.

(તથાસ્તુ)

જગત્માં રહેલા તમામ જીવો સુખ પામો, તેમના તમામ દુઃખ દરદ દૂર થાઓ,
 અને તેઓમાં સત્ય જ્ઞાનનો પ્રકાશ થાઓ, એ અમારી પેહેલી ભાવના છે. ૧
 ધર્મ શાસ્ત્ર અને સાયન્સ [સિદ્ધ પદાર્થ વિજ્ઞાન શાસ્ત્ર] નો જ્યાં પરસ્પર વિરોધ
 પડતો હોય, તેવા સ્થળે ધર્મ શાસ્ત્રોમાં વપરાયેલી ગુપ્ત [સાંકેતિક] ભાષા
 લક્ષમાં લઈ તેના શમ્યક અર્થ કરવા માટે સ્વચ્છેદન બુદ્ધિમાન મહા
 પુરુષો ઓ ભૂમંડલપર અવતરો, તેઓ આંધળી શ્રદ્ધા ન દોરાતાં
 સ્વયં સત્ય શોધીને સત્યનેજ કાયમ રાખવા દરેક ધર્મશાસ્ત્રની
 ગુપ્ત વાણીના તે તે દેશકાળને અનુસરતા ઘટિત અર્થ વતા-
 વીને જનમંડલમાં વ્યાપી રહેલા મિથ્યાત્વ [જુઠ અને
 વ્હેમ] નું સ્વચ્છેદન કરો,—એ અમારી બીજી ભાવના છે. ૨

ધર્મ વિરોધ દૂર થાઓ. સઘળા ધર્મોમાં દયાનો મહિમા દ્રઢ મૂલ્ય થાઓ, સઘળા
 ધર્મોમાં સત્યનાં મૂલ્ય શોધાઓ, અને એ રીતે સઘળા ધર્મો દયા અને સત્યના
 મજબૂત પાયાપર સ્થાપિત થઈ ધર્મવ્યવસ્થા કાયમ થાઓ—એ અમારી ત્રીજી
 ભાવના છે. ૩

જૂદા જૂદા ધર્માનુયાયિઓમાં અસપરસ દેશ્વાતો ધર્મ દ્વેષ દૂર થાઓ, ભ્રાતૃ ભાવ
 સ્થાપિત થાઓ, સલાહ સંપ કાયમ રહો, અને દુર્ગુણો દૂર થઈ સદ્ગુણોનો
 સંચાર થાઓ—એ અમારી ચોથી ભાવના છે. ૪

દુનિયાભરમાં આલસ્યનો નાશ થાઓ, ઉદ્યમની વૃદ્ધિ થાઓ, વિદ્યાનો વિકાસ
 થાઓ, સત્યનો પ્રકાશ થાઓ, અને એ રીતે ધર્મનો જય થાઓ—એ અમારી
 પાંચમી ભાવના છે. ૫

મનુષ્યની પ્રજા આપણા કરતાં આગળ વધો, આપણા કરતાં વધુ જ્ઞાન મેળવો,
 આપણા કરતાં વધુ શોધન કરો, કિં વહુના, આપણા કરતાં વલ-બુદ્ધિ,
 વિદ્યા-કલા, વિજ્ઞાન-વૈભવ, સુસ્થ સંપત્તિ, રંગ-રુપ, હોંસ-હિમ્મત વગેરે
 તમામ રૂઢી વાવતોમાં આગળ આગળ વધીને આપણાં કરતાં વધુ
 આયુષ્ય ભોગવો, અને આપણાં મૂકેલાં અધુરાં કામો પરિપૂર્ણ કરો

તથા ઝાંપળે સ્વપ્ને પણ નહિ જોયેલી ઈજવ શોધો કરીને
 જિંદગી-વિખ્યાત થાઓ એ અમારી છટ્ટી અથવા છેલ્લી
 ભાવના છે.

૬

વીર! વીર! વીર!

પ્રસ્તાવના.

(દ્વિતિયાવૃત્તિ.)

કૌઈ કિમતી પુસ્તકની નવી આવૃત્તિ પ્રસિદ્ધ થાય એ એમ વતાવી આપે છે કે તે પુસ્તક લોકોમાં પ્રિય થઈ પડયું છે, ચોતરફ તે ઉત્સાહથી વંચાય છે અને ચોતરફથી તેની સારી માંગણી થાય છે. આજ કાલ સંખ્યા બંધ નાનાં ઘોટાં પુસ્તકો પ્રસિદ્ધ થયાં કરે છે અને લાગવગથી કે અર્પણ પત્રિકાના માનથી લોકો તેની નકલો खરીદ પળ કરે છે. આવા જમાનામાં આવા અમૂલ્ય પુસ્તકો પ્રચાર કરવામાં ઓછી મુશ્કેલી નહતી નથી.

આ સૂત્રની પ્રથમાવૃત્તિ પ્રસિદ્ધ થયા પછી તુરતમાંજ તેની નકલોનો ઉઠાવ થઈ ગયો હતો અને ચોતરફથી ઉપરોં ઉપરી માંગણી ચાલુ રહી હતી પ્રથમાવૃત્તિના ટાઇપ નાના હોવાથી તેમજ ભાષાન્તર ગુજરાતી અક્ષરમાં છપાયેલ હોવાથી, ઘણા લોકો તેનો લાભ લઈ શકતા નહીં. માલ્વા, મેવાડ, મારવાડ, દક્ષિણ, મધ્ય હિંદુસ્તાન, પંજાબ અને સર્વ દેશોના લોકો તેનો લાભ લઈ શકે માટે મૂલ પાઠ મોટા અક્ષર અને ભાષાન્તર પણ મોટા નાગરી અક્ષરમાં પ્રસિદ્ધ કરેલ છે.

જૈન ધર્મનું સ્વરૂપ જીવન સર્વજ્ઞ પ્રણીત સૂત્રો છે. જૈન ધર્મનું મંહાળ પવિત્ર સૂત્રો પરજ છે. જૈન ધર્મની ફારત સૂત્રોરૂપી પાયા ઉપરજ રચાયેલી છે. જૈન ધર્મનાં નીતિભય ફરયાનો ડંઢા રહસ્યો અને સુક્ષ્મ તત્ત્વજ્ઞાનો જાણવાનાં મુખ્ય સાધન પવિત્ર સૂત્રો પરજ છે. જૈન તરીકેનું જીવન ગાલ્વા માટે સૂત્રોએ કિમતી કાયદાઓ છે. જે મહાપ્રભુના એક અક્ષર માત્રથી અનેક અમૂલ્ય શિક્ષાઓના પ્રવાહ છૂટે છે, તેવી શીલામણોના મંદારરૂપ અને સંગ્રહરૂપ સૂત્રોજ છે. તેના દરેકે દરેક વાક્ય, દરેકે દરેક શબ્દ, અને દરેકે દરેક અક્ષર જ્ઞાનામૃતથી મરપૂર છે.

વિસ્મરણ શક્તિનું સામ્રાજ્ય સ્થપાતા, મિત્ર મિત્ર મગજવાલા સમર્થ વિદ્વાનોએ એકત્ર મલી જે પવિત્ર વાણીનું ગુંથન કરેલ છે, તે આપણી પ્રજામાં છૂટે હાથે વંચાવાની જરૂર છે. સૂત્રોની ભાષા આપણામાંનાં ઘણાને અપ્રચલીત

હોવાથી, તેનો જોડયે તેવો લાભ લેવાતો નથી અને અમૂલ્ય શીશ્વામણોના મંદારથી અજ્ઞાન રહેવું પડેછે. આ માટે આ પવિત્ર સૂત્રોનાં શુદ્ધ ભાષાન્તર આપણીજ ભાષામાં કરવાના જરૂરીયાત વિષે શ્રી શ્વેતાંવર કોન્ફરન્સ અને વિદ્વાન્ શ્રાવકો ઠરાવ કરીનેજ વેસી ન રહેતાં, તેનો અમલ તુરતમાં થયેલો જોવા ઇચ્છેછે. પણ સૂત્રોના ભાષાન્તરથી શ્રાવક વર્ગ માહિતગાર થાય એ કેટલાકને ભયરૂપ લાગેલું હોવાથી; તેવાં ભાષાન્તરો પ્રસિદ્ધ થતાં અટકાવવા કોશેશ થયેલીછે, છતાં દાલનો જમાનો આવી આવિચારી અટકવો તરફ અલક્ષ કરવાની જરૂરીયાત સ્વીકારેછે. આ પુરતક તેવા પ્રયાસનું એક પ્રતિફલ્લે. મહા મહેનતે અને મોટા खर्चे આવા ભાષાન્તરો પ્રસિદ્ધ કરવાનું સાહસ, સુજ્ઞ શ્રાવકોની સાહ્યતાની આશાએજ અમે ઉઠાવ્યું છે અને લોકો તેની કદર કરશેજ.

પ્રથમાવૃત્તિમાં રહી ગયેલી ભૂલો આ આવૃત્તિમાં સુધારવામાં આવીછે. શંકીત સૂત્રોના અર્થ વિદ્વાન્ મુનીરાજની સલાહ મુજબ વિસ્તારથી સમજાવવામાં આવ્યાછે અને વાઙ્માત્રવોધકારના આશય મુજબની ટીકાઓ તેમજ સ્પષ્ટિકરણ માટે ફૂટનોટ વીગેરે દાખલ કરવા खास કાઢજી રાક્ષી પુસ્તકને બની શકે એટલું ઉપયોગી અને આકર્ષણીય વનાવવા વિદ્વાનાની સલાહ મુજબ વનતો પ્રયાસ કર્યોછે.

જોકે આ પુસ્તકને શુદ્ધ વનાવવા વનતો શ્રમ કર્યોછે. તોપણ જ્ઞાના વર્ણીય કર્મના પ્રાવલ્યથી તે નિર્દોષ હોવું અસંભવીતછે. આશાછે કે સુદ્ધ વાંચકો તેમાં રહેલી ભૂલો માટે દરગુજર કરી કરવા યોગ્ય સુધારા વધારા અમને સુચવશે તો ઉપકૃત થઈશું.

પ્રસિદ્ધ કર્તા.

प्रस्तावना.

काळनी गहन गति छे, पूर्वे एक समय एवो पण हतो के जे वखते पुस्तक-पानानी जरा पण जरूर न पढती, स्मरण शक्तिनुंज साम्राज्य हतुं, एक वखत श्रवण करेलुं “ पुनः पुनः ” याद लावनारां मनुष्यो विशेष हतां. आवा सुवर्ण-युगेने विषे ज्ञानी पुरुषो विद्यमान हता, जे उच्च स्थिति संपादन करवाथी सर्वत्र दिग्विजय मेळवता इतिहासनी तवारीख उपरथी जणाय छे के एवा समयमां जैन मार्ग सर्वोत्तमताने शिखरे बिराजतो हतो. जेम दिवसने विषे सूर्यना, अने रात्रिने विषे चंद्रना तेजथी, सर्वत्र प्रकाश थइ रहेछे तेम चरम-छेछा तीर्थंकर श्री महावीर प्रभुनी हैयार्ता वखते अज्ञानरूपी अंधकार दूर थइ सर्वत्र ज्ञानरूपी प्रकाश छवराइ गयो हतो. ते भगवंतना निर्वाण पछी धीमे धीमे मनुष्योनी स्मरण शक्ति घटती गइ, ते पटले सुधी के पूर्वतुं ज्ञान जाळवी राखवा माटे पुस्तको लखाववानी जरूर पढी. आतुं परिणाम ए थयुं के पुस्तको लखावाथी मनुष्यो वेदरकार बनता गया अने तेओए स्मरण शक्तिने ते बावतमां श्रम आपवो बंध कर्यो जे वखते पुस्तको लखायां ते वखत श्रमण भगवंत श्रीमहावीर प्रभुना निर्वाण पछीना केटला एक सैका पछीनो हतो.

आ प्रमाणे स्मरण शक्तिनी न्यूनता-अने दिनप्रतिदिन हानी यती जोइ ते वखतना पुरुषो, जेना आपणे घणाज आभारी छीए, तेओए जे कांइ जोयेलुं, सांभलेलुं, अनुभवेलुं हतुं ते बधुं पोतानी ज्ञान शक्ति अने स्मरण शक्ति अनुसार लखाववुं शरु कर्युं. (ते पुरुषोनुं ज्ञान आजना जमाना करतां घणुंज चढीआतुं हतुं). हालनी पेढे कागळो बीगेरे ऊपर नाहि, पण ताढपत्रोपर ते सूत्रो लखायां हतां. ते उपकारी पुरुषोने एवी भीति लागी के जो आ प्रमाणे स्मरण शक्ति घटती जशे तो ज्ञाननो लय यवानो समय नजदीक आवेशे. श्रमण भगवंत श्रीमहावीरस्वामीना निर्वाण पछी ९८०-९९३ वर्ष पटले इस्वीसन ४५४-४६७ नी सालचा अरसामां आवे अणीने समये श्रीवल्हमीपुर नगरने विषे श्रमण भगवंत श्री देवर्द्धि-

गणिनी देखरेख नीचे जैन संप्रदायना विद्वान् आचार्योंए एकठा मळी जैन आगमो लखी लेवानो निश्चय कर्यो. मोठा मोठा श्रीमंतो ते समये जैन धर्मानुरागी होवाथी जैन आचार्यों पोतानी धारणायां फतेह पास्या अने पुष्कळ श्रम लई पुस्तको लखी तेनी जुदी जुदी प्रतो जुदा जुदा शिरोना जैन भंडारोमां दाखल करावी.

आ सूत्रो निष्पक्षपाती विद्वानोनी कसायेली कलमथी लखायेलोंछे एम पुरवार करवाने एटलुंज बस थशे के आ सूत्रो विद्वान् पुरुषोना मंडळे एकठां मळीने एकत्र अभिप्रायथी लखावेलोंछे जेथी कोइ पण मतमतांतर के कदाग्रहनो पक्ष तेमां होय ते धारवुं भूल भरेलुंछे. वळी आ सूत्रो लखवा-मां कोइ पण जातनी विषमता यातो (पाछळनी प्रजामां देखाती) स्वार्थ-परायण द्रष्टि होवानुं कशुं पण कारण नहोतुं. जेथी आ सूत्रो निष्पक्षपात झेलीथी लखायांछे एम कबुल कर्या विना चालतुं नथी कारण के ते सर्व विद्वान आचार्योंना मगजमां जे हकीकत खरेखरी याद आवी अने सर्व मान्य थइ तेज सूत्रोमां गुंथाइ इती.

झानीना वाक्यो संक्षिप्त होय छे-तेनां टुंक शब्दोमां घणो भावार्थ समायेलो होय छे. आपणां आगमो वांचतां आवां वाक्यो स्थळे स्थळे नजरे पडेछे. जेथी वांचक वर्ग पोतानी स्थूल बुद्धिने लइने रहस्य समजी न झके तो तेमां मूळ लेखकोने कशो दोष देवानो नथी. आ वातनी सत्यताने खात्री एटला उपरथीज थशे के जैन आगमो लखाया पछी केटला एक विद्वानोए ते उपर निर्युक्ति, भाष्य, चूर्णि, दीका वीगेरे करेलोंछे ते एवा हेतुथी के आजना दुर्लभ बांधी जीवने ते वाक्यो समजवां सुगम पडे.

मूळ जैन आगमो ८४ इता तेमांथी भयंकर दुष्कालो तथा राज्य विप्लवोना समयमां, केटलांक, गाम, नगर, शिहरां वीगेरे उज्जड थइ नाश पाम्यां ते साथे आपणां घणां सूत्रो पण लय पाम्यां, तो पण सुभाग्ये हालमां तेमांना ३२ थी ४५ आगमो विद्यमान रखांछे.

अर्वाचीन समयमां मागधी-प्राकृत अने संस्कृतनो अभ्यास घटतो गयो अने तेथी सूत्रोनी शैली समजनाराओनी खोट पडवा लागी. जो के मुद्रणकळानी साक्षताथी सगवदता वधती गइछे परंतु दुर्भाग्ये ते वांची

समजवानो लाभ लेनाराओनी खामीछे, सूत्रोनी शैली अने तेमां रहेला दिव्य रहस्य समजवा माटे प्राकृत अने संस्कृत ज्ञाननी मुख्य जरूरछे परंतु तेदलुं ज्ञान धरावनारा सुभागे हाल एक हजार जैनमांथी एकाद मात्र मले. आवी दयामणी स्थितिने लइने जैन फिलोसोफीनुं उत्तम ज्ञान घटतुं गयुं अने हजु पण घटतुं जाय तेमां आश्चर्य थवा जेवुं नथी. आवा बारीक समये सुभागे माजी प्रोफेसर मैक्समुलरना शिष्यो मि. हरमन जेकोबी, डॉक्टर हॉर्नल, मि. ओल्डनबर्ग, मि. वेवर डॉ. ल्युमॅन विगेरे पाश्चिमात्य विद्वानो-जर्मन ओरीएन्टल स्कॉलरोए जैन फिलोसोफीनुं महत्व समजवा माटे मथन करी केटलाक आगमोना भाषान्तर अंग्रेजी भाषामां प्रसिद्ध करी, जे जोतां तेओनी विद्वता एक अवाजे कबुल राख्या बिना चालतुं नथी. अर्वाचीन जमानाने जैन फिलोसोफी समजवानो मुख्य आधार आ विदेशी विद्वानोना भाषान्तर उपरज छे, कारण के संस्कृत तेमज प्राकृत भाषामां निपुणता धरावनाराओनी संख्या जुज मात्र-नजीवी सरखीछे. प्रचलित-देशी भाषानां सारां भाषान्तरना तेमज संस्कृत ज्ञानना अभावे पुर्वोक्त पुस्तको वांचवा, हालना केळवाएलो वर्ग दोराय अने ते उरथी जैन फिलोसोफी माटे मत बांधवा प्रेराय ए कोई पण रीते अनुचित नथी. हवे प्रश्न ए थायछे के ए जर्मन विद्वानोए जे पुस्तको प्रसिद्ध करीछे अने तेमां जे विचारो दर्शाव्याछे ते जैन आगमो अनुसार यथातथ्यछे के नहि ? आ हवे तपासवानुछे.

इस्वीसन १८८४ नी सालमां ज्यारे मि. जेकोबीए आचारांग तथा कल्पसूत्रना भाषांतरो प्रसिद्ध करी, ते वखत जैन फिलोसोफी माटे तेमज जैन धर्मनी प्राचीनता माटेना तेना तथा बीजा विद्वानोना जे विचारो हता ते विचारो दश वर्ष पछी एटले इस्वीसन १८९५ नी सालमां ज्यारे श्री सूत्रकृतांग तथा उत्तराध्ययन सूत्रोना इंग्रेजी भाषांतर प्रसिद्ध करवामां आव्या ते वखते घणाज बदलाएला जोवासां आवेछे प्रथम ओरीएन्टल स्कॉलरो-ने विद्वानोना एबो अभिप्रायहतो के जैन ए बौद्धनी एक शाखाछे, अने बौद्धना मूलतत्त्वोनुं अनुकरण जैनोए करेछे छे. हालना केळवणी खातामां जे इतिहासो चालेछे तेमां आज भावार्थनुं शिक्षण अपातुं होवार्थी आपणा जैन वालकोने पण तेवी भ्रष्टा याय ए.

સંભવિત છે. તે વાત મિ. જેકોવીય આચારાંગ સૂત્રની પ્રસ્તાવનામાં પ્રથમ લંબાણથી વિવેચન કરેલું છે. આ વિવેચન તેના પોતાના ચીજા પુસ્તકની પ્રસ્તાવનાના પ્રથમ વાક્યથીજ બદલાયેલું આપણી નજરે પડે છે કે—

Ten years have elapsed since the first part of my translation of Jaina Sutras appeared. During that decennium many and very important additions to our knowledge of Jainism and its history have been made by a small number of excellent scholars

જૈન સૂત્રોનાં મારાં ભાષાન્તરના પ્રથમ ભાગ બહાર પડ્યાને આજે દસ વર્ષ થયા છે. જે અરસામાં જૈન ફિલોસોફી તેમજ ઇતિહાસ સંબંધી યોદાદક વિદ્વાન્ સ્કોલરોની સહાયતાથી અમારા જ્ઞાનમાં ધણો અગત્યનો બધારો થયો છે.

અને જૈનની પ્રાચીનતા સંબંધે પણ તેજ વિદ્વાન તેજ પ્રસ્તાવનામાં લખે છે કે,—

It is now admitted by all that Nataputta (Gnatriputra), who is commonly called Mahavira or Vardhmana, was a contemporary of Budha; and that the Niganthas (Nir-granthas) now better known under the name of Jains or Arhats, already existed as an important sect at the time when the Buddhist church was being founded

શ્રમણ ભગવંત શ્રીમહાવીર પ્રભુને નામે ઓઝાતા જ્ઞાતપુત્ર-વર્ધમાન સ્વામી જે વચ્ચે બુદ્ધ વિચરતા તે વચ્ચેજ તેના (contemporary) પ્રતિસ્પર્ધી તરીકે વિદ્યમાન હતા અને જે વચ્ચે બૌદ્ધધર્મ દ્વંત્રી સ્થાપાતો હતો તે વચ્ચે અર્હનના નામે ઓઝાતા નિર્ગ્રંથો એક અગત્યના પ્રસિદ્ધ-પંથ તરીકે વ્યારનાઈ સ્થાપિત થયેલ માર્ગમાં વિચરતા હતા એમ હવે સર્વ કોઈ કબુલ કરે છે.

જૈન ધર્મની પ્રાચીનતા જૈન પુસ્તકો ઉપરથીજ તેમને સાચીત થઈ નથી પરંતુ બૌદ્ધ વિગેરે ચીજા ધર્મના પુસ્તકો ઉપરથી પણ જૈન ધર્મની પ્રાચીનતાની સાચીતી માટે તે વિદ્વાન્ કહે છે કે—

I therefore look on this blunder of the Budhists as a proof for the correctness of the Jain tradition, that fol-

lowers of Parsva actually existed at the time of Mahavira. Before following up this line of inquiry I have to call attention to another significant blunder of the Buddhists: they call Nataputta an Aggivessana i e Agnivaisyayana; according to the Jainas. However he was a Kasyapa, and we may credit them in such particulars about their own Tirthankara.

But Sudharman his chief disciple, who in the Sutras is made the expounder of his creed, was an Agnivaisyayana, and as he played a prominent part in the propagations of the Jain religion, the disciple may often have been confounded by outsiders with the master, so that the Gotra of the former was erroneously assigned to the latter. Thus by a double blunder the Buddhists attach the existence of Mahavira's predecessor Parsva and of his chief disciple Sudharman.

શ્રમણ ભગવંત શ્રીમહાવીરના વચ્ચતમાં શ્રી પાર્શ્વનાથજીના અનુયાયી સંતાનિયા ચોક્કસપણે વિચરતા, એ જૈનના ઇતિહાસની સ્વરી સાચીતી હોવાથી બુદ્ધિષ્ઠલોકોની આ-ગંભીર-ભૂલ (જૈન એ બુદ્ધની શાસ્ત્રાલે) ની મને સ્વાત્તી થાય છે. આ વાતની તપાસનો નિર્ણય કરતાં પહેલાં બુદ્ધિષ્ઠલોકોની ધીજી દેસીતી-ગંભીર મોટી ભૂલ માટે વાંચનારનું ધ્યાન સ્વેચ્છવાની જરૂર પડે છે કે, તેઓ-વૌદ્ધ લોકો જ્ઞાતપુત્ર શ્રીમહાવીરને અગ્નિ વૈશ્યાયન ગોત્રી કહે છે જ્યારે જૈનો તેને કાશ્યપ ગોત્રી કહેછે અને પોતાના તીર્થંકેરા પ્રત્યે જૈનોના આ મતને માટે અમે તેને વ્યાજવી-સ્વરા માનીયે છીએ. પરંતુ શ્રીમહાવીરના મુખ્ય શિષ્ય શ્રી સુધર્માસ્વામી જે અગ્નિ વૈશ્યાયન ગોત્રી હતા અને જેને સૂત્રોનાં તત્ત્વનો પ્રકાશ કરેલો છે અને જૈન માર્ગના પ્રચાર પ્રયત્નમાં જેને મુખ્ય ભાગ લીધોલે, તેથી ગુરુ શિષ્યનાં ગોત્રના અરસપરસ વીજાઓએ ગુંચવાડા કરેલોલે તેથી કરી શ્રી મહાવીર જે કાશ્યપ ગોત્રી હતા તેને અગ્નિ વૈશ્યાયન ગોત્રી ઠરાવ્યા. બુદ્ધિષ્ઠલોકોની આ વેવઢી મોટી ભૂલ છે કે:-

૧ શ્રમણ ભગવંત મહાવીરસ્વામી વિચરતા તે વચ્ચત ત્રેવીશમા પ્રશ્ન શ્રી પાર્શ્વનાથજીના અનુયાયી-સંતાનીઆ ન હતા તે અને.

૨ શ્રીમદ્દાવીરસ્વામી કાશ્યપ ગોત્રી હતા તેમને અગ્નિવૈશ્યાયન ગોત્રી ઠરાવ્યા. (ઇટલે કે પાર્શ્વનાથ પ્રધુના સંતાનીઆ વિચરતા (જે જૈનનું પ્રાચીનપણું સાબીત કરેછે) અને શ્રીમદ્દાવીરસ્વામી અગ્નિવૈશ્યાયન ગોત્રી નહિ પણ કાશ્યપ ગોત્રી હતા અગ્નિવૈશ્યાયન ગોત્રી તો તેમના શિષ્ય સુધર્માસ્વામી હતા.

આ સિવાય જૈનની પ્રાચીનતા સંબંધે સ્વાસ એક જુદુજ પુસ્તક નામે (Mahavira and his predecessors) “ મહાવીર અને તેના અગ્રગામિ ” એ નામનું મિ. જેકોબીએ પ્રસિદ્ધ કરેલુંછે; જેમાં જૈન માર્ગની પ્રાચીનતા સંબંધે પુરાવા સહીત આવેલુંવર્ણન કરેલુંછે તે સિવાય મિ. લુડરાઈસ, ડોક્ટર ફયુર, મિ. ક્લોટ, અને ડોક્ટર ઘુલર જેવા વિદ્વાનોએ પણ જૈન-ફિલોસોફીને માટે વહુજ ઉત્તમ અભિપ્રાય દર્શાવેલ છે માત્ર તેઓ આવી વાણીથીજ અટક્યા નથી પરંતુ કર્તવ્યમાં આગલ વધી જૈન-પુસ્તકોના ભાષાન્તર પ્રસિદ્ધ કરતા જાયછે સૂત્રોની ભાષા તેઓને વિદેશી હોવા છતાં અયાગ થમ લઈ તેનું રહસ્ય સમજવા માટે તેઓ જે મથન કરે છે તે આ દેશના જૈનોને શરમમાં નાખેછે અને જાગૃત થવાને આદકતરી રીતે ફટકો મારે છે.

ડોક્ટર હોર્નલે ઉપાસકદશાંગ સૂત્રનું જે ભાષાન્તર પ્રસિદ્ધ કર્યુંછે અને તેમાં જે ધોરણ અંગિકાર કર્યુંછે તેને દરેક ભાષાન્તરકર્તાએ આજના જમાના માટે અનુસરવું એ ઉત્તમ છે. જૈન સૂત્રોના ભાષાન્તર કરતાં પાશ્ચિમાત્ય વિદ્વાનો વ્યાકરણના દોષો ઉપર સ્વાસ ધ્યાન આપતા જણાયછે, આમ થવાથી મૂળ આશય છુટમાં સમજાવામાં કોઈ પ્રસંગે કદાચ તેઓ પછાત રહેલા જોવામાં આવેતો તેથી તેમની વિદ્વતા સંબંધે કશી ન્યુનતા માનવાની નથી કારણ કે અર્વાચીન સમયમાં જૈનના સૂત્રોની જે હસ્તિલિખિત પ્રતોછે તેમાં લેખકના હસ્ત દોષથી અથવા તો પરંપરાથી કાંઈક ન્યુનાધિક લખા બાધી, શબ્દોની વિભક્તિ આધીપાછી થઈ જવાના દોષોલાગવા સંભવ છે અને તેથી ભાષાન્તરમાં વચ્ચે ફેર પડી જવા સંભવ છે. દ્રષ્ટાંત તરીકે ડોક્ટર હોર્નલ પોતાના ઉપાસકદશાંગ સૂત્રના ભાષાન્તરમાં છત્રીસમે પાને તેમજ બે જગોએ તે વાક્ય આવેછે તે જગોએ “અદામુદ્ધં દેવાણુપ્પિયા મા પઠીં યથં કરેહ” એ, વાક્યનું ભાષાન્તર એવી રીતે કરેછે કે May it so please

O! beloved of the Devas do not deny me, આ ભાષાંતરસાધ-
રણ જૈન વાંચક વર્ગને પળ અમાન્ય થઈ પડે; જો કે ડૉક્ટર હૉર્નલ
પોતાના પુસ્તકની પાછળની Criticle notes—પૂરવણીમાં, આ વાક્યના
સ્વરા અર્થ સંબંધે સંશયમાં પડી જુદા જુદા જર્મન વિદ્વાનોના અભિપ્રાયો
તથા વ્યાકરણના પુરાવાઓ ટાંકેછે. ડૉક્ટર લ્યુમેન એજ વાક્યનો અર્થ
આ પ્રમાણે કરેછે કે:— Well then beloved of the Devas do
not cause any obstruction આ વાક્યનો જું સ્વરો અર્થ હોવો ઘટેછે
તેના નિર્ણયપર આવશ્ય માટે નીચેની હકીકત પ્રાસંગિક ગણાસે “ જે
વસતે શ્રી ગૌતમસ્વામી વાણિજ્ય ગામ નામના નગરમાં ઉચ્ચ નીચ ને
મધ્યમ કુલને વિષે ગોચરી કરવા માટે ઉત્સુક થયા તે વસતે તેણે ડપલા
શબ્દોમાં શ્રમણ ભગવંત શ્રીમહાવીર પાસે અરજ કરીછે. એમ અંગ્રેજી ભા-
ષાંતરનો ભાવાર્થછે પણ સ્વરી રીતે તો તે શબ્દો શ્રમણ ભગવંત શ્રી મહાવીર
પ્રભુના ઉત્તરરૂપે છે કે:—‘ જેમ તમને સુખ ઉપજે તેમ કરો વિલંબ કરતા ના ’
વળી ડૉક્ટર હૉર્નલ તે પછીના ૭૮ માં વાક્યમાં કબુલ કરેછે કે શ્રી
ગૌતમ ગણધર ઉપરના શબ્દો સાંભળીને વાણિજ્ય ગામ નગરમાં ગૌચરી
વિગેરે કાર્યને માટે પ્રવૃત્તા છે. આ ઉપરથી વાંચક વર્ગ કબુલ કરશે કે,
ડૉક્ટર હૉર્નલની તે વાક્યને પ્રશ્નરૂપે ગણવામાં (જે વાજવી રીતે ઉત્તરરૂપજ
છે) વિભક્તિના દોષને લીધે ભૂલ થઈ જણાયછે, આવીજ રીતે મી. જેકોવીને
પણ પોતાના આચારાંગ સૂત્રમાં આપણી ભાષા તેને વિદેશી હોવાથી વિપ-
રીત અર્થ થયેલો છે. આપણા સૂત્રમાં વનસ્પતિ વિગેરેના જે જે જુદા
જુદા સ્વાસ નામો આવેછે તે સ્વાસ નામો વિપેની તેઓની ઓછી માહેતીથી
ભાષાંતરમાં દેખીતા વિપરીત અર્થ થવા પામે એ સ્વાભાવિકછે, જો કે અમે
આ તેની વિદ્વત્તાની સ્વામી વતાવતા નથી પણ આપણી ભાષાના શબ્દોનો
તેઓનો ઓછો અનુભવજ આનું કારણભૂતછે.

આ રીતે આ આચારાંગ સૂત્રના અંગ્રેજી ભાષાંતરમાં કેટલીક જગોએ
તેવા વિપરીત અર્થ થવા પામ્યા હોય તો તે પણ ઉપરનાજ કારણોને લઈનેજ
ગણાય. આપણો જૈન સંપ્રદાય આવા સ્વાસ શબ્દોના અર્થ અંગ્રેજ વિદ્વા-
નોને જણાવવા કોશીશ કરે તો તેઓ પોતાના ભાષાંતરોમાં સુધારો કરે
અને જૈન ફિલોસૉફિને તેઓ વધારે દેદીપ્યમાન કરે. જૈન ધર્મની નવલી

સ્થિતિ આવવાનું સ્વાસ કારણ મતભિન્નતા છે. જૈન વર્ગના જુદા જુદા સંપ્રદાયવાળાઓ પોતાની સત્યતા સાબીત કરવાના પ્રવાહમાં તળાઈ જઈ જુદા જુદા શબ્દોના અર્થ પોતાની મરજી મુજબ કરે છે, જેથી તેની સ્વરૂપી સ્વરૂપી અદ્રશ્ય થાય છે. જૈન ધર્મને ઉચ્ચ સ્થિતિએ લાવવા એકત્ર થઈ જ્ઞાનની વૃદ્ધિ કરવાની વાત તો એક વાજુએ રહી, પણ આમ શબ્દાર્થ ફેરવી માંહે માંહે ક્લેશ કરી વિવાદ ઉપજાવી જૈનના કાનુનોથી વિપરીત વર્તી જૈન નામને કલંકિત કરે છે. અર્વાચીન સમયમાં આવી સ્થિતિમાં કેળવાયેલો વર્ગ કયા પાંડાના પુસ્તકો વાંચવા તેના ગુંચવાડામાં પડે છે અને છેલ્લે સ્વધર્મ નો ત્યાગ કરી પરધર્મ અંગીકાર કરે છે. આવી કઠંગી સ્થિતિ મત ભિન્નતાથી દિન પરદિન વૃદ્ધિ પામે છે અને પરિણામે દુનિયાપર દિગ્વિજય મેલેલ જૈન ધર્મની પદ્ધતિમાં વૃદ્ધિ કરે છે. પરંતુ તેમાં સુભાગ્યે હાલના વિદેશી વિદ્વાનોએ—ઓરિએન્ટલ સ્કોલરોએ—જૈન ફિલોસોફી પ્રકાશમાં લાવવાને જે સ્તુત્ય પ્રયાસ માંડયો છે તે જૈન ધર્મની પુનઃપ્રતિષ્ઠા પ્રાપ્ત કરવાની આશા ના કિરણરૂપ છે. કારણ કે તેઓનાં ભાષાંતર કોઈપણ રીતે પક્ષપાતી તેમજ મતભિન્નતાના પોષણરૂપ નથી. પરંતુ જો સ્વદેશી વિદ્વાનોએ આવી રીતે ભાષાંતર કર્યા હોત તો નક્કી તેઓ શબ્દાર્થ કરવામાં પોતાના સ્વાસ સંપ્રદાય તરફ દોરાયા હોત.

જ્ઞાનીનો માર્ગ સ્યાદ્વાદ છે તેથી તેમાં મતભિન્નતા હોવી અસંભવિત છે તેમજ તે માર્ગને આચરનારા સ્વરા વિદ્વાનોએ પણ તેવા કદાગ્રહથી કંટાળી જંગલમાં જઈ આત્મ સાધન કરેલું છે એવું જૈન તવારીખ ઉપરથી સાબીત થઈ શકે છે. આનંદવનજી જેવા મહાત્માએ “પટદરિશન જિન અંગ મળીજે.” ધિગેરે શબ્દોમાં શ્રી નમીશ્વર મહાવાનની સ્તુતિ કરતાં જ્ઞાનીના સ્યાદ્વાદ માર્ગનેજ અક્ષરશઃ કબુલ કરેલ છે.

શ્વેતાંવરી (દેરાવાસી—સ્યાનકવાસી) અને દિગંવરી સર્વ મતવાળાએ એકત્ર થવું જોઈએ. જ્ઞાનીના વાક્યોના વિપરીત અર્થ કરવાથી જ્ઞાનાવરણીય કર્મ વંધાય છે, તેથી મતભિન્નતા દૂર કરી સર્વ એકત્ર મનો અને સ્વધર્મની ધતી પાયમાલીનો ઉદ્ધાર કરો અને પુર્વે જેમ તે સર્વોત્તમ ગણાતો તેવામ રીતે પુનઃ સર્વોત્તમ ગણાય તેવો એકત્ર થઈને પ્રયાસ કરો. એકજ માથાપ ના જુદા જુદા પુત્રો કુસંપી થાય તો તે કુલનો ક્ષય નહીંકરે એમ સમજીને

આપણા સ્યાદ્વાદ માર્ગમાં ભવિષ્યના શ્રેય માટે સર્વેષ્વરેકત્ર થવું આવશ્યક છે.

‘વેની લઢાઈમાં ત્રીજો ફાવી જાય’ એ ન્યાયે આપણા જુદા જુદા સંપ્રદાયવાળાઓ લેહે છે તેથી ત્રીજા ફાવી જાય છે. વસ્તીપત્રકના આંકડાઓ ઉપરથી જણાય છે કે સ્ત્રિસ્ત્રી ધર્મમાં મળેલાઓની સંખ્યા જેટલી દશ વર્ષ પહેલાં હતી તે કરતાં હાલ વધુ વધી ગઈ છે. આવી રીતે છેલ્લા સૈકામાં નીકળેલા નવા સંપ્રદાયોની સંખ્યામાં ઘણા માણસો મળતા જાય છે અને જૈનધર્મિઓ ઘટતા જાય છે.

દેશની પ્રચલીત ભાષામાં આપણાં સૂત્રોના ભાષાંતર હજુ સુધી પ્રસિદ્ધ ન થવાનાં ઘણાં કારણો છે. આપણાં લોકોમાં પૂરતું ઉત્તેજન નથી. મંદારવાળાઓ પુસ્તકો પઢતર રાખી તેમાં સઢાવે છે ને ઉધડને સ્વરાવે છે, પણ ઉપયોગ માટે કોઈને આપતા નથી, તેમજ આમ કરવાથી જ્ઞાનાવરણીય કર્મ વંધાય છે તેનું લેણ પણ માન તેમને રહેતું નથી. ને સર્વ કારણ તો એ છે કે તેવા વિદ્વાનોની આપણામાં બહુ સ્વાટે છે. જ્ઞાનનું કોઈ પણ રીતે ઘણું માનવળું નથી. પુસ્તક સઢી જાય-બગડી જાય તે મળે પણ જ્ઞાનનો પ્રચાર કરવો તે આંધળી શ્રદ્ધાવાળા Orthodox જૈન જેનું સંપ્રદાયમાં વિશેષ પ્રાવરણ છે તેમને પસંદ નથી, આવા રુઢ વિચારો સ્થળે સ્થળે મફત લાભ આપતાં પુસ્તકાલયો સ્થપાય તો જ દૂર થઈ શકે તેવો સંભવ છે ને તેથી કેળવાયલા ધર્મને ઘણું લાભ થવા સંભવ છે. આવા ઉચ્ચ આશયવાળું મફત લાભ આપતું એક પુસ્તકાલય મોરબીમાં બે વર્ષ થયાં સ્થાપવામાં આવ્યું છે, જેનો લાભ ઘણા લોકો છૂટકી લે છે, આવાં પુસ્તકાલયો જુદે જુદે સ્થળે સ્થપાય અને તેથી યુવાનવર્ગને ષાંચવાના સાધનો મળે તો જૈન માર્ગની ઉન્નતિની આશા રાખી શકાય.

જે ધોરણ અંગ્રેજ વિદ્વાનોએ અંગીકાર કર્યું છે તે નિષ્પક્ષપાત ધોરણ અનુસાર આ ભાષાંતર કર્યું છે. અને તેમાં કોઈ પણ જાતનાં મન મતાંતરમાં ન તળાતાં સ્યાદ્વાદ આશય અંગીકાર કરેલો છે. જો કે આવા ભાષાંતરો સમર્થ વિદ્વાનોની કસાણી કલમથી ભૂષિત થયાં હોય તો તે વધારે સારાં થાય પરંતુ અમોએ અમારી અલ્પ શક્તિ અને અલ્પાનુભવ વડે જેમ્સને તેમ નિષ્પક્ષપાત અને શુદ્ધ ભાષાંતર કરવા પ્રયાસ કરેલો છે.

આ ભાષાંતર તૈયાર કરતાં જો કે પૂર્ણ કાઠજી રાખવામાં આવી છે, છતાં પળ-પૂર્વે વાંધેલો જ્ઞાનાવરણીય કર્મના ઉદયથી, કોઈ પળ દોષ રહેલો દ્રષ્ટિગોચર થાય તો તે માટે બીજી આવૃત્તિમાં સુધારો થવા સૂચના કરવા સુજ્ઞ વાંચકવર્ગને સવિનય સપ્રેમ વિજ્ઞાપ્તિ છે. આવાં ભાષાંતરોથી આચાર વિચારમાં નીચી ગતિ લેતાં જૈનો પોતાની ભૂલો સમજતા થશે એમ અમને સ્વાત્મી છે.

કોઈ પળ પુસ્તકનું ભાષાન્તર કરતી વખતે તેને લગતી ઐતિહાસિક વિનાનો વિચાર કરવો જોઈએ. આપણાં સૂત્રોને જ્ઞાનીઓએ રચેલાં છે. તેઓ આત્મ પુરુષો હોવાથી, કાર્યપરત્વે અધિકારી હતા, તેથી હાલના ભાષાન્તરના વાંચકોને તેઓનાં ઐતિહાસિક વૃત્તાંતો જાણવાની આવશ્યકતા છે. પળ જેઓ જૈન કહેવાય છે તેઓ માંહેના ભાગ્યેજ કોઈ આ મહાત્માઓનાં વૃત્તાંતથી અજ્ઞાન હશે. તેમજ આ ભાષાન્તરના છેવટના ભાગમાં પળ શ્રમણ ભગવંત શ્રીમહાવીર તીર્થંકરનું ઐતિહાસિક વૃત્તાંત આવી જતું હોવાથી અત્રે જુદું આપવા પ્રયાસ કરેલો નથી. તે જ્ઞાની પુરુષોનાં જ્ઞાન,દર્શન, ચારિત્રનું આવેહુવ વર્ણન કરવું તે પોતાની અક્કલની કસોટી કરાવવાની સાથે મૂર્ખ બનવા જેવું છે. આવા જ્ઞાનસંપન્ન મહાત્માઓનાં રચેલાં સૂત્રો ઉપર પૂર્વે થયેલા વિદ્વાન આચાર્યોએ નિર્ણય, ભાષ્ય, ચૂર્ણ, ટીકા વીગેરે કરીને તેનો સંપૂર્ણ આશય સમજાવવા મથન કરેલું છે તેમાં પળ ઠેકાણે ઠેકાણે “ તત્ત્વં કેવલિગમ્યં ” એવા શબ્દો દ્રષ્ટિ ગોચર થાય છે; જે શબ્દો કાંઈ ઓછા અર્થસૂચક નથી.

આપણે આપણી પરંપરાએ સાંભળેલું છે કે જ્ઞાનીના જ્ઞાનનો અનંતમો ભાગ ગણધર મહારાજ સમજી શકે તેનો પળ વહુ થાડો ભાગ આચાર્યજી સમજી શકે વીગેરે. આ ઉપરથી વાંચકવર્ગને સ્વાત્મી થંશ કે સૂત્રોનાં ભાષાન્તર કરી તેનું રહસ્ય સમજાવવું એ ઓછું મુશ્કેલ કામ નથી સૂત્રોમાં ટામ ટામ કેટલાંક એવા શબ્દો આવે છે કે તેના શબ્દાર્થ અને ભાવાર્થ તરફ વિચાર કરતાં વંચ વેસતો આશય મળી શકતો નથી. તેમાં વનસ્પતિ વીગેરેનાં કેટલાંક એવાં નામો આવેછે કે આજના જમાના ના વિદ્વાનો-ડૉક્ટરો, રસાયણીઓ અને વૉટેનિસ્ટો પળ ભાગ્યેજ જાણતા હોય; કેટલાંક એવા શબ્દો આવેછે કે અમોને જે મુશ્કેલી પડીછે તેનો સ્થાન માત્ર વિદ્વાન વર્ગજ કરી શકશે.

જૈનોમાં જે જુદા જુદા સંપ્રદાય પડેલ છે તેનું કારણ પણ પૂર્વોક્ત શબ્દો ના મનગમતા જુદા જુદા અર્થ કરવાનું છે. આવે પ્રસંગે તમામ સંપ્રદાયને; અનુકૂળ, તેમજ સૂત્ર શૈલી અનુસાર અર્થ ગોઠવવો તેમાં દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ, ભાવ અને વિદ્યાન વર્ગના અભિપ્રાયોનો આશ્રય લેવો પડ્યો છે.

જે વચ્ચે સૂત્રો લખાયાં અને હાલ જે વચ્ચે આપણે તે વાંચીએ છીએ તેમાં સંખ્યાબંધ વર્ષોનો આંતરો છે, જે દરમ્યાન જમાનો વિદ્યા, કલા, કૌશલ્ય, અને હુન્નરમાં વધુ આગલ વધેલો છે અને વર્તમાન વિદેશી વિદ્વાનો ની દર્શનીક શક્તિ આગલ સૂત્રજ્ઞાનને વિષે પણ પૂર્ણ માહિતી ધરાવનાર પુરુષોની પુરતી ચોટ છે, તેનું કારણ આપણા કઠ વિચારોને વઝગી રહેવાની આપણી દેવ છે. એક કહેવત છે કે. "Be a Roman in Rome" એટલે કે દેશ કાલને માન આપીને વર્તવાથી સ્વર્ધર્મ તેમજ વ્યવહાર પક્ષમાં સુગમતા રહે છે.

આ સૂત્રના ભાષાંતર સંબંધે "મુંબઈ સમાચાર" માં જે કઢવી ટીકાઓ ચર્ચાપત્ર તરીકે પ્રસિદ્ધ થયેલી છે અને જેમાં માત્ર આંધળી શ્રદ્ધાપર દોરાઈ નિષ્પક્ષપાત દ્રષ્ટિથી દૂર રહી, લખાણ કરવામાં આવ્યું છે, તે અમારી સમજ વહાર હતુ એમ કોઈએ ધારવાનું નથી, અમે પોતે પણ કબુલ કરીએ છીએ કે પવિત્ર સૂત્રનાં ભાષાન્તર કરવાં અને તેમનું રહસ્ય વહાર લાવવું એ વહુજ મુશ્કેલ અને મહાભારત કામ છે. પરન્તુ હાલના દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ, ભાવને અનુસરી, કેલ્કલાણ્લો વર્ગ જેના પર ભવિષ્યની પ્રજા અને સ્વધર્મના ઉદયનો આધાર છે તેઓ, આવાં મૂલ સૂત્રો મંદારોમાં સદતાં પડેલાં હોવાથી, સમજવાને, ભાષાના અજાણપણાને લીધે, પ્રયત્ન કરતા નથી, તે અટકાવવાની સ્વાતર "Something is better than nothing" એ ન્યાયને અનુસારે અમોએ આ ભાષાન્તર એક વિદ્યાન સાધુ મુનિરાજની કાલજી મગી દેસરેલ નીચે તૈયાર કર્યું છે. જો કે જ્ઞાના ધરણીય કર્મની વાહુલ્યતાને લઈને અમો નિર્દોષ હોવાનો દાવો કરી શકતા નથી છતાં અમોએ સર્વ સંપ્રદાયવાળાઓને અનુકૂળ પડે તેમ સાદી અને સરલ ભાષામાં ભાષાન્તર કરવા યથાશક્તિ પ્રયત્ન કર્યો છે—જ્યારે સઘળી કોમો ધર્મ જ્ઞાનમાં ડંઢી ઉતરતી જઈ પોત પોતાની ભાષામાં પોતાનાં ધર્મ પુસ્તકો પ્રસિદ્ધ કરે છે ત્યારે જૈન સૂત્રો કે જે માગથી ભાષામાં લખાયેલાં

છે, તે ભાષા દેશના કોઈ પણ ભાગમાં પ્રચલિત નહીં હોવાથી, તે વાંચવા અને સમજવા હાલનો કેટલો જૈન વર્ગ શ્રમ લે છે તેના આંકડા અમો બહાર લાવીએ તો પોતાના પગ પરજ કુહાડો મારવા જેવું થાય.

આ સૂત્રનું ભાષાન્તર બહુજ સંભાળી કરવામાં આવ્યું છે અને વઢી વધારે खुशी થવા જેટલું एछે કે જૈન સંપ્રદાય માંહેનાં એક કરતાં વધારે પક્ષનાઢાઓ સાથે મળીને આ ભાષાન્તર તૈયાર કરેલું હોવાથી તે નિષ્પક્ષપાત થાય તેમાં નવાઈ જેવું નથી અને તેથી સર્વેને તે રુચીકર થવા સંભવ છે.

આ ભાષાન્તર અમોએ લાંબો ઘરત થયાં તૈયાર કરેલું પરંતુ દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ અને ભાવનાં સારા સંજોગ વચ્ચે આ મહાન્ પવિત્ર પુસ્તક પ્રસિદ્ધ થાય એવી અમારી ઇચ્છા હતી. છેઢાં પ્રળ ચાર વર્ષથી આપણા આર્ય દેશને અનાવૃષ્ટિ અને દુષ્ટકાળથી ઘઢુ પીઢાવું પડે છે તેથી અમો સારા ઘરતની રાહ જોતા હતા છતાં કેટલાક સુઢ મિત્રોના આમ્રદયી આવા સંજોગો વચ્ચે પણ આ પુસ્તક પ્રસિદ્ધ કરવું પડ્યું છે આ પુસ્તકનો રઢોઢો ફેલાવો યદ સદુપયોગ થાય એવું અમે ઇચ્છીએ છીએ.

આ ભાષાન્તર કરવામાં જે વિદ્વાન સાધુ મુનિરાજજીએ અમોને નિષ્પક્ષપાત અને નિઃસ્વાર્થ સાદ્ગતા આપઢી છે અને જે પોતાનું નામ પ્રસિદ્ધિમાં લાવવા खुशी નથી તેનો અમો અમારા જીગરથી ઉપકાર માનીએ છીએ.

આ ભાષાન્તર કરતાં ભૂલથી, દ્રષ્ટિદોષથી, હસ્તદોષથી કે વિચાર દોષથી જે કાંઈ મૂલ સૂત્રકારના અભિપ્રાયથી વિપરીત થયું હાય તેને માટે શ્રી અરિહંત, સિદ્ધ, કેશઢી, તથા શ્રી ચતુર્વિધ સંઘની સાક્ષીએ અમે અંતઃ કરણ પૂર્વક માફી માગીએ છીએ.

અશાદ પૂર્ણિમા.

પ્રો. રવજીભાઈ દેવરાજ.

અને

જૈન સ્કોલર્સ—મોરવી.

વિજ્ઞાપના.

અથવા

(વાંચનારને મલામણ—)

વાંચનાર! હું આજે તમારા હસ્તકમળમાં આવું છું, મને યત્ન પૂર્વક વાંચજો, મારાં કહેલાં તત્ત્વને હૃદયમાં ધારણ કરજો, હું જે જે વાત કહું છું તે તે વિવેકથી વિચારજો; એમ કરશો તો તમે જ્ઞાન, ધ્યાન, નીતિ, વિવેક, સદ્ગુણ, અને આત્મશાન્તિ પામી શકશો.

તમો જાણતા હશો કે કેટલાક અજ્ઞાન મનુષ્યો નહિ વાંચવા યોગ્ય પુસ્તકો વાંચીને પોતાનો વચ્ચે રોડ દે છે અને અવળે રસ્તે ચડી જાય છે, આ લોકમાં અપકીર્તિ પામે છે તેમજ પરલોકમાં નીચી ગતીએ જાય છે.

તમે જે પુસ્તકો ભળ્યા છો અને હજુ ભળો છો તે પુસ્તકો માત્ર સંસારનાં છે; પરંતુ આ પુસ્તક તો આ ભદ્ર અને પરમવ વસ્તુમાં તમારું હિત કરશે. ભગવાનનાં કહેલાં વચનોનો એમાં ઉપદેશ કરેલો છે.

તમે કોઈ પ્રકારે આ પુસ્તકની આશાતના કરશો નહિ! તેને ફાડશો નહિ. ઢાઘ પાડશો નહિ, કે વીંચી કોઈ ઢળ રીતે વગાડશો નહિ. વિવેકથી સચટું કામ લેજો, વિચક્ષણ પુરુષોએ કહેલું છે કે—વિવેક ત્યાંજ ધર્મ છે.

તમને એક એ પણ મલામણ છે કે જેઓને વાંચતા નહિ આવડતું હોય અને તેની ઇચ્છા હોય તો આ પુસ્તક અનુક્રમે તેને વાંચી સંભળાવું.

તમે જે વાતની ગમ પામો નહિ તે ઢાઘા પુરુષ પાસેથી સમજી લેજો, સમજવામાં આઠસ કે મનમાં શંકા કરશો નહિ, તમારા આત્માનું આથી હિત થાય તમને જ્ઞાન, શાન્તિ, આનંદ મળે, તમો પરોપકારી, દયાલુ, ક્ષમાવાન વિવેકી અને બુદ્ધિશાળી થાઓ એવી શુભ યાચના અર્પિત ભગવાનને કરી આ પાઠ પૂર્ણ કરું છું.

“મોક્ષ માળા.”

અનુક્રમણિકા.

શ્રુતસ્કંધ પહેલો.

પૃષ્ઠ

અધ્યયન પહેલું. (શસ્ત્ર પરિજ્ઞા)

પહેલો ઉદ્દેશ:-આત્મપદાર્થ વિચાર તથા કર્મબંધહેતુ વિચાર.	૧
ત્રીજો ઉદ્દેશ:-પૃથ્વીકાયની હિંસાનો પરિહાર (દુઃખના અનુભવ માટે અંધવાધિરનું દૃષ્ટાંત કલ્પ ૧૫)	૪
ત્રીજો ઉદ્દેશ:-અપ્કાયની હિંસાનો પરિહાર.	૮
ચોથો ઉદ્દેશ:-અગ્નિકાયની હિંસાનો પરિહાર.	૧૧
પાંચમો ઉદ્દેશ:-વનસ્પતિકાયની હિંસાનો પરિહાર.	૧૪
(શરીરના સાધર્મ્યથી વનસ્પતિમાં જીવ સ્થાપવાની યુક્તિ-કલ્પ ૪૪)	
છઠ્ઠો ઉદ્દેશ:-ત્રસ જીવોની હિંસાનો પરિહાર.	

(ત્રસ જીવોની હિંસાના હેતુઓ-કલ્પ ૪૪)

સાતમો ઉદ્દેશ:-વાયુ કાયની હિંસાનો પરિહાર.	૨૧
--	----

અધ્યયન ત્રીજું. (લોક વિજય)

પહેલો ઉદ્દેશ:-માત પિતા વગેરે લોકને જીતી સંયમ પાલવો.	૨૬
ત્રીજો ઉ-અરતિ ટાળી સંયમમાં દ્રઢ રહેવું.	૨૮
ત્રીજો ઉ-માનને ટાળવું તથા ભોગમાં રક્ત ન થવું.	૩૧
ચોથો ઉ-ભોગોથી રોગો થાય છે.	૩૪
પાંચમો ઉદ્દેશ:-વિષય ભોગ ત્યાગીને લોક નિશ્રાણ આહારાદિક લ- ઇને વિચરવું.	૩૭

છઠ્ઠો ઉદ્દેશ:-સંયમાર્થે લોકને અનુસરતાં છતાં તેની મમતા ન કરવી.	૪૨
---	----

અધ્યયન ત્રીજું. (શીતોષ્ણીય.)

પહેલો ઉદ્દેશ:-પરમાર્થે સૂતેલો કોણ?	૪૭
ત્રીજો ઉદ્દેશ:-પાપનાં ફલ તથા હિતોપદેશ.	૫૦
ત્રીજો ઉદ્દેશ:-પાપ ન કરવાં અને પરીપક્ષ સઢેવા પડલાથી કંઈ સાધુ નર્થ થવાનું.	૫૩

ચોથો ઉદ્દેશ:-કપાય છાંડવા.

૫૬

અધ્યયન ચોથું. (સમ્યક્ત્વ)

પહેલો ઉદ્દેશ:-સત્યવાદ.

૫૯

વીજો ઉદ્દેશ:-પરમતત્ત્વ વિચાર પૂર્વક સ્વંડન.

૬૧

ત્રીજો ઉદ્દેશ:-તપોનુષ્ઠાન.

૬૪

ચોથો ઉદ્દેશ:-સંયમમાં સંસ્થિત રહેવું.

૬૬

અધ્યયન પાંચમું. (લોકસાર)

પહેલો ૩૦-પ્રાણિની હિંસા કરનાર, વિપયો મોટે આરંભમાં પ્રવર્તે.

નાર તથા વિપયોમાં જે આસક્ત હોય તેને મુનિ ન ગણવો. ૬૯

વીજો ૩૦-જે હિંસાદિક પાપોથી નિવૃત્ત્યો હોય તેજ મુનિ ગણાય. ૭૨

ત્રીજો ૩૦ જે મુનિ હોય તે કશો પરિગ્રહ ન રાખે તથા કામ ભોગની

ઇચ્છા પણ ન કરે

૭૬

ચોથો ૩૦-અજાણ અગીતાર્થ અને સૂત્રાર્થમાં નિશ્ચય વિનાના મુનિને

એકલા ફરવામાં ઘણા દોષ થાય છે.

૭૯

પાંચમો ૩૦-મુનિએ સદાચારથી વર્તેવું તથા તેના મોટે જલાશયનો

દૃષ્ટાંત.

૮૨

છઠ્ઠો ૩૦-ઉન્માર્ગમાં ન જવું તથા રાગ દ્વેષ તજવા.

૮૫

અધ્યયન છઠ્ઠું. (શ્રુત)

પહેલો ૩૦-સ્વજન સંવધીઓ છોડીને ધર્મમાં પરાયણ થવું.

૮૯

વીજો ૩૦-કર્મોને આત્માથી દૂર કરવા.

૯૪

ત્રીજો ૩૦-મુનિએ અન્ય ઉપકરણ રાખવા અને શરીરને જેમ વને

તેમ કસતા રહેવું.

૯૭

ચોથો ૩૦-મુનિએ સુખ ભેગવું નાદે થવું.

૯૯

પાંચમો ૩૦-મુનિએ સંકટોથી નાદે દરવું તથા કોઈ પ્રશંસા કે સત્કાર

કરે તેથી યુગ્મી ન થવું.

૧૦૨

(ઉપદેશવા યોગ્ય આઠ વાક્યો કલ્પ ૩૮૫)

અધ્યયન સાતમું. (મહા પરિજ્ઞા)

સાત ૩૦-વિનિશ્ચય થયા છે.

૧૦૭

અધ્યયન આઠમું. (વિમોક્ષ)

પેહેલો ૩૦-કુશીલ પરિત્યાગ.	૧૦૮
(લોક ધ્રુવ છે કે અધ્રુવ ? કલમ ૩૯૬)	
વીજો ૩૦-અકલ્પનાય પરિત્યાગ.	૧૧૨
ત્રીજો ૩૦-ચોટી શંકાનું નિવારણ-(પરીપહોથી ન ઠરવું.)	૧૧૫
ચોથો ૩૦-મુનિએ કારણ યોગે વેદાનસાદિ વાઠ મરણ પળ કરવા.	૧૧૭
પાંચમો ૩૦-મુનિએ માંદા થતાં ભક્ત પરિજ્ઞાણ મરણ કરવું.	૧૨૦
છઠ્ઠો ૩૦-ધૈર્ય યુક્ત મુનિએ ઇંગિત મરણ કરવું.	૧૨૩
સાતમો ૩૦-પાદપોષગમન મરણ.	૧૨૬
આઠમો ૩૦-કાઠ પર્યાયથી ત્રણે મરણની વિધિ.	૧૨૯

અધ્યયન નવમું. (ઉપધાન શ્રુત.)

પેહેલો ૩૦-મહાવીર સ્વામિનો વિહાર.	૧૩૫
વીજો ૩૦-મહાવીર સ્વામિની વસતિ.	૧૪૧
ત્રીજો ૩૦-વીર પ્રમુખ કેવાં પરીપદ સહ્યાં.	૧૪૫
ચોથો ૩૦-વીર પ્રમુની તપશ્ચર્યા.	૧૪૯

શ્રુત સ્કંધ વીજો.

[પેહેલી ચૂલિકા]

અધ્યયન દશમું. [પિંડેપગા.]

પેહેલો ૩૦-મુનિએ કયો આહાર લેવો અને કયો નહિ લેવો.	૧૫૫
[ગ્રહસ્થના ઘરે પ્રવેશ કરવાની વિધિ.]	૧૫૮
વીજો ૩૦-મુનિએ અશુદ્ધ આહાર ન લેવો તથા જમણવારમાં ન જવું.	૧૬૨
ત્રીજો ૩૦-મુનિએ જમણવારમાં જવાથી થતા ગેર ફાયદા.	૧૬૭
ચોથો ૩૦-મુનિએ જમણવારમાં ન જવું.	૧૭૨
પાંચમો ૩૦-મુનિએ કયો આહાર લેવો અને કયો નહિ લેવો.	૧૭૫
છઠ્ઠો ૩૦-કેવો આહાર લેવો તથા કેવો ન લેવો તેના નિયમો.	૧૮૧

સાતમો ૩૦-કેમ અને કેવો આહાર લેવો તથા કેમ અને કેવો ન લેવો.	૧૮૬
[પાણીનો અધિકાર.]	૧૯૦
આઠમો ૩૦-પાણી, ફલ, ફૂલ, તથા પરચુરણ આહાર લેવા ન લેવાના નિયમો.	૧૯૨
[કંદ ફલાદિકનો અધિકાર.]	૧૯૩
નવમો ૩૦-કયો આહાર લેવો અને કયાં ન લેવો.	૧૯૯
દશમો ૩૦-મુનિષ આહારપાણી લાવતાં શી રીતે વર્તવું.	૨૦૪
અગીયારમો ૩૦-મલેલા આહાર માટેની બે શિક્ષાઓ તથા સાત પિંડેપણાઓ અને સાત પાણેપણાઓ.	૨૦૯
અધ્યયન અગ્યારમું [શમ્યા]	
પહેલો ૩૦-વસતિના વિચિત્ર દોષોનું વર્ણન	૨૧૬
બીજો ૩૦-મુનિને ગૃહસ્થ સાથે વસતાં થતા દોષો તથા નવ જાતની વસતિ.	૨૨૫
ત્રીજો ૩૦-મુનિષ કયા સ્થળે રહેવું-કયા સ્થળે ન રહેવું	૨૪૩
[સંસ્તારકની ચાર પ્રતિજ્ઞાઓ]	૨૪૯
અધ્યયન ધારમું [ઈર્યા]	
પહેલો ૩૦-વિહારના નિયમો.	૨૪૯
[મુનિષ વહાણપર ક્યારે ચઢવું]	
બીજો ૩૦-વહાણપર ચઢવા તથા પાણીમાથી પસાર થવા વિગેરે વિધિ.	૨૫૦
ત્રીજો ૩૦-વિહાર કરવાની વિધિ.	૨૬૭
અધ્યયન તેરમું. [ભાષા જાત.]	
પહેલો ૩૦-ભાષાના સોઠ વિભાગ તથા ચાર પ્રકારો.	૨૭૫
બીજો ૩૦-મુનિષ કેવી રીતે બોલવું?	૨૮૧
અધ્યયન ચૌદમું [વત્રેપણા.]	
પહેલો ૩૦-મુનિષ વસ્ત્રો કેવાં અને કેમ લેવાં?	૨૯૦
બીજો ૩૦-વસ્ત્ર સંવંધી વધુ આજ્ઞાઓ.	૩૦૨
અધ્યયન પંદરમું [પાત્રેપણા.]	
પહેલો ૩૦-પાત્ર કેવાં અને શી રીતે લેવાં?	૩૦૭

वीजो उ०-पात्र विषे वधु आज्ञाओ.	३१३
अध्ययन सोलमुं. [अवग्रह प्रतिमा.]	
पेहेलो उ०-रहेवानुं मकान केवुं पसंद करवुं?	३१७
वीजो उ०-रहेवानुं मकान पसंद करवानी रीत तथा ते वावतनी सात प्रतिज्ञाओ.	३२३

बीजी चूलिका.

अध्ययन सतरमुं [स्थान]	
पहेलो उ०-उभा रहेवानी जग्या केवी पसंद करवी.	३३२
अध्ययन अठारमुं [निषीधिका]	
पहेलो उ०-अभ्यास करवा माटे जगा केवी पसंद करवी.	३३५
अध्ययन ओगणीसमुं. उच्चार प्रश्रवण.	
पहेलो उ०-स्थंडिल माटे केवी जग्या पसंद करवी?	३३७
अध्ययन वीशमुं. (शद्ध)	
पहेलो उ०-मुनिए शद्धमां मोहित न थवुं.	३४६
अध्ययन एकवीशमुं. (रूप)	
पहेलो उ०-रूप जोइ मोहित न थवुं.	३५३
अध्ययन वावीशमुं. (पराक्रिया)	
पहेलो उ०-वीजानी क्रियामां मुनिए केम वर्त्तवुं?	३५५
अध्ययन त्रेवीशमुं. [अन्योन्य क्रिया.]	
पहेलो उ०-मुनिओए अरसपरस थती क्रियामां केम वर्त्तवुं?	३६१

त्रीजी चूलिका.

अध्ययन चौवीशमुं. [भावना.]	
पहेलो उ०-महावीर प्रभुनुं चरित्र तथा पांच महाव्रतोनी भावनाओ [भावनाओ.]	३६२
अध्ययन पचीशमुं. [विभुक्ति.]	
पहेलो उ०-द्वित शिक्षाना काव्यो.	३९८
(समाप्ति.)	

આચારાઙ્ગ સૂત્રમ્.

પ્રથમઃ શ્રુતસ્કન્ધઃ

શસ્ત્રપરિજ્ઞાનામકં પ્રથમ મધ્યયનમ્

(પ્રથમ ઉદ્દેશઃ)

સુયં મે આઉસં, તેણં ભગવયા એવમસ્વાયં । (૧)

શ્રુત સ્કન્ધ^૧ પેહેલો

અધ્યયન^૨ પેહેલું.

શસ્ત્ર પરિજ્ઞા.^૩

અથવા

ભાવ શસ્ત્રાંતી સમજ.

પેહેલો ઉદ્દેશ.

(આત્મપદાર્થ^૪ વિચાર તથા કર્મવંધ^૫ હેતુ^૬ વિચાર.)

(આત્મપદાર્થ વિચાર.)

(સુધર્મસ્વામી^૭ જંતૂને^૮ કહેછે) હે દીર્ઘ આયુષ્યવાળા જંતૂ, મેં (૮શ્રમણ ભગવાન મહાવીર^૯ પાસેથી) સાંભળેલું છે; તે ભગવાન આ પ્રમાણે વોલ્યા હતા. (૧)

૧ શ્રુતસ્કન્ધ એટલે સૂત્રનો ભાગ. ૨ અધ્યયન એટલે અધ્યાય. ૩ શસ્ત્ર કે જાતના છે:-દ્રવ્ય શસ્ત્ર અને ભાવ શસ્ત્ર. દ્રવ્ય શસ્ત્ર તરવાર ઝિંગેરે. ભાવ શસ્ત્ર પાપમાં પ્રવર્તતા મન વચન અને શરીર. અહીં એ ભાવ શસ્ત્ર લેવાં, તેની પરિજ્ઞા એટલે સમજ. પરિજ્ઞા કે છે-જ પરિજ્ઞા, અને પ્રત્યાસ્ત્યાન પરિજ્ઞા, જ પરિજ્ઞા એટલે એ ક્રિયાઓ કર્મ વંધની હેતુ છે એવું વરોવર સમજવું. અને પ્રત્યાસ્ત્યાન પરિજ્ઞા એટલે તેવું સમજીને તે-ઓનો ત્યાગ કરવો. ૪ જીવ. ૫ કર્મ વાંધવાનાં કારણો. ૬ શ્રી મહાવીર પ્રમુખ પાંચમા ગણધર. ૭ સુધર્મ સ્વામીના ગિણ્ય. ૮ પરોપકારનું મહાશ્રમ લેનાર. ૯ છેલ્લા તીર્થંકર.

इह मेगेसिं णो सण्णा भवइ, तंजहा, पुरत्थिमाओ वा दिसाओ आगओ अहमंसि? दाहिणाओ वा दिसाओ आगओ अहमंसि? पच्चत्थिमाओ वा दिसाओ आगओ अहमंसि? उत्तराओ वा दिसाओ आगओ अहमंसि? उट्ठाओ वा दिसाओ आगओ अहमंसि? अहे दिसाओ वा आगओ अहमंसि? अण्णयरीओ वा दिसाओ अणुदिसाओ वा आगओ अहमंसि? । एवमेगेसिं णो णायं भवइ, अत्थि मे आया उववाइए? णत्थि मे आया उववाइए? के अहमंसि? के वा इओ चुओ इह पेच्चा भविस्सामि ? (२)

से जं पुण जाणेज्जा सहसम्मइयाए, परवागरणेणं, अण्णेसिं अंति-ए वा सोच्चा, तंजहा, पुरत्थिमाओ वा दिसाओ आगओ अहमंसि, जाव अण्णयरीओ दिसाओ अणुदिसाओ वा आगओ अहमंसि । एवमेगेसिं णायं भवइ, अत्थि मे आया उववाइए, जो इमाओ दिसाओ अणुदिसाओ वा

आ जगतमां जेम केट्लाक जीवोने (एवुं) ज्ञान नयी होतुं के हुं कइ दि-शायी (अत्रे) आवेलो छुं? पूर्वयी के दक्षिणयी? पश्चिमयी के उत्तरयी? ऊपरयी के नीचेयी? अथवा कोइ पण दिशायी के विदिशायी? तेज प्रमाणे केट्लाक जीवोने एवु ज्ञान (पण) नयी होतुं के मारो आत्मा^१ पुनर्जन्म पामनारो छे के नहि? हुं (अगाड) कोण हतो? अथवा अहिंयी चर्चोने^२ (जन्मांतरमां) हुं कोण थ-इय? (२)

हवे [जेथो “हुं कइ दिशायी आव्यो छुं” एवुं नयी जाणता तेओमांने] कोइ जीव, जातिस्मरण^३ बिगरे^४ ज्ञानयी, अथवा तीर्थकरना आपेला उत्तरयी अथवा बीजा कोइना पासेयी सांभळीने जाणी सके के हुं अमुक दिशायी अथवा विदिशायी आव्यो छुं; तेज प्रमाणे केटलाएकने एवुं ज्ञान होय छे के, मारो आ-त्मा पुनर्जन्म पामनारो छे, जे आत्मा अमुक दिशा अथवा विदिशायी आवेलो छे. अने जे अमुक दिशा अथवा विदिशा अथवा सर्वदिशायी आव्यो छे ते हुं छुं.

१ जीव. २ मरीने. ३ जेनार्यी गया जन्मनी बात याद आवे एवुं ज्ञान. ४ बिगरे शब्दयी अबाधि, मन पर्यव अने केवल ज्ञान.

અણુસંચરદ્વ, સચ્ચાઓ દિસાઓ સચ્ચાઓ અણુદિસાઓ જો આગઓ અણુ-
સંચરદ્વ, સોહં । સે આયાવાદી, લોગાવાદી, કમ્માવાદી, કિરિયાવાદી । (૩)

અકારિસં ચ હં, કારાચિરિસં ચ હં, કરઓયાચિ સમણુએ ભવિસ્સા-
મિ; ઇયાવંતિ સચ્ચાવંતિ લોગાંસિ કમ્મસમારંભા પરિજાણિયવ્વા ભવંતિ । (૪)

અપરિણાયકમ્મા સ્વલુ અયં પુરિસે, જો હમાઓ દિસાઓ અણુ-
દિસાઓ વા અણુસંચરદ્વ, સચ્ચાઓ દિસાઓ સચ્ચાઓ અણુદિસાઓ સાહેતિ,
અણેગરુદ્ધાઓ જોણીઓ સંધેદ્વ, વિસ્વસ્વે ફાસે પડિસંવેદેદ્વ । (૫)

તત્થ સ્વલુ ભગવતા પરિણા પવેદ્ધયા । (૬)

આવા જ્ઞાનવાળો જે પુરુષ હોય તેજ (સ્વરેસ્વરો) આત્મવાદી,^૧ લોકવાદી, કર્મવા-
દી, અને ક્રિયાવાદી [જાણવો] । (૩)

(કર્મ વંધ હેતુ વિચાર).

મેં કીયું, ૧ મેં કરાવ્યું, ૨ મેં વીજા કરનારને રહું માનું, ૩ હું કરુંછું,
૪ હું કરાવુંછું, ૫ હું વીજા કરનારને રહું માનુંછું, ૬ હું કરીશ, ૭ હું કરાવીશ,
૮ હું વીજા કરનારને રહું ગાનીશ ૯ (એ નવ ભેદોને ત્રણ વચન અને કાર્યથી ૨
ગણીએ તો સત્યાવીશ ભેદ થાય) (એ પ્રમાણે) એટલાજ (માત્ર) આજ લોકમાં ક-
ર્મસમારંભ એટલે કર્મ વાંધવાના કારણભૂત ક્રિયાઓના ભેદો જાણવાના છે. (૪)

એ ક્રિયાઓને નહિ જાણનાર પુરુષજ આ દિશાઓ તથા વિદિશાઓ અને
સર્વ દિશાઓમાં ધસ્યા કરે છે, અનેક યોનિઓમાં^૩ ડૂબે છે, અને અજાણતા
સ્પર્શ વિગેરનાં દુઃસ્થો ભોગ્યે છે. (૫)

(આ પ્રમાણે ભગવાને અપેરું ધોપજ વોલીને હવે ધોતે શુદ્ધ સ્વામી જંદૂને
કહે છે)

એ દિશાઓ પેઠે ભગવાને “પરિગ” (એટલે શુદ્ધ સમ્મત) કહેલી છે. (૬)

^૧ વાદી માનનાર—આત્મવાદી—આ માં માનનાર સ્વરૂપે અજ્ઞાતિઓમાં

ઇમસ્સચેવ જીવિયસ્સ પરિવંદણમાણણપૂયણાણ, જાહમરણમોયણાણ,
દુક્ખપાડિયાયેહેઉં । (૭)

एयावंति सव्यावंति लोकांसि कम्मसमारंभा परिजाणियच्चा भ-
वंति । (८)

जस्सेते लोकांसि कम्मसमारंभा परिण्णाया भवंति, से हु सुणी चि
वेमि^१ । (९)

[દ્વિતીય ઉદ્દેશ:]

અટ્ટે^૨ લોણ પરિજુણે દુસ્સંબોહે અવિજાણણ; અસ્સિં^૩ લોણ પવ્વ-
હણ તત્થ તત્થ પુઢો, પાસ, આતુરણ પરિતાવેંતિ । (૧૦)

^૧ વ્રવીમિ ^૨ આર્ત્ત : ^૩ અસ્મિન્

(એ ક્રિયાઓમાં માગસો,) આ શરીરને વધુ ટકાવવા માટે, કીર્તિ મેલવવા
માટે, માન પામવા માટે, અને સ્વાન પાન તથા ધનાદિકના માટે (પ્રવર્તે છે.) (૭)

(એ પ્રમાણે) આજ્ઞા લોકમાં ઊપર વતાવ્યા તેટલાજ ક્રિયાના ભેદો જાણ-
વાના છે. (૮)

(ઉપસંહાર)

(સમસ્ત વસ્તુના જાણનાર ભગવાન કેવલ જ્ઞાનથી સાક્ષાત્ જોડેને કહે છે
કે) જેણે એ ક્રિયાના ભેદો (ઊપરની જણાવેલી એ પરિજ્ઞાઓથી) શુદ્ધ સમજેલા
હોય, તેજ, કર્મોને સમર્જાને તેના કારણોથી દૂર રહેનાર મુનિ જાણવો.)

એ પ્રમાણે (હેજંઘૂ એ સઘહું હું ભગવાન પાસેથી સાંભળીને તને) કહુંહું. (૯)

વીજો ઉદ્દેશ.

(પૃથ્વીકાયની હિંસાનો પરિહાર.)

આ જગત્માંના જીવો (વિષય અને કપાયથી) પીડાયેલા છે, વધી રીતે દીન
થાપ્તા છે, અને ઘણી મુશીબતે સમજી શકે તેવા વનેલા છે, (કારણ કે) તેઓ
અજાણ છે; (અને એવાજ હોવાથી,) તેઓ અધીરા થઈને ગરીબ પૃથ્વીકાયના જૂદા
જૂદા સ્વપ્નમાં તે પૃથ્વીકાયને સંતાપ્યા કરે છે. (૧૦)

સંતિ પાળા પુઢો સિયા । લજ્જમાળા પુઢો, પાસ[૧૧]

અળગારા મો ત્તિ ણો^૧ પવયમાળા; જમિણં વિરૂવરૂવેહિં સત્થેહિં
પુઢવિકમ્મસમારંભેણં પુઢવિસત્થં સમારંભમાળા અળ્લે અળેગરૂવે પાળે વિ-
હિંસઇ । [૧૨]

તત્થસ્વલુ ભગવયા પરિણા પવેઙ્ગા । ઇમસ્સ ચેવ જીવિયસ્સ પ-
રિવંદણ-માળણ-પૂયળાણ, જાઇમરણમોયળાણ, દુઃસ્વપઢિઘાયહેઠં, સે સ-
યમેવ પુઢવિસત્થં સમારંભઇ, અળ્લેહિં પુઢવિસત્થં સમારંભાવેઙ્ગ, અળ્લેવા
પુઢવિસત્થં સમારંભંતે સમણુજાણઇ । તં સે અહિયાણ, તં સે અવોહિણ[૧૩]

સે તં સંબુઙ્ગમાળે આયાળયિં^૨ સમુઢાણ સુચ્ચા સ્વલુ ભગવઓ,

૧ [બૌદ્ધા:] ૨ [જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર રૂપ] આદાનીયં. ૩ इत्यर्थं
शुद्ध :

પૃથ્વીમાં જૂદા જૂદા અનેક જીવ છે. ઈથીજ કરીને, જ્ઞાનીઓ તેની હિંસા
કરતાં શરમાય છે. (૧૧)

કેટલાક ૧ મિશ્રુકો કહે છે કે “અમેજ માત્ર અળગાર ઇટલે જીવરક્ષાને
માટે ઘર છોડીને થયેલા યતિઓ છીએ ” પણ એ તેમનો માત્ર વક્તવાદજ છે કારણ-
કે તેઓ આ પૃથ્વીથી થતા કામોમાં પૃથ્વીકાયના જીવોને અનેક હથિયારોવડે માર-
તા રહે છે, તથા તે સાથે વનસ્પતિ વિગેરે અનેક જીવોને પણ મારે છે. (૧૨)

આ સ્થળે ભગવાને શુદ્ધ સમજ આપી છે કે પ્રાણીઓ, લાંબું જીવવા માટે,
કીર્તિ મેળવવા માટે, માન પામવા માટે, જન્મ જરા તથા મરણથી હુટા થવા માટે,
અને દુઃસ્વ મટાડવા માટે, જાતે પૃથ્વીકાયની હિંસા કરે છે, બીજા પાસે કરાવે છે-
બીજાને કરતાં રૂઢું માને છે; પણ એ વધું તેમને અહિત કરનાર અને અજ્ઞાન વધાર-
નાર (થવાનું). (૧૩)

સમજુ પુરુષ એ પૃથ્વીકાયની હિંસાને અહિત કરનારી જાણતા થકા સાક્ષાત્

૧ (બૌદ્ધમતના.)

અળગારાણં અંતિણ; ઇહ મેગેસિં ણાયં મન્વતિ—એસ સ્વલુ ગંથે, એસ સ્વલુ મોહે, એસ સ્વલુ મારે, એસ સ્વલુ ણિણ. ઇચ્છત્થં^૩ ગાદિણ લોણ; જમિણં વિસ્વરુદ્ધેહિં સત્થેહિં પુઢવિકમ્મસમારંભેણં પુઢવિસત્થં સમારંભમાણે અણ્ણે અણેગરુદ્ધે પાણે ત્રિહિંસઈ. [૧૪]

સે વેસિ—અપ્પેગે અંધ મબ્બે,^૧ અપ્પેગે અંધ મચ્છે;^૨—અપ્પેગે પાય મબ્બે, અપ્પેગે પાય મચ્છે;—અપ્પેગે ગુંફ મબ્બે, ૨^૭ અપ્પેગે જંઘ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે જાણુ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે ઝરુ મબ્બે, ^૧અપ્પેગે કઢિ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે ણામિ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે ડયર મબ્બે, ૨ અપ્પેગે પાસ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે પિટ્ટિ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે ડર મબ્બે, ૨ અપ્પેગે હિયય મબ્બે ૨ અપ્પેગે થળ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે સ્વંઘ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે વાહુ મબ્બે ૨ અપ્પેગે હત્થ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે અંગુલિ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે ણહ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે ગવિ મબ્બે ૨ અપ્પેગે હણુય મબ્બે, ૨ અપ્પેગે હોટ્ટ મબ્બે, ^૧આભિચ્છાત્^૨ આચ્છિચ્છાત્^૩ ૭ દ્વિકચિહ્વાત્ સર્વત્ત અચ્છે इत्यंत वर्तिपदमपि वाच्यम्

તાર્થકર ભગવાન્ અયચા તેયના સાધુઓ પાસેથી પોતાને આદરવા લાયક (જ્ઞાન દર્શન અને ચારિત્ર રૂપ) વસ્તુઓ સાંભળી કરીને તેમનો અંગીકાર કરે છે. (અને) તેવા પુરુષો એવું સમજે છે કે આ (પૃથ્વીકાયના આરંભ) તે સ્વરેશ્વર કર્મવંશનો હેતુ છે, યોહનો હેતુ છે, યરણનો હેતુ છે, અને નરકનો હેતુ છે; એવું છતાં જે ઘણા લોકો એ પૃથ્વીકાયના જીવોને તથા તેના સાયના વીજા અનેક જીવોને અનેક પ્રકારના જ-સ્ત્રોવડે મારતા રહે છે, તે યાત્ર તેઓ સ્વાદા પીવા તથા કીર્તિ વિગેરે મેઢવવામાં મુશ્કા-ઈ પડ્યા છે. (૧૪)

(હે શિષ્ય, જો તમે મને પૂછ્યો કે એ પૃથ્વીકાયના જીવો દેખતા નથી, સૂં-ઘતા નથી, સાંભળતા નથી અને ચાલતા પણ નથી માટે એમને મારતાં તે શી પીડા થતી હશે! તો હું એક દષ્ટાંતથી કહું છું કે જેમ કોઈ એક જન્મથીજ અંધધરિર પુરુષ હોય તેને) જૂદા જૂદા માણસો તેના પગ, ઘૂંટી, જંઘા, ઘૂંટણ, સાયબ, કેદ,

૨ અપ્પેગે જીહ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે તાલુ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે ગલ મબ્બે,
૨ અપ્પેગે ગંડ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે કઙ્ગ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે ણાસ મબ્બે,
૨ અપ્પેગે અચ્છિ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે મમુહ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે ણિડાલ મબ્બે,
૨ અપ્પેગે સીસ મબ્બે; ૨ અપ્પેગે સંપમારણ, અપ્પેગે ઉદ્ધવણ. (૧૫)

एत्थ सत्थं समारंभमाणस्स इच्चेते आरंभा अपरिण्णाय भवन्ति।

एत्थ सत्थं असमारंभमाणस्स इच्चेते आरंभा परिण्णाय भवन्ति। (१६)

તં પરિણાય મેહાવી નેવ સયં પુઠવિસત્થં સમારંભેજ્જા, નેવણ્ણેહીં
પુઠવિસત્થં સમારંભાવેજ્જા, નેવણ્ણે પુઠવિસત્થં સમારંભંતે સમણુજાણેજ્જા ।
જસ્સેતે પુઠવિકમ્મસમારંભા પરિણાયા ભવંતિ સે હુ મુણી પરિણાયકમ્મે ત્તિ
વેમિ । (૧૭)

નાભિ, પેટ, પાંસડી, પૂંઠ, છાતી, હૈયું, સ્તન, સ્વભા, વાહુ, આંગળીઓ, નસ, ગઢું,
હૃદયધી, હોઠ, જીભ, તાલુ, લગ્ગા, કાન, નાક, આંસ, શ્રવણ, લલાટ, અને
માથું વિગેરે અવયવોમાં ખાલાની અંગીઓ પરોવે [ત્યારે તે અંધવધિરને જે પ્રમાણે
વેદના થાય છે. તેજ પ્રમાણે એકેન્દ્રિય જીવોને પણ મારતાં વેદના થાય છે.]

(અથવા જોય એક માણસને કોઈ એકદમ ઘા મારી મૂછિત કરે અને પછી
મારી નાસે ત્યારે તેને મૂર્છા હોવા છતાં પણ પીડા થાયજ છે તે પ્રમાણે એ
પૃથ્વીકાયના જીવોને પણ મારતાં વેદના થાયજ છે.) (૧૬)

ए पृथ्वीकायनी हिंसा करनार पुरुषने आरंभतुं ज्ञान अने त्याग नथी हेता
एटले आरंभ लाग्या करे छे, अने तेनी हिंसा वर्जनार पुरुषने आरंभतुं ज्ञान तथा
त्याग होय छे एटले आरंभ लागी शक्तो नथी. (१६)

[માટે] બુદ્ધિમાન પુરુષે એ વ્રથું જાણીને જાતે પૃથ્વીકાયની હિંસા કરવી નહિ
વીજા પાસે કરાવવી નહિ, અને તેના કરનારને રુઢું માનવું નહિ. [એવી રીતે] જે
પૃથ્વીકાયની હિંસાને અહિત કરનારી સમજીને ત્યાગ કરે તેજ મુનિ જાણવો; એમ
હું કહું છું. [૧૭]

१ तेनी अंदर रहल्य.

एतत् सत्त्वं असमारंभमाणस्त इच्छेते आरंभा परिणाय भवन्ति। तं परिणाय मेहावी णेव सयं उदयसत्त्वं समारंभेज्जा, णेव ज्ञेहिं उदयसत्त्वं समारंभावेज्जा, उदयसत्त्वं समारंभन्तेवि अण्णे ण समणुज्जाणेज्जा अस्सेते उदयसत्त्वं समारंभा परिणाय भवन्ति से हु मुणी परिणायकस्से चि बेमि । (२७)

[चतुर्थ उद्देशः]

સે બેમિ, ણેવ સયં લોગં અબ્ભાઙ્ગસ્વેજ્જા, ણેવ અત્તાણં અબ્ભાઙ્ગસ્વેજ્જા । જે લોગં અબ્ભાઙ્ગસ્વતિ, સે અત્તાણં અબ્ભાઙ્ગસ્વતિ; જે અત્તાણં અબ્ભાઙ્ગસ્વતિ, સે લોગં અબ્ભાઙ્ગસ્વતિ । [૨૮]

હોતી. અને જેઓ એ પાળીની હિંસા નથી કરતા તેમને આરંભ વાદત શુદ્ધ સમજ છે તથા તેને કસો આરંભ લાગતો નથી. એવું જાણીને બુદ્ધિમાન પુરુષે જાતે પાળીની હિંસા ન કરવી, વીજા પાતે ન કરાવવી, અને તેના કરનારને રૂઢું પણ નહિ માનવું. એવી રીતે પાળી સંબંધી આરંભોની જેને મનહિતી હોય તેજ આરંભનું સ્વરૂપ જાણીને તેનો ત્યાગ કરનાર મુનિ જાણવો એમ હું કહું છું. [૨૭]

चोथो उद्देश.

[अग्रिकायनी हिंसानो परिहार.]

હું કહું છું કે લોકનો એટલે અગ્રિકાયના જીવોનો અપલાપ^૧ ન કરવો અને પોતાના આત્માનો પણ અપલાપ ન કરવો. જે લોકનો અપલાપ કરે છે તે પોતાના આત્માનો અપલાપ કરે છે; અને જે પોતાના આત્માનો અપલાપ કરે છે તે લોકનો અપલાપ કરે છે. [૨૮]

જે દીહલોગ ^૧ સત્યસ્સ સ્વેયન્ને, સે અસત્યસ્સ સ્વેયન્ને; જે અસત્ય-
સ્સ સ્વેયન્ને, સે દીહલોગસત્યસ્સ સ્વેયન્ને । [૨૯]

વીરે હિં એયં અભિભૂય દિઠ્ઠં સંજતેહિં સયા જતેહિં સયા અપ્પમ-
ત્તેહિં । [૩૦]

જે પમત્તે ગુણઢિય, ^૨ સે હુ દંડે પવુચ્ચતિ । તં પરિણાય મેહાવી,
ઇયાણિં ષો, જમહં પુવ્વમકાસી પમાદેણં । (૩૧)

લજ્જમાણા પુઢો, પાસ, અણગારા મો ત્તિ ઇમે પવયમાણા; જમિણં
વિરુવરુવેહિં સત્યેહિં અગણિકમ્મસમારંભેણં અગણિસત્થં સમારંભમાણે,
અણ્ણે અણેગરુવે પાણે વિહિંસતિ । (૩૨)

૧ (દીર્ઘ લોકઃ સ્વલુ વનસ્પતિ કાયોજ્ઞેયઃ); ૨ (ગુણાઃ શ્ર-
મ્મિગુણાઃ તેષુસ્થિતઃ)

જે પુરુષ, દીર્ઘલોક અર્થાત્ વનસ્પતિ તેને વાલવાતું શસ્ત્ર જે અગ્નિકાય-
તેનું સ્વરૂપ જાણે છે તે સંયમતું સ્વરૂપ જાણે છે, જે સંયમતું સ્વરૂપ જાણે
છે તે વનસ્પતિના શસ્ત્રરૂપ અગ્નિકાયતું સ્વરૂપ જાણે છે. (૨૯);

આ વાતને સંયત એટલે પ્રાણાતિપાતાદિક પાપથી અલગ રહેનાર અને
હમેશાં નિર્દોષપણે ચારિત્ર પાલવાયાં યત્નવંત, અને અપ્રમાદી, એવા પરાક્રમી
પુરુષોએ પરીષદાદિકોને હરાવી કેવલજ્ઞાન પામી સાક્ષાત્ દીઠી છે. (૩૦).

જે પ્રમાદી થઈને અગ્નિસમારંભમાં વર્ત્યા કરતો હોય તે શુલભગાર કહે-
વાય છે. એવું જાણીને બુદ્ધિમાન પુરુષ વિચારે છે કે જે અગાઉ અગ્નિસમારં-
ભ કર્યો છે તે હવેથી નહિં કરું. (૩૧)

કેટલાક શરમાતા થકા વોલે છે કે અમે અણગાર છીએ, પણ એ તેમનો
ફોગટનો વકવાદ છે; જે માટે તેઓ અનેક પ્રકારે અગ્નિની તથા તે સાથે વીજા
અનેક જીવોની હિંસા કર્યા કરે છે. [૩૨]

तत्थ खलु भगवया परिण्णा पवेदिया। इमस्स चैव जीवियस्स प-
रिवंदणमाणणपूयणाए, जाइ मरणमोयणाए, दुक्खपडिघायहेउं, से सयमेव
अगणिसत्थं समारंभति, अण्णेहिं वा अगणि सत्थं समारंभमाणे समणुजा-
णाति। तं से अहियाए, तं से अबोहिए। [३३]

से तं संबुद्धमाणे आयाणयिं समुट्ठाए सोच्चा भगवओ, अणगाराणं
वा अंतिए; इह मेगेसिं णायं भवति एस खलु गंथे, एस खलु मोहे,
एस खलु मारे, एस खलु णिए। इच्चत्थं गट्टिए लोए; जमिणं विरूव-
रूवेहिं सत्थेहिं अगणिकम्मसमारंभेणं अगणिसत्थं समारंभ माणे अण्णे
अणेगरूवे पाणे विहिसति।” [३४]

से बेमि, संति पाणा, पुढविणिस्सिया, तणणिस्सिया, पत्तणिस्सिया,
कट्टणिस्सिया, गोमयाणिस्सिया, कयवरणिस्सिया। संति संपातिसा पाणा
आहच्च्^१ संपयंति य। अगणिं च खलु पुट्ठा एगे संघाय मावज्जंति। जे

१ आहत्य [उभेत्य]

अहीं भगवाने स्पष्ट रीते आज्ञा करी छे के, तेओ आ जींदगानीनी कीर्त्ति,
मान, अने खानपान मोटे, जन्म जरामरणथी छूटदा मोटे तथा दुःखो टाळवा मोटे
जाते अग्निनी हिंसा करे छे, बीजा पासे करावे छे अने तेना धरनारने रुडुं माने
छे. पण ते तेमने आहित अने अज्ञान वधारनार थवानुं. [३३]

एवुं जाणीने सत् पुरुषो, भगवान अथवा तेमना साधुओ पासेथी आदरवा
लायक वस्तुओ सांभळीने आदरे छे अने तेओ एवुं माने छे के अग्निकायनी हिंसा
ते, खरेखर, कर्म बंधनी हेतु छे, मोहनी हेतु छे, मरणनी हेतु छे, अने नर्कनी
हेतु छे. पण अजाण लोको ए दावत विषे घणा मुंझाइ पड्या छे. जे मोटे तेओ
अनेक प्रकारे अग्निकायनी तथा ते साथेना बीजा जीवोनी हिंसा करता रहे छे. [३४]

जे मोटे हुं बतावी आपुंछु के जर्मान, तणखला, पान, लाकडां, छाणा
अने कचरो ए सर्वे साथे त्रस जीवो रहे छे. ते त्रस जीवो तथा बीजा ओर्चिता
अंदर आवी पडता संपातिम^१ त्रस जीवो ते वधा अग्नि समारंभ करतां अग्निना
^१पडता नाना जीवो.

તત્થ સંઘાય માવજ્જંતિ, તે તત્થ પરિયાવિજ્જંતિ, જે તત્થ પરિયાવિજ્જંતિ, તે તત્થ ઉહાચંતિ । [૩૫]

एतथ सत्थं समारंभमाणस्स इच्चेते आरंभा अपरिण्णाया भवंति ।

एतथ सत्थं असमारंभमाणस्स इच्चेते आरंभा परिण्णाया भवंति । [३६]

તં પરિણ્ણાય મેહાવી નેવ સયં અગણિસત્થં સમારંભેજ્જા, નેવન્નેહિં અગણિસત્થં સમારંભાવિજ્જા, અગણિસત્થં સમારંભંતેંવિ અન્ને ન સમણુજાણે-જ્જા । જસ્સેતે અગણિકમ્મસમારંભા પણિજાયા ભવંતિ, સે હુ મુણી પરિણ્ણ-યકમ્મે ત્તિ બેસિ । [૩૭]

પંચમ ઉદ્દેશ.

તં જાં કારિસ્સામિ મત્તા સતિમં, અમયં વિદિત્તા તં જે જો કરણ અંદર આવ્યાથી તેમના શરીર સંકોચાવા માંડે છે, પછી તેઓ મૂર્ચ્છા પાવી ઘરણ પામે છે. [૩૫]

ए रीते अग्निना समारंभमां पाप रहेल छे. माटे ते जे न करे तेने ए पाप न लागे. [३६]

एवं जाणीने बुद्धिमान् पुरुषे जाते अग्निनी हिंसा न करवी, बीजा पासे न कराववी, अने तेना करनारने रुद्धं न गानवुं. आदी रीते जेने अग्निकाय बावत शुद्ध माहिती होय तेज शुद्ध सज्जवान् मुनि जाणवो एम हुं कहूं छूं. [३७]

પાંચમો ઉદ્દેશ.

[वनस्पति कायनी हिलानो परिहार.]

हे बुद्धिमान् विष्य, जे पुरुष वनस्पतिने सजीव जाणीने मनમાં વિચા-

एसोवरए ^१ एत्थोवरए ^२ एस अणगारेत्ति पवुच्चति । [३८]

जे गुणे से आवट्टे, जे आवट्टे से गुणे । [३९]

उड्डुं अहं तिरियं पाईणं पासमाणे ख्वाइ पासइ, सुणमाणे सदाइ
सुणइ, उड्डुं अहं तिरियं पाईणं मुच्छमाणे ख्वेसु मुच्छति, सदेसुयावि एस
लोगे वियाहिए । एत्थ अगुत्ते अणाणाए पुणो पुणो गुणात्ताते वंक्खमायारे
पमत्ते अगार मावसे । [४०]

लज्जमाणा पुढो, पास अणगारा सो त्ति एगे पवइमाणा; जमिणं
विख्वरुवेहिं सत्थेहिं वणस्सइकम्मसयारंभेणं वणस्सइसत्थं ससारंभमाणे
अण्णे अणेगख्वे पाणे विहिंसति । (४१)

१ एष उपरतः [आरंभात् निवृत्तः] २ अत्र उपरतः [नान्यत्र]

रेंछे के हुं दीक्षित थइने वनस्पतिनो आरंभ नहि कलं, अने ए रीते जे
संयम स्वरूप जाणीले वनस्पतिनो आरंभ नथी करता एवा आरंभत्यागी जैन
मतमां आशक्त होय तेज अणगार बहेवाय. (३८)

जे विषयो छे ते संसार छे अने जे संसार छे ते विषयो छे. (३९)

साणसे, उंचे नीचे अने आडी दिशाओमां जोतायका रूप देखे छे
सांभळता थका शब्द सांभळेछे अने शब्द तथा रूपमां आशक्त पता रहे
छे. विषयो अशा छे.^१ तेओनां जेओ मुनि थइने अगुप्त एटछे बिन परहेज-
गार रहे छे ते भगवाननी आज्ञाथी बोहर वत्ते . तेओ वारंवार विषयोनुं
आस्वाइन करता थका असंयमने आचरनार थइने प्रमादी वनी घरदास मांडी
छे छे. (४०)

केटलाक शरमाता थका बोलेछे के अमे अणगार छीए पण ते तेमनो
फोगटनो वकवाद छे, कारणके तेओ अनेकप्रकारना शस्त्रोथी वनस्पतिकाय तथा
तेना साथेना बीजा अनेक जीवोनी हिंसा करता रहेछे. (४१)

१(Jacobi) that is called the world भावार्थ—लोकने विषे विषयो एवा छे.

तत्थ खलु भगवया परिण्णा पवेदिता । इमस्स चैव जीवियस्स परिवंदणमाणणपूयणाएजातीमरणमेयणाए दुक्खपडिघायहेउं से सयमेव वणस्सतिसत्थं समारंभइ, अण्णेहिं वा वणस्सइसत्थं समारंभावेति, अण्णे वा वणस्सइसत्थं समारंभमाणे समणुजाणति; तं से अहियाए, तं से अबो-
हिए । (४२)

से त्तं संबुज्झमाणे आयाणीयं समुट्ठाए सोच्चा भगवओ, अणगारा-
णं वा अंतिए; इह मेगेसिं णायं भवति—एस खलु गंथे, एस खलु मोहे,
एस खलु मारे, एस खलु णरए । इच्चत्थं गठिए लोए; जमिणं विरूवरूवे-
हिं सत्थेहिं वणस्सइकम्मसमारंभेणं वणस्सइसत्थं समारंभमाणे अच्चे अणे-
गरूवे पाणे विहिंसति । (४३)

से बेमि,—इमं पि ^१ जाइधम्मयं, एयं पि ^२ जाइधम्मयं; इमं पि

१ इदं (मनुष्य शरीरं) २ एतत् (वनस्पति शरीरं)

अहिं भगवाने शुद्धरीते समजावुं छे के आ जीदगीनी कीर्त्ति, मान,
तथा, खानपानने अर्थे, जन्म जरामरणथी छूटवामाटे, तथा दुःखो टाळवा माटे
जीवो, जाते वनस्पतिनी हिंसा करे छे, बीजा पासे करावे छे, अने तेना कर-
नारने रुडुं माने छे. पण ते तेमने अहित कर्त्ता तथा अज्ञान वधारनार
थवानुं. (४२)

एवुं जाणीने केटलाएक सत्पुरुषो भगवान् अथवा तेमना साधुओ पासे-
थी स्वरूप सांभलीने आदरवा लायक वस्तु आदरे छे. तेवा पुरुषो एवुं समजे छे
के वनस्पतिनी हिंसा ए खरेखर कर्म बंधनी हेतु छे, मोहनी हेतु छे, मरणनी
हेतु छे, अने नरकनी हेतु छे. तेम छातां लोक, कीर्त्त्यादिकना अर्थे विचार शून्य
वनेला छे, जे माटे आ वनस्पतिकायनो विविध शस्त्रोबडे समारंभ करता थका बीजा
अनेक प्राणीओनी हिंसा करता रहे छे. (४३)

हुं (जेम सांभल्युं छे तेम) कहुंहुं के वनस्पति सजीव छे केमके जेम आ
आपणुं शरीर पेदा थती बीज छे तेम ए वनस्पति पण पेदा थती बीज छे; जेम

બુદ્ધિધમ્મયં, એયંપિ બુદ્ધિધમ્મયં; ઇમંપિ ચિત્તમંતયં, એયંપિ ચિત્તમંતયં; ઇમંપિ
છિન્નં મિલાતિ, ૩ એયંપિ છિન્નં મિલાતિ; ઇમંપિ આહારગં, એયંપિ
આહારગં; ઇમંપિ અગિચ્ચયં, એયંપિ અગિચ્ચયં; ઇમંપિ અસાસયં, એયંપિ
અસાસયં; ઇમંપિ ચઓવચઙ્ગયં, એયંપિ ચઓવચઙ્ગયં; ઇમંપિ વિપરિણામધ-
મ્મયં, એયંપિ વિપરિણામધમ્મયં । (૪૪)

एतत्थ सत्थं समारंभमाणस्स इच्चेते आरंभा अपरिण्णाय भवन्ति।
एतत्थ सत्थं असमारंभमाणस्स इच्चेते आरंभा परिण्णाय भवन्ति । तं परि-
ण्णाय मेहावी णेव सत्थं वणस्सइसत्थं समारंभेज्जा, णेवण्णेहिं वणस्सइसत्थं
समारंभावेज्जा, णेवण्णे वणस्सइसत्थं समारंभंते समणुजाणेज्जा जस्सेते

૩ સ્લાતિ [સ્લાનતાંગચ્છતિ]

શરીર વધે છે તેમ એ પણ વધે છે; જેમ શરીરમાં ચિત્ત છે તેમ વનસ્પતિને પણ ચિ-
ત્ત છે; ૧ જેમ શરીર કપાયું થકું સૂકે છે તેમ એ પણ સૂકે છે; જેમ શરીરને આહાર
ર સ્વપે છે તેમ એને પણ આહાર સ્વપે છે; જેમ શરીર અનિત્ય છે; તેમ એ પણ અ-
નિત્ય છે; જેમ શરીર અશાશ્વત એટલે પ્રતિજ્ઞા વદલતું છે તેમ એ પણ તેવીજ છે;
જેમ શરીર વધે ઘટે છે તેમ એ પણ વધે ઘટે છે; અને જેમ શરીર અનેક વિકાર
પામેછે તેમ એ વનસ્પતિ પણ અનેક વિકાર પામી શકે છે; માટે વનસ્પતિ સજી-
વ છે. (૪૪)

ए वनस्पतिनो समारंभं कर्ततां यन्तां अनेक आरंभ लागेछे. जे तेनो समारंभ
न करे तेने कसो आरंभ लागतो नथी. एवं जाणीने बुद्धिमान पुरुषे जाते वनस्प-
तिनी हिंसा न करवी, बीजा पासे न कराववी, अने तेना करनारने रुड्डं नाहि मा-

૧ જે માટે ધાવડી-રીસમગી વિગેરે શાહોનો સ્વાપ તથા પ્રવોધ કરમાર્તું
મફાહિત થવું જોવામાં આવેછે કેટલાક શાહો પોતાની પાઠોથી નિધાનને બંદી રા-
સે છે. વકુલ્લું શાહ દારુના કોગળા છાંદવાથી ફળે છે. इत्यादि ए वावतना य-
ण द्रष्टांतो છે.

તત્થ ચ્વલુ ભગવયા પરિણા પવોદિતા । ઇમસ્સં ચેવ જીવિયસ્સ
પરિવંદણમાણણપૂયણાણજાતીમરણમોયણાણ દુક્ખપડિઘાયહેતું સે સયમેવ
વણસ્સતિસત્થં સમારંભઇ, અણ્ણેહિં વા વણસ્સઇસત્થં સમારંભાવેતિ, અણ્ણે
વા વણસ્સઇસત્થં સમારંભમાણે સમણુજાણતિ; તં સે અહિયાણ, તં સે અબો-
હિણ । (૪૨)

સે ત્તં સંબુજ્ઞમાણે આયાણીયં સમુટ્ઠાણ સોચ્છા ભગવઓ, અણગારા-
ણં વા અંતિણ; ઇહ મેગેસિં ણાયં ભવતિ—એસ ચ્વલુ ગંથે, એસ ચ્વલુ મોહે,
એસ ચ્વલુ મારે, એસ ચ્વલુ ણરણ । ઇચ્છત્થં ગટિણ લોણ; જમિણં વિરૂવરૂવે-
હિં સત્થેહિં વણસ્સઇકમ્મસમારંભેણં વણસ્સઇસત્થં સમારંભમાણે અન્ને અણે-
ગરૂવે પાણે વિહિંસતિ । (૪૩)

સે બેમિ,—ઈમંપિ ^૧ જાઢ્ઢમ્મયં, એયંપિ ^૨ જાઢ્ઢમ્મયં; ઇમંપિ

૧ ઇદં (મનુષ્ય શરીરં) ૨ એતત્ (વનસ્પતિ શરીરં)

અહિં ભગવાને શુદ્ધરીતે સમજાવ્યું છે કે આ જીંદગીની કીર્તિ, માન,
તથા, સ્વાનપાનને અર્થે, જન્મ જરામરણથી છૂટવામાટે, તથા દુઃખો ટાળવા માટે
જીવો, જાતે વનસ્પતિની હિંસા કરે છે, વીજા પાસે કરાવે છે, અને તેનાં કર-
નારને રુઢું માને છે. પણ તે તેમને અહિં કર્તા તથા અજ્ઞાન વધારનાર
થવાનું. (૪૨)

એવું જાણીને કેટલાએક સત્પુરુષો ભગવાન અથવા તેમના સાધુઓ પાસે-
થી સ્વરૂપ સાંભળીને આદરવા લાયક વસ્તુ આદરે છે. તેવા પુરુષો એવું સમજે છે
કે વનસ્પતિની હિંસા એ સ્વરેખર કર્મ વંધની હેતુ છે, મોહની હેતુ છે, મરણની
હેતુ છે, અને નરકની હેતુ છે. તેમ છતાં લોક, કીર્ત્યાદિકના અર્થે વિચાર શૂન્ય
વનેલા છે, જે માટે આ વનસ્પતિકાયનો વિવિધ શસ્ત્રોવડે સમારંભ કરતા થકા વીજા
અનેક પ્રાણીઓની હિંસા કરતા રહે છે. (૪૩)

હું (જેમ સાંભળ્યું છે તેમ) કહું છું કે વનસ્પતિ સજીવ છે કેમકે જેમ આ
આપણું શરીર પેદા થતી વીજ છે તેમ એ વનસ્પતિ પણ પેદા થતી વીજ છે; જેમ

બુદ્ધિધર્મ્યં, એયંપિ બુદ્ધિધર્મ્યં; ઇમંપિ ચિત્તમંતયં, એયંપિ ચિત્તમંતયં; ઇમંપિ
છિન્નં મિલાતિ, ૩ એયંપિ છિન્નં મિલાતિ; ઇમંપિ આહારગં, એયંપિ
આહારગં; ઇમંપિ અગ્નિચ્ચયં, એયંપિ અગ્નિચ્ચયં; ઇમંપિ અસાસયં, એયંપિ
અસાસયં; ઇમંપિ ચઓવચ્ચયં; એયંપિ ચઓવચ્ચયં; ઇમંપિ વિપરિણામધ-
ર્મ્યં, એયંપિ વિપરિણામધર્મ્યં । (૪૪)

एत्थ सत्थं समारंभमाणस्स इच्चेते आरंभा अपरिण्णाया भवन्ति।
एत्थ सत्थं असमारंभमाणस्स इच्चेते आरंभा परिण्णाया भवन्ति। तं परि-
ण्णाय मेहावी णेव सयं वणस्सइसत्थं समारंभेज्जा, णेवण्णेहिं वणस्सइसत्थं
समारंभावेज्जा, णेवण्णे वणस्सइसत्थं समारंभंते समणुजाणेज्जा जस्सेते

૩ સ્લાતિ [સ્લાનતાંગચ્છતિ]

શરીર વધે છે તેમ જ પળ વધે છે; જેમ શરીરમાં ચિત્ત છે તેમ વનસ્પતિને પળ ચિ-
ત્ત છે; ૧ જેમ શરીર કપાયું થકું સૂકે છે તેમ જ પળ સૂકે છે; જેમ શરીરને આહાર
ર સ્વપ્ને છે તેમ એને પળ આહાર સ્વપ્ને છે; જેમ શરીર અનિત્ય છે; તેમ જ પળ અ-
નિત્ય છે; જેમ શરીર અશાશ્વત્ એટલે પ્રતિક્ષણ વદલતું છે તેમ જ પળ તેવીજ છે;
જેમ શરીર વધે ઘટે છે તેમ જ પળ વધે ઘટે છે; અને જેમ શરીર અનેક વિકાર
પામેછે તેમ જ વનસ્પતિ પળ અનેક વિકાર પામી શકે છે; યાદે વનસ્પતિ સજી-
વ છે. (૪૪)

જે વનસ્પતિનો સમારંભ કરતાં થતાં અનેક આરંભ લાગેછે. જે તેનો સમારંભ
ન કરે તેને કશો આરંભ લાગતો નથી. એવું જાણીને બુદ્ધિમાન પુરુષે જાતે વનસ્પ-
તિની હિંસા ન કરવી, વીજા પાસે ન કરાવવી, અને તેના કરનારને રુઝું નહિ મા-

૧ જે માટે ધાવડી-રીસમગી વિગેરે ફાડોનો સ્થાપ તથા પ્રયોગ કરમાવું
પ્રફુલ્લિત થવું જોવામાં આવેછે કેદલાક ફાડો પોતાની પાડોથી નિધાનને વીંટી રા-
સે છે. વકુળનું ફાડ દારુના કોગળા છાંદવાથી ફલે છે. इत्यादि ए वावतना च-
णा द्रष्टव्यं છે.

સે તં સંબુઝ્ઝમાણે આયાણીયં સમુઢાણ સોચ્ચા ભગવઓ, અણગારાણં વા અંતિણ; ઇહ મેગેસિં ણાયં ભવઈ—એસ સ્વલુ ગંથે, એસ સ્વલુ મોહે, એસ સ્વલુ મારે, એસ સ્વલુ ણરણ । ઇચ્છત્યં ગઢિણ લોણ; જમિણં વિસ્વસ્સુવેહિં તસકાયસમારંભેણ તસકાયસત્યં સમારંભમાણે અણ્ણે અણેગસ્સુવે પાણે વિહિંસંતિ । (૫૧)

સે વેમિ—અપ્પેગે અચ્ચાણ^૧ હણંતિ, અપ્પેગે અજિણાણ વહંતિ, અપ્પેગે મંસાણ વહંતિ, અપ્પેગે સોણિતાણ વહંતિ, અપ્પેગે હિયયાણ વહંતિ, એવં પિત્તાણ, વસાણ, પિચ્છાણ, પુચ્છાણ વાલાણ, સિંગાણ, વિસાણાણ, દંતાણ, દાઢાણ, નહાણ, ણ્હારુણીણ, અઢ્ઢીણ, અઢ્ઢિમિંજાણ, અઢ્ઢાણ, અણઢ્ઢાણ, અપ્પેગે હિંસિસુ મેત્તિ વા વહંતિ, અપ્પેગે હિંસંતિ મેત્તિ વા વહંતિ, અપ્પેગે

૧ અર્ચાર્થ [શરીરાર્થ]

એમ જાણીને ભગવાન અથવા તેમના મુનિઓ પાસેથી તત્ત્વ સાંભળીને આદરણીય વસ્તુને ગ્રહણ કરનારા પુરુષો એવું જાણતા રહે છે કે એ ત્રસકાયની હિંસા સ્વરેસ્વર કર્મ વંધની હેતુ છે, મોહની હેતુ છે, મરણની હેતુ છે, તથા નરકની હેતુ છે, તેમ છતાં લોકો વિષયગૃહ વનેલા છે, જેથી તેઓ વિચિત્ર આરંભથી ત્રસ જીવો તથા તેના સંબંધે રહેલ સ્થાવર જીવોની હિંસા કરતા રહે છે. (૫૧)

(ત્રસ જીવોની હિંસાના હેતુઓ.)

કેટલાએક લોકો જાનવરોના શરીરનો ભોગ આપવા માટે તેને મારે છે. કેટલાએક તેના ચામડા માટે મારે છે. કેટલાએક તેના માંસ માટે મારે છે. એમ કેટલાએક લોહીના ઘાટે, કેટલાએક હૃદયના ઘાટે, કેટલાએક પિત્ત ઘાટે, વસાઓ^૨ ઘાટે, પીછાં ઘાટે, પૂંછડી ઘાટે, વાઝ માટે, શિંગડા માટે, દાઢાઓ માટે, નસ માટે, નાડીઓ ઘાટે, હાડકાં ઘાટે, ચરવી ઘાટે, એમ અનેક સ્થાનો માટે તેને મારે છે. કેટલાએક નિઃશ્વસોજન યાત્ર ગમ્મત સ્વાતર જીવ હિંસા કરે છે. કેટલાએક “આપણને એણે માર્યું હતું” એવું વિચારીને તેને મારે છે. કેટલાએક “આપણને એ મારે છે”

શરીરના અંદરની રોગો જે રૂ પીંજવાના મજબૂત તાતણા તરીકે વપરાય છે તેમના ઘાટે.

हिंसिस्संति मत्ति वा वहांति । [५२]

एत्थ सत्थं समारंभमाणस्स इच्चेते आरंभा अपरिण्णाया भवंति ।
एत्थ सत्थं असमारंभमाणस्स इच्चेते आरंभा परिण्णाया भवंति । [५३]

तं परिण्णाय मेहावी णेव सय तसकायसत्थं समारंभेज्जा, णेवण्णेहिं
तसकायसत्थं समारंभावेज्जा, णेवण्णे तसकायसत्थं समारंभंते समणुजाणे—
ज्जा, जस्से ते तसकायसत्थसमारंभा परिण्णाया भवंति से हु मुणी परिण्णाय
कस्मे चि बेमि । [५४]

[सप्तम उद्देशः]

पहू एजस्स^२ दुगंछणाए^३ आयंकदंसी अहियं—ति नच्चा ।

२ [एजः कंपमानः सचवायुः] ३ [आसेवन परिहारे]

एम धारी तेने यारे छे अने केटलाएक “आपणेने ए मारणे” एम विचारी तेने
मारे छे. (५२)

ए त्रसकायनो समारंभ करता अनेक आरंभ लागे छे अने तेहुं रक्षण करता
कशो आरंभ लागतो नथी. (५३)

एम जाणी बुद्धिमान् पुरुषे जाते त्रस जीवोनी हिंसा न करवी, बीजा पासे
न कराववी, तथा करनारने अनुयाति पण नहि आपवी. जेणे ए रीते त्रसकायनी
हिंसा अहितकर्त्ता जाणी त्यक्त करी होय तेज मुनि जाणवो, एम हुं कहुंछुं. (५४)

सातमो उद्देश.

(वायुकायनी हिंसानो परिहार)

जे हिंसाने अहित करनारी जाणी, वायुकायनी हिंसाने दुःस्व देबारी जाणे

જે અજ્ઞત્યં જાણઈ, સે બહિયા જાણઈ; જે બહિયા જાણઈ, સે અજ્ઞત્યં જાણઈ । એયં તુલ-મન્નેસિ । ઇહ સતિગયા દવિયા^૧ ણાવકંચંતિ જી-વિહં^૨ । (૫૫)

લજ્જમાણા પુઠો, પાસં, “અણગારા મોર્તિ” એગે પવયમાણા; જમિણં વિરુવરુવેહિં સત્યેહિં વાઝકમ્મસમારંભેણં વાઝસત્યં સમારંભમાણે અણ્ણે અણેગરુવે પાણે વિહિંસઈ । (૫૬)

તત્થ ચલુ ભગવયાં પરિણ્ણા પવેહયા । ઇમસ્સચેવ જીવિયસ્સ પરિવંદ્ગમાણણપૂયણાણ, જાહમરણમોયણાણ દુક્ખપહિધાયહેહં, સે સય્યેવ વાઝસત્યં સમારંભતિ, અન્નેહિં વાઝસત્યં સમારંભાવેતિ, અન્ને વા વાઝસત્યં સમારંભંતે સમણુજાણતિ; તં સે અહિયાણ, તં સે અબોહિણ ।

[૫૭]

૧ [દ્રવઃ સંયમ સ્તદ્વંતઃ] ૨ [વાયુ કાયોપમર્દેન ઇતિ શેષઃ]

છે તે તેની હિંસાનો પરિહાર કરી શકે છે. જે આત્માની અંદરની વાતને જાણે છે તે બાહરની વાત (પણ) જાણે છે, ને જે બાહરની વાત જાણે છે તે અંદરની વાતને (પણ) જાણે છે. એ વે વાત સરસ્વી રહેલી છે એમ સમજવું. માટે અહીં જે શાંતિમાં મગ્ન સંયમિ પુરુષો હોય છે તેઓ (વાયુકાયની હિંસાવડે) જીવવાને નથી चाहता. (૫૫)

હિંસાથી શરમાતા કેટલાએક વોલે છે કે “અમે અણગાર છીએ,” પણ તે તેમનું વોલવું વ્યર્થ છે કેમકે જુઓ, તેઓ વિચિત્ર શક્તિથી વાયુકાય તથા અન્ય અનેક જીવોની હિંસા કરતા રહે છે. [૫૬]

આ સ્થળે ભગવાને સરસ રીતે સમજણ આપેલી છે કે લોકો આ ક્ષણિક જીંદગીના, કીર્તિ, માન, તથા ઉદર નિર્વાહાર્યે, જન્મ મરણથી મુક્ત થવા માટે, તથા દુઃખને દૂર કરવા માટે જાતે વાયુકાયની હિંસા કરે છે, વીજા પાસે કરાવે છે, અને કરનારને રુઢું માને છે. પણ એ પ્રવૃત્તિ તેને અંતે અહિતકર્તા તથા અજ્ઞાન વ-ધારનાર થવાની. (૫૭)

સે તં સંબુજ્ઞમાણે આયાળીયં સમુટ્ટાણ સૌચ્ચા ભગવઓ, અણ્ણા-
રાણં વા અંતિણ; ઇહ મેગેસિં ણાયં ભવતિ—એસ યલુ ગંથે, એસ યલુ
મોહે, એસ યલુ મારે, એસ યલુ ણણે । ઇચ્ચત્થં ગઢિણ લાણ; જમિણં
વિરુવરુવેહિં સત્થેહિં વાઉકમ્મસમારંભેણં વાઉસત્થં સમારંભમાણે અન્ને અ-
ણેગરુવે પાણે વિહિંસતિ (૫૮)

સે બેમિ—સંતિ સંપાદિમા પાણા આહચ્ચ સંપંયંતિ ય । ફરિણં ચ
ચલુ પુટ્ટાણે સંધાય માવજ્ઞંતિ । જે તત્થ સંધાય માવજ્ઞંતિ, તે તત્થ
પરિયાંવિજ્ઞંતિ, જે તત્થ પરિયાવિજ્ઞંતિ સે તત્થ ઉદ્ધાયંતિ । [૫૯]

એત્થ સત્થં સમારંભમાણસ્સ ઇચ્ચેતે આરંભા અપરિણાયા ભવંતિ
એત્થં સત્થં અસમારંભમાણસ્સ ઇચ્ચેતે આરંભા પરિણાયા ભવંતિ । [૬૦]

તં પરિણાય મેહાવી ણેવ સયં વાઉસત્થં સમારંભેજ્ઞા, ણેવન્નેહિં
વાઉસત્થં સમારંભાવેજ્ઞા, ણેવન્ને વાઉસત્થં સમારંભંતે સમણુજાણેજ્ઞા । જ-
સેતે વાઉસત્થસમારંભા પરિણાયા ભવંતિ, સે હુ મુણી પરિણાયકમ્મેત્તિ
બેમિ । [૬૧]

એમ જાણીને જેઓ ભગવાન અથવા તેમના મુનિઓ પાસેથી તત્ત્વજ્ઞાન પામી
આદરણીય વસ્તુ અંગીકાર કરે છે તેઓ જાણતા રહે છે કે એ વાયુકાયની હિંસા,
કર્મવંધ—મોહ મરણ—તથા નરકની હેતુ છે. એમ છતાં લોકો વિવિધગૃહ થઈ તે વાયુ-
કાયને વિવિધ આરંભોથી જાતે મારે છે, વીજા પાસે મરાવે છે, અને મારનારને અ-
નુમતિ કરે છે. [૬૨]

હું કહું છું કે એ વાયુકાયની સાથે પણ સંપાતિત્તિ જીવો છે. તેઓ ફકટા થઈ
વાયુની અંદર પડે છે. અને વાયુની હિંસા કરતાં તે પણ પીડાય છે. [૬૩]

માટે વાયુકાયની હિંસા કરતાં અનેક આરંભ લાગે છે અને તેની હિંસાનો
પરિહાર કરતાં કશો આરંભ લાગતો નથી. [૬૪]

એમ જાણી બુદ્ધિમાન પુરુષે જાતે વાયુકાયની હિંસા ન કરવી, વીજા પાસે-
થી ન કરાવવી, અને કરનારને રુઝું પણ નહિ માનવું. એ રીતે જેને વાયુકાય
સંબંધી સમારંભની ચૂકી સમજ થાય તેજ હિંસાપરિહાર કરનાર મુનિ જાણવો. (૬૫)

एत्यं पि जाण उवादीयमाणा, जे आयारे न रमंति, आरंभमाणा विणयं वयंति, छंदोवणीया, अज्झोववणा. आरंभसत्ता पक्कंति संगं । (६२)

से वसुभं सव्वसमण्णागययणाणेणं अप्पाणेणं अकरणिज्जं पावंकम्मं णो अन्नेसि । (६३)

तं परिण्णाय मेहावी णेव सयं छज्जीवणिकायसत्थं समारंभेज्जा, णेवन्नेहिं छज्जीवणिकायसत्थं समारंभवेज्जा, णेवन्ने छज्जीवणिकायसत्थं समारंभंते समणुजाणेज्जा, । जस्सेते छज्जीवणिकाय सत्थसमारंभा परिण्णाय भवंति, से हु मुणी परिण्णायकम्मेत्ति वेमि । [६४]

उपसंहार.

જેઓ આવા આચારમાં નથી રમતા, અને આરંભ કરતા થકા પણ “અમારું સંયમ છે” એમ વોલે છે, તથા સ્વેચ્છાચારી થઈ આરંભમાં તટ્ટીન થઈ રહે છે તેઓ આઠે કર્મ વાંધે છે. (૬૨)

માટે સંયમી પુરુષે સર્વ રીતે સમજવાન થઈને ન કરવા લાયક પાપ કર્મને કદાપિ નહિ ઇચ્છવું. (૬૨)

એમ જાણીને બુદ્ધિમાન પુરુષે જાતે છકાયની હિંસા ન કરવી, વીજા પાસે ન કરાવવી, અને તેના કરનારને રૂઢા પણ નહિ માનવા. એ રીતે જેને એ છકાયના આરંભની પૂર્ણ માહિતી હોય તેજ આરંભત્યાગી મુનિ જાણવો. (૬૪)

લોકવિજય નામકં દ્વિતીયમધ્યયનમ્

[પ્રથમ ઉદ્દેશઃ]

જે ગુણે, ^૧ સે મૂલદ્વાણે ^૨ । જે મૂલદ્વાણે, સે ગુણે । इति સે ગુણદ્વી મહતા પરિયાવેણં વસે પમત્તે, તંજહા—માયા મે, પિયા મે, ભાયા મે, મહ્ણી મે, મજ્જા મે, પુત્તા મે, ધૂયા મે, સુન્હા મે, સાહિ—સયણ—સંગંથ^૩—સંથુયા મે, વિવિત્તોવગરણ—પરિયટ્ટણ^૪—ભોયણચ્છાયણં મે, ઇચ્ચત્થં ગઢિણ્ણ લોણ વસે પમત્તે । (૬૫)

૧[ગુણાઃ ત્રિષયાઃ] ૨ (મૂલં સંસારસ્તસ્ય સ્થાનં કારણં) ૩ (સ્વજનસ્યાપિ સ્વજનઃ) ૪ દ્વિગુણત્રિગુણી કરણં પરિવર્તનં

અધ્યયન વીજું.

લોકવિજય.

પહેલો ઉદ્દેશ.

(માતાપિતા વગેરે લોકને જીતી સંયમ પાઢવો.)

જે વિષયો છે તે સંસારના હેતુ છે, અને જે સંસારના હેતુ છે તે વિષયો છે. માટે વિષયાર્થી હોય છે તે પ્રમાદી વની વહુ દુઃખ પામતા રહે છે. તે એ રીતે કે,—મારી મા, મારો વાપ, મારો માઈ, મારી વેન, મારી સ્ત્રી, મારા પુત્રો, મારી પુત્રી, મારા મિત્ર, મારા સગાં, મારા સંવાંધે, મારા સાધનો, મારી દોલત, મારું સ્વા-નપાન, અને મારાં વસ્ત્ર એવી અનેક પંચાતોમાં ફસી પડેલા લોકો મરણપર્યંત ગાફલ થઈ આરંભ કરતા રહે છે. (૬૫)

अहोय राओ परियप्पमाणे, कालाकालसमुद्गाई, संजोगद्वी, अट्टालेभी
आलुंये, सहसाकारे, विणिविद्वचित्ते एत्थ, सत्थे पुणो पुणो^१ । [६६]

अप्यं च खलु आउयं इह मेगेसिं माणवाणं; तंजहा सोयपरि-
ण्णाणेहिं परिहायमाणेहिं, चक्खुपरिण्णाणेहिं परिहायमाणेहिं, घाणपरिण्णाणे-
हिं परिहायमाणेहिं, रसणपरिण्णाणेहिं परिहायमाणेहिं, फासपरिण्णाणेहिं
परिहायमाणेहिं, अभिक्कंतं च खलु वयं संपेहाए, तओ से एग्या मूढ-
भावं जणयति । (६७)

जेहिं वा सद्धिं संवसति, तेविणं एगया णियगा पुव्वं परिव्वयंति ।
सो वा ते णियगे यच्छा परिव्वज्जा । णालं ते तव ताणाए वा, सरणाए
वा । तुमंपि तेसिं नालं ताणाए वा, सरणाए वा । से ण हासाए, ण कि-
ड्ढाए, ण रतीए, ण विभूसाए । (६८)

१ प्रवर्त्तत इतिशेषः

તથા તેના માટે રાત દિવસ ચિંતા કરતા થકા, કાઠ અકાઠની કરી પણ દરકાર નહિં ધરતાં, કુટુંબ પરિવાર તથા ઘનમાં લુબ્ધ વલી, વિષયમાંજ ચિત્ત ધરતા થકા નિર્ભયપણે લૂંટફાટ મચાવવા મંડી પડે છે અને અનેક પ્રકારે છકાયની હિંસા કરતા ફરે છે. [૬૬]

મનુષ્યનું આયુ ઘણું ટૂંકું છે. તેના દરમ્યાન જરા આવતાં શ્રોત્ર, ચક્ષુ, ઘ્રાણ, રસના અને સ્પર્શદ્રિયનું જ્ઞાન ઘટતું જાય છે. વૃદ્ધાવસ્થા જોઈને તે વચ્ચે તે પ્રાણી દિગ્મંદ ઘની જાય છે. [૬૭]

વળી જૈની સાથે તે વસે છે તેજ વૃદ્ધાવસ્થામાં તેની નિંદા કરવા માંડે છે, અથવા તે પોતે પોતાનાં કુટુંબીઓને નિંદવાં માંડે છે. માટે હે જીવ, તે કુટુંબ તને વચાવનાર કે આશ્રય આપવા સમર્થ નથી. એમ વૃદ્ધાવસ્થામાં હાસ્ય, ક્રીડા, મોજ-શોખ અને શળગાર એ સર્વને માટે પુરુષ અયોગ્ય વસ્તુ છે. [૬૮]

इच्चैवं समुद्रिण अहोविहाराए १ अंतरं २ च खलु इमं संपेहाए
धीरो मुहुत्तमपि णो पमायए । वओ अच्चैइ जोच्चणं च । [६९]

जीविए इह जे पमत्ता । से हंता, छेत्ता, भेत्ता, लुंपित्ता, विलुंपिता,
उद्वेता, उत्तासइत्ता, अकडं करिस्सामित्ति सत्तमाणे । (७०)

जेहिं वा सद्धिं संवसति ते वा णं एगया णियगा पुर्व्वि पोसंति,
सो वा ते णियगे पच्छा पोसेज्जा । णालं ते तव ताणाए वा, सरणाए वा ।
तुमंयि तेसिं णालं ताणाए वा, सरणाए वा । [७१]

उवादियसेसेण ३ वा संणिहिंसंणियओ कज्जति इह-मेगेसिं असंजत्ता-
णं भोयणाए । तओ से एगया रोगसमुप्पाया समुप्पज्जंति । (७२)

जेहिं वा सद्धिं संवसति ते वा णं एगया णियगा पुर्व्वि परिहरंति

१ (यथोक्तसंयमानुष्ठानाय) २ (अवसरं) ३ (उपभुक्तशेष-
णेत्यर्थः)

एમ જાણી બુદ્ધિમાન પુરુષ આ અવસર પામીને સંયમ માટે તરત ઉજ્જાલ
થાય છે અને ઘડીભર પણ પ્રમાદ કરતો નથી. જે માટે વય અને યૌવન ધસારાવંધ
ચાલ્યા જાય છે. (૬૯)

જેઓ તેમ નથી જાણતા તેઓ અસંયમથી જીવવામાં ગાફલ થઈ રહે છે
અને તેઓ સર્વથી અધિકતા મેઢવવા માટે છકાયને મારતા, કાપતા, ફોડતા,
હૂંટતા, હુંટતા, પ્રાણરહિત કરતા તથા ત્રાસ આપતા રહે છે. (૭૦)

(પણ જો તેનું નશીવ મંદ હોય છે તો કશું મળી શકતું નથી) તેથી તેઓ
કુટુંબનું પોષણ કરવાને વદલે પોતે કુટુંબથી પોષાય છે. અથવા (કદાચ તેઓને
કંઈ ધન પ્રાપ્તિ થતાં) તેઓ કુટુંબનું પોષણ કરે છે પણ (અંતે) તેઓમાંનો કોઈ
કોઈને વચાવી શકનાર નથી. તેમ તે પણ તેમને વચાવી શકનાર નથી. (૭૧)

કેટલાક અસંયતિઓ વચેલું આહારને વીજા દિવસે खावाना માટે રાखी
મેલે છે. પણ તેમના શરીરે તેથી કોઈ વેઠા અનેક રોગો ઉત્પન્ન થાય છે. [૭૨]

અને ત્યારે તેનાં સગાં સ્નેહી વધા લાંવા થઈ વેસે છે^૧ કોઈ પણ વચાવી

પાંને ત્યાગ કરે છે. કલમ ૭૧ ની છેલી લીટી પ્રમાણે સમજી લેવું.

सो वा ते णियगे पच्छा परिहेरज्जा । णालं ते तव ताणाए वा, सरणाए वा, तुमंपि तेसिं णालं ताणाए वा, सरणाए वा । (७३)

एवं जाणि-तु दुक्खं पत्तेयं सायं, अणमिक्कंतं च खलु वयं सपे-
हाए, खणं^१ जाणाहि पंडिए [७४]

जाव सोयपण्णाणा अपरिहीणा, जाव जेतपण्णाणा अपरिहीणा,
जाव घाणपण्णाणा अपरिहीणा, जाव जीहपण्णाणा अपरिहीणा, जाव
फासपण्णाणा अपरिहीणा, इच्चेतेहिं विरूवरूवेहिं पन्नाणेहिं अपरिहीणेहिं
आयुं^२ सम्मं समणुवासेज्जसिचि बेसि । [७५]

[द्वितीय उद्देशः]

अरइं आउट्टे^२ से मेहावी ; खणंसि मुक्के । [७६]

१ (अवसरं) २ आवर्त्तत (निवर्त्तयेत्)

शक्तो नर्था. तेम हे अर्सयतिओ तमे पण तेमनाथी मोडा के बहेला लावा थइ
बेसनार छो, ने तेमने बचावी शकनार नथी. [७३]

ए रीते दरेक जीवना सुख दुःख जूदा जूदा सेहवानां जाणीने तथा हजु
पोतानी वय कायम रहेली जाणीने हे पंडित आ अवसर ओळख. (७४)

ज्यां लगी श्रोत्र, चक्षु, घ्राण, रसना, तथा स्पर्शेंद्रियनी विज्ञान शक्ति मंद
नथी पडी तेना दरम्यान तुं तारुं आत्मार्थ सिद्ध करी ले. [७५]

बीजो उद्देश.

[अरति टाळी संयममां दृढ रहेवुं]

बुद्धिमान् पुरुषे संयममां अरति थवी दूर करवी, एम कर्माथी घणाज अ-
ल्पकाले मुक्त भवाय छे. (७६)

अणाणाए पुट्ठावि एगे णियदंति मंदा मोहेण पाउडा^१ । [७७]

“अपरिगंहा भविस्सामो” समुद्राए लद्धे कामे अभिगार्हेति, अणाणाए मुणिणो, पडिलेहंति, एत्थं मोहे पुणो पुणो सण्णा, णो, पाराए । (७८)

विमुत्ता हु ते जणा, जे जणा परिगामिणो लोभं अलोभेण दुर्गंछमाणे लद्धे कामे णाभिगाहइ, विणावि लोभं निक्खम्म एस अकम्मं जाणाति पासति । पडिलेहाए णावकंखति, एस अणगारेत्ति बुच्चति । (७९)

अहोयराओ परतिप्पमाणे, कालाकालसमुद्राइ, संजोगट्ठी, अट्ठालोभी आलुंप्पे, सहसाकारे, विणिविट्ठचित्ते एत्थ, सत्थे पुणो पुणो । (८०)

१ प्रावृत्ता:

अज्ञानी मूढ जीवो परीसह के उपसर्ग आवतां आज्ञाथी बाहेर थइ संयमयी भ्रष्ट थता रहे छे. [७७]

“अमे अपरिग्रहीज छीए” एम बोली केटलाएक दीक्षित थया थका पण आज्ञाथी बाहेर थइ मुनिना बेपने लजवता थका मळता काम सेवता रहे छे तथा ते भेलववाना उपयोगमां मच्या रही वारंवार मोहमां बुड्या रहे छे तेओ नथी आ पार, के नथी पेले पार. ^१ [७८]

खरेखर तेज पुरुषो विमुक्त २ जाणवा जेओ संयमने सदा पाळता रहे छे. जे पुरुष निर्लोभ थइ लोभने धिक्कारी कहाडी मळता कामभोगने इच्छे नहि, अधवा जे मूळथीजें लोभने निर्मूल करी दीक्षित थाय ते कर्मरहित वनी सर्वज्ञ सर्वदर्शी थाय माटे एम विचारिने जे लोभने इच्छे नहि ते अणगार कहेवाय छे. (७९)

अज्ञानी जीवो रात दीवस दुःखी थता थका, काळ अकाळनी दरकार नहि धरतां, स्त्री अने घनना लोभी वनी बगर विचारे वारंवार अनेक आरंभ करता रहे छे. [८०]

१ एटले के नथी मुनी अने नथी गृहस्थ. २ त्यागी.

સે આય^૧ બલે ૧, સે ણાઇબલે ૨, સે સયણબલે ૩, સે મિત્તાબલે ૪, સે પેન્ચબલે ૫, સે દેવબલે ૬, સે રાયબલે ૭, સે ચોરબલે ૮, સે અતિ-
હિબલે ૯, સે કિયણબલે ૧૦, સે સમણબલે ૧૧, ઇચ્છેતેહિં વિરુવરુવેહિં
કજ્જેહિં દંડસમાયાણં સંપેહાણ મયા કજ્જતિ । પાવમોક્કસોત્તિ મણ્ણમાણે ।
અદુવા આસંસાણ । (૮૧)

તં પરિન્નાય મેહાવી, ણેવ સયં એહિં કજ્જેહિં દંડં સમારમ્ભેજ્જા, ણે-
વ્વણ્ણં એહિં કજ્જેહિં દંડં સમારંભાવિજ્જા, એહિં કજ્જેહિં દંડં સમારમંતેવિ
અન્ને ણો સમણુજાણેજ્જા । (૮૨)

એસ મગ્ગે આરિએહિં પવેદિણ । જહેત્થ કુસલે ણોવલિપ્પિજ્જાસિન્તિ
વેમિ । (૮૩)

૧ આત્મવલાર્થે. ૨ અસકૃત્ (પુનઃ પુનઃ).

આત્મવલ્, ^૧ જાતિવલ્, સ્વજનવલ્, મિત્રવલ્, પ્રેત્યવલ્, ^૨ દેવવલ્, રાજવલ્,
ચોરવલ્. ^૩ અતિથિવલ્, કૃપણવલ્, ^૪ તથા શ્રમણવલ્ની પ્રાપ્તિ માટે અથવા પાપક્ષ-
યના માટે અથવા આગંસાથી ^૫ લોકો અનેક આરમ્ભમાં પ્રવર્તે છે. (૮૧)

માટે બુદ્ધિમાન્ પુરુષે એ કામો માટે જાતે પણ હિંસા નહિ કરવી, વીજા પાસે
પણ હિંસા નહિ કરાવવી, અને કરનારને પણ રુઢું નહિ માનવું. [૮૨]

એ માર્ગ આર્યોએ (તીર્થંકરોએ) વતાવ્યો છે. માટે ચતુર પુરુષોએ જેમ પોતા-
નો આત્મા કર્મથી ન લેપાય તેમ વર્તવું. [૮૩]

૧ શરીર વલ્. ૨ ભવાંતરે જતાં થતું વલ્. ૩ ચોરો મને મદદ આપશે તે.
૪ મિશ્રકુતું વલ્ મને થશે. ૫ ભવાંતરમાં તે વસ્તુ મલ્લવાની ઇચ્છાથી.

[તૃતીય ઉદ્દેશ:]

સે અસઈ^૧ ઉચ્ચગોણ, અસઈ નીયાગોણ। ગોહીણે ગો અતિરિત્તે, ગો પીહણ
ઇતિસંસ્વાણ કે ગોયાવાદી, કે માણાવાદી, કંસિ વા ણો ગિજ્ઞે^૨ । (૮૪)

તમ્હા પંડિણ ગો હરિસે, ગો કુપ્પે, ભૂણહિં જાણ, પાડિલેહ સાતં
સમિતે ણ્યાણપસી^૩ તંજહા—અંધત્તં, બહિરત્તં, મૂયત્તં, કાણત્તં, કુંટત્તં,
સ્વૂજ્જત્તં^૪, વડહત્તં, સામત્તં, સબલત્તં, સહપમાણં અણેગારૂવાઓ જોણીઓ
સંધાતિ, વિરૂવરૂવે ફાસે પડિસંવેદેહ । [૮૫]

સે અબુજ્ઞમાણે હતોવહતે જાહમરણમણપરિયદ્દમાણે । (૮૬)

૧ અસકૃત્ [પુનઃ પુનઃ] ૨ ગૃહ્યચેત. ૩ એતદનુદર્શી. ૪ કુબ્જત્વં.

ત્રીજો ઉદ્દેશ.

(માનને ટાલવું તથા ભોગમાં રક્ત ન થવું)

જીવ ઘણીવાર ઝંચ ગોત્રમાં^૧ ડૂપજેલો છે. અને ઘણીવાર નીચગોત્રમાં ડૂ-
પજેલો છે. એમાં કશી ન્યૂનતા કે અધિકતા નથી. માટે કોઈ પણ જાતનો ગર્વ
નહિ કરવો. આવું સમજતાં કોણ પોતાના ગોત્રનો ગર્વ કરશે અથવા માન ધરશે અ-
થવા ગૃહ્ય થશે ? [૮૪]

માટે બુદ્ધિમાન પુરુષે હર્ષ કે રોષ નહિ કરવો. વધા જીવોને સુખ પ્રિય છે
એમ જાણી સમિતિવંત થઈ વિચારવું. આ પ્રમાણે જીવ પોતાના પ્રમાદથીજ આંધળા-
પણું, વહેરાપણું, મુંગાપણું, ટુંઠાપણું, કુવડાપણું, વાંકાપણું, કાલાપણું, તથા કાવરા-
પણું [વિગેરે] પામે છે, અનેક યોનિયોમાં જન્મ ધરે છે અને ભયંકર દુઃખો વેઠે
છે. [૮૫]

અજાણ જીવ રાગથી ગ્રસ્ત તથા અપયશંવત થયો થકો જન્મ મરણમાં ફ-
સતો રહે છે. [૮૬]

૧ ઝંચ કુલમાં.

જીવિયં પુઠો પિયં ઇહ મેગેસિં માળવાણં ચેત્તવત્થુમમાયા
માણાણં । [૮૭]

આરત્તં, વિરત્તં, મણિકુંડલં, સહહિરણ્ણેણ ઇત્થિયાઓ પરિગિજ્ઞ ત-
ત્થેવ રત્તા । (૮૮)

“ ણ ઇત્થં તપો વા, દમો વા, ણિયમોવા, દિસ્સતિ ” સંપુણ્ણં
બાલે જીવિઝકામે લાલપ્પમાણે મુઠે વિપ્પરિયાસ—મુવેતિ । (૮૯)

ઇણમેવ ણાવકંઠંતિ, જે જણા ધુવચારિણો; જાતીમરણં પરિન્નાય
ચરે સંકમણે દઢે । (૯૦)

ણાત્થિ કાલસ્સણાગમો । (૯૧)

સવ્વે પાણા પિયાડયા, સુહસાયા, દુઃખપડિકૂલા, અપ્પિયવહા,
પિયજીવિણો, જીવિઝ કામા । (૯૨)

સવ્વેસિં જીવિયં પિયં । [૯૩]

ક્ષેત્ર તથા વસ્તુમાં મમત્વાન્ દરેક પ્રાણિને જીવવું ઘણું પ્રિય લાગે છે. (૮૭)
[તેવા વાઙ્જીવો] રંગવેરંગી વસ્ત્ર, મણિ, આભરણ, હિરણ્ય, અને સ્ત્રીઓ પા-
મીને તેમાંજ આસક્ત થઈ રહે છે. (૮૮)

એવા સંપૂર્ણ વાઙ્જીવો અને મૂઢ બનેલા જીવો વિપર્યાસ પામીને નિર્ભયપણે
જીવવા ચહાતા થકા આ રીતે વક્ષે છે કે, “ આ જગતમાં યમ કે નિયમ-
ક્રશા કામના નથી. ” [૮૯]

પણ જે પુરુષો આચારવંત છે તેઓ તેમ જીવવા નથી ચહાતા. તેઓ
તો જન્મ મરણ થતાં જાણી સંયમ પાલ્લવામાં જ ઉજ્જાલ રહે છે, [૯૦]

મોતનો કંઈ ભરોસો નથી. (૯૧)

વધા જીવો લાંબી આવરદાને તથા સુખને ચાહે છે, અને જીવવા માગે
છે મરણ અને દુઃખ વધાને અપ્રિય લાગે છે. [૯૨]

જીવવું વધાને પ્રિય લાગે છે. (૯૩)

તં પરિગિજ્ઞા દુપયં ચતુષ્પયં અભિજુંજિયા ણં, સંસંચિયા ણં, તિ
ધેંણ જાવિ તસ્થ મત્તા ભવઈ અપ્પા વા બહુગા વા, સે તત્થ ગઢિણ ચિ-
ઈ, ભોયણાણ [૯૪]

તઓ સે ઇગંયા ત્રિવિહં પરિસિદ્ધં સંભૂયં મંહોવગરણં ભવતિ । તંપિ
સે ઇગંયા દાયાદા વિભયંતિ, અદત્તાહારા વા સે અંધરંતિ, રાયાણો વા સે
વિલુંપંતિ, ણસ્સતિ વા સે, વિણસ્સતિ વા સે, અગારદાહેણ વા સે દઙ્ગ-
ઈ [૯૫]

इति से परस्सद्वाणं कूराइं कम्माइं बाले पकुव्वमाणे तेण दुक्खेण
भूढे विप्परियासमुवेति । [९६]

मुणिणा हु एयं पवेइयं । [९७]

अणोहतरा^१ एते, णय ओहं तरिणिए । अतीरंगमा एतै, णय ती^२

૧ (ઓઘઃ કર્મરૂપઃ પ્રવાહ સ્તં ન તરંતીત્યનોઘતરાઃ)

જીવહું મિય હોવાથી જે લોકો દ્વિપદ તથા ચતુષ્પદને રાક્ષીને દ્રવ્ય
સંચય કરતાં થકા જે કંઈ થોડું કે ઘણું સ્વાદા પીવા માટે ધન એકતું કર-
છે તેમાં મન વચન કાયાથી ગૃહ થતા રહે છે. [૯૪]

વચ્ચતે તેમના પાસે ઘણોજ વધતો દ્રવ્ય ખંડોલ એકટો થઈ જાય છે.
પણ એતે તેને ભાયાતો વેહેંચે છે, અથવા ચોરો ચોરી જાય છે, યા રાજા
હુટી લે છે, યા વ્યાપાર વિગેરેમાં નાશ થાય છે, યા અગ્નિથી વળી જાય
છે. (૯૫)

एष वीजाओना माटे ते अज्ञान प्राणीओ कूर कर्म करतां थका तेनां
दुःख जाते भोगवतां विपर्यास पावै छे [९६]

आ वहुं मुनिए (वीर प्रभुए) जणावेहुं छे. [९७]

परतीर्थीओ के पासत्याओ^२ संसारनो प्रवाह तरां शकवाना नहीं, तथा

१ सुख इच्छता थका दुःख पावै छे. २ नवळा आचारवाळा वેશધારીઓ.

ગમિત્તાણ । અપારંગમા ઇતે, ણય પારં ગમિત્તાણ । [૯૮]

આયાણિજ્જં ચ આયાય, તંમિ ઠાણે^૧ ણ ચિદ્દુઢ, વિતથં પપ્પડ્ધે-
યન્ને, તંમિ ઠાણંમિ^૨ ચિદ્દુઢ । (૯૯)

ઉદેસો^૩ પાસગાસ્સ ણત્થિ । (૧૦૦)

બાલે પુણ ણિહે^૪ કામસમણ્ણે અસમિતદુક્ખે દુક્ખાણમેવ આવટ્ઠં
અણુપરિયદટ્ઠત્તિ બેમિ । ૧૦૧

ચતુર્થ ઉદ્દેશ :

તતો સે ઇગયા રોગસમુપ્પાયા સમુપ્પજ્જતિ । ૧૦૨

૧ (સંયમ રુપે) ૨ [અસંયમરુપે] ૩ [આજ્ઞા] ૪ સિંહઃ
[રાગી]

તેના તીર કે પારને પામી શકવાના નથી. (૯૮)

જેઓ સંયમ લડ પાછા સંયમમાં નથી રહી શકતા તે અજાણ જીવો
અસત્ય ઉપદેશ પામીને અસંયમમાં રહે છે. [૯૯]

તત્ત્વ સમજનારને કંઈ કહેવું જરૂરનું નથી. (કારણ કે તે સમજી હોવાથી
પોતે સીધે માર્ગે ચાલ્યો જાય છે (૧૦૦)

પણ જે બાલ હોય છે તે વિષયોમાં રક્ત વની તેમને સેવન કરતો
શ્વકો દુઃખો વધારીને દુઃખોનાજ ચક્રમાં રચડે છે. (૧૦૧)

ચોથો ઉદ્દેશ.

[ભોગોથાં રોગો થાય છે.]

પછી^૧ તેને કર્મ ઉદય આવતાં રાગો ઊત્પન્ન થાય છે, (૧૦૨)

^૧ કામભોગથી કર્મવંધ, કર્મવંધથી મરણ, મરણથી નરક, નરકથી ગર્ભ તે
ગર્ભથી રોગ થાય છે.

જેહિં વા સાર્દિં સંવસતિ, તે વાળં એગયા ધિયગા પુવિં પરિવયંતિ ।
સો વા તે ણિયગે પચ્છા પરિવેજ્જા । ણાલં તે તવ તાણાણ વા, સરણાણ વા
તુમંપિ તેસિં ણાલં તાણાણ વા સરણાણ વા । (૧૦૩)

જાણિ-તુ દુક્ખં પત્તેયં સાયં । (૧૦૪)

ભોગામેવ અણુસોયંતિ—ઇહ મેગેસિં માણવાણં, તિંવિહેણ, જાવિ સે
તત્થ મત્તા ભવઙ્, અપ્પા વા, બહુગાવા, સે તત્થ ગઢિં ચિદ્ધતિ ! ભોય-
ણાણ । (૧૦૫)

તતો સે એગયા વિપ્પરિસિદ્ધં સંભૂયં મહોવગરણં ભવતિ । તંપિ સે
એગયા દાયાયા વિભયંતિ, અદત્તાહારે વા સે હરતિ, રાયાણો વા સે વિલુંપં-
તિ, ણસ્સઙ્ વા સે, વિણસ્સઙ્ વા સે, અગારદાહેણ વા સે ડઙ્ગતિ । (૧૦૬)

ઇતિ સે પરસ્સ અદ્ધાણ કૂરાણિ કમ્માણિ બાલે પકુવ્વમાણે તેણ
દુક્ખેણ મૂઢે વિપ્પરિયાસમુવેતિ । (૧૦૭)

એવે વચ્ચે તેના સ્નેહિઓ તેને અવગણે છે યા તે તેઓને અવગણે છે
કારણ કે કોઈ કોઈને રાખનાર નથી. (૧૦૩)

દુઃખ સુખ સર્વે જૂદા જૂદા ભોગવે છે. (૧૦૪)

આ જાગૃત્માં કેટલાક જીવો મરણ લીધે પગ ભોગનીજ વાંછા ધરતા રહે
છે. તેઓને જે કંઈ થોડી કે વધી ધન પ્રાપ્તિ થાય છે તે સ્વાદા પીવા માટે તેમાં
મન વચન કાયાથી ગૃહ થઈ જાય છે. (૧૦૫)

કદાચ વધુ ધન મળે છે તો અંતે તે ધન માયાતો વેંચે છે, યા ચોરી ચોરી
જાય છે, યા રાજાઓ લૂંટી લે છે યા વ્યાપારમાં નાશ પામે છે, યા અગ્નિથી
બળી જાય છે. (૧૦૬)

એ રીતે તે અજ્ઞાની જીવો વીજાના માટે કર્મ કરતા થકા તેના દુઃખો
જાતે ભોગવતાં સુખ ઇચ્છતાં દુઃખમાં પડે છે. [૧૦૭]

૧ જેમકે. બ્રહ્મદત્ત જેમકે. તે. મરણની અર્પણ પર તથા નરકમાં પણ “કુરુમતી
કુરુમતી” જ પોકારતો.

આસં ચ છંદં ચ વિગિંચ ધીરે । (૧૦૮)

તુમં ચેવ તં શઙ્ગમાહટુ^૧ । (૧૦૯)

જે સિયા, તેણ ણો સિયા । (૧૧૦)

ઇળમેવ ણાવબુઝ્ઝંતિ, જે જણા સોહપાઝડા । (૧૧૧)

થીલોભપવ્વહિણે તે મો વયંતિ “ણ્યાઈં આયતંણાઈં” । (૧૧૨)

સે દુક્ખાણ, મીહાણ, મારાણ, ણરગાણ, ણરગતિરિક્ખાણ ।

(૧૧૩)

સતતં મૂઢે ધમ્મં ણાભિજાણતિ । (૧૧૪)

ઝડાહુ વીરે । અપ્પમાદો મહામોહે । (૧૧૫)

^૧ આહુત્ય (સ્વીકૃત્ય) (અશુભ માદત્સે इतिशेषः)

હે ધીર પુરુષો તમારે વિવયની આશા અને ^૧લાલચથી દૂર રહેવું. (૧૦૮)

તમે જાતેજ તે આશારૂપ શય્ય હૃદયમાં ધરી હાથે કરી દુઃખી થાઓ.

છો. [૧૦૯]

પૈશાચી યોગોપભોગ મળે છે, તેમ વચ્ચે નહિ પગ મળે. [૧૧૦]

પણ મોહવંત પ્રાણિઓ એ સમજી શકતા નથી. [૧૧૧]

સ્ત્રીઓમાં આસક્ત થયા થકા તેઓ વોલે છે, કે “એ સ્ત્રીઓજ સુખની સ્થાન

છે.” [૧૧૨]

પણ સ્વર્ગ જોતાં તો તેઓ દુઃખ, મોહ, યરણ, નરક, અને તિર્યંચ ગતિના

હેતુભૂત છે. [૧૧૩]

છતાં હમેશાં મૂઢ વનેલા જીવો ધર્મ જાણી શકતા નથી. [૧૧૪]

વીર પ્રભુએ મજબુતાઈથી કયું છે કે સ્ત્રીનો વિશ્વાસ મુનિએ તહિ કરવો.

(૧૧૫)

? પરાનુવૃત્તિથી વાંછ્યા.

अलं कुसलस्स पमादेणं, संति—मरणं^१ सपेहाए, भिदुरधम्मं सपेहाए । (११६)

णालं पास । अलं तवेएहि । एयं, पास मुणी? महब्भयं । (११७)

णातिवाएज्ज कंचणं । (११८)

एस वीरे पंससिए—जे ण गिविज्जति आदाणाए^२ । (११९)

“ण मे देति” ण कुप्पेज्जा, थोधं लब्धुं ण खंसए, पडिसेहिओ परिणमेज्जा^३, पडिलामिओ परिणमेज्जा । (१२०)

एयं मोणं समणुवासिज्जासिति बेमि । (१२१)

[पंचम उद्देशः]

जमिणं विरूवरूवेहिं सत्थेहिं लोगस्स कम्मसमारंभा कज्जात,

१ (शांतिर्मरणं चेतिद्वंद्वः) २ संयमाय. ३ निवर्तत.

माटे कुशल पुरुषे अप्रमादयी मोक्ष अने प्रमादयी यतां मरण विचारीने तथा शरीरने क्षणभंगुर जाणीने प्रमाद दूर करवो. [११६]

विवयभोगयी कंड तृप्ति थती नयी, माटे ए कशा कामना नयी. हे मुनि, ए कामभोगेच्छा महा भयंकर छे एम विचार. [११७]

माटे मुनि ए कोइ जंतुने पीडा नहि करवी. [११८]

एवा अनमादी पराक्रमी मुनी ज वखगायेला छे, जेओ संयम पाळतां क-
शो खेद नयी पामता. [११९]

(गोचरीए जतां) कोइ नहि आपे तेना तरफ कोप नहि करवो, धाडुं न-
क्यायी तेनी निंदा नहि करवी, तेणे ना पाडयायी झट पाछा वळवुं या तेणे वोहो-
राव्या वाद पण झट पाछा वळवुं. [१२०]

[हे मुनि,] तोरे आवुं मुनित्व पाळवुं. [१२१]

पांचमो उद्देश.

(मुनि ए विवयभोग त्याग करी लोकनिआए आहारादिक लग्ने विचरवुं)

लोको पोताना माटे तथा पोताना पुत्र, पुत्री, बहुओ, नातजात, दाइ, राजा

आसं च छंदं च विगिंच धीरे । (१०८)

तुमं चेव तं शङ्खमाहटु^१ । (१०९)

जे सिया, तेण णो सिया । (११०)

इणमेव णावबुज्झंति, जे जणा सोहपाउडा । (१११)

थील्लोभपच्चहिए ते भो वयंति “एयाइं आयतणाइं” । (११२)

से दुःखाए, मोहाए, माराए, णरगाए, णरगतिरिक्खाए ।

(११३)

सततं मूढे धम्मं णाभिजाणति । (११४)

उद्दाहु वीरे । अप्पमादो महामोहे । (११५)

^१ आहृत्य (स्वीकृत्य) (अशुभ मादत्से इतिशेषः)

हे धीर पुरुषो तमारे विषयनी आशा अने ^१छालचथी दूर रहेवुं. (१०८)

तमे जातेज ते आचारुप शस्य हृदयमां धरी हाथे करी दुःखी थाओ

छो. [१०९]

पैशाथी थोगोपभोग मळे छे, तेम वखते नहि पण मळे. [११०]

पण मोहवंत प्राणिओ ए समजी शकता नथी. [१११]

स्त्रीओमां आसक्त थया थका तेओ वेलेछे के “ए स्त्रीओज सुखनी स्थान छे.” [११२]

पण खरं जोतां तो तेओ दुःख, मोह, मरण, नरक, अने तिर्यच गतिना हेतुभूत छे. [११३]

छतां हमेशां मूढ बनेला जीवो धर्म जाणी शकता नथी. [११४]

वीर प्रभुए मजबुताइथी कहांछे के स्त्रीनो विश्वास मुनिए तहि करवो.

(११५)

अलं कुसलस्स पमादेणं, संति—मरणं^१ सपेहाए, भिदुरधम्मं सपेहाए । (११६)

णालं पास । अलं तवेएहि । एयं, पास मुणी? महब्भयं । (११७)

णातिवाएज्ज कंचणं । (११८)

एस वीरे पंससिए—जे ण णिविज्जति आदाणाए^२ । (११९)

“ण मे देति” ण कुप्पेज्जा, थोधं लब्धुं ण खंसए, पडिसेहिओ परिणमेज्जा^३, पडिलामिओ परिणमेज्जा । (१२०)

एयं मोणं समणुवासिज्जासित्ति वेमि । (१२१)

[पंचम उद्देशः]

जमिणं विरूवरूवेहिं सत्थेहिं लोगस्स कम्मसमारंभा कज्जात,

१ (शांतिर्मरणं चेतिद्वंद्वः) २ संयमाय. ३ निवर्तत.

माटे कुशल पुरुषे अप्रमादयी मोक्ष अने प्रमादयी यतां मरण विचारिने तथा शरीरने क्षणभंगुर जाणीने प्रमाद दूर करवो. [११६]

विवयभोगयी कंड तृप्ति यती नयी, माटे ए कला कामना नयी. हे मुनि, ए कामभोगेच्छा महा भयंकर छे एम विचार. [११७]

माटे मुनिए कोई जंतुने पीडा नहि करवी. [११८]

एवा अनमादी पराक्रमी मुनी ज वखगायेला छे, जेओ संयम पाळतां क-
शो खेद नयी पामता. [११९]

(गोचरीए जतां) कोई नहि आपे तेना तरफ कोप नहि करवो, धांडुं म-
ज्जयायी तेनी निंदा नहि करवी, तेणे ना पाडयायी झट पाछा वळवुं या तेणे बोद्दे-
राव्या वाद पण झट पाछा वळवुं. [१२०]

[हे मुनि,] तारे आहुं मुनित्व पाळवुं. [१२१]

पांचमो उद्देश.

(मुनिए विषयभोग त्याग करी लोकनिश्चाए आहारादिक लइने विचरवुं)

लोको पोताना माटे तथा पोताना पुत्र, पुत्री, बहुओ, नातजात, दाइ, राजा

તંજહા, અપ્પણો સે, પુત્તાણં, ધૂયાણં, સુઘાણં, પાતીણં, ધાતીણં, રાઈણં, દાસાણં, દાસીણં, કમ્મકરાણં, કમ્મકરીણં, આણસાણ^૧, પુઠ્ઠેપેહણાણ^૨, સામા-સાણ^૩, પ્યાયસાણ^૪, સંણિહિ-સંનિચઓ કઙ્કઈં ઇહ મેગેસીં માણવાણં મોચણાણ. (૧૨૨)

સમુદ્ધિતે અગગારે આણિ આણિયંદંસી અયં સંધિતિ ^૫અડ્ઢક્કલુ, સે ણાદિણે; ણાદિઆવણ, ણાદિયંતં સમણુજાણર. (૧૨૩)

સન્નામગંયં પરિણાય ગિણમગંત્રો પરિવ્વણ. (૧૨૪)
અદિસ્સમાણો કયાવિક્કરુસુ;—સે ણ કિગે, ણ કિગાવણ, કિગંતં ણ સમ-ણુજાણણ. (૧૨૫)

૧ (આદેશાઃ પ્રાચૂર્ગકાસ્તદર્થ) ૨ પૃથક્ (પુત્રાદિભ્યઃ)
પ્રહેણકાય. ૩ શ્યામાશાય—રાત્રિભોજનાય. ૪ પ્રાતરાશાય—પ્રત્યૂવભો-
જનાય. ૫ અદ્રાક્ષીત્

દાસ, દાસી, ચાકરનફર તથા પરોણા માટે તથા પુત્રાદિકોને જુદું જુદું વેહેંચી આપવા માટે खात्र પીવા સારુ અનેક આરંભ કરીને આહાર વનાવી રાखે છે. (૧૨૨)

માટે આવે પ્રસંગે સંયમમાં હજ્જપ્રાઠ, આર્ય, પવિત્ર બુદ્ધિમાન, ન્યાયદર્શી અને તત્ત્વ સમજનાર અગગારે દૂષિત આહાર લેવો નહિ, લેવરાવવો નહિ, તથા લેનારને પ્રશંસવો નહિ. [૧૨૩]

વયાં દૂવગો રૂઢી રીતે જાણીને નિર્દૂષણપણે સંયમ પાઠવું. [૧૨૪]

વઢી મુનિણ આહારનો કયાવિક્રય^૧ ન કરવો, વીજા પાસે ન કરાવવો, કરનારને રૂઢું નહિ માનવું. (૧૨૫)

से भिक्खू कालण्णे, बालण्णे, ^१ मायण्णे, खेयण्णे, स्वणयण्णे, विणयण्णे, ससमयण्णे, परसमयण्णे, भावण्णे, परिग्गहं अममायमाणे, कालाणुद्वाइ, अपडिन्ने ^२ दुहओ ^३ छित्ता, नियाई । (१२६)

वत्थं पडिग्गहं कंबलं पायपुच्छणं उग्गहं च कटासनं, एतेसु चेव जाणेज्जा । (१२७)

लद्धे आहारे, अणगारे मातं जाणेज्जा, से जहेयं भगवया पवेइयं (१२८)

लाभोत्ति ण मज्जेज्जा, अलाभोत्ति ण सोएज्जा, वहंपि लब्धुं ण णिहे ^४, परिग्गहाओ अण्णाणं अवसक्केज्जा, अण्णाहा णं पासए परिहरेज्जा (१२९)

१ छांदसत्वात् दीर्घत्वं. २ अनिदानः ३ रागद्वेषान्यां. ४ [स्था-
पयेत्]

एवो मुनि काळ, ^१ वळ, ^२ मात्रा, ^३ खेद, ^४ क्षण ^५ विनय ^६ स्वसमय, ^७ परसमय, ^८ अने भाव ^९ नो जाणनार थइ परिग्रहनी ममता दूर करतो थको यथाकाळ अनुष्ठान करीने निरीह रही ^{१०} रागद्वेष छेदीने मोक्षमार्गमां चाल्यो जाय छे. (१२६)

वळी वद्ध, पात्र, कंबळ, पादपुच्छन, ^{११} वसति ^{१२} तथा कटासन ए सर्वे मुनिए गृहस्थ पासेथी शुद्ध रीते याची लेवां. [१२७]

मुनिए परिमित्त आहार लेवो एम भगवाने जणाच्युं छे. (१२८)

आहार मळ्यो जाणी खुशी नहि थवुं, नहि मळ्यो जाणी शोक न धरवो घणो आहार मळतां तेनो संग्रह राखवो नहि, वीजा परिग्रहथी पण दूर रहेवुं. वळी धर्मोपकरणने पण परिग्रहरूपे नहि देखतां धर्मोपकरणरूपे देखी तेमना पर ममता नहि धरवी. (१२९)

१ अवसर. २ पोतानी शक्ति. ३ विभाग. ४ अभ्यास. ५ समय. ६ ज्ञानादिकनो विनय. ७ स्वमत. ८ परमत. ९ चित्ताभिप्राय. १० इच्छारहितपणे (without love and hate) ११ रजोहरण. (Brooms) १२ रहेवानी जग्या. अवग्रह The ground or place which the house holder allows the mendicant

એસ મગ્ગે આરિણ્હિ પવેદિતે, જહેત્થ કુસલે ણોવાલિપ્પેજ્જાસિ
ત્તિ બેમિ । [૧૩૦]

કામા દુરતિક્કમા, જીવિયં દુપ્પડિવૂહણં, ^૧ કામકામી સ્વલુ
અયંપુરિસે, સે સોયતિ, સૂરતિ, તિપ્પતિ, પિઢુતિ, પરિતપ્પતિ । [૧૩૧]

આયતચક્કૂ લોગવિખન્સી લોગસ્સ અહોભાગં જાણતિ, ઉઢ્ઠં ભાગં
જાણતિ, તિરિયભાગં જાણતિ । (૧૩૨)

ગઢ્ઘિણ અણુપરિયદ્દમાણે ^૨ સંધિં વિદિત્તા ઇહ મચ્છિણ્હિં ^૩, એસ
ધીરે પસંસિણ જે બદ્ધે પંડિમોયણ । (૧૩૩)

જહા અંતો તહા બાહિં જહાં બાહિં તંહા અંતો । [૧૩૪]

૧દુઃપ્રતિવૃહ્ણીયં. (દુર્વર્જનીયં) ^૨ [કામાભિલાષ નિવૃત્તયે ન પ્રભવતીતિશેષઃ]

૩ મર્ત્યેષુ [યો વિષયાદીન્ ત્યજતીતિશેષઃ]

એ માર્ગે તીર્થંકર દેવોણ વતાવ્યો છે. એમાં પ્રવર્તનાર કુશલ પુરુષો કર્મથી
બંધાતા નથી. [૧૩૦]

વિષય વાંછનાથી દૂર રહેવું ઘણું વિકટ કામ છે. વઢી જીવિત પણ વધી
શકતું નથી. [માટે કોઈ વચ્ચે પણ પ્રમાદ નહિ કરવો] આ ^૧ જંતુ હમેશાં વિષય
વાંછામાં ગરકાવ થઈ રહે છે ને વિષયોનો વિયોગ થતાં શોચ કરે છે, સૂરે છે,
નિર્મર્યાદ થાય છે, પીડાય છે અને અકલાય છે. (૧૩૧)

દીર્ઘદર્શી અને દુનિઆના રંગને જાણનાર પુરુષ લોકના અધોભાગ
ઊર્ધ્વભાગ અને તિર્યગ્ધાગને જાણે છે [ઘટલે કે એમાં શી રીતે જીવે ઉત્પન્ન થાય
ઇત્યાદિ વિના જાણી શકે છે.] [૧૩૨]

વિષયમાં ગૃહ લોકો વારંવાર સંસારમાં મટક્યા કરે છે. માટે મનુષ્યભવમાં
અવસર આવેલો જાણીને જે વિષયાદિકનો ત્યાગ કરે તે પરાક્રમી પુરુષ વચ્ચણાયો
છે. એવો પુરુષ, સંસારમાં બંધાઈ ગયેલા વીજા જીવોને પણ અંદરના તથા બાહ્યના
બંધનોથી છોડાવી શકે છે. [૧૩૩]

શરીર જેમ બાહ્ય અસાર છે તેમ અંદર પણ અસાર છે. અને જેમ અંદર
અસાર છે તેમ બાહ્ય પણ અસાર છે.

૧ આ પામર પ્રાણી.

અંતો પૂતિદેહંતરાણિ પાસતિ પુઢોવિ સવંતિ ^૧ પંડિએ પડિલેહા ^૨ ।

[૧૩૫]

સે મતિમં પરિણાય માં ય હુ લાલપન્નાસી, મા તેસુ તિરિચ્છ મ-
પ્પાણ માવાચ ^૩ । [૧૩૬]

કાસંકસે ^૪ ચલુ અયં પુરિસે, બહુમાયી, કડેણ મૂઢે પુણો તં ક-
રેતિ લોભં, વેરં વઢ્ઢતિ અપ્પણો । [૧૩૭]

જમિણં પરિકહિજ્જઈ ઇમસ્સ ચેવ પડિવૂહણયાએ અમરાયઈ ^૫ મ-
હાસઢ્ઢી અદ્—મેતં પેહા ^૬ । [૧૩૮]

અપરિચ્છાય કંદતિ ^૭ સે તં જાણહ જમહં વેમિ । [૧૩૯]

૧ (શ્રવંતિ નવભિઃ શ્રોતૈઃ) ૨ આપાદયેત્ ૩ કાષ્ઠકવઃ કિંકર્ત-
ધ્યતાવ્યાકુલઃ) ૪ અમરાયતે (અમર ઇવાચરતિ) ૫ પ્રેક્ષ્ય—પર્યાલોચ્ય
૬ અનુભવતિ.

માટે પંડિત પુરુષ શરીરની અંદર રહેલ દુર્ગંધિ વસ્તુઓ તથા શરીરની અંદર-
ની સ્થિતિઓ કે જે હમેશાં શરીરની બાહ્ય મઝાદિકને ફરતી રહે છે તેને જાણી
આ શરીરનું યથાર્થરૂપ જાણતો રહે છે. [૧૩૫]

તેવા બુદ્ધિમાન પુરુષે વાઢકો જેમ મુશ્વમાંથી વહેતી લારને પાછા ચૂસી લે
છે તેમ લાર ચૂસનાર નહિ થવું. [અર્થાત્ છાદિલા ભોગોની પુનરાધિલાપા ન કરવી,]
તેમજ જ્ઞાનાભ્યાસાદિકર્મા વિમુક્ત પણ નહિ થવું. [૧૩૬]

“આ કીધું અને આ કરશું” ઈથી ચિંતાવાલો પુરુષ અતિ માયાવી બની
તથા કામકાજથી વ્યાકુલ થઈ વઢી પણ એવો લોભ કરે છે કે જેથી પોતાનાં
દુઃખોને વધારે છે. [૧૩૭]

જે માટે એવું કહેવાય છે કે તે મહાઈચ્છાવાળો પુરુષ આ ક્ષણભંગુર શરીરના
માટે આરંભ કરતો થકો જાણે અજર અમર હોય એમ ધર્તે છે. [માટે મુનિએ] એવા
પુરુષને દુઃખી જાણીને [કાય તથા ધનમાં ધન નહિ ધરવું]. [૧૩૮]

મૂઢ જીવો સ્વરૂપ જાણતા ન હોવાથી ઇચ્છા અને શોકના અનેક દુઃખ
ભોગવે છે. માટે હું જે કામપરિત્યાગ વિષે ઉપદેશ આપું છું તે ધારી રાखો. [૧૩૯]

તેં ઇત્યં પંડિતે પવ્યમાણે, સે હંતા, મેતા, લુંપિતા, વિલુંપિતા, ઉદવડતા, અકડં કરિસ્સામિત્તિમણ્ણમાણે જસ્સવિય ણં કરેઈ^૧, અલં બાલસ્સ સંગેણ, જે વા સે કરેતિ બાલે^૨, ણ એવં અણગારસ્સ જાયતિત્તિ બ્રેમિ । [૧૪૦]

[ષષ્ઠ ઉદ્દેશઃ]

સે તં સંબુજ્ઞમાણે આયાણીયં સમુદ્દાણં તમ્હાં પાવકમ્મં ણેવ કુંજ્ઞા, ણ કારવે । ૧૪૧

૧ (તસ્યાપિ હનનાદિકાઃ ક્રિયાઃ સ્ચુરિતિશેષઃ) ૨ [તસ્યાપ્યલં સં-
ગ્નેતિશેષઃ]

પરમાર્થને નહિ સમજનાર છતાં પંડિતપણાનું આધિમાન ધારી વકવાદ કરનારા જે પરતીર્થિઓ કામ શમાવવાના ઉપદેશક થઈ વર્તે છે અને જાણે અમે કંઈ અર્પૂર્વ કામ કરશું એમ ઢોલ ધરતા થકા તેઓ જીવોને હણનારા, કાપનારા, ફોડનારા, લૂંટનારા, ઘૂંટનારા, તથા પ્રાણથી રહિત કરનારા હોય છે. એવા અજાણ લોકો જેને ઉપદેશ આપે છે તે પણ કર્મથી વંધાય છે. માટે એવા વાળો ની સોવત નહિ કરવી, એટલું જ નહિ, પણ જે તેવાઓની સોવત કરતા હોય તેમની પણ સોવત નહિ કરવી. અને જે શૃહવાસ છોડી મુનિઓ થયેલા છે તેમને તો એવી રીતે જીવઘાતથી કાર્મચિકિત્સા કરવાનો ઉપદેશ કરવો કલ્પતોજ નથી. (માટે તેમની સોવત કરવી.) [૧૪૦]

છઠ્ઠો ઉદ્દેશ.

[સંયમાર્થે લોકને અનુસરતાં છતાં તેની મમતા નહિ કરવી.]

પૂર્વોક્ત વિના જાણીને સંયમમાં ઉજ્જાલ થયેલા મુનિએ જાતે પાપ કર્મ ન કરવું બીજાં પાસે પણ ન કરાવવું. [૧૪૧]

सिया तत्थेगये विप्परासुसति १, छसु अण्णयरंमि कपति। (१४२)

सुहृद्दी लालप्पमाणे सएण दुक्खेण मूढे विप्परियास मुवेति, सएण
वेप्पमाणे २ पुढो वयं पकुच्चति, जंप्पिमे पाणा पव्वहिया, पडिलेहाए णो
गेकरणाए, ३ एस परिण्णा पवुच्चति, कम्मोवसंती ४ । (१४६)

ते ममाइयमतिं जहाति, से जहाइ ममाइतं, सेहु दिङ्गुहे मुणीं जस्स,
एत्थि ममाइतं । (१४४)

तं परित्राय मेहावी विदित्ता लोगं, वंता लोगसण्णं, से मतिमं प-
रेक्कमेज्जत्ति वेमि । (१४५)

णारतिं सहते वीरे, वीरै णो सहते रतिं; जम्हा अविमणे वीरे, त-

१ समारंभं करोति २ विविधैः प्रमादैः ३ निकरणं परपीडोत्पादनं तस्मै
[नोत्कर्म कुर्यात् इतिशेषः] ४ एवंसति भवतीति शेषः

जो कोय छकाय मांहेन, एक कायनों आरंभमां प्रवर्त्ततो होय तोपण ते
छकाय मांहेना गमे ते कायनो आरंभ करनार गणायछे. (पटले के छए कायनों
आरंभी गणाय छे.) [१४२]

सुखार्थी थइ दोढधम करतो थको जीव पोतान; हाथे करेला दुःखे कराने
मूढ वर्नी दुःखी थाय छे, तथा जाते करेला प्रमादथी व्रत भंग करे छे या विचित्र
दशाओ भोगवे छे के जे दशाओमां रहेला जीवो अति दुःखित वर्ते छे. आहुं जा-
णनि मुनिए पने पीडाकारी कइ पण काम नहि करहुं, परिजा ते ए कहेवाय; अने
आम थयाथीज कर्मक्षयथाय छे. [१४३]

जे ममत्व बुद्धिने मूके छे ते ममत्व मूके छे, जेने ममत्व नथी तेज मार्गनो
जाण मुनि जाणवो. [१४४]

एम जाणी चतुर मुनिए लोक स्वरूप जागनि लोक संज्ञाओ दूर करी
विवेकवंत थइ विचारहुं. [१४५]

पराक्रमो मुनि नथी रति धरतो, नथी अरति धरतो, मटे ते शत हायछे

મ્હા વીરેણ રજ્જતિ^૧ । (૧૪૬)

સદે ફાસે અહિયાસેમાણે, ણિર્વિદ^૨ ણંદિ^૩ ઇહ જીવિયસ્સ ।
(૧૪૭)

મુણી મોણં સમાદાય ધુણે કમ્મસરીરંગં; પંતં^૪ લૂહં^૫ ચ સેવંતિ,
વીરા સંમત્તદંસિણો । (૧૪૮)

एस ओघतरे मुणी, तिन्ने, मुत्ते, विरते, वियाहितेत्ति बेमि ।
(૧૪૯)

^૧ दुव्वसु—मुणी अणाणाए तुच्छए गिलाति घत्तए^७ । (૧૫૦)

एस^૬ વીરે પસંસિણ અચ્ચેદ્ડ લોયસંજોયં । (૧૫૧)

एस णाए^८ पवुच्चति जं दुक्खं पवेदितं इह माणवाणं, तस्स

૧ (શ્લોકોયે) ૨ નિર્વિદસ્વ, જુગપ્સસ્વ ૩ તુષ્ટિં ૪ પ્રાતં ૫ રૂ-
ક્ષં ૬ મુક્તિગમનાયોગ્યઃ ૭ વક્તું ૮ સુવસુમુનિઃ ૯ ન્યાયઃ

અને તેથીજ તે રાગી નથી થતો. [૧૪૬]

શબ્દાદિ વિષયો ઉપસ્થિત થતાં હે મુનિ, તું તેમાં તારી રુચી નહિ ધારજે.
[૧૪૭]

મુનિએ સંયમ ધારીને કર્મોને તથા શરીરને તોડવા મંદવું. પરાક્રમી તત્ત્વદર્શી
પુરષો હલકું અને લૂહું ભોજન કરે છે. [૧૪૮]

एवी रीते वर्त्तनार मुनिओ संसारना प्रवाहने तरे छे अने तेओ संसारना
પારને પામેલા પરિગ્રહથી મુક્ત થયેલા અને ત્યાગી કહેવાયા છે. [૧૪૯]

तीर्थकरनी आज्ञाने न मानतां स्वेच्छयथी वर्त्तनारा मुनि मुक्ति पामवाने
અયોગ્ય થાય છે. તેવા મુનિઓ જ્ઞાનાદિકથી અપૂર્ણ હોવાથી વેળવ્યા કરવામાં વહુ
અચકાય છે. [૧૫૦]

पण आज्ञाने माननार मुनिओ जेओ आ दुनियानी जंजाळयी दूर थया छे
તેઓ પરાક્રમી હોવાથી વચ્ચળાયા છે. [૧૫૧]

[जंजाळयी छूट्टं थं] ए वहु उत्तम रस्तो छे. [तीर्थकर देवे] जे मनु-

દુઃખસ્સ કુસલા પરિણ મુદાહરંતિ । (૧૫૨)

इति कम्म परिणाय सव्वसो १ । (૧૫૩)

જે અણન્નદંસી સે અણ્ણારામે, જે અણ્ણારામે સે અણ્ણદંસી ।

(૧૫૪)

जहा पुण्णस्स कथयति तहा तुच्छस्स कथयति, जहा तुच्छस्स कथयति तहा पुण्णस्स कथयति । (૧૫૫)

अविय हणे २ अणातियमाणे ३ । एत्थंपि जाण, सेयं-ति णत्थि ।

(૧૫૬)

કેયં પુરિસે કંચ ણૅ ૪ । એસ વીરે પસંસિૅ, જે વઢે પઢિપોયૅ

૧ કથયતીતિશેષઃ ૨ હન્યાત્—રાજાદિઃ । ૩ અનાદ્રિયમાણઃ ।

૪ નતઃ

प्योना दुःखोनां कारणो घटाव्याछि तेमनो कुशल पुरुषो ज्ञान पूर्वक परिहार करेछे तथा करावे छे. [१५२]

ए रीते कर्मणुं स्वरूप जाणीने सर्व रीते उपदेश देवो. [१५३]

જે પરમાર્થદર્શી છે તે મોક્ષના માર્ગ શિવાય વીજે રમતો નથી. અને જે મોક્ષ માર્ગ શિવાય વીજે સ્થલે નથી રમતો તેજ પરમાર્થદર્શી છે. [૧૫૪]

मुनिए जे रीते राजाने. उपदेश आपवो तेज रीते रांकने पण आपवो ने जे रीते रांकने आपवो तेज रीते राजाने आपवो. [अर्थात् निरीहपणे वन्नेपर सरखे भाव राखवो पण एवो कंइ नियम नथी के एकरूपे उपदेश आपवो, किंतु जे जेम प्रतिबोध पाये तेने तेम समजाववुं.] [१५५]

[રાજાને ઉપદેશ આપતાં તેના અભિગ્રામને અનુસરીને ઉપદેશ આપવો] નહિ સો કદાચ તે કોપાયમાન થઈ હળવા પળ ઉઠે. માટે ધર્મ કયા કરવાની રીતિ જાણ્યા શિવાય ધર્મકયા કરવામાં પળ કલ્યાણ નથી. [૧૫૬]

वांस्ते मुनिए उपदेश आपतां “श्रोता पुरूप केवी तरेहने छे तथा क्या देवने नमे छे” इत्यादि बावतो विचारी उपदेश आपवो. एवी रीतथी उपदेश आपने, संसारमां उर्ध्व अधो अने तिरस्चीन दिशाओमां बंधाइ रहैल्य जीवोने जे

ઉઠું અહં તિરિયંદિસાસુ । (૧૫૭)

સે સવ્વતો ^૧ સવ્વપરિન્નાચારી ણ લિપ્પતી છળપદેણ ^૨ વીરે । (૧૫૮)

સે મેઘાવી જે અણુઘાયણસ્સ ^૩ સ્વેયન્ને ^૪ જે ય બંધપમોક્સ મ-
ન્નેસી । (૧૫૯)

કુસલે ^૫ પુણ ણો વદ્ધે, ણો મુક્કે । (૧૬૦)

સે જં ચં આરમે જે ચ ણારમે । અણારદ્ધં ચ ણ આરમે । (૧૬૧)

છળં છળં પરિન્નાય ^૬ લોગસન્નં ચ સવ્વસો । (૧૬૨)

ઉદ્દેસો પાસગેસ્સ ણત્થિ । (૧૬૩)

બાલે પુણ ણિહે કામસમણુન્ને અસમિતદુક્ખે દુક્ખી દુક્ખાણમે-
વ આવદ્ધં અણુપરિયદતિત્તિ વેમિ । (૧૬૪)

૧ સર્વદા ૨ ક્ષણપદેન—હિંસયા । ૩ અણસ્યકર્મણ ઉદ્ધાતર્ન દૂ-
રીકરણં તસ્ય ૪ નિપુણઃ । ૫ કેવલી । ૬ વર્જયેત્ત્વમિતિશેષઃ ।

પરાક્રમી પુરુષો છોડાવે છે તે વાતનાયા છે. [૧૫૭]

તેવા પરાક્રમી પુરુષો હમેશાં જ્ઞાનક્રિયાથી વર્તતા થકા હિંસાથી લેપાતા
નથી. [૧૫૮]

જે પુરુષ કર્મને દૂર કરવામાં કુશલ હોય તથા વંધ અને મોક્ષનો તપાસ
નાર હોય તે સ્વેચ્છાથી બુદ્ધિમાન જાણવો. આ વાત છદ્ધસ્યને લાગુ પડે છે [૧૫૯]

કેવળાં ભગવાન્ તો નથી વંધાયલા અને નથી મૂકાયલા [૧૬૦]

તેઓ જેમ વર્ત્યા હોય તેમ વર્તેવું અને જેમ નહિ વર્ત્યા હોય તેમ નહિ વર્તેવું
[૧૬૧]

હિંસા તથા લોકસંજ્ઞાને જાણી કરીને તેનો પરિહાર કરવો. [૧૬૨]

પરમાર્થદર્શી મુનિને કશું જોશ્વમ નથી. [૧૬૩]

પણ જે અજ્ઞાની જીવો સ્નેહથી વિષયોને સેવતા રહે છે તેઓ દુઃસ્વેને ક્ષી-
રીતે પણ આંછા નહિ કરતાં વધુ દુઃખી થયા થકા દુઃસ્વેનાજ ચત્રમં પર્વા કરે છે
[૧૬૬]

सीतोष्णीयं नाम तृतीय मध्ययनम्.

[प्रथम उद्देशः]

सुप्ता अमुणी सया । मुणिणो सया जागरंति । (१६५)

लोयंसि जाण अहियाय दुक्खं^१ । (१६६)

समयं लोगस्स जाणित्ता एत्थ सत्थोवरणं^२ । (१६७)

जस्सिमे सदा य, रूपा य, गंधा य, रसा य, फासा य, अहिसमन्नागया भवंति, से आयवं, णाणवं, वेयवं, धम्मवं, बंभवं, पन्नाणेहिं परियाणाति लोयं, मुणी वच्चे, धम्माविदुत्ति, अंजू^३ आवट्ठसोयसंग—मभि-

१ अज्ञानं २ भवेदितिशेषः । ३ ऋजुः

अध्ययन वीजं.

सीतोष्णीय. *

पेहेलो उद्देश.

(परमार्थे सूतेला कोण ?)

गृहस्यो सदा सूतेला छे. मुनिओ सदा जागता छे. (१६५)

दुनियां अज्ञान ए अहितकर्ता छे. (१६६)

माटे मुनिए हिसाने बाळ लोकोनो आचार जाणीने छकायनी हिसायी दुर रहेवुं. [१६७]

जे पुरुषने शब्द, रूप, गंध, रस, तथा स्पर्श ए वधा सुंदर के अमृंदर यता

* ताह ताप [बोगेनी दरकार न राखवी एवा अर्थवाळा अध्ययनहुं हुं नाम सीतोष्णीय आप्णुं छे.]

જાણતિ, સીઓસિણચ્ચાઇ, સે નિગ્ગથે, અરતિરતિસહે પક્કસયં ણો વેદેતિ,
જાગરે, વેરોવરણ, ધીરે एवं દુક્ખા પમુ ચ્ચતિ । (૧૬૮)

જરામચ્ચુવસોવણીણ ણરે સતતં સુદે ધમ્મં ણાભિજાણતિ । (૧૬૯)

પાસિયં આઠરિણ પાણે, અપ્પમત્તો પરિચ્ચણ । (૧૭૦)

મંતા ઇયં, મહિમં, પાસ । (૧૭૧)

આરંભજં દુક્ખ મિણંતિ ણચ્ચા, માયી પમાઈ પુણરેઈ ગમ્મં ।
ઉવેહમાણે સદ્ધરુવેસુ અંજૂ, મારામિસંકી મરણા પમુચ્ચતિ । (૧૭૨)

સમપણે ^૧ જણાયા છે તે પુરુષ ચૈતન્ય, જ્ઞાન, વેદ ^૨, ધર્મ તથા બ્રહ્મ ^૩નો જાણનાર
જાણવો, અને તે પુરુષ જ્ઞાનવલ્લથી લોકોને જાણી શકે છે અને તેવા જ પુરુષ
મુનિ કહેવાય છે. એવા ધર્મના જાણ સરલ મુનિઓ સંસારચક્ર તથા વિષયાભિલા-
ષાનો રાગદ્વેષ સાથે સંબંધ જાણેછે તથા સુખ કે દુઃખની કશી આશા નહિ ધરતાં
તેવા નિઃપરિગ્રહી મુનિઓ અરતિ અને રતિરૂપ પરીસહને સહન કરતા થકા સંયમની
મુશ્કેલીઓને નથી સંભારતા એવી રીતે તે પરાક્રમી મુનિઓ જાગતા રહી વૈર વિરોધ
ને દૂર કરતા થકા દુઃખોથી મુક્ત થાય છે. [૧૬૮]

જરા અને મોતના સપાટામાં સપડાયલા અને હમેશાં મહામોહથી મુંઝાઈ ગ-
યેલા પુરુષો ધર્મને જાણી શક્તા નથી. [૧૬૯]

દુઃખિત પ્રાણિઓને જોડેને મુનિએ સાવધાનતાથી સંયમમાં પ્રવર્તવું. [૧૭૦]

હે બુદ્ધિમાન મુનિ, एवं જાણીને [ઘટ્ટે કે ગૃહસ્થોને પરમાર્થે સૂતેલો જોડ
અને એવા સૂતેલાઓને અનેક દુઃખો થતાં જોડ] તું તેમ થવા નહિ કરીશ.
[૧૭૧]

સઘલાં દુઃખો આરંભથી થાય છે એમ જાણી [તું જાગૃત થા,] [કારણ કે]
પ્રમાદિ અને કપાયવંત પ્રાણી વારંવાર ગર્ભમાં આવ્યાં કરે છે. અને જે પુરુષ
શબ્દાદિક વિષયમાં રાગદ્વેષ નહિ ધરતાં સરલ થઈ વર્તે છે તે પુરુષ મોતથી ડરતો
થકો મોતના ભયથી મુક્ત થાય છે. [૧૭૨]

અપ્પમત્તો કામેહિં, ઉવરતો પાવકમ્મેહિં, વીરે આયુત્તે જે સ્વે-
યન્ને । (૧૭૩)

જે પજ્જવજાતસત્થસ્સ સ્વેયન્ને, સે અસત્થસ્સ સ્વેયન્ને । જે અ-
સત્થસ્સ સ્વેયન્ને, સે પજ્જવજાતસત્થસ્સ સ્વેયન્ને । (૧૭૪)

અકમ્મસ્સ વવહારો ણ વિજ્જત્તિ । કમ્મણા ઉવાહી જાયતિ ।
(૧૭૫)

કમ્મં ચ પડિલેહાણં, કમ્મમૂલં ચ જં છળં^૧ । (૧૭૬)

પડિલેહિય, સવ્વં સપાયાય દોહિં અંતેહિં^૨ અદિસ્સમાણે । (૧૭૭)

તં પરિન્નાય મેહાવી વિદિત્તા લોગં, વંતા લોગસન્નં, સે મહ્મં પ-
રક્કમિજ્જાસિત્તિ વેમિ । (૧૭૮)

૧ ક્ષણં પ્રાણ્યુપમર્દકારિ કર્મ— ૨ રાગદ્વેષાભ્યાં પરિવ્રજે-
દિતિ શેષઃ

જે પુરુષો પરને થતાં દુઃખો જાણે છે તેવા પરાક્રમી પુરુષો સંયમવંત થઈ
વિષયો સાથે નહિ પાસાતાં પાપકર્મથી દૂર રહેવું. [૧૭૩]

જે વિષયોપભોગના અનુષ્ઠાનને શસ્ત્રરૂપે જાણે છે તે અશસ્ત્રને^૧ જાણે છે
અને જે અશસ્ત્રને જાણે છે તે વિષયોપભોગના અનુષ્ઠાનને શસ્ત્રરૂપે જાણે છે. [૧૭૪]

જે કર્મરહિત મુક્ત જીવો છે તેમને કશો સંસાર સાથે સંબંધ નથી. કર્મથી જ
સગલી ઉપાધીઓ થાય છે. [૧૭૫]

કર્મસ્વરૂપ જોડેને તેમને દુર કરનાં, તથા હિંસાને કર્મની મૂળહેતમુત જાણીને
[તેથી દૂર રહેવું.] [૧૭૬]

(કર્મસ્વરૂપ) વિચારી, (કર્મ દૂર કરવાનો) સર્વ (ઉપદેશ) ગ્રહણ કરી,
(રાગ અને દ્વેષ) એ બેનો પરિહાર કરવો. [૧૭૭]

દુષ્ટિમાન મુનિએ રાગાદિકને (અદિત્તકર્તા) જાણી તેમનો ત્યાગ કરી, તથા
લોકને (રાગાદિકથી દુઃખલિન બણે) જાણી લોકસંજ્ઞા દૂર કરીને સંયમમાં પરા-
ક્રમવંત થવું. [૧૭૮]

દ્વિતીય ઉદ્દેશ.

જાતિંચ વુઢિંચ ઇહજ્જ ^૧ પાસ, મૂતેહિં જાણે પઢિલેહ સાતં;

તમ્હા તિવિજ્જો ^૨ પરમંતિ ણચ્ચા, સંમચ્ચદંસી ણ કરેતિ પાવં । (૧૭૯)

ઉમ્મુંચ પાસં ઇહ મચ્ચિણ્હિં આરંભજીવી ઉમયાણુપસ્સી;

કામેસુ ગિદ્ધા ણિચ્ચયં ^૩ કરેતિ, સંસિચ્ચમાણા ^૪ પુણરેતિ ગબ્ભં । (૧૮૦)

અવિ સે હાસમાસજ્જ, હંતા ^૫ ણંદીતિ ^૬ મન્નતિ;

અલં બાલસ્સ સંગેણં, વેરં વઢ્ઢતિ અપ્પણો । (૧૮૧)

તમ્હા—તિવિજ્જં ^૭ પરમં—તિ ણચ્ચા, આયંકદંસી ણ કરેતિ

૧ અથ ૨ અતિવિદ્યઃ ૩ કર્મોપચયં ૪ આપૂર્યમાણાઃ ૫ હત્વા.

૬ ક્રીડેતિ. ૭ અતિવિદ્વાન્.

ત્રીજો ઉદ્દેશ.

[પાપનાં ફલ તથા હિતોપદેશ.]

હે મુનિ, તું જન્મના અને જરાના દુઃખ જો. તને જેમ સુખ પ્રિય છે તેમ સર્વ જીવોને સુખ પ્રિય છે એમ વિચાર કરી જાણતો થા. માટે તત્ત્વદર્શી ઉત્તમ વિદ્વાને મોક્ષને જાણતાં થકાં પાપ કર્મ નહિ કરવું. [૧૭૯]

મુનિએ ગૃહસ્થો સાથે સ્નેહ કે લટપટ કરવાની ટેવ નહિ કરવી. કારણકે ગૃહસ્થ આરંભથી આજીવિકા કરે છે તથા હજુ આ અને પરલોક એ બન્નેનાં દુઃખને ચાહ્યાં કરે છે. અને જેઓ કામભોગ્યાં આશક્ત થઈ કર્યને વધારે છે તેઓ તે કર્મોથી ભરાતા થકા વારંવાર સંસારમાં મટક્યા કરશે. [૧૮૦]

વઢી કામાશક્ત પુરુષ હાસ્ય વિનોદમાં જીવોને મારીને પણ રમત ગમત માને છે. માટે એવા વાઢ જીવો સાથે સોવત નહિ કરવી કારણ કે તેમ કર્યાથી અંતે આપણી સ્વરાવી વધવાની. [૧૮૧]

માટે સ્વરા વિદ્વાન્ પુરુષો મોક્ષને જાણી કરીને તથા નરકાદિક દુઃખોને

પાવં; (૧૮૨)

અગંચ મૂલં ચ ત્રિગિંચ ધીરે, પલિંછિંદિયા ^૧ ણં ણિક્કમ્મદંસી ।

(૧૮૩)

એસ મરણા પમુચ્છતિ સે, હુ દિટ્ઠમ્મણ મુણી, લોકંસિ પરમદંસી વિ-
વિત્તજીવી ઉત્તસંતે સમિતે સહિતે સયાજતે કાલકંચી પરિવ્વણ (૧૮૪)

બહું ચ ચ્છલુ પાવકમ્મં પગડં, સચ્ચંસિ ધિતિં કુચ્ચહ, એત્યોવરણ
સેહાવી સચ્ચં પાવકમ્મં ઓસતિ । (૧૮૫)

અણેનાચિત્તે ચ્છલુ અયં પુરિસે, સે કેયણં ^૧ અરિહહ પૂરિત્તણ સે
અન્નવહાણ, અણ્ણપરિયાવાણ, અણ્ણપરિગહાણ, જણવયવહાણ, જણવયપરિ-
યાવાણ, જણવયપરિગહાણ । (૧૮૬)

આસેવિત્તા એતમ્મં ઇચ્છેવેગે ^૨ સમુદ્ધિયા, તસ્સા તં વિદ્ધયં નો સેવતે

૧ છિત્તા ૨ ફેતનં—લોભેચ્છાં. ૩ ઇત્યેવૈકે

દેશતા થકાં પાપ નથી કરતા. (૧૮૨)

મોટે હે ધીર મુનિ, તું મૂલ કર્મ તેથી અગ્ર કર્મને જીવિયી જૂઠા પાડે, કારણ
કે કર્મોને તોઢવાથીજ સર્વ પોતાના પવિત્ર આત્મ રૂપને જોનાર થાય છે. (૧૮૩)

અને એવા મુનિઓજ યરણના ભયથી મુક્ત થાય છે, એવા મુનિઓ સંસારના
દુઃખોથી વીરીતા થકા લોકમાં રહેલા મોક્ષ રથઘડને જોડેને રાગ દ્વેષ રહિતપણે વર્તતા
થકા જાત, રામિતિવંત, જ્ઞાનવંત અને ચક્રવંત થઈને કાલક્રમે કર્મક્ષય કરતા થકા
વર્તે છે. [૧૮૪]

જો “પાપ કર્મ વધુ કરેલાં છે” એમ જણાય તો સત્તમાં હિમ્મતવાન થાઓ.
એમાં તત્પર રહેલા બુદ્ધિમાન પુરુષો સર્વ ગુણ ક્રમોનો નાશ કરે છે. [૧૮૫]

આ સંસારી જીવ અનેક કાષોભાં ચિત્તને દોડાવેછે. તે પાઠ્ઠી કે દરિયા
જેવા લોભને ભરપૂર કરવા મથેછે. તેથી તે વીજાઓને મારવા, દેશન કરવા, કવજે
રાખવા, દેશને ફૂલાવવા, દેશને હેગન કરવા, અને દેશને કવજે નરવા વેપાર થાય
છે. [૧૮૬]

તેમ જીવે પગ ફેટાવવાનાં અને સંયમમાં રજાવવાનાં મોટે હે મુનિઓ
૧ ભગ્ન રાજાર્દક.

ગિસ્સારં પાસિય ણાળી । (૧૮૭)

ઉવવાયં ચવણં ણચ્છા અણણં ચર માહણે । (૧૮૮)

સે ણ છણે, ણ છણાવણ, છણંતં ણાણુજાણઈ । (૧૮૯)

ગિચ્ચિંદં પંદિં અસ્તે પયાસુ^૧, ^૨ અણોમદંસી ગિસેન્નો પાવેહિં
કમ્મોહિં । (૧૯૦)

કોહાહમાણં હણિયાય વીરે, લોમંસ પાસે ગિરયં મહંતં;

તમ્હાય વીરે વિરતે વહાઓ, છિંદિજ્જ સોયં^૩ લહુભૂય ગામી,^૪

(૧૯૧)

ગંથં પરિન્નાય ઇહજ્જ વીરે, સોયં પરિન્નાય ચરિજ્જ દંતે;

ઉમ્મજ્જ^૫ લઘ્વું ઇહ માણવેહિં,^૬ ણો પાણિણો પાણ સમારમેજ્જ-

૧ સ્ત્રીષુ. ૨ અનવમં—જ્ઞાનાદિ—તદર્શી ॥ ૩ શોકં. ૪ લઘુભૂતો
મોક્ષ સ્તં ગંતું શીલ મસ્યેતિ. ૫ ઉન્મજ્જનં. ૬ માનવેષુ.

તમારે દીક્ષા લઈ પછી ભોગની યાંચ્છા રાખી વીજું મૃષાવાદરૂપ પાપ નહિ સેવવું,
અને વિષયોને નિઃસાર નગવા. [૧૮૭]

હે મુનિ, જન્મ અને મરણ સર્વને છે, એમ જાણી સંયમમાં વર્ત્યા કર. (૧૮૮)

માટે મુનિએ જાતે હિંસા ન કરવી વીજા પાસે ન કરાવવી, તથા તેના કર-
નારને રૂઢું નહિ માનવું [૧૮૯]

સ્ત્રીઓમાં આશક્ત નહિ થતાં કામથી થતા દુઃખને ધિક્કારવું, અને જ્ઞાનાદિ
ઉત્તમ વસ્તુને ધારીને પાપ-કર્મથી દૂર રહેવું. [૧૯૦]

પરાક્રમી મુનિએ, ક્રોધ અને તેનું કારણ જે ગર્વ તેને ખાંગી નામવું અને
લોભથી યોહોટા દુઃખથી થરેલી નરકગતિએ જવાય છે એમ જોવું. માટે તેવા મોક્ષ
જવા તત્પર થઈને મુનિએ હિંસાર્યા દૂર રહી ગોકસંતપ ન કરવા. [૧૯૧]

પરિગ્રહને અહિતકર્તા જાણી આજેજ તેને છાંડવું. તથા વિષયવાંચ્છારૂપ
મદ્યહને પણ અહિતકર્તા જાણી રૂદ્રિયો વશ કરી વર્તવું. આ મનુષ્યભવમાં ઝંચે આવેલા

સિ—ત્તિ વેમિ. [૧૯૨]

તૃતીય ઉદ્દેશ :

સંધિં લોગસ્સ જાણિતા^૧ । [૧૯૩]

આયયો^૨ બહિયા પાસ, તમ્હા ણ હંતા ણ વિધાયયે । [૧૯૪]

^૩ જમિણં અન્નમન્નવિતિગિંછાણ પહિલેહાણ ણ કરેહ પાવં કમ્મં, કિં તત્થ મુણી કારણં સિયા ? સમયં^૪ તત્થ ઉવેહાણ અપ્પાણં વિપ્પસાયણ । [૧૯૫]

અળળપરમં નાળી, ણો પમાદે કયાહ્વી; આયગુત્તે સયા ધીરે,

૧ ન પ્રમાદઃ શ્રેયાનિતિ શેવઃ ૨ આત્મવદિત્યર્થઃ ૩ નિશ્ચયન-
યસૂત્તમેતત્. ૪ સમતાંસમયં વા આગમં—
થદ્દને પ્રાણિઓની હિંસા કદાપિ નહિ કરવી. [૧૯૨]

ત્રીજો ઉદ્દેશ.

‘પાપ ન કરવાં અને પરીપહ સંઘેવાં ઇટલાયી કંઈ સાચુ નથી થવાનું’
(કિંતુ સાથે સંયમ જોડણ)

અવસર મળેલો જાણાને પ્રમાદ ન કરવો. [૧૯૩]

હે મુનિ પેતા તરફ જેમ જુદા છે તેમ થીજા તરફ જો, માટે તારે કોઈ જં-
તુને મારવું નહિ અને મરાવવું પણ નહિ. [૧૯૪]

એક વીજાની સરમથી કોઈ પાપ કર્મ નથી કરતો તેમાં શું તેનું મુનિપણું
કારણ ભૂત છે? (અર્થાત્ શું ઇટલાયી તે મુનિ કહી શકાશે? કિંતુ સચ્ચતામાં રહી
જો તેમ કરે તો મુનિ થઈ શકે.) માટે એ સમતાયી મુનિ પેતાને અનેક પ્રકારે
પ્રશાંત કરવું. [૧૯૫]

જ્ઞાનવંત મુનિ સંયમમાં પ્રમાદ ન કરવો, કિંતુ હમેશાં આત્માને કવજે રાखી

^૧ આ નિશ્ચયનયનું મત છે. અવધારથી તો પરસ્પરની લજ્જાથી પાપકર્મ
પરિહરતાં પણ તે મુનિ કહી શકાય છે.

જાયમાયાઈ^૧ જાવણે । [૧૯૬]

વિરાગં રૂઢેસુ ગચ્છેજ્જા મહતા રુદિણ્ણિં વા । [૧૯૭]

આગતિં ગતિં ચ પરિણાય દોહિંવિ અંતેહિં અદિસ્સમાણેહિં સે ણ
છિજ્જઈ ણ મિજ્જઈ, ણ ડજ્જઈ, ણ હમ્મઈ કંચણં^૨ સવ્વલોણે । (૧૯૮)

અવરેણ પુવ્વં ણ સરંતિ ણ્ણે, કિમસ્સતીતં કિંવાગમિસ્સં;

આસંતિ ણ્ણે ઇહ માણવાઓ, જમસ્સતીતં તં આગમેસ્સં । (૧૯૯)

ણાતીત—મટ્ઠં ણય આગમેસ્સં, અટ્ઠં નિઅચ્છંતિ તહાગતાઓ,

વિધૂતકપ્પે ણ્ણાણપસ્સી, ણિજ્ઞોસઈત્તા રુવણે મહેસી । (૨૦૦)

કા અરતી ! કે આણંદે ! ણ્ણપિ અગ્ગહે ચરે;

સવ્વં હાસં પરિચ્છજ્જ, આલીણગુત્તો પરિવ્વણે । (૨૦૧)

૧ સંયમયાત્તમાત્રયા. ૨ કેનચિદિત્યર્થ:

ધીરપણે સંયમ સચવાય તેવી રીતે શરીરને નભાવું [૧૯૬]

મોહોટા કે સામાન્ય સગળા રૂપોમાં વિરક્ત રહેવું [૧૯૭]

આગતિ અને ગતિનું સ્વરૂપ જાણીને રાગ અને દ્વેષ જેણે દૂર કર્યાછે તે
કોઈથી પણ નહિ તોડી શકાય, નહિ વાળી શકાય, અને નહિ મારી શકાય. [૧૯૮]

કેટલક^૧ ભૂત અને ખાવિષ્યકાળના વનાવોને યાદ નથી કરતા, અને આ
જીવને શું શું થયું અને શું શું થવાનું છે તે નથી વિચારતા. વળી કેટલાક કહ્યે
કે જે સુખદુઃખ આ જીવને થઈ ગયું તેજ પાછું અગાઉ પણ થવાનું. [૧૯૯]

પણ તત્ત્વજ્ઞાની પુરુષો તેમ નથી કહેતા. [તેઓ તો કહે છે કે કર્મપરિણતિ
વિચિત્ર હોવાથી કર્માનુસાર સુખદુઃખ થવાનાં] માટે પવિત્ર આચારવાળા મહર્ષિ
એ પુર્વોક્ત વાત જાણીને કર્મને ક્ષય કરવાં. [૨૦૦]

યોગી પુરુષના મનમાં તે શી અરતિ હોય અને ક્યો આનંદ હોય? અને કાદિ
માનને આસંયમમાં અરતિ અને સંયમમાં આનંદ ઉત્પન્ન થાય તો ત્યાં પણ આગ્રહ
રહિતપણે વર્તેવું વળી સર્વ હાસ્ય મેલી કરીને ઇન્દ્રિયો તથા મન વચન અને કાયાને
કવજે કરીને ફાવું. [૨૦૧]

૧ અજ્ઞાની જીવો.

पुरिसा, तुममेव तुमं मित्तं; किं बहिया मित्त- मिच्छसि।(२०२)
जं जाणेज्जा उच्चालइयं^१ तंजाणेज्जा दूरालइयं^२, जं जाणे-
ज्जा दूरालइयं तं जाणेज्जा उच्चालइयं । (२०३)

पुरिसा, अत्ताणमेव अभिणिगिज्झ एवं दुक्खा पमोक्खसि ।
(२०४)

पुरिसा, सच्चमेव समभिजाणाहि; सच्चस्साणाए से उवट्ठिए से
मेहावी मारं तरति, सहिते धम्म मादाय सेयं समणुपस्सति । (२०५)
दुहओ^३, जीवियस्स परिंदण-माणण-पूयणाए^४; जांसिएगे
पमोयंति । (२०६)

दुक्खमत्ताए पुट्ठो णो झंझाए; पासिमं, दविए लोए लोयालोय-
पवंचाओ मुच्चतित्ति बेमि । (२०७)

१ उच्चालयितारं कर्मणां. २ दूरालयो मोक्ष स्तद्वंतं. ३ द्वाभ्यां
रागद्वेषाभ्यां हतः द्विहतः ४ हिंसादिषु प्रवर्त्तत इतिशेष,

हे पुरुष, तुं ज तारो मित्त छे. शा माटे वाहेर मित्तने जुए छे ? [२०२]
जे कर्मने नशादनार छे ते ज भुक्ति पामनारो छे अने जे मुक्ति पामनारछे
ते कर्मने नशादनार छे. [२०३]

हे पुरुष, तारा आत्माने ज विषयोयी रोक्री राखीने तुं दुःखोयी छूटीश.
[२०४]

हे पुरुष, तुं सत्यनुंज सेवन कर. केयके सत्यना फरमानयी ज प्रवर्त्ततां ध-
का बुद्धिमान् मुनिओ संसारनो पार पावे छे अने धर्म पाळीने कल्याण मेळवे छे.
[२०५]

रागद्वेषयी कलुषित धएलो जीव आ क्षणभगुर जीदगीना कीर्त्ति अने
मानादिकिना अर्थे हिंसायां प्रवृत्त धाय छे अने ते कीर्त्यादिकयां खुश बनि रहेछे
[पण तेयी आत्मानुं कल्याण थवातुं नयी.] [२०६]

मुनिए दुःख आवी पटतां व्याकुल धवुं नहि, अने विचारुं के साधुओ
ज मुनिजाना तरेद्वार देखावोनी जंजाळयी मुक्त रहे छे. [२०७]

સી સે જમ્મદંસી, જે જમ્મદંસી સે મારદંસી, જે મારદંસી સે ણિરયદંસી
જે ણિરયદંસી સે તિરિયદંસી, જે તિરિયદંસી સે દુક્ખદંસી । (૨૧૭)

સે મેહાવી અભિનિવટ્ટેજ્જા કોહંચ, માણંચ. માયંચ, લોહંચ, પે-
જ્જં ચ, દોસં ચ, મોહં ચ, ગબ્બં ચ, મરણંચ, ણરગં ચ, તિરિયં ચ, દુક્ખં
ચ ઇયં પાસગસ્સ દંસણં ઉવરયસત્થરક પલિયંતકરસ્સ । (૨૧૮)

આયાણં ણિસિદ્ધા સગહાભિં । (૨૧૯)

કિમત્થિ ઉવાધી પાસગસ્સ? ણ વિજ્જતિ ણત્થિત્તિ, બેમિ। [૨૨૦]

તે નરકથી મુક્ત થાય છે, જે નરકથી મુક્ત થાય છે તે તિર્યચગતિથી મુક્ત થાય
છે, ને જે તિર્યચગતિથી મુક્ત થાય છે તે દુઃખથી મુક્ત થાય છે- [૨૧૭]

ए रीते बुद्धिशास्त्री पुरुषे क्रोध, मान, माया, लोभ, राग, द्वेष, तथा मोह
दुर करीने गर्भ, जन्म मरण, नरकगति, अने तिर्यचગતિના દુઃખો નિવારવાં. एम
तत्त्वदर्शी शस्त्र त्यागी संसारना अंतकर्त्ता [भगवान वीरप्रभु]तुं दर्शनछे. [२१८]

માટે મુનિએ કર્મોનાં મૂલકારણોને બંધ કરી પ્રથમ કરેલાં કર્મોને સ્વપાવતાં
રહેવું. [૨૧૯]

અને જ્યારે કેવલિયણું પમાય ત્યારે કેવલિને તો કશી ઉપાધિ નથી જ
હોતી. [૨૨૦]

[प्रथम उद्देशः]

[२२७]

१ आज्ञापयितव्याः २ परिग्राह्याः ३ अपद्रावयितव्याः ।

सम्बन्धः

(सत्यवाद)

आत्रो पावित्र, अने नित्य धर्म, लोकना दुःखने जाणनार भगवाने सांभळवा

१-२-३-४ अहीं प्राण, भूत, जीव तथा सत्त्व ए चारे शब्दनों एकज
अर्थ धायले.

તંજહા, ઉઢિણસુ વા, અણાઢિણસુ વા, ઉવરયદંડેસુ વા, અણુવરયદંડેસુ વા, સો
વાહિણસુ વા, અણોવહિણસુ વા, સંજોગરણસુ વા, અસંજોગરણસુ વા ।

૨૨૨]

તચ્ચં^૧ ચેયં તહા ચેયં અર્સિં^૨ ચેયં પવુચ્ચઈ । (૨૨૩)

તં આહ-તુ ણ ણિહે^૩ ણ ણિચ્ચિવવણ, જાણિ-તુ ધમ્મં જહાતહા ।

(૨૨૪)

દિઢ્ઢિહિં ણિવ્વેયં ગચ્છેજ્જા । (૨૨૫)

ણો લોગસ્સેસણં^૪ ચરે । (૨૨૬)

જસ્સ ણત્થિ ઇમા ણાતી,^૫ અન્ના તસ્સ કઓ સિયા । (૨૨૭)

દિઢ્ઢુ સુયં મયં વિઙ્ગાયં જમેયં પરિકહિજ્જઈ । (૨૨૮)

૧ તથ્ય મેતત્ ૨ અસ્મિન્નેવ પ્રવચને इत्यर्थः ૩ ગોપયેત્
૪ લોકસ્યૈષણાં. ૫ જ્ઞાતિર્લોકૈષણા.

તયાર થણાઓને, નહિ થણાઓને,^૧ મુનિઓને, ગૃહસ્થોને, રાગિઓને, ત્યાગિઓને^૨
મોગિઓને, તથા યોગિઓને વત્તાવ્યો છે. [૨૨૨]

ए धर्म स्वरेखरो ज छै अने मात्र जिनप्रवचनमां ज वर्णवेलो छै [२२३]

માટે યર્થાર્થપણે ધર્મનું સ્વરૂપ જાણીને શ્રદ્ધા કર્યાવાદ આલસુ નહિ થવું,
તથા સમજીને લીધેલા ધર્મને કોઈ વચ્ચે છોડી મુકી નહિ આપવું. [૨૨૪]

देखाता दुनियांना ठाठमाठमां [अंजाइ न जत्तां] बैगन्य धरवुं. [२२५]

दुनियांनी देखादेखी नहि करवी. [२२६]

जेने देखादेखी नथी तेने बीजी कुमति पण नहि यशे. अथवा जेने ऊपर
बतावेला पवित्र धर्मनी श्रद्धा नहि होय तेने बीजी शी सुमति यशे? [२२७]

ए वधी बिना जे कही छे ते दीठेली पण छे, सांभळेली पण छे, जांणेली
पण छे, अने अनुभवेली पण छे. [२२८]

१ कारण के कर्मनी विचित्र परिणति होवाथी वखते तेमने पण उपकार यायछे.

સમેમાણા^૧ પલેમાણા^૨ પુણો પુણો જાતિં પકપ્પંતિ । (૨૨૯)
અહોય રાઓય જયમાણે ધીરે સયા આગયપન્નાણે । પમત્તે બહિયા
। અપ્પમત્તે સયા પરિક્કમિજ્જાસિત્તિ વેમિ । (૨૩૦)

[દ્વિતીય ઉદ્દેશઃ]

જે આસવા તે પરિસ્સવા । જે પરિસ્સવા તે આસવા । (૨૩૧)
જે અણાસવા તે અપરિસ્સવાં । જે અપરિસ્સવા તે અણાસવા ।
(૨૩૨)

એતે પપ્પ સંબુજ્જમાણે લોયં ચ આણાપ્પ અભિસમેચ્છા પુટ્ઠો પવેદિ-
તં^૩ । (૨૩૩)

૧ શામ્યંતો ગૃહિં કુર્વતઃ ૨ પ્રલીયમાનાઃ ૩ કો ધર્મપ્રતિ
નોદ્યચ્છેત્ત ઇતિશેષઃ

સંસારમાં આસક્ત થઈ અંદર સુખનારા જીવો ચિરંકાલ સંસારમાં બંધે છે.
[૨૨૯]

માટે તત્ત્વદર્શી ધીર પુરુષોએ પ્રમાદિઓને ધર્મથી વાહેર રહેલા જોઈ અહર્નિશ
હાલમાં થઈ સાવધાનપણે વર્તેલું. [૨૩૦]

બીજો ઉદ્દેશ.

[પરમતત્ત્વ વિચારપૂર્વક સંકલન.]

જે કર્મ વાંધવાના હેતુઓ છે તે કર્મ સ્વપાવવાના હેતુપણ થઈ શકે છે, ને જે
કર્મ સ્વપાવવાના હેતુઓ છે તે વચ્ચે કર્મ વાંધવાના હેતુ પણ થઈ પડે છે. [૨૩૧]
અથવા તો જેટલા કર્મ સ્વપાવવાના હેતુઓ છે તેટલા જ કર્મ વાંધવાના
હેતુઓ છે અને જેટલા કર્મ વાંધવાના હેતુઓ છે તેટલા જ કર્મ સ્વપાવવાના હેતુઓ
છે. [૨૩૨]

આ પદોને પૂર્ણ રીતે સમજનારા તીર્થંકરના ફરમાવ્યા પ્રમાણે લોકોને
કર્મોથી વંધાતા જોઈ કોણ ધર્મમાં હાલ નહિ થાય? [૨૩૩]

અગ્ધાતિ ણાળી ઇહ માળવાણં સંસારપાડિવન્નાણં સંબુજ્ઞમાણાણં
વિન્નાણપત્તાણં; અદ્ધાવિ સંતા અદુવા પમત્તા^૧ । અહાસચ્ચ મિણં તિ વેમિ
(૨૩૪)

ના ણાગમો મચ્ચુમુહસ્સ અત્થિ । ઇચ્છાપણીયા વંકાણિકેયા
કાલગ્ગાહીઆ ણિચ્ચે ણિવિટ્ઠા પુઠો પુઠો જાઈં પકપ્પંતિ । (પાઠાંતરં)—
ઇત્થ મોહે પુણો પુણો । (૨૩૫)

ઇહ મેગેસિં તત્થ તત્થ સંથવો ભવતિ । અહોવવાઙ્ગે પાસે પાડિ-
સંવેદયંતિ । [૨૩૬]

ચિટ્ઠં^૨ કૂરોહિં કમ્મેહિં, ચિટ્ઠં પારિવિચિટ્ઠતિ; અચિટ્ઠં કૂરોહિં કમ્મેહિં,
ણો ચિટ્ઠં પારિવિચિટ્ઠતિ । (૨૩૭)

એગે^૩ વયંતિ અદુવાવિ ણાળી, ણાળી વયંતિ અદુવાવિ એગે ।
(૨૩૮)

૧ યથા પ્રતિબુદ્ધા ઇતિશેષઃ ૨ મૃત્ત્વાં ૩ ચતુર્દશપૂર્વવિદાદયઃ
જ્ઞાની ભગવાન સંસારમાં રહેલા અને પ્રતિવોધને પામનારા અથવા બુદ્ધિશાળી
પુરુષોને એવી રીતે ધર્મ કહે છે કે જેથી જીવો આર્ત્તચ્યાનથી આકુલ હોવા છતાં
અથવા પ્રમાદી હોવા છતાં પણ પ્રતિવોધ પામે છે. આ વાત સ્વરેચ્છી છે. [૨૩૪]

મૃત્યુના મુખમાંથી રહેલા પ્રાણીને મૃત્યુ નથી આવવાનું એમ વિલકુલ છે જ
સહિ. છતાં આશાથી તણાતા અસંયમી જીવો મૃત્યુ પકડી લીધેલા છતાં આરંભમાં
તણીન રહી વિચિત્ર જન્મ પરંપરા વધારે છે અથવા વારંવાર પાછા તેજ આશાના
પાશમાં સપડાય છે. [૨૩૫]

કેટલાએક જીવોને તો એ નરકાદિકના દુઃખો સાથે સોવત જ પડી રહેલી
હોય છે; તેથી તેવાં કર્મો કરી ત્યાં ઉપજી ત્યાનાં દુઃખ ભોગવતા જ રહે છે [૨૩૬]

અતિ ક્રૂર કર્મોથી જીવો અતિભયંકર દુઃખવાળા ઠેકાણે જઈ ઉપજે છે અને
જે અતિક્રૂર કર્મ નથી કરતા તે તેવા ઠેકાણે નથી ઉપજતા. [૨૩૭]

જે શ્રુતકેવલીઓ^૪ કહે છે તે જ કેવલજ્ઞાની કહે છે. અને જે કેવલ-
જ્ઞાની કહે છે તેજ શ્રુતકેવલીઓ કહે છે. [૨૩૮]

૧ ચતુર્દશી દશ પૂર્વ જ્ઞાનના ધરનાર શ્રુતકેવલી કહેવાય છે

आवंती^१ केआवंती^२ लोयंसि समणाय माहणाय पुढो विवादं वदंसि “से दिट्ठं च णे, सुयं च णे, मयं च णे, विण्णायं च णे, उट्ठं अहं तिरियं दिसासु सव्वतो सुपडिलेहियं च णे—सव्वे पाणा, सव्वे भूया, सव्वे जीवा, सव्वे सत्ता, हंतव्वा, अज्जावेतव्वा, परिघेत्तव्वा, परियावेयव्वा, उद्दवेयव्वा । एत्थंपि जाणह, णत्थित्थ दोसो । ” अणारियवयण—मेयं ।

(२३९)

तत्थ जे ते आरिया ते एवं वयासी—“ से दुदिट्ठं च भे, दुस्सु-यं च भे, दुव्विन्नायं चभे, उट्ठं—अहं—तिरियंदिसासु सव्वतो दुप्पडिलेहि-यं च भे; जं णं तुब्भे एवं माइक्खह, एवं भासह, एवं परूवेह, एवं प-न्नवेह—“ सव्वे पाणा, सव्वे भूया, सव्वे जीवा, सव्वे सत्ता, हंतव्वा, अज्जावेयव्वा, परिघेत्तव्वा, परियावेयव्वा, उद्दवेयव्वा, एत्थवि जाणह, न-त्थित्थ दोसो । ” अणारियवयण—मेयं । (२४०)

वयं पुण एव—माइक्खामो, एवं भासामो, एवं परूवेमो, एवं

१ यावंतः २ केचन

आ जगतयां, जे कोइ श्रमणो^१ तथा ब्राह्मणो धर्म विरुद्ध वक्कावे करे छे, जेवो के “अमे दीट्ठं, सांभळ्युं, मान्युं, नक्कीपणे जाण्युं, तथा रुडी रीते तपाशी जोयुं छे के सर्व प्राण, सर्व भूत, सर्व जीव, तथा सर्व सत्त्व हणवा, दाववा, पकडवा दुःखी करवा के गर्दन कतल करवा. एम करतां कंइए दोपथतो नथी.” ते सयलो वक्काव पापनो वधारनार छे, जे माटे ए तेमनो वक्काव ते अनार्य लोकोनुं ज वचन छे. [२३९]

अने जे आर्य पुरुषो छे ते तो एवं ज बोले छे के “हे वादियों, तमारं ते जोवुं, सांभळवुं, मानवुं, नक्कीपणे जाणवुं, तथा रुडी रीते तपाशी जोवुं ए वहुए दुष्ट छे,^१ जे माटे तमे एवं कहो छो, के “सर्व जीवोने मारवा करवामां कजो दोष नथी,” पण ए तमारं बोलवुं अनार्य लोकने ज अनुसरतुं छे. [२४०]

अने असे तो एम कहिए छीए के “कोइपण जीवने मारवुं के दुःख उप-

२ बुद्धमतन साधुओं

પન્નવેમો—“ સઘ્વે પાણા, સઘ્વે ભૂયા, સઘ્વે જીવાં, સઘ્વે સત્તા, ણ હંત-
વ્વા, ણ અજ્જાવેતવ્વા, ણ પરિઘેત્તવ્વા, ણ પરિયાવેયવ્વા, ણ ઉદ્ધવેયવ્વા ।
एत्थपि जाणह, णत्थित्थ दोसो ” । આરિયવચન—મેયં । (૨૪૧)

પુઞ્વં નિકાય^૧ સમયં, પત્તેયં પત્તેયં પુચ્છિસ્સામો । હં મો પાવા-
દુયા, કિં મે સાયં દુક્ખં ઉદાહુ અસાયં? સમિયા પહિવન્નેયાવિ એવં બૂ-
યા,—સઘ્વેસિં પાણાણં, સઘ્વેસિં ભૂયાણં, સઘ્વેસિં જીવાણં, સઘ્વેસિં સત્તાણં,
અસાયં^૨ અપરિણિવ્વાણં^૩ મહબ્ભયં દુક્ખંતિ બેમિ । (૨૪૨)

(તૃતીય ઉદ્દેશઃ)

ઉવેહેણં^૪ બહિયાયલોયં । સેસઘ્વલોયંસિ જે કેહ વિન્નુ^૫ । (૨૪૩)

અણુવીહ પાસ, ણિલ્લિલ્લદંડા જે કેહ સત્તા પલ્લિયં^૬ ચયાંતિ

૧ નિકાચ્ય વ્યાવસ્થાપ્ય ૨ અનભિપ્રેતં ૩ અનિવૃત્તિરૂપં ૪ ઉપે
ક્ષસૈવનં ૫ તતોપ્યધિકઃ ૬ કર્મ

જાવતું નહિ એમ કરવામાં કશો દોષ નથી. ” આ વચન આર્યપુરુષોતું છે. [૨૪૧]

દરેક મતવાલાના શાસ્ત્રોમાં શું શું કહેલું છે તે તપાસી કરીને અમે દરેક મ-
તવાલાને સવાલ કરીએ છીએ કે હે પરવાદિઓ! “તમોને સુખ અપ્રિય છે કે દુ-
સ્ખ અપ્રિય છે”? જો દુઃખ અપ્રિય છે, તો તમારા મુજબ વધા જીવોને દુઃખ મહા
ભયંકર અને અનિષ્ટ છે (૨૪૨)

ત્રીજો ઉદ્દેશ.

(તપોનુષ્ઠાન)

હે મુનિ આ ધર્મથી વાહેર રહેલા પારલંકારોની રીતમાત્ર પર તારે કશું લ-
ક્ષ્ય નહિ આપવું. અને એમ જે વર્તે છે તે વધા વિદ્વાનોના ગિરોમણિ જાણવા
તું વિચારી જો કે જેઓ આરંભને દુઃખનું કારણ જાણી હિંસાનાં કામ ત્યાગ

૧ યોગ્ય છે (wrong)

णरे मुयत्ता^१ धम्मविदुत्ति अंजू; आरंभजं दुक्खमिणंति णच्चा । एवमाहु
संमत्तदंसिणो । (२४४)

ते सव्वे पावादिद्या दुक्खस्स कुसला पारिन्न-मुदाहरंति, इति कम्म
परिन्नाय सव्वसो । [२४५]

इह आणाकंखी पंडिए अणिहे एग-सप्पाणं सपेहाए धुणे सरी-
रां । (२४६)

कसोही अप्पाणं । जरेहि अप्पाणं । (२४७)

जहा जुणाइं कट्ठाइं हव्ववाहो^२ पमत्थति, एवं अत्तसमाहिते अ-
णिहे । (२४८)

विगिंच कोहं अविकंपमाणे इमं^३ णिरूद्धाउयं^४ सपेहाए । [२४९]

१ श्रुतार्थाः निःप्रतिकर्मशरीरा इत्यर्थः २ अग्निः ३ मनुष्यत्व ४ गलितायुष्कं-

करी शरीरनी पण कशी दरकार नहि करतां थका धर्मेना जाण अने सरल थइ
कर्म, ते तोडे छे ते खरेखरा उत्तम विद्वान्छे. एय ययार्यदर्शी पुरुषो कहेछे (२४४)

जे माटे ते वधा वादिओ सर्व रीते कर्मोनुं स्वरूप जाणी दुःखनी वाचतमां
समजवंत वनत्तां ते दुःख कोइने पण नहि आपहुं जोइए एवो ठराव करशे. [२४५]

माटे या जगतमां आज्ञा पाळ्या चाहानार पंडित पुरुषे निरिह थइ आत्मा-
ने एकलो जोइने शरीरने तपथी शोषणुं. [२४६]

हे मुनि, तुं तारा शरीरने तपथी खूब छत्र तया जीर्ण कर. [२४७]

जे माटे जेय जूना लाकठाने अग्नि जलदी घालेछे तेस जे स्नेहद्वि^१ अने
सावधान पुरुष हने तेनां कर्म जलदीयी बळशे. [२४८]

वळी हे मुनि, गनुष्यभवणुं आशुष्य पूरुं थइ स्नेहा आदेणुं जाणी हिम्यन
घरीने क्रोवने अलगा कर. [२४९]

દુઃસ્વં ચ જાણ અદુઃવાગમિસ્સં । પુઢો ફાસાઈ ચ ફાસે । લોયન્
પાસ વિપ્પંદમાણી । (૨૫૦)

જે ણિવ્વુડા, પાવોહિં કમ્મેહિં અણિયાણા તે વિયાહિયા । (૨૫૧)
તમ્હા-તિવિજ્જો ણો પઢિસંજલિજ્જાસિત્તિ બેમિ । (૨૫૨)

[ચતુર્થ ઉદ્દેશ:]

આવીલણ^૧ પવીલણ ણિપ્પીલણ, જહિત્તા પુવ્વસંજોગં હિચ્ચા^૨ ઉવ
સમં । (૨૫૩)

તમ્હા અવિમણે ઘીરે સારણ^૩ સામિણ સહિતે સયા જણ । (૨૫૪)

૧ આપીડયેત્ ૨ ગત્વા ૩ સ્વારતઃ

ક્રોધાદિકથી આવતી કાલે કેવાં દુઃસ્વ થશે તે વિચાર, તથા લોક કેવી
રીતે એ ક્રોધાદિકથી ટલ્લવલે છે તે તપાસ. [૨૫૦]

અને જેઓ કષાયોને ઉપશમાવી શાંત બન્યા છે તેઓને પરમ સુખી કહેલા છે.
[૨૫૧]

માટે સ્વરા વિદ્વાન પુરુષે ક્રોધથી કોઈ વચ્ચે વલ્લું નહિ. [૨૫૨]

ચોથો ઉદ્દેશ.

(સંયમમાં સંસ્થિત રહેવું)

મુનિણ સઘઠી સાંસારિક જંજાલ છોડી ઉપશમ^૧ પૂર્વક શરીરને શરૂઆત
માં સાદા તપથી દમવું. પછી વધતા તપથી દમવું, અને પ્રાંતે સંપૂર્ણ રીતે દમવું.
[૨૫૩]

અને ઇટલા માટે પરાક્રમી મુનિણ શાંત મનથી સંયમમાં રાગ ધરી સામિતિ^૨
તથા જ્ઞાનાદિ હિતકારક વસ્તુઓને સાથે રાખી હમેશાં પ્રયત્નવંત રહેવું. [૨૫૪]

૧ ક્ષમા. ૨ પવિત્રપણે વર્તવાની રીતિઓ.

દુરણુચરો મગ્ગો વીરાણં અણિયદ્દગામીણં^૧(૨૫૫)

વિગિંચ મંસસોણિયં । એસ પુરિસે દવીએ વીરે આયાણિજ્જે વિયાહિએ
જે ધુળાતિ સમુસ્સયં^૨ વસિતા બંમચેરંમિ । (૨૫૬)

ળેત્તેહિં^૩ પલિછન્નેહિં આયાણસોયગાઢિએ બાલે અચ્ચોચ્છિન્નબંધળે
અળામિઠ્ઠંતસંજોએ । તમંસિ^૪ અવિજાણઓ આળાએ લંભો ણત્થિ ત્તિ બેમિ।
(૨૫૭)

જસ્સ નત્થિ પુરા પચ્છા, મજ્જે તસ્સ કુઓ સિયા । (૨૫૮)
સે હુ પન્નાણમંતે વુદ્ધે આરંભોવરણે । સમ્મ—મેયંતિ પાસહ । જેણ
બંધં વહં ઘોરં પરિતાવં ચ દારુણં । (૨૫૯)

૧ મોક્ષગામિનાં । ૨ શરીરં ૩ ઇન્દ્રિયૈરિત્યર્થઃ ૪ વર્તમાનસ્યોતિશેષઃ

મુક્તિ મેઢવનાર વીર પુરુષોનો માર્ગ ઘળો વિકટ છે. [૨૫૫]

માટે હે સુાન, તું તારાં માંસ અને લેહી સૂકાવ. કારણ કે જે પુરુષ મ્લહ-
ચર્યમાં^૧ હમેશાં રહીને શરીરને તપથી દમે છે તેજ વીર પુરુષ મુક્તિ મેઢવનાર
હોવાયી માનનીય ગણાય છે. [૨૫૬]

જે પુરુષ શરૂઆતમાં કદાચ દંદ્રિયોને વશ કરી વત્યોં હોય પણ પાછો
મેહના જોસથી વિષયોમાં આશક થાય છે, તે વાઢ પુરુષ કશા પણ વંધનથી છૂટો
થઈ નથી તથા કશા પણ પ્રપંચથી રોહિત થઈ નથી. એજ અજાણ પુરુષને
મેહના અંકારામાં વર્તતાં પરમેશ્વરની આજ્ઞાનો લાભ^૨ ધતો નથી. [૨૫૬]

અને એ રીતે જેને પૂર્વ ભવમાં આજ્ઞાની પ્રાપ્તિ નથી અને ભવિષ્યમાં પણ ધ-
પાત્રી નથી તેને આ વર્તમાન ભવમાં તે શી રીતે થવાની ? [૨૫૮]

માટે જ્ઞાનવંત અને પરમાર્થદર્શી પુરુષો આરંભથી દૂર રહે છે. તેમની આ
વર્તણુક ઘળી પ્રશંસનીય છે. જે મા આરંભથી જીવને વધ વંધનાદિ ભયંકર દુઃખો
તથા અસહ્ય પીડા ભોગવવી પડે છે. [૨૫૯]

पालिछिदिय बाहिरंगं च सोयं, णिकम्मदंसी इह मच्चिण्हि ।

[२६०]

कस्मुणो सफलत दट्ठुं तओ णिज्जति वेयवि । [२६१]

जे खलु भो, वीरा समिता सहिता सयाजता संघडंदसिणो १
आतोवरया अहा तहा लोग मुवेहमाणा पाईणं पडीणं दाहिणं उदीणं इ-
ति, सच्चंसिं परिविचिद्धिसु । [२६२]

साहिस्सामो २ णाणं वीराणं समिताणं सहियाणं सयाजताणं संघ-
डंदसीणं आतोवरयाणं अहातहा लोग मुवेहमाणाणं । किमत्थि उवाधी ३ ।
पासगस्स ण विज्जति णत्थिचि बेमि । (२६३)

१ निरंतरदर्शिनः २ कथयिष्यामः

माटे हे मुनिओ, तमारे बाहेरना प्रतिबंध कापी करी मोक्ष तरफ लक्ष्य
राखी आ दुनियामां आरंभनो त्याग करी वर्त्तवुं. [२६०]

“करेलां कर्मेनां फळ धवानांज ” एम जोइने आगमना तत्वने जाणनार
मुनिओए ते कर्मो बांधवाना हेतुओथी दूर रहेवुं. [२६१]

जे पुरुषो खरेखरा पराक्रमी, सत्यवृत्तिनी रीतिओथी वर्त्तनारा, ज्ञानादि
गुणोयां रमनारा, ह्येसां उच्चमवंत, कल्याण तरफ दृढ लक्ष्य धरनारा, पापथी नि-
वर्त्तेला अने यथार्थपणे लोकने जोनारा- हता तेओ पूर्व पश्चिम दक्षिण तथा उत्तर
ए चार दिशाओमां रहेता थका सत्यने ज बळगी रखा हता. [२६२]

तेवा सत्पुरुषोनो अभिप्राय हुं तमोने जणावुंहुं के तत्वदर्शी पुरुषोने उपा-
धिओ नथी रहेती. [२६३]

આવંતોનાન્ના પ્રસિદ્ધં.

લોકાસારનામકં પંચમ—મધ્યયનમ્

(પ્રથમ ઉદ્દેશઃ)

આવંતી કેઆવંતી લોચંસિ વિપ્પરામુસંતિ ^૧ અદ્દાણ અણદ્દાણ વા ।
 એતેસુ ચેવ વિપ્પરામુસંતિ ^૨ । ગુરુ સે કામાં । તઓ સે મારસ્સ અંતો ।
 જઓ સે મારસ્સ અંતો, તઓ સે દૂરે ^૩, ણેવ સે અંતો ^૪, ણેવ સે દૂરે ^૫ ।
 (૨૬૪)

૧ હિંસાંકુર્વતીત્યર્થઃ ૨ સમુત્પદ્યંતિત્યર્થઃ ૩ મોક્ષોપાયાત્ ૪ વિષયસુખ
 સ્ય ૫ વિષયસુખસ્ય.

^૧અધ્યયન પાંચમું.

લોકસાર.

પહેલો ઉદ્દેશ.

[પ્રાણિની હિંસા કરનાર, વિષયો માટે આરંભમાં પ્રવર્તનાર, તથા વિષયોમાં
 આસક્ત જે હોય તેને મુનિ ન ગણવો.]

જે કોઈ આ જગતમાં સમયોજન અથવા નિષ્પજન જીવોની હિંસા કરેછે
 તેઓ પાછા તેજ જીવોની ગતિઓમાં જઈ ડૂબેછે. એવા અતત્ત્વચર્ચી જનોને વિષય
 સુખો છોડાવવાં ભારે મુશ્કેલ પડેછે, માટે તેઓ મરણની પરંપરાથી છૂટી શકતા
 નથી અને એમ હોવાથી તેઓ મોહના માર્ગથી યા સુખથી દૂર રહેલા છે. તેથી તેઓ
 નથી વિષયસુખના અંદર, અને નથી તેનાથી વેગળા. [૨૬૪]

૧ આ અધ્યયનનું ઘીજું નામ આવંતી છે.

સે પાસતિ ફુસિય^૧ મિવ કુસરગો પળુદ્ધં ણિવતિતં વાતેરિતં, एवं
 बालस्स जीवियं मंदस्स अविजाणओ । (२६५)

કૂરાણિ કમ્માણિ બાલે પકુવ્વમાણે તત્તો દુક્ખેણ મૂઢે વિપરિયાસ
 —સુવેતિ, મોહેણં ગબ્ભં મરણાદિ^૨ એતિ એત્થ મોહે^૩ પુણો પુણો । (૨૬૬)

સંસયં પરિયાણતો સંસારે પરિન્નાતે ભવતિ । સંસયં અપરિજાણઓ
 संसारे अपरिण्णाते भवति । (२६७)

જે છેએ, સાગારિયં^૪ ણ સે સેવએ । (૨૬૮)

કદુ^૫ एवं अविजाणओ^૬ वितिया मंदस्स बालया । (२६९)

લહ્ધા^૭ हुरत्था^૮ पडिलेहाए आगमेत्ता^૯ आणवेज्जा अणासेवण-

૧ વિંદુમિવ ૨ મરણાદિ ૩ મોહકાર્યે ગર્ભાદિકે. ૪ મૈથુનં ૫ સેવિત્વા
 ૬ અપલપતઃ ૭ લબ્ધ્વાન્કામાન્ ૮ બહિર્શિષ્તે ૯ જ્ઞાત્વા.

તત્ત્વદર્શી જનો જુએ છે કે એવા અજ્ઞાનીઓનું આયુષ્ય દર્ભની અળી પર
 રહેલા વાયરાથી કંપાયમાન અને જલદીથી પહીં જનારા જલ્લવિંદુની માફક અસ્થિર
 છે. [૨૬૫]

તેમ છતાં તેવા અજ્ઞાનીઓ ક્રૂર પાપ કરતા થકા તે પાપના ફળ ઉદય
 આવતાં મૂઢ બની વિપર્યાસ પામે છે અને પાછા મોહથી ગર્ભ અને મરણાદિ દુઃખમાં
 રહેતા થકા વારંવાર તે દુઃખો પામ્યા કરે છે. [૨૬૬]

જે સંશયને જાણે છે, તે સંસારને પણ જાણે છે જે સંશયને નથી જાણતો
 તેણે સંસાર પણ જાણ્યો નથી. [૨૬૭]

માટે જે ચતુર હોય તેમણે સ્ત્રિ સંગ ન કરવો. [૨૬૮]

જે સ્ત્રી સંગ કરીને પાછો ગુરુના પાસે ઇન્કાર જાય છે તે એકના વદલે વે
 પાપ કરે છે. [૨૬૯]

માટે મઠેલાં વિષય સુખોને પણ વિચાર પૂર્વક દુઃખના હેતુ જાણીને તેમના

૧ કારણ કે સંશય એ પ્રવૃત્તિનો અંગ ગણાય છે. જે માટે અર્થ સંશય છતાં પણ
 પ્રવૃત્તિ દેસાય છે. અર્થ શબ્દ મોક્ષે નહિ પણ તેના ચપાય લેવા.

યાદત્તિ બેમિ (૨૭૦)

પાસહ એગે રૂવેસુ ગિદ્દે પરિણિજ્જમાણે^૧ । એત્થ ફાસે પુણો પુ-
ણો આવંતી કેઆવંતી લેયંસિ આરંભજીવી । (૨૭૧)

એસુ^૨ ચેવ આરંભજીવી^૩ । એત્થવિ^૪ બાલે પરિપન્નમાણે રમતિ
પાવેહિં કમ્મેહિં અસરણં સરણંતિ મળ્લમાણે । (૨૭૨)

इह मेगेसिं एगचरिया भवति। से बहुकोहे, बहुमाणे, बहुमाए,
बहुलोभे, बहुरए, बहुनडे, बहुसढे, बहुसंकप्पे, आसवसक्की^५ पल्लिओ-
च्छन्ने^६ उद्धियवायं पवयमाणे, “ मा मे केइ अदक्खु ” अन्नाणपमाय-
दोसेणं सततं मूढे धम्मं णाभिजाणति । (२७३)

૧ પરિણીયમાનાન્ વિષયાભિમુખં. ૨ ગૃહસ્થેષુ ૩ પરતીર્થિકઃ
પ્રાર્શ્વથાદિર્વા દુઃખમાક્સ્યાદિતિશેષઃ ૪ સંયમાન્યુપગમેપિ ૫ આ-
શ્રવસત્કી—આશ્રવવાન્ ૬ પલ્લિતાવચ્છન્નઃ

સેવવાથી દૂર રહેવું. [૨૭૦]

જુઓ કેટલાએક વિષયોમાં આસક્ત રહી નરકાદિક ગતિઓમાં તળાયા
જાય છે. અને એવો જે કોઈ આ દુનિઆમાં આરંભથી જીવનારાછે તે વધા વારંવાર
મોહજાઝમાં ફસી પડે છે. [૨૭૧]

બીજી કેટલાએક પાસથ્યાદિક પળ એ ગૃહસ્થોમાં વર્તતા થકા સાવધમવૃત્તિથી
પ્રવર્તીને દુઃખી થાય છે. અને આ સંયમ લીધા છતાં પણ તેવા વાઙ્ગી જીવો વિપય-
તુળ્લાથી તળાઈને અશરણને શરણ માનતા થકા પાપમાં રમે છે. [૨૭૨]

બીજી આ મનુષ્ય લોકમાં કેટલાએક એકલા થઈ ફરે છે, તેઓ વહુ ક્રોધી,
વહુ માની, વહુ માયાવી, વહુ લોભી, વહુ પાપી, વહુ ઢોંગી, વહુ ધૂર્ત, વહુ દુષ્ટા-
ધ્યવસાચી, હિંસક, અને કુકર્મી હોવા છતાં “હું ખૂબ ધર્મ માટે સ્વચ્છમાલ વાળો
છું” એવો વક્વાદ કરતા થકા અને “રહે કોઈ મને જાણી જાય?” એવી વીક-
થી એકલા થઈને ફરતા થકા અજ્ઞાન અને પ્રમાદથી નિરંતર મૂઢ બની ધર્મને કંદ
પણ સમજતા નથી. [૨૭૩]

૧. આચારદિન યતિઓ—નેપચારી.

અદા પયા માણવ? કસ્મકોવિયા^૧, જે અણુવરયા, અવિજ્ઞાણ પલિમોક્ત્વમાહુ આવદમેવ મણુપરિયદંતિતિ બેમિ । (૨૭૪)

[દ્વિતીય ઉદ્દેશ:]

આવંતી કેઆવંતી લોયંસી અણારંભજીવી, એતેસુચેવ મણારંભજીવી । (૨૭૫)

એત્યોવરણ તં ણોસમાણે “ અયં સંધીતિ ” અદક્ખુ, જે ઇમસ્સ વિગ્ગહસ્સ અયં સ્વણોત્તિ મન્નેસી । (૨૭૬)

એસ મમ્મે આરિણ્હિં પ્વેદિતે । ઉદ્ધિતો ણો પમાયણ, જાણિ-તુ દુ-ક્ખં પત્તેય સાયં । (૨૭૭)

૧ કર્મણિ અષ્ટપ્રકારે કુશલા:

હે મનુષ્ય, જેઓ પાપાનુષ્ઠાનથી નહિ નિવર્તતાં અવિદ્યાથી^૧ જ મોક્ષ થશે એમ કહેછે તેવા દુઃખી જીવો કર્મમાં જ કુશલ છે, નહિ કે ધર્મમાં, અને તેઓ સંસારના ચક્રમાં જ ફર્યા કરવાના. [૨૭૪]

બીજો ઉદ્દેશ.

[જે હિંસાદિક પાપોથી નિવર્ત્યો હોય તેજ સુનિ ગણાય.]

આ જગતમાં જે કોઈ નિરારંભી^૨ થઈ વર્તે છે તેઓ ગૃહસ્થો પાસેથી જ નિર્દૂષણ^૩ આહારાદિક લઈ અણારંભિપણે રહેછે. (૨૭૫)

ઘાટે હે સુનિ તારે સાવધ પ્રવૃત્તિથી^૪ દૂર રહી કર્યોને સ્વપાવર્તા થકાં “ હમણા આ અવસર છે. ” એમ વિચારી પવિત્ર સંયમ પાઠતાં રહેવું; જે ઘાટે તેં જાણું છે કે આ શરૂઆતનો આ અવસર છે. (૨૭૬)

તીર્થકરદેવે ૬ માર્ગ વ્રતાવ્યો છે (૩.૧ આ માર્ગ ૫૫ વ્રતાવ્યોછે) કે વધા જંતુઓને જૂદું જૂદું સુખ-દુઃખ થાયછે પણ જાણી લેવા લઈ મમાદ ન કરવો. (૨૭૭)

पुढोछंदा इह माणवा । पुढो दुक्खं पवेदितं । से अविहिंसमाणे
अणवयमाणे^१ पुढो फासे विप्पणोदल्लए । एस समियापरियाए वियाहिते ।
(२७८)

जे असत्ता पावेहिं कम्मेहिं; उदाहु^२ ते आयंका फुसंति, इति
उदाहु^३ धीरे;—ते फासे पुढो—हियासए । (२७९)

पुच्चंपेतं पच्छापेतं मिउरधम्मं विद्धंसणधम्मं अधुवं अणितियं
असासयं चयावचइयं विप्परिणामधम्मं । पासह एयं रूवसंधिं । (२८०)

समुप्पेहेमाणस्स एकायतणरतस्स इह विप्पमुक्कस्स णत्थि मग्गे^४
विरयस्सात्ति बेमि । [२८१]

आवंती केआवंती लोगंसि परिग्गाहावंती;—से अप्पं वा, बहुयं

१ अनपवदन् २ कदाचित् ३ उदाहृतवान् ४ नरकादिरूपः

जेम माणसोना आशय पण जूदा जूदाज छे तेम तेमनुं दुःख पण जूदुं
जूदुंज छे. माटे मुनिए कशी हिंसा नहि करतां तथा कंड पण मृषा भाषण नहि
करतां परीपहोने सहन करवां. एवी रीते वर्त्तनारो मुनिज रुडा चारित्रवाळो वर्ण-
व्यो छे. [२७८]

जेओ पापयां नथी प्रवर्त्तता तेमने कोइ वखते मोहोटा रोग आवी नडे तो
धीर तीर्थकरदेवे एम कहुंछे के ते रोगो सहन करवा. [२७९]

कारण के आ शरीर मोडुं के वेरुं पण नूटवानुं या फूटवानुं अधुव^१
अनित्य,^२ अशाश्वत,^३ वधतुं घटतुं अने नाश पामनार छे ज. हे मुनिओ, आ
शरीरनुं ऊपर प्रमाणे स्वरूप तथा अवसर विचारो. [२८०]

जे पुरुष ऊपर प्रमाणे शरीरनुं स्वरूप तथा अवसर विचारी सर्वथी सरस
ज्ञानादिक आयतनोमां^४ रमतो रही आ शरीरनी दरकार नथी धरतो तेवा त्यागी
पुरुषने भटकवानो रस्तो नथी. [२८१]

आ दुनिआमां जे कोइ पोसे परिग्रह होय जेवो के थोडो अथवा घणा.

१ नियमविनानुं. २ फेरफार पामनुं, ३ ते ते रूपे पण हमेगां नहि टकनारुं.
४ फापदा भरेला स्थळोमां

વા, અણું વા, થૂલું વા, ચિત્તમંતં વા, અચિત્તમંતં વા, એતે સુ ચેવ પરિ-
ગ્ગહાવંતી । (૨૮૨)

एव—मेवेगेसिं महब्भयं भवति । लोगावित्तं च णं उवेहाए ।
(૨૮૩)

एए संगे अविजाणतो से सुपडिबुद्धं सूवणीयंति णच्चा, पुरिसा !
परमचक्खू विप्परिक्खमे । एतेसु चैव बंभचेरं—त्ति बेमि । (૨૮૪)

से सुयं च मे, अज्झत्थं च मे;—बंधपमोक्खो च तुज्ज अज्झत्थेव
। [૨૮૫]

एथ विरते अणगारे दीहरायं तित्तिक्खए । [૨૮૬]

નાનો અથવા માહોટા, સાચિત્ત અથવા આચિત્ત, તે વધા કદાચ વ્રતી કહેવાતા હોય
તોએ ગૃહસ્થોના જેવાજ પરિગ્રહિઓ ગણવા. [૨૮૨]

ए परिग्रहिपणुं ज केटलाएकेने नरकादिक महाभय आपनारुं थायछे, तथा
लोकोनो आचार^१ पण तेवो ज भयजनक थायछे, एम विचारी तेनाथी दूर रहेवुं.
[૨૮૩]

ए परिग्रहनो संग त्याग करनारो मुनि ते रुडी रीते प्रतिबोध पायेलो छे
तथा तेने रुडी रीते ज्ञानादि गुण प्राप्त थया छे एम जाणी हे पुरुष, तारे उत्तम
दृष्टि धरीने वर्त्तवुं. जे माटे निःपरिग्रहि अने उत्तम दृष्टिवंत पुरुषોમાં જ વ્રહ્મચર્ય
હોયછે. [૨૮૪]

મે સાંભળ્યું પળ છે, અને અનુભવ્યું પળ છે કે કર્મોથી છૂટવું એ તારા આ-
ત્માથી જ થવાનું છે. [અર્થાત્ જો તું વ્રહ્મચર્યમાં રહીશ તોજ કર્મોથી છૂટીશ.]
[૨૮૫]

માટે પરિગ્રહથી અલગ થઇલા મુનિએ જીવનપર્યંત જે સંકટો આવી પડે તે
સહન કરવાં. [૨૮૬]

૧. આહાર, ભય, મૈથુન, તથા પરિગ્રહરૂપ ઉત્કટ સંજ્ઞાઓ.

પમત્તે બહિયા^૧ પાસ, અપ્પમત્તો પરિચ્ચણ । (૨૮૭)

ણ્યં મોણં સમ્મં અણુવાસિજ્જસિત્તિં બેમિ । (૨૮૮)

[તૃતીય ઉદ્દેશઃ]

આવંતી કેઆવંતી લોચંસિ અપરિગ્ગાહાવંતી ણુણુ^૨ ચેવ અપ્પરિ-
ગ્ગાહાવંતી, સોચ્છા વડ્ઁ મેહાવી, પાંડિયાણ ણિસામિયા (૨૮૯)

સમિયાણ^૩ ધમ્મે અરિણ્હિં પવેદિતે—“ જહેત્ય મણ સંધી^૪ જ્ઞો-

૧ બહિર્વ્યવસ્થિતાન્ । ત્યક્તેષુ સત્સુ ઇતિ શેષઃ ૩ સમતયા ૪
મોક્ષમાર્ગઃ કર્મસંધિર્વા.

પ્રમાદીઓને ધર્મથી પરાડ્મુખ થઈલા જોઈ મુનિએ અપ્રમત્ત થઈ ફરવું. [૨૮૭]

અમ રૂઢો રીતે તીર્થંકરભાષિત સંયમક્રિયાને મુનિએ પરિપાલન કર્યા કરવું.

[૨૮૮]

ત્રીજો ઉદ્દેશ.

[જે મુનિ હોય તે કશો પરિગ્રહ ન રાખે, તથા કામભોગની
ઇચ્છા પણ ન કરે.]

જે કોઈ જગતમાં નિઃપરિગ્રહ થાયછે તે વધાણ તીર્થંકરદેવની વાણી સાંભળી
ધિવેકવંત થઈ પંડિતોના વનન અવધારી સર્વ પ્રકારે પરિગ્રહ છાંડતાંજ નિઃપરિગ્રહી
થાયછે. [૨૯૧]

તીર્થંકરદેવે સમતાર્થી^૧ ધર્મ વર્ણવ્યો છે, તે વોલ્યા છે કે “દે લોકો જે રીતે
મેં અહીં કર્મ સ્વપાત્ર્યાં છે તે રીતે ધીજા માર્ગોમાં કર્મ સ્વપાત્રવા મુઝકેલ છે, યાદે

૧ નિષ્પક્ષપાતપણે [Without partiality]

સિદ્ધ^૧ એવ-મળ્લત્થ સંધી દુઝ્ઝોસણ ભવતિ । તમ્હા બેમિ ણો ણિહળે-
જ્જ વીરિયં । ” (૨૯૦)

જે પુવ્વુદ્ધાઈ ણો પચ્છાણિવાતી । જે પુવ્વુદ્ધાઈ પચ્છાણિવાતી ।
જે ણો પુવ્વુદ્ધાઈ ણો પચ્છાણિવાઈ । સે^૨ વિ તારિત્તણ સિયા । જે^૩ પરિ-
ણાય લોગ મળ્લેસિતા । એયં ણિયાય^૪ મુણિણા પવેદિતં । (૨૯૧)

इह आणाकंखी पंडिते अणिहे पुच्चावररायं जयमाणे सया सीलं
सपेहाए^५ । (२९२)

सुणित्ता भवे^६ अकामे अझंझे^७ । (२९३)

इमेणं^८ चेव जुझाहि, किं ते जुझेण वज्झओ । जुच्चारिहं ख-

૧ સેવિતઃ ક્ષાપિતોવા ૨ શાક્યાદિરપિ । ૩ પાસત્થાદયઃ ૪ જ્ઞાત્વા.
૫ સંપ્રેક્ષ્ય તદેવાનુપાલયેત્ । ૬ ભવેત્ ૭ માયાલોભચ્છારહિતઃ ૮
સ્વશરીરેણ

हुं कहुं छुं के मारो दाखलो लइ बीजा मुमुक्षाओए पण पोतानुं पराक्रम छुपावहुं
नहि.”

કેટલાએક^૧ પહેલાં પળ ઉજ્જાલ થઈ દીક્ષા લે છે અને પાછાં પળ પતિત
નથી થતા. કેટલાએક^૨ પહેલા ઉજ્જાલ થઈ દીક્ષા લે છે પણ પાછા પતિત થાયછે.
કેટલાએક^૩ નથી પહેલા ઉજ્જાલ થતા અને નથી તેથી પાછા પતિત થતા. (શાક્તાદિક
તેથી સાવધ ^૪ક્રિયામાં પ્રવર્તનારા પાસત્થાઓ^૫) નથી ઉઠેલા અને નથી પહેલા
આ વાત મુનિએ (વીર પ્રમુદ)જ સ્ત્રી રીતે જાણીને જણાવી છે. [૨૯૧]

તીર્થંકર દેવની આજ્ઞા પાઠવા ઇચ્છનારા ચતુર મુનિએ નિરીહપણે રાત્રિના
પહેલા તથા છેલ્લા પહોરે યત્નવંત થઈ હમેશાં શીઝને^૬ મોક્ષાંગ^૭ વિચારીને તેને
પાઠવું. [૨૯૨]

શીઝને નહિ પાઠનારાઓની થતી દુર્દશાઓ સાંભળી કામ્યભોગની ઇચ્છા
તથા માયાથી રહિત થવું. [૨૯૬]

हे मुनि, आ शरीर साथेज तुं युद्ध कर, बीजा बाहेरना युद्धनी तने शी

૧ ગળધરાદિક. ૨ નંદિષેણ વગેરે. ૩ ગૃહસ્થો. ૪ આરંભ ભરેલા વર્તણુકમાં
૫ આચારહીન ગ્રંથિઓ. ૬ સંયમને. ૭ મોક્ષનું કારણ.

લુ દુલ્લહં । (૨૯૪)

જહેત્ય કુસલેહિં પરિન્નાવિવેગે ભાસિતે^૧ । ચુતે હુ બાલે ગબ્માઝ-
સુ રજ્જાતિ । (૨૯૫)

અસિંસ^૨ ચેયં પવ્વુચ્ચતિ । રૂવંસિ^૩ વા છળંસિ^૪ વા । (૨૯૬)

સે હુ ઇગે સંવિદ્ધપહે મુળી અણ્ણહા લોગ—મુવેહમાણે । (૨૯૭)

ઇતિકમ્મં પરિન્નાય સવ્વસો, સે ણ હિંસાતિ સંજમતિ ણો પગબ્ભ-
તિ । ઉવેહમાણો પત્તેયં સાયં, । (૨૯૮)

૧ સ તથૈવ શ્રદ્ધેય ઇતિશેષઃ ૨ જિનમત ૩ રૂપાદૌ ગૃહ્ઃ
૪ હિંસાદૌ પ્રવર્તેતે ઇત્યર્થઃ

જરૂર છે. શુદ્ધને યોગ્ય આવું શરીર ફરી મળવું ઘણું મુશ્કેલ છે. [૨૯૪]

તીર્થંકર દેવે વિચિત્ર અધ્યવસાયોની જે રીતે સમજ આપી છે તે તેજ રીતે
સ્વીકારવી, માટે ધર્મ પામીને તેથી ભ્રષ્ટ થયેલો વાઢ જીવ ગર્ભાદિક દુઃખ પામે છે.
[૨૯૫]

આ જિનશાસનમાંજ એવું કહેવાય છે કે જે વિષયોમાં શુદ્ધ^૧ થાય છે તે
હિંસામાં પ્રવર્તે છે. [૨૯૬]

અને મુનિ તો સ્વસ્વરો તેજ જાણવો કે જે લોકોને મોક્ષ માર્ગમાં વિમુક્ત
પ્રવૃત્તિ કરતો દેખી તેમને દુઃખી વિચારતો થકો મોક્ષ માર્ગમાં રહી રીતે ચાલ્યો
જાય. [૨૯૭]

માટે કર્મ સ્વરૂપ જાણીને શુદ્ધ મુનિઓ “ દરેક જીવનું સુખ અલગ અલગ
છે” એમ વિચારી કોઈ જીવની હિંસા નથી કરતા કિંતુ સંયમમાં વર્તતા રહી ધોટા-
થી દૂર રહે છે. [૨૯૮]

વન્નાદેસી^૧ પારમે કંચણં સવ્વલોણ, ઇગ-પ્પમુહે વિદિસપ્પતિન્ન^૨
નિવ્વિન્નચારી અરણ પયાસુ । (૨૯૯)

સે વસુમં સવ્વસમન્નાગયપન્નાણેણં અપ્પાણેણં અકરાણિજ્જં પાવં
કમ્મં તં ણો અન્નેસી । (૩૦૦)

જં સમ્મં-તિ પાસહ, તં મોણં-તિ પાસહ । જં મોણં-તિ પાસહ
તં સમ્મં-તિ પાસહ । (૩૦૧)

ણ ઇમં સઘ્કં સિઢિલેહિં અદિજ્જમાણેહિં^૩ ગુણાસાતેહિં વંકસમા-
યારેહિં પમત્તેહિં ગારમાવસંતેહિં^૪ । (૩૦૨)

મુળી મોણં સમાયાય ધુણે કમ્મ-સરીરગં । પંતં લૂહં સેવંતિ વી-
રા સંમત્તદંસિણો । એસ ઓહંતરે મુળી તિણ્ણે મુત્તે વિરણ વ્રિયાહિત્ત-તિ
વેમિ । (૩૦૩)

૧ વર્ણઃ સાધુકારઃ સુચશદ્વિતિયાવત્ તદાકાંક્ષી । ૨ વિદિક્ષપ્રતીર્ણઃ
૩ આર્દ્રીયમાણૈઃ ૪ અગારમાવસન્નિઃ ।

સુચશના ઇચ્છનાર મુનિએ સર્વ લોકમાં કંડ પળ પાપ પ્રવૃત્તિ ન કરવી,
કિંતુ ફક્ત મોક્ષ તરફ દૃષ્ટિ રાખી આહું અવલું નહિ જોતાં સ્ત્રીઓમાં અરક્ત રહી
આરંભથી ઉદાસીન રહેવું. [૨૯૯]

એવા સંયમી મુનિઓએ સર્વ રીતે પવિત્ર વૉધ પામીને, નહિ કરવા યોગ્ય
પાપ કર્ય તરફ કદાપિ દૃષ્ટિ નહિ આપવી. [૩૦૦]

જે સમ્યક્ત્વ^૧ છે તે મુનિપણું છે ને જે મુનિપણું છે તે સમ્યક્ત્વ છે.
[૩૦૧]

એ સમ્યક્ત્વ યા મુનિપણું હિમ્મત હીન, કાચા હૈયાના, ધિપયાસક્ત, માયાવા,
પ્રમાદી, અને ઘરમાં રહેનારા જીવેથી ધરી શકાયજ નહિ. [૩૦૨]

કિંતુ મુનિઓજ પવું મુનિપણું ધરીને શરીરને કશે છે. તેવા સમ્યક્ત્વવંત
વીર પુરુષો લૂણું અને ફલકું ભોજન કરે છે. અને એવા પરાક્રમી અને સાવધાન-
પ્રાનથી નિવર્તેલા મુનિઓજ સંસારના તરનાર હોવાથી તરીને પાર પામેલા તથા
નિઃસંગ હોવાથી મુક્ત વર્ણવ્યા છે. [૩૦૩]

૧ નિશ્ચય સમ્યક્ત્વ.

[ચતુર્થ ઉદ્દેશઃ]

ગામાણુગામં દૂઝ્જમાણસ્સ દુઝ્જાતં દુપ્પરકંતં ભવતિ અવિયત્ત—

ભિક્ખુણો । (૩૦૪)

વયસાવિ ઇમે ચોઙ્ગા કુપ્પંતિ માણવા । ઉન્નયમાણે^૧ ય ણે
મા મોહેણ મુઙ્ગતિ । સંબાહા^૩ બહવો મુઙ્ગો દુરતિક્કમા અજાણતો ।
સતો । એયં તે મા હોઝ । એયં કુસલસ્સ^૪ દંસણં । (૩૦૫)

તદ્દિટ્ઠી^૫ તમ્મુત્તી^૬ તપ્પુરક્કારે તસ્સની તનીવેસણે જયંવિહારી
તણિવાતી પંથણિઙ્ગાતી પલિબાહિર^૬ પાસિય પાણે ગચ્છેઙ્ગા । સે

૧ અવ્યક્તસ્ય ૨ ઉન્નત માનઃ ૩ પીડાઃ ૪ વર્દ્ધમાનવિભોઃ
ગુરોર્દૃષ્ટ્યા ૬ પરિબાહ્યઃ અવગ્રહા- દ્વહિર્વર્તી

ચેત્થો ઉદ્દેશ.

[અજાણ, અગીતાર્થ, અને સૂત્રાર્થમાં નિશ્ચય વિનાના મુનિને
એકલા ફરડામાં ઘણા દોષ થાય છે)

સામર્થ્યહીન^૧ મુનિ એકલો થઈને ગામોગામ ફરે તો તેવું તે ફરવું તથા જવું
સુંદર ગણાય છે. કેટલાએક મનુષ્યો માત્ર વચનોથી સારી શીખામણ આપતાં
પ્રશુભ થાય છે. એવા અભિમાની પુરુષો^૨ મહામોહથી વિવેકવિકલ બની ગચ્છેથી
પડે છે. તેવા અજાણ અને અતત્વદર્શી પુરુષોને અનેક આવી પહતી પીડાઓ
હાલનીય થાય છે. હે મુનિઓ, એવું તમારા માટે નહિ બનો એવું કુશલ પુરુષ
[વીરપ્રમુતું] દર્શન છે. [૩૦૬]

માટે મુનિએ દ્વેષે ગુરુની નજર આગલ રહીને ગુરુ વતાવેલી નિઃસંગતાથી
ગુરુના વહુમાન પૂર્વક, અને ગુરુ પરના શ્રદ્ધાર્થી, ગુરુસમીપ નિવાસ કરતાં થકાં
યતનાપૂર્વક ગુરુના અભિપ્રાયને અનુસરીને માર્ગના અવલોકન સાથે જીવજંતુને જો-

૧ વય તથા જ્ઞાનની યોગ્યતાથી રહિત. ૨ અજ્ઞાનથી.

અભિક્કમમાણે પડિક્કમાણે સંકુંચેમાણે પસારેમાણે વિણિયદ્દમાણે સંપલ્લિ-
મજ્જમાણે । (૩૦૬)

एगया गुणसमियस्स रीयतो^१ कायसं-मणुचिन्ना एगतिया पाणा
उदयन्ति; इहलोग वेयणवेज्जावडियं । जं आउट्ठीकयं कम्मं तं परिन्नाय
^२विवेग-मेति । एवं से अप्पमाएणं विवेगं किदंति^३ वेदवी । (३०७)

સે પમૂયદંસી પમૂયપરિન્નાણે ઉવસંતે સમિએ સહિતે સયાજએ દટ્ટું
વિપ્પડિવેદેતિ^૪ અપ્પાણં;—“ કિમેસ^૫ જણો કરિસ્સતિ । એસ સે પરમારા-
મે જાઓ લોગંસિ इत्थिओ. ” મુણિણા હુ એતં પવેદેતં । (૩૦૮)

उव्वाह्ज्जमाणे^६ गामधम्मोहिं. अवि णिव्वलाएस,^७ अवि ओ-

१ रीयमाणस्य सम्यगनुष्ठानवतः २ प्रायश्चित्तं. ३ कीर्त्तयति. ४
विप्रतिवेदयति. ५ स्त्रीजनः ६ उच्चाध्यमानः ७ निबलार्शकः निर्वलभोजी
“ स्यादि ” ति शेष

તાં થકાં ભૂમંડલપર ભયતા રહેવું. એટલુંજ નહિ પણ જતાં, આવતાં, વેશતાં, ઝડતાં,
વલતાં, અને પ્રમાર્જન કરતાં સર્વદા ગુરુની અનુજ્ઞા લઈ વર્તવું. [૩૦૬]

કોઈ વંચેતે એવા સદ્ગુણી મુનિએ રુઢી રીતે વર્તતા છતાં તેના શરીરસંસ્પર્શ-
થી કોઈ જંતુ મરણ પામે છે તો તેનો તેને આ ભવયાં ક્ષય થઈ શકે એટલો કર્મવંધ
પડે છે. અને જો આકુટિયો જાણી જોઈને કાયસંઘટ્ટનાદિકબંધે કંઈ કર્યું વંધાય છે
તો તેના માટે યોગ્ય પ્રાયશ્ચિત્ત આચર્યાથી કર્મ ક્ષય થાયછે. એ પ્રાયશ્ચિત્ત અપ્ર-
માદિપણે આચર્યાથી કર્મક્ષય થાય એમ આગમના જાણ પુરુષો બોલેછે. [૩૦૭]

માટે ટીર્થદર્શી, વહુજ્ઞાની, ક્ષમાવંત, પ્રવિત્ર પ્રવૃત્તિવંત, સદ્ગુણી, અને સદા
યત્નવંત મુનિએ સ્ત્રીઓને દેસી વિચારવું કે એ સ્ત્રીઓ મારું શું કલ્યાણ કરવાની છે?
તથા આ દુનિઆમાં સ્ત્રીઓ જ અતિશય ચિત્તને મુંઝાવનારી છે. એ વધું મુનિએ
[વીરપ્રમુદ] જણાવ્યું છે. [૩૦૮]

વિષયોથી જો મુનિ પીડાય તો તેણે નિર્વલ આહાર કરવો, પેટને અપૂર્ણ

મેદરિયં કુજ્જા, અવિ ઉઢું ઠાણં ઠાણ્જ્જા, અવિ ગામાણુગાયં દૂઢ્જ્જા,
અવિ આહારંવોછિંદિજ્જા, અવિ ચણે ^૧ ઇત્થીસુ મણં । (૩૦૯)

પુવ્વં દંડા પચ્છા ફાસા, પુવ્વં ફાસા પચ્છા દંડા । ઇચ્છેતે ^૨
કલ્હાસંગકરા ભવંતિ । પહિલેહાણ ^૩ આગમિત્તા ^૪ આણવેજ્જા અણાસેવણાણ
—ત્તિ બેમિ । (૩૧૦)

સે ણો કાહિણ, ^૫ ણો પાસાણિણ, ણો સંપસારણ ^૬ ણો મમાણ, ણો
કયકિરિણ, વઙ્ગુતે, અજ્ઞાપ્પસંવુડે, પરિવજ્જણ સદા પાવં । એયં મોણં સમ-
ણુવાસેજ્જાસિ—ત્તિ બેમિ । (૩૧૧)

૧ ત્યજેતુ. ૨ સ્ત્રીસંબંધાઃ ૩ પ્રત્યુપ્રેક્ષયા. ૪ જ્ઞાત્વા. ૫ કથાકા
રકઙ્ગત્યર્થઃ ૬ પર્યાલોચનકારીત્યર્થઃ

રાંત્રવાતું કરવું, એક જગે ઝભા રહી કાર્યોત્તર્ગ કરવા, ગ્રામાંતર જતા રહેવું, ^૧
છેવટ તદન આહાર પળ છોડી આપવો, ^૨ પળ સ્ત્રીઓમાં જાણી જોઈને નહિ ફસાવું.
[૩૦૯]

સ્ત્રીઓમાં ફસાતાં, પહેલાં સંકટો ભોગવવાં પડે છે અને પછી કામભોગ થાય
છે. અથવા પહેલાં કામભોગ થાય છે તો પછી સંકટ ભોગવવાં પડે છે. એ સ્ત્રી
કલહની ઉત્પન્ન કરનારી છે. માટે એ વધું જાણી વિચાર કરી તેમનાથી દુર રહેવું.
[૩૧૦]

સ્ત્રીસંગ પરિત્યાગી મુનીએ સ્ત્રીઓની શૃંગાર કથા ન કરવી. સ્ત્રીઓના અંગોપાંગ ^૩
ન જોવાં, સ્ત્રીઓ સાથે વાતચીત ન કરવી, સ્ત્રીઓપર મમતા ન કરવી, સ્ત્રીઓની
આગતાસ્વાગતા ન કરવી, કિંવદ્વના, સ્ત્રીઓ સાથે વચનમાત્રથી પણ પરિભાષણ નહિ
કરતાં પોતાના મનને કબજે કરીને હમેશાં પાપાચારથી દૂર થઈ રહેવું. [૩૧૧]

૧ કારણ શિવાય મુનિને વિહાર નિષિદ્ધ * છે. પણ મોહ ઉપશમાવન્ના તે
પણ કરવો. ૨ તેઓ ગમે તે રીતે આત્મચાત પણ કરવો પણ સ્ત્રીઓમાં ન ફસાવું.
૩ અવયવો * આ વાત ચતુર્માસસ્થિત મુનિને માટે સંભવે છે. [ભા. ક.]

[પંચમ ઉદ્દેશ.]

સે બેમિ—તં જહા, અવિ હરણ^૧ પરિપુન્ને ચિદ્વતિ સમાંસિ ભોમે
ઉવસંતરણ સારવરમાણે । સે^૨ ચિદ્વતિ સોયમજ્જાણ, સે પાસ, સવ્વતો
ગુત્તે । પાસ, લોણ મહેસિણો, જે ય પન્નાણમંતો પબુદ્ધા આરંભોવથાર, સ-
મ્મ—મેયંતિ પાસહ, કાલરસ કંઠાણ પરિવ્વયતિ ત્તિ બેમિ । (૩૧૨)

વિતિર્ગિચ્છસમાવણેણં અપ્પાણેણં ણો લભતિ સમાધિં । (૩૧૩)

સિયા^૩ વેગે અણુગચ્છંતિ । અસિયા વેગે અણુગચ્છંતિ । અણુ-
ગચ્છમાણેહિં અણુગચ્છમાણો કહં ણ ણિવ્વિજ્જેજ્જા । તમેવ સચ્ચં ણી-
સંકં, જં જિણેહિં પવેદ્ધયં । (૩૧૪)

૧ હ્રદઃ ૨ આચાર્યઃ ૩ સિતા બદ્ધ ગૃહસ્થા इत्यर्थः

પાંચમો ઉદ્દેશ.

(મુનિએ સદાચાર્યી વર્તેવું તથા તેના માટે જલ્લાશયનો દૃષ્ટાંત.)

જેમ કોઈ એક સપાટ પ્રદેશમાં એક નિર્મલ જલ્લાશય ભરપૂર થયેલો અને સુ-
રક્ષિત જલ્લાશય હમેશાં સ્વચ્છ વન્યો રહે છે તેમ કેટલાએક પવિત્ર આચાર્યો જ્ઞાન
જલ્લાશય ભરપૂર વની નિર્દોષ ક્ષેત્રમાં રહીને જીવોનું સંરક્ષણ કરતા થકા જ્ઞાનજલ્લા
પ્રવાહને ચલાવનાર થઈને સુરક્ષિત વન્યા રહે છે. એટલુંજ નહિ પણ કેટલાએક મુનિ-
ઓ પણ વિવેકદંત વની પ્રતિવોધ પામીને આરંભથી નિવૃત્ત થઈ સમાધિ મરણની
ઈચ્છા રાખતા થકા તે જલ્લાશયના જેવાજ વર્તે છે. [૩૧૨]

“ ફલ થશે કે નહિ ધાય ” એવો સંશય રાખ્યાથી જીવને સમાધિ^૧ નથી
મળતી. [૬૧૩]

વળી આચાર્યના વાક્યોને વચ્ચે ગૃહસ્થો પણ સમજી શકે છે, અથવા મુ-
નિઓ સમજી શકે છે, એવે વચ્ચે જે મુનિ પોતાના કર્મોદયથી તે સમજી શકતો
નહિ હોય તેને મનમાં સ્વદ ઉત્પન્ન થયા વિના રહેતો નથી. (આવા પ્રસંગે ગુરુએ તેવા
શિષ્યને કહેવું કે હે શિષ્ય,] “ જે જિનોએ ભાષ્યું છે તેજ નિઃશકપણે સત્ય છે, ”
(એવી તારે શ્રદ્ધા રાખવી.) [૩૧૪]

सङ्गिस्स णं समणुत्तस्स संपव्वयमाणस्स समियं—ति मण्णमाण-
स्स एगया समिया होति, समियं ति मण्णमाणस्स एगया असमिया होति
असमियं—ति मण्णमाणस्स एगया समिया होति, असमियं—ति मण्णमा-
स्स एगया असमिया होति । (३१५)

समियं—ति मण्णमाणस्स समिया वा, असमिया वा, समिया हो-
ति उवेहाए । (३१६)

असमियंति मण्णमाणस्स समिया वा, असमिया वा, असमिया
होति उवेहाए । (३१७)

उवेहमाणो अणुवेहमाणं ब्रूया—“ उवेहाहि समियाए; इच्चैवं तत्थ
संघी झोसितो भवति ” । (३१८)

से उठियस्स द्वियस्स गतिं^१ समणुपासह । एत्थवि बालभावे

१ प्रतिष्ठां गतिंवा.

श्रद्धालु अने सांवित्रभावित^१ जीवो के जेओ दीक्षा लेती बखते “जिन
भाषितज सत्य छे.” एवं माने छे तेओमांना केटलाएक त्यार वाद तेवीज श्रद्धा
टकायी राखे छे अने केटलाएक संगयी बनी जाय छे. बळी जेओने श्रद्धातमां
पाकी श्रद्धा नथो होती तेओमांना केटलाएक उत्तर काळमां शुद्ध श्रद्धावंत यइ
जाय छे अने केटलाएक तेवाने तेवाज रहे छे.^२(ए रीते परिणामनी विचित्रता छे)
[३१५]

जे पुरुषनी श्रद्धा पवित्र छे तेने सम्यक् या असम्यक् वस्तु वन्ने सम्यक्
विचारणाथी सम्यक् रूपे परिणमे छे. [३१६]

अने जे पुरुषनी श्रद्धा अपवित्र छे, तेने सम्यक् या असम्यक् वस्तु अस्-
म्यक् विचारणाथी असम्यक् रूपे परिणमे छे. [३१७]

माटे सम्यक्विचार करनारा पुरुषे विचार नहि करनारा पुरुषने सम्यक्
विचार करवा प्रेरित करवो के “हे पुरुष, तुं सम्यक् विचार कर, जे माटे तेम
कर्याथी ज संयममां कर्मसय करायेछे. ”

हे मुनिओ, श्रद्धावंत अने गुरुकुलमां बसनार मुनिनी पदवी अने गति

१ संविग्र पटले मुनि नेमणे भावित पटले समजावेला.

અપ્પાણં ણો ઉવદંસેજ્જા । (૩૧૯)

તુમંસિ નામ તં ચેવ, જં હંતવ્વં તિ મન્નાસિ । તુમંસિ નામ તં ચેવ, જં અજ્જાવેયવ્વતિ મન્નાસિ । તુમંસિ નામ તં ચેવ, જં પરિતાવેયવ્વં-
તિ મન્નાસિ । તુમંસિ નામ તં ચેવ, જં પરિઘેતવ્વંતિ મન્નાસિ । એવં તુમંસિ
નામ તંચેવ, જં ઉદ્ધવેયવ્વંતિ મન્નાસિ । અંજૂ^૧ ચેયપહિબુદ્ધજ્જીવી^૨ તમ્હા
। ણ હંતા, ણ વિઘાયણ; અણુસંવેયણ—મપ્પાણેણ^૩, જં હંતવ્વં ણાભિપંથણ।
(૩૨૦)

એ આયા સે વિન્નાયા । જે વિન્નાયા સે આયા । જેણ વિજાણ-
તિ સે આયા । તં પડુચ્ચ પરિસંસ્વાયણ એસ આયાંવાદી સમ્ભિયાણ પરિયાણ

૧ ઋજુઃ ૨ એતત્પ્રતિબોધજીવી । ૩ જ્ઞાત્વા ઇતિશેષઃ

જુઓ અને પાસત્યાઓની પળ પદવી અને ગતિ જુઓ. માટે વાલ્લજનાચરિત અસર્ય-
મમાં આપણા આત્માને નહિ સ્થાપવું. [૩૧૯]

હે પુરુષ, જેને તું હળવાનો ઇરાદો કરે છે ત્યાં એમ વિચાર કર કે તે તુંજ પોતે છે, જેના પર હુકુમત ચલાવવા તું ધારે છે ત્યાં વિચાર કર કે તે તુંજ પોતે છે, જેમને દુઃખી કરવા તું ધારે છે ત્યાં વિચાર કર કે તે તુંજ પોતે છે, જેને પક-
ડવા માગે છે ત્યાં વિચાર કર કે તે તુંજ પોતે છે, અને જેમને મારી નાશવા ધારે છે ત્યાં પણ વિચાર કર કે તે તુંજ પોતે છે. સત્પુરુષ જ સ્વેચ્છા એવી સમજ ધરતા
વર્તે છે. માટે સુનિષ્ઠ કોઈ પણ જાતને હળવું કે મારવું નહિ. કેમકે તેને હળવા કે
મારવાથી આપણે પાછું તેવું દુઃખ ભોગવવું પડે છે. એમ જાણીને કોઈના પર હળવા-
નો ઇરાદો નહિ ધરવો. ભાવાર્થ—પરને દુઃખ ઉપજાવતાં પોતાનો વિચાર કરવો એ
ટલે કે આપણને કોઈ દુઃખ ઉપજાવે તો કેવું લાગે ? એમ દરેક વાત પ્રથમ પોતા
ઉપર અજમાવવી જોઈએ. [૩૨૦]

જે આત્મા છે તેજ જાણનાર છે. જેજાણનાર છે તેજ આત્મા છે. કિંવા જે

પ્રયાહિતે^૧—ત્તિ બેમિ ૧ (૩૨૧)

[ષષ્ઠ ઉદ્દેશઃ]

અણાણાણ એગો સોવદ્વાણે^૨ । આણાણ એગો નિરુવદ્વાણે । એતં તે મા હોઝ । એયં કુસલસ્સ દંસણં । (૩૨૨)

તદ્દિટ્ઠીણ તમ્મુત્તીણ તત્પરક્કારે તસસણ્ણી તાણ્ણેવેસણે^૩ અભિભૂય અદક્કહૂ^૪, અણભિભૂતે પમ્મૂ નિરાલંબણયાણ; જે મહં અવહિમણે^૫ । (૩૨૩)

૧ તસ્યેતિશેષઃ ૨ સોઘમાઃ ૩ તન્નિવેશનઃ ગુરુકુઙ્ગાસીત્યર્થઃ
૪ તત્ત્વમિતિશેષઃ ૫ ભગવદભિપ્રાયવર્તિમનો યેષાંતે
જ્ઞાનવડે જાણી શકાય છે તે જ્ઞાન જ આત્મા છે. એ જ્ઞાનને અનુસરીને તદ્રુપ આત્મા વોલાય છે. ^૧ એ રીતે જે જ્ઞાન અને આત્માનું એકપણું માને તેજ સ્વરો આત્મવાદી છે. ને તેવા પુરુષનું જ યથાર્થપણે સંયમાનુષ્ઠાન કહેલું છે. [૩૨૨]

છટ્થો ઉદ્દેશ.

(ઉન્માર્ગિમાં ન જવું તથા રાગ દ્વેષ તજવા.)

કટલાણ્ણક જિનાજ્ઞાથી વિપરીત પ્રવૃત્તિમાં ઉચ્ચમી વર્તે છે. કેટલાણ્ણક જિના જ્ઞાનુકૂલ પ્રવૃત્તિમાં નિરુચ્ચમી છે. એ વન્ને વાત, હે મુનિ, તારે ન થાઓ, એમ કુશલ (વીર પ્રમુ)નું દર્શન છે. [૩૨૨]

મન્ટે જે પુરુષ હમેશાં ગુરુની દૃષ્ટિમાં વર્તતો હોય, ગુરુ પ્રદર્શિત મુક્તિ સ્વીકારતો હોય, ગુરુનું વહુ માન કરતો હોય, ગુરુપર શ્રદ્ધા ધરતો હોય, ગુરુ કુલવાસ કરતો હોય, તે પુરુષ કર્મોને જીતીને તત્ત્વ જોઈ શકે છે. અને એવા મદા પુરુષ કે જેનું મન લગાર પળ સર્વજ્ઞોપદેશથી બાહરે જવું નથી તે કોઈનાથી પણ પરાભૂત ન થતાં નિરાલંબનતા રૂપ ભાવનાને ભાવવા સમર્થ થાય છે. [૩૨૩]

૧ જેમકે જે ઇંદ્ર શબ્દમાં ઉપયુક્ત હોય તે ઇંદ્ર કહી શકાય છે.

પવાદેણ^૧ પવાયં^૨ જાણેજ્જા; સહસમ્મદ્યાણ,^૩ પરવાગરણેણં, અન્નેસિં વા અંતિણ સોચ્ચા । (૩૨૪)

ણિદેસં^૪ ણાતિવત્તેજ્જા મેહાવી સુપાડિલેહિય સવત્તો સવ્વયાણ સમ્મમેવ સમમિજાણિયા^૫ । [૩૨૫]

ઇહારામં^૬ પરિન્નાય, અહ્લીણગુત્તો પરિવ્વણ । ણિટ્ઠિયટ્ઠિ^૭ વીરે આગમેણં સદા પરિક્કમેજ્જા^૮ સિ ત્તિબેમિ । [૩૨૬]

ઉઢ્ઢં સોતા^૯ અહં સોતા, તિરિયં સોતા ત્રિયાહિયા; એતે સાયા વિયક્કવા, જેહિં સંગંતિ પાસહ । (૩૨૭)

આવદ્દ—મેયં તુ પેહાણ, ણથ વિરમેજ્જ વેદવી । (૩૨૮)

૧ ગુરુપારપર્યેણ. ૨ સર્વજ્ઞોપદેશં ૩ સહસાત્મત્યા, સહસંમત્યાવા
૪ આજ્ઞાં ૫ જ્ઞાત્વેત્યર્થઃ ૬ સંયમમિત્યર્થઃ ૭ મોક્ષાર્થી, નિષ્ઠિતાર્થોવા ૮
પરાક્રમેથાઃ ૯ આશ્રવદ્વારાણિ

ગુરુપરંપરાથી સર્વજ્ઞોપદેશ જાણવો, અથવા જિનપ્રવાદથી પરતીર્થિકના પ્રવાદ તપાશવા. તે જિનપ્રમાદ તથા પરતીર્થિક પ્રવાદ ત્રણ પ્રકારે જાણી શકાય છે:— જાતિ સ્પરણાદિકથી, તીર્થંકરના ઉપદેશથી, અથવા વીજા આચાર્યોના પાસેથી સાં-મળવાથી. [૩૨૪]

માટે સર્વ રીતે સર્વ પ્રકારે સર્વજ્ઞવાદ તથા પરપ્રવાદને તપાશીને સર્વજ્ઞપ્રવાદને યથાર્થ જાણી બુદ્ધિમાન મુનિએ સર્વજ્ઞોપદેશનું હલંધન ન કરવું. [૩૨૫]

આ દુનિઆમાં સંયમને સ્વસ્થાન સુખસ્થાન જાણીને જિતેન્દ્રિય થઈ વર્તવું. કિંવહુના, મોક્ષાર્થી વીર પુરુષે હમેશા જિનાજ્ઞાથી જ પ્રવર્તવું. [૩૨૬]

ઝંચે, નીચે, તથા તિરસ્વીન દિશાઓમાં સર્વ સ્થળે પાપ ઉપાર્જન કરનારા પ્રવાહ રહેલા છે. જ્યાં જ્યાં આસક્તિ^૧ થાય છે ત્યાં ત્યાં કર્મ વંધ થયા કરે છે. [૩૨૭]

કર્મ રૂપી ~~કરણ~~ ચક્રને જોડીને વિષયભોગથી આગમના જાણ પુરુષે દૂર રહેવું. (૩૨૮)

૧ જ્યાં જ્યાં જીવ જોતાના મનથી વંધાઈ વેસે છે.

વિળે-તું સોયં ણિવ્વમ્મ એસ મહં^૧ અકમ્મા જાણાતિ, પાસતિ, પડિલેહાણ^૨
 ણાવકંઘતિ, ઇહ આગતિં ગતિં પરિણાય અવ્વેતિ જાતિમરણસ્સ વદ્દમગ્ગં
 ણવ્વસ્વાયરેતે^૩ । (૩૨૯)

સવ્વે સરા^૪ ણિયદંતિ, તક્કા^૫ જત્થ ણ વિજ્જતિ, મતિ તત્થ
 ણ ગાહિતા, ઓણ^૬ અપ્પતિટ્ઠાણસ્સ^૭ સ્વેયન્ને । (૩૩૦)

સે ણ દીહે, ણ હસ્સે, ણ વદ્દે, ણ તંસે, ણ ચરસે, ણ પમિંડલે,
 કિન્હ, ણ ણીલે, ણ લોહિણ, ણ હાલિદ્દે, ણ સુકિલ્લે, ણ સુરહિગંધે,
 ણ દુરહિગંધે, ણ તિત્તે, ણ કહુણ, ણ કસાતે, ણ અંબિલે, ણ મહુરે, ણ
 કવ્વલ્લે, ણ મણ, ણ ગણ, ણ લહુણ, ણ સીણ, ણ ઉણ્ણે, ણ ણિલ્લે, ણ

૧ મહાન્ ૨ પ્રત્યુપ્રેક્ષ્ય ૩ વ્યાખ્યાતોમોક્ષસ્તત્રરતઃ
 ૪ સ્વરાઃ ધ્વનયઃ ૫ તર્કોઃ ૬ ઓજઃ ઇકણ્વ ૭ મોક્ષસ્યજ્ઞાતા
 યદ્વા અપ્રતિષ્ઠાનો નરક સ્તત્ત જ્ઞાતા સર્વલોકાલોકજ્ઞૈત્યર્થઃ

જે કોઈ પુરુષ પાપ આવવાના પ્રવાહોને બંધ કરવા દીક્ષા લે છે તે મહા
 પુરુષ ઘાતિ કર્મ ક્ષય કરીને સર્વજ્ઞ તથા સર્વદર્શી થાય છે, (ઈંદ્રાદિકને પૂજનીય
 થાય છે) છતાં પરમાર્થ વિચારીને ઈંદ્રાદિકની પૂજાની પોતે અભીલાષા નથી ધરતા,
 અને પ્રાણિઓના સંસારમાં થતા પરિભ્રમણને જાણતા થકા જન્મ મરણના ચક્રમાંથી
 છૂટા થઈને મુક્તિપુરીના મુખમાં જઈ વિરાજે છે. [૩૨૯]

(મુક્તિના મુખમાં રહેનારા જીવોની જે અવસ્થા વર્તે છે તે જણાવવા) કોઈ
 પણ શબ્દ સમર્થ થતા નથી, કોઈ પણ કલ્પના દોઢી શકતી નથી, અને કોઈની
 માત્ર પણ પોઠોંચી શક્તી નથી. ત્યાં સકલ કર્મ રહિત ફક્તો જીવ સંપૂર્ણ જ્ઞાનમય
 વિરાજે છે. [૩૩૦]

તે મુક્તિસ્થિત જીવ નથી લાંબો, નથી ટૂંકો, નથી ગોળ, નથી ત્રિકોણ,
 નથી ચોરસ, નથી મંડળાકાર; નથી કાળો, નથી લીલો, નથી રાતો, નથી પીઢો,
 નથી ઘોઢો; નથી ગુણધિ, નથી દુર્ગાધિ; નથી તીવ્રો, નથી કહુઓ, નથી કસાણ્ણો,
 નથી સ્વાદો, નથી મીઠો; નથી કર્કશ, નથી મુકુમાલ, નથી ભારી, નથી ફલકો
 નથી થંડો, નથી ગરમ, નથી સ્નિગ્ધ, નથી રુદ્ધ; નથી શરીરવાળો, નથી જન્મવર-

લુક્કવે, ણ કાઠ, ^૧ ણ રુહે, ણ સંગે, ણ હત્થી, ણ પુરિસે, ણ અન્નહા, ^૨ પરિણે, સણ્ણે । (૩૬૧)

ઉયમા ણ વિજ્જતી । અરુવી સત્તા । અપયસ્સ પયં ણત્થિ! (૩૩૨)

સે ણ સદ્દે, ણ રૂવે, ણ ગંધે, ણ રસે, ણ ફાસે ઇચ્છેતાવાંત ચિ
બેમિ । (૩૩૩)

૧ ન કાયઃ—કાયાવાન્ નપુંસક इत्यर्थः

નાર, નથી સંગપામનાર; નથી સ્ત્રીરૂપ, નથી પુરુષરૂપ, નથી નપુંસકરૂપ; કિંતુ જ્ઞાતા અને પરિજ્ઞાતા થઈ વિરાજે છે. [૩૩૧]

મુક્ત જીવોને જણાવવા માટે ઉપમા કોઈ છે જ નહિ. કેમકે તેઓની અરૂપી હોવાથી રહેલી છે. તેમજ તેઓને કંશો પણ અવસ્થાવિશેષ છે નહિ, માટે તેમને જણાવવા માટે કોઈ શબ્દની પણ શક્તિ નથી. [૩૩૨]

કેમકે તેઓ નથી શબ્દ રૂપ, નથી રૂપરૂપ, નથી ગંધ રૂપ, નથી રસ રૂપ અને નથી સ્પર્શ રૂપ. (અને વાચ્ય વસ્તુના વિશેષ તો માત્ર ૫ શબ્દાદિક પાંચ ગુણજ છે તે મુક્ત જીવોમાં છે નહિ માટે તેઓ અવાચ્ય છે.) [૩૩૩]

ધૂતારણ્યં ષટ્ મધ્યયનમ્.

[પ્રથમ ઉદ્દેશઃ]

ઓબુઙ્ગમાણે^૧ ઇહ માણવેસુ અક્રવાતિ સે ણરે । જાસિમાઓ જાતિઓ સવ્વઓ સુપહિલેહિયાઓ ભવંતિ, અક્રવાઙ્ સે ણાણ—મણેહિસં^૨ । (૩૩૪)

સે કિદ્દતિ તેસિં સમુદ્ધિયાણં ણિવિત્તત્તદંડાણં સમાહિયાણં પન્નાણમં-
તાણં ઇહ મુત્તિસર્ગાં । એવં પેગે મહાવીરા વિપરક્કમાંતિ । પાસહ, એગે

૧ અવબુઘ્યમાનઃ ૨ અનીદ્દરં

અધ્યયન છટું

ધૂત^૧

પહેલો ઉદ્દેશ.

[સ્વજન સંવંધિઓ છોડીને ધર્મમાં પરાયણ થવું.]

તીર્થંકરો પોતે આ સંસારનું ચર્ચાર્ય સ્વરૂપ જાણતા થકા મનુષ્યોને તેમના કલ્યાણ માટે ધર્મ વતાવતા રહે છે તથા જેઓને આ એકંદ્રિયાદિક જીવ જાતિઓ^૨ સર્વ રીતે ચર્ચાર્યપણે માણુમ હોય એવા કેવલી^૩ અને શ્રુત કેવલીઓ^૪ પણ સર્વોત્તમ વૌધ આપે છે. [૩૩૪]

તેઓ ધર્માચરણ માટે ઉત્સાહી થઈને ગાળિ હિંસાર્થી નિવર્તેલા—સાધવાન—
અને સમજવાન મુનિઓને મુક્તિમાર્ગ વતાવે છે. એવે વચ્ચે કેટલાએક મહાપરાક્રમી

૧ ધૂત—કર્મનું ધોવું. ૨ જીવોના વર્ગો. ૩ કેવલજ્ઞાની ૪ ચૌદપૂર્વિઓ.

વિસીયમાણે અણત્તપન્ને ? । (૩૩૫)

સે બેમિ-સે જહાવિ કુમ્મે, હરણ વિણિવિટ્ઠચિત્તે પચ્છન્નપલાસે^૨
ઉમ્મગ્ગ^૩ સે ણ લભતિ । (૩૩૬)

મંજગા ઇવ^૪ સન્નિવેસં ણો ચયંતિ । એવં એગે અણેગરૂવેહિં કુલેહિં
જાયા રૂવેહિં સત્તા કલુણં થણંતિ^૫ । ણિદાણતો તે ણ લભંતિ મોક્કસં ।

[૩૩૭]

અહ પાસ તેહિં કુલેહિં આયત્તાણ^૬ જાયા । (૩૩૮)

૧ અનાત્મપ્રજ્ઞા; ૨ પલાશપ્રચ્છન્ન: ૩ ઉન્મજ્જનં ઉર્ધ્વમાર્ગવા
૪ વૃક્ષા ઇવ ૫ સ્તનંતિ લપંતીત્યર્થઃ ૬ આત્મત્વાય આત્મીયકર્માનુભવાય.

૭

પુરુષો સંયમમાં સારી રીતે પરાક્રમ વતાવે છે, અને કેટલાક અણસમજુઓ સંયમ-
માં લથડતા પળ રહે છે. [૩૩૫]

જેમ કોઈએક જલાશયમાં કોઈએક કાચવો તદાસક્ત થઈને રહેતા હોય અને તે જલાશયનું જલ સેવાલ તથા કમલિનીઓના પત્રોથી છવાયલું હોવાથી પેલા કાચવાને પાણીની ઊપર આવવાનું બાંકુ મઠ્ઠી શકવું ઘણું મુશ્કેલ છે, તેમ આ સંસાર રૂપી જલાશયમાં જીવરૂપી કાચવાને સમ્યક્ત્વરૂપ બાંકું હાય ચઢવું પણ ઇતલુંજ મુશ્કેલ છે. [૩૩૬]

તથા જેમ દુઃખો (તેઓને ગમે તેટલું દુઃખ વેઠવું પડે છે તેણે) પોતાના સ્થાનથી આઘા જતા નથી, તેમ કેટલાક જૂદા જૂદા કુલોમાં જન્મેલા જીવો શબ્દાદિક વિષયોમાં આસક્ત બની (દુઃખથીજ ભરપૂર ઘરવાસને નહિ છોડતા થકા અંતે) કરુણ વિલાપ કરતા રહે છે, પણ દુઃખના મૂલ કારણ કર્મથી છૂટી શકતા નથી. [૩૩૮]

જૂદા જૂદા કુલોમાં પોતપોતાનો વંશ ભોગવવાને જીવો જન્મ ધરીને અનેક અવસ્થાઓ ભોગવે છે. (૩૩૮)

ગંડી અદુવા કુદી, રાયંસી^૧ અવમારિય;^૨
 કાણિયં^૩ ક્ષિમ્મિયં^૪ ચેવ, કુણિત્તં સુઙ્ગિત્તં તહા।
 ઉઅરિં ચ પાસ મૂયં ચ, સૂણિયં ચ ગિલાસિણિં;^૫
 વેવયં^૬ પીઠસપ્પિં ચ, સિલ્લિવતિં^૭ મહુમેહણં ।
 સોલસ એતે રોગા, અક્કવાયા અણુપુવ્વસો;
 અહ ણં ફુસંતિ આયંકા, ફાસા ય અસમંજસા ।
 મરણં તેસિં સપેહાણ, ઉવવાયં ચવણં ણચ્ચા;
 પરિયાગં ચ સપેહાણ, તં સુણેહ જહાતહા । [૩૩૯]

સંતિ પાણા અંધાતમંસિ ત્રિયાહિયા; તાન્નેવ^૮ સહં^૯ અસહં^{૧૦}

૧ રાજયક્ષ્મવાન્ ૨ અપસ્મારવાન્. ૩ કાણત્વં ૪ જડતાં ૫
 ભક્ષ્મકો વ્યાધિસ્તં ૬ બેપં કંપં. ૭ શ્લીપદં. ૮ અવસ્થાં. ૯ સકૃત્
 (અનુભૂયેતિશેષઃ) ૧૦ અસકૃત્.

કોઇને ગંડમાલ્લાનો રોગ થાયછે, કોઇને કોઢ નીકલે છે, કોઇને ક્ષયરોગ થાય
 છે, કોઇને અપસ્માર^૧ થાય છે, કોઇને આંત્રના રોગો થાય છે, કોઇને શરીરની જ-
 હતા થવાના રોગ થાય છે, કોઇને હીનાંગપનાના દોષો હોય છે, કોઇને કૂદડાપણું
 હોય છે, કોઇને પેટના રોગ થાય છે, કોઇને મૂંગાપણુ થાય છે, કોઇને સોજો ચઢે
 છે, કોઇને ભક્ષ્મકરોગ^૨ થાય છે, કોઇને કંપવા થાય છે, કોઇને પીઠ ઘેલેલી હોય
 છે, કોઇને શ્લીપદેરાગ^૩ થાય છે, તથા કોઇને મહુ પ્રમેહ થાય છે. એ રીતે એ સોલ
 મહારોગો થતાવ્યા. તથા વહી અનેક શૂળાદિક પીડાઓ અને જગત્ત વિશેષે ભયંક.
 ર વનાવો પણ થતા રહે છે. એ સર્વે રોગ અને પીડાઓથી છેવટ મરણ પણ થાય છે.
 તથા જેમને રોગ નથી થતા એવા (દેવતાઓને) પણ જન્મચરણ રહ્યા છે. એમ જા-
 નીને તથા એ વધાં કરેલાં કર્મનાં ફલ છે એમ ધારીને કર્મના ચચ્છેદન માટે નત્તપર
 થવું. હે મુનિઓ, હવુ કર્મનાં ફલ હું વર્ણવું છું તે સાંભલો. (૩૩૯)

કર્મના વશથીજ જીવો અંધ થઇને ઘોર અંધકારમય સ્વપ્નામાં રહેલા વર્ણવેલ

૧ ઘેલાપણું, સન્નિપાત વગેરે. ૨ અતિગ્ર્ય મૃત્યુ ઉત્પન્ન થાય તે. ૩ ૧૪
 કવિન થઇ રહેતે. ૪ વહુ કર્મ કરવાથી.

અતિઅચ્ચ^૧ ઉચાવણ ફાસે પડિસંવેદેતિ । બુદ્ધેહિં એયં પવેદિતં ।
(૩૪૦)

સંતિ પાણા વાસગા^૨, રસગા^૩ ઉદણ^૪ ઉદયચરા, આગાસગા-
મિણો; પાણા પાણે કિલ્લેસંતિ । (૩૪૧)

પાસ લાંણ મહબ્ભયં । [૩૪૨]

બહુદુક્ખા હુ જંતવો । (૩૪૩)

સત્તા કામેહિં માણવા । અબલેણ વહં ગચ્છંતિ સરીરેણં પમંગુ-
રેણં । [૩૪૪]

અટ્ટે સે બહુદુક્ખે, ઇતિ બાલે પકુવ્વવિ;

એતે રોગે બહુ ણચ્ચા, આઉત પરિતાવણ^૫ । [૩૪૫]

ણાલં પાસા અલં તવેતેહિં । એયં પાસ મુણી ! મહબ્ભયં । ણાતિ-
વાણ્ણ કંચણં । (૩૪૬)

૧ અતિગત્ય. ૨ વાસકા : શબ્દંકર્તુ સમર્થા : દ્વિંદ્રિયાદય :

૩ રસગા : સંજ્ઞિન : ૪ ઉદકરુપા : ૫ પરિતાપયેચુ : પ્રાણિગણં.

છે, જેઓ વારંવાર ત્યાં જઇને દારુણ દુઃખ ભોગવેછે. એ વસ્તુ તીર્થકરોણ જણાવેલું
છે. [૩૪૦]

વઠ્ઠી વેડંદ્રિયાદિક જીવો, જલ્લચર જંતુઓ, તથા પક્ષિઓ એ વધા એકમેકને
દુઃખ આપતા રહે છે. [૩૪૧]

એ રીતે જગતમાં મહાભય વર્તે છે. [૩૪૨]

જંતુઓના દુઃખની પરિસીમા નથી, [૩૪૩]

મનુષ્યો કામભોગમાં આસક્ત રહે છે. નિઃસાર ક્ષણગંતુર શરીરના માટે પાપ
કરી લોકો દુઃખી થાય છે. [૩૪૪]

વિવેકહીન અને ઘણું દુઃખને પામનારા અજ્ઞાની પુરુષો શરીરમાં અનેક રોગો
ઉત્પન્ન થયેલા દેહી તેનાં ચિકિત્સામાં અનેક જંતુઓનો નાશ કરે છે, [૩૪૫]

પણ તેથી કંઈ રોગ તો ટલ્લતા નથી. માટે હે મુનિ, તારે એવી પાપભરપૂર
ચિકિત્સા નહિ વરવી. જે માટે જીવહિંસા મહાભયંકર છે. માટે મુનિએ કોઈ જીવને
મારવો નહિ. [૩૪૬]

આયાણ^૧ મો, મુસ્સૂસ મો, ધૂયવાદં પવેદઈસ્સામિ ઇહ સ્વલુ
અત્તત્તાણ^૨ તેહિં તેહિં કુલેહિં અમિસેણં^૩ અમિસંભૂતા, અમિસંજાતા
અમિણિવ્વટ્ઠા, અમિસંવુટ્ઠા, અમિસંબુદ્ધા, અમિણિવ્વલંતા, અણુપુવ્વેણં
મહામુણી^૪ । (૩૪૭)

ત પરદ્વમતં પરિદેવમાણા “મા જે ચયાહિં” ઇતિ તે^૫ વદંતિ;

“હંદેવણીયા અજ્જોવવન્ના^૬”, અદ્ધંદકારી જણગા રૂવંતિ ।

“અતારિસે મણી ઓહંતરણ, જણગા જેણ વિપ્પજઢા^૭” । (૩૪૮)

સરણં તત્થ જો સમેતિ^૮, કિહ ણામ સે રમતિ । એવં ણાણં સયા
સમણુવાસિજ્ઞાસિન્તિ વેમિ । (૩૪૯)

૧ આજાનીહિ. ૨ જીવાસ્તિતયા. ૩. શુક્રશેણિતાદિક્રમેણ
૪ અભૂવન્નિતિશેષઃ કુટુંબિનઃ ૫ વયં ત્વયીતિ શેષઃ ૬ (કુટુંબિવાક્ય
મેતત્) ૮ [એતદપિ કુટુંબિવાક્યં] ૯ મુનિરિતિ શેષઃ

હે મુનિઓ, ધ્યાન ધરીને સાંભળો, હું તપોને કર્યો ઘોવાનો વાદ^૧ કહી
બતાવું છું. આ સંસારમાં ઘણાં જીવો સ્વકૃતકર્મોની પરિણતિથી તે તે કુલોમાં,
માવાપના શુક્રશેણિતસંયોગાદિક^૨ ક્રમે કરીને ઉત્પન્ન થઈ, જન્મ પામી, મોહોટા થઈ
પ્રતિબોધ લઈ દીક્ષા ગ્રહી અનુક્રમે મહામુનિ થયા છે. [૩૪૭]

જ્યારે સત્પુરુષ દીક્ષા લેવા તૈયાર થાય છે ત્યારે તેના માવાપ તથા સ્ત્રીપુત્રા-
દિક શોક કરતા થકા તેને કહે છે કે “એમ તમારી ઇચ્છા પ્રમાણે વચ્ચનારા અને
તમારા પર પ્રીતિ ધરનારા છીંદ માટે અમોને છોડીને દીક્ષા લ્યોમાં. જે માવાપને
છોડી દે છે તે કંઈ મુનિ ન ગણાય તથા સંસારને પણ તરી શકે નહિ” [૩૪૮]

પણ આવે વચ્ચતે તે દીક્ષા લેવા તૈયાર થપ્પલો પુરુષ તેમનું કયન સ્વીકારતો
નથી કેમકે તે જાણે છે કે તેનાથી દેવે આ દુઃસ્વપ્નપૂર ગૃહવાસમાં રહી શકાય
એમ નથી. આહું જ્ઞાન દેવેમાં મુનિને દિલ્પમાં ધારી રાખવું. [૩૪૯]

૧ વાત્તા ૨ લેઈ અને વીર્યનો સંયોગ.

(દ્વિતીય ઉદ્દેશઃ)

આતુરં લોય-માયા^૧ ચઙ્ગા પુવ્વસંજોગં, હિચ્ચા^૨ ઉવસમં,
 વસિત્તા બંમચેસંમિ, અસુ^૩ અણુવસુ^૪ વા જાણીતુ ધમ્મં અહાતહા અથેગે
 ત-મવાહ^૫ કુસીલા, વત્થં પાડેગ્ગહં કંબલં પાયપુંછણં વિઉસેજ્જા^૬,
 અણુપુચ્ચેણ અણહિયાસમાણે પરીસંહે દુરહિયાસણ^૭ । કામે મમાયમાણસ્સ
 ઇયાણિં વા મુહુત્તેણ વા અપરિમાણા^૮ ભેદો^૯ । એવં સે અંતરાહરુહિં
 કામેહિં આકેવલિણહિં^{૧૦} અવતિન્નાવે^{૧૦} । (૩૫૦)

૧ આદાય જ્ઞાત્વા. ૨ ગત્વા. ૩ વીતરાગો મુનિર્વા. ૪ સરાગઃ
 શ્રાવકોવા. ૫ ત્યજેયુઃ ૬ વ્યુત્સૃજ્ય—ત્યક્ત્વા. ૭ અપરિમિતકાલંયાવત્
 ૮ શરીરનાશઃ ૯ અસંપૂર્ણૈઃ ૧૦ અવતીર્ણાં ભ્રાંતાઃ ।

બીજો ઉદ્દેશ.

(કર્મોને આત્માથી દૂર કરવા)

આ દુનિઆને દુઃસ્વી જાણી, માવાપ તથા સ્ત્રીપુત્રાદિકોને છોડી કરીને
 ઉપશમ ધારણ કરી વ્રહ્મચર્યને પાલન કરનારા કેટલાએક મુનિઓ ધર્મને જાણતાં
 છતાં પણ તથાવિધ કર્મના ઉદયથી મોહજાલમાં ફસાઈ સદાચારને છોડી આપે છે;
 અને વિકટ પરીપહેને અનુક્રમે સહન કરતાં ધાકી જઈને વસ્ત્ર, પાત્ર, કંબલ, તથા
 પાદપુંછનને છોડી ગૃહસ્થપણું આદરે છે. પરંતુ એ રીતે જે કામભોગમાં મૂર્ચ્છિત
 થાય છે તેને ઘણા થોડા વચ્ચેમાં આ ક્ષણભંગુર શરીરથી જૂદા પડ્યા પછી અનંત
 કાલ લગી આવી સામગ્રી મલ્લવી મુશ્કેલ છે. એ રીતે તેઓ વહુ દુઃસ્વમય કામ—
 ભોગોમાં અતૃપ્ત થયા થકા મટકતા રહેવાના. [૩૫૦]

કેટલાએક અવ્ય પુરુષો ધર્મ પામીને દીક્ષા લઈ શરુઆતથી જ સાવધાન રહી
 જંજાલમાં નહિ ફસાતાં લીધેલી પ્રતિજ્ઞામાં દૃઢ થઈ રહે છે. [૩૫૧]

अहेगे धम्ममादाय आदाणप्पमिति सुपणिहिण् चरे अप्पलीयमाणे दढे । (३५१)

सर्वं गिद्धिं परिणाय । एस पणते महामुणी । (३५२)

अइअच्च सच्चतो संगं “ण महं अत्थिचि इति एगो-ह-मांसि” जयमाणे एत्थ विरते, अणगारे, सच्चसो मुंडे, रीयंते, जे अचेले परिवुसिए सच्चिक्खति^१ ओसायरियाए^२ । (३५३)

से आकुट्टे वा, हए वा, लुंचिए वा, पालियं पकंथे^३, अदुवा प-कंथे, अतहेहिं सद्धफासोहिं, इति संखाए^४ एगतेर^५ अन्नयेर^६ अभिन्नाय^७

१ संतिष्ठति २ अवमौढर्या ३ प्रकथ्य ४ स्वकृततर्कमफळमिति-संख्याय ५ अनुकूलान् ६ प्रतिकूलान् ७ ज्ञात्वा

जे पुरुष वधी आसक्तिओने दुःख करनारी जाणी तेधी दूर रहे छे तेज महासुनि संयगी जाणवो. [३५२]

माटे मुनिए सर्व प्रपंच छोडीने, “मारुं कोइ नथी, हुं एकलो ज छुं,” एवी भावना धरी पापक्रियाथी निवृत्त यह मुनिना आचारमां यत्न करतां थकां, सर्व प्रकारे मुंडित यह अचेल^१ वनी संयममां उत्साहवान रही परिमित आहार लइ पेडने अपूर्ण राखता रहेवुं. [३५३]

ज्यारे कोइ पुरुष मुनिने तेना प्रथमना निंदित कामो बोलीने अथवा गये तेम बेअदब बोली बोली तथा खोटा आरोपो चडावी निंदवा भंडे, अथवा मुनिना अंग ऊपर हुमला करे, मारे के वाळ खेंचे, त्यारे मुनिए पोताना कथिल्ला यमोनुं फळ आवेलुं जाणी तेवा कंटाळो आपनारा प्रतिकूल परीपटोने तथा स्तुतिविगेरे म-

^१ जीवनकल्पिक होय तो सर्वथा बल रहित वनी अने स्थविर कल्पिक होय तो अल्प बल धारण करी. २ भावलज्ज.

तितिकखमाणे परिव्वए जे य हिरी^१, जे य अहिरीमाणें^२। चिच्चा सव्वं विसोत्तियं फासे समियदंसणे ।^३ (३५४)

एते भो णगिणा वुत्ता, जे लेांगीस अणागमणधम्मिणो^४ । (३५५)

“आणाए मामगं धम्मं^५।” एस उत्तरवादे^६ इह माणावाणं वि-
याहिते । (३५६)

एत्थोवरए^७ तं^८ झोसमाणे । आयाणिज्जं परिण्णाय, परियाएणं^९
विगिंचइ^{१०} (३५७)

इह सेगेसिं एगचरिया होति। तत्थियरा इयरेहिं कुलेहिं सुद्धेसणाए
सव्वेसणाए से मेहावी परिव्वए। सुब्बिंम अदुवा दुब्बिंम । अदुवा तत्थ भेरवा
पाणा पाणे किल्लेसंति । ते फासे पुट्ठो धीरो अहियासेज्जासि ति बेमि। (३५८)

१ मनोहराः २ अमनोहराः ३ स्पृशेदितिशेषः ४ प्रतिज्ञानिर्वाह-
काइत्यर्थः ५ तीर्थकृद्वाक्यमेतत् ६ प्रधानवाद ७ अत्रः उपरतः रक्तः
८ कर्म ९ श्रामप्येन १० क्षपयति.

नने हरनार अनुकूळ परीपहोने पण सहन करता रहेवुं. किंवहुना, कशी पण फि-
कर नहि धरतां शुद्ध श्रद्धा धरीने सर्व परीसह तथा उपसर्ग सहा करवा. [३५४]

हे मुनिओ, ए रीते जेओ परीसह सही निःपरिग्रही रहे छे अने गृहवासमां
पाछा नयां फसाता, तेओ ज परमार्थे नग्न^१ कहेला छे. [३५५]

तीर्थकर देवे कहलुं छे के “आज्ञार्थी मारो धर्म पाळवो.” आ तेमणे मनुष्यो
माटे उत्कृष्ट भाषण कहेलुं छे. [३५६]

माटे मुनिए संयममां लीन रही कथेने रूपावतां थकां धर्म कर्मां करवो. जे
माटे कर्मतुं स्वरूप जाण्यावाद संयमयी कर्म क्षय थाय छे. [३५७]

केटलाएक महर्षिओने एकला फरवानी प्रतिज्ञा होय छे त्यारे ते उत्तम मह-
र्षिओए अंतःप्रांत^२ कुलागांथी निदाप आहार लइ पवित्रपणे विचरता रहेवुं अने
ते आहार सुगंधी होय अथवा दुर्गंधी होय छतां तेना पर कशी प्रीति के अप्रीति
नहि लाववी. वळी ज्यारे एकला विचरतां भयंकर सिंह दिगेरे श्वापदो हेरान करे
त्यारे धैर्य धरीने रुडी रीते ते परीसह सहन करवा. [३५८]

[तृतीय उद्देशः]

एयं खु मुणी आयाणं^१ सया सुअक्खायधम्मे विधूतकप्पे णि-
ज्झोसइत्ता । (३५९)

जे अचेले परिघुसिए तस्स णं भिक्खुस्स णो एवं भवइः—परि-
जिन्ने मे वत्थे, वत्थे ज्झइस्सामि, सुत्तं जाइस्सामि, सूइं जाइस्सामि, सं-
धिस्सामि, सीविस्सामी, उक्कसिस्सामि, वोक्कसिस्सामि, परिहरिस्सामि, पाउ-
णिस्सामि । (३६०)

अदुवा तत्थ परक्कमंतं भुज्जो अचेलं तण्णासा फुसंति तेउणासा
फुसंति दंसमसगणासा फुसंति, एगयरे अन्नयरे विरूवरूवे फासे अहिया-

१ धर्मोपकरणातिरिक्तं वस्त्रादि

त्रीजो उद्देश.

[मुनिए अल्प उपकरण^१ राखवां अने शरीरने जेम बने तेम
कसता रहेवुं.]

हमेशां पवित्रपणे धर्म साचवनार अने आचारने पाळनार मुनि धर्मोपकरण
शिवाय सर्व वस्त्रादिक वस्तुओं त्याग करे छे. [३५९]

जे मुनि अल्पवस्त्र राखे छे अथवा तदन बत्तरद्वित^२ रहे छे, ते मुनिने
आवी चिंता नयी रहेती, जेवी के मारां बस्त्र फाटी गयां छे, मारे वीजुं नचुं वस्त्र
न्हावुं छे, चूत्र^३ लावुं छे, सोय लाववी छे, तथा वस्त्र सांधवुं छे, सीववुं छे,
पयारवुं छे, तोडवुं छे, फटेवुं छे, के चिंटाळवुं छे. [३६०]

परस्परद्वित रहतां तेवा मुनिओने कदाच बारंवार शरीरमां तण्णवन्ना के कांटा

१ वस्त्र वगैरे सामान. २ जिनकल्पिण्यामां. ३ श्रीवन्नानो दोरो.

સેતિ અચેલે લાઘવં આગમમાણે^૧ । તવે^૨ સે અભિસમણ્ણાગણુ ભવતિ ।
(૩૬૧)

જહેયં ભગવતા પવેદિતં તમેવ અભિસમેચ્ચા સવ્વતો સવ્વત્તાણુ
સમત્ત-મેવ સમભિજાણિયા । એવં તેસિં મહાવીરાણં ચિરરાઈં પુવ્વાઈં^૩
વાસાણિ^૪ રીયમાણાણં દવિયાણં પાસ, અહિયાસિયં । (૩૬૨)

આગયપન્નાણાણં કિસા^૫ બાહા ભવંતિ, પયણુ મંસસોણિણુ ।
વિસ્સેણિં કટ્ટુ પરિણ્ણાણુ^૬ એસ તિન્ને મુત્તે વિરણુ વિયાહિણુ-ત્તિ બેમિ ।
(૩૬૩)

વિરયં ભિક્કુવું રીયંતં ચિરરાતોસિયં અરતી તત્થ કિં વિહારણુ^૭ ?

૧ બુદ્ધ્યમાનઃ ૨ તપઃ ૩ પ્રભૂતાનિ ૪ વર્ષાણિ ૫ કૃશાઃ ૬ પરિ-
જ્ઞયા ૭ પ્રતિસ્વલેત્

ભરાયા કરે^૧ અથવા તાઢ વાય, અથવા તાપ લાગે, અથવા દંસા^૨ કે મચ્છરો કરડે,
એ વિગેરે અળગમતા પરીપહો આવી નડે, ત્યારે તે મુનિઓ વસ્ત્રરહિતપણામાં નિષ્ચિ-
તપણું માની તે વધા પરીપહ સહેતા રહે છે. એમ કર્યાથી તપ કરેલું ગણાય છે.
[૩૬૧]

માટે જે રીતે ભગવાને જણાવ્યું છે તેને અનુસરીને સર્વ રીતે પવિત્ર ભાવથી
વર્તવું. અને પૂર્વે મંવ્ય મંહર્ષિઓએ ઘણા વર્ષો લાંબી સંયમમાં રહી જે જે કષ્ટો સહ-
ન કર્યા છે તે તરફ જોતા રહેવું. [૩૬૨]

સમજશન મુનિઓની મુજાઓ કૃશ હોય છે અને તેમના શરીરમાં માંસ ત-
થા લોહી વધુ થોડું હોય છે. એવા મુનિઓ સમત્વભાવનાથી રાગદ્વેષ તથા કપાયરૂપ
સંસારશ્રેણીને તોડી પાડી ક્ષમાદિક ગુણો ધારીને વર્તતા હોવાથી ભવજલથિથી
તરેલા, ભવવંધનથી છૂટેલા, અને પાપપટ્ટતિથી દૂર થયેલા કહ્યા છે. [૩૬૩]

લાંબા વચ્ચતથી સંયમને ધરનારા, અસંયમથી નિવર્તેલા, ઉત્તરોત્તર પ્રશસ્ત
ભાવમાં વર્તનાર મુનિને પણ વચ્ચતે સંયમમાં થયેલી અરતિ સંયમથી સ્વલિત
કરાવેછે. ૩ અથવા કદાચ એવા ગુણ વિશિષ્ટ^૪ મુનિને અરતિ કશું પણ કરી

૧ તૃણશય્યાપર સૂવાનું હોવાથી. ૨ ઢાંસ. ૩ જે માટે કર્મપરિણતિ વિચિત્ર
છે ૪ ગુણસંપન્ન.

(૩૬૪)

સંધેમાળે સમુદ્ધિ^૧ । જહા સે દીવે અસંદીળે । (૩૬૫)

ઁવં સે ધમ્મે આરિયપદેસિ^૨ । (૩૬૬)

તે અણવકંઁવમાણા, પાળે અણતિવાતેમાણા દડતા મેહાત્રિણો પંડિયા । (૩૬૭)

ઁવં તેસિં ભગવઓ^૩ અણુદ્ધાળે જહા સે દિયણે^૪ । ઁવં તે સિંસતા દિયાય રાઓય અણુપુવ્વેણ વાઙ્ગ્ય-ત્તિ^૫ વેમિ । (૩૬૮)

[ચતુર્થ ઉદ્દેશ:]

ઁવં તે સિંસતા દિયા ય રાઓ ય અણુપુવ્વેણ વાઙ્ગ્ય તેહિં મહા-

૧ વર્જમાનસ્વામિન : ૨ પક્ષિપોત : ૩ વાચિતા : પાટિતાઈત્યર્થઃ શકતી નથી. [૩૬૪]

ક્રેમકે તે મુનિ ઉત્તરોત્તર પ્રશસ્ત પરિણામપર ચઢ્યો જાય છે. અને ઁવા ઉત્તરોત્તર પ્રશસ્ત ભાવમાં ચડનાર મુનિં રૂરેસ્વર પાળીયી કદાપિ નહિ ઢંકાઈ જતા દ્વીપ તુલ્ય છે. [૩૬૫]

તેમજ તીર્થંકરધાપિત ધર્મ પળ તેના જ દ્વીપતુલ્ય છે. [૩૬૬]

માટે તે મુનિઓ સંસારના મોળેની ઇચ્છા ત્યાગ કરી પ્રાણીઓની હિંસા નહિ કરતા થકા સર્વ લોકને પ્રિય થઈ મર્માદામાં રહેતા થકા પંડિતપદ પામે છે. [૩૬૭]

અને જેઓને તેનું જ્ઞાન નહિ હોવાથી જેઓ હજુ ભગવાનના ધર્મમાં રૂઢી રીતે ઉત્સાહવાન નથી થપ્પા ઁવા શિષ્યોને તે પંડિત મુનિઓ જેમ પક્ષિઓ પોતાના વચાને ઝંઝેરે છે તેમ ઘણી ઘણી રીતે સંભાળ રાખી ધર્મમાં કુશલ કરાવતા રહે છે. ઁ રીતે તે શિષ્યોને રાત દિવસ અદુરમે ભગાવ્યા કરવાથી તેઓ સંસાર તરી શકવા સમર્થ થાય છે. [૩૬૮]

ચોથો ઉદ્દેશ.

(મુનિ પ મુત્તવલ્લપ્પ ન થવું)

જાણ વગાળ્યા પ્રમાણે મહાપરાક્રમી અને વિચારવંત ગુરુઓ રાતદિવસ

વીરોર્હે પળ્ળાણમંતેર્હિ તેર્સિંતિણ પળ્ળાણ—મુવલબ્ભ હેચ્ચા ઉવસમં ફારુસિ-
યં સમાદિવંતિ । (૩૬૯)

વસિત્તા બંભેચેરંસિ આણં તં ણોન્તિ મળ્ળમાણા । [૩૭૦]

અઘાયં^૧ તુ સોચ્ચા ણિસમ્મ, “ સમણુન્ના જીવિસ્સામો, ” ઇમે
ણિક્ખસ્સ તે અસંભવેતા વિડઙ્ગમાણા કામેર્હિં ગિદ્ધા અઙ્ગોવવળ્ળા સ-
માહિ—માઘાય^૨—મઙ્ગોસયંતા સત્થાર—મેવ ફરુસં વદંતિ । [૩૭૧]

સીલમંતા ઉવસંતા સંઘાણ^૩ રીયમાણા “અસીલ્લ” અણુવયમાણ-
સ્સ બિતિયા મંદસ્સ બાલયા । (૩૭૨)

ણિયદ્દમાણા વેગે આયારગોયર—માઙ્કસંતિ । [૩૭૩]

૧ આર્યાતં ૨ આર્યાતં ૩ પ્રજ્યા

પોતાના શિષ્યોને ભળાવ્યાથી તે શિષ્યોમાંના કેટલાએક શિષ્યો તેવા ગુરુઓ પા-
સેથી વિદ્યા મેઢવીને ઉપશમને છોડી દઈ ગર્વિત થઈને ઉદ્ધત બની જાય છે. [૩૬૯]

વઢી કેટલાએક શિષ્યો સંયમમાં જોડાયાવાદ તીર્થંકરની આજ્ઞાનો અનાદર
કરીને સુખલંપટ થઈ શરીરની શોભા કરવા મંડી પડે છે. [૩૭૦]

કેટલાએક “ આપણે સર્વને માનનીય થઈશું. ” એમ વિચારીને દીક્ષા લે છે,
અને તેથી મોક્ષમાર્ગમાં નહિ ચાલતાં કામેચ્છાર્થી વઢતા થકાં સુખમાં મૂર્છિત થઈ
કરી વિષયોમાં ધ્યાન ધરીને તીર્થંકરભાષિત સમાધિને નથી સેવતા. અને જો તેમને
કોઈ શીલામણ આપે છે તો તે સાંભળીને તે શીલામણ દેનારને જ નિંદવા મંડે છે.
[એ સર્વ એમની મૂર્ખાઈ જાણવી.] [૩૭૧]

વઢી કેટલાએક તો પોતે ભ્રષ્ટ છતાં વીજા સુશીલ સમાવંત અને વિવેકથી
વર્તતા મુનિઓને પણ ભ્રષ્ટ કહેતા રહે છે, તેવા પાસત્યાદિક મંદજનોની તો સ્વરે-
સ્વર વેવડી મૂર્ખાઈ જાણવી. [૩૭૨]

કેટલાએક પોતે સંયમ નથી પાળી શકતા, પણ આચાર શુદ્ધ કહી વતાવે છે
તેઓની વેવડી મૂર્ખાઈ નથી થતી.) [૩૭૩]

ઘાયમાણે, હણઔયાવિ સમણજાણમાણે “ઘેરે ધમ્મે ઉદીરિણ” ઉવહઈ^૧
 ણં અણાણાણે એસ વિસણ્ણે વિતટે^૨ વિયાહિતે-ત્તિ બેમિ । (૩૭૭)

કિમણેણં મો, જણેણ કરિસ્સામિ-ત્તિ મણ્ણમાણા એવં એગે વિદિત્તા,
 માતરં પિતરં હિન્ના ણાતઓ ય પરિગ્ગહં, વીરાયમાણે સમુદ્ધાણે અવિહિંસા
 સુવ્વયા દંતા, પસસ, દીણે, ઉપ્પદ્ધાણે પડિવયમાણે । (૩૭૮)

વસદ્ધા કાયરા ય જણા લુસગા ભવંતિ । (૩૭૯)

અહ-મેગેસિં સિલોણે પાવણે ભવતિ;—સે સમણવિબ્ભંતે સમણવિ-
 બ્ભંતે^૩ [૩૮૦]

પાસહેગે સમન્નાગણિં^૪ અસમન્નાગણે, ણમમાણેહિ અણમમાણે
 વિરતેહિં અવિરતે દવિણિં અદવિણે । (૩૮૧)

૧ ઉપેક્ષતે ૨ વિહિંસકઃ ૩ વીપ્સાયાં દ્વિરુક્તિ ૪ ઉચ્ચુક્તવિહારિભિઃ
 સાધારણ-ઝતરતા.

ધારી તું તેમની આજ્ઞાથી વાહેર થઈ તે ધર્મની ઉપેક્ષા કરતો રહે છે તે સ્વેચ્છા
 તું કામભોગમાં મૂર્છિત અને હિંસામાં તત્પર થઈને દેખાય છે, એમ હું કહું છું.
 (૩૭૭)

શરુઆતમાં કેટલાક પુરુષો દીક્ષા લેતી વખતે માતાપિતા તથા સ્ત્રીપુત્રાદિ-
 કને અનર્થમૂલ જાળીને માવાપ, જ્ઞાતિ, તથા ધનદોલત છોડી કરી પરાક્રમ દાસ-
 વતા થકા દીક્ષા લઈ અહિંસક, પવિત્ર નિયમને ધરનારા, અને જીતેન્દ્રિય થઈને
 સંયમપર ચડયા થકા પાછા તેપરથી ભ્રષ્ટ થઈ દીન બને છે. [૩૭૮]

કારણ કે જેઓ વિષય અને ક્રયાયને તાવે થઈ દુર્ધ્યાની થાય છે તથા
 જેઓ સત્વહીન હોય છે તેઓ સંયમથી ભ્રષ્ટ જ થાય છે. [૩૭૯]

અને સંયમથી ભ્રષ્ટ થતાં તેમની દુનિઆમાં ઘણી અપકીર્તિ ફેલાય છે,
 જિવીકે, અને આ જુઓ સાવુ થઈને પાછો સંસારના મૂલ્યવામાં પડ્યો છે. [૩૮૦]

કેટલાક કમનશીવ પુરુષો યગ્રવિહારિઓ સાથે રહ્યા થકા આલસુ થઈ
 રહે છે, વિનયવંત પુરુષો સાથે અવિનિત રહે છે. વિરતિવંત પુરુષો સાથે રહી અવિરત
 રહે છે અને પવિત્ર પુરુષો સાથે રહી અપવિત્ર રહે છે. [૩૮૧]

अभिसमेच्चा पंडिए मेहावी णिट्ठियद्धे वीरे आगमेणं सया परक्क-
मेज्जासित्ति वेमि । (३८२)

[पंचम उद्देशः]

से गिहेसु वा गिहंतरेसुवा गामेसु वा गामंतरेसु वा नगरेसुवा
नगरंतरेसुवा जणवएसु वा, जणवयंतरेसुवा, संतेगातिया जणा लूसगा^१ भवन्ति,
अदुवा फासा फुसन्ति, ते फासे पुट्ठे धीरो अहियासए ओए^२ समियदंसणे^३ ।
[३८३]

१ उपसर्गकारकाइत्यर्थः २ ओजः एकः ३ प्राप्तदर्शनः

एम धारीने मयादाशलि पंडित पुरुषे विषयवांच्छा त्याग करी हिम्मतवान
रही तीर्थकरना उपदेशेने अनुसरिने हमेशां प्रवर्त्तवुं. [३८२]

पांचमो उद्देश.

(मुनिए संकटोथी नहि डरवुं तथा कोइ प्रशंसा के सत्कार करे

तेथी खुशी न थवुं.)

मुनिने आहारादिक लेवा जतां घरोमां^१, घोनी आसपासमां, गामोमां,
गामोनी आसपासमां, नगरोमां, नगरोनी आसपासमां, अने विहार करवां देशोमां तथा
देशोनी आसपासमां, केटलाएक लोको उपसर्ग करे, अथवा बीजा कइ पण संकटो
के दुःखो आवी पडे तो ते धीरपणे अडग रही सम्यकत्ववन्त मुनिए सर्व सहन
करवां. [३८३]

१ ऊंच नीच तथा मध्यम घरोमां.

दयं^१, लोगस्स, जणित्ता पादीणं पडीणं दाहीणं उदीणं, आइक्खे, विभये, किट्ठे, वेदवी । (३८४)

से उट्ठिएसु^२ वा अणुट्ठिएसु^३ वा सुस्सूसमाणेसु पवेइए, संतिं, विरतिं, उवसमं, णिव्वाणं सोयं अज्जवियं मदवियं लाधवियं, अणइ-वत्तिय^४ । (३८५)

सव्वेसिं पाणाणं सव्वेसिं भूयाणं सव्वेसिं जीवाणं सव्वेसिं सत्ताणं^५ अणुवीइ भिक्खू धम्म—माइक्खेज्जा । [३८६]

अणुवीइ भिक्खू धम्म—माइक्खमाणे णो अत्ताणं आसाइज्जा, णो परं आसाइज्जा, '१' अन्नाइं पाणाइं, भूयाइं जीवाइं सत्ताइं आसादे-ज्जा । [३८७]

१ दया २ साधुषु ३ श्रावकेषु ४ अनतिपत्य—अनातिकाम्य ५ अत्र प्राणादय एकार्थवाचकाः

आगमना जाण मुनिए पूर्व, पश्चिम, दक्षिण तथा उत्तर ए सर्वस्थळोमां लोकना ऊपरे दया करतां यकां तेमने धर्म कहेवो, धर्मेना विभाग वत्ताववा, तथा तेनां फळ जणाववां. (३८४)

तेणे सांभणवा इच्छनार दीक्षीत पुरुषोने तथा श्रावको विगेरेने अहिंसा, त्याग, क्षमा, उत्तम फळ, पवित्रता, सरळता, कोमळता, तथा निष्पग्रिहता ए सर्व वावतो यर्थार्थपणे दर्शाववी. [३८५]

ए रीते विचारपूर्वक सर्व जीवोने मुनिए धर्म कहेवो. [३८६]

पूर्वापर विचारपूर्वक धर्म कहेतां यकां मुनिए पोताने तथा बीजा सर्व जीवोने कक्षा नुकशानमां ऊतारवा नहि. [३८७]

સે અણાસાદણ અણાસાદમાણે વજ્ઞમાણાણં પાણાણં મૂયાણં
જીવાણં સત્તાણં જહા સે દીવે અસંદીણે एवं સે ભવતિ સરણં મહામુણી
(૩૮૮)

एवं से उट्ठिए ठियप्पा अणिहे अचले चले अबहिलेस्से परिव्विए ।
(૩૮૯)

संखाय पेसलं धम्मं दिट्ठिमं परिणिव्वुडे । [३९०]

तम्हा संगं-ति पासह । गंथेहिं गढिया णरा विसण्णा कामक्कंत्ता ।
तम्हा लूहओ^१ णो परिवित्तसेज्जा । (३९१)

जस्सिमे आरंभा सव्वतो सव्वत्ताए सुपरिण्णाया भवंति, जेसि मे^२
लूसिणो णो परिवित्तसंति, सेट्ठुं^३ वंता^३ कोहं च माणं च मायं च
लोभं च^४ । एस तुट्ठे^५ वियाहिते—त्तिबेमि । (३९२)

१ रूक्षतः (संयमात्) २ येषु आरंभेषु इमे लूषकाः (हिंसकाः)

३ वांत्वा ४ मोहनीयं त्रोटयतीति शेषः ५ त्रुट्टः अपगतः कर्मसंततेरिति शेषः

अને તેમ કર્યાથી તે મહામુનિ, નાશ પામતા જીવોને ઉત્તમ ઘેટના મુજબ
શરણ આપનાર થાય છે. [૩૮૮]

ए माटे दीक्षित पुरुषे आत्मा स्थिर राखी निरीह रही परीपहोयी नहि
हरतां तथा स्थिरवास नहि करतां संयममां लक्ष राखी बर्त्या करवું. [૩૮૯]

जे माटे पवित्र धर्मेने जाणी करीने ज सत्क्रिया करनारा पुरुषो मुक्त थया
छे. [पण पवित्र धर्मेने न जाणनारा पुरुषो मुक्त थता नथी.] [३९०]

માટે (હે મુનીઓ) તમે પ્રપંચમાં મુંઝાસો નહિ. ધનદોલતમાં મુંઝાણા લોકો
અનેક કામનાઓથી પીડાતા રહે છે. માટે મુનિએ સંયમથી નહિ હગવું. [૩૯૧]

जे पापप्रवृत्तिओ करतां हिंसक लोको नथी हरता तेवी सर्व पापवृत्तिओथी
जे पुरुष सर्व प्रकारे यथार्थ ज्ञान पूर्वक दूर रहेछे, ते पुरुष क्रोध मान माया तथा
लोभने बन्धी करीने (मोहनीय कर्म तोडे छे) अने एवो पुरुष [कर्मनी जाळो
थी) छूटो थएलो छे एम हुं कहं छुं. (३९२)

कायस्स वियाघाए संगामसीसे वियाहिए । रेहु पांगमे मुणी ।
अविहम्ममाणे फलगावयट्ठि कालोवणीते कंखेज्ज कालं जाव सरीरभेओ-त्ति
वेमि । (३९३)

“शरीरनो नाश करवो” ए खरेखर, संग्रामतुं टोच छे. (ए वखते जे नहि
मुंझाय) ते मुनि नक्की संसारनो पार पाये छे. माटे मुनि ए अंतकाळे परीषहोथी
नहि डरतां लाकडाना पाटीआनी माफक अचळ रहीने मृत्युकाळ आदतां अणसण
आदरी ज्यां लगी आ शरीरथी जीव जूदो पडे, त्यां लगी मरणकाळने इच्छतां
रहेवुं. (३७३)

महापरिज्ञाख्यं सप्तमं मध्ययनम्.

— ० —

(इदं सप्तोद्देश मध्ययनं व्यवच्छिन्नम्)

अध्ययन सातमं

महापरिज्ञा.

(सात उद्देशानुं आ अध्ययन विच्छिन्नं थयुं छे. केमके एवुं कहवाय छे के श्रीमान् देवादिगणिए ज्यारे आ सूत्र पुस्तकपर लखुं त्यारे ते अध्ययन-मां केटलीक चमत्कारिक विद्याओ जेना तेना हाथे जाय तो लाभना वदले गेरलाभ थवानो वधु तंभव रहे एम धारी ते लखुं वंघ राखुं. गमे तेम होय पण आपणा कमनशीवे आहुं उत्तम अध्ययन दिच्छिन्न थयुं छे, तेथी आपणने अतिशय अफशोष जाहेर कर्या शिवाय बीजो उपाय रहो नथी.]

भाषांतर कर्ता.

विमोक्षाख्य-मष्टम मध्ययनम्.

(प्रथम उद्देशः)

से बेमि समणुन्नस्स वा असमणुन्नस्स वा असणं वा पाणं वा
खाइमं वा साइमं वा वत्थं वा पहिग्गहं वा पायपुंछणं वा णो पाएज्जा
णो निमंतेज्जा णो कुज्जा वेयावडियं परं आढायमाणेत्ति बेमि । (३९४)

“ध्रुयं चेतं जाणेज्जा असणं वा जाव पापपुंछणं वा लभिया,
णो लभिया, भुंजिया, णो भुंजीया, पंथं वियत्तुणवि उक्कम्म.” विभत्तं
धम्मं झोसेमाणे समेमाणे वलेमाणे पाएज्जावा णिमंतेज्जावा कुज्जा वेया-

अध्ययन आठमं.

विमोक्ष.

पहेलो उद्देश.

(कुशील परित्याग.)

हुं कहुं छुं के मुनिए रुडा बेपवाला^१ अथवा नरसा बेपवाला^२ असंयति-
ने अतिशय आदरवंत थइने * अशन, पान, खादिम, स्वादिम, वस्त्र, पात्र, कंब-
ल, अने पादपुंछन^३ आपवां नहि, आपवा माटे निमंत्रण करवुं नहि, अने तेमनुं
वैयावृत्त्य^४ करवुं नहि. [३९४]

ते असंयतिओ कहे के “ हे मुनिओ तमे नक्की करी मानो के तमने अश-
नादि मळ्युं होय अथवा न मळ्युं होय, तमे ते खावुं होय अथवा न खावुं होय,
तो पण तमारे अमारे त्यां आववुं, कदि आडो मार्ग होय अथवा वच्चमां कंड

१ स्वमती-पासत्या प्रमुख. २ परमती-शाक्यादि. ३ रजोहरण. ४ चाकरी.

* अन्न, पाणी, मेवा, मीठाइ-आ अर्थ इरेक ठेकाणे समजी मेवा.

वडियं परं अणाढायमाणे-त्ति बेमि । (३९५)

इह मेगेसिं आयागोयरे णो सुणिसंते भवति । ते इह आरंभद्वी
अणुवयमाणे, “हणपाणे” घायमाणे, हणतो यावि समणुजाणमाणे, अदुवा
अदिन्न—माय्यंति, अदुवा वायाओ विप्पउजंति; तंजहा, अत्थि लोए,
णत्थि लोए, धुवे लोए, अधुवे लोए, सादिए लोए, अणादिए लोए, सपज्ज-
वसिते लोए अपज्जवसिते लोए सुकडे-त्ति वा दुक्कडे-त्ति वा, कल्लाणे-त्ति
वा, पावे-त्ति वा, साधू-त्ति वा असाधू-त्ति वा, सिद्धी-त्ति वा, असिद्धी-त्ति
वा, णिए-त्ति वा, अनिए-त्ति वा (३९६)

सुनां घ होय, तोपण ते ओल्लंणीने पधारवुं ” ए रीते बोलीने जूदा धर्मेने पाळ-
नार तेओ आवता थका के जता थका कइ आपे के आपवा माटे निमंत्रण करे
अथवा कइ वैयावृत्य करे तो ते कबुल करवुं नहि. किंतु जेम बने तेम अलगा रहे
वुं. [३९५]

केटलाएकेने^१ आचार संबंधी पावतनी माहिती होती नथी तेथी तेओ
आरंभना अर्थी थइने परधर्मिओना वचनोनी नकल करीने “जीवोने मारो” एवं
कही बीजा पासे जीवोने मरावे छे, अने जीवना मारनारने रुडुं जाणे छे, अथवा
अणदीधेलुं लेता रहे छे, अथवा अनेक प्रकारना नीचे मुजब वाक्यो बोले
छे:-एक कहे छे “लोक छे” बीजा^२ कहे छे “लोक नथी.” एक कहे छे
“लोक निश्चल छे” बीजा^३ कहे छे “चल [फरतो]छे.” एक कहे छे “लोक
आदिसहित छे,” बीजा कहे छे “अनादि छे. एक कहे छे “लोकनुं अंत छे,”
बीजा कहे छे “नथी.” एक कहे छे “ए ठीक कर्युं,” बीजा कहे छे “ए खोडुं
कर्युं.” एक कहे छे “ए कल्याण छे,” बीजा कहे छे “ए पाप छे.” एक कहे
छे आ साधु छे,” बीजा” कहे छे “ए असाधु छे.” एक कहे छे “सिद्धि छे,”
बीजा कहे छे “सिद्धि नथी.” एक कहे छे “नरक छे,” बीजा कहे छे “नरक
नथी.” [३९६]

જમિણં વિપ્પાડિવિન્નાં “ મામગં ધમ્મં ” પન્નવેમાણા, એત્થવિ
જાણહ—અકમ્મહા । એવં તેસિં ણો સુઅક્કવાએ સુપન્નતે ધમ્મે ભવતિ,
સે જહૈતં ભગવયા પવોદિતં આસુપ્પણેણ જાણયાઠ્ઠ પાસયા । અદુવા ગુત્તી
વડગોયરસ્સ—ત્તિ વેમિ । [૩૯૭]

સચ્ચત્થ સંમયં પાવં । તમેવ ઉવતિકમ્મ^૧ । એસ મહં વિવેગે
વિયાહિતે । [૩૯૮]

ગામે અદુવા રણ્ણે, ણેણ ગામે ણેવ રણ્ણે, ધમ્મ—માયાણહ પવે-
દિતં માહણેણ મઠ્ઠમયા (૬૯૯)

જામા^૨ ત્તિણિ ઉદાહયા, જેસુ ઇસે આરિયા સંબુજ્ઞમાણાં સમુ-
દ્ધિયા । (૪૦૦)

૧ વ્યવસ્થિતોહમિતિશેષઃ ૨ વ્રતવિશેષઃ

એ રીતે જે પોતપોતાનો ધર્મ વતાવતા રહે છે તેમને માટે ઉત્તર આપવાને
ઘટલું જાણવું બસ છે કે “તમારું વોલવું અકસ્માત્ [હેતુવિનાનું] છે.” એ રીતે
તે એકાંત વાદિઓનો ધર્મ શિદ્ધ બુદ્ધિશાલી^૧ સર્વજ્ઞ સર્વદર્શી ભગવાન વીર પ્રમુખ^૨
કહેલા ધર્મના મુજબ સ્વચ્છ રીતે કહેલો કે જણાવેલો સિદ્ધ થતો નથી. (માટે
સમર્થ મુનિએ પરવાદીઓને વાદમાં જીતીને યથાર્થ ઉત્તરો દેવા) અસમર્થ મુનિએ
મૌન રહેવું. [૩૯૭]

(પરવાદિઓને શરૂઆતમાં મુનિએ કહેવું કે) વધારામાં પાપ રહેલું છે, ૨
હું તેને છોડી મૂકું, એ મારો વિવેક^૩ જાણવો. [૩૯૮]

બુદ્ધિશાલી^૪ મહાન^૫ વીર પ્રમુખ કહ્યું છે કે (વિવેક હોય તો) ગામમાં
રહેતાં પણ ધર્મ છે અને અટ્ટીમાં રહેતાં પણ ધર્મ છે. [વિવેક ન હોય તો] ગામમાં
રહેતાં પણ ધર્મ નથી અને અટ્ટીમાં રહેતાં પણ ધર્મ નથી. [૩૯૯]

[વળી તે ભગવાને] ત્રણ યામ [મહાવ્રત] વતાવ્યા છે; જેઓમાં આ આ
યો પ્રતિવોધ પામીને તૈયાર થયા છે. [૪૦૦].

૧ સદા ઉપયોગવંત. ૨ કારણકે વધારા પાપ કરે છે. ૩ મુકાવેલો-ત-
ફાવત Distinction ૪ કેવલ જ્ઞાનવાન ૫ કોઈને હળોમાં ” ઘડું વોલનાર.

जे णिव्वुता, पावेहिं कम्मेहिं अणियाणा ते वियाहिया । (४०१)

उड्डं अथं तिरियं दिसासु सच्चंतो सच्चावन्ति च णं पाडियक्कं^१
जीवेहिं कम्मसमारंभे णं । (४०२)

तं परिन्नाय मेहावि णेव सयं एतेहिं काएहिं दंडं समारंभेज्जा,
णेवण्णे एतेहिं काएहिं दंडं समारंभावेज्जा, नेवन्ने काएहिं एएहिं दंडं
समारंभंतेवि समणुजाणेज्जा । (४०३)

जेयन्ने एतेहिं काएहिं दंडं समारंभंति तेसिंषि वयं लज्जामो ।
(४०४)

तं परिणाय मेहावी तं वा दंडं अण्णं वा दंडं णो दंडमी दंडं
समारंभज्जासि चिबेमि । ४०५

१ प्रत्येकं

जेओ निर्वृत [क्रोधादिक मटवाथी शांत] थया छे ते पापना कामथी
अलगा रहेनार कहाछे. [४०१]

उंचेनीचे, त्रिछुं, अने सघली दिशाओ तथा विदिशाओमां, सर्व प्रकारे
जीवोमां दरेके जीवदीठ कर्म समारंभ रहेलो छे, [४०२]

तेने रुडी रीते समजी करीने, मर्यादावन्त मुनिए पेते ए पृथ्वीकायादिक
जीवोने आरंभ न करवो, बीजावती न कराववो, अने जेओ करता होय तेमने
रुडा पण न गणवा. [४०३]

[मुनिए विचारखुं के] जेओ ए जीवोने आरंभ करे छे तेनाथी पण अमे
शरमाइए छीए. [४०४]

एम रुडी रीते जाणीने मर्यादावन्त अने आरंभथी बीहीता मुनिए ते आरंभ
अथवा बीजा आरंभ नहि करवा. [४०५]

[द्वितीय उद्देश.]

से भिक्खु मरुमेज्ज वा, चिद्वज्ज वा णिसीएज्ज वा तुयदेज्ज^१
 वा सुसाणंसि वा, सुन्नागारंसि वा, गिरिगुहंसि वा, रुक्खमलं सि वा,
 कूभाराययाणांसि वा, हुरत्था वा कर्हिचि विहरमाणं तं भिक्खुं उवसंक्क-
 मितु गाहावती बूया, “आउसंतो समणा! अहं खलु तव अट्ठाए असणं
 वा पाणं वा खाइमं वा साइमं वा वत्थं वा पडिग्गहं वा कंबलं वा पा-
 यपुंछणं वा पाणाइं भुताइं जीवाइं सत्ताइं समारब्भ समुद्दिस्स, कीयं पा-
 मिच्चं^१ अच्छेज्जं^२ अणिसट्ठं अमिहडं आहट्ठु वेतेमि,^३ आवसहं वा
 समुस्सिणामि, से भुंजह वसह । ” (४०६)

आउसंतो समणा? भिक्खु तं गाहावतिं समणसं सवयसं संप-

१ त्वग्वर्त्तनं विदध्यात्. २ अपरस्मादुच्चार्य गृहीतं. ३ आच्छेद्यं—
 आच्छिद्य गृहीतं. ४ वितरामि. ५ संप्रत्याचक्षीत.

बीजो उद्देश.

[अकल्पनीय परित्याग]

मुनि, स्मशानमां^१ अथवा सूनां घरमां अथवा पर्वतनी गुफामां अथवा
 झाडना मूलमां अथवा कुंभारना घरमां फरतो होय उभो होय अथवा सूतो होय
 अथवा बोहर क्यां पण विचरतो होय, तेने जोइ कोइ गृहस्थ, पासे आवी कहे के
 “हे आयुष्यमान् मुनि, हुं तमारा सारं असन पान खादिम स्वादिम वस्त्र पात्र-
 कंबल तथा पादपुंछन, प्राणिओना आरंभथी वनावीने अथवा वेचातां लइने
 अथवा ऊधारे आणीने अथवा कोइ पासेथी झुंटावी लइने अथवा बीजाना होवा
 छतां तेमनी रजा लीधा शिवाय अथवा मारा घेरथी लावीने तमोने आपुंछुं अथवा
 तमारा सारं मकान चणावुंछुं के समारुंछुं. माटे तमो खाओ अने रहो. ” [४०६]

हे आयुष्यमान् साधुओ? ते मुनिए ते पोताना जाणीता अथवा मित्र गृ-

१ स्मशानमां स्थविर कल्पानि ररेवुं न घटे माटे तेवा पद जिनकल्पी माटे
 ना जाणवा एम टीकाकार जणावे छे.

डियाइक्खे ? “आउसंभो गाहावइ ? णो खलु ते वयणं आढत्सुमि, णो खलु ते वयणं परिजाणेमि, जो तुमं मम अट्ठाए असणं वा [४] वत्थं वा [४] पाणाइं वा [४] समारब्ब समुद्दिस्स कीयं पामिच्चं अच्छेज्जं अणिसद्धं अभिहडं आहट्ठु वेएसि, आवसहं वा समुस्सिणासि । से विरतो आउसो गाहावती ! एयस्स अकरणयाए । [४०७]

से भिक्खू परक्कमेज्ज वा जाव हुरत्था वा कहिंचि विहरमाणं तं भिक्खुं उवसंक्कमि-तु गाहावती आयगयाए पेहाए असणं वा (४) वत्थं वा (४) पाणाइं (४) समारंभ जाव आहट्ठु वेएति आवसहं वा समुस्सिणाति तं भिक्खू परिघासिउं, तं च भिक्खू जाणेज्जा सह संमइयाए परवागरणेणं अण्णेसिं वा सोच्चा “अयं खलु गाहावती ममट्ठाए असणं वा (४) वत्थं वा (४) पाणाइं (४) समारंभ जाव वेएति आवसहं वा समुस्सिणाति” तं च भिक्खू संपडिलेहाए आगमेत्ता^२ आणवेज्जा अणासेवणाए-त्ति वेमि । (४०८)

१ संप्रत्याचक्षीत २ ज्ञात्वा.

हस्थने आ रीते कहेहुं. “हे आयुष्यमान् गृहस्थ, हुं तारं ए वेल्लुं कबुल कर तो नथी अने पाळतो नथी. माटे वा तारं तुं मारा माटे आरंभादिक करीने वत्तादिकनी खटपट करे छे अथवा मकान चणावे छे ? हे आयुष्यमान् गृहस्थ, हुं ए वावतो न करवाना लीये तो त्यागी थयो हुं. [४०७]

मुनि स्मशानादिकमां फरतो होय के बाहेर क्यां पण विचरतो होय तेने जोइने ते मुनिने जमाडवा कोइ गृहस्थ पोताना मनमां धारणा राखी ते मुनिना सारु आरंभादिक करीने आहारादिक आपे अथवा मकान चणे, एवामां ते मुनिने पोताना बुद्धिबळे अथवा तीर्थकर देवे वतावेला मार्गयी खबर पडे अथवा ते गृहस्थ ना सगा वहालाना पोसेधी सांभळ्यायी खबर पडे के “आ गृहस्थ मारा माटे आहारादिक नीपजावी मने आपवा चाहे छे अथवा मकान चणे छे” आग थनां ते मुनिए पूरती तपास करीने ते वावत जाणीने ते गृहस्थने मनाइ पाडवी के हुं आहार के मकान वापरवानो नथी. [४०८]

મિક્ષુ ચ ચ્વલુ પુટ્ટ^૧ વા અપુટ્ટ^૨ વા જે ઇમે^૩ આહચ્ચ
ગંથા^૪ ફુસંતિ^૫ સે હંતા “હણઈ ચ્વણહ^૬ છિંદહ દહહ પયહ આલુંપહ
વિલુંપહ સહસાકરેહ વિપ્પરામુસહ” । તે ફાસે પુટ્ટો ધીરો અહિયાસણ
અદુવા આચારગોચર-માઝક્ષે તક્કિયાણ-મણેલિસં^૭, અદુવા વઙ્ગુત્તીઓ
ગોચરસ્સ અણુપુવ્વેણ સમ્મં પઢિલેહાણ આચગુત્તે । બુદ્ધેહિં એયં પવેદિતં ।
(૪૦૯)

સે સમણન્ને અસમણન્નસ્સ^૮ અસણં વા [૪] વત્થં વા [૪] નો
પાણ્જા નો નિમંતેજ્જા નો કુજ્જા વેયાવડિયં પરં આઢાયમાણેત્તિ વેમિ ।
(૪૧૦)

૧ પૃષ્ઠા વા ૨ અપૃષ્ઠા વા ૩ ગાથાપતયઃ ૪ આહૃત્ય ઠૌકયિત્વા
ગ્રંથાત્ મહતો દ્રવ્યવ્યયાત્ ૫ ઉપતાપયંતિ ૬ ક્ષણત ૭ અનીદૃશં તર્ક-
યિત્વા ૮ પાર્શ્વસ્થાદે:

કોઈ ગૃહસ્થો મુનિને પૂછી અથવા નહિ પૂછીને મોટું સ્વચ્છ કરી આદાર-
દિક વનાવી મુનિ આગલ ધરે તે મુનિ અશુદ્ધ જાણી ન લ્યે ઇટલે તેઓ તપે અને
કદાચ^૧ મારે અથવા વોલે કે “આ સાધુને મારો, કૂટો, કાપો, વાલો, પચાવો,
લૂંટો, ઝૂંટો, પૂરું કરી દો, વધી રીતે સતાવો.” આવા સંકટમાં આવી પડતાં ધીર
મુનિએ ઘરું સહન કરવું; અથવા પુરુષ વિશેષ વિચારી^૨ સરસ રીતે સાધુનો આચાર
કહી વતાવવા; અથવા યૌન ધરી આત્મગુણ [સદા ઉપયોગી] થઈને ગોચરીની અનુ-
ક્રમે રૂઢી રીતે શુદ્ધિ કરતા રહેવું. એ જ્ઞાનિઓએ કહેલું છે. [૪૦૯]

સંવિગ્ન મુનિએ આદરવાન થઈને અસંવિગ્ન પુરુષને આદાર તથા વત્તાદિક
આપવાં નહિ, તે સંવેધે માગણી પણ ન કરવી અને તેનું વેચાવૃત્ત્ય પણ ન કરવું,
એમ હું કહું છું. [૪૧૦]

૧ વચ્ચે રાજાદિક હોવાથી ૨ સામા પુરુષના સ્વભાવ વિશેરે યોગ્યતાનો
વિચાર કરી.

धम्म-मायाणह पवेइयं माहणेण मतिमया;-समणुन्ने समणुन्नरस असणं वा
(४) वत्थं वा (४) पाएज्जा णिमंतेज्जा कुज्जा वेयावडियं परं आढाय-
माणोत्ति बेमि । (४११)

[तृतीय उद्देशः]

मज्झिमेणं वयसा एगेसंबुज्झमाणा समुद्धिता । (४१२)

सोच्चा मेधावी वयणं पडियाणं निसामित्ता^१ । (४१३)

समयाए धम्मे आरिएहिं पवादिते । (४१४)

ते अणवकंखमाणा अणतिवाएमाणा अपरिग्गहमाणा णो परि-
णाहावन्ति^२ सव्वायन्ति च णं लेगांसि । णिहाय दंडं पाणेहिं पावं कम्मं

१ समता मालंबेत इतिशेषः २ न परिग्रहवन्तः

बुद्धिमान् महान् महावीर प्रभुए कहेलो धर्म समजो. सविग्ग मुनिए संविग्ग
मुनिने आहारवस्त्रादिक आदरपूर्वक आपवां ते संबंधे निमंत्रण पण करवुं, अने
तेमनी चाकरी पण करवी, अेम हुं कहुंछुं. [४११]

त्रीजो उद्देश.

[खोटी शंकानुं निवारण]

मध्यम वयसां केटलाएक जीव श्रितियोय पामी दीवा ले छे. [४१२]

चतुर पुरुषे पंडितोना वचन सांभळी तथा अवधारीने [सयता राखवी]
[४१३]

आर्य तीर्थंकरदेवोए समताए धर्म भाष्यो छे. [४१४]

दीक्षित मुनिओ कामभोगनी अभिलाषा छोडीने कोइ जीवनी पण हिंसा
नहि करता थका तथा क्षत्रो पण परिग्रह नहि धारव थका आखा जगत्मां निःप

અકુચ્વેમાણે એસ મહં અગંથે વિયાહિએ, ઓએ જુતિમસ્સ સેયન્ન^૩
 ઉવવાયં ચવણં ચ ણચ્ચા । [૪૧૫]

આહારોવચયા દેહા, પરીસહપમંગુરા । પાસહેગે સર્વિદિણ્હિં પ-
 રિગિલાયમાણેહિં (૪૧૬)

ઓએ દયં દયતિ [૪૧૭]

જે સંનિહાણસત્થસ્સ^૪ સેયન્ને સે મિક્કસૂ કાલણ્ણે બાલણ્ણે, માયાણ્ણે,
 સ્વણયણ્ણે વિણયણ્ણે સમયણ્ણે પારિગ્ગહં અમમાયમાણે કાલેગુદ્ધાઈ
 અપડિન્ને દુહ્ધાએ છેત્તા ણિયાતિ । [૪૧૮]

તં મિક્કસુ સીયફાસપરિવેચમાણગાયં ઉવસંકમિત્તુ ગાહાવર્ણ^૧

૧ દ્યુતિમતઃ સંયમરય સ્વેદજ્ઞોનિપુણ इत्यर्थः ૪ સયમસ્ય

રિગ્રહી થાય છે. પ્રાણિઓની હિંસા છોડીને પાપના કામ નહિ કરતા થકા તેઓ
 મોહાદા નિર્ગ્રંથ કહેલા છે. એવા મુનિઓ રાગદ્વેષ છોડીને ઓજાદલે એકરૂપ બન્યા
 થકા સંયમના જાણનાર થઈ, દેવતાઓને પણ જન્મમરણ થતાં જાણી પાપનો
 પરિહાર કરે છે. [૪૧૯]

શરીર આહારથી વધે છે ને ટકે છે, છતાં પરીપહો [સંકટો] આવતાં
 તેનું વઠ્ઠ ઘટે છે. જુઓ ઘણાંક કાતર જનો [વ્યસની મનુષ્યો—Men whose or-
 gans are failing] પરિપહોથી સઘળી ઈન્દ્રિયો નરમ પડતાં અસમર્થ બનતા રહે છે.
 [૪૨૦]

પરાક્રમી પુરુષો પરીપહો પડતાં પણ દયા છોડતા નથી. [૪૨૧]

જે મુનિ સંયમમાં કુગલ હોય તેજ મુનિ, કાઠ^૧ વઠ્ઠ માત્રા ક્ષણ વિનય
 તથા સમયના જાણ જાણના. તેવા મુનિ પરિગ્રહની મમતા છોડીને ટાઈમસર ક્રિયા-
 ઓ કરતા થકા અપ્રતિજ્ઞાદલે નિદાનરહિત થઈને. રાગદ્વેષ વધે વાજુ કાપતા થકા
 રૂઢી રીતે સંયમ માર્ગમાં ચાલ્યા જાય છે. [૪૨૨]

તેવા મુનિનું શરીર વચ્ચે તાઢથી ધ્રુજતું હોય તેવામાં કોઈ ગૃહસ્થ કહે

૧ કાઠાદિ પદોનો અર્થ લોકવિજયના પાંચમાં ઉદ્દેગમાં ફુટતોટમાં આપ્યે
 છે.

बूचा :—“ आउसंतो समणा, णो खलु ते गामधम्मा^१ उब्बाहंति ? ”
 “ आउसंतो गाहावइ, णो खलु मम गामधम्मा उब्बाहंति, सीयफासं
 णो खलु अहं संचाएमि अहियासित्तए । णो खलु मे कप्पति अगणि-
 कायं उज्जालेतए वा पज्जालेतए वा कायं आयावेत्तए वा पयावेत्तए वा,
 अण्णेसिं वा वयणाए । (४१९)

सिया से एवं वदंतस्स परो अगणिकायं उज्जालेता पज्जालेत्ता
 कायं आयावेज्जा वा पयावेज्जा वा । तं च भिक्खू पडिलेहाए आगमेत्ता
 आणवेज्जा अणासेवणाएत्ति वेमि । (४२०)

[चतुर्थ उद्देशः]

जे भिक्खू तिवत्थेहिं परिवुसिते पायचउत्थेहिं^२ तस्सणं णो एवं

१ विषयाः २ पात्रचतुर्थैः

के “ हे आयुष्यमान् श्रयण तमने काम तो पीडतो नथीने ? ” त्यारे मु-
 निए तेने कहेवुं के “ हे आयुष्यमान् गृहस्थ, मने कंइ काम पीडतो नथी, किं
 तु ताढ बायछे ते हुं सही शकतो नथी, वेथी शरीर कंपे छे ; मारे कंइ अग्नि
 सलगाववो के बाळवो कल्पतो नथी. तेमज तेना पासे शरीरने तपाववुं करवुं अ-
 थवा बीजाने तेम करवा कहेवुं पण कल्पतुं नथी. ” [४१९]

कदाच मुनिए एम कल्लाथी गृहस्थ पोते अग्नि सलगावी मुनितुं शरीर
 तपावे तो मुनिए ते संबंधी हकीकत जाणीने तेने मनाइ पाडवी के मारे ए अग्नि
 सेववो युक्त नथी. [४२०]

चोथो उद्देश.

[मुनिए कारणयोगे वेदानसादि बाल मरण पण करवां.]

जे साधुने^१ पात्र अने त्रण बत्त होय तेने एवो विचार न थाय के मारे

१ जिनकलीने.

भवति “चउत्थं वत्थं जाइस्सामि”। से^१ अहेसणिज्जाइं वत्थाइं जाएज्जा,
अहापरिग्गहियाइं वत्थाइं धारेज्जा, नो धोविज्जा, नो रएज्जा, नो धोत्त-
रत्ताइं वत्थाइं धारेज्जा, अपलिउंचमाणे^२ गामंतरेसु, ओमचेले। एयंखु
वत्थधारिस्स सामग्गियं । (४२१)

अह पुण एवं जाणेज्जा;—उवतिकंते खलु हेमंते, गिम्हे पडिवन्ने
अधापरिजुन्नाइं^४ वत्थाइं परिद्विज्जा; अदुवा संतरुत्ते, अदुवा ओमचेले,
अदुवा एगसाडे, अदुवा अचेले, लाघवीयं आगममाणे । तवे से
अभिसमन्नागए भवति। जमेयं भगवया पवेदितं तमेव अभिसमेच्चा
सव्वतो सव्वत्ताए समत्तभेव समभिजाणिया । (४२२)

१ यदिपुनः कल्पत्रयं न स्यात् तदा २ अगोपयन् ३ अपरहेमं-
तस्थीतिसहिष्णूनि तु तानि प्रत्युपेक्षयन् बिभर्ति. ४ क्वचित् प्रावृणोति
क्वचित् पार्श्ववर्त्ति बिभर्ति.

ચોથું વસ્ત્ર જોડશે. જો ત્રણ વસ્ત્ર ન હોય તો સૂઝતાં^૧ વસ્ત્ર યાચવાં અને જૈવાં જડે
તેવાં પહેરવાં, વસ્ત્ર ધોવાં કે રંગવાં નહિ^૨, ધોણાં કે રંગેલાં પહેરવાં નહિ, ગામાંતરે
જતાં વસ્ત્ર સંતાડવા નહિ^૩ અને એ રીતે હલ્કાં વસ્ત્ર રાખવાં. એ વસ્ત્રધારી મુનિનો
આચાર છે. [૪૨૧]

હવે જ્યાર મુનિ એમ જાણેકે શીયાલો ગયો હવે ઝનાઢો વેટો ત્યારે જૂના-
જૂનાં વસ્ત્ર પરઠવી નાખવાં^૪ અથવા (વસ્ત્રે ઝનાઢામાં પણ ક્ષેત્રાદિયોગે તાદનો સં-
ભવ હોય તો) કેઈ વસ્ત્રે પાસે રાખવાં અથવા ત્રણમાંથી એક પરઠવી દઈ વે
પહેરવાં અથવા વે પરઠવી એક પહેરવું અથવા તાદ ટલ્લતા વધાં છાંડવાં. કારણ કે
એ રીતે ઉપકરણનું લાઘવ [ઓછાપણું] પ્રાપ્ત થાય છે. આમ કરતાં તપ વરેહું
ગણાય છે. જે એ વધું ભગવાને બાળ્યું તેનેજ જાણીને વસ્ત્રસહિતપણામાં તથા વસ્ત્ર-
હિતપણામાં જેમ વને તેમ સરસ્થાપણુંજ જાણતા રહેવું. [૪૨૨]

૧ સાવુને લેવા ઘટે એવા. ૨ સ્થવિરકલ્પી વર્ષાદિ કારણે વસ્ત્ર ધુસુ સ્વરા-
જિનકલ્પી ન ધુણ. ૩ અર્થાત સંતાડવાની જરૂર ન પડે એવાં હલ્કાં વસ્ત્ર
પહેરવા ૪ છાંડી આપવાં.

જસણં મિલ્લુસ્સ એવં ભવતિ પુટ્ટો સ્વલુ અહમંસિ, નાલ
મહમંસિ સીય્ફાસં અહિયાસિત્તે, સે વસુમં સવ્વસમણ્ણાગયપન્નાણેણં
અપ્પાણેણં કેદ્દ અકરણાણ આવદ્દે, તવસ્સિણો હુ તં સેયં જં સેગે વિહ
માદિણ^૧ । તત્થવિ તસ્સ કાલપરિયાણ । સેવિ^૨ તત્થ વિઅંતિકારણ^૩ ।
ઇચ્છેતં વિમોહાયતણં હિયં સુહ સ્વમં ણિસ્સેયસં આણુગામિયં ત્તિ બેમિ ।

૪૨૩)

૧ આદિવાત્ ૨ વેદાનસમરણકર્તાપિ ૩ વ્યંતિકારકાઽત્ : ક્રિયાકારકઃ

જે સાધુના મનમાં એવો વિચાર ઉપજે કે “ હું ઉપસર્ગમાં સપડાયોહું,
હું શીતાદિક^૧ ઉપસર્ગ સ્વમી શકતો નથી ? ” ત્યારે તે સંયમી સાધુજે જ્યે વને
તેમ સમજવાન થઈને અર્કાર્યમાં^૨ પ્રવૃત્તિ ન કરતાં વેદાનસાદિક^૩ મરણે
મરવું ઉત્તમ છે. ત્યાં પળ તેનો કાલપર્યાયજ છે (એટલે જ્યે ભક્તપરિજ્ઞાદિક^૪
કાલપર્યાયવાલ^૫ મરણ હિત કર્તા છે તેમ જ વેદાનસાદિ મરણ પળ હિતક-
ર્તાજ છે.] તેવી રીતે મરનારા પળ મુક્તિજાણી જાય છે. જ રીતે જ વેદાન-
સાદિક મરણ પળ મોહરહિત પુરુષોનું કૃત્ય છે, હિતકર્તા છે, સુખ કર્તા
છે, વાજવી છે, કર્મ સ્વપાવનાર છે, અને ભવાંતરે તેનું પુણ્ય ચાલી શકે
છે. [૪૨૩]

૧ આદિશબ્દે સ્ત્રી વગેરેના ઉપસર્ગો લેવા. ૨ મૈથુનાદિકમાં. ૩ વેદાનસ
મરણ એટલે આકાશમાં ચાલી મરવું. આદિ શબ્દથી સંપાપાત વગેરે મરણ લેવા.
૪ ભક્ત એટલે ભોજન તેની પરિજ્ઞા એટલે ત્યાગ તેણે કરી મરવું એટલે અણસળથી
મરવું તે વગેરે. ૫ વસ્ત્રતના અનુક્રમવાળા.

કરણાઈ^૧ । (૪૨૭)

આહદુ પરિન્ન^૨, આણક્ષેસ્સામિ^૩, આહડં ચ સાતિજ્જિસ્સામિ
(૧) આહદુ પરિન્ન, આણક્ષેસ્સામિ, આહડં ચ ણો સાતિજ્જિસ્સામિ (૨)
આહદુ પરિન્ન, ણો આણક્ષેસ્સામિ, આહડં ચ સાતિજ્જિસ્સામિ (૩)
આહદુ પરિણં ણો આણક્ષેસ્સામિ, આહડં ચ ણો સાતિજ્જિસ્સામિ (૪)
એવં સે અહાકિદ્ધિ-મેવ ધમ્મં સમહિજાણમાણે સંતે વિરતે સુસમાહિતલેસે
। તત્થવિ તરસ કાલપરિયાણ । સે તત્થ વિઝંતિકારણ । ઇચ્છેતં વિમોહાય-
તણં હિતં સુહં સ્વમં ણિસ્સેયસં આણુગામિયં-તિ વેમિ । (૪૨૮)

૧ કરણાય—તદુપકારાય (સ મિશ્રુઃ પ્રકલ્પં પાલયન્ ભક્તપરિજ્ઞયા
પ્રાપ્તાનપિ જહ્યાત્ નપુનઃ પ્રકલ્પં સ્વંડયેદિતિ શેષઃ) ૨ પરિણં ૩ અન્વે-
ષયિષ્યામિ.

[તેવા મુનિએ એ પોતાનો આચાર પાલતાં ભક્તપરિજ્ઞા નામના મરણે કરીને પ્રાણ
જવા દેવા પળ આચાર સ્વંડવો નહિ.] [૪૨૭]

[ચરખંગી] હું વીજાને માટે લાવીશ, વીજાનું લાવ્યું પણ સ્વાઈશ. [૧] હું
વીજા માટે લાવીશ પણ વીજાનું લાવ્યું નહિ સ્વાઈ [૨] હું વીજા માટે નહિ લા-
વીશ, પણ વીજાએ આગેલું સ્વાઈશ. [૩] હું વીજા માટે પણ નહિ લાવીશ, વી-
જાનું લાવ્યું પણ નહિ સ્વાઈશ. [૪] આ રીતે જેમ પ્રતિજ્ઞા લીધી હાયે તેમજ
કહ્યા મુજબ ધર્મને પાલતો થકો સંકટ પડતાં શાંત અને વિરત વની સારી છે.
શ્યાઓ ધરતો થકો મુનિ (અણસળ કરે) પણ પ્રતિજ્ઞા-ભંગ ન કરે. તેમ કરતાં
પણ તેનો કાલ્પર્યાય^૧ છે. તે મુનિ ત્યાં કર્મક્ષયનો કરનાર છે. એ રીતે એ વિ-
ભેદી પુરુષોનું સ્થાન છે, હિતકર્તા છે, સુખ કર્તા છે, વાજવી છે, કર્મ સ્વપાવનાર
છે અને એનું સુકૃત ભવાંતરે પણ ચાલે છે, [૪૨૮]

૧ કાલ્પર્યાય પટલે વાર વર્ષની સંલેખનથી શરીર ઘસવી અણસળ કરવું તે.

[षष्ठ उद्देशः]

जे भिक्षू एगेण वत्येण परिवुसिते पायवितिण्ण, तस्स णो एवं भवइ, “वितियं वत्य जाइस्सामि” । से अहेसणिज्जं वत्य जाएज्जा, अघापरिग्गहियं वा वत्यं धारेज्जा । जाव गिम्हे पडिवन्ने, अघापरिजुत्तं वत्यं परिट्टवेज्जा । अदुवा एगसाडे अदुवा अचेले लाघवियं आगममाणे । तवे से अभिसन्नागाए भवइ । जहेयं भगवया पवेइयं तमेव अभिसमेच्चा सच्चओ सच्चत्ताए समत्तमेव समभिजाणिया । (४२९)

से भिक्षू वा, भिक्षुणी वा, असणंवा (४) आहारेमाणे णो वामाओ हणुयाओ दाहिणं हणुयं संचारेज्जा आत्ताएमाणे, दाहिणाओ वा

छठो उद्देश.

[धैर्यवन्त मुनि ए इंगित मरण^१ करवुं.]

जे साहु पासे पात्रा साये मात्र एकज वत्त होय,^३ तेने एम चिंता नहि घवानी के हुं बीजुं वत्त मागीन. ते मुनि ययायोग्य वत्त याचे, अने जेवुं मळे तेवुं पहेरे; ऊनाओ आवतां ते परिजीर्ण वत्त परठवी थे; अथवा ते एक वत्त पहेरे पण अंते छांडी करीने वत्त रहित थइ निश्चित थाय एम कुर्यायी तेने इ प्राप्ता थाय छे. माटे जेम भगवाने भाप्युं तेनेज जाणी करीने जेम बने तेम समपणुं समजता रहेवुं. [४२९]

साहु अथवा साध्वीए, असनादिक आहार करतां स्वाद मेळववा माटे ते आहारने डावा गाल्यी जमणा गाले न लाववुं अने जमणायी डावे न लाववुं. आम स्वाद नहि लेवायी यणी पंचात ओछी घवानी, तथा तप पण प्राप्त थाय छे. माटे जेम भगवाने कहुं छे तेनेज जाणीने जेम बने तेम समपणुं जाणता रहेवुं.

१ इंगित एटले सांकेतिक एटले के आटला प्रेदशमांज मारे इरवु फरवुं एवा टराववारुं अगस्त्य करीने शरीर छांडवुं ते इंगित मरण कहैत्तय. २ तेचो अभिग्रह लीयेले होवारी.

हणुयाऔ वामं हणुयं णो संचारेज्जा आसाएमाणे । से अणासायमाणे
लाघवियं आगममाणे । तवे से अमिसमन्नागए भवइ । जहेयं भगवता
पवेइयें तमेव अभिसमेच्चा सव्वतो सव्वताए समत्त—मेव समभिज्जाणिया।
(४३०)

जस्स णं भिक्खुस्स एवं भवति;—से गिलाणामि च खलु अहं
इमंमि समए इमं सरीरगं अणुपुब्बेण परिवहित्तए, से अणुपुब्बेण आहारं
संवद्देज्जा । आहारं अणुपुब्बेण संवदित्ता कसाए पयणू किच्चा समाहियं-
च्चे फलगावयद्वी उट्ठाय भिक्खू अभिनिव्वुडच्चे, अणुपचिसित्ता गामं
वा, णगरं^१ वा, खेडं^२ वा, कव्वडं^३ वा, मडंबं^४ वा, पट्ठणं^५ वा, दोणमुहं^६

१ कररहितं २ धूलिप्राकारवेष्टितं ३ क्षुल्लकप्राकारवेष्टितं ४ अ-
र्द्धतृतीयगव्यूतांतर्ग्रामरहितं ५ जलस्थल भेदभिन्नद्विविधं ६ जलस्थलनि-
र्गमप्रवेशं

[४३०]

जे मुनिनो एवो अभिप्राय थाय के हुं आ वखतमां^१ हवे आ शरीरने
क्रियानां^२ क्रममां धरतां थकां अशक्त 'थाऊं हुं,' ते मुनिएं अनुक्रमे^३ आहारने
घटाडवो, अने तेम करीने कपायो पातला करी शरीरथी थता व्यापारो नियमीने
फळकनी^४ माफक रहेता थकां रोगादिक आबी' पढतां तैयार थइ शरीरना संताप
थी रहित थइ धैर्यधरी इंगित मरण करवुं. ते आ रीते के गाम, नगर, खेड-
कंसवो, प्रगणो, पाटण, बंदर, आगर, आश्रम, यात्रास्थळ, व्यापारस्थळ, के रा-

१ रोगादिक धवायी अथवा लुखा आहारथी शरीर क्षीण थइ जवायी,
२ आवश्यकतादिक क्रियाओमां ३ छट अग्रमादिक्रमे, नहि के वार वर्षनी संलेख-
नाना क्रमे, कारण के मांडु माणस कंड तेढलो वखत टकी शके नहि. ४ जेम
फळक [पाथीयुं] कपातां घडातां वयुं सहन करे तेम वयुं सहन करतां थकां

વા, આગરં^૧ વા, આસમં^૨ વા, સંણિવેસં^૩ વા, ણિગમં^૪ વા, રાયધાણિં વા, તણાઈં જાણજ્જા । તણાઈ જાણજ્જા સે તં—માયાણ એગંત—મવક્કમિજ્જા । એગંત મવક્કમિજ્જા અપ્પંદે અપ્પપાણે અપ્પવીણ અપ્પહરણ અપ્પોસે અપ્પોદણ અપ્પુત્તિંગ પણય-દગ-મટ્ટિય-મક્કડાસંતાણણ પડિલેહિય [૨] પમજ્જિય [૨] તણાઈં સંથરેજ્જા । તણાઈં સંથરેજ્જા એત્થવિ સમણે ઇત્તરિયં કુજ્જા । [૪૩૧]

તં સચ્ચં સચ્ચવાદી ઓણે તિણ્ણે છિણ્ણકહંકહે આતીતદ્દે અણાતીતે, ચેચ્ચાણ મિહરં કાયં, સંવિહૂણિય વિરૂવરૂવે પરીસહોવસગ્ગે; અરિંસ વિ—સંભણ્યાણ, મેરવ—મણ્ણચિન્ને । તત્થવિ તસ્સ કાલપારિયાણ । સેવિ તત્થ વિયંતિકારણે ઇચ્છેતં । વિમોહાયયણં હિતં સુહં સ્ખેમં ણિસ્સેયસં આણુગામિ-

૧ સ્વર્ણાકરાદિ ૨ તાપસાવસથઃ ૩ યાત્રાગતજનાવાસઃ ૪ પ્રભૂતતરવણિગ્વર્ગાવસથઃ

જધાનીમાં જડને દર્ભ વિગેરે તળાવલા માગી આવવાં. તે લડને એકાંત સ્થલમાં જવું. ત્યાં જડ, કીડિઓનાં ઇંદા, જીવજંતુ, વીજ, વનસ્પતિ, જાકલ, પાણી, કીડિઓના નાગરા,^૧ લીલફુલ, લીલી માટી, તથા કરોલિઆથી રહિત જમીનને રુડી રીતે જોડે પુંજી પ્રમાણી, દર્ભ પાથરવા. અને ત્યાં એવે વચ્ચે ઇત્તરિક^૨ પટલે પાદપોપગમ મરણના દિશાએ થોડી મુશ્કેલીવાળું ઇંગિત મરણ કરવું. [૪૩૧]

સત્યવાદી પરાક્રમી, સંસારનો પાર પામેલ, “ કેમ કરીશ ” એવી વીકથી રહિત, રુડી રીતે વસ્તુસ્વરૂપને જાણનાર, સંસારમાં નહિ ફસેલ, મુનિ જિનપ્રવચનના વિશ્વાસથી ભયંકર પરીપક્ષ તથા ઉપસર્ગ અવગણીને આ વિનશ્વર શરીરને છાં-ટતાં થકાં સ્વેચ્છા સત્ય અને દુઃખ કામ વગેરે છે. આમ કરતાં પણ તેનો કાલ-પર્યાય [સંલેખના] જ ગણાય છે. તે મુનિ આ સ્થલે પણ અંતઃક્રિયા કરે છે. એ રી-તે એ ઇંગિત મરણ વિમોહી પુરુષોનું સ્થાન છે, હિતકર્તા છે, સુખકર્તા છે, વાજવી ? દરકીડીયારાં ૨ અહીં સાગારી અણસણ ન લેવું કેમકે તે જિનકલ્પીને ન સંભવે.

यं—ति चेमि । (४३२)

—१०—

[सप्तम उद्देशः]

जे भिक्खू अचेले परिवुसिते. तस्स णं एवं भवति, चाएमिं^१ अहं तणफासं अहियासित्तए, सीयंफासं अहियासित्तए, तेउफासं अहियासित्तए, दंसमसगफासं अहियासित्तए, एगतरे अन्नतरे विरूवरूवे फासे अहियासित्तए; हिरिपडिच्छादणं च णो संचाएमि अहियासित्तए^२ एवं स कप्पति कडिबंधणं धारित्तए । (४३३)

अदुवा तत्थ परक्कमंतं भुज्जो अचेलं तणफासा फुसंती, सीयफासा फुसंति, तेउफासा फुसंति, दंसमसगफासा फुसंति, एगयरे अन्नयरे विरूवरूवे फासे अहियासेति अचेले लाघवियं आगममाणे । तवे से अभिस्समन्नागए भवति । जहेतं भगवया पवेदियं तमेव अभिस्समेच्चा

१ शक्नोमि २ ह्रीप्रच्छादनं त्यक्तुं न शक्नोमि.

छे, कर्म खपावनार छे अने भवांतरे एनुं सुकृत साथे चाले छे [४३२]

सातमो उद्देश.

[पादपोषणमन मरण.]

जे साधु वस्त्ररहित [दिगंबर] होय, तेने एवुं थशे के हुं घासनो स्पर्श खमी शकुंछुं, ताप खमी शकुंछुं, दंस के मशकनो^१ उपद्रव खमी शकुंछुं अने बीजा पण अनुकूल प्रतिकूल परीपह खमी शकुंछुं; पण नग्न रहेतां लज्जा परीपह खमी शक्तो नथी, ते साधुए कटिबंध वस्त्र [चोलपट^२ राखवुं.] [४३३]

जो लज्जा जीती शकाती होयतो अचेल [वस्त्र रहित] ज रहेवुं. तेम रहेतां

१ मच्छर २ चरोटो [अपभ्रंश]

सव्वओ सव्वत्ताए समत्त—मेव समभिजाणिआ । (४३४)

जस्सणं भिक्खुस्स एवं भवति;—अहं च खलु अन्नेसिं भिक्खूणं असणं वा [४] आहट्ठु दलइस्सामि, आहडं च सातिज्जिस्सामि [१] जस्सणं भिक्खुस्स एवं भवति;—अहं च खलु अन्नेसिं भिक्खूणं असणं वा० आहट्ठु दलइस्सामि' आहडं च णो सातिज्जिस्सामि [२] जरसणं भिक्खुस्स एवं भवति;—अहं च खलु असणं वा० आहट्ठु नो दलइस्सामि आहडं च सातिज्जिस्सामि [३] जरसणं भिक्खुस्स एवं भवति;—अहं च खलु अण्णेसिं भिक्खूणं असणं वा० आहट्ठु नो दलइस्सामि आहडं च णो सातिज्जिस्सामि (४)—अहं च खलु तेण अघातिरित्तेणं अधेसणिज्जेणं अघापरिग्गहिणुणं असणेणं वा० अभिकंख साहम्मियस्स कुज्जा

वृणस्पर्श, ताढ, ताप, दंशमशक, तथा बीजा पण अनेक अनुकूल प्रतिकूल परीषद् आवे ते सहन करवा. एम कर्माथी लाघव [अल्पचिन्ता] प्राप्त थाय छे, अने तप पण प्राप्त थाय छे. माटे जेम भगवाने कहुं छे तेनेज जाणी जेम वने तेम समपणुं जाणता रहेवुं. [४३४]

[चउभंगी] जे साधुना मनने एम थाय के हुं बीजा साधुने आहारादिक लावी आपीश, अने हुं पण बीजातुं लइश [१]; अथवा लावी आपीश पण लइश नहि [२]; अथवा हुं नहि लावी आपुं पण लावेतुं लइश. [३] अथवा हुं बीजा माटे लावीश पण नहि अने लइश पण नहि. [४] [ए रीते चउभंगीथी प्रतिज्ञा करे अथवा आ प्रमाणे छूटी प्रतिज्ञा करे के] मारे मारा खपथी वधेला यथायोग्य जेवा मळेल तेवा आहारादिकथी निर्जराना अर्थे साधर्मि मुनिनुं उपकारार्थे वैयावृत्त्य करवुं. अथवा मारुं कोइ तेवी रीते आहारादिक आपी वैयावृत्त्य करे ते स्वीकारीश. जे माटे एवी प्रतिप्राथी लाघव प्राप्त थायछे. तप प्राप्त थायछे. माटे जेम भगवाने

कसाए पयणुए किच्चा, अप्पाहारो तितिवखए;
 अहभिकंखू गिलाएज्जा, आहारस्सेव अतियं ।३। (४४०)
 जीवियं णाभिकंखेज्जा, मरणं णावि पत्थए;
 दुहतोवि ण सज्जेज्जा, जीविते मरणे तहा ।४।
 मज्जत्थो णिज्जरापेही, समाहि-मणुपालए;
 अंतोबहिं विउस्सज्ज, अज्झत्थं मुद्ध-मेसए ।५। (४४१)
 जं किंचि बक्कमे जाणे, आउक्खेमस्स अप्पणो;
 तस्सेव अंतरच्चाए, खिप्पं सिक्खेज्ज पंडिए ।६। (४४२)
 गामे वा अदुवा रण्णे, थंडिलं पडिलेहिया;
 अप्पंपाणं तु विन्नाय, तणाइं संथरे सुणी ।७। (४४३)

कपाय पातला करी आहार गटावी [संकट] सहन करतो थका जो साधु
 वदाच आहार विना बहु ज मुंझाय तो तदन आहारनो त्याग करी अणसण करे
 अथवा समाधि राखवा माटे थोडो वखत आहार लइ पछी संलेखणा चलावे.
 (४४०)

मुनिए अणसण करतां जीवुं पण न इच्छुं तेय मरुं पण न इच्छुं.
 जीवित अने मरण ए वन्नेमां आशा न वांधवी. किंतु समभावी थइ निर्जरानी
 इच्छा धरतां थकां समाधि पाळ्या करवी. अंदरना [कपाय] अने बाहेरना (शरीरा-
 दिक) छोडीने पवित्र अंतःकरण (राखवा) चहावुं. [४४१]

(ओचित्यो कंड रोग उत्पन्न थाय तो समाधिने इच्छता मुनिए) पोताना
 पाळवाना जे उपाय मालम होय ते उपाय अणसणना अंदर करी लइ
 समाधि मेळवी पाछी पण संलेखणा करवी. [४४२]

गामयां अथवा अरण्यमां स्थंडिल^१ तपाशीने तेने जीवजंतु रहित जाणीने
 दांदां दर्भादि तृणोथी त्यां संधारो पाधरवा. [४४३]

अणाहारो तुअद्वेज्जा, पुट्ठो तत्थ हियासए;
 णातिवेलं उवचरे, माणुस्सेहिं वि पुट्ठए । ८ । [४४४]
 संपप्पगा य जे पाणा, जे उ उड्ढ—महे—चरा;
 भुंजंते मंससोणीतं, ण छणे ण पमज्जए । ९ । [४४५]
 पाणा देहं विहिंसंति, ठाणातो ण विउब्भमे;
 आसवेहिं विवित्तेहिं, तिप्पमाणो हियासए । १० ।
 गंथेहिं विवित्तेहिं, आउकालस्स पारए; [४४६]
 पग्गाहिअतरगं^१ चेयं, दवियस्स वियाणतो । ११ । [४४७]
 अयं से अवरं धस्से, णायपुत्तेण साहिए;

१ इत्त इंगितमरणसूत्रं. प्रगृहीततरकं श्रेष्ठतरामित्यर्थः

ते संयारा पर आहार त्याग करी (अणसण करी) मुनिए शयन करवुं. अणसणमां जे परीषह के उपसर्ग [दुःख तथा संकट] ऊभजे ते सहन करवां. वो मनुष्यो तरफथी उपसर्ग थाय तो मर्यादा उल्लंघनी नाहे. (आर्चन्यानामां नो पडवुं.) [४४४]

फरता जंतुओ^१ पक्षिओ^२, राष्पादि जंतुओ, मांतभक्षी प्राणीओ^३, अने रक्तभक्षी प्राणिओ^४ अणसणमां रहेल मुनिने उपद्रव करे तो मुनिए हाथ विगेरेथी तेमने मारवुं नहि अने रजोहरणादिकथी शरीरने प्रमार्जवुं पण नहि. [४४५]

जंतुओ मारुं शरीर खाए छे पण यारा गुणो नथी खाता, एम विचारि मुनिए ते ठेकाणैथी ऊठी वीजे स्थळे न जवुं, आश्रमो^५ छांडीने आनंदयां रां. सर्व सहन करवुं. कळी जूदा जूदा शास्त्रोने सांभलतां अथवा जूदी जूदी जातनो पारिग्रह छांडतां पोतानुं आयुष्य पूरुं करवु. [४४६]

हवे जे संयमी मुनि गीतार्थ^६ होय तेवा मुनि इंगितमरण नामनुं अणसण करे छे. ते अणसण घणी काठिन रीते लेवाय छे. (४४७)

१ कीडिओ प्रमुख. २ गीधविगेरे ३ सिंहादि ४ मछर जेवा. ५ कपाय विगेरे पापना हेतुओ. ६ जघन्यथी पण नवपूर्वी होवा जोइए.

આયવજ્જં પડીયારં વિજહેજ્જા તિહા તિહા । ૧૨ । [૪૪૮]
 હરિણસુ ણ ણિવજ્જેજ્જા, થંડિલં મુણિઆ^૧ સણ;
 વિઉસ્સજ્જ અણાહારો, પુટ્ઠો તત્થ હિયાસણ । ૧૩ । (૪૪૯)
 ઇંદિણહિં ગિલાયંતે, સમિયં આહરે મુણી;
 તહાવિ સે અગરહે, અચલે જે સમા હિણ । ૧૪ । ૪(૫૦)
 અભિક્કમે પઢિક્કમે, સંકુચણ પસારણ;
 કાયસાહારણદ્વાણ, ઇત્થંવાવિ અચ્ચેયણે । ૧૫ । (૪૫૧)
 પરિક્કમે પરિકિલંતે, અદુવા ચિદ્દે અહાયતે; ^૨
 ઠાણેણ પરિકિલંતે, ણિસિણજ્જા ય અંતસો । ૧૬ । (૪૫૨)

૧ જ્ઞાત્વા ૨ યથાયત:

એ અણસણમાટે જ્ઞાતપુત્ર વીર પ્રમુણ એમ કહેલું છે કે તે અણસણસંસ્થિત મુનિએ જાતે જ ઉદ્વર્તનાદિ^૧ ક્રિયાઓ કરવી વીજા પાસે ત્રિવિધે ત્રિવિધે ન કરાવવી. (૪૪૮)

લીલોતરીવાળી જગ્યામાં ન સૂવું કિંતુ નિર્જીવ સ્થાંડિલમાં શયન કરવું આહારને ત્યાગીને જે ઉપસર્ગો થતા રહે તે સહન કરવા. (૪૪૯)

વળી ઇન્દ્રિયો^૨ વહુ અકઢાય ત્યારે તે ઇન્દ્રિયાને હેરવી ફેરવીને આત્માને સમાધિમાં રાખવો. કારણ કે જેમ તેમ કરતાં પણ જે સમાધિવંત રહે છે તે પવિત્ર અને અચલ કહેલો છે. [૪૫૦]

એ અણસણમાં નિયામિત કરેલી ભૂમિમાં શરીરના સહજ ટકાવ માટે જવું આવવું, વેસવું, ચરણાદિક પસારવા ઘોરા ક્રિયાઓ કરી શકાય છે. અને જો કોઈ સમર્થ મુનિ હોય તો તેણે અચેતન (નિર્જીવ વસ્તુ) માફક અંડગજ થઈ રહેવું. [૪૫૧]

પણ તેમ નાહિ કરી શકતા મુનિએ વેશી વેશી થાકી જતાં (સમાધિના આર્થ)] હરવુંફરવું, અથવા દ્વર્તા ફરતાં થાકેલા મુનિએ યતનાપૂર્વક વેસવું, અને ચે સવાધી થાકી જતાં શયન પણ કરવું. [૪૫૨]

૧ ઉદ્વર્તન-ઝડવું, પરિવર્તન-પાસું ફેરવવું, ઉચ્ચાર. સ્વરચુ જવું, પ્રથવણ-પિગાવ કરવા જવું, इत्यादि ક્રિયાઓ. ૨ કરચરણાદિક.

आसीणे णेलिसं मरणं, इंदियाणि समीरए;
 कोलावासं समासज्ज, वितहं पादुरेसए^१ । १७। [४५३]
 जओ वज्जं समुप्पज्जे, ण तत्थ अवलंबए;
 ततो उक्कसे अपाणं, सव्वे फासे अहियासए । १८। [४५४]
 अयं^२ चायततरे सिया, जो एवं अणुपाळए;
 सव्वगायणिरोधेवि, ठाणातो ण विउब्भमे । १९। [४५५]
 अयं से डत्तमे धम्मे, पुव्वझाणस्स पग्गहे;
 आचरं पडिलेहिता, विहो^३ चिद्व माहणे । २०। [४५६]
 अचित्तं तु समासज्ज, ठावएतत्थ अप्पयं;
 वोसिरे सव्वसो कायं, ण मे देहे परीसहा । २१। (४५७)

१ गवेषयेत् २ पादपोषगममरणविधिः ३ अनुपालयेदित्यर्थः कार्यः

आवा अणसणमां उजमाल थएला मुनिए पोतानी इंद्रियो तेमना विषयोथी
 खूब खेंची लेवी. अवष्टंभना माटे (अढेलवा माटे) जे मुनिओ पोतानी पौठ पा-
 छल पाटिउं राखे छे ते सुषिर होय तो ते बदलावी वीजुं लेवुं. (४५३)

कारण के जेथी पाप उत्पन्न थाय तेतुं अवलंबन न करवुं. माटे सर्व सदोष
 योगोथी आत्माने दुर करीने सर्व परीषद तथा उपसर्ग सहेवा. (४५४)

(हवे पादपोषगम अणसण कहे छे) जे मुनि सर्व शरीर अकडातां पण
 जे स्थानमां अणसण करेलुं होय ते स्थानथी लवलेष पण न डगे अने ए रीते जे पा-
 दपोषगम अणसण पाळे ते सर्वथी अधिक काम जाणवुं. [४५५]

आ अणसण सर्वथी उत्तम छे, कारण के ए पेहेला बतावेला भक्तपरिज्ञा
 तथा इंगितमरण ए वन्ने अणसणोथी मुश्केल छे. [एनी विधि आ रीते छे] अचिर
 एटले निर्जीव भूमि तपाशीने त्यां वेशीने ए अणसण आदरवुं. (४५६)

मतलब ए के अचित्त स्थंडिल अथवा फळक मेळवीने त्यां पोते स्थित थवुं,
 अने आखा शरीरने वोसराववुं. [पछी परीषद के उपसर्ग थाय तो विचारवुं के]
 मारा शरीरमां परीषद छे ज नहि. [शरीर ऊं मारुं नथी त्यारे तेना परीषद ते
 मारे शेना होय] (४५७)

जावज्जविं परीसहा, उवसग्गा इति संखया;
 संवुडे देहमेयाए, इतिपन्ने धियासए । २२। (४५८)
 भिउरेसु न रज्जेज्जा, कामेसु बहुतरसु वि;
 इच्छालोभं ण सेवेज्ज, धुवं वन्नं सपेहिया । २३। (४५९)
 सासएहिं णिमंतेज्जा दिव्वमायं ण सदहे;
 तं पडिबुज्झ माहणे, सव्वं नूमं विधूणिया । २४। (४६०)
 सव्वदेहिं अमुच्छिए, आउकालस्स पारए;
 तितिकख^१ परमं णच्चा, विमाहन्नतरं हितं—ति बेमि । २५।
 (४६१)

१ (उपसंहारसूत्रं)

वळी विचारवुं के ज्यां लगी जीवीश त्यां लगी परीपहोपसर्ग सहेवाना छे
 एम धारीने “मैं शरीरथी जूदो थवा माटे ज शरीरनो त्याग करेलो छे ? ” एम
 विचारी पंडित मुनिए सर्व परीपहोपसर्ग सहन करवा. (४५८)

वळी आवे बखते कदाच कोइ राजादिक त्यां आवी अनेक लालचो वतावे
 मुनिनुं मन डगावे तो पण मुनिए ते क्षणभंगुर शब्दादिक विषयोमां राग करवो
 नहि. सदा स्थिर रहेनारी यशक्रीति विचारिने मुनिए इच्छालोभ एटले “ हुं चक्र-
 वर्ती थाउं ” ए विगेरे निदान न करवा. [४५९]

वळी कोइ कदाच शाश्वत एटले अनर्गल द्रव्यथी मुनिने निमंत्रणा करे
 तो मुनिए चितववुं के मारुं-जरीर ज शाश्वत नथी माटे ए द्रव्य शाश्वत सी रीते
 वने. ” वळी कोइ देवता आवी माया वतावे तो ते पण मानवी नहि ; किंतु सर्व
 जंजाळ दूर करिने हे मुनि, तुं समज के ए नकी देवमायाज छे. [४६०]

ए रीते सर्व विषयोमां अमूर्च्छित थइने मुनिए आयुकाळना पारंगामी थवुं
 [उपसंहार] ए रीते ए त्रणे मरणोमां उत्कृष्ट तितित्वा [सहनशीलता] रहेली
 होवाथी स्वप्रोत्पत्तातुसारे. नवे ते मरण कल्याणकर्ता छे (४६१)

उपधानश्रुताख्य नवम मध्ययनम्

[प्रथम उद्देशः]

अहासुयं वदिस्सामि, जहा से समणे भगवं उट्ठाय;
 संखाय^१ तंसि हेमंते, अहुणापव्वइए रीयत्था^२ । १ । ४६२)
 णोचेविमेण^३ वत्थेण, पिहिस्सामि तंसि हेमंते;
 से पारए आवकहाए, एयं^४ खु अणुधम्मियं तस्स । २ ।
 (४६३)

१ ज्ञात्वा २ रीयतेस्म-विजहार इत्यर्थः ३ नचैवानेन ४ वस्त्रधारणं

अध्ययन नवमं.

उपधानश्रुता.

— :::: —

पहेलो उद्देश.

— :: —

(महावीर स्वाभिनो विहार)

(हे जेवू,) में जेम सांभळ्युं छे तेम कहुं हूं के श्रमण भगवान [महावीरे]
 दीक्षा लइने हेमंत रतुमां तरतज विहार कर्यो. [४६२]

(तेमने इंद्रे एक देवदूष्य वल्ल आपेलुं हतुं पण) भगवाने नथी विचार्युं
 के ए दल्लने हूं शियाळायां पहेरील. ते भगवान तो जीवितपर्यंत परीषहोना स-
 हनार हता. मात्र वधा तीर्थकरोना रिवाजने अनुसरीने तेमणे [इंद्रे आपेलुं]
 वल्ल धर्युं हतुं, [४६३]

ચત્તારી સાહિય માસે, બહવે પાણજાડયા આગમ્મ,
અભિરુજ્ઞ કાયં વિહરિંસુ, આરુહિયા^૧ ણં તત્થ હિંસિંસુ ।૩।

(૪૬૪)

સંવચ્છરં સાહિયં માસ, જં ણ રિક્કાસિ^૨ વત્થગં ભગવં,
અચેલ્લે તતો ચાઈ, તં વોસજ્જ વત્થ-મળગારે ।૪। (૪૬૫)
અદુ^૩ પોરિસિં^૪ તિરિયભિત્તિં, ચક્ખુ-માસજ્જ^૫ અંતસો જ્ઞાતિ^૬;
અહ ચક્ખુમીયા^૭ સહિયા^૮ તે^૯, હંતા હંતા ૧૦.બહવે કંદિસુ
।૫। (૪૬૬)

સયણેહિં^{૧૧} વિતિમિસેહિં, ઇત્થીઓ તત્થ સે પરિન્નાય;

૧ આરુહ્ય ૨ ક્તયત્વાન્, ૩ અથ ૪ પુરુષપ્રમાણવીથિં ૫ સાવધાનોભૂત્વા
૬ ધ્યાયતિ ૭ દર્શનમીતાઃ ૮ સંહિતા મિલિતાઃ ૯ ડિંભાઃ ૧૦ હૃત્વા
હૃત્વા ૧૧ શયનેષુ-વસન્નિષુ

[ભગવાનના શરીરે દીક્ષા લેતી વખતે પુષ્કળ સુગંધિ વાસક્ષેપ વર્ષેલો હો-
વાથી] ચાર મહિના લગી ઘણા ભ્રમરાદિક જંતુઓ તેમના શરીરને વલગતા હતા
અને માંસ તથા લોહી ચૂસતા હતા. [૪૬૪]

ભગવાને લગભગ તેર મહિના લગી તે [હિંદ્રે દીધેલું] વસ્ત્ર સંકથપર ધર્યું હતું.
પછી તે વસ્ત્ર છાંંડીને ભગવાન વસ્ત્રરહિત અળગાર થયા [૪૬૫].

ભગવાન સાવધાન થઈ પુરુષપ્રમાણ માર્ગને ઇર્યાસામિતિથી શોધીને ચાલતા
હતા. આ વખતે માના ઘાલકો તેમને દેશી ભયભ્રાંત થઈ એકઠા મળી તેમને
લાઠમૂઠ^૧ ઘેરેથી મારતા મારતા રડવા લાગતા. [૪૬૬]

મળી ભગવાન, ગૃહસ્થ અને તીર્થકરોથી સેલમેલ થઈ વસ્ત્રિર્મા રહેતા
ત્યારે જો સ્ત્રિઓ તેમને પ્રાર્થના કરતી તો તે ભગવાન તે સ્ત્રિઓને શુભમાર્ગની
અર્મળાઓ^૨ ગળીને તેમનો પરિહાર કરતા યકા મૈથુન નહિ સેવતા. એ રીતે તેઓ

૧ લાક્ષડી-મુઠી ૨ આગલિયા રૂપ —વિષ્ણ કરનાર.

सागारियं ण सेवइ, इति से सयं पवेसिया^१ ज्ञाति ।६।

(४६७)

जे केइ इमे अगारत्था, मीसीभावं पहाय से ज्ञाति;

पुट्ठेवि णाभिभासिंसु, गच्छति णाइवत्तती अंजू ।७। (४६८)

णो सुगर—मेत—मेगेसिं, णा भिभासे अभिवायमाणे;

हयपुच्चो तत्थ दंडेहिं, लूसियपुच्चो^२ अपुत्तेहिं ।८। (४६९)

फरुसाइं दुत्तितिक्खाइं, अतिअच्च^३ मुणी परक्कममाणे;

आघयणहगीताइं, दंडजुज्झाइं मुट्ठिजुज्झाइं ।९। (४७०)

गढिए मिहोकहासु, समयंमि णायपुत्ते विसोगे अदक्खु;

१ आत्मानं वैराग्यमार्गेप्रविश्य. २ हिंसितपूर्वः ३ अतिगत्य

पेते पोताना आत्माने वैराग्यमार्गमां लावीने धर्मध्यान ध्याता होता. [४६७]

भगवान्, गृहस्थो साथे हल्लवुं मल्लवुं छोडीने ध्याननिमग्न रहेता. गृहस्थो कइ पूछता तो तेमना साथे ए बखते भगवान् बोलता नहि पण पोतानुं हित संपादन करवा चाल्या जता होता. सरल स्वभावी भगवान् ए रीते मोक्ष मार्गने अनुदर्शता होता. [४६८]

भगवान्ने कोइ बखाणता तो तेना साथे पण कशुं बोलता नहि, तेमज जे पुण्यहीन अनार्यों तेमने दंडादिकथी मारता के बाळ खेंचीने दुःख देता तेमना तरफ कोप करता नहि. [एवुं प्रवर्चन खरे एवा महापुरुषो ज करी शके छे. प्राकृत जनोथी एम वर्तवुं मुश्केल छे.] [४६९]

बळी भगवान्, नहि खमी शकाय एवा कठोर परीषद्दीनी कशी दरकार नहि करता अने लोकोथी थवा नृत्य के गीतमां राग नहि धरतां; तथा दंडयुद्ध के मुष्टियुद्धनी बातो सांभली उत्सुक नहि बनता. [४७०]

कोइ बखते ज्ञातनंदन भगवान्, स्त्रीओने परस्परनी कामकथामां तल्लीन थएली जोता तो त्यां रागद्वेषरहित मध्यस्थपणे रहेता. ए रीते एवा जवरजस्त संकटो पर कशुं पण लक्ष नहि आपतां ज्ञातपुत्र भगवान् संयममां प्रवर्त्त्या जता

एताइं सो उरालाइं, गच्छति णाचपुत्ते असरणाए । १०।
 अवि साहिए दुवासे सीतोदं अमोच्चा णिक्खंतें;
 एगत्तगाए पिहियच्चे, से अहिन्नायदंसणे संते । ११। (४७२)
 पुढविं च आउक्कायं, तेउक्कायं च वाउक्कायं च;
 पणगाय बीयहरियाइं, तसकायं च सव्वसो णच्चा । १२।
 “एयाइं संति” पडिलेह, चित्तमंताइं से अभिन्नाय;
 परिवज्जियाण विहरित्था, इति संखाए से महावीरे । १३।

(४७३)

अदु थावरा तसत्ताए, तसजीवा य थावरत्ताए;
 अदुवा सव्वजोणीया सत्ता कम्मुणा कप्पिया पुढो बाला । १४।

(४७४)

भगवं च एव—मनेसीं, सोवहिए हु लुप्पती बाले;

हता. [४७१]

भगवाने दीक्षा लीधा अगाउ लगभग वे वर्षथी थंडुं पाणी पीवुं छाडंयु हुतुं.
 ए रीते तेओ वे वर्ष लगी अचित्त जळ पीता थका एकत्वभावना भावता कषायरूप
 अग्नि उपशमावीने शांत वन्या थका तथा सम्यक्त्वभावथी भावित रहेता थका
 दीक्षित थया. [४७२]

भगवान, पृथ्वी, जळ, अग्नि, वायु, सेवाळ—बीज—लीलोतरीरूप, वन-
 स्पति, तथा तसकाय ए वन्याने “छता” अने “सज्जवि छे” एम गणीने तेना
 आरंभनो परीहार करी विचरता. [४७३]

वळी स्थावर जीवो कर्मानुसारे भवांतरे त्रसरूपे पण ऊपजी शके छे अने
 तस जीवो स्थावररूपे पण ऊपजे छे. अथवा रागद्वेष सहित सर्व जीवो कर्मानुसारे
 सर्व योनिओमां ऊपजता रहे छे. [एम संसारनी विचित्रता रहेली छे एवं भगवान-
 न विचारता] [४७४]

अने एम भगवान महावीरदेवे विचारीने जाण्युं के उपाधिसहित^१ अज्ञानी

१ उपाधि—उपाधि—ते वे प्रकारनी छे द्रव्योपाधि तथा भावोपाधि.

कम्मं च सव्वसो णच्चा, तं पडियाइक्खे पावगं भगवं । १५ ।

(४७५)

दुविहं संमेच्च मेहावी, किरिय—मक्खाय मणेलिस् णाणी;
आयाणेसोय—मतिवाय, सोयं जोगं च सव्वसो णच्चा । १६ ।

(४७६)

अतिवातियं^१ अणाउट्ठिं^२, सय—मन्नेसिं अक्खेणयाए;
जस्सि त्थिओ परिन्नाया सव्वकम्मवहा उ से अदक्खू^३ । १७ ।

(४७७)

अहाकडं न से सेवे, सव्वसो कम्मुणा बंधं अदक्खू;
जंकिंचि पावगं भगवं, तं अकुच्चं वियडं भुंजित्था; । १८ ।

(४७८)

१ अतिपातिकां निर्दोषां २ अहिंसां “आश्रित्य.” इतिशेषः

३ अद्राक्षीत्.

जीव कर्मोत्थी बंधाय छे. माटे सर्व रीते कर्मोने जाणीने ते कर्मो तथा तेना हेतु पा-
पने भगवान त्याग करता हता. [४७५]

ते ज्ञानवंत बुद्धिमान् भगवाने वे प्रकारना कर्म^१ तथा तेना आववना मार्ग,
हिंसाना मार्ग, तथा योग^२ ए बंधुं जाणीने संयमनी अत्युत्तम क्रिया कहेली छे.
[४७६]

वळी ते भगवाने पवित्र अहिंसाने अनुसरने पौताने तथा बीजाओने पापभां
पडता अटकाव्या. अने ते भगवाने स्त्रीओने सर्व पापनी मूळ तरीके जाणीने त्या-
गी छे माटे खरेखर ते ज भगवान परमार्थदर्शी हता. [४७७]

ते भगवान्, आधाकर्मादिक दूषित आहारथी सर्व रीते कर्म बंधाता देखीने
तेवो आहार सेवता नहता. एम जे कंड पापना कारण छे ते बंधाने छांडीने भगवा-
न शुद्ध आहार करता हता. ४७८

१ इर्याप्त्यय कर्म तथा सांपरायिक कर्म वर्तमान भावी कर्मो (Jacobi) Present
and future Karmans. २ मन वचन कायरूप.

णो सेवती य परवत्थं,^१ परपाए^२ वि से ण भुंजित्था;^३
परियज्जियाण ओमाणं^४, गच्छति संखडिं^५ असरणाए । १९।

(४७९)

मायन्ने असणपाणस्स, णाणागिद्धे रसेसु अपडिन्ने;
अच्छिपि णो पमज्जिय, णोविय कंडूयये मुणी गायं । २०।

(४८०)

अप्पं तिरियं पेहाए, अप्पं पिट्ठओ व पेहाए;
अप्पं वुइए पडिभाणी, पंथपेही चरे जयमाणे । २१। (४८१)

सिसिरांसि अद्धपाडिवन्ने, तं वोस्सज्ज वत्थ—मणगारे;

पसारित्तु बाहू परक्कमे, णो अवलंबिया ण कंधंसि । २२।

(४८२)

१ प्रधानं परकीयं वा यस्त्वं २ परपात्रेपि ३ भुंक्ते ४ अपमानं
५ पाकस्थामं ६ अल्पशब्दोत्राभाववाची.

वर्ली परायुं वस्त्र अंगे नहि धरता; पराया पात्रमां पण ते नहि जमता; अने
अपमानने नहि गणतां अहीन भावे रसोइखानाओमां आहार याचवा जता हता.
[४७९]

वर्ली तेश्रो नियमित अशनपान वापरता; रसमां आसक्त न थता; तथा
रस माटे प्रतिज्ञा पण नहि बांधता; किंवहुना खरज मटाडवा माटे खरडता पण
न हता. [४८०]

भगवान् विहार करतां आडुं के पूंठे अल्प जोता अर्थात् जोता नहि रस्ता-
मां अल्प जोता अल्प बोलता अर्थात् बोलता नहि, किंतु मार्ग जोता थका यत्नवंत
यइ ते नालया जता हता. [४८१]

भगवान् वीजे वर्षे ज्यारे अर्धी शिशिररुतु वेठी त्यारे ते [इंद्रदत्त] वस्त्रने
छांटी दइने छूट बहुथी विहार कर्मा जता. [अर्थात्] ताढना माटे बाहुने संकोचतां
[नहि.] तथा स्कंध उपर पण बाहु धरता नहि. [४८२]

एस विही अणुक्कंतो, माहणेण मइमया;
बहुसो अप्पडिन्नेण, भगवया एवं रियंति त्ति बेमि । २३।
[४८३]

[द्वितीय उद्देशः]

चरियासणाइं^१ सेज्जाओ, एगतियाओ जाओ भइयाओ;
आइक्ख ताइं सयणा, सणाइं जाइं सेवित्था से महावीरो
। १। [४८४]

१ अयंच श्लोक श्चिरंतनटाककारेण न व्याख्यातः सूत्रपुस्तकेषु
तु दृश्यते ।

ए रीते मतिमान् महान् निरीह भगवान् वीर प्रभुए अनेक रीते एवी विधि
पाली छे. ए विधिमां बीजा मुनिओए पण कर्म खपाववा यत्न करवो. (४८३)

बीजो उद्देश.

.....

(महावीर स्वामिनी वसति)

वीर प्रभुए विहार करतां जे जे स्थळे निवास कर्यो ते ते स्थळो आ प्रमाणे
छे. (४८४)

आवेक्षण^१—सभा^२—पवासु^३, पणियसालासु एगदा वासो;
अदुवा पलियद्वणेसु^४ पलालपुंडेसु^५ एगदावासो ।२।

[४८५]

आगंतारे आरामा गारे णगरे वि एगदा वासो;
सुसाणे सुण्णगारे वा, रुक्खमूले वि एगदा वासो ।३। [४८६]
एतेहिं मुणी सयणेहिं, समणे आसीं पतरेस^७ वासे;
राइं दियंपि जयमाणे, अप्पमत्ते समाहिण्णं ज्ञाति ।४। [४८७]
णिदंपि णो पगामाए, सेवइ य भगवं उट्ठाए;
जग्गावती य अप्पाणं, इस्सिसति^८ य अपाडिने ।५। [४८८]

१ शून्यं गृहं । कुडयाद्याकृति २ पानीयशाला. ३ पण्यशालाषु हृदेषु ४ अयस्कारकुड्यादिषु ५ मंचोपरिव्यवस्थितेषु तदधः ७ प्रकर्षेण त्रयोदशं वर्षं यावत् ८ शीते ।

कोइ वखते भगवान निर्जन झूपडाओमां; झूपडाओमां, पाणी पीवा माटे करेला परवोमां के हाटोमां रहेता तो कोइ वखते लुहार विगेरेनी कोडोमां अथवा वासनी गंजीओमां नीचे रहेता. [४८५]

कोइ वखते परामां, वागमांना घोमां के शहेरमां रहेता तो कोइ वखते म-
ज्ञाण, सुनां घर के झडनी तलेटीमां रहेतां. [४८६]

ए रीते एवा स्थळोमां रहेतां थकां ते श्रमण मुनि प्रमाद परिहार करी समाधिमां लीन थइ वरोवर तेरमां वर्ष लगी पवित्र ध्यान ध्याता रहा. (४८७)

दीक्षा लइने भगवान क्यांय पण ववु निद्रा लेता नहि.^१ अने हमेशां पोताने जगावता रहा. क्यांक जरा सूता तो पण त्यां निद्रा करवानी इच्छा नहि करता.
[४८८]

१ फक्त वार वर्षमां अस्थिक्रग्राम (वृद्धाण) पामे काउसग्मां रहा हता ते वखते एक मुहुर्त्त मात्र निद्रा लीधी हती एम टीकाकार जणावे छे.

संबुज्जमाणे पुणरवि, आसंसु भगवं उट्ठाए,
णिक्खस्म एगया राउ, बहिं चंकमित्ता मुहुत्तागं ६। (४८९)
सयणेहिं^१ तस्सुवसग्गा, नीचा आसी अणेगरूवा य,
संसप्पगाय^२ जे पाणा, अदुवा पक्खिणो उवचरंति^३ । ७।
(४९०)

अदुवा कुचरा उवचरंति, गामरक्खाय सत्तिहत्था य;
अदु गामिया उवसग्गा, इत्थी एगति या पुरिसो वा. । ८।
[४९१]

इहलेइयाइं परलोइयाइं भीमाइं अणेगरूवाइं;
अवि सुब्बि—दुब्बिभगंधाइं सदाइं अणेगरूवाइं । ९।
अहियासए सया समिते, फासाइं विरूवरूवाइं; [४९२]

१ शयनेषु वसतिषु शयनैर्वा. २ अहिनकुलादयः ३ मांसादिकं
भक्षयंति

तेओ निद्राने कर्म बांधनारी जाणता थका जागता रहेता. कदाच निद्रा
आववा मांडती तो तेओ शीआळानी राते ताढमां वाहेर जइ मुहुत्त लगी ध्यान
लीन थइ निद्रा टाळता. [४८९]

उपर जणावेला स्थलोमां रहेतां भगवानने भयंकर अनेक प्रकारना उपसर्ग
(दुःख) थया. सर्प विगेरे जंतुओ तथा गीघ विगेरे पंखिओ आवी भगवानने कर-
डता हता. [४९०]

जार पुरुषो शून्य घरमां कुकर्म करवा जतां भगवानने देखी उपसर्ग करता
गामना रवेवालो शक्ति विगेरे हर्थाआरो हाथमां धरी भगवानने उपसर्ग करता.
बली विषयवांछनाथी भगवानने लोको उपसर्ग करता; जे.म के भगवानने एकला
देखी तेमना रुपथी मोहित थइ व्याकूल बनेली स्त्रीओ विषय भोग माटे तेमने प्रा-
प्तिना करती, तथा पुरुषो पण सतावता हता. [४९१]

ए रीते भगवाने मनुष्य तथा तिर्यचो तरफथी अनेक प्रकारनी भयंकर
सुगंधि तथा दुर्गंधि वस्तुओना तथा अनेक जातना शब्दोना, बीहायणा उपसर्ग
हमेसां समितिथी वर्त्ततां थकां सहन कर्या. [४९२]

अरतिं रतिं अभिभूय, रीयति माहर्णे अबहुवाई ११०। [४९३]
 स जणेहिं तत्थ पुच्छिसु^१, एगचरा^२ वि एगदा राओ,
 अव्वाइते^३ कसाइत्था, पेहमाणे समाहिं अपडिन्ने १११।
 (४९४)

अय—मंतरंसि को एत्थ, अह—मसि—त्ति भिक्खू आहुदु;
 अय—मुत्तमे से धम्मे, तुसिणीए सकसाइए ज्ञाति ११२।
 जंसे—प्पेगे पवेयंति^४, सिसिरे मारुए पवायंते;
 तसि—प्पेगे अणगारा, हिमवाए णिवाय^५ मेसंति. ११३।
 संघाडिओ^६ पविसिस्सामी, एधा य समादहमाणा,
 पिहिता वा सक्खामो, अतिदुक्खं हिमगसंफासा ११४।
 तांसि भगवं अपडिन्ने, अधा वियडे अहियासए दविए;^७

१ पृष्ठ एकचरा उपपत्त्यादयः पप्रच्छु रितिशेषः ३ अव्यकृते
 ४ प्रवेपंते यद्वा प्रवेदयंत्यनुभवन्ति ५ निवातं—वातरहितस्थानं.
 ६ वस्त्राणि ७ संयमी

वळी भगवान हर्ष शोक टाळीने बहु थोडुं बोळता थका विचरता रहेता.
 [४९३]

(निर्जन स्थळमां भगवानने ऊभेला जोड) लोको पूछता अथवा रात्रिने वखते
 जार पुरुषो तेमने पूछता के अरे तुं कोण उभो छे? आ वखते भगवान कशुं नहि
 बोळता; तेथी तेओ चीडवाइ वखते भगवानने मारवानुं पण करता. पण भगवान
 तो निरीह वन्या थका समाधिमां तळीन वन्या रहेता. [४९४]

“अरे अहीं कोण ऊभो छे” एवुं लोकोए पूछतां, कोइ वखते भगवान
 बोळता के “हुं भिक्षुक ऊभो छुं.” ते सांभळी जो तेओ बोळता के “अहींथी
 जल्दी जवो रहे” तो भगवान अन्यत्र जता. कारण के ए उत्तम आचार छे. अने
 जो तेओ जवानुं कशुं नहि कहेतां कपायवंत वनता तो भगवान मौन रही त्यां ज
 [जे थवानुं हशे ते थशे एम विचारी] ध्यान करता. (४९५)

ज्यारे शिशिर रूतुमां थंडो पवन जोसथी फुंकातो हतो, ज्यारे लोकोथरथर

णिकखम्म एगदा राओ, चाएति^१ भगवं समियाए. १५।

(४९६)

एस विही अणुक्कंतो माहणेण मईमया;
बहुसो अप्पडिण्णेण, भगवया एवं रियंति—त्ति वेमि। १६।
(४९७)

[तृतीय उद्देशः]

तणफासे सीयफासे, तेउफासे य दंसमसगेय;

१ शक्नोति

धूजता हता, ज्यारे अपर साधुओ तेवी थंडीमां निर्वात [वायरा विनानी] जग्या
शोधता हता, तथा बत्तो पहेरवाने चहाता हता, ज्यारे तापसो लाकडां वाळीने शी-
ततुं निवारण करता हता, एम ज्यारे शीत सहन करवुं घणुं दुःखभरेलुं हतुं, तेवे
समये संयमी भगवान (वीर प्रभु) निरीह बनी खुल्ला स्थानमां रही शीतसहन क-
रता रहेता. कदाच अत्यंत शीत पडतां ते सहन करवुं विकट पडतुं त्यारे रात्रि
(मुहूर्त्त मात्र) बाहेर हरी फरीने साम्यपणे रहेता थका पाछा अंदर वेशी; ते शीत
सहेता रहेता. [४९६]

ए रीते मतिमान् निरीह भगवाने वारंवार एवी विधि पालन करी छे; तेम
बीजा मुनिओए पण वर्त्तवुं. [४९७]

त्रीजो उद्देशः

(वीर प्रभुए केवां परीपह सहां.)

(महावीरदेव) सदा समितिवंत बनीने कर्कश स्पर्श, ताढ, ताप, तथा दंश

अहियासए सया समिए, फासाइं विरूवरूवाइं ।१। [४९८]

अह दुच्चर-लाढवारी, वज्जभूमिं च सुब्भभूमिं च;

पंतं सेज्जं सेविसु, आसणगाइं चेव पंताइं ।२। [४९९]

लाढेसु तरसु-वसग्गा, बहवे^१ जाणवया लूसिसु;

अह लूहदेसिए भत्ते, कुक्कुरा तत्थ हिंसिसु णिवत्तिसु ।३।

(५००)

अप्पे जणे णिवारेइ, लूसणए सुणए डसमाणे;

छुछुकारंति आहतुं, “समणं कुक्कुरा डसंतु” ।४। [५०१]

एलिक्रवए^२ जणो भुज्जो, बहवे वज्जभूमिइ फरुसासी;

१ उपसर्गाणां विशेषणं २ ईदृक्षः

अने मशकना डंखो विगेरे भयंकर परीषहो सहन करता. [४९८]

वळी भगवान दुर्गम्य लाटदेशना वज्जभूमि तथा शुभ्रभूमि नामना वने भा-
गोमां जइ विचर्या इता. त्यां तेमने रहेवाने घणी हलकी वसतिओ मळती. तेमज
पीठफळकादि आसन पण घणां हलकां मळता. [४९९]

लाट देशमां ते भगवानने घणा उपसर्गों थया. त्यांना लोको तेमने मारता;
भोजन पण लूखुं मळतुं; तथा कूतराओ आवी वीरप्रभुना ऊपर पडता ने करडता.
[५००]

आ वखते वहु थोडा ज लोक ते कूतराओने करडतां निवारता.^१ नहि तो;
घणा लोको तो उल्टा भगवानने मारता थका तेमने करडवा माटे कूतराओने छु-
छुकारीने तेमना तरफ मोकलावता. [५०१]

आवा लोकोमां भगवान घणीवार विचर्या. त्यांनी वज्जभूमिना घणाखरा
लोक लूखुं खाता तेथी तेओ वधारे क्रोधवाळा होवथी सावुने देखी कूतराओवडे
तेने एटलो वधो उपद्रव करता के त्यां (बौद्धभर्मी) भिक्षुको त्याना भोमिया छतां

१ अटकावता.

लट्ठिं गहाय णालीयं, समणे^१ तत्थएवि विहरिंसु ।५।

एवंपि तत्थ विहरंता, पुट्ठुपुव्वा अहेसि सुणएहिं;
संलुंचमाणा सुणएहिं, दुच्चरगाणि तत्थ लाढेहिं^२ ।६।

णिधाय दंडं पाणेहिं, तं कायं वोसज्ज मणगारे;
अह गामकंटए^३ भगवं, ते हियासए अभिसमेच्चा ।७।

[५०२]

णागो^४ संगामसीसे वा, पारए तत्थ से महावीरे; (५०३)
एवंपि तत्थ लाढेहिं, अलद्धपुव्वोवि एगदा गामे ।८।

उवसंकमंत—मपाडिन्नं, गामंतियंपि अप्पत्तं;
पडिणिकखमिच्चु लूसिंसु, “एतातो परं पलेहि^५” ति. ।९।

[५०४]

१ शाक्यादयः २ लाटेषु ३ रूक्षालापान् ४ हस्ती ५ पर्येहि

पण एक महौटी लाकडी के नाल हाथमा पकडीने विचरतां, तेम छातां पण कूतरा—
ओ तेमनी पूठ पकडता तथा करडी खाता. ए रीते लाटदेश विहार करवाने घणो
विकट हतो. त्यां वीरप्रभुए आरंभ त्याग करीने शरीरने पण वोसरावीने निर्जरने
अर्थे नीच जनोनां कडवां वाक्यो सहन करी. [५०२]

ए रीते जेम बळवान हस्ती संग्रामना मोखरे पोहोची जय मेळवी पराक्रम
घतावे तेम वीरप्रभु ए विकट उपसर्गोना पारंगामी थया. [५०३]

वळी एक वखते जंगलमां चालतां चालतां सांज लगी तेमने कोइ गोमे पण
प्राप्त थयुं नहोतुं. अने कोइ स्थळे वळी तेओ गामना पादर जता के त्यांना अनार्य
लोको सामा आवी तेमने मारता अने बोलता के “अहिंथी दूर जतो रहे”
[५०४]

सिसिरंमि एगदा भगवं, छायाए झाइ आसीया ।३।
 आयावई य गिम्हाणं, अत्यति उकुडुए अभिताधे; [५१२]
 अदु जावई^१-त्य लूहेणं, औयण-मंथु-कुम्मासेणं ।४।
 एताणि तिन्नि पडिसेवे, अदुमासे य जावए भगवं; (५१३)
 अवि इत्थ एगया भगवं, अद्धमासं अदुवा मासंपि ।५।
 अवि साहिए दुवे मासे, छप्पि मासे अदुवा विहरित्था^२;
 रायोवरायं^३ अपडिन्ने, अन्नगिलाय^४-मेगया भुंजे ।६।
 छट्ठेण एगया भुंजे, अदुवा अद्धमेणं दसमेणं;
 दुवालसमेण एगया भुंजे, पेहमाणे समाहिं अपडिन्ने ।७।
 (५१४)
 णच्चाण से महावीरे, णोच्चिय पावगं सय मकासी,
 अन्नेहिं वा ण कारित्था, कीरंतंपि णाणुजाणित्था ।८। (५१५)

१ यापयति २ जलमपीत्वा इति शेषः ३ रात्रोपरात्रं ४ पर्युषित्तान्नं.

भगवान् शीआळामां छरियंढामां वेशी ध्यान करता, अने ऊनाळामां उत्कुडुका
 आसने तडकामां वेशी ताप सहन करता. [५१२]

शरीर-निर्वाहार्थे तेओ लुखा भात, मंथु^१ अने अडदोनो आहार करता.
 एम आठ महिना लग्गण ए त्रण चीजोज भगवाने वापरी. [५१३]

वळी पनर पनर दिवस लगी महिना महिना लगी तथा वे वे महिना ने
 छ छ महिना लगी भगवान पाणी नहि वापरतां दिनरात निरीह थइ विचरता.
 वळी अन्न पण ग्लान एटले ठरीगएलो वापरता ने तेपण त्रीजे त्रीजे, चोथे चोथे,
 तथा पांचमे पांचमे दहाडे वापरता. [५१४]

तत्त्वजाणीने महावीर देव पोते पाप नहि करता, बीजापासे नहि करावता,
 तथा करनारने रुडुं नहि मानता. [५१५]

गामं पविस्स णगरं वा, घास—मेसे कडं परद्धाए;
सुविसुद्ध मेसिया भगवं, आयतजोगयाए सेवित्था. १९।
(५१६)

अदु वायसा दिगिंच्छित्ता, जे अन्ने रसेसिणो सत्ता;
घासेसणाए चिद्धंते, सययं णिवतिए य पेहाए १९०। (५१७)
अदु माहणं व समणं वा, गामपिंडोलगं च अब्बिहिं वा;
सोघागं मूसियारं वा, कुक्कुरं वा विद्धितं पुरतो १९१।
वित्तिच्छेदं वज्जंतो, तेसि—मप्पात्तियं परिहरंतो;
मंदं परिक्कमे भगवं, अहिंसमाणो घास—मेसित्था १९२।
(५१८)

अवि सूइयं वा सुक्कं वा, सीयपिंडं पुराणकुम्मासं;
अदु बक्कत्तं पुलगं वा, लद्धे पिंडे अलद्धए दविए १९३।
(५१९)

भगवान शहर के गाममां जइ बीजामे माटे करेलो आहार मागता, अने ए
रीते पावित्र आहार लइने सावधानपणे ते आहार वापरता. [५१६]

भिक्षा लेवी जतां भगवानने रस्तामां भूख्या कागडा विगेरे पक्षीओ जमीन-
पर रहींने हमेशां पोतानो आहार लेतां जो नजरे पडता तो, भगवान तेमने कशी
पण अडचण न पाडता थका चाल्या जता. [५१७]

तथा त्यां कोइ ब्राह्मण, श्रमण, भिखारी, विदेशी, चांडाळ, मार्जार के कू-
तराने कइ मळतुं देखी तेमने विघ्न न पाडता थका तथा मनमां कशी अप्रीति
नहि धरता थका धीमे धीमे चाल्या जता (किंवहुना, भगवान कुंशु^१ विगेरेनी पण
हिंसा नहि करता थका भिक्षाटन करता.) [५१८]

वळी आहार पण भँजेलो, के सूकेलो, ठरी गएलो के बहु दिवसपरनो
रांधेली अडदनो अथवा जुनाधान्यनो के जबविगेरे मीरस धान्यना जेवो मळी
ओवे तोते शांतभावे वापरता, अगर नहि मळतो तोपण शांतभावे रहेता. [५१९]

દ્વિતીયઃ શ્રુતસ્કંધઃ

—:~:—

(પ્રથમ ચુડા)

પિંડૈષણાનામકં દશમ મધ્યયનમ્.

—~—
(પ્રથમા ઉદ્દેશઃ)

સે ભિક્ષૂ વા, ભિક્ષુણી વા, ગાહાવદ્કુલં પિંડવાયપડિયાણ્

૧ પિંડપાતપ્રતિજ્ઞા.

શ્રુતસ્કંધ બીજો.

—~—

(પહેલી વૃત્તિકા)

—~—

અધ્યયન દશમું.

પિંદૈષણા.

—~—

પહેલો ઉદ્દેશ.

[મુનિષ કયો આહાર લેવો અને કયો નહિ લેવો.]

જો કોઈ ભિક્ષુ અથવા ભિક્ષુણી આહાર લેવા માટે ગૃહસ્થના ઘરે જાય અને

પુણ ઓસહીઓ જાણેજ્ઞા અકસિણાઓ અસાસિયાઓ વિદલકડાઓ તિરિ-
ચ્છચ્છિણ્ણાઓ અવ્વોચ્છિણ્ણાઓ તરુણિયં વા છિવાડિં અભિક્કંતમજ્જિયં
પેહાણ, ફાસુયં એસણિજ્જંતિ મણ્ણમાણે લાભે સંતે પડિગ્ગાહેજ્ઞા^૧ (૫૨૬)

સે મિક્કૂ વા મિક્કુણી વા જાવ પવિટ્ટે સમાણેસે જ્ઞ પુણ જા-
ણેજ્ઞા પિહુયંવા^૨, બહુરયં વા, મુજ્જિયં વા, મંથું વા, ચાડલં વા, ચાડલપ-
લંબં વા, સદ્દં^૩ મજ્જિયં અફાસુયં અણેસણિજ્જં મણ્ણમાણે લાભે સંતે ણો
પડિગ્ગાહેજ્ઞા, (૫૨૭)

સે મિક્કૂ વા મિક્કુણી વા, જાવ પવિટ્ટે સમાણે સે જ્ઞ પુણ
જાણેજ્ઞા પિહુયં વા, જાવ ચાડલપલંબં વા, અસદ્દં મજ્જિયં દુક્ખુત્તો વા
મજ્જિયં તિક્કુત્તો વા મજ્જિયં ફાસુયં એસણિજ્જં જાવ લાભે સંતે પડિ-
ગ્ગાહેજ્ઞા (૫૨૮)

સે મિક્કૂ વા મિક્કુણી વા ગાહાવતિકુલં જાવ પવિસિત્તુકામે
ણો અન્નઉત્થિણ વા, ગારત્થિણ વા, પરિહારિઓ^૪ વા, અપરિહારિણ
સદ્દિં, ગાહાવડ્ડકુલં પિંડવાયપડિયાણ પવિસેજ્ઞ વા, ણિક્કુમેજ્ઞ

૧ દારણેસાતિ ૨ પૃથુકં. ૩ સકૃત્ ૪ પરિહારિકઃ સાધુઃ

વસ્તુઓ લઈને વાપરવી.^૧ (૫૨૬)

મિશ્ર અથવા મિશ્રુણી એક જ વાર પૈંવા, મમરા, પૈંક. ઘડુંનો મૂકો, ચોરવા,
કણક વિગેરે અગ્રાસુક અને અયોગ્ય જાણીને ગ્રહણ કરવાં નહિ. (૫૨૭)

જો એ પૈંવા વિગેરે ઘેવાર કે ત્રણવાર શેકેલા હોય તો તે ગ્રાસુક અને યોગ્ય
જાણી ગ્રહણ કરવા. [૫૨૮]

(ગૃહસ્થના ઘેર પ્રવેશ કરવાની વિધિ)

મિશ્ર અથવા મિશ્રુણી એ આહાર લેવા માટે ગૃહસ્થના ઘર તરફ જતાં અન્ય-
તીર્થિકો સાથે અથવા બ્રાહ્મણો સાથે અથવા પાસત્યાવિગેરે સાથે તેના ઘરમાં પેસવું

? પ્રયોજન હોય તો.

वा, [५२९]

से भिक्खू वा, भिक्खुणी वा, बहिया विचारभूमि^१ वा, विहार भूमि^२ वा, णिक्खममाणे वा पविसमाणे वा णो अण्णउत्थिण्ण वा गार-
त्थिण्ण वा, परिहारिओ वा अपरिहारिण्ण सद्धिं बहिया विचारभूमिं वा,
विहारभूमिं वा, णिक्खमेज्ज वा पविसेज्ज वा [५३०]

से भिक्खूवा [२] गामाणुगामं दूइज्जमाणे णो अण्णउत्थिण्ण
वा, गारत्थिण्ण वा, परिहारिओ अपरिहारिण्ण वा सद्धिं, गामाणुगामं दुइ-
ज्जेज्जा (५३१)

से भिक्खूवा [२] जाव पविट्ठे समाणे से णो अण्णउत्थिअस्स
वा, गारत्थियस्स वा, परिहारिओ अपरिहारिअस्स वा; असणं वा [४]
देज्जा वा अणुपदेज्जा^३ वा [५३२]

से भिक्खू वा [२] जाव पविट्ठे समाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा अ-

१ संज्ञाव्युत्सर्गभूमिं. २ स्वाध्यायभूमिं. ३ अनुप्रदापयेत् परेण.

के नीकळ्वुं नहिं. (५२९)

एज मुजव दिशाए तथा स्वाध्यायस्थळमां पण अन्यतार्थिक, के पासत्थाओ
साथे आववुं के जवुं नहिं. [५३०]

वळी ग्रामानुग्राम विचरतां पण अन्यतार्थिक गृहस्थ अने पासत्थाओ साथे
विचरवुं नहिं. [५३१]

तथा ए त्रणेने मुनिए आहार देवो के देवराववो नहिं. (५३२)

गृहस्थे जे आहार निर्ग्रथं साधुनी सारु एटले के अमुक साधर्मिक साधुने
उद्देशेने छकायनी हिंसा करी तैयार कर्यो होय, बेचातो लीधो होय, उधारे लीधो
होय कोइना पासेथी झूटावी लीधो होय के मालेकनी रजा वगर लइ राख्या होय
तेवो आहार ते गृहस्थ कोइ पण मुनि के आर्याने आपवा मांडे तो तेमणे जाणतां
छतां ते आहार ग्रहण नहिं करवो. अगर जो के ते आहार ते गृहस्थे पोते कर्यो
होय अथवा बीजाए कर्यो होय, घरथी घाहेर काढ्यो होय अथवा न काढ्यो

सणं वा (४) अस्संपडियाए^१ साहम्मियं समुद्धिस्स, पाणाइं भूताइं जीवा-
इं सत्ताइं समारब्ब, समुद्धिरस कीयं पामिच्चं^२ अच्छेज्जं^३ अणिसट्ठं अभि-
हडं आहट्ठु वेतंति, तहप्पगारं असणं वा (४) पुरिसंतरकडं अपुरिसंतर-
कडं वा, बहिया णीहडं वा, अनीहडं वा, अत्तद्धियं वा, अणत्तद्धियं वा, प-
रिभुत्तं वा, अपरिभुत्तं वा, आसेवियं वा, अणासेवियं वा, अफासुयं जाव
णो पडिग्गाहेज्जा (५३३)

एवं बहवे साहम्मिया, एगा साहम्मिणी, बहवे साहम्मिणीओ,
समुद्धिस्स चत्तारि आलायगा भाणियच्चा^४ (५३४)

से भिक्खू वा [२] गाहावड्कुलं जाव पविट्ठे समाणे से ज्जं पुण
जाणेज्जा असणं वा (४) बहवे समण^५ माहण-आतिथि किवण-वणीमए^६
पगणिय पगणिय समुद्धिस्स, पाणाइं जाव सत्ताइं समारब्ब आसेवियं वा
अफासुयं अणेसणिज्जंति मण्णमाणे लाभे संते जाव णो पडिग्गाहेज्जा
(५३५)

१ अस्वप्रतिज्ञया, निर्ग्रथप्रतिज्ञया. २ उच्छिन्नकं. ३ आच्छेद्यं
४ पूर्वपश्चिमतीर्थंकरमुनानां मयं कल्पः ५ शाक्यादयः श्रमणाः ६ वनी-
पकाः बंदिप्रायाः

होय, ते गृहस्थे ते आहार पोतानो करी राख्यो होय अगर न होय, तेणे वापरेलो
होय तोपण ते अप्राप्तुक अने अनेपणीय जाणीने मुनिए के आर्याए ग्रहण न
करवो. (५३३)

ए रीते घणा साधर्मिकं साधुना माटे करेलो आहार तथा एक के घणी
साध्वीओ माटे करेलो आहार पण कोइ साधु के साध्वीए ग्रहण करवो नहि.^१
(५३४)

जे भोजन, गृहस्थे घणा पण मुकरर संख्यामाना श्रमण, ब्राह्मण, प्राहणा,
दीन, के चारणभाटना माटे करेलुं होय ते वापरेलुं छतां के अणवापरेलुं छतां अ-
प्राप्तुक अने अनेपणीय गणी मुनिए नहि व्हावुं. (५३५)

१ पेहेला तथा छेला तीर्थकरना साधुओ माटेज आ नियम छे.

સે મિલ્લુ વા (૨) ગાહાવહકુલં જાવ પવિત્રે સમાણે સે જં પુણ
જાણેજ્જા અણં વા (૪) બહવે સમણ માહણ-આતિથિ કિવળ-વળી-
મણ સમુદિરસ પાણાહં (૪) જાવ આહટ્ટુ વેતેતિ, તં તહપ્પગારં અસણં વા
(૪) અપુરિસંતરકહં જવહિયાણીહં અણસદ્ધિયં અપરિભુત્તં અણાસેવિત્તં
અપાસુયં અણેસણિજ્જં જાવ ણો પડિગ્ગાહેજ્જા (૫૩૬)

અહ પુણ એવં જાણેજ્જા પુરિસંતરકહં જવહિયાણીહં અણસદ્ધિયં
પરિભુત્તં આસેવિયં પાસુયં એસણિજ્જા જાવ પડિગ્ગાહેજ્જા (૫૩૭)

સે મિલ્લુ વા (૨) ગાહાવહકુલં પિંડવાયપડિયાણ પવિસિત્તુક મા
સે જાહં પુણ કુલાહં જાણેજ્જા, ઈમસુ ચલુ કુલેસુ ણિતિણ પિંડે દિજ્જતિ
ણિતિણ અગ્ગપિંડે દિજ્જતિ, ણિતિણ આણ દિજ્જતિ, ણિતિણ અવહુમાણ
દિજ્જતિ, તહપ્પગારાહં કુલાહં ણિતિયાહં ણિતિઆમાણાહં, ણો અચ્ચાણ વા
પાણાણ વા પવિસેજ્જ વા પિક્કલમેજ્જ વા (૫૩૮)

જે ભોજન, ગ્રહસ્થે વળા શ્રમણ, જાણના, માનુષ્યા, દીન, કે માદ્યારણના
માટે કરેલું હોય પણ તે તેને પોતેજ કર્યું હોય, ઘરથી બાહેર પણ નહિ છાવ્યું હોય
અને હજુ પોતાના જ સ્વપત્નું ગળી વાપર્યું પણ ન હોય તો તે અમાલુક અને અનેવ-
ળીય વળીને યુનિય નહિ લેતું. [૫૩૬]

પણ જો તે ભોજન ગ્રહસ્થે વીજાના માટે કરાવ્યું હોય, ઘર બાહેર રાલ્લું
હોય અને પોતે પોતાના સ્વપત્નું ગળી તે વાપરેલું પણ હોય તો તે માલુક અને વ-
ળીય જાળીને ગ્રહણ કરતું. [૫૩૭]

જે કુલોમાં હમેશાં દાન દેવાતું હોય અથવા જમવી-પેચા સત્તઆરમાં દાન
કોટે અગ્નિપિંડ કઠાડી રાત્રવામાં આવતો હોય અથવા આસ્વા ભોજનનો દિત્તોયાંક
કે ચતુર્થાંશ દાનમાં અપાનો હોય અને તેથી ક્યાં ઘણા યજ્ઞકો બાલવા કતરી
પડતા હોય તેવા કુલોમાં યુનિય આહાર-ચાપી માટે ન જતું. [૫૩૮]

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स वा भिक्खुणीए वा साम्मिगियं जं
सव्वद्वेहिं समिते सहिते सयाजएत्ति बेमि [५३९]

—:—

(द्वितीय उद्देशः)

से भिक्खू वा [२] गाहावइकुलं पिंडवायपडियाए, अणुपविट्ठे
समाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा असणं वा (४) अट्ठमिपोसाहिएसु वा,
अट्ठमासिएसु वा, दोमासिएसु वा, तेमासिएसु वा, चाउम्मासिएसु वा, पंच-
मासिएसु वा, छम्मासिएसुवा^१ उज्जु वा, उउसंधीसु वा, उउपरियट्ठेसु
वा बहवे समण-माहण-अतिहि-क्खण-वणीमगे एगातो^२ उक्खातो^२ परि-
एसिज्जमाणे पेहाए, दोहिं उक्खाहिं परिएसिज्जमाणे पेहाए, तिहिं उक्खाहिं
परिएसिज्जमाणे पेहाए, चउहिं उक्खाहिं परिएसिज्जमाणे पेहाए, कुंभीमु-

१ उत्सवेषु २ पिठरकात्.

साधु के साध्वीतुं एज कर्त्तव्य छे के हमेशां सर्व पदार्थोंमां समभाव राखी
ज्ञानदर्शन अने चारित्र साधयतां थकां सदा उद्योगी थइ वर्त्तवुं. [५३९]

बीजो उद्देश.

[मुनिए अशुद्ध आहार न लेवो तथा जमणवारमां न जवुं]

गृहस्थना घरे ज्यारे अष्टमीना उपवासना उत्सवप्रसंगे अथवा अर्द्धमासिक,
मासिक, द्विमासिक, चतुर्मासिक, छमासिक, उत्सवना वखते अथवा स्तुओना
अंत्यादिने के आद्यदिवसे घणाएक [शाक्यादि] श्रमण, ब्राह्मण, परोणा, दीन,
अने भाटचरणोने एक के अनेक वासणोमांथी भोजन पीरसातुं देखवामां आवे

હાતો વા કાલોવાતિતો વા સંણિહિસંણિચયાઓ વા પરિણસિજ્જમાણે પેહાણ
તહપ્પગારં અસણં વા [૪] અપુરિસંતરકડં જાવ અણાસેવિતં અફાસુયં
અણેસાણિજ્જં ણો પઢિગ્ગાહેજ્જા (૫૪૦)

અહ પુણ એવં જાણેજ્જા પુરિસંતરકડં જાવ આસેવિતં ફાસુયં
જાવ પઢિગ્ગાહેજ્જા (૫૪૧)

સે મિક્કૂવા [૨] જાવ પવિટ્ટે સમાણે સે જાઈં પુણ કુલાઈં,
જાણેજ્જા, તંજહા, ઉગ્ગ કુલાણિ^૧ વા, મોગકુલાણિ^૨ વા, રાહ્ણકુલાણિ
વા, સ્વત્તિયકુલાણિ^૩ વા, ઇક્કવાગકુલાણિ વા, હરિવંસકુલાણિ વા, એસિ-
યકુલાણિ^૪ વા, વેસિયકુલાણિ વા, ગંઢાગકુલાણિ^૫ વા, કોદાગકુલાણિ^૬
વા, ગામરક્કકુલાણિ વા, વોક્કસાલિયકુલાણિ^૭ વા, અણ્ણયરેસુ વા તહ-
પ્પગારેસુ કુલેસુ અદુગંચ્છિણ્ણસુ અગરહિતેસુ વા, અસણં વા (૪) ફાસુયં
એસણિજ્જં જાવ પઢિગ્ગાહેજ્જા (૫૪૨)

૧ આરક્ષકકુલાણિ ૨ રાજ્ઞઃ પૂજ્યસ્થાનીયાની ૩ રાષ્ટ્રકૂટાદીની
૪ ગોપાલકુલાણિ. ૫ નાપિતકુલાણિ ૬ વર્ધકિકુલાણિ ૭ તંતુવાયકુલાણિ.

અને હજુ ગૃહસ્થે તે ભોજન જાતે કર્યાછતાં વાપર્યું ન હોય તો મુનિએ તે ભોજન
અપ્રાસુક અને અનેષણીય જાણી ન લેવું. [૫૪૦]

અને જો તે કોઈ વીજા પુરુષે રાંધી તૈયાર કર્યું હોય અને ગૃહસ્થોએ વાપર્યું
હોય તો તે મુનિએ યોગ્ય જાણી ગ્રહણ કરવું. [૫૪૧]

મુનિએ, ઉગ્રકુલ,^૧ ભોગકુલ, રાજન્યકુલ, ક્ષત્રિયકુલ, ઇક્કવાકુલ,
હરિવંશકુલ, એણ્યકુલ,^૨ વૈશ્યકુલ, ગંઢકુલ,^૩ કોદાગકુલ,^૪ ગ્રામરક્ષકકુલ અને
વોક્કસાલીયકુલ,^૫ તથા એવીજ જાતના વીજા પણ અતિરસ્કૃત અને અનિંદિત
કુલોમાં નિર્દોષ આહાર લેવા જવું. [૫૪૨]

૧ ઉગ્રથી હરિવંશલગીના છકુલો રજપૂતવર્ગના છે. અને એણ્યથી વોક્કસા-
લીયલગીના છ કુલો વૈશ્યવર્ગના છે. ૨ ગોવાલ. ૩ ઉદ્યોસણા કરનાર ૪ સુતાર
૫ સાઢવી

से मिलखू वा [२] गाहावहकुलं पिंडवायपट्टियाए अणुपविद्धे स-
माणे से जं पुण जाणेज्जा असणं वा (४) ससवाएसु वा, पिंडगियरेसु
वा, इंदमहेसु वा, खंदमहेसु वा, रुदमहेसु वा, मुगुंदमहेसु वा, भूतमहेसु
वा, जक्खमहेसु वा, पागमहेसु वा, थूममहेसु वा, चेइयमहेसु वा, रुक्ख-
महेसु वा, गिरिमहेसु वा, दरिमहेसु वा, अगडमहेसु वा, तडागमहेसु वा,
वहमहेसु वा, पादिमहेसु वा, सरमहेसु वा, सागरमहेसु वा, आगरमहेसु
वा, अण्णतरेसु वा तहप्पगारेसु विरूवरूवेसु महामहेसु वहमाणेसु बहवे
समण—माहण अतिहि किंण—वणीमए एगातो उक्खातो परिएसिज्जमा-
णे पेहाए, बोहिं, जाव संणिहिसंणिचयातो वा परिएसिज्जमाणे पेहाए तह-
प्पगारं असणं वा [४] अपुगिसंतरकडं जाव णो पडिग्गाहेज्जा (५४३)

अह पुण एवं जाणेज्जा, विण्णं जं तेसिं दायच्चं, अह तत्थ भुं-
जमाणे पेहाए गाहावतिभारियं वा, गाहावतिभगिणिं वा, गाहावतिपुचं
वा, गाहावतिधूयं वा, सुण्हं वा, धासिं वा, दासं वा, दासिं वा, कम्मकरं

क्यारै गृहस्थना घरे मेळो भरायो होय अथवा पितृभोजन होय अथवा ईद्र,
रुद्र, रुद्र, धळदेव, भूत, यक्ष, के नगनो बहोत्सव होय अथवा स्तूप के चैत्यनो
बहोत्सव होय अथवा वृक्ष, गिरि, कूषा, तलाव, द्रव, नदि, सर, सागर के आग-
रने अथवा एना जेवी गमे ते वायतनो बहोत्सव होय अने तेथी त्यां घणाएक
[पुण्यवादि] श्रमण, ब्राह्मण, अतिथि, दीन तथा भग्नधारणोने एक के अनेक
वासणोथी भोजन पीरसातुं होय अने ते भोजन घालेके हाथे करेलुं छतां हस्तु ते
गृहस्थोए वापरेलुं न होय सो तेथी आहारजे अशुद्ध गन्दी पुनीए ते आहार
न लेवो. [५४३]

पण जो त्यां मुनिने एम जणाए के भेयने ए भोजन आपवानुं रुद्रं ते-
यने अपाए अने हवे गृहस्थ लोको तेने वायखे तो मुनिए गृहस्थनी सीने अ-
थवा केवने अथवा पुन, पुत्री के पुत्रधूने अथवा घाह, दाह, के दाह्यते पेरे-

वा, कम्पकरिं वा, से पुब्बामेव आलोएज्जा, “आउसो”सि वा, “अग्नि
णी”सि वा, “दाहिसि मे इत्तो अन्नयरं भोयणजायं?” सेवं वदंतस्स
परो असणं वा, [४] आहट्टु दलएज्जा, तहप्पगारं असणं वा (४) सयं
बाणं जाएज्जा, परो वा से देज्जा, फासुयं जाव पडिग्गाहेज्जा (५४४) .

से भिक्खू वा [२] परं अट्ठजोयणमेराए संखडिं णच्चा संखडि—
पडियाए णो अभिसंधारेज्जा गमणाए (५४५)

से भिक्खू वा [२] पार्हणं संखडिं णच्चा पडीणं गच्छे अणाढाय-
यमाणे, पडीणं संखडिं णच्चा पार्हणं गच्छे अणाढायमाणे दाहिणं संखडिं
णच्चा उदीणं गच्छे अणाढायमाणे, उदीणं संखडिं णच्चा दाहिणं गच्छे
अणाढायमाणे (५४६)

जत्थेव सा संखडी सिंथा, तंजहा गामांसि वा, णमारंणि वा, खेडं-

लेखी जोइने कहेवुं के हे आयुष्यमात् अथवा बेन, धने आ योजनमाधी अन्यतर
भोजन आपजो?, आम कहेता मुनिने तेओ अन्ननादि आहार आपदा बांटे छे
मुनिए निर्दोष जाणी ते आहार लेवो. (५४४)

बीजा ग्रामोमां संखडि [जमणवार] होय तो एवे वस्तुते मुनिए हे जा-
छनी हदमां एण संखडिमांथी भोजन लेवा बाटे न जवुं. [५४५]

जो पूर्व दिशामां संखडि होय तो मुनिए संखडि तरफ कशी लालच न
राखतां पश्चिमदिशा तरफ जाता रहेवुं. जो पश्चिमबाजु संखडि होय तो पूर्वतरफ
वळवुं. जो दक्षिण बाजु संखडि होय तो उत्तर तरफ वळवुं. अने जो उत्तरबाजु
संखडि होय तो दक्षिणतरफ वळवुं. [५४६]

विंदहुना, ज्या ज्यां गाममां, नगरमां, खेडामां, कवाडायां, कस्थामां,
शहेरमां, आगगेमां, बंदरमां, व्यापारस्थळमां, तीर्थस्थळमां, राज्यधानीमां, के
नगरांपस्यळमां [कांयमां] संखडि होय तो संखडिने मनमां धारीने त्यां न जवुं.

सी वा, कच्चडंसि वा, मडंबंसि वा, पट्टणंसि वा, आगरंसि वा, दोण-
मुहंसि वा, निगमांसि वा, आसमांसि वा, रायहाणिसि वा, संणिवेसंसि वा,
संखडिं संखडिपडियाए णो अभिसंधारेज्जा गमणाए । केवली बूया
“आयाण-मेयं” (५४७)

संखडिं संखडिपडियाए अभिसंधारेमाणे अह्माकम्मियं वा, उदे-
सियं वा, मीसजायं वा, कीयगडं वा, पामिच्चं वा, अच्छेज्जं वा, अणिसट्ठं
वा, अभिहडं वा, आहट्ठु दिज्जमाणं भुजेज्जा. अरसंसजए भिक्खुपीडयाए
खुड्डियदुवारियाओ महल्लियाओ कुज्जा, महल्लियदुवारियाओ खुड्डियाओ
कुज्जा, समाओ सिज्जाओ विसमाओ कुज्जा, विसमाओ सिज्जाओ
समाओ कुज्जा, पवायाओ सिज्जाओ णिवायाओ कुज्जा, णिवाया-
ओ सिज्जाओ पव्वायाओ कुज्जा, अंतोवा बहिंवा उवसयरस, हरियाणि
छिंदिय [२] दालिय [२] संथारगं संथारजेज्जा, “एस विलुंगयामो
सिज्जाए^१.” तम्हा से संजए णियंठे अण्णयरं वा तहप्पगारं
पुरेसंखडिं वा पच्छ, संखडिं वा संखडिपडियाए णो अभिसंधारेज्ज

१ इतिविचिंत्य

कारण के केवली भगवाने कह्युं छे के “संखडिमां जवाथी कर्म वधांय छे” [५४७]

जो मुनि संखडिमांथी भोजन लेवा माटे संखडि तरफ जशे तो आधाक-
मिकादिदोष-युक्त दुष्ट आहारमां फसाइ पडशे. वली असंयति ग्रहस्थो तेना सार
नाना दरवाजावाली जग्याओने मोहोटा दरवाजावाली करशे अथवा मोटा दरवाजा-
वाली जग्याओने नाना दरवाजावाली करशे, सीधी जग्याओने आडी करशे,
आडीओने सीधी करशे, बहु पवनवाली जग्याओने निर्वातजग्याओ करशे, निर्वा-
तजग्याओने बहु पवनवाली करशे, वली अंदर के बहार वनस्पतिओ काफी तोड़ी
मकान मुधरावशे अथवा साधुने अकिंचन धारी तेना माटे सूवानुं विछानुं पथरा-
वशे. (एम अनेक दोष संभवे छे.) माटे निर्ग्रथ संयति मुनिए अनेक प्रकारे.

गमणाए (५४८)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं, जं सव्वट्ठे
हिं समिते सहिते स्याजये-त्ति बेमि (५४९)

(तृतीय उद्देशः)

से एगया अण्णतरं संखडिं आसित्ता पिवित्ता छड्डेज्ज वा वसेज्ज
वा, भुत्ते वा से णो सम्मं परिणमेज्जा, अण्णतेरे वसेदुवखे रोयातंके
समुप्पज्जेज्जा, केवलीवूया 'आयाण मेयं.' (५५०)

मनुष्यनी ह्यातीमां अने मनुष्यना मरण पछी कराती संखडिओमां भोजन लेवा
माटे नहि जवुं. [५४८]

मुनिहुं एज कर्त्तव्य छे के हमेशां सर्व पदार्थोमां समता राखी पवित्र गुणो
साचवर्ता थकां यत्नवंत थइ वत्तवुं [५४९]

त्रीजो उद्देश.

(मुनिने जमणवारमां जवाथी थता गेरफायदा)

जौ मुनि संखडिभोजन करश तौ कोइ बखते तेने तेनार्थी वमन के विशु-
चिकाना दुःखमां ऊत्तरवुं पडशे. अथवा तो खाथेलुं अन्न रुही रीते न पचतां कुष्ठ
के शूलादिक रोग उत्पन्न थशे. माटे केवली भगवान जणावे छे के संखडिभोजन
कर्मबंधनो हेतु छे. [५५०]

હહ રહ્લુ મિલ્લૂ ગાહાવતીહિં વા, ગાહાવલિળીહિં વા, પરિવાય-
 ઘૃહિં વા, પરિવાહ્યાહિં વા, ઇગબ્ધં સદ્ધિં સોડં પાડ^૧ મો વતિમિસ્સં હુરત્યા^૨
 વા ઉવસ્સયં પડિલેહમાળે ણો લમેજ્જા, તમેવ ઉવસ્સયં સંમિસ્સિમાવ-
 નાવજ્જેજ્જા અળ્લમળ્લે વા સે મતે તિપ્પરિયાસિવમૂતે इत्थિવિગ્ગહે વા કિ-
 લીવે વા તં મિલ્લુ ઉવસંકમ્મિયુ બૂયાં “આઉસંતો સમણા, અહે આરામ-
 સિદ્ધા, અહે ઉવસ્સયંસિ વા, રાઓ વા, વિચાલે વા, ગામધમ્મણિયંતિયં કદુ
 રહસ્સિયમેહુણધમ્મપરિચારણાણ આઉટ્ટામો.” તં વેગાતિતો સાતિજ્જેજ્જા।
 અકરમિજ્જં ચ્ચેયં સંસ્વાણ^૩। एते आयतणा संति संचिक्खमाणा पञ्चादाया भवन्ति
 तच्छा से संजए णियंठे तहप्पगारं पुरेसंखडिं वा पच्छा संखडिं वा संखडिं-

૧ પાત્તં પીત્વેત્પર્યઃ : ૨ રહિઃ ૩ સંસ્વડિગમનં ન કુર્યદિતિશેષઃ

ઘડી ૫ સંસ્વડિઓમાં ઘડઠા થયેલા ગૃહસ્થો, ગૃહસ્થની સ્ત્રીઓ, પરિવારનો,
 તથા પરિવારિકાઓ વિગેરે સાથે મુનિ ત્યાં જઈ ઘડઠો મેળાયાથી કદાચ મ-
 દિરાધાનમાં પણ ઘડી પડે^૧ અને તેથી તે મદિરામત્ત ઘડી પોતાના મુકામે ન-
 િ પોહોચતાં ત્યાંજ છલછી પડે છે. તથા ત્યાં નિસાના આવેશથી વેહોશ થઈ
 સ્ત્રીઓમાં આસક્ત થાય છે. અથવા ત્યાં રહેલી સ્ત્રીઓ કે નપુંસકોયોનું કોઈ એક
 મુનિપર આશ્રક થઈ કહેવા માંડે છે કે “ હે આયુષ્મન્ શ્રમણ, આ વગીચામાં અવ-
 વા ઉપાશ્રયમાં રાતે અથવા અમુક વાગે આપણે એકઠા ઘડી મોગાવિલાસમાં વ-
 સીશું. ” એમ કહી તેઓ મુનિને વિષયોથી લલચાવી કબજે કરે છે. અને તેમાં કદાચ
 એકલો મુનિ ઘડાઈ પણ પડે છે, માટે ૫ વાતને અકરણીય જાણીને મુનિ
 સંસ્વડિમાં નહિ જવું. કારણ કે ત્યાં જડાથી ઉપર ઝુઝવ તથા તે કરતાં પણ વધતો
 વધતા યેરફાવડા થવા સંભવ છે, માટે નિર્ગ્રેષ સંયતિપૂર્વસંસ્વડિ કે પશ્ચાત્સંસ્વડિમાં
 મોજનાર્યે લવાનો હરાદો નહિ કરવો. [૫૫૧]

૧ કેમકે લોભુષ જનેમ સર્વ કંઈ સંભવે.

संपडियाए णो अभिसंधारेज्जा गमणाए (५५१)

से भिक्खू वा (२) अन्नतरं संखडिं वा सोच्चा णिसम्म संपहावे-
ति उरसुयभूतेण अप्पाणेणं “ धुवा संखडी ” णो संचाएति तत्थ इयरे-
तरेहिं कुलेहिं सामुदाणियं एसियं वेसियं पिंडवायं पडिगाहेत्ता आहारं
आहारेत्तए । माइटाणं संपासे । णो एवं करेज्जा । से तत्थ कालेणं अणु-
पविसिन्ता तत्थेतरेतरेहिं कुलेहिं सामुदाणियं एसियं वेसियं पिंडवायं पडि-
गाहेत्ता आहारं आहारेज्जा (५५२)

से भिक्खू वा (२) से ज्जं पुण जाणेज्जा गामं व जाव
रायहाणिं वा, इमंणि खलु गामंसि वा जाव रायहाणिंसि वा संखडी
सिया, तंप्पिय गामं वा रायहाणिं वा संखडिंपडियाए णो अभिसंधारेज्जा
गमणाए । केवली वूया आयाण—मेयं (५५३)

आइण्णोवमाणं संखडिं अणुपविससमाणस्स पाएण वा पाए अक्कं-

१ इतिकृत्वेति शेषः

जो कोई मुनि पूर्वसंखडि के पश्चात्संखडि तृती साभळी त्यां उत्सुकता
धरी चाल्यो जशे तो त्या, जूदा जूदा कुळोमांथी आधाकर्मादिदोषरहित पवित्र
आहार ग्रहण करीने वापरी शकवानो नथी, किंतु त्यां दूषित आहार वापरीने
दोषपात्र थवानो. माटे मुनिए संखडिमां नहि जवुं. किंतु भिक्षाना समये जूदा
जूदा कुलोमां जइने पवित्र आहार मेळवी ते वापरवो. [५५२]

जे गाम के राजधानीमां संखडि थवानी होय त्यां तेना माटे मुनिए जवानो
इरादो न करवो. केमके केवळज्ञानियो घेल्या छे के तेम करतां कर्मबंध
थाय छे. [५५३]

जे संखडिमां घणा लोक एकठा मळ्या होय अने भोजन थोडं रंधायलुं
होय त्यां जो मुनि जाय तो त्यां भीडंभीडांमां तेना पग धीजाओना पगतळे.

तपुव्वे भवति, हत्थेण वा हत्थे संचालियपुव्वे भवति, पाएण^१ वा पाए आवडियपुव्वे भवति, सीसेण वा सीसे संघट्टियपुव्वे भवति, काएण वा काए संस्त्रोभियपुव्वे भवति, दंडेण वा अट्ठिणा वा मुट्ठिणा वा लेल्लुणा वा कवालेण वा अभिहयपुव्वे भवति, सीतोदएण वा उस्सित्तपुव्वे भवति, रयसा वा परिघासिय पुव्वे भवति, अणेसणिज्जेण वा परिभुत्तएव्वे भवति, अ-
ण्णेरिं वा, दिज्जमाणे पडिगाहितपुव्वे भवति, तम्हा से संजए णिग्गंथे तहप्पगारं आइण्णोमाण संखाडिं संखाडिपडियाए णो अभिसंधारेज्जा ग-
मणाए (५५४)

से भिक्खू वा [२] गाहावड्कुलं पिंडवायपडियाए पविट्ठे समाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा असणं वा (४) एसणिज्जं सिया अणेसणिज्जं सिया वित्तिगिच्छसमावण्णेणं अप्पाणेणं असमाहडाए लेस्साए तहप्पगारं असणं वा (४) लाभे संते णो पडिग्गाहेज्जा. (५५५)

१ पात्रेण.

दवाशे, हाथ घाँजाना हाथो साथे अथडाशे, पात्र घाँजाओना पात्रो साथे अफळाशे, माथुं घाँजाना माथा साथे अढकाशे अने शरीर घाँजाना शरीर साथे घसाशे. वल्ली त्यां तेवी भीडमां लाकडी, हाडका, मूठ, पत्थर के स्वप्परनो मार पण कदाच सहेवा पडशे. अगर कोई मुनिना शरीरपर ताहुं पाणी फेंकशे, अथवा धूल फेंकशे, अथवा मुनिने त्यां अशुद्ध आहार मळशे, अथवा बीजाने मळवानुं छातां बचगाळ्यी मुनि ते आहार झुटावी लेशे. [ए रीते अनेक दोष संभवे छे] माटे निर्ग्रथ मुनि तेनी जातनी संखाडिमां भोजन मेळववाना इरादाथी कदापि नहि जवुं. [५५४]

गृहस्थना घरे भिक्षा लेवा जतां मुनिने जे आहार निर्दोष के सदोष छातां शक भरेलो जणाय तो ते आहार तेवा मलिनाशयथी ग्रहण न करवो. [५५५]

से भिक्खू वा [२] गाहावतिकुलं पविसिज्जामे सव्वं भंडग—
मायाय गाहावतिकुलं पिंडवायपडियाए पविसेज्ज वा णिक्खमेज्ज वा
(५५६)

से भिक्खू वा [२] बहिया विहारभूमिं वा विचारभूमिं वा णिक्ख-
म्ममाणे पविसमाणे सव्वं भंडग मायाए बहिया विहारभूमिं वा विचारभू-
मिं वा णिक्खमेज्ज वा पविसेज्ज वा (५५७)

से भिक्खू वा [२] गामाणुगामं दूइज्जमाणे सव्वं भंडग—मायाए
गामाणुगामं दूइज्जेज्जा (५५८)

से भिक्खू वा [२] अहपुण एवं जाणेज्जा तिच्चदेसियं वासं
वासमाणं पेहाए, तिच्चदेसियं महियं सण्णिवयमारिणं पेहाए महावाएण वा
रयं समुद्धयं पेहाए, तिरिच्छसंपातिमा वा तसा पाणा संघडा सन्निवयमा-
णा पेहाए, से एवं णच्चा णो सव्वं भंडग मायाय गाहावइकुलं पिंडवाय
पडियाए पविसेज्ज वा णिक्खमेज्ज वा, बहिया विहारभूमिं वा विचारभूमि
वा पविसेज्ज वा णिक्खमेज्ज वा. गामाणुगामं दूइज्जेज्ज वा [५५९]

मुनि^१ गृहस्थना घरे भिक्षा लेवा जतां सर्व धर्मोपकरण साथे लइने त्यां
जवुं आववुं. [५५३]

तेसज स्वाध्यायभूमिपर अथवा दिशाए जतां पण तेवीज रीते जवुं
आववुं, [५५७]

अने ग्रामानुग्राम विहार करतां पण तेज रीते वर्त्तवुं. [५५८]

पण जो वरसाद बहु वरसतो होय अथवा दव बहु पडतुं होय अथवा
आकरा वायुथी धूल बहु उडती होय अथवा झीणा जीवजंतुंओ घणा ऊडतां होय
तो त्यां सर्व धर्मोपकरण साथे लइने भिक्षा लेवा के भणवा दिशाए या ग्रामांतरे
जवा आववावुं करवुं नहि. [५५९]

? आ सूत्र जिनकल्पिक विगेरे माटे छे. एस टीकाकार जणावे छे. इहां
समाचारी ए छे के जिनकल्पिके तो तेवे टांकणे चालवुं ज नहि. पण स्थविरकल्पिक
कारण योगे जाय आवे तो साथे सर्वोपकरण नहि लेवा.

से भिक्खू वा [२] से ज्जाइं पुण कुलाइं जाणेज्जा; तंजहा, खत्तियाण वा, राईण वा, कुराईण वा, रायपेसियाण वा, रायवंसट्ठियाण वा, अंतो बहिंवा सण्णिविट्ठण वा, गच्छंताण वा णिमंतेमाणाण वा, अणिमंतेमाणाण वा, असणं वा (४) लाभे संते णो पडिगाहेज्जासित्ति बेमि [५६०]

चतुर्थ उद्देश.

से भिक्खू वा [२] जाव पविट्ठे समाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा मंसाइयं वा, मच्छाइयं वा, मंसखलं वा, मच्छखलं वा, आहेणं वा, पहेणं वा, हिंगोलं वा, संमेलं वा, हीमाणं संपेहाए, अंतरा से मग्गा बहुपाणा बहुबीया बहुहरिया बहुओसा बहुउदया बहुउत्तिंगपणग—दग-मट्टिय—मक्खडासंताणगा, बहवे तत्थ समण—माहण—अतिहि—क्विण—वणीमगा उवागता उवागामिस्संति, तत्थाइण्णा वित्ती, णो पण्णस्स

मुनिए चक्रवर्ति प्रमुख क्षत्रियो, राजाओ, ठाकोरो, सरदारो, के राजवंगी लोको, जेओ शहेरमां के शहेर बाहेर रहेता होय या रस्ते प्रयाण करता होय तेमने त्यांथी निमंत्रण छतां या नहि छतां आहार ग्रहण न करवो. [५६०]

चोथो उद्देश.

[मुनिए जमणवारमां न जवुं.]

मुनिए गृहस्थना^१ घरे भिक्षार्थे जतां तेने त्यां एवुं जणाय के अहिं मांस, मत्स्य के मद्यवालुं विवाहभोजन, मृतकभोजन, या प्रीतिभोजन छे, अने तेने त्यां कोइ लइ जतुं होयें, तोपण जो मार्गमां बीज, वनस्पति, टार, पाणी, के झीणा जीवजंतु घणा होय अथवा त्यां घणाएक [बुद्धधर्मा] श्रमणो, ब्राह्मणो, वटेमारुओ, स्कांधिओ, क भाटचारणो, आवेला के आववाना होय अने तेथी त्यां बहु भीड थवानी होय जेथी चतुर पनिने त्यां जवुं वळवुं मुक्केलभिरेलुं थइ पडे अने

^१ गृहस्थमां तमाम धर्माळानो समावेश थायछे.

णिकखमणपवेसाए, वायणबुच्छणपरियट्ठणणुपेहाए धम्माणुओगचिंताए, सेवं
णच्चा तहप्पगारं पुरेसंखडिं वा पच्छासंखडिं वा संखडिपडियाए णो अभिसं-
धारेज्जा गमणाए (५६१)

से भिक्खू वा (२) गाहावइकुलं पिंडवायपडियाए पविठ्ठे समाणे
से ज्जं पुण जाणेज्जा, मंसाइयं जाव संमेलं वा हरिमाणं पेहाए अंतरा से
मग्गा अप्पंडा जाव अप्पसंत्ताणगा, णो जत्थ बहवे समणमाहणा जाव
उवागमिस्संति, अप्पाइण्णा वित्ती, पण्णस्स णिकखमणपवेसाए पण्णस्सा
वायण-बुच्छण-परियट्ठणणुपेहाए धम्माणुओगचिंताए, सेवं णच्चा तहप्पगारं
पुरेसंखडिं वा पच्छासंखडिं वा संखडिपडियाए अभिसंधारेज्ज गमणाए
(५६२)

से भिक्खू वा (२) गाहावइकुलं जाव पविसित्तुकामे से ज्जं ण
जाणेज्जा खीरिणियाओ गावीओ खीरिज्जमाणीओ पेहाए असणं वा (४)
उवसंखडिज्जमाणं पेहाए पुरा अप्पजूहिए, सेवं णच्चा णो गाहावइकुलं

पठनपाठन के धर्मोपदेश अटकी पढवाना जणाय तो तेवा स्थळे ते मुनिए जवानो
इरादो नहि करवो. [५६१]

पण जो तेवा मांस मत्स्य, के मद्यग्रधान, विवाहभोजन, मृतकभोजन,
या प्रीतिभोजनमां मुनिने कोइ तेडी जतुं होय अने मुनिने मार्गमां कंशी वनस्पति,
जळ, के जीवजतुं नहि जणाय तेमज त्यां श्रमण-व ह्यणादिकनी बहुत भीड पण
नहि होय जेथी मुनिने त्यां जवुं आवुं सुलभ होय अने पठनपाठनादिक पण
थइ शके तो तेवा स्थळे [कारणयोगे] मुनिए^१ भिक्षार्थे जवुं पण खरुं. [५६२]

गृहस्थना घरे मुनिए जतां त्यां ए वखते गायो दोवाती होय अथवा भो-
जन रंधातुं होय अथवा तैयार थइ रहुं छतां हजू बीजा चाचकोने अपायुं नहि

१ मुनि रस्ते चाली थाक्यो होय या मांदगीथी उठ्यो होय या दुर्भिक्ष होय
विगेरे कारणयोगे मांसादिक त्याग करवा समर्थ मुनिए त्यां जवुं एग टीकाकारे
जणान्युंछे.

पिंडवाय पडियाए णिक्खमेज्ज वा पविसेज्ज वा । से त्तमायाए एगंत म-
वक्खमेज्जा, अणावाय-मसंलोए चिद्वेज्जा । अहपुण एवं जाणेज्जा, खी-
रिणीओ गावीओ खीरियाओ पेहाए, असणं वा [४] उवक्खडियं पेहाए,
पुरापजूहिते, से एवं णच्चा ततो संजयामेव गाहावतिकुलं पिंडवायपडि-
याए पविसेज्ज वा निक्खमेज्ज वा (५६३)

भिक्षागा णामेगे एव माहंसु समाणे वा वसमाणे वा, गामाणु-
गामं दूइज्जमाणे, “खुड्ढाए खलु अयं गामे संणिरुद्धाए णो महालए, से
हंता-भयंतारो बाहिरगाणि गामाणि भिक्षाधारियाए वयह ” (५६४)

संति तत्थेगतियस्स भिक्खुस्स पुरेसंथुया वा पच्छासंथुया वा
परिवसंति, तंजहा, गाहावती वा, गाहावतिणीओ वा, गाहावतिपुत्ता वा,
गाहावतिधूयाओ वा, गाहावतिसुण्हाओ वा, धाईओ वा, दासी वा, दा-
सीओ वा, कम्मकरा वा, कम्मकरीओ वा, तहप्पगाराइं कुलाइं पुरेसंथु-
नहि होय तो मुनिए ते घरमां प्रवेश न करवो. किंतु पाछा बळीने कोइ नहि दे-
खी शके तेवा स्थळे जइ ऊभा रहेवुं. अने ज्यारे जणाय के गायो दोवाइ रहीं छे
या भोजन तैयार थइ रहुं छे अने बीजा याचकोने अपाइ चूखुं छे त्यारे यतना-
पूर्वक ते गृहस्थना घरे जइने आहार लइ बळवुं. [५३३]

वृद्धपणार्थी स्थिरवास करनारा के मासकल्पार्थी फरनारा मुनिओ तवा आ-
वता मुनिओने एम कहे के “हे पूज्य मुनिओ, आ गाम घणुं नानकहुं छे
अने अहीं [सूतकादिकर्था] घणां घरो रोकायेलां छे. माटे आप बीजा गामे भिक्षा-
माटे पधारो.” तो मुनिए तेम सांभळी ग्रामांतरे चाल्या जइं. [५६४]

कोइ गाममां मुनिना पूर्वपरिचित^१ तथा पश्चत्परिचित^२ सगावहाला र-
हेता होय, जेवाके;-गृहस्थो, गृहस्थ वानुओ, गृहस्थपुत्रो, गृहस्थपुत्रीओ, गृहस्थ
पुत्रवधुओ, दाइओ, दास, दासीओ, अने चाकरो, के चाकरढांओ; तेवा गाममां
जतां जो ते मुनि एवो विचार करे के हुं एकवार वधार्थी पहेलां मारा सगाओमां
भिक्षार्थे जइश, अने त्यां मने अन्न, पान, दूध, दहिं, माखण, घी, गोळ, तेल,

याणि वा पच्छासंथुयाणि वा पुत्रामेव भिक्खायरियाए अणुपविसिस्सामि, अ-
वेय इत्थ लभिस्सामि पिंडं वा, लोयं वा, खीरं वा, दधिं वा, नवणीयं वा,
वयं वा, गुलं वा, तेछं वा, महं वा, मज्जं वा, मंसं वा, संकुलिं वा, फाणियं
वा, पूयं वा, सिहरिणिं वा, तं पुव्वामेव भुच्चा पेच्चा, पडिग्गहं संलिहिय
सपमज्जिय, ततो पच्छा भिक्खूहिं सद्धिं गाहावतिकुलं पिंडवायपडियाए
पविसिस्सामि निक्खमिस्सामि वा । माइट्ठाणं फासे । णो एवं करेज्जा ।
से सत्थ भिक्खूहिं सद्धिं कालेण अणुपविसित्ता तत्थियरेयरेहिं कुलेहिं सा-
मुदाणियं एसियं वेसियं पिंडवायं पडिगाहेत्ता आहारं आहारेज्जा । (५६५)
एयं खलु तस्स भिक्खुस्स वा भिक्खुणीए वा सामगियं ।

(५६६)

[पंचम उद्देशः]

से भिक्खू वा [२] जाव पविट्ठेसमाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा, अ-
मधु, मद्यमांस^१ तिलपापडी, गोळ्वाळुं पाणी, बुंदी, के श्रीखंड मळशे ते हुं सर्व-
थी पहेलां खाइ पात्रो साफ करी पछी बीजा मुनिओ साथे गृहस्थना घरे भिक्षा
लेवा जइश, तो ते मुनि दोषपात्र थाय छे माटे मुनिए एम नहि करवुं, किंतु बीजा
मुनिओ साथे वखतसर जूदा जूदा कुलेमां भिक्षानिमित्ते जइ करी भागमां मळेला,
निर्दूषण आहार लइ वापरवो. [५६५]

एज भिक्षु के भिक्षुणीनो पूर्ण आचार छे. [५३३]

पांचमो उद्देश.

[मुनिए कयो आहार लेवो अने कयो नहि लेवो.]

गृहस्थने त्यां रंधाई तैयार थएला आहारमांथी शरुआतमां थोडुंएक-

१ वखते कोइ अतिप्रमादि गृह्य होवाथी मद्यमांस पण खावा चाहे माटे
ते लीधाछे एम टीकाकार लखेछे.

અગ્નિપિંડં ઉચ્ચિવપ્પમાણં પેહાણ, અગ્નિપિંડં ણિચ્ચિવપ્પમાણં પેહાણ, અગ્નિપિંડં
 હીરમાણં પેહાણ, અગ્નિપિંડં પરિભાઙ્ગમાણં પેહાણ, અગ્નિપિંડં પરિભુજ્જમાણં
 પેહાણ, અગ્નિપિંડં પરિદુવેજ્જમાણં પેહાણ, પુરા અસિણાતિ વા, અવહારાતિ વા
 પુરા' જત્યન્ને સમણ-માહણ-અતિહિ-કિવણ વળીમગ્ગા સ્વદ્ધું સ્વદ્ધું^૧ ઉવ-
 સંકમંતિ, સે હંતા અહમવિ સ્વદ્ધું ઉવસંકમામિ, માઙ્ગલાણં સંપાસે ણો એવં
 કરેજ્જા । (૫૬૭)

સે ચિક્ખૂ વા (૨) જાવ સમાણે અંતરા સે વપ્પાણિ વા, ફાલિહા-
 ણિ^૨ વા, પાગારાણિ વા, તોરણાણિ વા, અગ્ગલાણિ વા, અગ્ગલપાલગાણિ વા
 સતિ પરક્કમે સંજયામેવ પરક્કમેજ્જા, ણો ઉજ્જુયં ગચ્છેજ્જા । કેવલીં બૂયા
 આયાણ-મેયં. ” । (૫૬૮)

સે તત્થ પરક્કમેમાણે પયલેજ્જ વા પવડેજ્જ વા । સે તત્થ પયલેમાણે
 વા પવડેમાણે વાતત્થસે કાએ ઉચ્ચારેણ વા, પાસવણેણ વા સ્વેલેણ વા, સિં-
 ઘાણેણ વા, વંતેણ વા, પિતેણ વા, પૂણેણ વા, સુક્કેણ વા સોણિણેણ વા, ઉ,

૧ ત્વરિત ત્વરિતં ૨ પરિચ્ચા:

દેવતાને ચઢાવવામાટે કહાડેલા અગ્નિપિંડનામે આહારને, કાઢાડતી વેળા,
 નાચતી વેળા, લઈ જતા વેળા, વેહેંચતી વેળા, સ્વાતી વેળા, કે દેવાલયની
 ચોમેર ઝાઝાલતી વેળા ઘણાએક શ્રમણ-બ્રાહ્મણાદિક મિશ્રુઓ પૂર્વે ઘણી
 વચ્ચે તે આહાર સ્વાધેલો અને મેલવેલો હોવાથી ફરી તેનામાટે ત્યાં ઝાઝાલવા
 ઝાઝાલવા દોડ્યા જાય છે. તેમને દેખીને મુનિ વિચારે કે હું પણ ત્યાં
 જાઉં તો તે દોષપાત્ર થાયછે. માટે મુનિએ તેમ ન કરવું. (૫૬૭)

મુનિએ ગૃહસ્થને ત્યાં મિત્રા લેવા જતાં વચગાળે ગઢ, સ્વાઈ, કોટ, તોરણ,
 કે આગલીઓ આડી આવે તો તે રસ્તે નહિ જતાં વીજે રસ્તે મુનિએ ત્યાં જવું.
 કારણકે તે રસ્તે જતાં કેવલજ્ઞાનિઓ જોશ્વમ ભરેલું ગણેછે. [૫૬૮]

જે માટે તે રસ્તે ચાલતાં કદાચ મુનિ ત્યાં લથડી જાય કે પડી પણ જાય
 અને તેમ થતાં તેનું શરીર, વિષ્ણુ મુત્ર, શ્લેષ્મ, શૂક, વમન, પિત્ત, પરુ, વીર્ય, કે
 લોહીથી સ્વરાવ પણ થાય [હવે કદાચ વીજો માર્ગ ન હોવાથી મુનિએ તેજ રસ્તે જતાં]

पलित्ते सिया। तहप्पगारं कायं णो अणंतरहियाए^१ पुढवीए, णो ससाणि-
च्चाए पुढवीए, णो ससरक्खाए^२ पुढवीए, णो चित्तमंताए सिलाए, णो
चित्तमंताए लेलूरु, कोलावासंसि^३ वा दारुए, जीवपतिट्ठिए सअंडे सपाणे
जाव ससंताणए, णो आमज्जेज्ज वा, णो पमज्जेज्ज वा—संलिहेज्ज वा,
णिह्तिहेज्ज वा,—उव्वलेज्ज वा,—उव्वट्ठेज्ज वा,—आयावेज्ज वा,—पयावे-
ज्ज वा । से पुव्वामेव अप्पससरक्खं तणं वा, पत्तं वा, कट्ठं वा, सक्कर
वा जाएज्जा । जाइत्ता से त्त मायाए एगंत-मवकमेज्जा (२) अहे
झामथंडिलंसि^४ वा जाव अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि पडिलेहिय (२)
पमज्जिय (२) ततो संजयासेव आमज्जेज्ज वा जाव पयावेज्ज वा ।
[५६९]

से भिक्खू वा (२) जाव पविट्ठे समाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा,
गोणं वियालं^५ पडिपहे पेहाए, महिसं वियालं पडिपहे पेहाए, एवं मणुस्सं
आसं हत्थिं सीहं वग्गं दीवियं अच्छं तरच्छं परसरं सियालं विरालं सु-

१ अनंतर्हितया. २ सरजस्कया. ३ घुणाकीर्णे ४ अथ दग्धस्थं-
डिले. ५ व्यालं दुष्टं.

तेनुं शरीर ऊपर जणावेली रीते अशुचिर्था खराव थाय तो तेणे तरतनी सूकैली
के चीकणी के कवरावाली माटीथी अथवा साचित्त पत्थराथी या ब्रीणाजविजंतुथी
भरेला लाकडा विगेरेथी शरीरने घसवुं के साफ करवुं के सूकववुं नहि. किंतु
तेवा वखते तरतज गृहस्थपासेथी निर्जीव घास पान के काष्ट अथवा रेती मागी
लाववी. अने ते लइने एकांत स्थळयां जरने त्यां निर्जीव जमीनने जोड़ प्रमाजी
यत्नापूर्वक ते तृणादिकवडे शरीरने साफ करवुं. [५६९]

मुनिने भिक्षा लेवा जनां मार्गमां विक्राळ वळढ, पाडो, मनुष्य, अश्व, हाथी
सिंह, बाघ, दीपडो, रीछ, तरग, शरभ, [अष्टापद], सीआळ, विलाडो, कूतरो
चाराहिल्लर, लोंकडो, के कोइषण जातनुं जंगली जानवर ऊभुं रहेलुं जणाय

ળયં કોલસુળયં કોકંતિયં^૧ ચિત્તાચેલ્લયં^૨ વિયાલં પડિપહે પેહાણ, સાતિ પરક્કમે સંજયામેવ પરક્કમેજ્જા, ણો ઉજ્જુયં ગચ્છેજ્જા । [૫૭૦]

સે ભિક્ખૂ વા (૨) જાવ સમાણે અંતરા સે ઓવાઓ વા, સ્વાણ વા, કંટણ વા, ઘસી^૩ વા, મિલુગા^૪ વા વિસમે વા વિજ્જલે^૫ વા પરિયા-વજ્જેજ્જા, સાતિ પરક્કમે સંજયામેવ ણો ઉજ્જુયં ગચ્છેજ્જા । [૫૭૧]

સે ભિક્ખૂ વા (૨) ગાહાવતિકુલસ્સ દુવારસાહં કંટકચોદિયાણ પડિપિહિયં પેહાણ તેસિં પુવ્વામેવ ઉગ્ગહં અણુણ્ણવિય અપડિલેહિય અપ-મજ્જિય નો અવગુણેજ્જા^૬ વા, પવિસેજ્જ વા ણિક્ખમેજ્જ વા । તેસિં પુવ્વામેવ ઉગ્ગહં અણુણ્ણવિય પડિલેહિય પમજ્જિય તત્તો સંજયામેવ અવગુ-ણેજ્જ વા, પવિસેજ્જ વા, ણિક્ખમેજ્જ વા । [૫૭૨]

સે ભિક્ખૂ વા (૨) જાવ સમાણે સે જ્જં પુણ જાણેજ્જા સમણં વા, સાહણં વા, ગાસ પિંડોલ્લગં વા, અતિથિંવા, પુવ્વપવિટ્ઠં પેહાણ ણો તેસિં

૧ લોભટકં ૨ આરણ્યજીવવિશેષં ૩ સ્થલા દઘસ્તા દવતરણં

૪ સ્ફુટિતકૃષ્ણભૂરાજિઃ ૫ કદર્મઃ ૬ ઉદ્ઘાટયેત્

અને વીજો રસ્તો હોય તો તે ખયક્ષરેલા સીધે રસ્તે ન જતાં વીજે રસ્તેથી જવું. [૫૭૦]

એજ પ્રમાણે માર્ગમાં સ્વાડા હોય, સ્વીલા હોય, કાંટા હોય, વૉકરાના ઘસ [નલ્લિયં] હોય, ફોટેલી જમીન હોય, ટીંવાટેકરા હોય, કે કીચડ હોય, તો માર્ગી તર છતાં તે માર્ગે ન જવું. [૫૭૧]

મુનિએ ગૃહસ્થના ઘરનો દરવાજો કાંટાની ઢાઢથી ઢાંકેલો દેસી ગૃહસ્થની રજા લીધા શિવાય તથા જોયા પ્રમાર્જ્યા શિવાય ડઘાડવો નહિ તેમજ તેના અંદર પેસવું પણ નહિ. કિંતુ (જો જરૂરી કામ હોય તો) ગૃહસ્થની રજા લઈ પુંજી પ્રમાર્જ્યા યત્ના પૂર્વક ડઘાડવો અને અંદર જવું. [૫૭૨]

મુનિએ ગોત્રીએ જતાં ગૃહસ્થના ઘરે કોઈ પણ શ્રમણ, બ્રાહ્મણ, ખીત્વારી,

સંલોએ સપડિદુવારે ચિદ્દેજ્જા, । કેવલી બૂયા “આયાળ-મેવં” [૫૭૩]

પુરા પેહાળ તરસદ્વાળ પરો અસળં વા [૪] આહદુ દલજ્જ

અહ બિક્સૂળં પવ્વાવાદિદુ આસ પતિના, આસ હેઝ, આસ. ઉવણ્ણો, જં ણે
તેસિંસંલોએ સપડિદુવારે ચિદ્દેજ્જા સે ત્ત-માયાએ^૧ ઇગંત-મવ્વકમેજ્જા (૨)
અણાવાય-મસંલોએ ચિદ્દેજ્જા । (૫૭૪)

સે પરો અણાવાય-મસંલોએ ચિદ્દેમાણસસ અસળં વા આહદુ દલ-
જ્જા, સે ય વદેજ્જા “આઝસંતો સમણા, હમે ભો અસળે વા (૪)
સવ્વજણાણ નિસિદ્ધે, તં ઝુંજહ ચ ણં, પરિભાણહ ચ ણં.” તં ચેગતિઓ
પડિગાહેત્તા તુસિણીઓ ઓહેજ્જા, “અવિયાહિ ઇયં મમમેવ સિયા ” એવં
માહિદ્ધાણં સંપાસે । ણો એવં કરેજ્જા । સે ત્ત-માયાએ તત્થ ગચ્છેજ્જા (૨) સે
પુવ્વા મેવ આલોણ્ણા “આઝસંતો સમણા, હમે ભો, અસળં વા (૪)
સવ્વજણાણ નિસિદ્ધે તં ઝુંજહ ચણં, પરિભાણહ ચ ણં” સે વં વદંતં પરો
વણ્ણા, “આઝસંતો સમણા, તુમં ચેવ ણં પરિભાણહિ ” સે તત્થ પરિભા-
ણાણે ણો અપ્પણો સ્વદ્ધું સ્વદ્ધું^૨ હાયં^૩ (૨) ઝસહં^૪ (૨) રસિયં ૨ મણુત્તં

૧ તં પૂર્વપ્રાવિષ્ઠ આદાય જ્ઞાત્વા. ૨ પ્રચુરં પ્રચુરં. ૩ શાકં. ૪
ઉત્પત્તં વર્ણાદિગુણોપેતં

કે પરદેશીને પોતાથી પેહેલો પેટેલો જોઈ તેમના દેખતાં ગૃહસ્થના દરવાજે ઝમા
રેહેલું નહિ. કેમકે તેમ ઝમા રેહેતાં કેવલી ભગવાને વહુ દોષ જણાવ્યા છે. [૫૭૩]

જે માટે તે મુનિને દરવાજે ઝમો રહેલો જોઈ ગૃહસ્થ તેના માટે અદ્ધારાદિક
વનાવીને આપવાનું કરે છે. માટે મુનિના સારું ડપર જણાવ્યા મુજબ આવી પ્રતિજ્ઞા
આવો હેતુ અને આવો ઉદ્દેશ જરૂરનો છે કે તેણે ગૃહસ્થને ત્યાં હવે પેટેલા
ચાચકોના દેખતાં દરવાજે નહિ ઝમા રહેલું. કિંતુ કોઈ નહિ દેખી શકે તેવા-
સ્થળે જઈ ઝમા રેહેલું. [૫૭૪]

[२] णिद्धं (२) लुक्खं [२] से तत्थं अमुच्छित्ते अगिद्धे अगद्धिं
अणज्झोवज्जणे बहुसममेव परिभाएज्जा । (५७५)

से णं परिभाएमाणं परो वदेज्जा “आउसंतो समणा, मा णं तुमं
परिभाएहि, सव्वे वेगतिया भोक्खामो वा पहामो^१ वा” से तत्थं^२ भुंज-
माणे णो अप्पणो खद्धं (२) जाव लुक्खं- (२) से तत्थं अमुच्छिण् (४)
बहुसममेव भुंजेज्जा वा पीएज्जा वा । (५७६)

१ प्रक्षामो वा २ परतीर्थिकैः सार्द्धं न भोक्तव्यं स्वयूथैश्च
पार्श्वस्थादिभिः हभुंजानाना मयं विधिः

एवे स्थळे ऊभा रेहेतां छतां मुनिने ते गृहस्थ त्यां आधी अशनादिक
आहार आपे अने कहंके “हे आयुप्पन् सावुओ, आ आहार में तयो सर्व जणने
आप्यो छे. माटे तमे वधा जण भेगा मळी खाओ अथवा वेंहेंची ल्यो.” तेमं छतां
ते मुनि आहार दळ्यावाद् गुपचुप रही एम विचार करे के “आ तो मनेज मात्र
पूरतो छे” तो ते दोषपात्र धाय छे. माटे एवो बितर्क कदापि न करवो. किंतु ते
आहार लइ बीजा श्रमणादिको पास जेतुं अने शरुआतमांज जणादवुं के “आयुप्पन्
श्रमणो, आ आहार आप सर्व जणने एकठो मळ्यो छे. माटे भेगा खाओ अथवा
वेंहेंची ल्यो.” आम मुनिए कहेतां मुनिने कोइ कहे के “हे आयुप्पन् श्रमण,
तुंज वधाने वेंहेंची आप.” त्यारे मुनिए ते वेंहेंची आपतां पोता तरफ झाजो झाजो.
या स्वादिष्ट या उत्तम उत्तम या रसिक रसिक या मनोहर मनोहर घृतवाळो
घृतवाळो या चोखो चोखो नहि नाखवो. किंतु त्यां मुनिए सर्व लोलपिणुं त्याग
करी शांतपणे ते वरोवर सरखीरीते ज वेंहेंची आपवो. [५७५]

अगर वेंहेचती वेळा कोइ मुनिने कहे के “हे आयुप्पन् श्रमणं तुं वेंहेच
मा. आपण वधा एकठा मळी खागुंपीनुं.” त्यारे मुनिए तेमना^१ साथे जमतां पण
कहुं वयंतुं वयंतुं के सारं सारं पोते नहि खातां सरखी रीते शांतपणे जमवुं
[५७६]

१ (परतीर्थीओ साथे नहि जमवुं पण स्वयूथिक पासत्यादिक साथे जमवा-
नें आ विधि छे, एम दीकाकार जणावे छे.)

से भिक्खू वा (२) जाव समाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा समणं वा, माहणं वा, गार्सपिंडोलगं वा, अतिहिं वा, पुव्वपविट्ठं पेहाए णो ते उवातिकम्म पविसेज्ज वा ओभासेज्ज^१ वा। से य त-मायाए एगंत-मव-क्कमेज्जा अणावाय-मसंले ए चिट्ठेज्जा। अह पुण एवं जाणेज्जा, पडिसे-हिए व दिन्ने वा, ततो तसि णियाट्ठे संजयामेव पविसेज्ज वा ओभासेज्ज वा। (५७७)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं। (५७८)

[षष्ठ उद्देशः]

से भिक्खू वा (२) जाव समाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा, रस-सिणो बहवे पाणे घासेसणाए संघडे संणिवतिए पेहाए, तंजहा; कुक्कुड-

१ अवभाषेत वा.

मुनिए गृहस्थना घरे भिक्षार्थे जतां त्यां पोतार्थी अगाऊ पेठेला श्रमण, ब्राह्मण, भीखारी के अतिथिने ऊभा रहेला जोइने तेमंतुं उल्लंघन करी कदापि अंदर पेशवुं के मागवुं नहि. किंतु तेम जाणी कोइ नहि देखी शके तेवा स्थळमां एकांते जइ ऊभा रहेवुं. अने ज्योर एम जणाय के तेमने गृहस्थे पाछा बाळ्या छे अथवा दीवुं छे त्यारे तेमना जवा वाद मुनिए यत्नापूर्वक ते गृहस्थना घरनी अंदर जवुं के मागवुं. [५७७]

एज खरेखरो मुनि अने आर्याओनो आचार छे. [५७८]

छठो उद्देशः.

[केवो आहार लेवो तथा केवो न लेवो तेना नियमो.]

मुनिने भिक्षे मार्गमां राध जातसेल्लुपि कूकडाओ, सुअरो, नया

जातियं वा, सूयरजातियं वा, अग्गापडासिं वा वायसा संघडा संणिवडिया पेहाए, सति परक्कमे संजयामेव नो उज्जुयं गच्छेज्जा । [५७९]

से भिक्खू वा (२) जाव पविट्ठे समाणे नो गाहावतिकुलस्स दुवारसाहं अवलंबिय (२) चिट्ठेज्जा; नो गाहावतिकुलस्स दगच्छड्डुणमत्तए चिट्ठेज्जा; नो गाहावतिकुलस्स चंदणिउयए^१ चिट्ठेज्जा णो गाहावतिकुलस्स सिणाणस्स वा वच्चस्स वा संलोए सपडिदुवारे चिट्ठेज्जा; णो गाहावतिकुलस्स आलोयं वा थिग्गलं वा संधिं वा दग्गभवणं वा बाहाउ पगिज्झिय (२) अंगुलियाए वा उद्दिसिय (२) ओणमिय (२) उण्णमिय (२) णिज्जाएज्जा; णो गाहावतिं अंगुलियाए उद्दिसिय [२] जाएज्जा; णो गाहावतिं अंगुलियाए चालिय [२] जाएज्जा; णो गाहावतिं अंगुलियाए तज्जिय^२ (२) जाएज्जा; णो गाहावतिं अंगुलियाए उद्धवलंपिय^३ [२] जाएज्जा; णो गाहावतिं वंदिय [२] जाएज्जा णो वयणं फल्लं वदेज्जा । [५८०]

कागडा विगेरे घणाएक प्राणिओ खावा माटे रस्तामां एकठा मळेला जणाय तो ते रस्तो सीधो छतां बीजा मार्ग मळी आवतो होय तो ते रस्ते मुनिए नहि चालवुं. [५७९]

मुनिए भिक्षार्थे गृहस्थना घरे जतां त्यां गृहस्थना दरवाज्यानीं शाखा पकडी उभा रहेवुं नहिं, ग्रहस्थना पाणी ढोळवाना स्थानक तरफ उभा रहेवुं नहिं, कोगळा फेंकवाना स्थानक तरफ उभा रहेवुं नहिं, अने स्नान करवाना के खरचु जवाना स्थान तरफ उभा रहेवुं नहिं. वळी ग्रहस्थना घरनी बारीओ या छिट्रो या फाट तथा पाणीआराने मुनिए पोताना हाथ के आंगळीओ अडकावी उंचानीचा यइ तेओमांथी ग्रहस्थनुं घर जोवुं नहिं. मुनिए आंगळीओवडे भिक्षानी करी याचवुं नहिं. तेमज आंगळीओ वडे तेने धुणार्थीने के दवाधीने पण याचवुं नहिं तथा आंगळीओवडे तेने अरज करीने याचवुं नहिं वळी ग्रहस्थने सलग करीने पण कंड याचवुं नहिं. ग्रहस्थ कदाच कंड नहिं आपे तो पडोर वचन न बोलावा. [५८०]

अह तत्थ कंचि भुंजसाणं, पेहाए तंजहा; गाहावइयं वा जावं
कम्मकरिं वा, से पुव्वामेव आलोएज्जा;—“ आउसो—त्ति वा, भइणि—
त्ति वा, दाहिसि से एत्तो अन्नयरं भोयणजातं । ” से एवं वदंतस्स परो
हत्थं वा, मत्तं वा, दर्वि वा, भायणं वा, सीतोदगवियडेण वा उसिणोदग-
वियडेण वा, उच्छोलेज्जे वा, प्होएज्ज वा, से पुव्वामेव आलोएज्जा “आउसो—त्ति
वा भगिणी—त्ति वा, सा एयं तुमं हत्थं वा, मत्तं वा, दर्वि वा, भायणं वा,
सीतोदगवियडेण वा उसिणोदगवियडेण वा उच्छोलेहि वा प्होवाहि वा ।
अभिकंखसि मे दातुं, एमेव दलाहि । ” से सेवं वदंतस्स परो हत्थं वा
[४] सीओदगवियडेण वा उसिणोदगवियडेण वा उच्छोलेत्ता प्होइत्ता
आहट्ठु दलएज्जा, तहप्पगारेण पुरेकम्मएण हत्थेण वा [४] असणं वा
[४] अफासुयं अणेसणिज्जं जाव णो पडिगाहेज्जा । अहपुण एवं जाणे-

१ उदकाद्रिण.

मुनिए गृहस्थने घरे जतां त्यां कोइने जमतो देखी शरुआतमां तपास करवी
के आ कोण छे. के यावत् चाकर चाकरडी छे? तयारवाद तेणे वोल्खुं के “हे
आयुष्मन् अथवा हे वेहेन, आ भोजनमांथी मने कइ पण थोहुंएक भोजन
आपसो?” एम मुनिए वोल्तां गृहस्थ पोताना हाथ, पात्र, अने चाटवो के
वासण धंडा पाणीथी अथवा ठरीने सचित्त थएला ऊना पाणीथी छां-
टे के धोवा मंडे तो मुनिए शरुआतमां ज तेने जणावखुं के “ हे
आयुष्यमान् या वेन तेमे एम पाणीथी छांटीने के धोइने मने आपता ना,
वगर छांटे धोएज मने आपो ” तेम कहेतां पण जो ते गृहस्थ पोताना
हाथपात्र पाणीथी छांटी के धोइने ज आपवा मंडे तो मुनिए तेवा आ-
हारने अशुद्ध गणीने ग्रहण न करवुं. तेमज कदाच एम वने के गृहस्थ
आहार आप्या अगाउ तेम चाहिने हाथपात्र पाणीथी भीजाइ गएला
होय तोपण तेनावडे आहार मुनिए न लेवो. वळी कदि गृहस्थना हाथपात्र

एवं खलु तस्मिन् भिक्षुस्स वा भिक्षुणी ए वा सामगिर्यं ।

[५८६]

(सप्तम उद्देशः)

सै भिक्षू वा [२] जाव समाणे सै ज्ज पुण जाणे-
ज्जा, असणं वा (४) खंवांसि वा, थंभांसि वा, मंचांसि वा, मालांसि
वा, पासायांसि वा, हम्मियतलंसि वा, अन्नयरंसि वा तहप्पगारांसि
अंतलिकखजायांसि उवणिदिखत्ते सिया, तहप्पगारं मालोहडं असणं
वा [४] जाव अफासुयं णो पडिगाहेज्जा । केवली बूया “आया-
ण-मेतं” । अस्संजए भिक्षुपडियाए पीढं वा, फलहगं वा, णिस्सेणि

ए मुनि अने आर्याओनो पवित्र आचार छे. [५८६]

सातमो उद्देश.

(केम अने केवो आहार लेवो तथा केम अने केवो न लेवो.)

ज आहार गृहस्थे भीति ऊपर, थांभला ऊपर, मांछा ऊपर, माळ ऊपर, घर
ऊपर के हवेली ऊपर अथवा पृथी जातना कोइ पण उच्च स्थळमां राख्यो होय
अने त्यांथी लावीने गृहस्थ आपवा मांडे तो ते आहार अशुद्ध गणीने मुनिपु न
लेवो केमके ज्ञानिओर तेमां दोष बताव्याछे. जे माटे गृहस्थ सावुना माटे
त्यां बाजोठ, पाटिउं, निसरणी के ऊखल मांडी त्यां चढतां जो पडे तो

वा, उदुहलं वा, आहट्ट उस्सविय दुखहेज्जा । से तत्थ दुखहमाणे पय-
लेज्जं वा पवडेज्जं वा । से तत्थ पयलेमाणे वा पवडेमाणे वा हत्थं वा,
पायं वा, बाहुं वा, ऊरुं वा, उदरं वा, सीसं वा, अण्णयरं वा कायंसि इ-
दियजायं लूसैज्जं वा, पाणाणि वा भूयाणी वा जीवाणी वा सत्ताणि वा
अभिहणेज्जं वा वत्तेज्जं वा लेसेज्जं वा संवसेज्जं वा संघट्टेज्जं वा, परिया-
वेज्जं वा किल्लमेज्जं वा ठाणाओ ठाणं संकामेज्जं वा । तं तहप्पगारं
मालोहडं असणं वा (४) लामे संते णो पडिगाहेज्जा । (५८७)

से भिक्खू वा [२] जाव समाणे से ज्जं पुण जाणेज्जं असणं
वा (४) कोट्टियातो वा कोलज्जातो^१ वा अस्संजए भिक्खुपडियाए
उक्कुल्लिया अंघउल्लिया ओहरिया ओहट्टु दलएज्जा, तहप्पगारं असणं वा
(४) मालोहडंति णच्चा लामे संते णो पडिगाहेज्जा । (५८८)

से भिक्खू वा (२) जाव समाणे से ज्जं पुण जाणेज्जं असणं
वा (४) मट्ठिओलित्तं तहप्पगारं असणं वा (४) जाव लामे संते णो पडि-

१ अभोवृत्तखाताकारात्.

तेना हाथ, पाग, बाहु, साधळ, पेट, माथुं के गमे ते अंगनो भंग पाय तथा
वीजां जीव जंतुओ पण हणाय माटे तेवी जातनो माळयी आणेलो आहार
मळतां छतां पण न लेवो. [५८७]

चळी जो गृहस्थ, कोठीमां के कोठलाभांथी साधुना माटे उंचो नीचो के
आडो थइ आहार लावी मुनिने आपवा मांढे तो ते पण न लेवो. [५८८]

मुनिए जे आहार माटीधी लीपी बंध राखेलो होय ते मळतां छतां नहि
लेवो. जे माटे केवळज्ञानिओए एमां दोष बतान्या छे, केमके असंयति गृहस्थ सा-
धुना माटे माटी ऊखेडी ते आहारने कहाडवा जतां पृथ्वीकाय तथा अग्नि, वायु,

गाहेज्जा । केवली बूया “आयाण-मेयं” अस्संजए भिक्खू-पडियाए मट्ठिओलित्तं असणं [४] उद्धिदमाणे पुढवि काय समारंभेज्जा, तहा तेऊ वाऊ-वणस्सति-तस- तयं समारंभेज्जा, पुणरवि ओल्लिपमाणे पच्छाक-स्मं करेज्जा । अह भिक्खू पुब्बोवदिट्ठा जाव जं तहप्पगारं मट्ठिओलित्तं असणं वा [४] लाभे संते णो पडिगाहेज्जा । [५८९]

से भिक्खू वा (२) जाव पविट्ठेसमाणे से जं पुण जाणेज्जा, अस- णं वा (४) पुढवि कायपतिट्ठियं, तहप्पगारं असणं वा (४) अफासुयं जाव णो पडिगाहेज्जा । [५९०]

से भिक्खू वा (२) से जं पुण जाणेज्जा, असणं वा [४] आउका- यपतिट्ठियं तह चेव एवं अगणिकायपतिट्ठियं लाभे संते णो पडिगाहेज्जा । केवली बूया “आयाण-मेयं” अस्संजए भिक्खूपडियाए अगणि उ- स्सक्किय (२) णिसक्किय (२) ओहारिय (२) आहट्टु दलएज्जा अह भि- क्खूणं पुब्बोवदिट्ठा जाव णो पडिगाहेज्जा । [५९१]

वनस्पति, अने त्रसकायनी हिंसा करे, तथा पाहुं बंध करतां पण तेइली हिंसा करे गाटे साधुने एवीं भलायण छे के तेणे मायीथी बंध करेलो आहार ग्रहण नहि लेवो. [५८९]

मुनिए जे आहार सचित्त पृथ्वीकाय उपर पडेलो होय ते पोताने “अयत्तव- धारी” ग्रहण न करवो. [५९०]

एज रीते पाणी उपर रहेलो आहार पण न लेवो. वली अग्नि उपर चडेलो आहार पण न लेवो केमके तेम करतां कर्मबंध साय छे, जे माये तेवे दलते अस- यति गृहस्थ मुनिना गाटे अग्निने दधती वाळसे अथवा ओली करतो, अथवा हांडा- ने आहुं पाहुं करतो, गाटे मुनिने उपर जणावेली खास भलायण छे के तेणे अ-ग्नि उपर चडेलो आहार ग्रहण न करवो. [५९१]

से भिक्खू वा (२) जाव पविहेसमाणे से ज्ञं पुण जाणेज्जा, असणं
वा (४) अच्चुसिणं अस्संजं भिक्खुपडियाए सूवेण वा, नियमेण वा,
सालिग्रंटेण वा, पचेण वा, साहाए वा, साहाभोगेण वा, पिहुणेण वा,
पिहुणहत्थेण वा, चेलेण वा, चेलकलेण वा, हत्थेण वा, सुहेणवा,
फुसेज्ज वा, वीएज्ज वा, से पुच्चायेव आलोएज्जा "आउहा-
त्ति वा, भगिणि-त्ति वा, मा एयं तुमं असणं वा [४] अच्चुसि-
णं सूएण वा जाव फुसाहि वा वीयाहि वा । अभिक्खसि मे दातुं ए-
मेव दलयाहि ।" से सेवं वंदतस्स परो सूवेण वा जाव वीइत्ता आ-
हुहु दलएज्जा, तहप्पगारं असणं वा (४) जाव णो पडिगाहेज्जा ।
(५९२)

से भिक्खू वा [२] जाव समाणे से ज्ञं पुण जाणेज्जा असणं
वा [४] वणरसइकायपत्तिद्वियं, तहप्पगारं असणं वा [४] वणरसइकाय-
पत्तिद्वियं अफासुयं अगेसणिज्जं लाभे संते णो पडिगाहेज्जा । एयं तसका-
एवि । (५९३)

आहार-पाणी अति ऊनां होवासी गृहस्थ तेने मुनिना माटे सूपडावडे,
बीजडावडे, मोरपीछना बीजडावडे, पंखावडे, शाखावडे, शाखाना कटकावडे,
मोरपीछवडे, कपडावडे, कपडानी किनारवडे, हाथवडे के सुखवडे बीजीकरीने
थंडा पंखावां मांडे। त्यारे मुनिए श्रृंगारतमां ज तेने जोड़ने जणावडु के "हे
आयुव्यन, अथवा देहेन, तमे आ आहारपाणीने सूपडा के पंखा विगेरेथी
बीजो मां. जो मने देवा चाहाता हो तो एमज आपो " एम कहा छतां
पण गृहस्थ ते आहारने सूपडा दिगेरेथी बीजी करीने. आपे तो तेवी जातनां
आहार पाणी ग्रहण न करयो [५९२]

जे आहार वनरपति ऊपर के त्रस जीवो ऊपर पडेलो होय ते पण मु-
निए ग्रहण न करयो. [५९३]

(પાનકાધિકારઃ)

સે મિક્ત્વં વા (૨) જાવ પવિટ્ટે સમાણે સે જ્ઞં પુણ પાણગજાતં
જાણેજ્ઞા, તંજહા; ઉસ્સેદ્ધમં^૧ વા, સંસેદ્ધમં^૨ વા, ચાઉલોદગં વા, અણ્ણ-
તરં વા તહપ્પગારં પાણગજાતં અહુણાઘોતં અણ્ણવિલં અવોક્કંતં અપરિણતં
અવિદ્ધત્થં^૩ અંફાસુરં અણેસણિજ્ઞં મણ્ણમાણે ણો પડિગાહેજ્ઞા. [૫૧૪]

અહં પુણ એવં જાણેજ્ઞાં ચિરાઘોતં અંવિલં વક્કંતં પરિણતં વિદ્ધત્થં
ફાસુરં જાવ પડિગાહેજ્ઞા । (૫૧૫)

સે મિક્ત્વં વા (૨) જાવ પવિટ્ટે સમાણે સે જ્ઞં પુણ પાણગજાતં
જાણેજ્ઞા, તંજહા; તિલોદગં વા, તુસોદગં વા, જંબોદગં વા, આયાર્મં^૪ વા,
સેવીરં^૫ વા, સુદ્ધવિયડં વા, અણ્ણતરં વા તહપ્પગારં પાણગજાતં પુવ્વામેવ
આલોપજ્ઞા, “આડસો—ત્તિ વા, મગ્ગિણિ—ત્તિ વા, દાહિસિ મેણ્ણો અન્નતરં

૧ પિટ્ટોત્તરવેદનાર્થ મુદકં ૨ તિલધાવનોદકં ૩ અવિધ્વસ્તં. ૪
અવશ્યાનકં ૫ આચ્છળનામ્નાપ્રસિદ્ધ

(પાણીનો અધિકાર.)

લોટ મણ્ણવા માટેનું પાણી, તિલ ધોવાતું પાણી, ચોરવા ધોવાતું
પાણી, તથા પર્ણીજ જાતનું ઘીનું હરેક પાણી જો તરતનું ધોણું હોય હજુ
તેનો સ્વાદ ફર્યો ન હોય તેમજ તેનું પૂરતું પારિણામાંતર પણ ન થયું હોય
તથા તેનો યોનિધ્વંશ પણ હજુ ન થયો હોય તો તેનું પાણી અણેયણીય
જાણીને મુનિય નહિ લેવું. [૫૧૬]

પણ જો તેનું પાણી છાંધા ચત્તનું ધોણું સ્વાદથી ફરેલું પારિણામાંતર પા-
મેલું અને યોનિરહિત થઈ હોય તો તે લેવું. [૫૧૭]

મુનિય તિલ, તુપ, કે યવોથી આચિત્ત કરેલું પાણી, ઓસામળતું પાણી
છાસતી પછળ, ઝૂનું પાણી, તથા પર્ણી જાતનાં ઘીનાં પાણી ઓહને તેના માલેક
ને રહેવું “હે આયુષ્યમાન અથવા ચેદેન, મને આ પાણીમાંથી ધોડું પાણી આપ-

पाणगजातं ?” से सेवं वदंतं परो वएज्जा “आउसंतो समणा, तुमं चेवेदं पाणमजातं पडिगहेण वा उरिसत्तियाणं (२) औयत्तियाणं गिण्हहि, ” तहप्पगारं पाणगजायं संयं वा गिण्हिज्जा, परो वा से दिज्जा, फासुयं लामे संते पडिगहेज्जा । (५९६)

से भिक्खू वा [२] से ज्जं पुण पाणगं जाणेज्जा अणंतरहियाए पुढवीए जाव संताणए ओहदु निक्खित्ते सिया, अस्संजए भिक्खुपडियाए उदउल्लेण वा ससिणिद्धेण वा सकसाएण वा मत्तेण, सीओदएण वा सं-भोएचा आहदु दलएज्जा, तहप्पगारं पाणगजातं अफासुयं लामे संते णो पडिगहेज्जा । (५९७)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं । (५९८)

१ अपवृत्त्य

शे ? ” त्पारे ते कदाच एवुं धोले के “ हे आयुष्मन् तमे पोतेज बीजा वासण बडे अथवा तेज पाणीना वासणने उलटाबी ने पाणी लइ ल्यो ” त्पारे मुनिए ते पोते पण लेवुं, अथवा बीजो ओपे तो तेम पण लेवुं [५९६]

जे पाणी लीली के जविर्जतुवाली माटी पर राखेवुं होय अथवा असंयत गृहस्थ सचित्तपाणी के माटीथी भीजेला के खरडेला वासणबडे मुनीने आपवा मांडे अथवा ते पाणीमां बीजुं धोडुं धंडुं पाणी जमेरीने आपवा मांडे तो ते अमा-सुक जाणीने मुनिए नहि लेवुं. [५९७]

ए सर्व मुनि तथा आर्याओना आचार छे. [५९८]

સે મિક્કૂ વા [૨] જાવ પવિટ્ટે સમાણે સેજ્જં પુણ જાણેજ્જા
પલંબજાતં^૧ તંજહા ; અંબપલંબં વા, અંબાડગપલંબં વા, તાલપલંબં વા,
ઝિઝ્ઝિરિપલંબં^૨ વા સુરમિપલંબં^૩ વા, સલ્હપલંબં વા, અન્નતરં વા તહપ્પગારં
પલંબજાતં આમગં અમત્થપરિણિતં અફાસુયં અણેસણિજ્જં જાવ લાભેસંતે ણો
પડિગાહેજ્જા । (૬૦૩)

સે મિક્કૂ વા (૨) જાવ પવિટ્ટેસમાણે સે જ્જં પુણ પવાલજાતં
જાણેજ્જા, તંજહા ; આસોત્થપવાલં^૪ વા, ણગ્ગોહપવાલં વા, પિલંકુ-
પવાલં^૫ વા, ણીયૂરપવાલં^૬ વા, સલ્હપવાલં વા, અન્નતરં વા તહપ્પગારં
પવાલજાતં આમગં અસત્થપરિણયં અફાસુયં અણેસણિજ્જં જાવ ણો પ-
ડિગાહેજ્જા । (૬૦૪)

સે મિક્કૂ વા (૨) જાવ સમાણે સે જ્જં પુણ સરડુયજાયં^૭
જાણેજ્જા, તંજહા ; અંબસરડુયં વા, કવિટ્ટસરડુયં વા, દાઢિમ સરડુયં

૧ ફલજાતં ૨ (વહ્લીવિશેષ :) ૩ (શતદ્રુ :) ૪ (પિપ્પલં)
૫ (પિપ્પલી) ૬ (નંદા વૃક્ષ :) ૭ અવદ્ધાસ્થિકફલજાતં.

વહ્લી આંવાનાંફલ, અંબાડાનાફલ, તાલફલ, ઝિઝ્ઝિરિવેલનાફલ, શતદ્રુ-
ફલ, સલ્હકિફલ, તથા એવાં વીજાં પળ હરેક ફલ કાચાં હોય ને શસ્ત્રથી હુંદાય-
લાં નહિ હોય તો ગ્રહણ ન કરવાં. (૬૦૩)

તથા કાચાં અને શસ્ત્રથી નહિ ભેદાયલાં પીપ્પલાનાં કૂંપલ, વડનાં કૂંપલ,
પીપ્પલીનાં કૂંપલ, નંદીવૃક્ષનાં કૂંપલ, તથા શલ્હકિનાં કૂંપલ પણ નહિ લેવાં.
[૬૦૪]

એજ રીતે કાંચા અને શસ્ત્રથી નહિ ભેદાયલાં આંવાનાં મોર (કાચાંફલ)
કાંઠનાં મોર, દાઢયનાં મોર વીલુનાં મોર તથા એવી જાતના વીજા પણ સવળાં

વા વિહ્વસરહુયં વા, અણ્ણતરં વા તહપ્પગારં સરહુયજાતં આમં સત્થ-
પરિણતં અપ્પાસુયં જાવ ણો પઢિગાહેજ્જા । [૬૦૫]

સે મિક્ખૂ વા [૨] જાવ પવિટ્ટે સમાણે સેજ્જંપુણ સંથુજાતં^૧
જાણેજ્જા, તંજહા ; ઉંબરમંથું વા, ણમ્મોહમંથું વા, પિલ્લિક્ખમંથું વા આ-
સોત્થમંથું વા, અણ્ણતરં વા તહપ્પગાર સંથુજાતં આમયં દુરુક્ક^૨ સાણ-
વોય^૩ અપ્પાસુયં જાવ ણો પઢિગાહેજ્જા । [૬૦૬]

સે મિક્ખૂ વા (૨) જાવ સમાણે સેજ્જંપુણ જાણેજ્જા, આમઢાગં^૪
વા પૂત્તિપિણ્ણાગં^૫ વા મહંવા, મજ્જં વા, સંનિ વા, સ્વેલં^૬ વા, । પુરાણં;
एत्थ पाणा अणुप्पसूता, एत्थ पाणा संवुद्धा, एत्थ पाणा जाया एत्थ पाणा
अशुक्कंता, एत्थ पाणा अपरिणता, एत्थ पाणा अविद्वत्था, णो पडिगाहे-
ज्जा । (६०७)

૧ ચૂર્ણજાતં ૨ ઈષ્ટિપિષ્ટં ૩ અવિધ્વસ્તયોનિકં ૪ અર્દ્ધપક્વં
૫ કુચિતરવલં ૬ મધ્યાધ : કર્દમ :

મેર મુનીએ ગ્રહણ ન કરવા [૬૦૫]

મુનિને ડંબરું ચૂર્ણ, વડરું ચૂર્ણ, પીપલીનું ચૂર્ણ, પીપલાનું ચૂર્ણ, કે
એવી જાતના વીંજા ચૂર્ણ કાચાં થોડા પીસેલાં અને સર્વીજ [યોનિસહિત] જગા-
તો ગ્રહણ ન કરવાં. [૬૦૬]

મુનિઃ ગોચરીએ જતાં અર્ધી રંધાણ શાકભાજી ન લેવી તથા સહેલું સ્વેદ
ન લેવું, તથા જૂનું મધ, જૂની માદિરા^૧, જૂનું ઘૃત જૂનો માદિરાની નીચે વેશતો
કચરો, એ પણ ન લેવા, એટલે કે જે વીંજ જૂની થતાં તેમાં જીવજંતુ ડાવજે,
અને હજુ હયાતીમાં વર્તનારા જણાય તે વીંજ ન લેવી. [૬૦૭]

ગં વા, કાસવળાલિયં^૧ વા, અણ્ણતરં વા આમં અસત્થપરિણતં જાવ ણો પઢિગાહેજ્ઞા । (૬૧૩)

સે મિક્ખૂ વા (૨) જાવં સમાણે સે જ્ઞં પુણ જાણેજ્ઞા, કણં વા, કં-
ણકુંડગ^૨ વા, કણપૂયલિં વા, ચાઉલં વા, ચાઉલપિટ્ઠં વા, વા, તિલં વા,
તિલપિટ્ઠં વા, તિલપ્પડગં વા, અન્નતરં વા તહપ્પગારં આમં અસત્થપરિણતં
જાવ લામે સંતે ણો પઢિગાહેજ્ઞા । (૬૧૪)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं । (६१५)

૧ શ્રીપર્ણીફલં ૨ કણમિશ્રકુક્કુસા:

કાચાં અને શસ્ત્રવડે નહિ ચૂરાયલાં હોય તો ગ્રહણ ન કરવાં. [૬૧૩]

મુનિએ ધાન્યના દાળા, દાળાનાઝાઝા કૂસકા, દાળાવાલી રોટલી, ચાવલ,
ચાવલનો લોટ, તલ, તલનો લોટ, તલપાપડી, કે એવીજ જાતનું વીજું કેંડ પળ કા
જું અને શસ્ત્રવડે નહિ ચુરાયલું હોય તે ગ્રહણ ન કરવું. (૬૧૪)

ए सर्व, मुनि અને આર્યાનો આચાર છે. [૬૧૫]

[નવમ ઉદ્દેશઃ]

इह खलु पाईणं वा, पडीणं वा, दाहिणं वा, उदीणं वा, संते-
गतिया सङ्घा १ भवन्ति; गाहावती वा जाव कम्मकरी वा । तेसिं च णं एवं
वुत्तपुच्चं भवन्ति;—जे इमे भवन्ति समणा, भगवन्तो, सीलमन्ता, वयमन्ता,
गुणमन्ता, संजता, संवुडा, बंभचारी, उवरया मेहुणाओ धम्माओ, णों खलु
एतेसिं कप्पति आहाकम्मिण् असणं वा (४) भोइत्तण् वा पाइत्तण् वा ।
सेज्जंपुण इमं अम्हं अद्वाए णिद्धितं, तंजहा; असणं वा (४) सच्चमेयं
समणाणं णिसिरामो । अवियाइं वयं पच्छावि अप्पणो सअद्वाए असणं
वा [४] चेतिससामो, २ ” एयप्पगारं णिग्घोसं सोच्चा ३ णिसम्म ४ तहप्प-
गारं असणं वा (४) अफासुयं अणेसणिज्जं लाभे संते णो पडिगाहेज्जा ।
(६१६)

१ શ્રાવકાઃ પ્રકૃતિભદ્રાવા ૨ ચેતયિષ્યામો નિપ્પાદયિષ્યામં इति-
यावत् ३ (स्वयं) ४ (परतः)

नवमो उद्देश.

(કયો આહાર લેવો અને કયો ન લેવો)

આ જગતમાં ચારે દિશાઓ તરફ કેટલાએક ગૃહસ્થો, સ્ત્રીઓ કે તેમના દાસ
દાસીઓ શ્રાવકો અથવા ભદ્ર સ્વભાવવાળા હોય છે. તેઓ દ્વેશાં एवं વૌલે છે કે
“જે મુનિઓ જ્ઞાનવંત, શીલવંત, વ્રતવંત, ગુણવંત, સંયમવંત, સંવરવંત, વ્રહ્મચારી,
અને મેશુનને ત્યાગ કરનારા હોય તેઓ આધાર્મિક આહાર પાળી ચિલકુલ લેતા
નથી. જે આપણા સારુ આહાર પાળી તૈયાર કરેલાં છે તે સર્વ તેમને આપણું અને
આપણે વહી આપણા સારું વીજા તૈયાર કરશું” આવા વાક્યો સાંભળીને મુનિ
તે આહાર પાળી અનેપણીય જાણીને ગ્રહણ કરવાં નહિ. [૬૧૬]

से भिक्खु वा (२) जाव समाणे वसमाणे वा गामाणुगामं दू-
 इज्जमाणे सेज्जपुण जाणेज्जा गामं जाव वा रायहाणिं वा, इमंसि
 खलु गामंसि वा जाव रायहाणिसि वा संतेगति यस्स भिक्खुस्स पुरे-
 संधुया वा पच्छासंधुया वा परिवसंति, तंजहा ; गाहावती वा जाव क
 म्मकरी वा ; तहप्पगाराइं कुलाइं णो पुव्वामेव भत्ताए वा पाणाए वा
 णिक्खमेज्ज वा पविसेज्ज वा । केवली बूया, “ आयाण-मेयं । ”
 पुरा पेहाए तस्स परो अट्ठाए असणं वा [४] उवकरेज्ज वा उवक्खडे-
 ज्ज वा ; अह भिक्खूणं पूव्वोवद्धिद्धा (४) जं णो तहप्पगाराइं कुलाइं
 पुव्वामेव भत्ताए वा पाणाए वा पविसेज्ज वा णिक्खमेज्ज वा । से त-
 मायाय एगंत-मवक्कमित्ता अणावाय मसंलोए चिट्ठेज्जा । से तत्थ कालेणं
 अणुपविसेज्जा [२] तत्थितरेतरेहिं कुलेहिं सामुदाणियं एसियं वेसियं
 पिंडवायं एसित्ता आहारं आहारजेज्जा । (६१७)

सिया से परो कालेण अणुपविट्ठस्स आधाकम्मियं असणं वा [४]

मुनिए शहेरमां वसतां के ग्रामानुग्राम फरतां तेने एवं जणाय के आ गाम-
 मां के आ राउ धानीमां अमुक साधुना सगावहालां रहे छे तो तेवा सगाओना घरे
 भिक्षाकाळथी अगाऊ आहारपाणी माटे न जवुं. केमके तेम करतां बहु दोष संभ-
 वे छे. जे माटे भिक्षाकाळथी अगाउ त्यां गयाथी ते गृहस्थो मुनिने जोइने तेना
 माटे उपकरण वनाववा मांडशे अथवा आहार रांधवा माइशे. माटे भिक्षुने एज भ-
 लामण छे के तेणे भिक्षाकाळथी अगाउ तेवा सगावाहालाओना घरे नहि जवुं, कं-
 दाच ओचितुं त्यां जवाय तो झट पाछा वळी कोइ देखे नहि तेवा एकांत स्थळमां
 ऊभा रहेवुं. अने पछी भिक्षाकाळ थतां जूदा जूदा घरोमांथी निर्द्वपण आहार लड-
 ने वापरवो. [६१७]

मुनिए वखतसर भिक्षार्थे जतां गृहस्थ तेना माटे उपकरण के आहार वनाववा
 मांडे अने मुनि तेम जाणीने ते वखतेज तेने मनाइ न पाडतां एम विचारे जे ज्यारे

उवकरेज्ज^१ वा उवक्खडेज्ज वा, तं चेगतिओ तूखणीओ उवेहेज्जा
 “ आहड—मेव पच्चाइक्खिस्सामि ” माइट्ठाणं संपासे । णो एवं करेज्जा।
 से पुब्बामेव आलोएज्जा “ आउसो त्ति वा भगिणि—त्ति वा, णो खलु
 से वप्पति आहाकस्मियं असणं वा (४) भोत्तए वा पायए वा । मा उ-
 वकरिज्जा, मा उवक्खडेहि । ” से सेवं वदंतस्स परो आहाकस्मियं अ-
 सणं वा (४) उवक्खडेत्ता आहट्ठु दलएज्जा तहप्पगारं असणं वा [४]
 अकासुयं लाभे संते णो पडिगाहेज्जा [६१८]

से भिक्खू वा [२] जाव समाणे से ज्जं पुण जाणे-
 ज्जा संसं वा मच्छं वा भज्जिज्जमाणं पेहा । तेल्लपूययं वा आएसाए^२ उ-
 वक्खडिज्जमाणं पेहाए णो खद्धं खद्धं^३ उवसंकमित्तु ओभासेज्जा ।
 णत्तथ गिलाणणीसाए । (६१९)

से भिक्खू वा जाव समाणे अण्णतरं भोयणजायं पडिगाहेत्ता

१ उपकरणं दौक्येत् २ प्रावूर्णकार्थं ३ त्वरितं त्वरितं

मने आपवा मांडे त्यारे ना पाडीण तो ते दोषपात्र थाय छे. माटे एम नहि
 करवुं. किंतु शरुआतमांज मुनिए ते गृहस्थने जणाववुं के “ हे आयुप्पन् अयवा
 वेहेन, मने दरा माटे वनावेवुं आहारपाणी काम आववुं नथी. माटे तये मारा माटे
 वनावो मा. ” एम कथा छतां पण गृहस्थ अधाकर्भिक आहारपाणी वनावी आप-
 वा मांडे तो ते, मुनिए ग्रहण न करवुं. [६१८]

मुनिए मांस के मत्स्य भुंजाता जोइ अथवा परोणाना माटे पूरीओ तेलमां
 तळाती जोइ तेना सारु गृहस्थणामे उतायळा उतावळ देडी ते चंजो मागवी
 नहिं. अगर मांदगी भोगवनार मुनीना सारु [गरस पूरीओ] रखनी होय तो
 जूदीवात छे. [६१९]

जो मुनि कोइपण भोजन लइ आख्या वाद तेमांनुं मुगंधि मुगंधि खाइ

सुर्विं सुर्विं भोच्चा दुर्विं दुर्विं परिद्वेति; माइद्वणं संफासे । णो एवं करेज्जा । सुर्विं वा दुर्विं वा सव्वं भुंजे, न छड्डए । (६२०)

से भिक्खू वा (२) जाव समाणे अन्नतरं वा पाणयजायं पडि-
गाहेत्ता पुप्फं ^१ आसाइत्ता कसायं ^२ परिद्वेति, माइद्वणं संफासे णो, एवं
करेज्जा । पुप्फं पुप्फेति वा, कसायं कसाएत्ति वा, सव्वमेयं भुंजेज्जा,
णो किंचिवि परिद्वेज्जा । (६२१)

से भिक्खू वा (२) बहुपरियावणं भोयणजायं पडिगाहेत्ता,
बहवे साहम्मिया तत्थ वसंति संभोइया समणुत्ता अपरिहारिया ^३ अदूरग-
या, तेसिं अणालोइया अणामंतिया परिद्वेति, माइद्वणं संफासे णो एवं
करेज्जा से च सादाय तत्थ गच्छेज्जा, (२) से पुव्वामेव आलोएज्जा
“ आउसंतो समणा, इमे मे असणं वा [४] बहुपरियावणो तं भुंजह

१ वर्णगंधोपेतं २ तद्विपरीतं ३ एकार्थिका इमे शब्दाः

करीने दुर्गंधि दुर्गंधि परठवी आपे तो ते दापपात्र धायछे, माटे तेम न करवुं.
किंतु सुगंधि दुर्गंधि सर्व कंड खाइ जवुं; छांडवुं नहि. [६२०]

जो मुनि कंड पण पाणी लइ आव्या वाढ तेमांनुं मीटुं अने सुंदर पाणी पी
करीने कसायलुं ^१ पाणी परठवी आपे तो ते दोपपात्र धाय छे माटे एम नहि करतां
मीटुं के कसायलुं सर्व कंड पी जवुं; छांडवुं नहि. [६२१]

जे मुनि पोताना खप करतां वधु भोजन लइ आव्यो होय ने त्यां नजीकमां
घणाएक समानधर्मि मुनिओ रहेता होय तो तेमने ते आहार वताव्या के आमं-
त्रण कर्या शिवाय जो परठवी आवे तो दापपात्र धाय छे माटे तेम नहि करवुं.
किंतु ते आहार लइने मुनिए ते सार्धर्मिक मुनिओ पासे जड कहेवुं “हे आयु-
ष्मन् मुनिओ; आ आहार मने वधी पड्यो छे माटे आप वापरो,” आम कहे-

च णं ” से सेवं वदंतं परो वदेज्जा “ आउसंतो समणा, आहार—मेतं असणं वा [४] जावतियं (२) परिसडति तावतियं (२) भोक्खामो वा पाहामो वा, सव्व मेयं परिसडइ सव्वमेयं भोक्खामो वा । ” (६२२)

से भिक्खू वा [२] सेज्जं पुण जाणेज्जा असणं वा (४) परं समुद्दिस्स बहिया णीहडं तं परोहिं असमणुन्नातं अणिसिट्ठं अफासुयं जाव णो पडिगाहेज्जा, तं परोहिं समणुन्नातं संणिसिट्ठं फासुयं लामे संते जाव पडिगाहेज्जा । [६२३]

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं । (६२४)

नार मुनिने ते साधर्मिक मुनिओए आ प्रमाणे कहेबुं ” हे आयुष्मन् मुनि, आ आहारमांथी जेट्ठो अमेने जोइशे एट्ठो वापरीशुं अगर वधो वापरीशुं [६२२]

मुनिए जे आहार बीजाने आपवापाटे लइ जवानो होय ते बीजानी रजा शिवाय ग्रहण न करवो. अने जो बीजाओ रजा आपे के आपवा पाडे तो ते ग्रहण करवो. [६२३]

ए सर्व, मुनि अने आर्याओनो आचारछे. [६२४]

[दशम उद्देशः]

से एगतिओ साधारणं वा पिंडवायं पडिगाहेत्ता, ते साहम्मिए अणापुछित्ता जस्स जस्स इच्छंइ तरस्स तस्स खव्वं खव्वं दलाति, माइद्वाणं संफासे, नो एवं करेज्जा । से त-मायाए तत्थ गच्छेज्जा [२] पुव्वामेव आलोएज्जा “आउसंतो समणा, संति मम पुरेसंथुया वा पच्छासंथुया वा, तंजहा; आयरिए वा, उवज्झाए वा, पवत्ती वा, थेरे वा, गणी वा, गणहेरे वा, गणावच्छेइरु वा, अवियाइं एनेसिं खव्वं खव्वं दाहामि” सेणेवं वयंतं परो वएज्जा “कामं खलु आउसो अहापज्जत्तं णिसराहि, जाइइयं [२] परो वदति तावइयं (२) णिसिरेज्जा, सव्वमेयं परो वदति सव्वमेव णिसिरेज्जा” । (६२५)

दशमो उद्देशः.

(मुनिए आहारपाणी लावतां शो रीते दर्तवुं.)

कोइ पण मुनि^१ वधा मुनिओना माटे साधारण आहार लाव्या पछी तेओने पूछया शिवाय पोतानी परजी मुजव गये तेने झट झट आपवा मांडे तो तं दोपपात्र थाय माटे कोइय तेम नहि करवुं किंनु तेवो आहार लावीने वधा मुनिओ पास लइ जइ कहेवुं के ”हे आयुप्पन् सावुओ मारा पूर्व परिचित^२ या पश्चात् परिचि^३ आचार्य^४; उपाध्याय^५ प्रवर्तक^६; स्थविर^७ गणी^८, गणधर^९, के गणावच्छेदकने^{१०} आ आहार हुं आपी आवुं?” आवुं सांभली ते मुनिओण बोल्वुं के “हे आयुप्पन्, खुशियी जे जोइए ते आपी आवो. अवर जो तेमने वधा जोइतो होय तो वधा आपी आवो. ” [६२५]

१ जेमना पास दीक्षा लीधेली तेओ २ जेमना पास ज्ञाना दि शरुलेला ३ य तेओ ४ सूत्रार्थ शीखवनार ५ सूत्र शीखवनार ६ प्रवर्तक ७ ब्रह्म ८ गच्छ-नायक ९ गच्छना अमुक भागने संभालनार १० गच्छनी चिंता करनार.

से एगतिओ मणुन्नं भोयणजायं पडिगाहिता पंतेण भोयणेण पलिच्छाएति “सामेतं छाइयं संतं ददूणं सय-माइए आयरिए वा जाव गणावच्छेइए वा, णो खलु मे कस्सवि किंचिं दायव्वं सिया,” माइद्वणं संफासे, णो एवं करेज्जा, से त मायाए तत्थ गच्छेज्जा (२) पुव्वामेव उत्ताणए हत्थे पडिग्गाहं कट्ठु “ इमं खलु इमं खलु ति ” आले, एज्जा, णो किंचिवि णिगूहेज्जा । (६२६)

से एगतिओ अण्णतरं भोयणजायं पडिगाहेज्जा, भदयं [२] भोच्चा विवन्नं (२) समाहरति, माइद्वणं संफासे । णो एवं करेज्जा । [६२७]

से भिक्खु वा (२) सेज्जंपुण जाणेज्जा, अंतरुच्छयं वा उच्छुगं-डियं वा, उच्छुचोयगं वा, उच्छुमेरगं वा, उच्छुसालगं वा उच्छुडालगं वा संवल्लिं वा, संवल्लिवाल्लगं वा; अस्सिं खलु पडिग्गाहियंमि अप्पे सिया भोयण-

कोई मुनि मनोहर भोजन लावने मनमां विचारे के “ रखने आ खुल्लुं वतावीश तो आचार्य के उपरी लावु लइ लेगे पण मारे तो कोईने आपवुं नही ” एम विचारी ते मनोहर भोजनने हलका भोजन बडे ढांकी करीने पली आचार्यादि कने वतावे तो ते दोष पात्र थाय छे. माटे एम मुनिए नहि करवुं; किंतु ते मनोहर भोजनना पात्रने ऊंचा हाथमा खुल्लुं धरीने “ आ आ रहुं, आ आ रहुं ” एम खुल्लुं वतावुं. कइ पण वस्तु छुपादवी नहि. [६२६]

कोई मुनि लवेलो भोजनमांथी सारुं सारुं खइ करीने रराव खराव वता-ववा जाय तो ते दोषपात्र थाय छे, माटे तेम पण नहि करवुं. [६२७]

मुनिए गेलडीनी गांठो, गांठवाल्लुं ककडुं, गेलडीना छालां, गेलडीनां पृच्छां, गेलडीनी आखी शाखा के तेनो कटको के बाफेली मगफळी के वालनी

જાણ, બહુ ઉજ્જિયધમ્મણ—તહપ્પગારં અંતરુચ્છયં જાવ સંવલિવાલ્લાં વા અપાસુયં જાવ ણો પડિગાહેજ્જા । (૬૨૮)

સે મિક્ખૂ વા (૨) સે જ્જં પુણ જાણેજ્જા, બહુઅટ્ઠિયં મંસં વા, મચ્છં વા બહુકંટગં;—અસ્સિં સ્વલુ પડિગાહિતંસિ અપ્પે સિયા મોયણજાણ, બહુ ઉજ્જિયધમ્મિણ—તહપ્પગારં બહુઅટ્ઠિયં મંસં મચ્છં વા બહુકંટગં લાભે સંતે જાણ ણો પડિગાહેજ્જા । (૬૨૯)

સે મિક્ખૂ વા (૨) જાવ સમાણે સિયા ણં પોરો બહુઅટ્ઠિણ મંસેણ મચ્છેણ ઉવણિસંતેજ્જા “ આહસંતો સમણા, અમિકંઘસિં બહુઅટ્ઠિયં મંસં પડિગાહેત્તણ ? ” એયપ્પગારં ણિઘોસં સોચ્છા ણિસમ્મ સે પુચ્ચા-મેવ આલોણ્ણજા, “ આહસો—ત્તિ વા મહ્ઠિણિત્તિ વા, ણો સ્વલુ મે કપ્પહ સે બહુઅટ્ઠિયં મંસં પડિગાહેત્તણ । અમિકંઘસિં મે દાહં, જાવહ્મયં તાવહ્મયં

ફલ્લી વિગેરે જેઓમાં થોડું સ્વાવાનું હોયછે અને વહુ છાંડવાનું હોયછે, તેવી ચીજો ગ્રહણ ન કરવી. [૬૨૮]

વલ્લી વહુ ઠલિયાવાલું [પનસ વિગેરે ફલ્લોનું દલ્લ] ગર્ભ^૧ યા વહુ કાંટાવાલ્લી મત્સ્યાકારની વન પતિ જે લેવાથી થોડું સ્વાવાનું વને અને વહુ છાંડવું પડે છે તે પણ ગ્રહણ નહિ કરવાં. [૬૨૯]

કદાચ મુનિને કોઈ નિમંત્રણ કરેકે “હે આયુષ્મન્ શ્રમણ, તમને ઠલિયાવાલું પુદ્ગલ જોડે છીએ”? આનું વાક્ય સાંભળી મુનીએ તરતજ જવાવ આપવો કે “હે આયુષ્મન્ યા વહેન, મને વહુઠલિયાવ લું પુદ્ગલ—ગર્ભ નથી જોડતું, અગર તમે મને તે દેવા ચઢાતા હો તો જેટલું તેના અંદર પુદ્ગલ—ગર્ભ છે તેટલું આપો ઠલિયા નહિ

૧ ટીકાકાર—વાહ્ય પરિભોગાદિ માટે અનિદાર્ય કારણધોમે મૂલ પાટના શબ્દોનો અર્થ મત્સ્ય—માંસ અપવાદ માર્ગે કરેછે. પરંપરા અર્થ ભાષાન્તરમાં લખ્યા મુજબ પ્રસિદ્ધ છે. જુઓ શબ્દાર્થ વિવેક.

गेगलं दलयाहि, मा अट्टियाइं । ” से सेवं वदंतस्स परो अभिहट्टु अंतो पडिग्गहंगांसि बहुअट्टियं मंसं परिभाएत्ता णिहट्टु दलएज्जा; तहप्पगारं पडिग्गहगं परहत्थंसि वा परपायांसि वा अफासुयं अणेसणिज्जं लाभे संते जाव णो पडिगाहेज्जा । से आहच्च पडिगाहिए सिया, तं णो “हि” त्ति वएज्जा, णो “अणहि ” त्ति वइज्जा । से—त्त मायाए एगंत—मवक्कमेज्जा, [२] अहे आरासंसिवा अहे उवस्सयांसि वा अप्पंडए जाव अप्परांताणए मंसगं सच्छगं भोच्चा अट्टियाइं कंटए गहाय से त मायाए एगंत—सवक्कमेज्जा । अहे ज्ञाभथंडिलंसि वा जाव पमज्जिय (२) परिट्टवेज्जा ।
[६३०]

से भिक्खू वा (२) जाव समाणे सिया, से परो अभिहट्टु अंतो पडिग्गहए बिलं वा लोणं, उब्भियं वा लोणं, परिभाएत्ता णिहट्टु दलएज्जा; तहप्पगारं पडिग्गहगं परहत्थंसि वा परपायांसि वा अफासुयं जाव

आपो” एय क्ख्वा छां पण गृहस्थ पोताना वासणमांथी तेवुं बहु ठळियावाळुं पुद्गल—गर्भ लावीने आपवा मांडे तो ते मुनिए तेना ज हाथमां के वासणमां रहेवा देवुं, ग्रहण नहि करवुं. अगर कदाच गृहस्थ ते मुनिना पात्रमां झट नाखीदे तो मुनिए ते गृहस्थने कशुं नहि कहेवुं, किंतु ते आहार लइ एकांत स्थळमां जइ जीवजंतु विगेरेयी रहितवाग के उपाश्रयनी अंदर वेशीने ते भोगवी ठळिया अने कांटा निजीव स्थंडिलमां पुंजी प्रमार्जी परठयी आवदा. [३३०]

मुनिए गृहस्थना घरे भिक्षार्थे जइ [खांडविगेरे मांगतां] गृहस्थ पोताना वासणमांथी थोडुंएक वीडलूण के दारिआइ लूण लइने आपवा मांडे तो तेवुं अप्रासुक लूण ते वासणमां के तेना हाथमांज रहेवा देवुं. अगर ओचितुं लेवाइ जाय अने हजु गृहस्थ बहु दूर रहेलो नहि होय तो ते लूण लइने तरतज मुनिए ते गृहस्थने बतावयुं के “हे आयुष्मन् या वेहेन, आ तमे जाणतां छां दीयुंछे के अजाणतां

णो पडिगाहेज्जा। से आहच्च पडिगाहिते सिया, तंच णातिदूरगाए जाणे-
ज्जा से त्त—मायाए तत्थ गच्छेज्जा (२) पुच्चासेव आलोएज्जा, “ आउ-
सो—त्ति वा भइणि—त्ति वा, इमं ते किं जाणता दिन्नं उदाहु अजा-
णता ? ” सो य भणेज्जा “ णो खलु मे जाणता दिन्नं, अजाणता दिन्नं
। कामं खलु आउसो इदार्णि णिसिरामि । तं भुंजह च णं, परिभाएह च
णं । ” तं परेहिं समणुत्तायं समणुसिट्ठं ततो संजयामेव भुंजेज्जवा पीए-
ज्ज वा । जं च णो संचाएति भोत्तए वा पायए वा, साहम्मिया तत्थ व-
संति संभोइया समणुन्ना अपरिहारिया अदूरगया तेसिं अणुप्पदायव्वं ।
सिया णो जत्थ साहम्मिया जहेव बहुपरियावन्ने कीरति तहेव कायव्वं
सिया । (६३१)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं । (६३२)

....

दोखुंछ” त्यारे गृहस्थ बोले के “मे जाणतां नथी दीधुं किंतु अजाणे दीधुं छे. पण
हवे आपने खुशीथी आपुंछुं. माटे भले खाओ के वापरो.” आ रीते जो गृहस्थ
रजा आपेतो मुनिए यतनापूर्वक ते [आचित्त] लूण खावुं पीवुं, अने जे बहु होवाथी
पोताथी न वापरी शक्या ते त्यां नजीकमां रहेनार बीजा साधर्मिमुनियोने आपी
आववुं अगर त्यां बीजा साधर्मिक मुनिओ न हंय तो जेमे बहुपर्यापन्न^१ आहार
माटे विधि करायछे तेमे करवी [अर्थात् यतनापूर्वक परठवी आववुं.] [६३१]

ए वओ मुनि अने आर्याओनां आचार छे [६३२]

—=०=—

[एकादश उद्देशः]

भिक्षागा^१ णामेगे एव माहंसु समाणे^२ वा वसमाणे वा गामाणु-
गामं दूर्ध्वजमाणं मणुण्णं भोयणजातं लभित्ता; “से भिक्षू गिलाई, से
हंदह^३ णं तस्साहरह^४ सेय भिक्षू णो भुंजेज्जा, तुमं चेव णं भुंजेज्जासि”
सेगतितो “ भोक्खामि त्ति ” कट्टु पलिउंचिय^५ पलिउंचीय आलोएज्जा
तंजहा;-इमे पिंडे; इमे लोए^६, इमे तित्ताए, इमे कडुए, इमे कसाए, इमे अंबिले
इमे महुरे, णो खलु एत्तो किंचि गिलाणस्स सदति त्ति; माइट्ठाणं संफासे
णो एवं करेज्जा तहेव^७ तं आलोएज्जा जहेव तं गिलाणस्स सयति, तंजहा;-

१ भिक्षाटाः २ समानान् सांभोगिकान् वा शब्दादसांभोगिकांश्च
गृहीत यूयं ४ तस्य आहरत तस्मै प्रयच्छत ५ गोपित्वा गोपित्वा ६ रुक्षः
७ तथावस्थितं

अगीआरमो उद्देश.

[मञ्जु आहार माटेनी वे शिक्षाओ, तथा सातपिंडेपणाओ^१ अने
सात पाणेषणाओ.^१]

भिक्षार्थी मुनिओ पोताना संभोगी^२ के त्यां वसनारा के ग्रामानुग्राम फरनारा
मुनिने एवं कहे के “आपणामां अमुक मुनि पांदो छे, माटे तेना सारं तमे रुई
भोजन मळे तो लावीने तेने आपणां; अने ते मुनि जो ते नहि खाय तो ते हमे
खाइ जजो.” आवे वखते जो ते आहार ला नार मुनि ते आहार पेंते खावा

१ आहार लेवानी पतिज्ञाओ २ पाणी लेवानी प्रतिज्ञाओ ३ साये घेयी
जपनार (दिकामांना श्रद्धार्थी असंभोगिक पण साये स्वीभा छे.)

તિત્તયં તિત્તણ્ણિ વા, કઙ્કયં કઙ્કણ્ણિ વા, કસાયં કસાણ્ણિ વા, અંબિલં
અંબિલે ત્તિ વા, મહુરં મહુરેત્તિ વા [૬૩૩]

ભિક્ષુવાગા ણામેગે એવમાહંસુ સમાણે વા વસણાણે વા ગામાણુ-
ગામં દૂર્ઘજ્જમાણે મણુત્તં ભોયણજાતં લમિત્તા; “સે ભિક્ષૂ ગિલાઈ, સે
હંદ્દહ ણં તસ્સાહરહ સે ય ભિક્ષૂ ણો મુંજેજ્જા, આહેરેજ્જા સિ ણં”
“ણો સ્વલુ સે અંતરાણ, આહરિસ્સામિ ” ઇચ્છેયાઈ આયતણાઈં ઉવાતિ-
ક્કમ્મ^૧ । [૬૩૪]

અહ ભિક્ષૂ જાણેજ્જા સત્ત પિંડેપણાઓ સત્ત પાણેસણાઓ । ત-

૧ દદ્યા દાહેરેદ્દેતિશેષઃ ।

ઈચ્છીને તેના મ દે માંદા મુનિને જંઘુ ચતું સમજાવે; જેમકે, “આ લાવેલું ભોજન
છે પણ તે છૂંદું. યા તીલું, કડક, કસાયેલું, સ્વાદું, કે મીઠું છે જેથી તે માંદા
માણસને લાયકનું નથી,” તો તે મુનિ દોષપાત્ર થાય છે. માટે એમ કદાપિ નહિ
કરવું. કિંતુ જેમ તે આહાર માંદા મુનિને કામ આવતો હોય તેમ તેને જણાવવું.
[૬૩૩]

શિક્ષાર્થી મુનિઓ પોતાના સંયોગી કે ત્યાં વસનારા કે ગ્રામાનુગ્રાય ફરતા
મુનિને આવું કહે કે આપણામાં અનુક મુનિ માંદો છે તેના માટે તેને રૂઠું ભોજન
લાવી આપવો. અને જો માંદો મુનિ તે નહિ સ્વાદ તો તે અતારા પાસે લાવશે
આવું સાંભળી લાગનાર મુનિ વોલે કે મને કંઈ વિદ્ય નહિ નડશે તો હું લાવી આ-
પીશ. આમ કહી તે મુનિ આહાર લાવી માંદાને વતાવે અને જો તે નહિ સ્વાદ તો
તે પોતે સ્વાદા ઇચ્છી વીજાઓને જો વતાવવા નહિ જાય તો તે દોષપાત્ર થાય છે.
માટે તેમ પણ ન કરવું. [૬૩૪]

હવે મુનિને સાત પિંડેપણાઓ અને સાત પાનેપણાઓ જાણવાની છે. ત્યાં
પહેલી પિંડેપણાઓ કે-ચોરો દ્વય અને ચોણું પાત્ર, ચોરતા દ્વય અને ચોગ્વા

ત્યે સ્વલુ ઇમા પઢના પિંડેસણા;—અસંસટ્ટે હત્યે અસંસટ્ટે મત્તે; તહપ્પ—
ગારેણ અસંસટ્ટેણ હત્યેણ વા મત્તણ વા, અસણં વા પાણં વા સ્વાહમં વા
સાહમં વા, સયં વા ણં જાણ્ઞા, પોવા સે દિજ્ઞા; પાસુયં જાવ પઢિગાહે-
જ્ઞા ઇતિ પઢમા પિંડેસણા । [૬૩૫]

અહાવરા દોઢા પિંડેસણા;—સંસટ્ટે હત્યે સંસટ્ટે મત્તણ; તહેવ
દોઢા પિંડેસણા ઇતિ દોઢા પિંડેસણા । [૬૩૬]

અહાવરા તઢા પિંડેસણા;—ઈહસ્વલુ પાઈણં વા પડીણં વા વા-
હિણં વા ઉદીણં વા સંતેગતિયા સઢ્ઢા અવંતિ; ગાહાવતી વા જાવ કમ્મકરી
વા, તેસિં ચ ણં અણ્ણતરેસુ ત્રિસુવસુવેસુ ભાયણજાતેસુ ઉવણિવિલ્લપ્પવ્વે^૧
સિયા, તંજહા;—થાલંસિ વા, પિઠરંસિ વા, સરગંસિ^૨ વા, પરગંસિ^૩ વા,
વરગંસિ^૪ વા । અહપુણ એવં જાણેજ્ઞા—અસંસટ્ટે હત્યે સંસટ્ટે મત્તે, સંસટ્ટે
હત્યે અસંસટ્ટે મત્તે—સેય પઢિગાહધારી સિયા પાણિપઢિગાહિણ વા— સે

૧ અશનાદિ ઇતિશેષઃ ૨ સૂર્યાદૌ ૩ છબ્વિકાદૌ ૪ મહર્ધ્યપાત્રે

પાત્રધીજ મલ્લતાં આહારપાણી પોતે માગી લેવાં અથવા વીજી આપવા માંહે તે ગ્રહણ
કરવાં. એ પહેલી પિંડેપણા. [૬૩૫]

વીજી પિંડેપણા આ કે સ્વરહેલો હાથ અને સ્વરહેલું પાત્ર. આવી રીતેજ
આહારપાણી ગ્રહણ કરવા. એ વીજી પિંડેપણા. [૬૩૬]

ત્રીજી પિંડેપણા આ છે. આ પૃથ્વીપર ચારે વાજુ કેટલાએક ગૃહસ્થયી માંદી
ચાંકર લગીના શ્રદ્ધાલુ જીવ હોયછે, તેઓને ત્યાં થાઠ, હાટાં, સૂપડાં, છાવ, કે
પેટું મૂલાં વાસણમાં આહારપાણી પેડેલાં હોય છે, જો એવું જણાય કે તેના હાથ

पुष्पामेव आलोएज्जा, “आउसो ति वा, भगिणि ति वा, एतेणं तुमं असंसद्वेण हत्थेण संसद्वेण मत्तेण, संसद्वेण वा हत्थेण असंसद्वेण मत्तेण अस्सिं पडिग्गहंगांसे वा पाणिंसे वा णिहट्ट उवितु दलयाहि” तहप्पगारं भोयणजायं सयं वा णं जाएज्जा परो वा से देज्जा, फासुयं जाव पडिगाहेज्जा तच्चा पिंडेसणा । (६३३)

अहावरा चउत्था पिंडेसणा;—से भिक्खू वा भिक्खूणी वा सेज्जं पुण जाणेज्जा—पिहुअं वा जाव चाउलमलंयं वा—अस्सिं खलु पडिगाहितंसे अप्पे पच्छाकम्मे अप्पे पज्जवजाते—तहप्पगारं पिधुं वा सयं वा जाएज्जा जाव पडिगाहेज्जा । चउत्था पिंडेसणा [६३८]

अहावरा पंचमा पिंडेसणा; से भिक्खू वा भिक्खूणी वा जाव

१ अल्पं तुषादि त्यजनीयं

चोखा छे अने वासण खरडेलां छे, तो आवे वखते पात्रधारी अथवा करपात्री मुनिए शरुआतमांज आहुं कहेहुं के “हे आयुष्मन् अथवा वेहेन, तमो चोखा हाथ अने खरडेला पात्रवेडे अथवा खरडेला हाथ अने चोखा पात्रवेडे आ आहार पात्रमां के हाथमां आपवाहुं करो.” अने आ रीते मळेलो आहारज ग्रहण करवो, ए त्रीजी पिंडेपणा. [६३७]

चोथी पिंडेपणा—मुनि के आर्याए जे पाँवां के चोखानी भूकी एवी जणाय के जे लीधायी धोडोज पश्चात्कर्म नामनो दोष थगे तथा तमांनी धोडीज छल घगेरे छांडवी पडवे तेषां पाँवां के चोखानी भूकी विगेरेज ग्रहण करवां, ए चोथी पिंडेपणा. [६३८]

पांचमी पिंडेपणा—मुनि के आर्याए जे भोजन ग्रहणे पोते खावा माटे

समाणे उग्गाहितमेव भोयण जातं जाणेज्जा, तंजहाः—सरावंसि वा, ढिंढिं-
मांसि^१ वा कोसगंसि^२ वा अहपुण एवं जाणेज्जा—बहुपरियावन्ने पाणिसु उद-
गलेवे—तहप्पगारं असणं वा पाणं वा खाइमं वा साइमं वा सयं वा णं
जाएज्जा जाव पडिगाहेज्जा । पंचमा पिंडेसणा । [६३९]

अहावरा छट्ठा पिंडेसणाः—से भिक्खू वा भिक्खुणी वा उग्गाहि-
यमेव भोयणजायं जाणेज्जा जंच सयट्ठाए पग्गाहियं जंच परट्ठाए पग्गाहियं
पायपरियावन्नं पाणिपरियावन्नं फासुर्यं जाव पडिगाहेज्जा । छट्ठा पिंडेसणा।
[६४०]

अहावरा सत्तमा पिंडेसणाः—से भिक्खू वा भिक्खुणी वा जाव
समाणे उज्झियधम्मियं भोयणजायं जाणेज्जा—जंचन्ने बहवे दुपय—तउ
पय—समण—माहण—अतिहि—किवण—वणीमगा णावकंखंति, तहप्पगारं
उज्झियधम्मियं भोयणजायं सयं वा णं जाएज्जा परो वा से दिज्जा जाव

१ ढिंढिमं कांस्यं भाजनं २ मगधप्रसिद्धभाजनविशेषः

प्याला, थाळी, के कोपक नामना वासणमां खुल्लुं धरेलुं होय ते ते गृहस्थना हाथ
परनी भीनाश सूकाद गपेली होय तोज ते ग्रहण करुं. १ सांचमी पिंडेपणा.
[६३९]

छठी पिंडेपणा—मुनि के आर्याए जे भोजन गृहस्थे पोता माटे के बीजाने
देबा माटे पात्र के हाथमां खुल्लुं धारेलुं जे भोजन जणाव तेज सेवुं, ६ छठी
पिंडेपणा. [६४०]

सातमी पिंडेपणा—मुनी के आर्याए जे भोजन फेंकी देबा योग्य जणाव
अने नेने बीना मत्तुप्प के मानवरो भयवा तो थपण ब्राह्मणादिक सेबा न इच्छे

શય્યાખ્ય મેકાદશ મધ્યયનમ્

(પ્રથમ ઉદ્દેશઃ)

જે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વા ૩ ભિક્ષેજ્જા ઉવસ્સયં એસિણ્ણ,
સે અણુપવિસે ગામં વા નગરં વા જાવ રાયહાણિં વા । (૬૪૫)

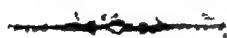
સેજ્જંપુણ ઉવસ્સયં જાણેજ્જા સઅંડં સપાણં જાવ સસંતાણયં તહ-
પ્પગારે ઉવસ્સણ ગો ઠાણં^૧ વા સેજ્જં^૨ વા નિસીહિયં^૩ વા ચેતેજ્જા^૪ । (૬૪૬)

સે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વા સેજ્જંપુણ ઉવસ્સયં જાણેજ્જા અપ્પંડં

૧ કાયેત્સર્ગી ૨ સંસ્તારકં ૩ સ્વાધ્યાયં ૪ ચિંતયેત્ કુર્યાત્.

અધ્યયનં અગ્ધારમ્.

શય્યા.

પેલો ઉદ્દેશઃ

(વસતિના વિવિધ દોષોનું ધર્ષન.)

જે ભિક્ષુક અથવા આર્યાને ઉપાશ્રય [મકાન] મેઝ્ઝવાની ગરુર પદે ત્યારે
તેણે ગામ નગર કે રાજધાનિમાં જનું. [૬૪૫]

જે મકાન ઇંડાં, જંતુઓ, અને કીડીઓવાળું જણાય તેવા મકાનમાં રથાન
શય્યા કે ઘેટક નહિ કરવી. [૬૪૬]

ભિક્ષુક અથવા આર્યાએ જે મકાનમાં ઇંડાં, જંતુઓ અને કીડીઓ ઘણા

अप्पपाणं जाव अप्पसत्ताणायं तहप्पगारे उवस्सए पडिलेहेत्ता पमज्जेत्ता ततो संजयामेघ ठाणं वा सेज्जं वा निसीहियं वा चेतेज्जा । (६४७)

से ज्जं पुणं उवस्सयं जाणेज्जा अस्सिपडियाए^५ एगं साहम्मियं समुद्दिस्स पाणाइं भूताइं जीवाइं सत्ताइं समारब्भ समुद्दिस्स कीयं पामिच्चं अच्छेज्जं अणिसट्ठं अभिहडं आहट्ठं वेएति तहप्पगारे उवस्सए पुरिसंतरगडे वा अपुरिसंतरगडे वा जाव आसेविते वा णो ठाणं वा सेज्जं वा निसीहियं वा चेतेज्जा । एवं बहवे साहम्मिया एगा साहम्मिणी बहवे साहम्मिणीओ । [६४८]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुणं उवस्सयं जाणेज्जा

५ एतान् मुनीन् प्रतिज्ञाय.

थोडां १ जणाय तेवा उपाश्रयमां जौइ तपासी प्रमार्जन करी त्पारभाद यतनापूर्वक त्यां स्थान शय्या के बैठक करवी. [६४७]

बळी जे उपाश्रय मुनिओना भाटेज बंधावेलो के राखेलो जणाय, जेभके, ते एक मुकरर समानधर्मी साधुना भाटे जीवहिंसापूर्वक बंधायो होय या बेचातो लइ राख्यो होय अथवा भाडे राखेलो होय या झूटावी लइ राखेलो होय या मालेकनी रजा शिवाय राखेलो होय या ते तैयार थइ रहेतां तरत बीजा माणसनी बती मुनिना सामे जइ जणावेलो होय तेवो उपाश्रय अगर तेज देनार धणीए चणेलो हाय या बीजा पुरुषे चणेलो होय तेमज ते देनारे नहि चापरेलो होय या चापरेलो होय तोपण तेमां मुनिए तथा आर्याए स्थान शय्या के बैठक नहि करवी. एज रीते घणा मुनिओने या एक आर्या के घणी आर्याओने उद्देशीने करेला मकानमां पण नहि रहेवुं. [६४८]

मुनि अथवा आर्याए जे मकान घणाएक (बुद्धमती) श्रमण, ब्राह्मण, व-

શય્યાલય મૈકાદશ મધ્યયનમ્

(પ્રથમ ઉદ્દેશઃ)

જે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વા ૩ ભિક્ષેજ્જા ઉવસ્સયં એસિણ્ણ, સે અણુપવિસે ગામં વા નગરં વા જાવ રાયહાણિં વા । (૬૪૫)

સેજ્જંપુણ ઉવસ્સયં જાણેજ્જા સઅંડં સપાણં જાવ સસંતાણયં તહ-
પ્પગારે ઉવસ્સણ્ણો ઠાણં^૧ વા સેજ્જં^૨ વા નિસીહિયં^૩ વા ચેતેજ્જા^૪ । (૬૪૬)

સે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વાં સેજ્જંપુણ ઉવસ્સયં જાણેજ્જા અપ્પંડં

૧ કાયેત્સર્ગી ૨ સંસ્તારકં ૩ સ્વાધ્યાયં ૪ ચિંતયેત્ કુર્યાત્.

અધ્યયન અર્થાન્તર.

શય્યા.

પેલો ઉદ્દેશ.

(વસતિના વિચિત્ર દોષોનું ધર્ષન.)

જે ભિક્ષુક અથવા આર્યાને ઉપાશ્રય [મકાન] મેઝ્ઝવાની જરૂર પડે ત્યારે સેણે ગામ નગર કે રાજધાનિમાં જઈ. [૬૪૭.]

જે મકાન ઇંડાં, જંતુઓ, અને કીડીઓવાળું જણાય તેવા મકાનમાં રથાન શય્યા કે ઘેઠક નહિ કરવી. [૬૪૮.]

ભિક્ષુક અથવા આર્યા જે મકાનમાં ઇંડાં, જંતુઓ અને કીડીઓ ધણ

अप्पपाणं जाव अप्पसताणायं तहप्पगारे उवस्सए प्रडिल्लेहेत्ता पमज्जेत्ता ततो संजयामेघ ठाणं वा सेज्जं वा निसीहियं वा चेतोज्जा । (६४७)

से ज्जं पुण उवस्सयं जाणैज्जा अस्सिपडियाए^५ एगं साहम्मियं समुद्धिस्स पाणाइं भूताइं जीवाइं सत्ताइं समारब्भ समुद्धिस्स कीयं पामिच्चं अच्छेज्जं अणिसट्ठं अभिहडं आहट्ठं वेएति तहप्पगारे उवस्सए पुरिसंतरगडे वा अपुरिसंतरगडे वा जाव आसेविते वा णो ठाणं वा सेज्जं वा निसीहियं वा चेतोज्जा । एवं बहवे साहम्मिया एगा साहम्मिणी बहवे साहम्मिणीओ । [६४८]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणैज्जा

५ एतान् मुनीन् प्रतिज्ञाय.

थोडां ^१ जणाय तेवा उपाश्रयमां जोइ तपासी प्रमार्जन करी त्पारंभाद यतनापूर्वक त्यां स्थान शय्या के बैठक करवी, [६४७]

वळी जे उपाश्रय मुनिओना माटेज बंधावेलो के राखेलो जणाय, जेमके, ते एक मुकरर समानधर्मी साधुना माटे जीवहिंसापूर्वक बंधायो होय या बेचातो लइ राख्यो होय अथवा भाडे राखेलो होय या झूटाची लइ राखेलो होय या मालेकनी रजा शिवाय राखेओ होय या ते तैयार थइ रहेतां तरत बीजा याणसनी वती मुनिना सामे जइ जणावेलो होय तेवो उपाश्रय अगर तेज देनार धणीए चणेओ हाय या बीजा पुरुषे चणेओ होय तेमज ते देनारे नहि वापरेलो होय या वापरेलो होय तोपण तेमां मुनिए तथा आर्याए स्थान शय्या के बैठक नहि करवी. एज रीते घणा मुनिओने या एक आर्या के घणी आर्याओने उद्देशीने करेला मकानमां पण नहि रहेवुं. [६४८]

मुनि अथवा आर्याए जे मकान घणाएक (बुद्धमती) श्रमण, ब्राह्मण, च-

? नदि जेवा only few

अस्संजए भिक्खुपडियाए क्विणवणीमए पगाणिय पगाणिय समुद्विस्स पाणाइं
भूयाइं जीवाइं सत्ताइं जाव वेएई तहप्पगारे उवस्सए अपुरिसंतरगडे जाव
अणासेविए णो ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेतैज्जा अहपुण एवं
जाणेज्जा पुरिसंतरगडे जाव आसेविते पडिलेहिच्चा पमज्जिच्चा ततो संजया-
मेव ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेतैज्जा । (६४९)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा सेज्जंपुण उवस्सयं जाणेज्जा अ-
स्संजए भिक्खुपडियाए^१ काट्टेए^२ वा उक्कंपिए वा छन्ने वा लिच्चे वा
घट्टे वा मट्टे वा संसट्टे वा संपधूमिए वा, तहप्पगारे उवस्सए अपुरिसंतरग
डे जाव अणासेविए णो ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेतैज्जा अह-
पुण एवं जाणेज्जा पुरिसंतरगडे जाव आसेविते, पडिलेहिच्चा पमज्जिच्चा
ततो संजयामेव जाव चेतैज्जा । (६५०)

१ उपाश्रयं कुर्यात् सचैवं भूतः स्यादिति शेषः २ काष्ठादिभिः सं-
स्कृतः

टेमारु, याचक, के भाटचारणोना माटे करेलुं के राखेलुं जणाय अने ते मकान ते
देनार पुरुषेज करेलुं होय अने हजु वपरायेलुं पण न होय तो तेवा मकानमां रहे
वुं नहिं, अने जो ते देनार पुरुषी बीजा पुरुषे करेल होय अने वपरायेल पण
होय तो मुनि अथवा आर्याए यतनापूर्वक तेमां रहेवुं. [६४९]

जे उपाश्रय मुनिना माटे असंयति गृहस्थोए सुधराव्यो होय, समराव्यो
होय, लीपाव्यो होय, माफ कराव्यो होय के मुगंधित कराव्यो होय तेवो उपाश्रय
जो ते देनार पुरुषेज तेम करेलो होय अने सुधराव्या बाद वापरलो पण न होय
तो तेमां मुनि तथा आर्याए स्थान शय्या के बैठक नहिं करवी. अने जो ते देनार
पुरुषी बीजा पुरुषे, करेलो होय अने वपरायेलो पण होय तो यतनापूर्वक त्यां
वसवुं. [६५०]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा—
अस्संजए भिक्खुपडियए खुड्डियाओ दुवारिओ महल्लिआओ कुज्जा, जहां
पिंडेसणार, जाव संधारगं संधरेज्जा बहिया णिणक्खु तहप्पगारे उवस्सए
अपुरिसंतरगडे जाव अणासेविते णो ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेते-
ज्जा । अहमुण एवं जाणेज्जा—पुरिसंतरगडे जाव आसेविते—पडिलेहिच्चा
पमज्जित्ता ततो संजयामेव जाव चेतेज्जा । (६५१)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा
अस्संजए भिक्खुपडियाए उदगपसूयाणि कंदाणि वा, मूलाणि वा, पत्ता-
णि वा, पुष्पाणि वा, बीयाणि वा, हरियाणि वा, ठाणातो ठाणं साहरति,
बहिया वा णिणक्खु^१—तहप्पगारे उवस्सए अपुरिसंतरगडे जाव णो ठा-
णं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेतेज्जा । अह पुण एवं जाणेज्जा, पु-
रिसंतरगडे जाव चेतेज्जा । (६५२)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण जाणेज्जा—अस्संजए

१ निरसारयति

जे मकानमाना नाना ओरडाओने मुनिना माटे असंयति गृहस्थ मोहोटां क-
रावे अगर मोहोटाने नाना करावे अथवा मुनिने माटे अंदर बैठक करे अथवा
बाहेर करे तो तेवो उपाश्रय जो ते देनार पुरुषेज तेम करेलो अने हजु वापरेलो न
होय तो त्यां नहि वसवुं, पण जो ते बीजा पुरुषे करेलो अने वापरेलो जणाय तो
त्यां यतनापूर्वक वसवुं [६५१]

जे मकानमांयी गृहस्थ साधुना माटे कंद, मूल, पत्र, पुष्प, फल, बीज, के
घास वगेरे लीलेतरिने एक ठेकाणेयी बीजे ठेकाणे लइ जाय अथवा बाहेर कदाडे
तेवो उपाश्रय जो ते देनार पुरुषे तेम करेलो जणाय तो त्यां नहि रहेवुं, पण जो
बीजा पुरुषे तेम करेलो जणाय तो त्यां रहेवुं. [६५२]

जे मकानमांयी गृहस्थ साधुना माटे बाजोट, पाट, नीसरणी के उखळ

भिक्षुपडियाए पीठं वा, फलगं वा, णिस्सेणिं वा, उदूहलं वा, ठाणातो
ठाणं साहरति, बहिया वा णिणक्खु,—तहप्पगारे उवस्सए अपुरिसंतरगडे
जाव णो ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेतोज्जा । अहपुण एव जाणे-
ज्जा पुरिसंतरगडे जाव चेतोज्जा । (६५३)

से भिक्षू वा भिक्षुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं ज्ञणेज्जा, तं
जहा;—खंधंसि वा, मंचंसि वा, मालंसि वा, पासायंसि वा, हम्मियतलंसि
वा, अण्णतरंसि वा तहप्पगारंसि अंतलिकखजायंसि, णत्थ आगाढा—गा-
ढेहिं कारणेहिं^२, ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेतोज्जा । (६५४)

से आहच्च चेतिते सिया, णो तत्थ सीओदगवियडेण वा उसिणो-
दगवियडेण वा हत्थाणि वा, पादाणि वा, अच्छीणि वा, दंताणि वा,
मुहं वा, उच्छेलेज्ज वा पहोएज्ज वा; णो तत्थ ऊसढं^२ पगरेज्जा, तंज-
हा;—उच्चारं वा, पासवणं वा, खेलं वा, सिंघाणं वा, वंतं वा, पित्तं वा,

१ तथाविधात् प्रयोजनादित्यर्थः २ उत्सृष्टं

उथलावीने एक ठेकाणैथी वीजे ठेकाणे राखे अथवा बाहेर कदाडी भेले तेवो उपा-
श्रय जो लेनार धणीएज तेम करेल होय तो त्यां नहि वसवुं पण जो पुरुषांतरकृत
होय तो यतनापूर्वक त्यां रहेवुं [६५३]

मुनिए के आर्याए थांभलनी टोच पर रहेला मकानमां मांचडाओ उपर
के माळ उपर अथवा वीजी भों उपर अथवा अगाशीमां के बीजा कोइ पण आ-
काशवर्ती मकानमां जरुरी कारणो गिवाय रहेवुं नहि [६५४]

कदाच त्यां रहेवुं पड त्वारे त्यां थंडा के गरम पाणीथी हत्थ, पा, दांन
के मुख धोवां करवां नहि. तंमज त्यां खरचु पाणी के लघुनीत [पिशाच] तथ,
श्लेष्म [वडखा], वमन, पित्त, परु, लोही के कोइ पण शरीर संबंधी अशुचि
करवी नहि, केमके तेम करतां केवलज्ञानिए दूषण वर्णव्यां छे, जे माटे त्यां तेम

पूतिं वा, सोणियं वा, अन्नतरं वा सरीरावयवं। केवली बूया “आयाण-मेयं” से तत्थ ऊसढं पगरेमाणे पयलेज्ज वा पवडेज्ज वा। से तत्थ पयलेमाणे पवडेमाणे वा हत्थं वा जाव सीसं वा अन्नतरं वा कायंसि इंदियजातं लूसेज्जा पाणाणि वा अभिहणेज्ज वा जाव ववरोवेज्ज वा। अह भिक्खूणं पुच्चोवदिट्ठा एस पइच्चा जाव जं तहप्पगारे उवस्सए अंतलिक्खजाते णो ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेतेज्जा। (६५५)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुंण उवस्सयं जाणेज्जा—स-इत्थियं सखुड्डं^१ सपसुभत्तपाणं तहप्पंगारे सांगारिए उवस्सए णो ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेतेज्जा। आयाण—मेयं भिक्खुस्स गाहावतिकुलेण सद्धिं संवसमाणस्स। अलसए^२ वा विसूइया वा छड्डी वा णं उच्चाहिज्जा अन्नतरे वा से दुक्खे रोगातंके समुप्पज्जेज्जा असंजए कलुणवडियाए तं भिक्खुस्स गातं तेलेण वा, घणुण वा, णवणीतेण वा, वसाए वा,

१ सवालं क्षुद्रजंतुसहितं वा २ हस्तपादादिस्तम्भः श्वपथुर्वा

करतां कदाच मुनि स्वलित थइ नीचे पढी जाय तो तेना हाथपग के माथुं अथवा कोइ पण इंद्रियो भांगी नाश पामे अने हेठे आवेला जीव जंतुओनो पण नाश थाय. माटे मुनिने एवी भलामण छे के तेणे आकाशवर्त्ती मकानमां निवास न करवो [६५५]

जे मकानमां घालवच्चां के स्त्रीओ रहेती होय अथवा कूतरा विलाडा विंगेरे क्षुद्र जंतुओ रहेतां होय अथवा जानवरो रहेतां होय तथा तेमनां खानपान त्यां रखातां होय तेवा गृहस्थना परिचयवाला मकानमां वास न करवो. कारण के तेवा गृहस्थना घरमां बसतां बहु दोष संभवे छे. त्यां रहेला मुनिने त्यां पढेलो दोष ए के कदाच जो सोजा, विशुचिका, डल्टी, के कोइ पण गेग के शूल विंगेरे पीडा उत्पन्न थगे तो त्यां रहेतां असंयाति गृहस्थो तरत करुणा लावनि ते मुनिना शरीरने तेल, घृत, माखण के चरवी मसले के चोपडे, अथवा तो शुगंधि द्रव्यो कडे,

भिक्षुपडियाए पीठं वा, फलगं वा, णिस्सेणिं वा, उदूहलं वा, ठाणातो
ठाणं साहरति, बहिया वा णिणक्खु,—तहप्पगारे उवस्सए अपुरिसंतरगडे
जाव णो ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेतेज्जा । अहपुण एवं जाणे-
ज्जा पुरिसंतरगडे जाव चेतेज्जा । (६५३)

से भिक्षू वा भिक्षुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं ज्ञणेज्जा, तं
जहा;—खंधंसि वा, मंचंसि वा, मालंसि वा, पासायंसि वा, हम्मियतलंसि
वा, अण्णतरंसि वा तहप्पगारंसि अंतलिक्खजायंसि, णणत्थ आगाढा—गा-
ढेहिं कारणेहिं^२, ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेतेज्जा । (६५४)

से आहच्च चेतिते सिया, णो तत्थ सीओदगवियडेण वा उसिणो-
दगवियडेण वा हत्थाणि वा, पादाणि वा, अच्छीणि वा, दंताणि वा,
मुहं वा, उच्छेलेज्ज वा प्होएज्ज वा; णो तत्थ ऊसदं^२ पगरेज्जा, तंज-
हा;—उच्चारं वा, पासवणं वा, खेलं वा, सिंघाणं वा, वंतं वा, पित्तं वा,

१ तथाविधात् प्रयोजनादित्यर्थः २ उत्सृष्टं

उत्थलावीने एक ठेकाणैथी बीजे ठेकाणे राखे अथवा वाहेर कहाडी मेले तेवो उपा-
श्रय जो लेनार धणीएज तेम करेल होय तो त्यां नहि वसवुं पण जो पुरुषांतरकृत
होय तो यतनापूर्वक त्यां रहेवुं [६५३]

मुनिए के आर्याए थांभलनी टोच पर रहेला मकानमां मांचडाओ उपर
के माल उपर; अथवा बीजी भों उपर अथवा अगाशीमां के बीजा कोइ पण आ-
काशवर्ती मकानमां जरूरी कारणो शिवाय रहेवुं नहि [६५४]

कदाच त्यां रहेवुं पड त्यारे त्यां थंडा के गरम पाणीयी ह्वाय, पग, दांत
के मुख धोवां करवां नहि. तेमज त्यां खरचु पाणी के लघुनीत [पिशाब] तय
श्लेष्म [वडखा], वमन, पित्त, परु, लोही के कोइ पण शरीर संबंधी अशुचि-
करवी नहि, केमके तेम करतां केवलज्ञानिए दूषण वर्णव्यां छे, जे मांटे त्यां तेम

पूतिं वा, सोणियं वा, अन्नतरं वा सरीरावयवं । केवली बूया “आयाण-मेयं” से तत्थ ऊसढं पगरेमाणे पयलेज्ज वा पवडेज्ज वा । से तत्थ पयलेमाणे पवडेमाणे वा हत्थं वा जाव सीसं वा अन्नतरं वा कायंसि इंदियजातं लूसेज्ज पाणाणि वा अभिहणेज्ज वा जाव ववरोवेज्ज वा । अह भिक्खुणं पुव्वोवदिट्ठा एस पइच्चा जाव जं तहप्पगारे उवस्सए अंतलिक्खजाते णो ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेतेज्जा । (६५५)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुंण उवस्सयं जाणेज्जा—स-इत्थियं संखुड्डं^१ सपसुभत्तपाणं तहप्पंगारे सांगारिए उवस्सए णो ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेतेज्जा । आयाण—मेयं भिक्खुस्स गाहावतिकुलेण सद्धिं संवसमाणस्स । अलसए^२ वा विसूइया वा छड्डी वा णं उव्वाहिज्जा अन्नतरे वा से दुक्खे रोगातंके समुप्पज्जेज्जा असंजए कलुणवाडियाए तं भिक्खुस्स गातं तेलेण वा, घणुण वा, णवणीतेण वा, वसाए वा,

१ सबालं क्षुद्रजंतुसहितं वा २ हस्तपादादिस्तम्भः श्वपथुर्वा

करतां कदाच मुनि स्खलित थइ नीचे पडी जाय तो तेना हाथपग के माथुं अथवा कोइ पण इंद्रियो भांगी नाश पाये अने हेठे आवेला जीव जंतुओनो पण नाश धाय, माटे मुनिने एवी भलामण छे के तेणे आकागवर्त्ती मकानमां निवास न करवो [६५५]

जे मकानमां बालवच्चां के स्त्रीओ रहेती होय अथवा कूतरा विलाडा विंगेरे क्षुद्र जंतुओ रहेतां होय अथवा जानवरो रहेतां होय तथा तेपनां खानपान त्यां रखातां होय तेवा गृहस्थना परिचयवाला मकानमां वास न करवो. कारण के तेवा गृहस्थना घरमां बसतां बहु दोष संभवे छे. त्यां रहेला मुनिने त्यां पढेलो दोष ए के कूटुच जो सोजा, त्रिशुचिका, उलटी, के कोइ पण रोग के शूल विंगेरे पीडा उत्पन्न थये तो त्यां रहेतां असंयाति गृहस्था तरत करुणा लावनि ते मुनिना शरीरने तेल, घृत, माखण के चरबी मसले के चोपडे, अथवा तो गुग्गंधि द्रव्यो बडे,

अवभंगेज्ज वा भक्खिज्ज वा सिणाणेण^१ वा कक्केण^२ वा लोदेण^३ वा वन्नेण^४
 वा चुण्णेण वा पठमेण^५ वा आवंसेज्ज वा उव्वलेज्ज वा उव्वट्टेज्ज वा;
 सीओदगवियडेण वा उसिणोदगवियडेण वा उच्छोलेज्ज वा पच्छोलेज्ज
 वा प्होएज्ज वा सिणाविज्ज वा सिंचेज्ज वा दारुणा वा दारुपरिणामं कट्ठु
 अगणिकायं उज्जालेज्ज वा पयालिज्ज वा उज्जलित्ता कायं आयावेज्ज पया-
 वेज्ज वा अह भिक्खुणं पुव्वोवदिट्ठा एस पतिन्ना जं तहप्पगारे सागारिए
 उवस्सए णो ठाणं वा सेज्जं वा निसीहियं वा चेतैज्जा । (६५६)

अर्थाणं—मेयं भिक्खुस्स सागारिए उवस्सए वसमाणस्स;—इहस्स-
 लु गाहावती वा जाव कम्मकरी वा अन्नमन्नं उक्कोसंति वा वयंति वा रुं-
 भंति वा उदवंति वा, अह भिक्खूणं उच्चावयं मणं णियच्छेज्जाः—एते
 खलु अन्नमन्नं उक्कोसंतु वा, मा वा उक्कोसंतु जाव मा वा उदवंतु । अह
 भिक्खुणं पुव्वोवदिट्ठा एस पइन्ना जाव जं तहप्पगारे सागारिए उवस्सए
 णो ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेतैज्जा । (६५७)

१ (सुगंधिद्रव्यसमुदयः) २ [कषायद्रव्यक्वाथः] ३ लोघं प्रति ४
 कं पिच्छिकादि ५ पद्मं प्रतीतं

या उकाळेला क्वाथ जळवेडे, या लोद्रवडे या चूर्णवेडे या पत्रकवेडे घशसे के खर-
 डगे; अथवा थंडा के गरम पाणीयो छांटसे, थोशे, नवरावशे, सींचसे, अथवा ला-
 कडाने लाकडा साथ घसी अग्नि सळगावी शरीरने तपावशे. माटे साधुने एवी
 भलामण छे के तेणे तेवी तरेहना गृहस्थना घरे निवास न करवो [६५६]

स्मां वसतां वली वीजो आ दोप छे. त्वां रहेतां गृहस्थयी चाकर लगीना
 लोको अरसपरस बोलाधाली करे या मारामारी विगेरे भखेडो करे त्त्यारे बे देसी
 साधुनुं दिल उंचुं याय जेमके “एओ भले लड्या करो अथवा एओ लडोभां”
 से माटे साधुने ए भलामण छे के तेणे तेवा प्रकारमा गृहस्थना घरे निवास न
 करवो [६५७]

आयाण—मेयं भिक्खुस्स गाहावतीहिं सद्धिं संवसमाणस्सः—इहख-
लु गाहावती अप्पणो सअट्ठाए अगणिकायं उज्जालेज्ज वा पज्जालेज्ज वा वि-
ज्जविज्ज वा, अह भिक्खू उच्चावयं मण णियच्छेज्जाः— एते खलु अगणिकायं
उज्जालेतुवा, मा वा उज्जालेतु, जाव मा वा विज्जवेतु अह भिक्खुणं पु-
व्वोवदिट्ठा जाव जं तहप्पगारे उवस्सए नो ठाणं वा सेज्जं वा निसीहियं
वा चेतेज्जा । (६५८)

आयाण—मेयं भिक्खुस्स गाहावतीहिं सद्धिं संवसमाणस्सः—इह-
खलु गाहावतिस्स कुंडले वा, गुणं^१ वा, मणी वा, मोत्तिए वा, हिरन्ने
वा, कडगाणि वा, तुडियाणि^२ वा, तिसरगाणि वा, पालंबाणि वा, हारे वा,
अद्धहारे वा, एगावली वा, मुत्तावली वा, कणगावली वा, रयणावली वा
तरुणियं वा कुमारिं अलंकियविभूसियं पेहाए, अह भिक्खू उच्चावयं मणं
णियच्छेज्जा, “ एरिसिया वा सा, णोवा एरिसिया ” इति वा णं वूया,
इति वा णं मणं साएज्जा । अह भिक्खुणं पुव्वोवदिट्ठा जाव जं तहप्पगारे
उवस्सए णो ठाणं वा जाव चेतेज्जा । (६५९)

१ रसना—मेखलामंडन मितियावत् २ अंगदानि

वळी त्यां त्रीजो ए दोष छे के त्यां गृहस्थ पोताना माटे अग्नि धखावीने
वाळे के वधारे त्यारे मुनिंतुं कदाच ढिल उंचुं नीचुं थाय के आ गृहस्थो भले
अग्नि धखावो, माटे मुनिने एवी भलामण छे के तेणे तेवी जातना मक्कानमां नहि
रहेवुं [६५८]

मुनिने गृहस्थ साथे वसतां चोथो आ दोष छे;—गृहस्थेने त्यां कुंडल,
कंदोरा, माणि, मोती, सुवर्ण, कडा, वाजुबंध, गंठा, सांकळ, हार, अर्घहार, एका-
वळी, मुत्तावळी, रत्नावळी, विगेरे आभूषणो जोइ अयवा तेना शणगारपी गो-
भित युवान कुमारिओ जोइ मुनिना मनने विर्तेक थाय के मोरे घरे पण वहुं आ-
वुंज हतुं या मोरे त्यां आवुं न हतुं. माटे मुनिने एवी भलामण छे के तेणे
आवे स्यळे न रहेवुं [६५९]

આયાણ મેયં મિક્ખુસ્સ ગાહાવતિહિં સદ્ધિં સંવસમાણસ્સ:—ઇહ ગા-
 હાવતિળીઓ વા, ગાહાવતિધૂયાઓ વા. ગાહાવતિસુપ્પાઓ વા, ગાહાવ-
 તિધાતીઓ વા ગાહાવતિદાસીઓ ૧, ગાહાવતિકમ્મકરીઓ વા, તાસિં ચ
 ણં एवं વુત્તપુવ્વં ભવતિ:—“ જે રૂમે ભવતિ સમણા મગવંતો જાવ ઉવરતા-
 મેહુણાતો ધમ્માતો, ણો સ્વલુ એતેસિં કપ્પઇ મેહુણધમ્મં પરિયારણાણ આ-
 ઉટ્ટિત્તાણ, જા ય સ્વલુ એતેસિં સદ્ધિં મેહુણધમ્મં પરિયારણાણ આઉટ્ટેજ્ઞા,
 પુત્તં સ્વલુ સા લભેજ્ઞા ઓર્યાસ્સિ તેયસ્સિ વચ્ચસ્સિ ૧ જસસ્સિ સંપહારીયં ૨
 આલોયં દરિસિણિજ્ઞં.” એયપ્પગારં ણિગ્ધોસં સોચ્છા ણિસમ્મ તાસિં ચ ણં
 અણ્ણયરી સદ્ધિયા તં તવસ્સિ મિક્ખું મેહુણધમ્મપરિયારણાણ આઉટ્ટેજ્ઞા ૩ ।
 અહ મિક્ખૂણં પુવ્વોવદિટ્ઠા જાવ જં તહપ્પગારે સાગારિણ ઉવસ્સણ ણો ઠાણં
 વા સેજ્ઞં વા ણિસીહિયં વા ચેતેજ્ઞા । (૬૬૦)

એયં સ્વલુ તસ્સ મિક્ખુસ્સ મિક્ખુણીણ વા સામગ્ગિયં । (૬૬૧)

.....

૧ રૂપવંતં ૨ સંગ્રામશૂરં ૩ અભિમુખં કુર્યાત્

ગૃહસ્થ સાથે વસતાં પાંચમો આ દોષ છે, ગૃહસ્થના ઘરે તેની સ્ત્રીઓ, અથ-
 વા પુત્રીઓ અથવા વહુઓ, અથવા દાડાઓ અથવા દાસીઓ એક વીજામાં આવું
 વોલે છે કે “જે આ સ્ત્રી સંભોગથી નિવર્તેલા શ્રમણ મગવંત હોય છે તેઓને સ્ત્રીઓ
 સાથે મૈથુન કરવું નિષિદ્ધ છે, પણ જો કોઈ સ્ત્રી (એમને ડગાવીને) એમના સાથે
 સંભોગ કરે તો તેણીને વલ્લવાન્ તેજસ્વી રૂપવાન્ યશસ્વી અને વિજયી પુત્રની પ્રાપ્તિ
 થાય.” આવું વોલવું સાંભળીને કોઈ પુત્રની વાંછા ધરનારી ખોલી સ્ત્રી તે તપસ્વિ
 મુનિને ડગાવીને તેને પોતાના પાશમાં પાડે. માટે મુનિને એવી ખલામણ છે કે તેણે
 એવા સ્થાને નહિ રહેવું [૬૬૦]

એ સર્વ મુનિ અને આર્યાવું સદાચરણ છે (૬૬૧)

[દ્વિતીય ઉદ્દેશ :]

ગાહાચર્યે ણોસમે સુદ્ધસમાચારા અવંતિ, મિલ્લુ ય અસિનાણા
મોયમચારે^૧ સે તચાંધે દુગાંધે પડિકૂલે પડિલોયે યાવિ અવતિ । જં
પુવ્વકમ્મં તં પચ્છાકમ્મં, જં પચ્છાકમ્મં તં પુવ્વકમ્મં તે મિલ્લુપડિયા
બહુમાણે કરેજ્જા વા નો કરેજ્જા વા । અહ મિલ્લુપૂણં પુવ્વોવદિદ્ધા જાવ
જં તહપ્પગારે ઉવસસાણ ણો ઠાણં વા જાવ ચેતેજ્જા । (૬૬૨)

આચાર્ય મેયં મિલ્લુસ ગાહાવતિહિં સહિં સંવસમાણસઃ—ઈહ-
સ્વલ્લ ગાહાવતિસ્ત અપ્પણો સઅદ્ધાણ દિલ્લુસ્વલ્લે મોયણજાણ ઉવસહિણ

૧ કાથિકાવ્યાપારવાન્, કાર્યવશાત્.

ત્રીજો ઉદ્દેશ.

દુનિમે મુહુત્થ માધે વસતાં થતા લોપો તથા તેણે કયા કયા સ્થળે ન રહેવું.

મુહુત્થ સાથે દુનિમે વસતાં છટ્ટો તા લોપ રહેલો છે. ઘણાણુ મુહુત્થો
પેચાનારો પાળનારા લોપ છે. અને દુનિ તો સ્થાન મહિત દોષથી તથા (વાગ્મ
યોગે વ્યુત્પત્તિર્થ, પણ ગુણિ કર્મ કરતા દોષથી) અપૂર્ણ શૌચવાળા અને દુર્ગુણિ
પ્રમાણવાળા લોપ છે. જેથી તે મુહુત્થને વગા અલગાણા થઈ પડે છે. સહી મુહુ-
ત્થને જે તે તે અલગાણુ લોપ તેને દુનિની માંડે છેલ્લે રાત્રું પડે છે અથવા જે
પણ કાલાર્થ લોપ છે તે પેલાં કાલો છે છે. ગાંઠ દુનિને જુદી અલગાણ છે કે તેણે
તેણે સ્થળે મુહુત્થ ન રહેવું. [૬૬૨]

અથ મુહુત્થ સાથે વસતાં માલમો આ લોપ છે—મુહુત્થને ત્યાં પેલાના

સિયા, અહ મિક્સુપડિયાએ અસળં વા પાળં વા સ્વાઈમં વા સાઈમં વા
 ઉવક્ષડેજ્જ વા ઉવકરેજ્જ વા, તં ચ મિક્સૂ અમિકંસેજ્જા મોત્તએ વા
 પીત્તએ વા વિયંટિત્તએ^૧ વા । અહ મિક્સૂણં પુવ્વોવદિટ્ઠા જાવ જં નો ત-
 હપ્પગારે ઉવસ્સએ ઠાળં ચેતેજ્જા । (૬૬૩)

આયાણ મેયં મિક્સુસ્સ ગાહાવતિણા સહિં સંવસ્સાણસ્સ:-ઇહ-
 સ્વલુ ગાહાવતિસ્સ અપ્પણો સયદ્ધાએ વિરુવસ્સવાઈં દારુયાઈં મિન્નપુવ્વાઈં
 ભવંતિ, અહ પચ્છા મિક્સુપડિયાએ વિરુવસ્સવાઈં દારુયાઈં મિંદેજ્જ
 વા કિણેજ્જ વા પામિચ્છેજ્જ વા દારુણા વા દારુપરિણામં કટ્ઠુ અગણિકાયં
 ઉજ્જાલેજ્જ વા પજ્જાલેજ્જ વા તત્થ મિક્સૂ અમિકંસેજ્જ વા આતાવેત્તએ
 વા પયાવેત્તએ વા વિયંટિત્તએ વા । અહ મિક્સૂણં પુવ્વોવદિટ્ઠા જાવ જં તહ-
 પ્પગારે ઉવસ્સએ ણો ઠાળં ચેતેજ્જા । [૬૬૪]

સે મિક્સૂ વા મિક્સુણી વા ઉચ્ચારપાસવણેણં ઉવ્વાહિજ્જમાણે રા-

૧ તતૈવ વિવર્તિતું આસિતું.

માટે જૂદી જૂદી જાતનું ભોજન તૈયાર થઈ હોય છે. અને જો મુનિ તેમને ત્યાં રહે
 તો મુનિના માટે પણ તે ગૃહસ્થ આદ્ય પાણી તૈયાર કરાવે. અને વચ્ચે મુનિ તે
 આદ્ય પાણી સ્નાના પીવા કે વાપરવાની ઇચ્છા પગ કરે. ઇટલા માટે તેને મર્યાદા
 છે કે તેણે તેવા સ્થળે સૂઈ શકે ન રહેવું. [૬૬૩]

ગૃહસ્થો સાથે વસતાં આદ્યો આ દોષ છે, -ગૃહસ્થને ત્યાં પોતાના માટે
 ઘણાક લાકડાંઓ કાપી ફાડી રાખેલા હોય છે. અને જો તેમને ત્યાં મુનિ જઈ
 રહે તો પછી તેના સારું તેઓ લાકડાં ફાડે યા વેચાતાં લાવે યા બધારે લાવે
 અને વહી લાકડા સાથે લાકડું ઘસીને અગ્નિ ધરાવે અને તેવે વચ્ચે કદાચ મુનિને
 અગ્નિ પાસે તપવા કરવાની ઇચ્છા ઉત્પન્ન થાય. માટે મુનિને એ મર્યાદા છે કે તેણે
 તેવા સ્થળે રહેવું નહીં. [૬૬૪]

ગૃહસ્થ સાથે વસતાં મુનિને નવમો આ દોષ છે. ગૃહસ્થને ત્યાં વસતા

ઓ વા વિયાલે વા ગાહાવતિકુલસ્સ ડુવારવાહં અવંગુણેજ્જા^૧, તેણે ય તસ્સંધિયારી અણુપવિસેજ્જા, તસ્સ મિક્ખુસ્સ ણો કપ્પતિ એવં વદિત્તણ્—
 “ અયં તેણે પવિસઇ વા, ણો વાં પવિસઇ, ઉવલિયતિ વા, ણો વા ઉવ-
 લિયતિ, આયવતિ વા, ણો વા આયવતિ, વદતિ વા, ણો વા વદતિ, તેણ હડં અણ્ણેણ હડં, તસ્સ હડં અણ્ણસ્સ હડં, અયં તેણે, ઇયં ઉવયરણ, અયં હંતા, અયં હત્ય મકાલી, ” તં તવરિંસ મિક્ખું અતેગં તેગં—તિ સં-
 કતિ । અહ મિક્ખૂગં પુચ્ચોવદિઠ્ઠા જાવ ણો ચેતેજ્જા । (૬૬૫)

સે મિક્ખૂ વા મિક્ખૂણી વા સે જાં પુણ ઉવરસયં જાણેજ્જા, તંજહા:—તણપુંજેસુ વા પલ્લપુંજેસુ વા સઅંડે જાવ સસંતાણણ, તહપ્પગારે ઉવરસણ ણો ઠાણં વા સેજ્જં વા ણિસીહિયં વા ચેણ્ણા । (૬૬૬)

૧ ઉદ્ઘાટયેત્.

મુનિ કે આર્યા લઘુનીત કે વડી નીત કરવા માટે રાત્રિ ૫-૬ થયા સાંજ સવારે ગૃહ-
 સ્થના ઘરનો દરવાજો ડબાડે તે વચ્ચે કદાચ કોઈ ચોર અંદર ભરાઈ બેઠો હો
 એ મુનિથી તો આવું બોલી શકાય નહિ કે “આ ચોર પેસે છે કે છુપાઈ છે યા
 દોડી આવે છે કે ચાલે છે, અથવા તેણે ચોર્યું કે વીંચાણ ચોર્યું, તે ગ્રહસ્થનું ચોરા-
 યું કે ધીજા કોઈનું ચોરાયું, આ રગો ચોર, આ રગો તેનો મદદગાર, આ રગો
 મારનાર, અને જેને અહીં રાખ્યું કીધું હત્યાદિ.” એવી કરીને પાછાથી તે ગ્રહસ્થ
 તે તપસ્વિને જ ચોર કરી માને છે. માટે મુનિને પદી મહામણ છે કે તેણે ગ્રહસ્થના
 સાથે નહિ રહેવું. (૬૬૫)

મુનિને કે આર્યાને જે મકાન ઘાસ તથા પરાલના જથ્થામાં આવેલું હોવાથી
 ધીંણા ટંકા તથા જીવજંતુસભિત રહેલું જણાય તો મકાનમાં તેમણે નહિ રહેવું
 [૬૬૬]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा—तण-
पुंजेसुवा पल्लपुंजे सु अप्पेडे^१ जाव चेतेज्जा । [६६७]

से आगंतरेसु वा आरामागारेसु वा गाहावतिकुलेसु वा परियाव-
सहेसु वा अभिक्खणं अभिक्खणं साहम्मिएहिं ओवयमाणेहिं णो ओवण-
ज्जा^२ । [६६८]

से आगंतरेसु वा जाव परियावसहेसु वा जे भयंतारो उउवहियं-
वासावासियं वा कप्पं उवातिणिच्चा तत्थेव मुज्जो भुज्जो संवसंति, अय-
माउसो कालाइक्कंतकिरिया भवति । (६६९)

से आगंतरेसु वा जाव परियावसहेसु वा जे भयंतारो उउवहियं
वा वासावासियं वा कप्पं उवातिणावेच्चा तं दुगुणात्ति गुणण अपरिहरित्ता

अल्पशब्दोऽभाववचनः २ अवपतेत् ३ ऋतुबद्धं शीतोष्णकाल-
योर्मासकल्पं.

अने जे मकान घाय के परालना जयणमां आवेलुं छतां जीवजंतु महिन
चणाय त्यां निवास करवो. [६६७]

बली मुसाफरखाना, बंगला, घरो, तथा भटो के ज्यां बारंवार बीजा
रावुओ आवा पडता होय त्यां पण मुनिए नहिं जवुं. [६६८]

जे मुनि भगवंतो तेवा मुसाफरखाना, बंगला, या घरो के मटोमां एक म-
हिनो अथवा वर्षाणुना चार महिना रखा बाद फरी बारंवार त्यां आगी वरे छे,
ते हे आहुप्पन्, कालातिक्रान्तक्रिया नामे दोषवाली बसती जाणथी. (६६९)

जे मुनि भगवंतो तेवा मुसाफरखाना के मटोमां एक महिनो अथवा वर्षाण-
नुना चार महिना रही पाछा ते गुजारला कालयो वयणा^१ वयणा बरखतहुं अंतर

? जेन्तो वयन एक गाममां रहल होय तेथी वयणो के वयणो वयन
विस्थापन ने गाममां अथाय.

तत्थेव भुज्जो भुज्जो संवसंति अय—माउसो इतरा उवट्टाणकिरिया याधि
भवति । [६७०]

इहखलु पाईणं वा पडीणं वा दाहिणं वा उदीणं वा संतेगतिया
सट्ठा भवंति, तंजहा, गाहावती वा, जाव कम्मकरीओ वा । तेलिं च णं
आयारगोप्परे णो सुणिसंते ^१ भवति । तं सद्वहमाणेहिं तं पत्तियमाणेहिं तं
रोयमाणेहिं बहवे समण—साहण—अतिहि—क्खिण—यणीमए समुद्विस्स त-
त्थ तत्थ अगारीहिं अगाराइं चेइआइं ^२ भवंति, तंजहाः—आएग्गणाणि ^३
वा, आयतणाणि ^४ वा, देवकुलाणि वा, सहाओ वा, पवाणि वा, पणिय-

१ सुण्टुनिशांतःश्रुतः २ सहंति—कृतानि इति शेष. ३ लोहका
रशाळाः ४ देवकुलपार्श्वपिचरकाणि.

नहि पाडतां तरतज न्यां फळा शम्भार वसे छे, ए दे आगुज्जन् उप्पसयानक्रिया
नामे दोषवाली वसति जाण्थी. (६७०)

आ जवत्तां नारे वाउ केउलाएक वृद्धय तथा स्त्रीओ भोळा अने श्रद्धाछु
होय छे. तेओनें छुनिना आचारनी पाडी मारिअि छोती नथी. मात्र मुनिने दान
आपवायां दत्ताफल छे एवी श्रद्धा अने रची यहीने तेओ मणा शरण, ब्राह्मण,
अतिथि, दीन. न स गाउ चाणोने गेहेवा गाँद सेहोद मज्झाने चणाय छे जेवा के
केदारना कारखानाओ. देवालयोनी वाजुना ओरटाओ, देवालयो, सभाओ. प्रपा-
ज, ^१ दुषानो. क्यार्ग, यानजालओ, ^२ इगना कारखानाओ. दर्भना कारखाना-
ओ. वाजेना कारखानाओ, ^३ ककना कारखानाओ, वनमार्गना कारखानाओ.

१ पार्श्वीनां पश्य. पार्श्वी सत्त्वजाना अर्थ नेवी जग्या. २ माटीनाकाओ
Houses for building carriages. ३ कारखाना यत्काने रथिकी—दर्भने नेवी
वादसे पट्टे पार्श्वीना मोरा मेकनामां दण्ठनी जार्ज अने मज्झम रथोओ जन्-
क्यामां दान्तरनां.

ગિહાણિ વા, પણિયસાલાઓ વા, જાણગિહાણિ વા, જાણસાલાઓ, સુધા-
કર્મ્મતાણિ^૧ વા, ઉબ્ધકર્મ્મતાણિ વા, વદ્ધકર્મ્મતાણિ^૨ વા, વલ્લકર્મ્મતાણિ
વા, વળકર્મ્મતાણિ વા, ઇંગાલકર્મ્મતાણિ વા, કટ્ટકર્મ્મતાણિ વા, સુસાણ-
કર્મ્મતાણિ વા, સંતિકર્મ્મતાણિ વા, સુણ્ણાગાલકર્મ્મતાણિ વા, ગિરિકર્મ્મતાણિ
વા, કંદરાકર્મ્મતાણિ વા સેલોવટ્ટાણકર્મ્મતાણિ^૩ વા, ભવણગિહાણિ^૪ વા, જે
મયંતારો તહપ્પગારાઈં આણસણાણિ વા જાવ ભવણગિહાણિ વા તેહિં ઓવ-
યમાણેહિં ઓવયંતિ અય-માડસો અભિક્કંતકિરિયા^૫ વિ ભવતિ ।
(૬૭૧)

इहखलु पाईणं वा पडीणं वा दाहिणं वा उदीणं वा संतेगतिया
सद्वा भवन्ति—जाव तं रोयमाणेहिं बहवे समण—माहण—अतिहि—किवण
—वणीमए समुदिरस तत्थ तत्थ अगारीहिं आगाराइं चेइयाइं भवन्ति; तं-
जहाः—आएसणाणि वा जाव भवणगिहाणि वा । जे मयंतारो तहप्पगा-

૧. સુધાકર્મ્મતાણિ સુધાગૃહાણિ ૨ વાઘ્રકર્મ્મતાણિ ૩ પાષાણમ્-
હપગૃહાણિ ૪ દ્વાવપિ શબ્દાવેકાર્થો ૫ અલ્પ દોષાચેયં

અંગારના (અગ્નિના) કારસ્થાનાઓ, કાષ્ઠના કારસ્થાનાઓ, સ્પર્શાનગૃહ, શાંતિગૃહ, શૂન્યગરો,
પર્વતના મથાળાપર વાંધેલા ઘરો, ગુફાઓ, તથા પાપાણના મંદપો વિગેરે સ્થળો—
આવી જાતના સ્થળોમાં તે શ્રમણ બ્રાહ્મણાદિક આવી ગયા પછી જે મુનિભગવંતો
તેમાં ઉતરે છે તે હે આયુષ્યમન, અભિક્કાંતક્રિયા નામે દોષવાળી વસતિ^૧ જાણવી
[૬૭૧]

આ જગત્માં ચારે વાજુ કેટલાએક થદ્ધાલુ લોકો હોય છે તેઓ થદ્ધા થરી
ઘણા એક શ્રમણ બ્રાહ્મણ અતિથિ દીન તથા વંદિજનોના માટે જગાણ જમાણ ઉપર
જનાવેલાં જૂદી જૂદી જાતનાં ઘરો ચળાવે છે. તેવા ઘરોમાં હજુ અન્ય શ્રમણબ્રાહ્મ-

૧. આ વસતિ થોડા દોષવાળી હોવાથી મુનિ સેવે છે.

राई आएसणाणि वा जाव भवणगिहाणि वा तेहिं अणोवयमाणेहिं ओव-
यंति, अय माउसो, अणभिक्रंतकिरिया वि भवति । [६७२]

इहखलु पाईणं वा पडीणं वा दाहिणं वा उदीणं वा संतेगइआ
सङ्गा भवन्ति, तंजहाः—गाहावई वा जाव कम्मकरी वा । तेसिं च णं एव
वुत्तपुव्वं भवति—“ जे इमे भवन्ति सयणा भगवंतो सीलमंता जाव उवर-
या मेहुणाओ धम्माओ, णो खलु एणसिं कप्पति आहाकम्मिए उवस्सए
वत्थए^१; से जाणि इमाणि अम्हं अप्पणो अट्ठाए चेइयाई भवन्ति, तंजहाः
—आएसणाणि वा जाव भवणगिहाणि वा, सव्वाणि ताणि समणाण णिसि-
रामो । अवियाइं वयं पच्छा अप्पणो सयंद्वाए चेतिस्सामो, तंजहाः—आए-
सणाणि वा जाव भवणगिहाणि वा । ” एयप्पगारं णिग्घोसं सोच्चा णि-
सम्म जे भयंतारो तहप्पगाराईं आएसणाणि वा जाव भवणगिहाणि वा
उवागच्छंति, उवागच्छत्ता इतरातरेहिं पाहुडेहिं^२ वट्ठंति, अय—माउसो,
वज्जकिरिया वि भवति । (६७३)

१ वसितुं २ प्राभूतेषु दत्तेषु गृहेषु.

णादिक नहिं आवी गएल्ल छां जे मुनि भगवंतो उत्तरे ते हे आयुष्यन् अनभिक्रां-
तक्रिया नामे दोषवाळी वसति जाणवी [६७२]

आ जगत्तां जे वाजु केटल्याएक श्रद्धालु जीवो होय छे तेओ आय बोले
छे—“जेओ आ मंगुन—कर्मवी नियतीने जीळयंत थड शयन भगवंत वण्ल होय
छे तेओने तेजोनाश माटे करेल्ल भजानमां उत्तरुं निदिद्र छे. माटे जे आपणं
आपणा माटे वनावेल्लं घरो छे ते तेमने आर्या देशुं; अने आपणे पाछा आपणा
माटे नवां वनावी लेशुं.” आर्यो अवाज सांभळी जे मुनि-भगवानो तेवा घरो
तरफ जाय छे अने त्यां रहे छे, ते हे आयुष्यन्, वज्जक्रिया नामे दोषवाळी
वसति जाणवी. [६७३]

इहखलु पाईणं वा पडीणं वा दाहिणं वा उदीणं वा संतेगइया सङ्गा भवन्ति । तेसिं च णं आचारयोग्ये णा सुणिसंते भवइ, जाव तं रोयमाणेहिं बहवे—समण—माहण—आतिहि—किवण—वणीमए पगणिय प-
गणिय पमुदिसस तत्थ तत्थ अगारिहिं अगाराइं चेइयाइं भवन्ति, तंजहाः
—आएसणाणि वा जाव भवणगिहाणि वा । जे भयंतारो तहप्पगाराइं आ-
एसणाणि वा जाव भवणगिहाणि वा उवागच्छंति इतरातरेहिं पाहुडेहिं व-
ट्टंति, अय—माउसो, महावज्जकिरिया वि भवइ । (६७४)

इहखलु पाईणं वा पडीणं वा दाहिणं वा उदीणं वा संतेगइया सङ्गा भवन्ति, जाव तं रोयमाणेहिं बहवे समणजाए समुदिसस तत्थ तत्थ
अगारीहिं अगाराइं चेइयाइं भवन्ति, तं जहाः—आएसणाणि वा जाव
भवणगिहाणि वा । जे भयंतारो तहप्पगाराइं आएसणाणि वा जाव भ-
वणगिहाणि वा उवागच्छंति इतरातरेहिं पाहुडेहिं वट्टंति, अय—माउसो
सावज्जकिरिया वि भवइ । (६७५)

આ જગતમાં ચારે બાજુ કેટલાંકક શ્રદ્ધાલુ જીવો હોય છે. તેમને મુનિના
આચારની કર્શી માદિતિ નથી હોતી. તેપણ શ્રદ્ધા ધરીને વળા શ્રાવણ બ્રાહ્મણ
અતિથિ દીન તથા વંદિજાણેલા ઘાટે છૂડું છૂડું નિર્ધાર કરીને યજ્ઞાનો ચર્ચી રાચે છે
તેવા યજ્ઞાનો તરફ જે મુનિઓ જડેને રહે છે તે કે આયુષ્યન, યજ્ઞચર્યાક્રિયા
નામના દોષવાર્તા વરતિ જાણતી [૬૭૪]

આ જગતમાં ચારે બાજુ કેટલાંકક મોટા શ્રદ્ધાલુ જીવો હોય છે, તેઓ
વળા એક મુનિઓના હંદને કરી તેમના સારું યજ્ઞાનો ચર્ચાવી રાચે છે. તેજ
યજ્ઞાનોમાં જે મુનિઓ જડેને ઉતરે તે કે આયુષ્યન સાચ્યક્રિયા નામે દોષવાર્તા
વરતિ જાણતી. [૬૭૫]

इहखलु पाईणं वा पडीणं वा दाहिणं वा उदीणं वा संतेगइया सङ्गा भवन्ति, तंजहाः—माहावर्ह वा जाव कम्मकरी वा । तेसिं च णं आयागोयरे णो सुणिसन्ते भवति, जाव तं रोयमाणेहिं एकं समणजायं समुद्विस्स तत्थ तत्थ अगारिहिं अगाराइं चेइयाइं भवन्ति, तंजहाः—आए-सणाणि वा जाव भवणगिहाणि वा महया पुढविकायसमारंभेणं एवं महया आउ- तेउ—वाउ—वणस्सइ—तसकायसमारंभेणं, महया संरंभेणं महया आरंभेणं, महया विस्वखुवेहिं पावकम्मेहिं, तंजहाः—छायणओ, लेवण-ओ, संथारदुवारपिहणओ, सीतोदए वा परिद्वियपुच्चे भवति, अगणिकाए वा उज्जालियपुच्चे भवति । जे भयंतारो तहप्पगाराइं आएसणाणि वा जाव भवणगिहाणि वा उवागच्छंति, इतरातरेहिं पाहुडेहिं वट्ठंति, दुप्पखं ते कम्मं सेवन्ति, अय—माउसो, महासावज्जकिरिया वि भवइ । (६७६)

इहखलु पाईणं वा जाव तं रोयमाणेहिं अप्पणो सयद्वाए तत्थ तत्थ अगारिहिं अगाराइं चेइयाइं भवन्ति, तंजहाः—आएसणाणि वा जाव भवणगिहाणि वा महया पुढविकायसमारंभेणं जाव अगणिकाए वा उ-ज्जालियपुच्चे भवति, जे भयंतारो तहप्पगाराइं आएसणाणि वा जाव भ-

एन रीते जे मकान एकला नेज मुनिने उद्देशे गृहस्थे छत्तायना जीवितानीं हिंसा करीने तथा लीपण गुंणण जळ लंटन अग्निज्वालन बिगेरे अनेक पाप कर्म करीने तयार करेलुं होय त्यां जइ मुनि रहे छे तेओ देखीता मायु छतां परमाये गृहस्थ भेवा होवार्था द्विपत्नी फाम करे छे. माटे ते महासायय नामना दोषवाळी बसति थाय छे. [६७६]

आ जगदमां चारे बालुण गृहेता थद्धानु जनेने अनेक पाप करी पोताना स्वप माटे जणेला कृत्तग्यान! के मरनेमां जे मुनि-भगवानो जने रहे छे तेओ

वणागिहाणि वा उवागच्छन्ति इतरातरेहिं पाहुडेहिं वदन्ति, एगपक्खं ते कम्मं सेवन्ति, अय-माउसो अप्पसावज्जा किरिया वि भवति । (६७७)
 एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं । (६७८)

[तृतीय उद्देशः]

“ से^१ य णो सुलभे फासुए उंच्छे^२ अहेसणिज्जे । णो य खलु सुद्धे इमेहिं पाहुडेहिं^३ तंजहाः—छायणओ, लेवणओ, संथारदुवार-

१ गृहस्थं प्रति मुनिवाक्य मेतत् २ छादनादिदोषरहितः ३ पापोपादानकर्माभिः

साधुपणा रूप एक पक्षना कामनेज करनारा छे, तेमनी वसतिने अल्पक्रिया (क्रियादोष रहित) क्कमति जाणवी. [६७७]

(ए नव जातनी वसतिओयां अभिक्रान्तक्रिया नामनी वसति अने अल्प-क्रिया नामनी वसति मुनिने ऊतरवा योग्य छे) वाकीनी वसति अयोग्य छे ए सर्व मुनि तथा आर्यानों आचार छे. [६७८]

[त्रीजो उद्देशः]

(मुनिए क्या स्थले रहवुं—क्या स्थले न रहवुं.)

(जो कोई गृहस्थ मुनिने कहे के अहाँ आहार पाणी मुलभ छे माटे रहवानी कृपा करो तो मुनिए आ प्रमाणे तेने कहेवुं:—) “सचछं मुलभ छतां पण

पिहणओ, पिंडवायेसणाओ । सेय भिक्खू चरियारए ठाणए निसीहियारए
सेज्जा—संथार—पिंडवातेसणारए. ” संति भिक्खुणो^१ एव मक्खाइणो उ-
ज्जुअडा णियागपडिवत्ता अमायं कुच्चमाणा वियाहिया । (६७९)

संतैगइआ^२ पाहुडिया^३ उक्खित्तपुव्वा भवति, एवं णिक्खित्त-
पुव्वा भवति, परिभाइय पुव्वा भवति, परिभुत्तपुव्वा भवति, परिट्ठावियपुव्वा
भवति । एवं वियागरेमाणे सभियाए वियागरेति ? हंता, भवति । (६८०)

१ भिक्षवः २ संति केचन ये एवंभूतां छलनां कुर्य्यथा ३
दानार्थं कलिस्ता वसतिः

निर्दोष जग्गा मल्लकी मुञ्जेळ छे. कारण के तेमां मुनिने माटे छत करी ह्यो वा-
लीपुं गुंथुं हजे या वेउकनो फेरफार कर्यो हजे या दरवाना का बमाउ तया
मोटा कर्यो हजे बली कदाच त्यां रहेतां मुनि ने जग्गाना मालेकना घरेयो का या-
तर दूषणेन शकवा आहारपाणी न ल्ये तयारे ते मालेक कोपाय मान पण थाथ; उन्हा-
दि अनेक दोष संभवे छे. अने कदाच ए दूषणोथी गहित मकान मळे तोपण मुनि-
ना खपणे अनुकूल मकान मळतुं मुञ्जेळज छे कारण के तेओने तो घरने फर-
वानुं होय छे, बखते स्थिर बेसवानुं होय छे, बखते अभ्यास करवानुं होय छे,
बखते सुवानुं होय छे. अने बखते गोचरीए जवानुं होय छे. माटे ए बली वाकतयां
सगळ पडतुं मकान मळतुं दुर्लभज छे.” आ रीने केउलाएक सगळ सुमुख मुनिओ
निष्कारखण वसतिना दोष कही वतावे छे. [६७९]

घणीएक वेला केउलाएक गृहस्थो मुनिना माटेज मकान बांधीने मुनि आ-
गळ आवी छळना करे छे, जेवके आ मकान तो जमे बधारा सारंग बांधुं छे,
रहनुं छे, बेउकनुं छे. के बाण्युं छे. माटे मुनिए एवी छळनाथी भूतुं नाहि. जे
मुनि उपर प्रमाणे वसतिना दोषो गृहस्थोने कही वतावे छे ते गयार्थपाणेन बांधुं
उल्लेखन न्हो, नथी. [६८०]

से ^१ भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा—
 खुड्डियाओ, खुड्डुदारियाओ, नीयाओ, संनिरुद्धाओ भवंति—तहप्पगारे
 उवस्सए राओ वा वियाले वा णिक्खममाणे वा पविसमाणे वा पुरा ह-
 त्थेण पच्छा पाएण ततो संजतामेव णिक्खयेज्ज वा पविसेज्ज वा । ^२केव-
 ली बूया “आयाण मेयं ।” जे तत्थ समणेण वा माहणेण वा छत्तए
 वा, मत्तए वा, दंडए वा, लद्धिआ वा, भिसिया ^३ वा, चेले वा, चिल्लि—
 मिली ^४ वा, चम्मए वा, चम्मकोसए ^५ वा, चम्मच्छेदणए वा, दुब्बद्धे दु-
 ण्णिक्खित्ते अणिकंपे चलाचले; भिक्खू च राओ वा चियाले वा णिक्ख-
 ममाणे वा पविसमाणे वा पयलेज्ज वा पवडेज्ज वा । से तत्थ पयलेमा-
 णे वा पवडेमाणे वा हत्थं वा पायं वा जाव इंदियजायं वा लूसेज्ज वा
 पाणाणि पा भूयाणि वा जीवाणि वा सत्ताणि वा अभिहणेज्ज वा जाव व-
 वरोवेज्ज वा । अह भिक्खूणं पुव्वोवदिट्ठा जाव जं तहप्पगारे उवर ए

१ कार्य वशात् चरकादिभिः सह संवासे विधि रयं यथा से भिक्खू
 वेत्यादि. २ अन्यथेति अध्याहार्यं । ३ (कमंडलुः) ४ यवनिका ५
 पार्णित्रं

कारणयोगे मुन्निए चरक तापस विगेरेओना साथे एकज मकानमां रहेतां ते
 मकान जो घणुं नातुं नीचुं के सांकडुं होय तो तेवा मकानमां रातविराते नीक-
 लतां के पेसतां पहेलां हाथ आगळ करी पछी पग आगळ धरीने यतना पूर्वक नीकळतुं
 के पेसतुं. एम कर्या शिवाय केवलज्जानिओ कहे छे के दोपपात्र धवाय छे कारण
 के त्यां रहेला चरक तापसादिकोना ब्राह्मणोना छत्र, पात्र, दंड, लाकडी, कमंडलु
 वत्त, पडदा, चामडां, पगरां, के चर्म कापवाना इयीआरो आम तेम रखडता प-
 डेला होय छे. अने सावु जे वातविराते त्यांथी उपर जणावेली रीत वापर्या शिवाय
 आव जाव करे तो त्यां पडी के आखडीने हाथपग के कोइ पण गरीमनो अवयव

पुरा हत्थेणं पच्छा पाणं ततो संजयामेव गिक्खमेज्ज वा पविसेज्ज वा
(६८१)

से आगंतारेसु वा अणुवीइ उवस्सयं जाएज्जा । जे तत्थ ईसरे
जे तत्थ समाहिट्ठए, ते उवस्सयं अणुणवेज्जा:—“ कामं ^१ खलु आ-
उसो, अहालंदं अहापरिणातं वसिस्सामो, जाव ^२ आउसंतो, जाव आ-
उसंतरस उवस्सए, जाव साहम्मियाए, तावता उवस्सयं गिहिस्सामो, तेण
परं विहरिस्सामो । (६८२)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा जस्सुवस्सए संवसेज्जा तस्स णामगो-
यं पुच्चामेव जाणेज्जा । तओ पच्छा तस्स गिहे णिमंतेमाणस्स अणिमंते-

१ तवेच्छया २ अत्र यावच्छब्दो नातिदेशे किंतु परिमाणार्थे ताव-
ता संबद्धास्ति.

खोइ वेशे तथा तेम धनां जीवजंतुनी पण विराधना थय माटे मुनिने ए भलायण
छे के तेण एवे ममगे पेहेला हाथ आगळ करी पछी पण आगळ धरवा. [६८१]

मुनिण मुत्ताफरखाना, बंगला के बरो मागी लेखायां वणुं सावचेत रहेवुं. तेओनो
जे मालेक अथवा कवजेदार मुत्तत्यार होय तेनी आ प्रमाणे रजा लेवी “हे आयुष्मन्
जो तमारी इच्छा हो. तो तमारी रजाना अनुसारे अमे अत्रे एक माम के चार
माम रद्दीशुं. अगर एटलो घवत आपनी अहिं स्थिरता दशे तो ज्यां लगी आप
अहिं दशो अथवा ज्यां लगी आपने कजने आ मकान दशे त्यां लुपीज अमे एणं
रद्दीशुं. (बलाच गृहस्थ पृच्छे के तमे केटल्याजण अहिं रदेशो तो मुनीण संख्या
नियम न पाडयो किंतु आ प्रमाणे कोवुं—) जेस्सा मुनीओ आवशे पटला रद्दीशुं
[६८२]

मुनि अथवा आगीण जेना मकानमां रहेवुं ते धणीना नायडाम पेहेलेगीज
जाणी लेवां. अने न्यार बाद तेना परधी नियंत्रण छता के न छता प्रशुद्ध आवा-

माणस्स वा अस्सणं वा पाणं वा खाइमं वा साइपं वा अकासुयं जाव णो पडिग्गाहेज्जा । [६८३]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा—स-
सागारियं सागणियं सउदयं णो पण्णस्स णिक्खन्नणपेवत्तणए णो पण्णस्स
वायण जाव चिंताए—तहप्पगारे उवस्सए णो ठाणं वा सेज्जं वा निसी-
हियं वा चेतेज्जा । [६८४]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा—
गाहावइकुलस्स मज्झ मज्झेणं गंतु पएपएपडिबद्धं णो पण्णस्स णिक्खम्मण
जाव चिंताए तहप्पगारे उवस्सए णो ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा
चेतेज्जा । [६८५]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा—
इह खलु गाहावई वा जाव कम्मरीओ वा अण्णमण्ण—मक्कोसंति वा जाव
उद्वेति वा, णो पण्णस्स जाव चिंताए, तहप्पगारे उवस्सए णो ठाणं वा
जाव चेतेज्जा । [६८६]

रपाणी ग्रहण नहि करवां, [६८३]

मुनि अथवा आर्याए जे मकान, अग्नि तथा पाणीना प्रचारवालुं
जणाय अने तेथी तेमां नीकळवुं पेसवुं के वांचवा भणवावुं करवुं मुक्केली भरेलुं
जणाय तो त्यां नहि रहेवुं, [६८४]

मुनि अथवा आर्याए जे मकानमां गृहस्थना घरनी अंदरथी जयावुं होय
ने तेथी नीकळवा पेगवानी तथा भणवा गणवानी अटचण पडती मालम पडे तो
त्यां नहि रहेवुं, [६८५]

मुनि अथवा आर्याए जे मकानमां गृहस्थो के चाकरडीओ अस्सपरस वोला
चाली के मरामारी करना जणाय तवा मकानमां पण नीकळवा—पेगवानी तथा
भणवा गणवानी अटचण पडती होवारी नहि रहेवुं, [६८६]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा, इह
खलु गाहावई वा जाव कम्मकरीओ वा अण्णमण्णस्स गायं तेह्णेण वा
वा घएण वा णवणीएण वा वसाए वा अञ्जमोति वा मक्खेति वा णो पण्ण-
स्स जाव चिंताए—तहप्पगारे उवस्सए णो ठाणं वा जाव चेतेज्जा ।
[६८७]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जा-
णेज्जा—इहखलु गाहावई वा जाव कम्मकरीओ वा अण्णमण्णस्स गायं
सिणाणेण वा कक्केण वा लोहेण वा वण्णेण वा चुण्णेण वा पउमेण वा
आघंसंति वा पघंसंति वा उव्वट्ठिति वा णो पण्णस्स णिक्खमण जाव चिं-
ताए—तहप्पगारे उवस्सए णो ठाणं वा जाव चेतेज्जा । [६८८]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा—इहखलु
गाहावई वा जाव कम्मकरीओ वा अण्णमण्णस्स गायं सीओदगवियेडेण

मुनि अथवा आर्याए जे मकानमां गृहस्थो के चाकरडीओ अरसपरसना श-
रीरने तेल, घृत, माखण, के चाबी मशळता होय के चोपडता होय तेवा मकानमां
उपर मुजबनी अडचण पडती होवाथी नहि रहेवुं. [६८७]

मुनि अथवा आर्याए जे मकानमां गृहस्थ के चाकरडीओ एक एकना शरी-
रने खुशबोदार चीजो, कसायली^१ चीजोना क्वाथ, लोद्र, वर्णक, चुर्ण के पद्मक
विगेरे साबुना गुण धरावनार चीजो वसता मशळता के मेल उतारता होय त्यां
पण नीकळ्या पेसवामां तथा भणवा गणवामां अडचण पडती होवाथी निवास न
करवो. [६८८]

मुनिअ अथवा आर्याए जे मकानमां गृहस्थो के चाकरडी एक-बीजाना
शरीरने थंडा के गरम पाणीथी छोट्टु होय, धोता होय, पखाळता होय, के

वा उसिगौदगवियडेण वा उच्छोलेंति वा पध्वेवेति वा सिंचंति वा सिणा वेति वा णो प णस्स जाव णो ठाणं वा जाव चेतेज्जा । [६८९]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा इह-
खल्लं गाहायई वा जाव कम्मकरीओ वा णिगिणा ठिता णिगिणा उवलीणा
मेहुणधम्मं विणवेति^१ रहस्सियं वा मंतं मंतेति णो पण्णस्स जाव णो
ठाणं वा जाव चेतेज्जा । [६९०]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा मे ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा आ-
इण्णसंलेखं^२, णो पण्णस्स जाव चिं णए जाव णो ठाणं वा से ज्जं वा
निसीहिचं वा चेतेज्जा । [६९१]

१ कथयंति. २ चित्रार्क

नवरावता होय त्यां पण जवा आववानी तथा भणवा गणवानी अडचण रहेली
होवाथी उत्तरवुं नहि. [६८९]

मुनि अथवा आर्याए जे मकानमां गृहस्थो अथवा चाकर—चाकरडीओ
नत्र थडेने खुल्ला के छाना मय्युन करवा वावतनी वातो करता जणाय अथवा
बीजी कंड पण छुपी अकार्य संबधी गुप्त वात करता जणाय त्यां पण भण-
वागणवामां पडती अडचण तथा पोताना मनमां उत्पन्न यती कामवासना विंगरे अ-
नेक दोषनो संभव होवाथी नहि रहेवुं. [६९०]

मुनि अथवा आर्याए जे मकानमां विरूप चित्रो पाडेल्या होय तेवा यका-
नमां पण पूर्वानुभूत कामक्रिडाना स्मरणादिकनो संभव होवाथी नहि रहेवुं.
[६९१]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिक्खेज्जा संथारं^१ एसित्तए :— ।
(६९२)

से ज्जं पुण संथारयं जाणेज्जा सअंडं जाव संताणगं तहप्पगारं
संथारगं लाभे संते णो पडिग्गाहेज्जा । (६९३)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण संथारयं जाणेज्जा अ—
प्पंडं जाव संताणगं गरुयंतहप्पगारं लाभे संते णो पडिग्गाहेज्जा ।
(६९४)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा सेज्जं पुण संथारयं जाणेज्जा अप्पंडं
जाव संताणगं लहुयं अप्पडिहारियं^२ तहप्पगारं सेज्जासंथारयं लाभे संते
णो पडिग्गाहेज्जा । [६९५]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण संथारगं जाणेज्जा—अ—
प्पंडं जाव संताणगं लहुयं पडिहारियं णो अहावद्धं—तहप्पगारं लाभे
ने णो पडिग्गाहेज्जा । (६९६)

१ फलकादि २ अप्रतिहारकं गृहस्थेन पुनरनादीयमानं

संस्तारक एटले सूवानी शय्या ते केवी लेवी ?

मुनि तथा आर्याने ज्यारे संस्तारक (सूवानी शय्यानी) जरूर पडे त्यारे
तेमणे आ रीते वर्तवुं. [६९२]

जे संस्तारक झीणा इहां के जीवजंतु सहित जणाय ते न लेवुं. [६९३]

जे संस्तारक जीवजंतु रहित छतां मोहोडें जणाय ते पण न लेवुं. [३९४]

जे संस्तारक जीवजंतु रहित तथा नानुं छतां पण गृहस्थ ते पाहुं राखवा
ना पाडतो होय तो ते पण न लेवुं. [६९५]

जे संस्तारक निर्जीव नानुं ने गृहस्थे पाहुं लेवा कबूल करेलुं होवा छतां
बरोबर गोठवायेलुं न होय ते पण नहि लेवुं. [६९६]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्ञं पुण संधारयं जाणेज्जा—अ-
प्पडं जाव संताणगं लहुये पडिहारियं अहावडं—तहप्पगारं संधारगं जाव
स्सामे संते पडिगाहेज्जा । (६९७)

इच्चेयाइं आयतणाइं उवातिकम्म^१ । अह भिक्खू जाणेज्जा इ-
स्माहिं चउहिं पडिमाहिं संधारगं एसित्तए; तत्थ खलु इमा पढमा पडिमा:
—से भिक्खू वा, भिक्खुणी वा उदिसिय उदिसिय संधारगं जाएज्जा,
तंजहा; इक्कडं वा, कट्ठिणं^२ वा, जंतुयं^३ वा, परगं^४ वा, मोरगं वा, तणं
वा, कुसं वा, कुच्चं^५ वा, पव्वगं वा; पिप्पलगं वा, पलालगं वा;^६ से

१ संस्तारको ग्राह्यइतिशेषः २ वंशकटादि. ३ जंतुकं तृणविशेष-
पोस्तन्नं ४ येन तृणेन पुष्पाणि ग्रथ्यन्ते ५ येन कूर्चकाः क्रियन्ते ६ एतेच
जलप्रधानदेशे सार्द्रभूम्यंतरणार्थं मनुज्ञाताः

मात्र जे संस्तारक निर्जीव नानुं शृङ्खले पाहुं लेवा कवूल करेलुं अने बरा-
बर गांठेले होय ते मळे तो मुनि के आर्याए ग्रहण करवुं. [६९७]

(संस्तारकनी चार प्रतिज्ञाओ)

मुनिए उपर मुजवे दोपो टाळीने आ चार प्रतिज्ञाओवडे संस्तारक लेवा
श्राखवुं त्यां पहेली प्रतिज्ञा आः—मुनि अथवा आर्याए इक्कडनुं पाथरणुं, सादडी,
जंतुक नामना घासनुं पाथरणुं, फूल गुंधवाना घासनुं पाथरणुं; मोरनां पीछातुं
पाथरणुं, तृणनुं पाथरणुं, दर्भनुं पाथरणुं, शर नामना रोपातुं पाथरणुं, गांठोतुं पा-
थरणुं, पीपळना पानतुं पाथरणुं, के पराळतुं पाथरणुं, इत्यादिक पाथरणाओ. मांथी^१
गमे ते एकनुं मुकरर नाम लदने मागणी करवी. शरुआतमांज मुनिए कहेतुं के
“हे आयुप्पन्, अथवा बेहेन, आ संस्तारकोमांथी अमुक संस्तारक मने आपसो ?

आ पाथरणाओ जळभरपुर देशमां लीली जर्मन दांकवाने मुनि ग्रहण
को छे.

पुव्वामेव आलोएज्जा “आउसो त्ति वा, भगिणी ति वा, दाहिसि मे एत्तो अण्णयरं संथारगं ?” तहप्पगारं सयं वा णं जाएज्जा परो वा से देज्जा फासुयं एसणिज्जं लाभे संते पडिग्गाहेज्जा । पढमा पडिमा । (६९८)

अहावरा दोच्चा पडिमा:—से भिक्खू वा भिक्खुणी वा पैहाए पे-
हाए संथारगं जाएज्जा, तंजहा; गाहावई वा जाव कम्मकरी वा; पु-
व्वामेव आलोएज्जा “आउसो त्ति वा भगिणि ति वा, दाहिसि मे एत्तो
अण्णयरं संथारगं ?” तहप्पगारं संथारगं सयं वा णं जाएज्जा परो वा
से देज्जा फासुयं एसणिज्जं जाव पडिग्गाहेज्जा । दोच्चा पडिमा ॥
(६९९)

अहावरा तच्चा पडिमा:—से भिक्खू वा भिक्खुणी वा जस्सु—
वस्सए संवसेज्जा, जे तत्थ अहासमण्णागते, तंजहा; इक्कडे वा जाव
पलाले वा; तस्स लाभे संवसेज्जा; तस्स अलाभे उक्कुडुए वा निसज्जि.
ए वा विहरेज्जा तच्चा पडिमा । (७००)

ए रीते पोते मागी लेवुं, या बीजाए आपवानुं करतां ग्रहण करवुं, ए पेहेली प्रतिज्ञा,
[६९८]

बीजी प्रतिज्ञा आ प्रमाणे छे:—मुनि अथवा आर्याए गृहस्थ के तेना चाकर
नफर पासे पोताने जोइतुं संस्तारक पोताने दष्टिगोचर थाय तोज ते मागवुं. तेणे
शरूआतमांज कहेवुं के “हे आयुष्मन् अथवा वेहेन, आ संस्तारकोमांथी मने सं-
स्तारक आपशो?” ए रीते तेवी जातनुं संस्तारक जाते मागी लेवुं अथवा गृह-
स्थ पोते आपवा मंडे तो निर्दोष जाणी ग्रहण करवुं. ए बीजी प्रतिज्ञा. [६९९]

त्रीजी प्रतिज्ञा आ प्रमाणे:—मुनि अथवा आर्याए पोते जेना मकानमांनि-
वास कर्यो होय तेने त्यांथीज जो कई संस्तारक मळी आवे तो ते ग्रहण करवुं
अने जो नहिं मळे तो (आखी रात) उत्कुट्टक आसने. अथवा पलांठी बाळी
बेशी करीने गुजारवी. ए त्रीजी प्रतिज्ञा. [७००]

? वे घुटणपर उतरत बेशीने.

अहावरा चउत्था पडिमाः—से भिक्खू वा भिक्खुणी वा उहा -
थड—मेव संथारंगं जाणज्जा, तंजहा, पुढविसिलं वा, कट्टुसिलं वा अहा-
संथडमेव; तस्स लाभे संवसेज्जा; अलाभे उक्कुडए वा निसज्जिए वा
विहरेज्जा । चउत्था पडिमा । (७०१)

इच्छेयाणं चउएहं पडिमाणं अण्णयरं पडिमं पडिवज्जमाणे तं चेव
जाव अन्नोन्नसमाहीए एवं च णं विहरंति । (७०२)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिकंखेज्जा संथारं पच्छप्पिणित्तए,
से ज्जं पुण संथारंगं जाणेज्जा सअंडं जाव संताणंगं तहप्पगारं संथारंगं
णो पच्छप्पिणेज्जा । [७०३]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिकंखेज्जा संथारंगं पच्छप्पिणित्तए;
से ज्जं पुण संथारंगं जाणेज्जा अप्पंडं जाव संताणंगं, तहप्पगारं संथारं

चोथी प्रतिज्ञा आ प्रमाणेः—मुनि अथवा आर्याए जे पत्थर के काष्ठुं सं-
स्तारक यथायोग्य पणे पाथरेलुंज मळी आवे तेनापर रहेवुं. अगर तेव नहि मळे
तो (आखी रात) उत्तरत आसने के पलांठी वाली वेशीने गुजारवी. ए चोथी
प्रतिज्ञा. [७०१]

ए चारे प्रतिज्ञाओमांनी कोइ पण प्रतिज्ञाने स्वीकार करता मुनिए बीजा
मुनिने कोइ बखते पण धिकारवुं नहिं. कारण के तेओ सर्वे परस्परती सदाधिथी
जिनाज्ञामां रही सरस्वापणे रहेला छे. [७०२]

मुनि अथवा आर्याए ज्यारे लीवेलुं संस्तारक गृहस्थने पाळुं आपवुं पडे
त्यारे जो ते संस्तारक इंडां के बीणा जीवजंतुवाळुं जणाय तो ते पाळुं नहिं आ-
पवुं. [७०३]

किंतु ज्यारे ते इंडा के जीवजंतु रहित जणाय. त्यारे जोइ तपागी प्रमार्जन

पडिलेहिय पडिलेहिय पमज्जिय पमज्जिय आयाविय आयाविय विणिधू-
णिय विणिधूणिय तओ संजयामेव पच्चप्पिणेज्जा । [७०४]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा समाणे वा वसमाणे वा गामाणुगामं
दूइज्जमाणे पुच्चामेव णं पणस्स उच्चारपासवणभूमिं पडिलेहेज्जा । के-
वली बूया “आयाण मेयं” । अपडिलेहियाए उच्चारपासवणभूमीए
भिक्खू वा भिक्खुणी वा, राओ वा वियालेवा उच्चारपासवणं परिद्वेमाणे
पयलेज्ज वा पवडेज्ज वा । से तत्थ पयलमाणे वा पवडमाणे वा हत्थं वां
पायंवा जाव लूसिज्जा, पाणाणि वा जाव ववरोवेज्जा । अह भिक्खूणं पु-
व्वोवादिट्ठा जाव जं पुच्चामेव पणस्स उच्चारपासवणभूमिं पडिलेहेज्जा ।
[७०५]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिक्खेज्जा सेज्जासंथारगभूमिं प-

१ अन्यथेतियोज्जं

करी तडकामां तपावी तपावी (यतनार्थी) झाटकी झूटकीने त्पारवाद यतना पूर्वक
गृहस्थने पाळुं आपवुं. [७०४]

मुनि के आर्याए कोइ पण स्थले रहेतां के ग्रामानुग्राम फरतां शरुआंतमा
त्यां स्वरचुपाणीनी भूमि जोइ तपाशी राखवी. नहि तो ते दोष पात्र थाय छे
एस केवळज्ञानीए जणाव्युं छे, कारण वगर तपाशेली जग्यामां मुनि के आर्या रात-
विरात बडीनीत के लघुनीत छांडता थका पडे के आखडे तो हाथपग के इंद्रियनो,
पण भंग थइ जाय तथा जीवजंतुनी विराधना थाय. माटे मुनिने एवी भलापण
छे के तेमणे प्रथमधीज ने जगा जोइ तपाशी राखवी. [७०५]

मुनि अथवा आर्याए सुवा माटे अगाड्यी जमीन तपाशी राखवी अने एवने.

डिलोहियए, णणत्थ आयरिएण वा उवज्झाएण वा जाव गणावच्छेइएण वा वुट्ठेण वा सेहेण वा गिलाणेण वा आएसेण^१ वा अंतेण^२ वा मज्झेण वा समेण वा विसमेण वा पवाएण वा णिव्वाएण वा तओ संजयामेव पडिलेहिय पडिलेहिय पमज्जिय पमज्जिय बहुफासुयं सेज्जासंथारगं संथ-
रेज्जा । [७०६]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा बहुफासुयं सेज्जासंथारगं संथारित्ता अभिकंखेज्जा बहुफासुए सेज्जासंथारए दुरुहित्तए । [७०७]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा बहुफासुए सेज्जासंथारए दुरुहमाणे से पुव्वामेव ससीसोवरियं कायं पाए य पमज्जिय पमज्जिय ततो संजया-
मेव बहुफासुए सेज्जासंथारगे दुरुहित्ता तओ संजयामेव बहुफासुए सेज्जा-
संथारए सएज्जा । [७०८]

१ प्राघूर्णकेन वा २ इतः सप्तम्यर्थं तृतीया.

प्रसंगे आचार्य, उपाध्याय, गणावच्छेदक, तथा वृद्ध, बाळ, विमार के प्राहुणा मुनिना माटे रखायली जगा छोडी बाकीनी बीजी जगामां छेडे के वच्चमां सर-
खी जमीनमां के खरवचढीमां बहु पवनवाळीमां के पवन विनानीमां मुनिए यतना पुर्वक जोइ तपासी पुंजी प्रमाजीने निर्जीव शय्या पाथरवी. [७०६]

मुनि के आर्याए उपर जणाच्या मुजव निर्जीव शय्या पाथरीने तेवी शय्या-
मां आळोटवा चहावुं. [७०७]

मुनि अथवा आर्याए शय्या पर सूती बखते शरुआतमांज मस्तकधी पग
ल्लीना शरीरने प्रमाजा प्रमाजीने यतना पुर्वक ते शय्या उपर शयन करवुं
[७०८]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा बहुफासुए सेज्जासंथारए सयमाणे णो
अण्णमण्णस्स हत्थेण हत्थं पाएण पाये काएण कायं आसाएज्जा । से-
अणासायमाणे तओ संजयामेव बहुफासुए सेज्जासंथारए सएज्जा । (७०९)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा ऊससमाणे वा णीससमाणे वा का-
समाणे वा छीयमाणे वा जंभायमाणे वा उड्डोए वा वातणिसग्गे वा करे-
माणे पुव्वामेव आसये^१ वा पोसयं^२ वा पाणिणा परिपिहिता तओ संज-
यामेव ऊससेज्ज वा जाव वायणिसग्गं वा करेज्जा । (७१०)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा, समा वेगया सेज्जा भवेज्जा, विसमा वे-
गया सेज्जा भवेज्जा, पवाता वेगया सेज्जा भवेज्जा, णिवाता वेगया सेज्जा भ-
वेज्जा ससरक्खा वेगया सेज्जा भवेज्जा, अप्पससरक्खा वेगया सेज्जा भवेज्जा,
सदंसमसगा वेगया सेज्जा भवेज्जा, अप्पदंसमसगा वेगया सेज्जा भवेज्जा, स-

१ आसयं मुखं २ पोप्यं अधिष्ठानं

मुनि अथवा आर्याए शय्यामां शयन करतां कोइ कोइना हाथ पग के श-
रीरने अडकवुं नहि. अने वगर अटके यतना पूर्वक तेवी शय्यामां सूवुं. [७०९]

मुनि अथवा आर्याए सूवा वाइ श्वासोश्वास लेतां खांसी करतां,
छींकतां, जंभा के उद्गार करतां या वातोत्सर्ग करतां पोताना मुख के अधिष्ठान-
ने हाथयी हांकी यतना पूर्वक ते करवां. [७१०]

मुनि अथवा आर्याने सूवा माटे कोइ वखते सरखी जगा मळे कोइ वखते
खरवचडी मळे, कोइ वखते पवनवाळी मळे कोइ वखते बंधीआर मळे, कोइ
वखते कचरावाळी मळे कोइ वखते साफ करेली मळे, कोइ वखते हांसमच्छरवाळी
मळे कोइ वखते हांसमच्छररहित मळे, कोइ वखते पढेली खडेली मळे कोइ वखते

परिसाडा वेग्या सेज्जा भवेज्जा, अपरिसाडा वेग्या सेज्जा भवेज्जा, सउवसग्गा
वेग्या सेज्जा भवेज्जा, णिरुवसग्गा वेग्या सेज्जा भवेज्जा, तहप्पगाराहिं सेज्जाहिं
सविज्जेमाणाहिं पग्गहिततरां १ विहारं विहरैज्जा, णो किंचिवि गिलाएज्जा ।
[७११]

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं जं सव्वद्वेहिं
सहिते सदा जएज्जासि त्ति भेमि । [७१२]

१ प्रगृहीततरं सुष्ठु गृहीतं.

आवाद मळे, कोइ वखते भय भरेलीं मळे, कोइ वखते निर्भय मळे, एम विचिल
प्रकारनी जगाओ मळतां मुनि तथा आर्याए सर्वनें सारखी रीते ग्रहण करी समभा
वपणे वर्तवुं. कंइ पण नरम गरम न थवुं. (७११)

एज मुनि अने आर्याना आचारनी पूर्णता छे के तेमणे सर्व कार्यामां हथे-
शां उत्साही थइ रहेवुं, एम हुं कहुं छुं.

ईर्याख्यं द्वादशमध्ययनं.

(प्रथम उद्देशः)

“ अब्भुवगते खलु वासावासे, अभिपवुद्धे^१, बहवे पाणा अ-
मिसंभूया, बहवे बीया अहुणुब्भिन्ना, अंतरा से मग्गा बहुपाणा बहुबीया
जाव संताणगा, अण्णोक्कंता पंथा, णो विण्णाया मग्गा, ” सेवं णच्चा णो
गामाणुगामं दूईज्जेज्जा, तओ संजयामेव वासावासं उवल्लिएज्जा । (७ १३

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण जाणेज्जा गामं वा जाव
रायहाणिं वा—इमंसि खलु गामंसि वा जाव रायहाणिंसि वा णो महती

१ पयोधर इतिशेषः

अध्ययन वारमुं.

ईर्या.^१

पहेलो उद्देश.

मुनि अथवा आर्या एवं जाणे के “वरसादनी रूतु आवी चूकी छे, वर-
साद वरस्योछे, घणा जीवजंतु उत्पन्न थयाछे, घणा अंकुर फूट्यांछे, रस्ताओ तेओ
बडे भराइ गया छे, अने तेओना पर वधु आवजाव थती अटकी पढवाथी तेओ
पूरेपूरा मालम पण पडी शकता नथी” तो तेमणे गामोगाम फरवातुं बंध करी
चर्पाकालना (चार महिना) लगी एक मुकामे निवास करवो. [७१३]

जे गाम के शहेरमां मुनिने योग्य मोहोद्री भणवा करवाने अनुकूल पडती

१ फरवुं के चालवुं हालवुं.

विहारभूमी^१, णो महती विचारभूमी^२, णो सुलभे पीठ-फलग-सेज्जा-संथारए, णो सुलभे फासुए उंच्छे^३ अहेसणिज्जे, बहवे जत्थ समण-माहण-अतिहि-किवण-वणीमगा उवागया उवागमिस्संति य, अच्चा-इण्णा वित्ती, णो पण्णस्स णिक्खमणपवेसाए जाव धम्माणुओगचिंताए,-से वं णच्चा तहप्पगारं गामं वा णगरं वा जाव रायहाणिं वा णो वासावासं उवाहिएज्जा । (७१४)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण जाणेज्जा गामं वा जाव रायहाणिं वा इमंसि खलु गामंसि वा रायहाणिंसि वा महती विहारभूमी महती विचारभूमी, सुलभे जत्थ पीठफलग सेज्जा-संथारए, सुलभे फासुए उंच्छे अहेसणिज्जे, णो जत्थ बहवे समण जाव उवागया उवागमिस्संति य, अप्पाइण्णा वित्ती, जाव रायहाणिंसि वा ततो संजयामेव वासावासं उवाहिएज्जा । (७१५)

१ स्वाध्यायभूमिः २ बहिर्गमनभूमिः ३ एषणीयः

जगा न होय अथवा खरचु पाणीनी सवल पडती जगा न होय अथवा मुनिने जोइता पट वाजोट के दर्भादिकना पाथरणां के शुद्ध आहारपाणी मळी शकतां न होय अथवा ज्यां घणाज भिक्षुको आवी वसेला होय के आवता होय जेथी मुनिने भणवा गणवामां न्हि पण अडचण ३डे तेवा गाम के शहेरमां वर्षाकाळ गुजारवा माटे निवास नहि करवो. [७१४]

जे गाम के शहेरमां भणवा गणवाने तथा खरचु पाणीन अनुकूल पडती विशाळ जगा मळी आवे तथा जोइती वस्तु के आहार पाणी मळवा सुलभ पडे अने झाझा भिक्षुको पण आवेला के आववाना न होय तेवे स्थळे मुनिए वर्षाकाळ गुजारवो. [७१५]

अहपुण एवं जाणेज्जा,—चत्तारि मासा वासाणं वीईक्कंता, हेमं-
ताण य पंचदस रायकप्पे परिवुसिते, अतरा से मग्गा बहुपाणा जाव सं-
ताणगा; णो जत्थ बह्वे समण जाव उवागया उवागभिस्संतिय—सेवं
णच्चा णो गामाणुगामं दूइज्जेज्जा । (७१६)

अहपुण एवं जाणेज्जा,—चत्तारि मासा वासाणं वीईक्कंता, हेमंता-
ण य पंचदस रायकप्पे परिवुसिए, अंतरा से मग्गा अप्पंडा जाव संताण-
गा, बह्वे जत्थ समण जाव उवागभिस्संति य, सेवं णच्चा तओ संजया-
मेव गामाणुगामं दूइज्जेज्जा । (७१७)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूईज्जमाणे पुरओ
जुगमायं^१ पेहमाणे दट्ठण तसे पाणे दइट्ठु^२ पायं रीएज्जा, साहट्ठु^३ पायं
रीएज्जा, उक्खिप्प पायं रीएज्जा, तिरिच्छं वा कट्ठु पादं रीएज्जा^४, सति

१ युगमातं चतुर्हस्त प्रमाणं. २ उब्धृत्य. ३ संहृत्य. ४ अयं
चान्य मार्गाभावे त्रिधिः सतितूतस्मिन् तेनैवगच्छेत्.

ज्यारे एम ज्जाय के वर्षाकालना चार मास वही गया छे तेमज हेमं
स्तुना पंदर दिवस पण पसार थया छे, छतां हजु एक गामथी बीजे गाम जवना
रस्ताओ जीव तथा वनस्पतिथी भरपूरज छे अने तेमना पर हजु घणा लोको चा
लता थया नथी तो तेम ज्जातां मुनिए ते वखते पण ग्रामानुग्राम फरवानुं शरु
नहि करवुं [७१६]

पण जो ए वखते रस्ताओ अल्प जीवजंतु अने अल्प वनस्पतिवाळा थयेला
होय अने तेमनापर लोकोनी पण पूरती आवजाव थवा लागी होय तो तेवुं जापी
यतना पूर्वक मुनिए ग्रामानुग्राम फरवुं. [७१७]

मुनि अथवा आर्याए ग्रामानुग्राम फरतां पोतानी आगलनी चार हाथ जे-
दलो रस्तो जेतां जोतां चालुं. तेम चालवां ते रस्तामां हस्ता फरता जीवजंतु दे-

परक्कमे संजतामेव परक्कमेज्जा, णो उज्जुयं गच्छेज्जा, तओ संजयामेव
गामाणुगामं दूईजेज्जा । (७१८)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूईज्जमाणे अंतरा से
पाणाणि वा बीयाणि वा हरियाणि वा उदए वा मट्टिया वा अविद्धत्थे,
सई परक्कमे णो उज्जुय गच्छेज्जा, तओ संजयामेव गामाणुगामं दूईजे-
ज्जा । (७१९)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूईज्जमाणे अंतरा से
विरूवरूवाणि पक्कंतिकाणि दस्सुगायतणाणि मिलक्खणि दुस्सन्नप्पाणि दु-
प्पण्णवणिज्जाणि अकालपडिबाहेीणि अकालपरिभोईणि, सति लोढे^१ वि-
याराए संथरमाणेहिं^२ जणवएहिं णो विहारवत्तिथाए पवज्जेज्जा गमणाए।
केवली बूया ‘आयाण मेयं’ ते णं बाला “अयं तेणे, अयं उवचरए,

१ लष्टे श्रेष्टे २ अन्येषु आर्यदेशेषु सत्सु.

खव.मां ओ अने बीजो र तो मळी आवतो होय तो ते जीवजंतुवाळो रस्तो छो-
डी बीजे रस्तेज चालवुं. पण जो बीजो रस्तो नहि मळे तो पोतानां पण जीवजंतु
थी आगळ या पाछळ या पडखे संभाळी संभाळीने मुक्कां अने ए रीते चालवुं.
[७१८]

मुनि अथवा आर्याए ग्रामानुग्राम फरतां वच्चे रस्ताम नाना जीवजंतु, व-
नस्पतिना बीज, वनस्पति, या लीली माटी आपवी पडे तो बीजो रस्तो मळां
छतां ते रस्ते न चालवुं. किंतु बीजेज रस्ते यतना पूर्वक चालवुं. [७१९]

मुनि अथवा आर्याए ग्रामानुग्राम फरतां वचगाले के देशना सीमाडे वसेला
हठीला, जड, अकाळचारी अने अक्राणभक्षी जूदी जूदी जातना लूंढारा
वथा म्लेच्छादिक अनार्य लोकोना विभागें.मां बीजा सारा देशो विहार करवाने
अनुकूळ मळी आवतां छतां नहि करवुं. कारण के तेम करतां केवणज्ञानिओ बहु

अथं तओ आगए ” ति कट्टु तं भिक्खुं अक्कोसेज्ज वा जाव उवद्वेज्ज वा, वत्थं पडिग्गहं कंबलं पायपुंच्छणं अच्छिदेज्ज वा अग्निभदेज्ज वा अव-
हरेज्ज वा परिभवेज्ज वा, । अह भिक्खूणं पुव्वोवदिट्ठा पतिण्णा जाव जं णो
तहप्पगाराणि विरूवरूवाणि पच्चंतियाणे दस्सुगायतणाणि जाव विहार-
वतियाए णो पवज्जेज्जा गमणाए, तओ संजयामेव गामाणुगामं दुइज्जेज्जा
(७२०)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दुइज्जमाणे अंतरा से
अरायाणि वा गणरायाणि वा जुवरायाणि वा दोरज्जाणि वा वेरज्जाणि वा
विरुद्धरज्जाणि वा सति लाटे विहाराए संथरमाणेहिं जणवएहिं णो विहार-
वतियाए पवज्जेज्ज गमणाए । केवली बूया “आयाण मेयं ” ते णं बाल
“अयं तेणे, ” तंचेव जाव णो विहारवतियाए पवज्जेज्ज गमणाए, तओ
संजयामेव गामाणुगामं दुइज्जेज्ज । (७२१)

दोष बतावे छे. जे माटे मुनिए त्यां जतां त्यांना अनार्य लोको ते मुनिने चोर के
जामुस ठेरावी तेने अनेक उपद्रव करे या तेना वस्त्रपात्र लूटीं ले या चोरी ले. माटे
मुनिने ए भलामण छे के तेणे तेवा प्रांतमां जवानुंज नहि करवुं. [७२८]

वळीं जे प्रांतोमां कोइ राजाज नहि होय या अनेक जण राज्य कर्त्ता थइ
पड्या होय या राज्यकर्त्ता बहु लघुवयनो या वे राज्य चालतां होय या एक वी-
जानां विरोधी राज्य थइ पड्यां होय तेवा प्रांतोमां, बीजा सारा देशो विहार क-
रवाने अनुकूल मळी आवतां छतां विहार नहि करवो, कारण के केवळज्ञानिए
तेष करवुं निषिद्ध कर्तुं छे जे माटे मुनिए तेवा स्थळे जतां त्यांना लोको तेने
चोर के जामुस ठेरावी अनेक अडचणो पाडशे. माटे मुनिने एवी भलामण छे के
तेणे तेवा प्रांतोमां नहि जनां बीजा सारा प्रांतोमां संभाळ पूर्वक फरता रहेवुं.
[७२१]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूइज्जमाणे अंतरा से विहं सियाः--
 से ज्जं पुण विहं^१ जाणेज्जा एगाहेण वा दुयाहेण वा तियाहेण वा चउयाहेण
 वा पंचाहेण वा पाउणेज्ज वा, णो पाउणेज्ज वा, तहप्पगारं विहं अणेमाह-
 गमणिज्जं सति लाढे जाव णो विहारवत्तियाए पवज्जेज्ज गमणाए । केव-
 ली बूया 'आयाण मेयं' । अंतरा से वासांसि वा पाणेसु वा बीएसु वा
 हरिएसु वा उदएसु वा मट्टियाए वा भविद्धत्थाए । अह भिक्खूणं पुच्चो-
 वदिट्ठा जाव जं तहप्पगारं अणेगाहगमणिज्जं जाव णो गमणाए, ततो
 संजयामेव गामाणुगामं दूइज्जेज्जा गमणाए । (७२२)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूइज्जमाणे अंतरा से णा-
 वासंतारिमं उदयं सिया, से ज्जं पुण णाव जाणेज्जा--असंजए भिक्खुपडियाए

१ अनेकाहगमनीयः पंथाः ।

मुनि अथवा आर्याने ग्रामानुग्राम फरतां वच्चे कोइ मोहोइं मेदान उल्लंघता
 नुं आवी पडे के जेनो छेडो आखो एक दिवस के बे ऋण चार या पांच दिवस
 चाल्याथीज मळी शके या नहि पण मळी शके, तेवा बहु लांवा रस्ते बीजो दुँको
 रस्तो मळी आवतां छतां नहि चालवुं. कारण के तेवे लांवे रस्ते चालतां केवलज्ञा-
 निए अनेक दोष वतान्या छे. जे माटे त्यां लांवे वखत चालवानुं हेतां वच्चे क-
 दाच वरसाद आवी पंड तो ते रस्तामां जीवजंतु, वनस्पति, पाणी तथा लीली मा-
 टी भराइ जाय छे. माटे मुनिए तेवे मार्गे नहि चालवुं. [७२२]

मुनिए वहाण पर क्यारे चढवुं ?

मुनि के आर्याने एक ग्रामथी बीजे ग्राम जतां वच्चे कदाच वहाणथीज त-
 री शकाय एटलुं पाणी आडे आवे तो तेमणे आ पमाणे वर्त्तवुं;—जे वहाण अ-
 सयमी गृहस्थे सावुना माटेज बेचातुं लइ राखुं होय या उछीतुं लइ राखुं होय.

किणेज्ज, वा पामिच्चेज्ज वा, णावाए वा णावांपरिणामं कट्ठ^१ थल्लओ वा णावं
जलंसि ओगाहेज्जा, जल्लओ वा णावं थलंसि उक्कसेज्जा, पुण्णं वा णावं
उस्सिच्चेज्जा, सण्णं वा णावं उप्पीलावेज्जा, तहप्पगारं णावं उट्ठगामिणिं वा
अहेगामिणिं वा तिरियगामिणिं वा परं जोयणमेराए अद्धजोयणमेराए अप्प-
तरो^२ वा भुज्जतरो^३ वा णो दुरुहेज्ज गमणाए। [७२३]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा पुब्बामेव तिरिच्छसंपातिमं णावं जा-
णेज्जा, जाणित्ता से त-मायाए^४ एगंत मवक्कमित्ता भंडगं पडिलेहेज्जा,
पडिलेहित्ता एगओ भोयणभंडगं करेज्जा, करित्ता ससीसोवरियं कायं पाए
य-पमज्जेज्जा, पमज्जित्ता सागारियभत्तं पच्चक्खाएज्जा, पच्चक्खाइत्ता एगं
पायं जले किच्चा^५ एगं पायं थल्ले किच्चा, तओ संजयामेव णावं दुरुहेज्जा
। [७२४]

१ कुर्यादित्यर्थः २-३-इमे मार्गविशेषणे ४ ज्ञात्वा, ५ कृत्वा.

या अदलवदल करी राखुं होय या स्थळ्थी जळमां के जळ्थी स्थळमां लावेलुं
होय या भरेलुं हेतां खाली कयुं होय या खूची गएलुं हेतां उपडावी राखुं होय
तेवा जूदी जूदी दिशा तरफं जता वहाणं परं चार गाउ या वे गाऊ झाझा
या थोडा रस्ता लगी पण चडवुं नहि. [७२३]

किंतु जे वहाणने गृहस्थो पोताना माटे ते पाणीना आरपार लइ जवाना
होय तेवा वहाणनी मुनि के आर्वाए शरूआतमां तपास करवी. तपास करतां ते
मालम पड्याथी मुनिए एकांत स्थळमां आवी पोताना उपकरण पात जोइ तपाशी
लेवां. ते तपाशी लइ एक तरफ पगथी धरी माथा लागीना शरीरने प्रमार्जित कर
वुं. ते कयौ दाढ सागारी अणसण ग्रहण करवुं. ते ग्रहण करीने पछी एक पग पा
णीमां धरतां एक पग स्थळमां [एटले पाणीना ऊपर] धरतां वहाण पर चडवुं.
[७२४]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा णावं दुरुहमाणे णो णावाए पुरओ दु-
रुहेज्जा, णो णावाए अग्गओ दुरुहेज्जा, णो णावाए मज्झतो दुरुहेज्जा. णो
बाहाओ पणिज्जिय पणिब्भिय, अंगुलीए उवदंसिय उवदंसिय उण्णमिय
उण्णमिय णिज्झाएज्जा । [७२५]

से णं परो^१ णावागतो णावागयं वएज्जा “आउसंतो समणा,
एयं तुमं णावं उक्कसाहि वा वोक्कसाहि वा खिवाहि वा, रज्जुए वा गहाय
आगसाहि ” णो से—यं परिन्नं परियाणेज्जा, तुसिणीओ उवेहेज्जा ।
[७२६]

से णं परो णावागतो णावागयं वएज्जा “आउसंतो समणा, णो
संचाएसि णावं उक्कसित्तए वा वोक्कसित्तए वा खिवित्तए वा रज्जुयाए वा
गहाय आकसित्तए, आहर^२ एतं णावाए रज्जुयं, सयं चेव णं वयं नावं

१ नाविकः २ आनय.

मुनि अथवा आर्याए वहाणपर चडतां वहाणना मोखरे जइ न वेशवुं तथा
सर्वथी अगाउ चडी न वेशवुं तथा वहाणना वच्चोवच पण चडी न वेशवुं, तेमज
शरूआतमां वहाणना वाहेर उभा होतां वहाणना पडखाओने पकडी आंगळीओ
वडे ताकी ताकीने या उंचा उंचा थइने तेना अंदर जोवानुं पण नहि करवुं.
[७२५]

वहाणपर चडेला मुनिने वहाणवारा लोको एय कहे के “आयुप्पन् श्रमण
तमे आ वहाणने (अमुक दिशा तरफ) खेंचो या वाळो या एमांना सामानने द-
रिआमां के नीचे फेंको या दोरडांओ खेंचो.” तो मुनिए ते बात करवा कबुल
नहि थवुं किंतु अवोल रही धर्मध्यान कर्या करवुं. [७२६]

वहाणपर चडेला मुनिने वहाणवाळा लोको एम कहे के “हे आयुप्पन्
श्रमण, तमे आ वहाणने खेंचवा करवामां तथा एमांना सामानने फेंकी दोरडाओ

उक्कसिस्सामो वा जाव रज्जुए वा गहाय आकसिस्सामो, ” णो से—यं परि-
च्चं पीरयाणेज्जा, तुसिणीओ उवेहेज्जा । (७२७)

से णं परो णावागओ णावागयं वएज्जा “ आउसंतो समणा, एयं
ता तुमं णावं अलित्तेण वा पीढेण वा वंसेण वा वलएण वा अवल्लएण
वा वाहेहि; ” णो से यं परिणं परिजाणेज्जा, तुसिणीओ उवेहेज्जा ।
(७२८)

से णं परो णावागओ णावागयं वदेज्जा “ आउसंतो समणा, एयं
ता तुमं णावाए उदयं हत्थेण वा पाएण वा मत्तेण वा पडिग्गहेण वा
णावाउस्सिच्चणेण वा उस्सिच्चाहि ” णो से—यं परिणं परिजाणेज्जा ।
(७२९)

से णं परो णावागतो णावागतं वएज्जा “ आउसंतो समणा,

ताणवाना कामभां अशक्त छे तो अमुक दोरडुं मने लावी आपो अमे पोते वहाण-
ने बाळवा करवानुं करता रहीशुं.” आवुं सांभली मुनिए तेम पण कबुल नहि क-
रवुं किंतु मौन रही धर्म ध्यान ध्याया करवुं. [७२७]

वहाणपर चडेला मुनिने वहाणवाळा लो १ एवं कहे के “ हे आयुष्मन्
श्रमण, आ वहाणने तमे आ पाटीआना अलताओ के हलेसांओवडे या वांस के
चळावडे या अवल्लक नामना हयियार वडे आगळ चलावो.” तो आ बात पण मु-
निए न स्वीकारवी. किंतु मौन रखा करवुं. [७२८]

वहाणपर चडेला मुनिने वहाणवाळा लोको एम कहे के “ हे आयुष्मन्
श्रमण, आ वहाणना अंदर भराता पाणीने तमे तमारा हाथयी या पगथी या वास-
णयी के पात्रथी या वहाण मांहेन। पाणी कहाडवाना हयियारथी वहार काढता
रहो ” तो आ बात पण मुनिए न स्वीकारवी किंतु मौन धरी रहेवुं. [७२९]

वहाणपर चडेला मुनिने वहाणवाळा लोको एम कहे के हे “ आयुष्मन् श्रमण

એતં તો તુમં ણાવાણં ઉત્તિંગ^૧ હત્થેણ વા પાણેણ વા^૨ બાહુણા વા ઊરુણો
વા ઉદરેણ વા સીસેણ વા કાણેણ વા ણાવાણં સિચ્ચેણ વા ચેલેણ વા મ-
દિયાણં વા કુસપ્પેણ વા કુરુવિંદેણ વા પિહેહિ ” ણો સે—યં પરિણં પરિ-
જાણેજ્જા । (૭૩૦)

સે ભિક્ખુ વા ભિક્ખુણી વા ણાવાણં ઉત્તિંગેણં ઉદયં આસવમાણં
પેહાણં ઉવરુવારિ ણાવં કજ્જલાવેમાણં^૨ પેહાણં ણો પરં ઉવસંકમિત્તુ એવં બૂ-
યા “ આઉસંતો ગાહાવડ્ઠ, એયં તે ણાવાણં ઉદયં ઉત્તિંગેણ આસવતિ, ઉ-
વરુવારિ વા ણાવા કજ્જલાવેતિ ” એતપ્પગારં મણં વા વાયં વા ણો પુરઓ
કટ્ટુ વિહરેજ્જા । અપ્પુસ્સુણં^૩ અબહિલેસ્સે એગંતિગણં અપ્પાણં વિપોસેજ્જ
સમાહીણ, તઓ સંજયામેવ ણાવાસંતારિમે ઉદણ અહારિયં^૪ રીણજ્જા ।
(૭૩૧)

૧ રંઘં ૨ છાવ્યમાના મિત્યર્થઃ ૩ અવિમનસ્કઃ ૪ યથાર્ય ભવ-
તિ તથા

આ વહાણમાં પહેલા અમુક છિદ્રને તમે તમારા હાથ, પગ, વાહુ, જંઘા, ઉદર,
મસ્તક, કે આંખા શરીર વડે યા વહાણમાં રહેલા ઊર્લિચણ નામના હથિયારવડે
યા વસ્ત્ર, માટી, કમલ પત્ર કે કુરુવિંદ નામના ઘાસવડે ઢાંકી રાખો.” તો મુનિ
આ વાત પણ નહિ સ્વીકારવી. [૭૩૦]

મુનિ અથવા આર્યોણ વહાણમાં છિદ્ર પદ્યાર્થી પાળી ભરાતું જોઈ તથા ઉપરા
ઉપરી વહાણને બુદ્ધતું જોઈ વીજાને એ વાત જણાવવી નહિ અને પોતે પણ પોતાના
મનમાં એ વાતના સંકલ્પવિકલ્પ ધરવા નહિ. કિંતુ શાંત પણ સ્વસ્વરૂપમાં રમતા
રહી એકાંત પ્રદેશમાં રહીને સમાધિસ્થ રહેવું. એ રીતે વ્રહ્મણર્થી પાર પમાતા જલ-
મર્ગમાં યથાસુંદરતાએ પ્રવર્તતા રહેવું. [૭૩૧]

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं जं सव्व-
द्वेहिं सहिते सदा जएज्जासि ति वेमि । (७३२)

[द्वितीय उद्देशः]

से णं परो णावागओ णावागयं वदेज्जाः—“ आउसंतो समणा,
एयं ता तुमं छत्तगं वा जाव चम्मछेयणगं वा गिण्हाहि, एयाणि तुमं
विरूवरूवाणि सत्थजायाणि धारेहि, एयं ता तुमं दासगं वा दारिगं वा
पज्जेहि^१, ” णो सेत्तं परिणं^२ परिजाणेज्जा, तुसिणीओ उवेहेज्जा ।
(७३३)

१ पायय २ प्रार्थनामित्यर्थः

एज खरेखर मुनि अने आर्योना आचारनी संपूर्णता छे के तेमणे बधी
बाबतोमां संभाळ पूर्वक वर्त्तवुं. [७३२]

बीजो उद्देश.

(वहाणपर चडेला तथा पाणीमांथी पसार यवा विगेरे चिधि.)

वहाणपर चडेला मुनिने बीजा वहाणपर चडेला लोक एवुं कहे के “ हे
आयुप्पान् श्रमण ओ छत्र या चर्म कापत्रानुं हथियार पकड, तथा आ जूदी
जूदी जातना हथियारो धरी राख, अथवा आ वाळक के वाळिकाने (दूध विगेरे)
पीवराव ” आ हुकूम स्वीकारवा नहि किंतु मौन रखा करवुं. [७३३]

से णं परो णावागओ णावागयं वदेज्जा:—“ एस्स णं समणे णावाए भंडमारिए^३ भवति, से णं बाहाए गहाय णावाओ उदगंसि पक्खिवह, ” एतप्पगारं णिग्घोसं सोच्चा णिसम्म से य चीवरधारी सिया खिप्पामेव जीवराणि उव्वेड्ढेज्ज वा णिव्वेड्ढेज्ज वा उप्पोसं^४ वा करेज्जा । [७३४]

अह पुण एवं जाणेज्जा:—अभिकंतकूरकम्मा खलु बाला बाहाहिं गहाय नावाओ उदगंसि पक्खिवेज्जा, से पुच्चामेव वएज्जा “ आउसंतो गाहावती, मा मेत्तो बाहाए गहाय णावाओ उदगंसि पक्खिवह; सयं चेव णं अहं णावातो उदगंसि ओगाहिरसामि. ” से णेवं वयंतं परो सहसा बलसा बाहाहिं गहाय उदगंसि पक्खिवेज्जा, तं णो सुमणे सिचा णो दुम्मणे सिचा, णो उच्चावयं मणं णियच्छेज्जा, णो तेसिं बालाणं घाताए वहाए समुट्ठेज्जा, अप्पसुर जाव समाहीए ततो संजयामेव उदगंसि पवजेज्जा । (७३५)

१ भंडवत् भारवान् भंडेन वा भारवान् २ शिरोवेष्टनं.

वहाणपर चडेला मुनि तरफ दहागमानो कोई बोले के “आ साधु वहाण उपर बहु बोजो करे छे, मोटे एने बाहुथी पकडीने पाणीमां फेंकी दे, “आवां वाक्यो सांभळीने वस्त्रधारी मुनिए तरतज पोताना भारवाळां वस्त्रो उतारीने हलकां वस्त्रो बींटी लेवां. तथा माथापर पण वस्त्र बींटी लेवुं. [७३४]

एवामां ते क्रूर कर्मी अजाण मनुष्यो मुनिने बाहुथी पकडी पाणीमां नाखवा तैयार थाय तो तेना नाखवा अगाउज मुनिर कहेवुं के “हे आधुष्मन् गृहस्थो तमारे मने पकडीने पाणीयां नाखवाना कशी जरूर नहीं. हुं जातेज वहाणथी पाणीमां झीपलावुं छुं,” आवुं बोलतां छतां जलदी ते माणसो मुनिने बाहुथी पकडीने फेंकी दे तो मुनिए मनमां कशो पग गग के द्वेष न लाववो तथा संकल्पविकल्प न करवा, तेमज ते अजाण पुरुषोने नाश करवा के मारवा कदापि नहिं छठवुं. शांत पणे पाणीमां जइ पडवुं. [७३५]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा उदगंसि पद्ममाणे णो हत्थेण हत्थं पाएण पायं काएण कायं आसाएज्जा^१, से अणासादए अणासायमाणे तओ संजयामेव उदगंसि पवज्जेज्जा । [७३६]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा उदगंसि पद्ममाणे णो उम्मगगणिम्म गिगं करेज्जा, मा मेयं उदगं कण्णसुवा अच्छंसु वा णक्कंसि वा मुहंसि वा परियावज्जेज्जा, तओ संजयामेव उदगंसि पवज्जेज्जा । [७३७]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा उदगंसि पद्ममाणे दोब्बलियं^२ पाउणेज्जा, खिप्पामेव उवधिं विंगिचेज्ज वा विसोहेज्ज वा, णो चेव णं सातिज्जेज्जा अह पुण एवं जाणेज्जा, पारए सिया उदगाओ तीरं पाउणित्तए तओ संजयामेव उदउल्लेण वा ससिणिद्धेण वा काएण उदगतीरे चिट्ठेज्जा । [७३८]

१ संस्पृशेत्. २ श्रमं

मुनि अथवा आर्या पाणीमां तणातां हाथ साथे हाथ, पग साथे पग, अने शरीरना कोइ पण अवयव साथे बीजो अवयव लगाइवो नहि ए रीते यत्नपूर्वक तणाता रहेवुं. [७३६]

मुनि अथवा आर्या पाणीमां तणात, इवकीओ नहि मारवी, जेथी करीने कान, आंख, नासिका, तथा मुखमां पाणी जहंन विनाश न पांमे. [७३७]

मुनि अथवा आर्या पाणीमां तरतां धाकी जाय त्यारे तेमणे तरतज पोताने भारी पडता वस्त्रो छोडी देवां. ते वस्त्रोपर मूर्छित नहि रहेवुं. पछी ज्यारे कांठे मात्त थाय त्यारे पाणीथी शरीर भीजावलुं होय त्यां लपी कांठापरज वेशी रहेवुं. [७३८]

સે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વા ઉદઉછં વા સસિણિદ્ધં વા કાયં ણો
આમજ્જેજ્ઞ વા પમજ્જેજ્ઞ વા સંલિહેજ્ઞ ણિછેહેજ્ઞ વા ઉવ્વલેજ્ઞ વા ઉવ્વટ્ટેજ્ઞ
વા આયાવેજ્ઞ પયાવેજ્ઞ વા । અહ પુણ એવં જાણેજ્ઞા, વિગતેદિદ્ધં મે
કાણ વોચ્છિણ્ણસિણેહે, તહપ્પગારં કાયં અમજ્જેજ્ઞ વા જાવ પયાવેજ્ઞ
વા, તઓ સંજયામેવ ગામાણુગામં દૂઙ્ગેજ્ઞા । [૭૩૯]

સે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વા ગામાણુગામં દૂઙ્ગમાણે ણો પેરેહિં
સદ્ધિં પરિજવિયા^૧ પરિજવિયા ગામાણુગામં દૂઙ્ગેજ્ઞા । તઓ સંજયામેવ
ગામાણુગામં દૂઙ્ગેજ્ઞા । (૭૪૦)

સે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વા ગામાણુગામં દૂઙ્ગમાણે અંતરા સે
જંઘાસંતારિમે ઉદદ સિયા, સે પુવ્વામેવ સસીસોવરિયં કાયં પાદે ય પમ-
જ્જેજ્ઞા, સે પુવ્વામેવ પમજ્જિત્તા એગં પાયં જલે કિચ્ચા એગં પાયં થલે
કિચ્ચા તઓ સંજયામેવ જંઘાસંતારિમે ઉદદ અહારિયં રીણ્ણા । (૭૪૧)

૧ મૃશ મુહ્ણપં કુર્વન્

મુનિ અથવા આર્યાણ પાળીથી મીંજાયલા શરીરને ઘસવું છાંટવું કે દાવવું
નહિ તેમજ તપાવવું કરવું પણ નહિ. (કિંતુ પોતાની મેલે પાળીને પહવા દેવું)
અને જ્યારે શરીરપરથી સઘલી બિનાશ લઈ જાય ત્યારેજ શરીરને ઘસવું છાંટવું
કે દાવવું તથા તપાવવું. અને ત્યાર વાદ ગ્રામાનુગ્રામ ફરવાનું શરુ કરવું. [૭૩૯]

મુનિ અથવા આર્યાણ ગ્રામાનુગ્રામ ફરતા માર્ગમાં મેલેલા ગૃહસ્થો સાથે વહુ
વક્ત્રકારો કરતાં નહિ ચાલવું. કિંતુ સંભાલ પૂર્વકજ ચાલતા રહેવું [૭૪૦]

મુનિ અથવા આર્યાણે ગ્રામાનુગ્રામ ફરતાં વંચગાલે જંઘા પ્રમાણ પાળી
ઊતરવાનું આવે ત્યારે તેમણે આશ્વા શરીરને પ્રમાર્જન કરી એક પગ જલમાં ધર-
તાં અને એક પગ સ્થલમાં ધરતાં સંભાલપૂર્વક રહી રીતે તે જલમાંથી પસાર થવું
[૭૪૧].

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा जंघासंतारिमे उदगे अहारियं रीय-
माणे णो हत्थेण वा हत्थं पादेण वा पादं काएण वा कायं आसाएज्जा ।
से अणासादए अणासादमाणे तओ संजयामेव जंघासंतारिमे उदए अहा-
रियं रीएज्जा । (७४२)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा जंघासंतारिमे उदए अहारियं रीयमाणे
णो साच्यावडियाए णो परिदाहवडियाए महति महालयंसि^१ उदगंसि कायं
वित्तोसेज्जा । तओ संजयामेव जंघासंतारिमे उदए अहारियं रीएज्जा ।
अहपुण एवं जाणेज्जा पारए सिया उदगाओ तीरं पाउणित्तए, तओ
संजयामेव उदउल्लेण वा ससिणिद्धेण वा काएण उदगतीरे चिट्ठेज्जा ।
(७४३)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा उदउल्लं वा कायं ससिणिद्धं
वा कायं णो आमज्जेज्ज वा पमज्जेज्ज वा । अहपुण एवं जाणेज्जा, विगतो-
दए मे काए छिण्णसिणेहे, तहप्पगारं कायं आमज्जेज्ज वा जाव पयावेज्ज
चा । तओ संजयामेव गामाणुगामं दूइजेज्जा । [७४४]

१ वक्षस्थळादिप्रमाणे

मुनि अथवा आर्याए आवे वखते हाथ साथे हाथ, पग साथे पग, तथा
शरीर साथे शरीर लगावत्रां नहि. [७४२]

मुनि अथवा आर्याए जंघाप्रमाणमां पाणीमांथी पसार थतां शरीरने थंडक
मेळववा माटे के वळतरा मगडवा जंडा पाणीमां झोकाववुं नहिं. किंतु जंघा-प्रमा-
णना पाणीमांथीज चाल्या जवुं. अने ज्यारे कांठो प्राप्त थाय त्यारे शरीरपर
पाणीनी भिनाश होय त्यां लगी त्यांज थोभी रहेवुं. [७४३]

मुनि अथवा आर्याए ए वखते शरीरने घसवुं के तपाववुं नहि. पण ज्यारे
भिनाश पोतानी मेळे उडी गएली जणाय त्यारे शरीरने छांटी हुंटी तडके तपावी
करने ग्रामातुग्राम फरवावुं शक् कवुं. [७४४]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूईज्जमाणे णो मट्टियामएहिं पाएहिं हरियाणी छिंदिय छिंदिय त्रिकुज्जि विफालिय उम्मग्गेणं हरियवधाए गच्छेज्जा; “जहेयं पाएहिं मट्टियं खिप्पामेव हरिताणि अवहरंतु.” माइट्ठणं संफासे । णो एवं करेज्जा । से पुव्वामेव अप्पहरियं मग्गं पडिलेहेज्जा, तओ संजयामेव गामाणुगामं दूईज्जेज्जा । (७४५)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूईज्जमाणे अंतरा से वण्णाणि वा फलिहाणि वा पगाराणि वा तोरणाणि वा अग्गलाणि वा अग्गलपासणाणि वा गड्डाओ वा दरीओ वा सति परक्कमे संजयामेव परक्कमेज्जा, णो उज्जुयं गच्छेज्जा । केवली बूया ‘आयाण मेयं ।’ से तत्थ परक्कममाणे पयलेज्ज वा पवडेज्ज वा । (७४६)

से तत्थ पयलमाणे वा पवडमाणे वा रुक्खाणि वा गुच्छाणि वा गुम्माणि वा लयाओ वा वल्लीओ वा तणाणि वा गहणाणि वा हरियाणि

मुनि अथवा आर्याए ग्रामानुग्राम फरवानुं करतां चीखळ्थी खरडायला. पोताना पगोने साफ करवाना इरादार्थी मार्गथी आघापाछा जइ लीलोतरीने तोडतां तोडतां दावतां दावतां के उखेडतां उखेडतां नहि चालवुं. जो तेम करे तो दोषपात्र थवानो, माटे एम नहि करवुं. किंतु शरुआतमांज तेमणे थोडी लीलोतरीवाळो रस्तो शोधवो अने तेना वडे ग्रामानुग्राम फरवुं. [७४५]

मुनि अथवा आर्याने ग्रामानुग्राम फरतां वचगाळे किल्ला, खाइ, कोट, तोरणो, आगळीओ, आगळीओना पडखाओ, खाडाओ, के कोतरो ओळंगवाना आवी पडे तो बीजो रस्तो मळतां ते रस्ते पसार नहि थवुं. केमके केवळज्ञानिए तेमां दोष जणाव्या छे. जे माटे तेवे रस्ते चालतां कदाच पडी आखडी पण जवाय, (७४६)

(बीजो रस्तो न मळतां जो तेवेज रस्ते जवुं पडे तो) त्यां पडतां के

वा अवलंबिय अवलंबिय उत्तरेज्जा, जे तत्थ पाडिपहिया उवागच्छंति ते पाणी जाएज्जा, तओ संजयामेव अवलंबिय अवलंबिय उत्तरेज्जा, तओ गामाणुगामं दूइज्जेज्जा । [७४७]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूइज्जेमाणे अंतरा से जवसाणि^१ वा सगडाणि वा रहाणी वा सच्चक्काणि वा परचक्काणि वा से णं^२ वा विरुवरुवं संणिविट्ठं पेहाए सति परक्कमे संजयामेव णो उज्जुयं गच्छेज्जा । (७४८)

से णं परो सेणागतो वदेज्जा, “आउसंतो एसणं समणो सेणाए अभिनिवारियं कसेइ, से णं बाहाए गहाय आगसाह. ” से णं परो बाहाहिं गहाय आगंसेज्जा, तं णो सुमणे सिया जाव समाहीए तओ संजयामेव गामाणुगामं दूइज्जेज्जा । (७४९)

१ गोधूमादिधान्यानि. २ स्कंधावारनिवेशादिकं

आखडतां ब्राड, गुच्छ, गुल्म, लताओ, वेलाओ, घास, बूटाओ, के गमे ते लीलो-त्रीने पकडी पकडीने उतरवुं, अथवा तो त्यां जे वटेमार्गु आधी पडे तेना हाथनी मदद मागवी अने तेना हाथ पकडी पकडीने ते विपम रस्तो पसार करी ग्रामानुग्राम फरवुं. [७४७]

मुनि अथवा आर्याए ग्रामानुग्राम फरतां वच्चे धान्यनी वजारो, गाडीओ, रथो, लक्कर के जूदी जूदी सेनाओ पडाव नांखी पडेली जोइने बीजो रस्तो मलतां ते रस्ते नहि चालवुं. [७४८]

कदाच बीजो रस्तो न मलतां तेज रस्ते मुनिने चालवुं पडे तेवे वखते कोइ सैन्यनो माणस एवुं कहे के “आयुप्पन् सैनिको, आ सावु आपणा लक्करनीं हीलचाल जोवाने जासुस तरीके आवेलो छे मांटे एने धक्का मारी कहाडी येलो” आवुं कही तेम करवा मांटे तोपण मुनिए कसो हर्षशोक न लावयो, किंतु समाधिधी वच्चेता रहेवुं. [७४९]

સે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વા અંતરા સે પાડિપહિયા ઉવાગચ્છેજ્જા, તે ણં પાડિપહિયા એવં વદેજ્જા “ આઉસંતો સમગા, કેવતિએ એસ ગામે રાયહાણી વા ? કેવહ્યા એત્થ આસા, હત્થી, ગામપિંડોલગા^૧, મણુસ્સા, પરિવસંતિ ? સે બહુભત્તે બહુઉદાએ બહુજણે બહુજવસે ? સે અપ્પુદાએ અપ્પભત્તે અપ્પજણે અપ્પગ્રામે ? એય—પ્પગારાણિ પસિણાણિ પુટ્ટો ણો આહિ—ક્ષેજ્જા; એતપ્પગારાણિ પસિણાણિ ણો પુચ્છેજ્જા । (૭૫૦)

એયં સ્વલુ તસ્સ ભિક્ષુસ્સ ભિક્ષુણીએ વા સામગિયં ।
(૭૫૧)

૧ ગ્રામભિક્ષાચરા:

મુનિ અથવા આર્યાને માર્ગે ચાલતાં વચ્ચે વટેમાર્ગીઓ મળે અને તેઓ એક પૂછવા માંડે કે “હે આયુષ્મન્ શ્રમણ આ ગામ કે શહેર કેવડું મોડું છે? તેમજ અહીં કેટલા ઘોડા, હાથી, ભિસ્વારી, કે મનુષ્યો રહે છે? તથા એમાં ભાત પાળી માણસો, અને ધાન્ય ઘણાં છે કે થોડાં છે? આવા પ્રશ્નો સાંભળી તેનો કશો જવાબ નહિ વાળવો. તેમજ મુનિએ પોતે પણ એવા પ્રશ્ન કોઈને નહિ પૂછવા. [૭૫૦]

એ સઘળો મુનિ અને આર્યાઓનો સંપૂર્ણ આચાર છે. [૭૫૧]

[तृतीय उद्देशः]

से भिक्खु वा भिक्खुणी ५ गामाणुगामं दूतिज्जमाणे अंतरा से चप्पाणि वा, फलिहाणि वा, पागाराणि वा, जाव दरीओ वा, कूडागास-
णि^१ वा, पासादाणि वा, णूमगिहाणि^२ वा, रुक्खगिहाणि वा, पच्चयगि-
हाणि^३ वा, रुक्खं वा चेतियकडं^४, धूमं वा चेतियकडं, आएसणाणि वा,
जाव भवणगिहाणि वा, णो बाहाओ पगिज्झिय पगिज्झिय अंगुलीयाए
उदिसिय उदिसिय उण्णमिय उण्णमिय णिज्झाएज्जा । ततो संजयामेव
गामाणुगामं दूइज्जेज्जा । (७५२)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूइज्जमाणे अंतरा से कच्छा
णि^५ वा दवियाणि^६ वा णूमाणि^७ वा वलवाणि^८ वा गहणाणि^९ वा

१ पर्वतोपरिगृहाणि २ भूमिगृहाणि ३ गुहाः ४ वृक्षस्याधो-
व्यतरादिस्थानं ५ नद्यासन्ननिम्नप्रदेशाः ६ अट्ट्यांवासाथीराजर-
क्षितभूमयः ७ गर्त्तादीनि ८ नद्यावेष्टितभूभागाः ९ रण्यक्षेत्राणि

त्रीजो उद्देश.

(विहार करवानी विधि.)

मुनि अथवा आर्याने ग्रामानुग्राम फरतां वच्चे आवता किल्ला, खाइ,
कोट, गुफाओ, टेकरीओपर रहेला घरो, भोंयराओ, झाडोथी शोभतां घरो, पर्वत
उपर बांधेला घरो, शाद नीचेना ज्यंतरादिकना स्थानको व्यंतरादिकना स्तूपो
(धुमरो), मुसाफर शाळाओ, तथा हरेक जातनां घरो दाये पकडी पकडीने के
आंगळीओ घडे ताकी ताकीने या ऊंचुं नीचुं यहेने जोवां नहि. किंतु रुडी रीते
संभाळथी घर्त्तवुं. [७५२]

एज प्रमाणे मुनि अथवा आर्याण ग्रामानुग्राम चलतां वच्चे आर्या पडतां
नदीना नजदीकना नीचा प्रदेशो, घाराना जंगलो, खाडाओ, नदीथी बायायन्दी

गहण विदुग्गाणि वा वण्णाणि वा वणपव्वयाणि वा पव्वतविदुग्गाणि वा पव्वतगिहाणि वा अगडाणि वा तलागाणि वा दहाणि वा णदीओ वा वावीओ^१ वा पुक्खरणीओ वा दीहियाओ वा गुंजालियाओ^२ वा सराणि वा सरपंतियाणि वा सरसरपंतियाणि वा, णो बाहाओ पणिज्झिय जाव णिज्झाएज्जा । केवली बूया 'आयाण मेयं'^३ जे तत्थ मिगा वा पसू वा, पक्खी वा, सिरीसिवा वा, सीहा वा, जळचरा वा, थलचरा वा खचरा वा सत्ता ते उत्तसेज्ज वा वित्तसेज्ज वा वाडं वा सरणं वा कंखेज्जा "वारे ति मे अयं समणे ।" अह भिक्खूणं पुव्वोवद्धिद्वा पतिण्णा जं णो बाहाओ पणिज्झिय पणिज्झिय जाव णिज्झाएज्जा । तओ संजयामेव आयरिय उवज्झाएहिं सद्धिं गासाणुगामं दूइजेज्जा । (७५३)

१ कमळरहिताः वाप्यः २ दीर्घा गंभीराः कुटिलाः श्लक्षणाः वाप्यः

टेकरीओ, ऊजड टेकरीओ, जंगलो, झडीयो भरेला पर्वतो, पर्वतोपरना किल्लाओ, पर्वतपरना घरो, कूवा, तळावो, द्रहो, नदीओ, वावडीओ, पुष्करिणीओ (फूलो-वाळी वावडीओ) दीर्घिकाओ, (रयवानी वाडीओ) गुंजालिकाओ, (ऊंडी कुंडा-ळावाळी वावडीओ) सरोवरो, सरोवरोली हारो, इत्यादिक स्थळेने हाथ पकडी पकडीने के आंगळीओ वेडे ताकी ताकीने जोवां नहि कारण के केवल ज्ञानीए तेम करतां दोष बताव्या छे. जे माटे तेम करता त्यां जे हरिणादिक पशुओ तथा पाक्षिओ, सर्पो, सिंहो विंगरे जळजर जंतुओ, स्थलचर जंतुओ, तथा आकाशचरी जंतुओ रहेला होय ते भय पायीं दोडमदोडा करवा मंडे अथवा "अमोने आ श्रमण पाछा वाळे छे" एम धारी तेओ पाछा गीच झडीमां आवरो लये. एतल माटे मुनिओने एवी भलामण छे के तेजणे तेम नहि करवुं. दिनु संघाळ पुर्वक आचार्य के उपाध्याय साथे ग्रामेग्राव फर्या करवुं. [७५३]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा आयरियउवज्झाएहिं सद्धिं गामाणुगामं दूइज्जमाणे णो आयरियउवज्झायस्स हत्थेण वा हत्थं जाव अणासायमाणे तओ संजयामेव आयरियउवज्झाएहिं सद्धिं जाव दूइज्जेज्जा । [७५४]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा आयरियउवज्झाएहिं सद्धिं दूइज्जमाणे अंतरा से पाडियहिया उवागच्छेज्जा । तेणं पाडियहिया से एवं वदेज्जा “आउसंतो समणा के तुब्भे? कओ वा एह? कहिं वा गच्छिहिह?” जे तत्थ आयरिए उवज्झाए वा से भासेज्ज वा वियागरेज्ज वा । आयरियोवज्झायस्स भासमाणस्स वा वियागरेमाणस्स वा णो अंतराभासं करेज्जा । तओ संजयामेव अहारातिणियाए दूइज्जेज्जा । (७५५)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अहारातिणियं गामाणुगामं दूइज्जमाणे णो अहारातिणियस्स हत्थेण हत्थं जाव अणासायमाणे ततो संजयामेव अहारातणियं गामाणुगामं दूइज्जेज्जा । (७५६)

मुनि अथवा आर्याए आचार्य के उपाध्याय साथे विचरतां तेमना हाथपग साथे पोताना हाथपग नहिं अकळावतां तेनी साथे विनयपूर्वक गामे गामं फरवुं. [७५४]

मुनि अथवा आर्याने आचार्य के उपाध्याय साथे फरतां वच्चे कोइ बडे-मार्गु एवं पुछे के “हे आयुष्मन् श्रमणो तमे कोण छो? अने क्यांथी आदो छो? अथवा क्यां जाओ छो?” त्यारे तेना जवाव मुनि रन आपतां आचार्य के उपाध्याये वाळवो, अने तेमणे जवाव वाळतां मुनि ए वच्चगां कशुं बोळवुं करवुं नहिं किंतु संभाळ साथे विनययी नम्र यह वर्त्तन. [७५५]

मुनि अथवा आ-ए ग्रामातुल्लमे पोताथी अधिक गुणवळा मुनि साथे विचरतां तेना हाथपग विगेगे अवयवोने अडकी अडचण आपवी नहिं. [७५६]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा अहारातिणियं दूईज्जमाणे अंतरा से पाडिपहिया उवागच्छेज्जा । तेणं पाडिपहिया एवं वदेज्जाः— “ आउसंतो समणा, के तुब्भे ? ” जे तत्थ सब्बरातिणिण्णु से भासेज्ज वा वागरेज्ज वा । अहारातिणियस्स भासमाणस्स वियागरमाणस्स वा णो अंतराभासं भासेज्जा । ततो संजयामेव गमाणुगामं दूईजेज्जा । [७५७]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूईज्जमाणे अंतरा से पाडिपहिया आगच्छेज्जा । तेणं पाडिपहिया एवं वदेज्जाः— “ आउसंतो समणा, अवियाइं एत्तो पाडिपहे पासह, तंजहां, मणुस्सं वा गोणं वा महिसं वा पसुं वा पक्खिं वा सिरीसिवं वा जलचरं वा, आइक्खह दंसेह. ” तं णो आइक्खेज्जा, णो दंसेज्जा, णो तेसिं तं परिणं परिजाणेज्जा, तुसिणीओ उवेहेज्जा, जाणं वा, णो जाणंते वएज्जा । तओ संजयामेव गमाणुगामं दूईजेज्जा (७५८)।

मुनि अथवा आचार पीतायी अधिक गुणवान् राज्ञु साथे ब्राम्हणाय फरतां वच्चे कोइ वटेमारु मळे अने ते पुळे के “ हे आयुष्मन् श्रमणो, तमे कौण छो ? ” तो आनो जवाब अधिक गुणवाळा मुनिण्णु वःळवो अने तेनी वच्चे बीजा मुनिओए कशुं न वोळवुं. किंतु संभाळ-पूर्वक वक्त्या करवुं. [७५७]

मुनि अथवा आचारान् ब्राम्हणाय फरतां वच्चे कोइ वटेमारु मळे अने ते पुळे के “ हे आयुष्मन् श्रमणो, तमे आ रस्तापर जो कोइ मनुष्य, वळद, पाहुं अन्य जानवर, पक्षि, सर्प के जलचर जंतु जोरुं होय तो कहो अने वतावो ” त्या-रे मुनि के आचार्य ते वावत तेमने कइ पण कहेरुं के वतावुं नहि. अने तेमना ते सवालने कशी रीते पण स्वीकार न करतां मौन धरी रहेरुं. अथवा तो खरुं जाणतां छतां पण “ जाणुं छुं एम न वोळवुं ” अने संभाळपूर्वक ब्राम्हणाय फरतां रहेरुं. [७५८]

से भिक्षू वा भिक्षुणी वा गामाणुगामं दूर्इज्जमाणे अंतरा से पा-
डिपहिया आगच्छेज्जा । तेणं पाडिपहिया एवं वदेज्जाः—“ आउसंतो स-
मणा, अवियाइं एत्तो पडिपहे पासह उदगपसूयाणि कंदाणि वा मूलाणि
वा तयाणि वा पत्ताणि वा पुष्पाणि वा फलाणि वा बीयाणि वा हरिताणि
वा, उदगं वा संणिहियं, अग्गिं चा संणिक्वित्तं, सेसं तं चेव, से आइक्ख
ह, जाव, दूर्इजेज्जा । (७५९)

से भिक्षू वा भिक्षुणी वा गामाणुगामं दूर्इज्जमाणे अंतरा से पा-
डिपहिया उवागच्छेज्जा । तेणं पाडिपहिया एवं वदेज्जाः—“ आउसंतो स-
मणा, अवियाइं एत्तो पडिपहे पासह जवसाणि वा जाव सेणं वा विरूवरूवं
संणिविट्ठं; से आइक्खह, जाव दूर्इजेज्जा । [७६०]

से भिक्षू वा भिक्षुणी वा गामाणुगामं दूर्इज्जमाणे अंतरा से पा-
डिपहिया जाव “ आउसंतो समणा, केवतिए एत्तो गामे वा जाव रायहा-

एज रीते मुनि अथवा आर्याने ग्रामानुग्राम फरतां वच्चे कोई वट्मार्गु मळे
अने ते पूछे के “हे आयुष्मन् भ्रमणो, तमे आ रस्ते जो कंद, मूल, पान, फूल
फल, बीज, वनस्पति, पाणीनो जथ्यो, के अग्नि जोइ होय तो अपने कहो अने
वतावो ” त्यारे मुनि के आर्याए ते वावत तेमने कइ पण कहेंवुं करवुं नहि अने
तेमना ते सवालनो कशी रीते स्वीकार न करतां मौन धरी रहेवुं अथवा जाणतां
छतां “जाणुं हूं एम न बोल्बुं” [७५९]

मुनि अथवा आर्याने ग्रामानुग्राम जतां वच्चे कोई वट्मार्गुओ मळे, अने
नेओ एवं पूछे के “हे आयुष्मन् भ्रमणो, आ मार्गपर तमे धान्य, के पडाव, नाखी
पहेलुं जूदुं जूदुं लउकर देखता हो तो कहो अने वतावो,” आवे वखते पण मुनि-
ए उपर गमाणेज मौन रहेवुं अथवा “हूं जाणुं हूं एम न बोल्बुं. (७६०)

एज रीते मुनि तथा आर्याने ग्रामानुग्राम जतां कोई वट्मार्गुओ एवं पूछे
के हे आयुष्मन् भ्रमणो, “अर्धधी हवे कयुं गाम के शहर आवसो” त्यारे पण मुनिए

ળી વા, સે આઈક્ષ્વહ જાવ દૂઈજ્જેજ્જા । [૭૬૧]

સે બિક્ષૂ વા બિક્ષુળી વા ગામાણુગામં દૂઈજ્જમાણે અંતરા સે પા-
ડિપહિયા જાવ આંડસંતો સમણા, કેવતિણ્ણે એત્તો ગામસ્સ વા નગરસ્સ વા
જાવ રાયહાળીણે વા મગ્ગે, સે આઈક્ષ્વહ, તહેવ જાવ દૂઈજ્જેજ્જા ।
(૭૬૨)

સે બિક્ષૂ વા બિક્ષુળી વા ગામાણુગામં દૂઈજ્જમાણે અંતરા સે
ગોણં વિયાલં પડિપહે પેહાણે જાવ ચિત્તાચ્છેદ્ધં વિયાલં પડિપહે પેહાણે
ળો તેસિં ભીતો ઉમ્મગ્ગેણં ગચ્છેજ્જા, ણો મગ્ગાઓ મગ્ગં સંકમેજ્જા, ણો
ગહણં વા, દુર્ગાં વા, અણુપવિસેજ્જા, ણો રુક્ખાંસિં દુરુહેજ્જા, ણો મહત્તિ
મહાલયાંસિ ઉદયાંસિ કાયં વિહસેજ્જા, ણો વાડં વા સરણં વા સત્થં વા
કંચેજ્જા । અપ્પસુણે જાવ સમાહીણે તઓ સંજયામેવ ગામાણુગામં દૂઈજ્જે-
જ્જા । (૭૬૩)

૧ જિનકલ્પિત માશ્રિત્ય સૂત્રદ્વયમેતદ્વિજ્ઞેયં ૨ સાર્થ

ઉપર પ્રમાણેજ મૌન રહેવું અથવા “હું જાણું છું એમ ન બોલવું. [૭૬૧]

વળી મુનિ કે આર્યાને યાગેં જતાં કોઈ વટેમાર્ગુ એવું પૂછે કે “હે આયુષ્મન્
શ્રમણો, અહીંથી માત્ર શહેર કે રાજધાનીનો કયો રસ્તો જાય છે તે જણાવો ” તો
તે પણ મુનિને નહિ જણાવવો. (૭૬૨)

મુનિ તથા આર્યાએ ગ્રામાનુગ્રામ જતાં વચ્ચે યાગીમાં વિક્રાલ વલ્લદ્ વા વિ-
ક્રાલ વાંચને ઉમેલો જોડને તેમનાથી વી જડને અવલે યાગેં નહિ પેશવું, ઝાડપર
નહિ ચડવું, ડંડા પાગીમાં નહિ પડવું, તેમજ વાડ વિગેરે આશરણ કે સાથને પણ
નહિ વાંચવું. કિંતુ ધીરપણે સળાધિયી સંયમથી સંભાલ પૂર્વક ત્યાંથી ગ્રામાનુગ્રામ
ચાલ્યા જવું. [૭૬૩]

૧ આ સૂત્ર જિન કલ્પિતના માટેનું છે એમ ટીકાકારે જણાવ્યું છે.

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूइज्जमाणे अंतरा से विहं^१ सिया । सेज्जं पुण विहं जाणेज्जा, इमंसि खलु विहंसि बहवे आमो-
सगा उव्वकरणपाडियाए संपिडिया गच्छेज्जा, णो तेसिं भीओ उम्मगं चैव
जाव समाहीए ततो संजयामेव गामाणुगामं दूइज्जेज्जा । (७६४)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूइज्जमाणे अंतरा से
आमोसगा संपिडिया गच्छेज्जा तेणं आमोसगा एवं वदेज्जा:—“ आउसंतो
समणा, आहर एयं वत्थं वा पायं वा कंबलं वा पायपुच्छणं वा, देहि,
णिक्खिवाहि; ” तं णो देज्जा, णिक्खिवेज्जा, णो वंदिय वंदिय जाएज्जा, णो
अंजलिं कट्ठु जाएज्जा, णो कलुणपाडियाए जाएज्जा, धम्मियाए जाएज्जा,
तुसिणीयभावेण वा से णं आमोसगा “ सयं करणिज्जं ” ति कट्ठु अक्को-
संति वा, जाव उव्वहवंति वा वत्थं वा, पायं वा, कंबलं वा, पायपुच्छणं

१ अनेकदिवसगम्यमार्गः

मुनि^१ अथवा आर्याने ग्रामानुग्राम फरतां वच्चे लांबो मार्ग उल्लंघवानो आ
वो पडे अने त्यां एवुं मालम पडे के आ मार्गमां घणा लुंठारुओ बस्त्रादि उपकरण
लुंठवा माटे एकठा थइ आववाना छे तोपण तेमनाथी घीने अवळे मार्गे या चाल-
तो मार्ग छोडी घीजा मार्गे नहि चालवुं किंतु तेज रस्ते धीरपणे समाधिधी चाल्या
जहुं. [७६४]

मुनि अथवा आर्याने मार्ग चालतां वच्चे लुंठारुओ मळे अने तेओ एवुं क-
हे के “ हे आयुष्मन् सावुओ, आ वस्त्र, पात्र, कंबल, के पण प्रमार्जवानुं उपकर-
ण अमारा आगळ धरो, अमने आपो, अथवा तमे तमारा कवजामांथी छोडी घो
त्यारे ते मुनिए ते तेमने आपवां नहि किंतु पोताना कवजामांथी छोडी देवां, अने
तेओए ते उपाडी लेतां मुनिए तेओने मलाम भरी भरीने के दाय जोडीने के क-
रणरीने ते पाछां नहि मागवां किंतु धर्मकथन पुर्वक यागवां, अथवा मान धरी र-
हेवुं. कदाच ते लुंठारुओ तेमना दृष्ट रीत्याजने अनुसरीने मुनिने धमकावे अथवा

१ आ सूत्र पण जिनकल्पिते माटे छे.

वा अञ्छिदेज्ज वा जाव परिद्वेज्ज वा; तं णं णो गामसंसारियं कुज्जा, णो रायसंसारियं कुज्जा, णो परं उवसंकमित्तु बूया “आउसंतो गाहावई, एते खलु मे आमोसगा उवकरणपडियाए ‘सयं करणिज्जं’ ति कट्टु अक्को-संति वा जाव परिद्वेति वा । एतप्पगारं मणं वा वयं वा णो पुरओ-कट्टु विहरेज्जा, अप्पुस्सुए जाव समाहीए ततो संजयामेव गामाणुगामं दूईज्जेज्जा । [७६५]

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं जं सच्चद्वेहिं सहिते सया जएज्जासि ति बेमि । [७६६]

हेरान करे के वस्त्रादि उपकरण लूटलीये तो ते वात मुनिए गायमां के दरबारमां पंसारववी नहि. तेमज कोइ गृहस्थ पासे जइ तेने एवं पण नहि कहेवुं के “हे आयुष्मन् गृहस्थ, आ लूटारुओ वस्त्रादिवस्तु लूटवा पोताना दुष्ट रीवाजने अनुसरीने मने धमकावे छे, हेरान करे छे के लूटे छे.” वळी आवी रीते मनथी के शरीरथी पण कशी हीलचाल न करवी. किंतु धीरपणे समाधियी यत्ना पूर्वक ग्रामानुग्राम फरत। रहेवुं. (७६५)

एज मुनि अने आर्याना आचारनी संपुर्णता छे के तेमणे वधी बावतोमां सावधानीथी वर्त्तता रहेवुं एम हुं कहुंछुं. [७६६]

भाषाजातं नाम त्रयोदश मध्ययनम् ।

[प्रमथ उद्देशः]

सै भिक्खु वा भिक्खुणी वा इमाइ वइ^१ आथाराई सौच्चा णिस-
म्म इमाइं अणायारियपुब्बाइं जाणेज्जाः— जे कोहा वायं विउंजंति, जे
माणं वा, जे मायाए वा, जे लोभा वा, वायं विउंजंति, जाणओ वा फ-
रुसं वयंति, अजाणओ वा फरुस वयंति; सब्व मेतं सावज्जं वज्जेज्जा
विवेग मायाए । (७६७)

१ वाचि

अध्ययन तेरमुं.

भाषाजात.

पहेलो उद्देश.

(भाषाना सोल विभाग तथा चार प्रकारो)

मुनि अथवा आर्याए पोताने जे रीते बोलबुं जोइए ते रीतो जाणीने जे
रीतो खराब अने सत्पुरुषोए नहि वापरेली छे तेवी रीतो परिहार करवी. जेवी
के:-क्रोधयी बोलाता वाक्यो, मानयी बोलाता वाक्यो, कपटयी बोलाता वाक्यो
लोभयी बोलाता वाक्यो, जाणी वृसीने बोलाता वाक्यो, अजाणपणे बोलाता क-
ठोर वाक्यो, इत्यादिक सर्वे दोषभरेला वाक्यो मुनिए विवेक राखीने वर्जन कर
वा. [७६७]

धुवं^१ वेयं जाणेज्जा, अधुवं वा; असणं वा पाणं वा खाइसं वा वा साइसं वा लभिय, णो लभिय; भुंजिय, णो भुंजिय; अदुवा आगते, अदुवा णो आगते; अदुवा एति, अदुवा णो एति; अदुवा एहिति, अदुवा णो एहिति; एत्थवि आगते, एत्थवि णो आगते; एत्थवि एति, एत्थवि णो एति; एत्थवि एहिति, एत्थवि णो एहिति । [७६८]

अणुवीइ णिट्ठाभासी^२ समियाए संजए भासं भावेज्जा; तंजहा, ए-गवयणं, (१) दुवयणं (२) बहुवयणं, (३) इत्थिवयणं, (४) पुरिसवयणं,

१ साधुना नैवं सावधारणं वचो वाच्यं यथा २ सावधारणभाषी.

मुनिने कोईए कइ पूछतां (जो पाकी खबर नहि होयतो) मुनिए एवं नकी ठेरावीने नहि बोलवुं के अ। नकी एसज छे या एम नथीज, अथवा अमुक साधु नकी आहारपाणी लावशे के नहिज लावी सकशे, या त्यां खाइनेज आव-शे या नहिज खाइ आवशे, अथवा ते आव्योज छे के नथीज आव्यो, या आवेज छे के नथीज आवतो; या आवशेज के नहि आवशे, या अंही आवेलोज छे के नथीज आवेलो, या अंही आवेज छे के नथीज आवतो, या अंही आवशेज के नहिज आवशे, इत्यादि [७६८]

किंतु काम पडतां विचार करीनेज पछी नकीयणे, बोलतां सावधान रहिने भाषासमिति साचवीने भाषा बोलवी ते भाषामां बोलता वाक्योना सोळ भाग रहैला छे, जेओ आ प्रमाणे छे:—

एक वचन,^१ द्विवचन,^२ बहुवचन,^३ स्त्रीजातिवचन,^४ पुरुषजातिवचन,^५ न-पुंसक जातिवचन,^६ अध्यात्म वाक्य,^७ उत्कर्ष वाक्य,^८ अयकर्ष वाक्य,^९ उत्कर्षा-

१ घोडा २ संस्कृतमां अथौ ३ घोडाओ ४ गाय ५ बल्द ६ घर ७ पेटमां होय ते खोली जवानुं वाक्य जेम्के “जळ पा” ने बदले “रू पा” ८ रूपवती स्त्री ९ कुरूपवती स्त्री

(५) णपुंसगवयणं, (६) अङ्गत्थवयणं, (७) उवणीतवयणं, (८) अवणीतवयणं, (९) उवणीयावणीयवयणं, (१०) अवणीय—उवणीयवयणं (११) तीयवयणं, (१२) पडुप्पन्नवयणं, (१३) अणागतवयणं, (१४) पच्चक्खवयणं, (१५) परोक्खवयणं । (१६) [७६९]

से एगवयणं वदिस्सामीति एगवयणं वदेज्जा, जाव, परोक्ख-वयणं वदिस्सामीति परोक्खवयणं वदेज्जा । इत्थी वे—स, पुगिस वे—स, णपुंसग वे—स, एवं वा वेयं, अण्णहा वा वेयं, अणुवीइ णिट्ठामासी समियाए सं जए भासं भासेज्जा, इच्चेयाइं आयतणाइं^१ उवातिकम्म । [७७०]

अहं भिक्खुं णं जाणेज्जा चत्तारि भासाजायाइं; तंजहा, सच्चमेगं पढमं भासज्जायं, बीयं मोसं, तइयं सच्चाभेसं, जं णेव सच्चं णेव मोसं “असच्चाभेसं” णाम तं चउत्थं भासज्जातं । [७७१]

१ दोपस्थानानि.

पकर्ष वाक्य,^१ अपकर्षोत्कर्ष वाक्य,^२ भूतकाल वचन,^३ वर्तमानकाल वचन,^४ अनागतकाल वचन,^५ प्रत्यक्ष वचन ; अने परोक्ष वचन. ७ [७६९]

मुनिए एक वचन ज्यां कहेवानुं होय त्यां एकवचन वापरतुं. एम परोक्ष वचनना ठेकाणे परोक्षवचन वापरतुं. वळी आ व्हीज छे के पुरुषज छे के नपुंसकज छे अथवा आ वावत आमज छे के तैयज छे ए मयतुं तयाशी नकी कर्मा बाद भाषासमिति साचवी नकी पणे बोलतुं. अने सधवी जातना वचनदोष परिहार करवा. [७७०]

मुनिए नीचे लखेला भाषाना चार प्रकारे जाणवा जे.इए:-पेहेली सत्य भाषा, धीजी असत्य भाषा, त्रीजी मिश्र भाषा अने चौथी मत्स्यामत्यगद्दिन व्यवहार भाषा. [७७१]

१ रूपवती किंतु दुर्शीला २ कुट्या फंतु सुजीला ३ धरुं ४ वाय छे ५ यथे ६ आ ७ ते.

સે બેમિ જે અતીતા જેય પડુપ્પન્ના જે ય અણાંગતા અરહંતા મ-
ગવંતો, સઞ્ચે તે ઇયાણિ ચેવ ચત્તારિ ભાસજ્ઞાયાઈં ભાસિંસુ વા ભાસંતિ
વા ભાસિસ્સંતિ વા, પણ્ણવિંસુ વા પણ્ણવ્વંતિ વા પણ્ણવિસ્સંતિ વા । સઞ્ચાઈં
ચ ણં ઇયાણિ વણ્ણમંતાણિ ગંધમંતાણિ રસવંતાણિ ફાસમંતાણિ ચઑવચ્છ-
યાઈં વિપરિણામધમ્માઈં ભવંતીતિ સમક્ષાયાઈં । [૭૭૨]

સે ભિક્ખુ વા ભિક્ખુણી વા^૧, પુવ્વં ભાસા અભાસા, માસમાણા
ભાસા ભાસા, માસાસમયવિતિકંતા ભાસિયા ભાસા અભાસા । [૭૭૩]

સે ભિક્ખુ વા ભિક્ખુણી વા જાય ભાસા સઞ્ચા, જાયભાસા મોસા,
જાય ભાસા સઞ્ચામોસા, જાય ભાસા અસઞ્ચામોસા, તહપ્પગારં માસં સાવ-
જ્ઞં સકિરિય^૨ કક્કસં^૩ કહુચં^૪ ણિહુરં^૫ ફરુસં^૬ અળ્હયકરિં^૭ છેદકરિં

૧ એવં જાનીયાદિતિ શેષઃ ૨ અનર્થદંડપ્રવૃત્તયુપેતાં. ૩ ચર્ચિતાક્ષરાં.
૪ ચિત્તોદ્દેગકરિં. ૫ હક્ષાપ્રધાનાં. ૬ મર્યાદોદ્ઘટનપરાં. ૭ આશ્રવકરિં.

હું કહું હું કે થઈ ગણા, વર્તમાન, અને થનારા તીર્થકરો ભાષાના પણ
ચાર પ્રકાર કહીં બતાવે છે. એ ચારે ભેદોમાં વપરાતી ભાષાના પુદ્ગલો વર્ણ-ગંધ-
રસ-અને સ્પર્શવાળા છે, તથા વધવટ અને ફેરફારને પામતા પણ કહેલા છે.
[૭૭૨]

મુનિ અથવા આર્યાએ જાણવાનું છે કે વોલ્યા અગાડની ભાષા (અર્થાત
ભાષાના પુદ્ગલો) તે અભાષા છે વોલ્યા પછીની ભાષા પણ અભાષાજ છે માત્ર
ઘોલાતી ભાષાજ ભાષા જાણવી. [૭૭૩]

મુનિ અથવા આર્યાએ પાપપ્રત્યાક્તિ ફેલાવનારી, નિંદિતાક્ષરવાળી, મામા ધ-
ર્મીનાદિલમાં કેવલાટ ઉપજાવનારી, ધમકી ભરેલી, સામા ધર્મીના ધર્મને સુલુહું
કરનારી, કર્મબંધ કરાવનારી, ક્રોડપણ જીવના અંગોપાંગનો છેદ કરાવનારી, પરિ-

परितावणकरिं उवदवकरिं भूतोवघाइयं, अभिकंख णो भास भासेज्जा ।

[७७४]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा पुमं आमंतमाणे, आमंतिते वा अप-
डिसुणमाणे णो एवं वदेज्जा;—होले—ति वा, गोले—ति वा, वसले ति वा,
कुपक्खे ति वा, घडदासे ति वा, साणे ति वा, तेणे ति वा, चारिए ति
वा, माई ति वा, मुसावादी ति वा, एयाइं तुमं, इतियाइं ते जणगा ।
एतप्पगारं भासं सावज्जं जाव अभिकंख णो भासेज्जा । [७७५]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा पुमं आमंतमाणे आमंतिए वा अप-
डिसुणमाणे एवं वदेज्जा:—अमुगेति वा, आउसो ति वा, आउसंतो ति
वा, सावगेति वा, उपासगेति वा, धम्मिएति वा धम्मपियेति वा । एयप्पगारं
भासं असावज्जं जाव अभूतोवधातियं अभिकंख भासेज्जा । [७७६]

तापं उपजावनारी, कोइने उपद्रव करनारी या जीवघात करावनारी—सत्य भाषा
या मृषा भाषा या व्यवहार भाषा जाणी वृक्षीने कदापि नहि बोलवी. [७७४]

मुनि अथवा आर्याण कोइ पण पुरुषने बोलावतां अथवा बोलाव्या छ-
तां नहि सांभळतो होतां तेने एम न कहेवुं के अरे होल, अरे गोल (गुलाम),
अरे वृषल (घांढाल), अरे कुपल, अरे घडदास, अरे कूतरा, अरे चोर, अरे व्य-
भीचारी अरे कपटी, अरे जूठा, इत्यादि; अथवा तुं आवो छे या तारां मायाप
आवां छे इत्यादि आवी रीतनी दोषित भाषा मुनिए नहि बोलवी. [७७५]

किंतु कोइ पण पुरुषने मुनि अथवा आर्याण बोलावतां अथवा बोलाव्या
छतां तेणे नहि सांभळतां आ प्रमाणे तेने बोलावतुं—हे अशुक, हे आयुष्मन्, हे
आयुष्मते, हे श्रावक, हे उपासक, हे धार्मिक, हे धर्मिय,—इत्यादि. आवी तेरे-
ह्यै तिदोष भाषा पापकी. [७७६]

जाव, महुमेही महुमेहीति वा, हत्थच्छिण्णे हत्थच्छिण्णे ति वा, एवं पा
द-णक्क-कण्ण-उट्ठ-च्छिण्णे ति वा । जेया वन्ने तहप्पगारा तहप्पगा-
राहिं भासाहिं बूइया बूइया कुप्पंति माणवा, तेयावि तहप्पगाराहिं भासा
हिं अभिकंख णो भासेज्जा । [७८२]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा जहावेगइयाइं रूवाइं पासेज्जा त-
हावि ताइं एवं वदेज्जाः ओयंसी ओयंसीति वा, तेयंसी तेयंसीति वा,
वच्चांसी वच्चांसीति वा, जसंसी जसंसिति वा अभिख्वं अभिख्वेति वा,
पडिख्वं पडिख्वेति वा, पासादियं पासादियेति वा, दरिसणिज्जं दरिसणी-
एति वा । जेयावण्णे तहप्पगारा एयप्पगाराहिं भासाहिं बूइया बूइया णो
कुप्पंति मा णवा, तेयावि तहप्पगारा एयप्पगाराहिं भासाहिं अभिकंख
भासेज्जा । तहप्पगारं भासं असाबज्जं जाव भासेज्जा । [७८३]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा जहा वेगतियाइं रूवाइं पासेज्जा, तंज-

मेही, छिन्नहस्त^१ ने छिन्नहरत, एज रीते छिन्नपाद, छिन्ननास, छिन्नकर्ण, तथा
छिन्नओष्ठ कहीने बोलाववुं नहि. मतलब के जे मनुष्यो जे शब्दोवडे बोलाव्याथी
नाखुश थता होय ते मनुष्योने ते ते शब्दोवडे चारुने नहि बोलाववुं. [७८२]

मुनि अथवा आर्याए तेवां रुपो जोइने पण तेओमां रहेला कोइ पण गुणने
ग्रहण करीने काम प्रसंगे तेबने रुडां नामोथी बोलाववुं, जेमके पराक्रमीने पराक्र-
मी, तेजस्वीने तेजस्वी, वक्काने वक्ता, यशस्वीने यशस्वी, सुरुपने सुरुप, मनोहरने
मनोहर, रमणीयने रमणीय, अने देखवालायकने देखवा लायक कहीने बोलाववुं
अने ए रीते बीजा पण जे मनुष्यो जे शब्दोवडे बोलाव्याथी नाखुश थता नहि
होय तेवा निर्दोष शब्दोवडे तेमने बोलाववुं. [७८३]

मुनि अथवा आर्याए कोट, किल्ला, के घर विगरे देखीने एवं कहेवुं नहि के

१ जेना हाथ कपायला होय ते छिन्नहस्त कहेवाय.

હા, વપ્પાણિ વા, જાવ, ભવળગિહાણિ વા, તહાવિ તાઈં ણો એવં વદેજ્ઞા,
તંજહા, સુકઢે ઇ વા, સુટ્ટુ કઢે ઇ વા, સાહુ કઢે ઇ વા, કહ્ણાણે ઇ વા,
કરણિજ્ઞે ઇ વા । એયપ્પગારં ભાસં સાવજ્ઞં જાવ ણો ભાસેજ્ઞા ।
[૭૮૪]

સે ભિક્ખૂ વા ભિક્ખુણી વા જહાવે આઈં રૂવાઈં પાસેજ્ઞા, તંજ
હા, વપ્પાણિ વા જાવ, ભવળગિહાણિ વા તહાવિ તાઈં એવં વદેજ્ઞા, તંજ-
હા, આરંભકઢે તિ વા, સાવજ્ઞકઢે તિ વા, પયત્તકઢે તિ વા, પાસાદિયં
પાસાદિય તિ વા, દરિસણીયં દરિસણીય તિ વા, અભિરૂવં અભિરૂવેતિ
વા, પઢિરૂવં પઢિરૂવે તિ વા એયપ્પગારં ભાસં અસાવજ્ઞં જાવ ભાસેજ્ઞા ।
[૭૮૫]

સે ભિક્ખૂ વા, ભિક્ખુણી વા અસણ વા પાણં વા રૂવાઈં વા
સાઈં વા ઉવક્ખલિયં પેહાણ, તહાવિ તં ણો એવં વદેજ્ઞા, તંજહા:—સુકઢે
તિ વા, સુટ્ટુકઢે તિ વા, સાહુકઢે તિ વા, કહ્ણાણે તિ વા, કરણિજ્ઞે તિ
વા । એયપ્પગારં ભાસં સાવજ્ઞં જાવ ણો ભાસેજ્ઞા । [૭૮૬]

એ રહ્યા બનેલા છે યા રૂવ વનાવ્યા છે, યા પાપદાકારક છે યા કરવા લાયક
છે કારણ કે એવું બોલવું સાવચ (સદોષ) છે. [૭૮૪]

કિંતુ મુનિ અથવા આર્યા કોટ, કિટ્ટા, કે ઘર વિગેરે દેશીને કામ પદ્ધતિ
એવું બોલવું કે એ હિંસાથી કરેલા છે, યા પાપથી કરેલાં છે, યા વધુ મેદેનતે ક-
રેલાં છે, યા રમણીય છે; યા દેશવા ગ્રામ્ય છે; યા સરસી વાધણીવાલાં કે જો-
ભીતાં છે; એ રીતે નિગ્રથ (નિર્દોષ) ભાષા બોલવી. [૭૮૫]

એજ રીતે મુનિ અથવા આર્યા આહારપાણી તૈયાર કરેલાં જોઈ એવું ન બો-
લવું કે એ સારાં કર્યાં છે યા ખૂબી રીતે કર્યાં છે યા પાપદાકારક છે; યા કરવા
લાયક છે કારણ કે એવું બોલવું એ દોષ ભરેલું છે. [૭૮૬]

से भिखू वा भिखूणी वा अरुणं वा पाणं वा खाइमं वा साइमं वा उवस्वडियं पेहाए एवं वदेज्जा, तंजहा, आरंभकडे ति वा, सावज्जकडे ति वा, पयत्तकडे ति वा, भदं भदएति वा, ऊसढं ऊसढे ति वा, रसिचं रसिए ति वा, मणुणं मणुणे ति वा । एयप्पगारं भासं असावज्जं जाव भासेज्जा । [७८७]

से भिखू वा भिखूणी वा, मणुस्सं वा गोणं वा, महिसं वा, मिगं वा, पसुं वा, पक्खि वा, जलयरं वा,—से चं परिवूढकायं—पेहाए णो एवं वदेज्जा.—थुल्ले ति वा, पमेतिले ^१ ति वा, वंटे ति वा, बज्जे ति वा, पाइमे ति वा । एयप्पगारं भासं सावज्जं जाव णो भासेज्जा । [७८८]

से भिखू वा भिखूणी वा मणुस्सं जाव जलयरं वा से चं परिवूढकायं पेहाए एवं वदेज्जा;—परिवूढकाए ति वा, उदन्नितकाए ति वा

१ प्रमेदुरः

किंतु मुनि अथवा आर्याए आहारपाणी तैयाग थएलां जोइ काम पढतां एहुं बोलवुं के ए हिंसाथी के पापथी करेलां छे, या मेहेनतथी करेलां छे, बढी ते जो रुडां होय तो रुडां कहेवां; ताजां होय तो ताजां कहेवां, रसवालां होय तो रसिक कहेवां अने मनोहर होय तो मनोहर कहेवां एम निर्दोष भाषा वापरवी. [७८७]

मुनि अथवा आर्याए मनुष्य, या वल्द, या पाढा, या हरिण, या कोइपण जातना जानवर, या षडि, या सर्प, या जळचारी जंतुने युवावस्था प्राप्त थएला देखी एवं नहि बोलवुं के आ जाडाछे, अथवा आनंदी छे, अथवा गोक छे, अथवा मारवा लायक छे, अथवा पकडवा लायक छे, आवी रीतनी भाषा पाप भरेली छे माटे नहि बोलवी. [७८८]

मुनि अथवा आर्याए मनुष्य के यावत् जळचारी जंतुने अवस्थावत थएला देखी काम पढतां एवं बोलवुं के आ शरीरे मोहोद्य थएला छे, या शरीरे सुधेर

उवचितमंससोणिए ति वा, बहुपडिपुण्णइंदिए ति वा, एयप्पगारं भासं
असावज्जं जाव भासेज्जा । (७८९)

रो भिक्खू वा भिक्खुणी वा विरूवरूवाओ गाओ पेहाए णो एवं
वदेज्जा, तंजहा, गाओ दोज्जा ति वा, दम्मा इ वा गोहरा, वाहिमा
ति वा रहजोगा ति वा । एयप्पगारं भासं सावज्जं जाव णो भासेज्जा ।
(७९०)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा विरूवरूवाओ गाओ पेहाए एवं व-
देज्जा, तंजहा;—जुवं गवे ति वा, धेणू ति वा, रसवति ति वा; हस्से
ति वा, महल्लए ति वा, महव्वए ति, संवाहणे ति वा । एयप्पगारं भासं
असावज्जं जाव अभिकंख भासेज्जा (७९१)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा तहेव गंतु मुज्जाणाइं पव्वयाइं व-
णाणि वा, रुक्खा महल्ला पेहाए णो एवं वदेज्जा, तंजहा;—पासायजोगा

लाछे, या लोहीमांसे सुधरेला छे, या लगभग संपूर्ण अंगनाछा धया छे, आवी री
तनी भापा निर्दोष छे माटे ते बोलवी. [७८९]

मुनि अथवा आर्याए जूदी जूदी तरेदनी गायो अथवा वळदो जोड़ने एवं
नहि बोलवुं के आ गायो दोहवा लायक छे, अथवा आ वाछरवाओ खेडवा ला-
यक छे, अथवा गाढीमां जोडवा लायक छे, आवी रीतनी भापा पाप भरेली छे,
माटे नहि वापरवी. [७९०]

मुनि अथवा आर्याए जूदी जूदी तरेदनी गायो अथवा वळदो जोड़ने काम
पडतां एवं बोलवुं के आ वळद सुवान छे, अथवा आ गाव दूधवाळी के रसवा-
ली छे, या आ वळद नानो छे, या मोहोदो छे, या भार उपाडवा समर्थ छे, आ-
वी रीतनी भापा निर्दोष छे, माटे बोलवी. [७९१]

मुनि अथवा आर्याए, चाग पर्वत के दनमां जइ न्यां रहैया मोहोटा झाडोने
जोड़ एवं नहि बोलवुं के आ झाडो ह्वेलीना कामना छे या दरवाजाना कामना

તિ વા, તોરણજોગા તિ વા, ગિહજોગા તિ વા, ફાલિહજોગા તિ વા,
અગલ-ળાવા-ઉદગદોળિ-પીઠ-ચંગવેર-ળંગલ-કુલિય-ઝંતલઢિ-
ળાલિ-ગંડી-આસળ-સયળ-જાળ-ઉવસસય-જોગા તિ વા । એયપ્પ-
ગારં ભાસં સાવઝ્ઞં જાવ ણો ભાસેઝ્ઞા । (૭૯૨)

સે ભિક્ખુ વા ભિક્ખુણી વા તહેવ ગંતુ મુઝ્ઞાણાઈં વચ્ચાણિ વ-
ળાણિય, રુક્ખા મહલ્લા પેહાએ એવં વદેઝ્ઞા, તંજહા, જાતિમંતા તિ વા,
દીહવટ્ટા તિ વા, મહાલયા તિ વા, પયાયસાલા તિ વા, વિહિમસાલા^૧ તિ
વા, પાસાદિયા તિ વા, જાવ પહિરુવા તિ વા । એયપ્પગારં ભાસં અસાવઝ્ઞં
જાવ અભિકંચ ભાસેઝ્ઞા । (૭૯૩)

સે ભિક્ખુ વા ભિક્ખુણી બહુસંભૂતા વળફલા પેહાએ તંહાવિ તે

૧ ચતુર્થ દિક્ષુ ચતુઃશાખાવંતિ ”

છે, યા ઘ ના કાયના છે, યા વાંકડા કરવાના કામના છે, યા અગલાના કામના
છે, યા વઢાળ કે મઢવાના કામના છે, યા પાટ કે વાજોઢના કામના છે, યા હલ્લ
કુરિયા કે યંત્રલઢિના^૧ કામના છે, યા પનાઢ કે ગંડીના (કુંડીના) કામના છે
યા વેશવાના, સૂવાના, ચઢવાના કે રહેવાના સામાનના કામના છે, આવી રીતની
ભાષા પાપ થેલ છે, યાદે નહિ બોલવી. [૭૯૨]

મુનિ અથવા આર્યાય વાગ, પર્વત, કે વનયાં જડ મોહોટા જાઢ જોડેને
કામ પઢતાં એવું કેહેવું કે આ જાઢો સારી જાતના છે, યા ડંચા અને મોઢ છે,
યા મોહોટા વિસ્તારવાઢા છે, યા વહુ શાખાવાઢા છે ચોમેર સરખી નીકઢેલી
ચાર શાખાવાઢા છે, યા રમળીય છે, આવી રીતની ધાપા નિર્દોષ છે માટે કામ પ-
ઢતાં બોલવી. [૭૯૩]

મુનિ અથવા આર્યાય વનયાં ઘણાં ફઢો પાકેલાં જોડેને એવું ન બોલવું કે

૧ ગાઢાની ડંચ વગેરેના.

णो एवं वदेज्जा, तंजहा;—पक्का ति वा, पायखज्जा ति वा, वेलोच्चिया ति वा, टाला^१ ति वा, वेहिया^२ ति वा । एयप्पगारं भासं सावज्जं जाव णो भासेज्जा । [७९४]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा बहुसंभूतफला अंबा पेहाए एवं वदेज्जा, तंजहा;—असंथडा^३ ति वा, बहुणिवट्टिमफला ति वा, बहुसंभूया ति वा, भूतरूवा ति वा । एयप्पगारं भासं असावज्जं जाव भासेज्जा । [७९५]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा बहुसंभूयाओ ओसहीओ पेहाए न-हावि ताओ णो एवं वदेज्जा, तंजहा;—पक्का ति वा, नीलिया ति वा, छवी इ वा, लाइर्मा इ वा, भज्जिमा इ वा, बहुखज्जा इ वा । एयप्पगारं भासं सावज्जं जाव णो भासेज्जा । [७९६]

१ कोमलानि २ द्विधाकर्तुयोग्यानि ३ असमर्थाः

आ फलो पाकेलां छे अथवा पचावीने खावा लायक छे, अथवा हमणाज फोडवा लायक छे अथवा कोमल छे अथवा वे कटका करवा लायक छे, आवा रीतनी भाषा पाप भरेली छे, माटे नहि बोलवी. [७९४]

मुनि अथवा आर्याए आंवानां झाड बहु फूलेलां जोइ काम पढतां एवुं बोलवुं के आ झाडो भार झीली शकतां नथी, या बहु फूलेलां छे या एओमां घणां फलो तैयार थएलां छे, या एओमां फलोतुं रुप बंधायुं छे. आवी रीतनी निर्दोष भाषा काम पढतां बोलवी. [७९५]

मुनि अथवा आर्याए धान्य बहु पाकेलां जोइ एवुं नहि बोलवुं के ए पाकेलां छे अथवा काचां छे, घट्ट छे, या सुकवा योग्य छे, या भुंजवा योग्य छे, आवी रीतनी भाषा पाप भरेली छ माटे नहि बोलवी. [७९६]

द.स्त्रेणाख्यं चतुर्दश मध्ययनम्.

[प्रथम उद्देशः]

‘से भिक्खु वा भिक्खुणी वा अभिकंखेज्जा वत्थं एसित्तए । से
ज्जां पुण वत्थं जाणेज्जा, तंजहा,—जंगियं^१ वा, भंगियं^२ वा, साणयं^३
वा, पोत्तयं^४ वा, खोमियं^५ वा, तूलकडं वा, तहप्पगारं वत्थं^६
[८०२]

जे णिग्गंथे तरुणे जुगवं बलवं अप्पायंके थिरसंघयणे, से एगं

१ ऊर्णानिष्पन्नं २ लालानिष्पन्नं, ३ सणनिष्पन्नं ४ पत्रनिष्पन्नं
५ कार्पासिकं ६ धारयेदितिशेषः

अध्ययन चैदमुं.

वस्त्रैषणा.

पहेलो उद्देश.

(मुनिए वस्त्रो केवां अने केम लेवां?)

मुनि अथवा आर्याए कपडां तपासं पूर्वक लेवां. जेवां के—ऊननां, रेशमी,
शणना, पाननां, कपासना, अर्क तूलनां, अने एवी तरेहनी वीजी जातोनां
[८०२]

जे मुनि युवान बलवान निरोगी अने मजबूत बांधावाळो^१ होय तेणे ए-

१ दुर्बल दृढ़ के हलका संहननवाळो होय ते पोतानी समाधि प्रमाणे वे
क वधु वस्त्रो पण धारे. जिनकल्पि तो पोतानी प्रतिज्ञा प्रमाणेज वर्त्ते—तेने अप
हार नथी.

वत्यं धारेज्जा, णो बित्तिं । जा णिगंथी सा चत्तारि संवाडीओ धारेज्जा;
—एगं दुहत्थवित्थारं, दो तिहत्थवित्थाराओ, एगं चउहत्थवित्थारं । एएहिं
वत्येहिं अविज्जमाणेहिं अह पच्छा एगमेगं संसीविज्जा । (८०३)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा परं अद्धजोयणमेराए वत्थपडियाए
नो अभिसंधारेज्जा गमणाए । (८०४)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण वत्यं जाणेज्जा, अस्सं-
पडियाए^७ एगं साहम्मियं समुदिस पाणाइं, (जहा पिंडेसणाइ) ।
(८०५)

एवं—बहवे साहम्मिया, एगं साहम्मिणिं, बहवे साहम्मिणीओ,
बहवे समणमाहणा, तहेव पुरिसंतरकडं [जहा पिंडेसणाए]
(८०६)

१ अस्वप्रत्ययं, निर्गथनिमित्तं.

कज वत्त पहेरुं; वीजुं नहि पहेरुं. आर्याए चार सांडीओ राखवीः—एक वे
हाथनी, वे त्रग हाथनी, अने एक चार हाथनी. अने ए मुजव कदाच वत्त न मले
तो ते वीजा साये सांधी पूरां करवां. [८०३]

मुनि अथवा आर्याए वे गाऊशी लांवे कपडा मागवा माटे जवानो इरादो
न करवो. [८०४]

मुनि अथवा आर्याए जे वत्त गृहस्थे एकज मुनिने माटे तैयार करेलुं होय
ते नहि लेवुं. (अहिं वधारे विशेष पिंडेपणा नामना अध्ययन प्रमाणे समजवो.)
[८०५]

एज रीते घणा मुनि, एक आर्या, घणी आर्याओ, तथा घणा थरण द्वा-
ल्लणोना माटे तैयार करेलुं वत्तो विये पणं पिंडेपणा नामना अध्ययनमां केलेली
आवीज किमना सूत्र प्रमाणे समजो लेवुं. [८०६]

સે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વા સે જ્ઞં પુણ વત્થં જાણેજ્ઞા, અસ્સં-
જણે ભિક્ષુપાડિયાણે કીતં વા, રત્તં વા, ધટ્ઠં વા, મટ્ઠં વા, સંસટ્ઠં વા, સં-
પધૂમિતં વા તહપ્પગારં વત્થં અપુરિસંતરકડં જાવ ણો પઢિગ્ગાહેજ્ઞા । અહપુણ
એવં જાણેજ્ઞા, પુરિસંતરકડં જાવ પઢિગ્ગાહેજ્ઞા । (૮૦૭)

સે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વા સે જ્ઞાઈં પુણ વંથાઈં જાણેજ્ઞા વિ-
રૂવરૂવાઈં મહદ્ધગમોહ્લાઈ, તંજહા;—આજિણાણિ વા, સહિણાણિ ^૧ વા, સ-
હિણકલ્લાણાણિ વા, આયાણિ ^૨ વા, કાયકાણિ ^૩ વા, સ્વેમિયાણિ વા, દુ-
ગુલ્લાણિ ^૪ વા, પદ્દાણિ વા, મલયાણિ વા, પતુણ્ણાણિ ^૫ વા, અંસુયાણિ વા, ^૬
ચીણંસુયાણિ વા, દેસરાગાંણિ વા, અમિલાણિ વા, ગજ્જલાણિ વા, ફાલ્લિ-
યાણિ વા, કાયહાણિ વા, કંબલગાણિ વા, પાવરણાણિ વા, અણ્ણયરાણિ

૧ શ્લક્ષ્ણાણિ. ૨ અજારોમનિષ્પન્નાણિ ૩ ઈંદ્રનીલવર્ણકપાસોદ્ધ-
વાણિ ૪ દુકૂલાણિ ૫ વલ્લ્લોદ્ધવાણિ ૬ દેશપ્રાસિદ્ધાણિ અતઃપરંસર્વાણિ

મુનિ અથવા આર્યાણે જે કપડાં ગૃહસ્થે સાધુના માટે સ્વચ્છતા રાખેલાં, યા
ઘોડે રાખેલાં, યા રંગી તૈયાર કરેલાં, યા સાફ કરેલાં, યા સુધારેલાં, યા ધૂપ આ-
પી સુગંધિત કરી રાખેલાં હોય તેવાં વસ્ત્ર તેજ માણસે તેમ કરેલાં હોય તો તેના
પાસેથી નહિ લેવાં, પણ જો વીજા માણસે તેમ કરેલાં હોય તો લઈ શકાય.
[૮૦૭]

મુનિ અથવા આર્યાણે નીચે જણાવેલા જૂદી જૂદી કિશમનાં વસ્ત્ર મૂલ્યવાન
વસ્ત્રો નહિ લેવાં:—ચામડાનાં કપડાં, સુંવાળાં કપડાં, સુંવાળાં અને શોભિતાં
કપડાં, વફરીના વાલ્કથી વનેલાં આશમાની રંગના રુથી વનેલાં, સફેદ રનાં, વં-
ગાલી રનાં વનેલાં, પટ્ટસૂત્રના વનેલાં, મલ્લય સૂત્રનાં વનેલાં, છાલના વનેલાં, અં-
શુક, ^૧ ચીનાંશુક, દેશરાગ, આમિલ, ગજ્જલ, ફાલ્લિક, કાયહ, તથા કુત્તનાં અ-

૧ અંશુકથી કાયહ લગીની જાતો દેશોના નામોથી લેવાં છે.

तहप्पगाराइं वत्थाइं म्हणद्धणमोह्वाइं लाभे संते णो पडिगाहेज्जा ।
[८०८]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जाइं पुण्ण आईणपाउरणाणि
वत्थाणि जाणेज्जा, तंजहा; उद्दाणि^१ वा, पेसाणि वा पेसलेसाणि वा, कि-
प्पहमिगाईणगाणि वा, णीलमिगाईणगाणि वा, गोरमिगाईणगाणि वा, क-
णगाणि वा, कणगकंताणि वा, कणगपट्टाणि वा, कणगरखइयाणि वा, क-
णगफुसियाणि वा, वग्धाणि वा, विवग्धाणि वा, आभरणाणि वा, आभर-
णविचित्ताणि वा, अण्णयराणि वा तहप्पगाराणि आईणपाउरणाणि वत्था-
णि लाभे संते णो पडिगाहेज्जा । [८०९]

इच्चेयाइं आयतणाइं उवातिकम्म अह भिक्खू जाणेज्जा चउहिं
पडिमाहिं वत्थं एसित्तए । [८१०]

१ मत्स्यचर्मनिप्पन्नानि

ने मलमलनां कपडां तथा एवी तरेइनां बीज पण सर्वे बहुमूल्यवान् कपडां मुनि
ए नहि लेवां. [८०८]

मुनि अथवा आर्याए नीचे जणावेलां चामडाना वत्था न लेवां:-उद्र जात-
ना मत्स्यना चामडानां, पेग नामना जानवरना चामडानां तथा पशमना वनेला
काळा-नीला-तथा धोळा हरणना चामडानां, सोना जेवी कातिवाळा तारथी या
सोनाना पाटथी या किनखावथी या जरीथी भरेला चामडानां, वाघना चामडानां
या वाघना चामडाथी मटेलां, या आभूषण रूप या आभूषणथी जडेलां, तथा एवी
जातना बीजा चामडानां कपडां मुनिए पहेरवां नहि. [८०९]

उपर जणावेलां दोपो टाळीने मुनिए नीचे लखी चार प्रतिज्ञाओयी वत्त
लेवां. [८१०]

तत्थ खलु इमा पढमा पडिमा—से भिक्खू वा भिक्खुणी वा उदिसिय वत्थं जाएज्जा, तंजहा, जंगियं वा, भंगिपं वा, साणयं वा, पेत्तयं वा, खेमियं वा, तूलकडं वा, तहप्पगारं वत्थं सयं वा णं जाएज्जा परो वा णं देज्जा, फासुयं एसणीयं लाभे संते पडिगाहेज्जा । पढमा पडिमा । (८११)

अहावरा दोच्चा पडिमा.—से भिक्खू वा भिक्खुणी वा पेहाए पेहाए वत्थं जाएज्जा, तंजहा, गाहावती वा, जाव, कम्मकरी वा,—से पुव्वामेव आलोएज्जा, “आउसो चि” वा, भणिणी चि” वा, “दाहिसि मे एत्तो अण्णतरं वत्थं ?” तहप्पगारं वत्थं सयं वा णं जाएज्जा, परो वा से देज्जा, जाव फासुयं एसणीयं लाभे संते पडिग्गाहेज्जा दोच्चा पडिमा । ८१२

अहावरा तच्चा पडिमा:—से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जां पुण वत्थं जाणेज्जा, तंजहा, अंतारेज्जां वा, उत्तरिज्जां वा तहप्पगारं वत्थं सयं

त्यां पहेली प्रतिज्ञा आ प्रमाणे छे: मुनि अथवा आर्याए उननां, रेशमनां, शगनां, पाननां, कपाशनां, के तूलनां कपडांमानुं अमुक जातनुंज कपडुं लेवानी धारणा करवी. अने तेवुं कपडुं पोते मागतां अथवा गृहस्थे आपवा मांडतां निर्दोष होय तो ग्रहण करवुं. ए पहेली प्रतिज्ञा. [८११]

बीजी प्रतिज्ञा:—मुनि अथवा आर्याए पोताने खप लागतुं वस्त्र गृहस्थना घरे जोड़ने ते मागवुं. ते आ रीते के शरुआतमांज गृहस्थना घरमां रहेता माणसो तरफ जोड़ने कहवुं के हे आयुष्यन् अथवा हे वेहेन, मने आ वमारा वस्त्रोमांथी एकाद वस्त्र आपसो? आवी रीते मागतां अथवा गृहस्थे पोतानीं बैठे तेवुं वस्त्र आपतां निर्दोष जाणीने ते वस्त्र ग्रहण करवुं. ए बीजी प्रतिज्ञा. [८१२]

त्रीजी प्रतिज्ञा:—मुनि अथवा आर्याए जे वस्त्र गृहस्थे अंदर पहेरीने बापरेलुं या उपर पहेरीने बापरेलुं होय तेवुं वस्त्र पोते मागी लेवुं, या गृहस्थे आपवा मांड-

वा णं जाएज्जा, जाव पडिगाहेज्जा । तच्चा पडिमा । (८१३)

अहावरा चउत्था पडिमा:—से भिक्खू वा भिक्खुणी वा उज्झि-
चधम्मियं वत्थं जाएज्जा । जंचण्णे बहवे समण—माहण—अतिहि—कि-
वण—वणीमगा णावकंखंति, तहप्पगारं उज्झियधम्मियं वत्थं सयं वा णं
जाएज्जा, परो चा से देज्जा फासुयं जाव पडिगाहेज्जा । चउत्था पडिमा ।
(८१४)

इच्चेयाणं चउण्हं पडिमाणं जहा पिंडेसणाए । (७१५)

सिया णं तीए एसणाए एसमाणं परो वदेज्जा “आउसंतो समणा
एज्जाहिं तुमं मासेण वा, दसराएण वा, पंचराएण वा, सुए वा सुचतरे वा,
तो ते वयं आउसो अण्णयरं वत्थं दासामो,” तहप्पगारं णिग्घोसं सोच्चा
णिसम्म से पुच्चामेव आलोएज्जा “आउसो त्ति वा, भइणि त्ति वा, णो
खलु मे कप्पति, एयप्पगारे संगारे वयणे पडिसुणेत्तए । अभिकंखंसि मे

तां निर्दोष जणातां ग्रहण करवुं. ए त्रीजो प्रतिज्ञा. [८१३]

चोथी प्रतिज्ञा:—मुनि अथवा आर्याए फेंकी देवा लायक वस्त्रो मागवां
एटले के जे वस्त्रो बीजा कोइ पण श्रमण, ब्राह्मण, मुसाफर, रांक, के भि
खारी चाहे नहि सेवां पोते मागी सेवां या गृहस्थे पोतानी मेळे आपतां नि-
र्दोष जणातां ग्रहण करवां. ए चोथी प्रतिज्ञा. [८१४]

ए चारे प्रतिज्ञाओ माटे वधु खुलसो पिंडेसणा नामना अध्ययनथी धारवो.
[८१५]

कदाच उपरनी प्रतिज्ञाओने अनुसरिने जोइतां वस्त्र लेवा जतां मुनिने कोइ
गृहस्थ एवं कहे के हे आयुष्मन् श्रमण, तमो एक मास रहीने अथवा दस दिवस
रहीने अथवा पांच दिवस रहीने अथवा आवती काले अथवा परम दहाडे अत्रे
आवजो तो तमोने अमे कोइ पण वस्त्र आपीशुं” आवा बोल सांभळी मुनिए क-
हेवुं जोइए के “हे आयुष्मन् अथवा वेहेन, मारार्थी आवी रीतनुं बोलवुं कबूल

દાતું, ઇયાણિમેવ દલયાહિ.” સે જેવં વદંતં પરો વદેજ્ઞા “આઉસંતો સમણા અણુગચ્છાહિ તો તે વયં અણ્ણયરં વત્થં દાસામો, ” સે પુઘ્વામેવ આલોણ્ણજ્ઞા, “આઉસો તિ વા ભઙ્ગિ તિ વા, ણો ચલુ મે કપ્પઈ ઇય-પ્પગારે સગારે પહિસુણેરુ ઇ । અભિકંઘંસિ મે દાતું, ઇમાણિમેવ દલયા-હિ ।” સે સેવ વદંતં પરો જેત્તા વદેજ્ઞા “આઉસો તિ વા ભયણી તિ વા, આહરેયં^૧ વત્થં, સમણસ્સ દાસામો; અવિયાઈં વયં પચ્છાવિ અપ્પણો સયદ્ધાણ પાણાઈં ભૂયાઈં જીવાઈં સતાઈં સમારબ્ભ સમુદ્ધિસ્સ જાવ ચેદ્ધસ્સા-મો. ” ઇયપ્પગારં ણિઘોસંસોચ્છા ણિસમ્મ તહપ્પગારં વત્થં અફાસુયં જાવ ણો પહિગ્ગાહેજ્ઞા । (૮૧૬)

સિયા ણં પરો જેત્તા વણ્ણજ્ઞા “આઉસો તિ વા, ભઙ્ગી તિ વા, આહરેયં વત્થં, સિણાણેણવા જાવ આઘંસિત્તા વા પઘંસિત્તા વા સમણસ્સ

૧ આહરચૈતત્

કરી શકાય તેમ નથી માટે જો દેવા ચાહાતા હો તો હમણાંજ આપો આમ કહા-થી ગૃહસ્થ કદાચ કહે કે હે આયુષ્મન્ શ્રમણ ત્યારે મારી પાછલ ચાલ્યા આવો તો તમને કોઈ પળ જોઈતું વસ્ત્ર આપીશું.” ત્યારે મુનિજી જવાવ આપવો જોઈએ કે હે આયુષ્મન્ અથવા વેહેન મારાથી એવા વોલ કબૂલ થઈ શકે તેમ નથી. માટે જો દેવા ચાહાતા હો તો હમણાંજ ઘો.” આવી રીતે મુનિજી કહાથી ગૃહસ્થ પોતાના ઘરમાં રહેલા માણસને કહે કે “હે આયુષ્મન્ અથવા વેહેન, પેહેલું વસ્ત્ર લઈ આવ, આપણે તે વસ્ત્ર આ સાધુને આપીશું; અને આપણે આપણા માટે પાછું બનાવી લેશું.” આવા વોલ સાંભળી મુનિજી તેવી જાતનાં વસ્ત્ર સદોષ ધારીને ગ્રહણ કરવાં નહિ. [૮૧૬]

કદાચ મુનિને તેડી જનાર ગૃહસ્થ પોતાના ઘરના માણસોને આર્વું કહે કે “હે આયુષ્મન્ અથવા વેહેન, પેલું વસ્ત્ર લઈ આવો, અને આપણે સ્નાનાદિક્રમાં વપ-

णं दास्सामो. ” एयप्पगारं णिग्घोसं सोच्चा णिसम्म से पुब्बामेव आलोए
ज्जा, आउसो त्ति वा, भयणी त्ति वा, मा एयं तुमं वत्थं सिणाणेण^१ वा
जाव पघंसाहि वा । अभिकंखसि मे दातुं, एमेव दलयाहि । ” से णेवं
वदंतस्स परो सिणाणेण वा जाव पघंसित्ता दलएज्जा, तहप्पगारं वत्थं
अफासुयं जाव णो पडिगाहेज्जा । [८१७]

से णं परो णेत्ता वदेज्जा “ आउसो त्ति वा भइणी त्ति वा, आहर
एतं वत्थं, सीओदगवियडेण वा उसिणोदगवियडेणवा उच्छोलेत्ता वा प-
धोवेत्ता वा समणस्स दास्सामो ” एयप्पगारं णिग्घोस—तहेव, णवरं, “ मा
एयं तुमं वत्थं सीओदगवियडेण वा, उसिणोदगवियडेण वा उच्छोलेहि
वा पधोवेहि वा । अभिकंखांसि—सेसं तहेव, जाव णो पडिग्गाहेज्जा ।
[८१८]

से णं परो णेत्ता वदेज्जा,—“ आउसो त्ति वा, भयणीत्ति वा, आ-

१ सुगंधिद्रव्येण

गता सुगंधी द्रव्यो बडे घसी के वासी करीने साधुने आपीशुं^१ आवा शब्दो सां-
भळीने मुनिए पेहेलेथीज कहेवुं के “ हे आयुष्मन् अथवा वहेन, ए वत्तने तमे ते-
वा सुगंधि द्रव्यो बडे घसता के वासता नहि. जो देवा चाहता हो तो घस्या के वा
स्या बगर एमज आपो. तेम छतां गृहस्थ घसी के वासीने आपे तो तेवुं वत्त अ-
योग्य गणीने लेवुं नहि. [८१७]

कदाच मुनिने तेडी जनार गृहस्थ पोताना घरना माणसोने एवुं कहे के हे
आयुष्मन् अथवा वहेन, ऐलुं वत्त लइ आवो, आपणे तेने थंडा या गरम पाणीथी
छांटीने अथवा धोइने आ साधुने आपीशुं. आवा वोलो सांभळी मुनिए तेम
करवा ग्रहस्थने ना पाडवी; अने कहेवुं के जो तमे मने देवा चाहता होतो एमने
एमज आपो. तेम कदा छता गृहस्थ माने नहि तो ते वत्त ग्रहण न करवुं.
[८१८]

कदाच मुनिने तेडी जनार गृहस्थ घेर जइ पोताना माणसोने कहे के “ हे

हरेतं वत्थं, कंदाणि वा हरियाणि वा विसोहेत्ता समणस्स दासामो. ” एय-
प्पगारं णिग्घोसं सोच्चा णिसम्म जाव, “ भइणी चि वा, मा एयाणि तुमं
कंदाणि वा जाव विसोहेहि, णो खलु मे कप्पति एत्तप्पगारे वत्थे पडि-
ग्गाहित्तए । ” से सेवं वदंतस्स परो कंदाणि वा जाव विसोहेत्ता दलएज्जा
तहप्पगारं वत्थं अफासुयं जाव णो पडिग्गाहेज्जा । (८१९)

सिया से परो णेत्ता वत्थं णिसिरेज्जा^१ से पुव्वामेव आलोएज्जा
“आउसो त्ति वा भइणी चि वा तुमंचेवणं संतियं^२ वत्थं अंतोमंतेण प-
डिलेहिस्सामि.” केवली बूया ‘आयाण-मेयं;’-वत्थंतेण ओबद्धे सिया
कुंडले वा, गुणे वा, हिरण्णे^३ वा, सुवण्णे वा, मणी वा, जाव, रयणा-
वली वा, पाणे वा, चीए वा, हरिए वा । अह भिक्खूणं पुव्वोवादिट्ठा
जाव जं पुव्वामेव वत्थं अंतोअंतेण पडिलेहिज्जा । (८२०)

१ दद्यात् २ त्वदीय मेव ३ रूप्यं

आयु म १ अथवा वेहेन, पेहुं वस्त्र लाधो आपणे एना ऊपर अडेला कंद के लीलो
तरी ऊतारी साफ करीने ए वस्त्र साधुने आपीशुं.” आवा बोलो सांभळीने तेम
करवा गृहस्थने ना पाडवी. ना पाड्या छतां गृहस्थ माने नहि तो ते वस्त्र ग्रहण
न करवुं. (८१९)

कदाच मुनिने तेडी जनार गृहस्थ मुनिने कोई पण वस्त्र आपवा मांडे ते
मुनिने शरुआतमांज कहेवुं के “हे आयुष्मन् अथवा वेहेन हुं एकवार तपारा व-
स्त्रने चारे वाजु तपाशी लउं, पछी ग्रहण करीश. जो तपास्या वगरज ते वस्त्र
मुनि ग्रहण करे तो केवळ ज्ञानिओए तेमां दोष बताव्या छे. कारण के ते वस्त्रना
छडामां कदाच कुंडळ, सांकळ, रुपुं, सोनुं, मणि के रत्ननी माळा विगेरे पण बां-
धेला होय (अने ते कंड मुनिने लेवा योग्य नथी.) तथा वळी ते वस्त्र साथे जी-
वजंतु के धान्य या लीलेतरी वळगेलां होय, माटे मुनिने खास एज भलामण छे
के तेणे शरुआतमांज वस्त्रने चारे वाजु तपाशी पछी ग्रहण करवुं. (८२०)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण वत्थं जाणेज्जा सअंडं
जाव संताणगं, तहप्पगारं वत्थं अफासुयं जाव णो पडिग्गाहेज्जा ।
[८२१]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण वत्थं जाणेज्जा अप्पंडं
जाव संताणगं अलं अथिरं अधुवं आधारणिज्जं रोइज्जंतं ण रोच्चइ, तह-
प्पगारं वत्थं अफासुयं जाव णो पडिग्गाहेज्जा । [८२२]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण वत्थं जाणेज्जा, अप्पंडं
जाव संताणगं अलंथिरं धुवं धारणिज्जं रोइज्जंतं रुच्चइ तहप्पगारं वत्थं
फासुयं जाव पडिग्गाहेज्जा ।

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा “ णो णवए मे वत्थे ” ति कट्टु
णो बहुदेसिए ग सिणाणेण वा जाव पवंसेज्जा । [८२३]

मुनि अथवा आर्याए जे वस्त्र, इंडां के जीवजंतुथी भरेलुं जणाय अने जे
पोताना वरतुं पण न होय तथा जे झाझुं टकी शके नहि तथा जे थोडा वस्त्र सू-
धी ज वापरवा मळतुं होय तथा जे धरवा लायक न होय तथा कोइ पण रीते
पसंद पडतुं पण न होय तेवा अयोग्य वस्त्रने ग्रहण न करवुं. [८२१]

मुनि अथवा आर्याए जे वस्त्र इंडां के जीवजंतुथी रहित, पोताना खपना
वा, टकाउ, हमेगना माटे मळतुं, अने धरवा लायक तथा पसंद पडतुं होय ते-
वा निर्दोष वस्त्रने ग्रहण करवुं. [८२२]

मुनि अथवा आर्याए “ मारुं वस्त्र नवुं नथी अर्थात् जुनुं धड गएलुं छे ”
एम धारीने तेने जरा झाझेरा सुगंधी द्रव्योवी घसवुं के मसळतुं नहि,
[८२३]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा “ णो णवए मे वत्थे ” ति कट्टु णो बहुदेसिएण सीतोदगवियडेण वा जाव पधोवेज्जा । (८२४)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा “ दुब्भिगंधे मे वत्थे ” ति कट्टु णो बहुदेसिएण सिणाणेण वा, तहेव, सीतोदगवियडेण वा उसिणोदगवियडेण वा, (आलावओ) । (८२५)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिक्खेज्ज वत्थं आयावेत्तए वा पयावेत्तए वा, तहप्पगारं वत्थं णो अणंतरहियाए पुढवीए, णो ससणिद्धा ए, जाव संताणाए आयावेज्ज वा पयावेज्ज वा । (८२६)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिक्खेज्जा वत्थं आयावेत्तए वा पयावेत्तए वा तहप्पगारं वत्थं थूणंसि वा, गिहेलुगंसि^१ वा, उसुयालंसि^२

१ उंबरे वा. २ उदूषले वा.

एज प्रमाणे जूना थएला वस्त्रे जरा झाझेरा थंडा के गरम पाणीथी धोवुं पण नहि.^१ [८२४]

मुनि अथवा आर्याए “ मारुं वस्त्र मेले थएल छे ” एम धारीने जरा झाझेरा खुगंधि द्रव्योथी तेने घसवुं मसळवुं नहि तथा थंडा के गरम पाणीथी तेने धोवुं करवुं नहि. [८२५]

मुनि अथवा आर्याने ज्यारे कोई पण वस्त्रे तडके सुकववानी जरूर पडे त्यारे ते वस्त्रो तेमणे तरतनी सूकेली, या भीजेली या जीवजंतुवाळी जमीन पर न सुकाववां, [८२६]

एज प्रमाणे ते वस्त्रो लाकडानी स्थूणी उपर या दरवाजा पर या उखल

१ मच्छ निर्गत अर्थात् जिनकल्पि साधुना मोटे आ सूत्र छे. गच्छमां रहेला मुनिए तो यतनपूर्वक वस्त्र धोवां पण खरां एम टीकाकार जणावे छे.

वा, कामजलंसि^१ वा, अण्णयरे वा तहप्पगारे अंतलिक्खजाए दुब्बद्धे
दुन्निक्खत्ते अणिकंपे चलाचले णो आयावेज्ज वा णो पयावेज्ज वा ।
[८२७]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिकंखेज्जा वत्थं आयावेत्तए वा
पयावेत्तए वा, तहप्पगारं वत्थं कुलियंसि^२ वा, भित्तिंसि^३ वा, सेलंसि
वा, अण्णतरे वा तहप्पगारे अंतलिक्खजाए जाव णो आयावेज्ज वा
पयावेज्ज वा । [८२८]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिकंखेज्जा वत्थं आयावेत्तए वा
पयावेत्तए वा, तहप्पगारे वत्थे खंधंसि वा, चंचंसि वा, मालंसि वा, पासा-
यंसि वा, हम्मियतलंसि वा, अण्णयरे वा, अंतलिक्खजाए जाव णो आ-
यावेज्ज वा पयावेज्ज वा । [८२९]

से—त्त—मादाय एगंत मवक्कमेज्जा ; अहे ज्ञामथंडिलंसि वा,
जाव, अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि पडिलेहिय पमज्जिय पम-

१ स्नानपीठे वा. २ भित्तौ ३ नदीतटे

उपर या स्नान करवाना बाजोठ उपर या एवीज किशमनी कोइ जमीनयी
उंची रहेती वस्तु उपर आमतम लटकतां टांगीने नहि सूकववां [८२७]

वळी ते वस्त्रो भीतउपर या नदीना तट उपर या पापणो उपर अथवा
एवीज किशमना हरेक जमीनयी उंचा रहेता पदार्थ पर पण नहि सूकववां
[८२७]

वळी ते वस्त्रो कोइ पण चीजोना ढगला उपर या मांचा उपर या माळ
उपर या घर उपर या हवेली उपर अथवा एवी जातना बीजा कोइ पण उंचा
पदार्थो उपर पण नहि सूकववां. [८२९]

किंतु ते वस्त्रो लहने एकांत स्थळमां जवुं, अने त्यां जीवजंतुरहित स्थळ

वा परिहरित्तए वा ; ” थिरं वा णं सतं णो पल्लिच्छिदिय पल्लिच्छिदिय प-
रिट्ठवेज्जा; तहप्पगारं ससंधितं^२ वत्थं तरस चेव णिसिरेज्जा; णो अच्चाणं
साइज्जेज्जा । [८३४]

से एगतिओ तहप्पगारं णिग्घोसं सोच्चा णिसम्म “ जे भयंतोरो
तहप्पगाराणि वत्थाणि ससंधियाणि मुहुत्तगं मुहुत्तगं जाइत्ता जाव एगा-
हेण वा दुयाहेण वा तियाहेण वा चउयाहेण वा पंचाहेण वा विप्पवसिय
विप्पवसिय उवागच्छंति, तहप्पगाराणि वत्थाणि णो अप्पणो गेहंति अण-
मणस्स अणुवयंति, तं चेव, जाव, णो सातिज्जंति, बहुवयणेण भासि-
यव्वं (८३५)

से हंता “ अहमवि मुहुत्तं परिहारियं वत्थं जाइत्ता जाव एगाहेण
वा दु-ति-चउ-पंचाहेण वा विप्पवस्सिय विप्पवसिय उवागच्छिस्सामि,
अवियाइं एथं गमेव सिया ” माइट्ठाणं संफासे । णो एवं करेज्जा ।
(८३६)

१ उपहतं

छीने परठवुं^१ नहि किंतु एवी जातनुं वस्त्र पाछुं आपनार मुनिनेज सोंपवुं
[८३४]

एज प्रमाणे घणा मुनिओ पासेथी घणा मुनिओ वस्त्र मागी बीजे गाम
एक वे, त्रण चार के पांच दिवस रही पाछा अवी वस्त्र पाछा आपवा मांडे तो
घणा मुनिओए ते वस्त्र जो कंड पण वगडेलां होय तो लेवां नहि-किंतु तेमनेव
सोंपवां. [८३५]

आखी बात सांभळीने कोइ मुनि एवं विचारे के “ हुं पण कोइ मुनि पासे-
थी उधारं वस्त्र मागी बीजे गाम जइ आवुं के जेथी ए वस्त्र वगडी जवायी मे-
ज मळसे, ” तो ते मुनि दोष पात्र थाय छे. माटे तेम नहि विचारवुं. [८३६]

? छोटी देवुं नहि

वा, कामजलंसि^१ वा, अण्णयरे वा तहप्पगारे अंतलिक्खजाए दुब्बद्धे
दुन्निक्खत्ते अणिकंप्पे चलाचले णो आयावेज्ज वा णो पयावेज्ज वा ।
[८२७]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिकंखेज्जा वत्थं आयावेत्तए वा
पयावेत्तए वा, तहप्पगारं वत्थं कुलियंसि^२ वा, भित्तिंसि^३ वा, सेलंसि
वा, अण्णतरे वा तहप्पगारे अंतलिक्खजाए जाव णो आयावेज्ज वा
पयावेज्ज वा । [८२८]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिकंखेज्जा वत्थं आयावेत्तए वा
पयावेत्तए वा, तहप्पगारे वत्थे खंधंसि वा, चंचंसि वा, मालंसि वा, पासा-
यंसि वा, हम्मियतलंसि वा, अण्णयरे वा, अंतलिक्खजाए जाव णो आ-
यावेज्ज वा पयावेज्ज वा । [८२९]

से—त्त—मादाय एगंत मवक्कमेज्जा ; अहे ज्झामथंडिलंसि वा,
जाव, अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि पडिलेहिय पमज्जिय पम-

१ स्नानपीठे वा. २ भित्तौ ३ नदीतटे

उपर या स्नान करवाना बाजोठ उपर या एवीज किशमनी कोइ जमीनयी
उंची रहेती वस्तु उपर आमतेम लटकतां टांगीने नहि सूकववां [८२७]

वळी ते वस्त्रो भीतउपर या नदीना तट उपर या पापणो उपर अथवा
एवीज किशमना हरेक जमीनयी उंचा रहेता पदार्थ पर पण नहि सूकववां
[८२७]

वळी ते वस्त्रो कोइ पण चीजोना ढगला उपर या मांचा उपर या माळ
उपर या घर उपर या हवेली उपर अथवा एवी जातना बीजा कोइ पण उंचा
पदार्थो उपर पण नहि सूकववां. [८२९]

किंतु ते वस्त्रो लड्ढे एकांत स्थळमां जवुं, अने त्यां जीवजंतुरहित स्थळ

જિજ્ય તતો સંજયામેવ વત્થં આયવેજ્જ વા પયવેજ્જ વા । (૮૩૦)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुगीए वा सामग्गियं ।
(૮૩૧)

(દ્વિતીય ઉદ્દેશઃ)

સે ભિક્ખુ વા ભિક્ખુણી વા અહેસણિજ્જાઈં^૧ વત્થાઈં જાણ્જા
અહાપરિગ્ગહાઈં વત્થાઈં ધારેજ્જા, ણો ધોણ્જ્જા, ણો રહ્જ્જા, ણો ધોયરત્તા
ઈં વત્થાઈં ધારેજ્જા, અલ્લિઝંચમાણે^૨ ગામંતરેસુ ઓમચેલિણ્ણ । એયં ચલુ
વત્થધારિસ્સ સામગ્ગિયં^૩ । (૮૩૨]

૧ અપરિકર્માણિ ૨ અગોપયન્ ૩ એતન્ન સૂત્રં જિનકલ્પિકોદ્દેશેન
દ્રષ્ટવ્યં, વસ્ત્રધારિત્વ વિશેષણાત્ ગચ્છાંતર્ગતેપિ ચાત્રિરુદ્ધં ।

જોઈ તપાશી પુંજી પ્રમાર્જીં યત્ન પૂર્વક તે વસ્ત્રો સૂકવવાં. [૮૩૦]

एज खरेखर मुनि अने आर्याओना आचारनी संपूर्णता छे. [૮૩૧]

બીજો ઉદ્દેશ

(વસ્ત્ર સંવધી વધુ આજ્ઞાઓ)

મુનિ અથવા આર્યાણ વસ્ત્રોને સુધારવાં કરવાં નહિ, કિંતુ જેવાં મળે તેવાંજ
પહેરવાં; તથા ધોવાં કે રંગવાં પણ નહિ, અને જો ધોણાં કે રંગેલાં રોય તો પહેર-
વાં નહિ. અને ગ્રામાંતરે જતાં પોતાનાં વસ્ત્રો સંતાડવાં નહિ. ૫ વસ્ત્રધારિ મુનિનો
આચાર છે. ૧ [૮૩૨]

આ સૂત્ર જિનકલ્પ મુનિના માટે છે અને વસ્ત્રધારિ પણ વિશેષણથી સ્થ-
વિર કલ્પિના માટે પણ ઘટી શકે છે. (વૃત્તિ.)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गाहावइकुलं पिंडवायपडियाए पवि-
सिउकामे सव्वं चीवर मायाए गाहावइकुलं पिंडवायपडियाए ^१ णिक्खमेज्झ
वा पविसेज्झ वा । एवं बहिया विचारभूमीं विहारभूमीं वा गामाणुगामं
दूइजेज्झा । अह पुण एवं जाणेज्जा तिच्चदेसियं वा वासं वासमाणं पेहाए
जहा पिंडेसणाए, णवरं, सव्वं चीवर—मायाए । (८३३)

से एगइओ मुहुत्तगं मुहुत्तगं पडिहारियं वीयं वत्थं जाएज्झा, जाव
एगाहेण वा दुयाहेण वा तिचाहेण वा चउयाहेण पंचाहेण वा विप्पवसिय
उवागच्छेज्झा । तहप्पगारं वत्थं णो अप्पणा गिण्हेज्जा ^१, णो अप्पमण्ण—
स्स देज्झा, णो पामिच्चं कुज्जा, णो वत्थेण वत्थपरिणामं करेज्जा, णो परं
उवसंकमित्तु—एवं वदेज्झा “ आउसंतो समणा, अभिक्खसि वत्थं धारेत्तए

मूहुर्तादिकालोद्देशेन । १ वस्त्ररवामी

मुनि अथवा आर्याए भिक्षा लेवा जतां या खरत्तु पाणी जतां या ग्रामा-
नुग्राम विहार करतां सघळां वत्थ साये लेवां. अने जो थोडो के घणो बरसाद व-
सतो जणाय पिंडैषणा नामना अध्ययनमां कळां मुजव वत्तवुं. [८३३]

कोइ मुनि पासेयी कोइ मुनि, वे घडी या एक वे त्रण चार के पांच दि-
वस सूधी वापरवा माडे उधारं वत्थ मागी तेठलो वखत बीजे गाम एकलो रही
आधी पाछो आवतां ते वत्थ पाछुं आपवा मांढे तो (जो ते वत्थ ते मुनिए त्यां
एकला रत्तायी सूतां करतां घगाडयुं होय तो) ते तेवुं पेहेला मुनिए पोता सारुं
लेवुंज नहि, तथा लइने बीजाने देवुं नहि, तथा उधारं देयी राखवुं नहि के छ-
णा तुंज वापर पछी मने बीजुं देजे, तथा तेना बदले बीजुं वत्थ बदलवामां लेवुं
नहि, तथा बीजा मुनिने पण एम नहि कहवुं के आ वत्थ तमोने जोइतुं होय तो
ल्यो;” वळी ते वत्थ लांवो वखत चाली शके तेवुं मजवूत होय तो तेने तांडी फा-

वा परिहरित्तए वा ; ” थिरं वा णं सतं णो पल्लिच्छदिय पल्लिच्छदिय प-
रिट्ठवेज्जा; तहप्पगारं ससंधितं^२ वत्थं तरस चेव णिसिरेज्जा; णो अत्ताणं
साइज्जेज्जा । [८३४]

से एगतिओ तहप्पगारं णिग्घोसं सोच्चा णिसम्म “ जे भयंतारो
तहप्पगाराणि वत्थाणि ससंधियाणि मुहुत्तगं मुहुत्तगं जाइत्ता जाव एगा-
हेण वा दुयाहेण वा तियाहेण वा चउयाहेण वा पंचाहेण वा विप्पवसिय
विप्पवसिय उवागच्छंति, तहप्पगाराणि वत्थाणि णो अप्पणो गेण्हंति अण्ण-
मण्णस्स अणुवयंते, तं चेव, जाव, णो सातिज्जंति, बहुवयणेण भासि-
यव्वं (८३५)

से हंता “ अहमवि मुहुत्तं परिहारियं वत्थं जाइत्ता जाव एगाहेण
वा दु-ति-चउ-पंचाहेण वा विप्पवस्सिय विप्पवसिय उवागच्छिस्सामि,
अवियाइं एयं गमेव सिया ” माइट्ठाणं संपासे । णो एवं करेज्जा ।
(८३६)

१ उपहतं

डीने परठवुं^१ नहि किंतु एवी जातुं वत्त पाछुं आपनार मुनिनेज सोंपवुं.
[८३४]

एज प्रमाणे घणा मुनिओ पासेथी घणा मुनिओ वत्त मागी वीजे गाय
एक वे, त्रण चार के पांच दिवस रही पाछा अवी वत्त पाछा आपदा मांडे तो
घणा मुनिओए ते वत्त जो कंड पण वगडेलां होय तो लेवां नहि-किंतु तेमनेज
सोंपवां. [८३५]

आकी बात सांभलीने कोई मुनि एवं विचारे के “ हुं पण कोई मुनि पासे-
थी उधारं वत्त मागी वीजे गाम जइ आवुं के जेथी ए वत्त वगडी जवाथी मने-
ज मळशे, ” तो ते मुनि दोष पात्र थाय छे. माटे तेम नहि विचारवुं. [८३६]

१ छोटी देवुं नहि

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा णो वण्णमंताइं वत्थाइं विवण्णाइं करे-
ज्जा; णो विवण्णाइं वण्णमंताइं करेज्जा; “अण्णं वा वत्थं लभिस्सामि
सि” कट्ठु अण्णमण्णरस देज्जा; णो पामिच्चं कुज्जा; णो वत्थेण वत्थपरि-
णामं करेज्जा; णो परं उवसंकमित्तु एवं वदेज्जा, “आउसंतो समणा, अ-
भिकंवासि मे वत्थं धारित्तए वा परिहरित्तए वा;” थिरं वा ण संतं णो
पलिच्छिदिय पलिच्छिदिय परिह्वेज्जा, जहाचेयं वत्थं पावगं-परो मम्मइ
। परं चणं अदत्तहारिं^१ पडिपहे पेहाए तरस वत्थस्स णिदाणे णो तेसिं-
भीओ उम्मग्गेण गच्छेज्जा । जाव अप्पुस्सए जाव ततो संजयामेव गामा
णुगामं दूइज्जेज्जा । [८३७]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामे दूइज्जेज्जा अंतरासे वि-
हं^२ सिया । से जं पुण विहं जाणेज्जा ‘ इमंसि खलु विहंसि बहवे आ

१ अदत्तहारिणं तत्स्करं. २ अट्ठीप्रायः पंथाः ।

मुनि अथवा आर्याए शोभीतां वस्त्रेणे (चोगेना मययी) कुशोभीतां न
करवां; कुशोभीतां वस्त्रेणे मुशोभित न करवा “ददलामां हुं बीजं वस्त्र मेळ-
वाज” एग विचारी एक बीजाने वस्त्रे आपवां नहि; वळी वस्त्रे उधारे पण आ-
एवां नहि; तथा एक वस्त्र आरी बीजं वस्त्र लेवुं नहि; तथा बीजा मुनिने ते वस्त्र
लेवानुं पृछवुं नहि, तथा वस्त्र मज्जुत छतां “ए वस्त्र बीजाओने साहं नथी दे-
व्वातुं” एग विचारी तेना कट्ठा करी परठवुं नहि. वळी रस्ते जतां चोरोने
देखी आडे मार्गे नहि चलवुं, दिंतु धीरजयी यत्तनापूर्वक चाल्या जडुं. [८३७]

मुनि अथवा आर्याने ग्रामाहुग्राम जतां वच्चे मोहोदुं गेदान आवी पडतां
अने त्यां एवुं जणाय के आ मेदानमां घणा लूंदाराओ वदेमार्गुओना कपडा लत्तां

१ मुख्यत्वे नै तेषां वस्त्र लेवांज नहि.

મોસગા વત્થપડિયાએ સંપિંડિયા, ' ણો તેસિં મીઓ ઉમ્મગ્ગેણ ગચ્છેજ્જા
જાવ ગામાણુગામં દૂઠ્ઠજ્જેજ્જા । (૮૩૮)

સે મિલ્લુ વા મિલ્લુણી વા ગામાણુગામં દૂઠ્ઠજ્જમાણે અંતરા સે
આમોસગા પડિયાગચ્છેજ્જા, તે ણં આમોસગા એવં વદેજ્જા “ આઉસંતો સ-
મંણા, આહરેત્તં વત્થં, દેહિ નિલ્લિલ્લિવાહિ, ” જહા ઇરિયાએ^૧ ણાણંતં વ-
ત્થપડિયાએ । [૮૩૯]

એયં સ્વલુ તસ્સ મિલ્લુસ્સ મિલ્લુણીએ વા સામાગિયં ।
(૮૪૦)

૧ ઈર્યાધ્યયનવત્ નાનાત્વં बोध्यं ।

હૂંટણા માટે ભરાઈ દેઠા છે. તો તેમનાથી ઘીની જડને આડે માર્ગે નહિ જવું કિંતુ
ધીરજથી તેજ રસ્તે ચાલ્યા જવું. [૮૩૮]

મુનિ અથવા આર્યાને ગ્રામાનુગ્રામ જતાં વચ્ચે હૂંટારાઓ આવી પળે અને
તેઓ કહે કે ‘આયુષ્મન્ તપસ્વી, આ વસ્ત્ર લાવ, દે, કે છોટી દે’ તો જેમ ઈ-
ર્યાધ્યયનમાં કહેલું છે તેમ વર્તવું. [૮૩૯]

૧ મુનિ અથવા આર્યાના આચારની સંપૂર્ણતા છે. [૮૪૦]

પાત્રેષણાચ્ચં પંચદશ મધ્યયનમ્.

[પ્રથમ ઉદ્દેશ:]

સે મિક્ખૂ વા મિક્ખુણી વા અમિકંચેજ્જા પાયં એસિત્તે । સે-
જ્જં પુણ પાયં જાણેજ્જા તંજહા,—અલાઝપાયં વા, દારુપાયં વા, મદ્દિયાપાયં
વા તહ્પપ્પગારં પાયં જે ણિગંથે તરુણે જાવ થિરસંઘયણે સે એમં પાયં ઘા-
રેજ્જા, ૧ ણો વીયં । [૮૪૧]

સે મિક્ખૂ વા મિક્ખુણી વા પરં અદ્ધજોયણમેરાણં પાયપડિયાણં
ણો અભિસંધારેજ્જ ગમણાણં । [૮૪૨]

૧ જિનકલ્પિકાદિ:

અધ્યયન પંદરમું.

પાત્રેષણા.

પહેલો ઉદ્દેશ.

(પાત્ર કેવાં અને શી રીતે લેવાં ?)

મુનિ અથવા આર્યાણે ડ્યારે પાત્ર જોડતું હોય ત્યારે તુંત્રીતું પાત્ર અથવા
માત્રીતું પાત્ર અથવા એવીજ તરેહતું ધીજું કોઈ પણ પાત્ર લેવું. અને જે મુનિ યુવાન
અને મજબૂત થાંધાબાલો હોય તેણે માત્ર એકજ પાત્ર રાખવું. ૧ [૮૪૧]

મુનિ અથવા આર્યાણે પાત્ર લેવા માટે વે. ગાઝની હદયી વાહેર ન જવું.
[૮૪૨]

૧ આ નિયમ પણ જિનકલ્પિ સાધુને માટે છે, એમ ટીકાકાર જ પાત્રે

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा सेज्जं पुण पायं जाणेज्जा, अस्सिप-
डियाए एगं साहम्मिचं समुदिस पागाइं, जहा पिंडेसणाए चत्तारि आला
वगा । पंचमे बहवे समणमाहणा पगणिते तहेव । [८४३]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अस्संजए भिक्खुडियाए बहवे
समणमाहण (वत्थेसणा लावओ) [८४४]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जाइं पुण पादाइं जाणेज्जा वि-
ख्वरूवाइं महद्धणमुल्लाइं, तंजहा, अयपादाणि वा, तंबपादाणि वा, सीस-
ग-हिरण्ण-सुवण्ण-रीरिया-हारपुड^१ पायाणि वा, मणि-काय-कंस-
संख-सिंग दंत-चेल-सेल-पायाणि वा, चम्मपायाणि वा, अण्णयराणि
वा तहप्पगाराइं विख्वरूवाइं महद्धणमोल्लाइं पायाइं अफासुयाइं जाव
णो पडिग्गाहेज्जा । [८४५]

१ लोहपात्रं.

मुनि अथवा आर्याए जे पात्र गृहस्थे एकज मुनिने मोटे उद्देशाने तैयार
कर्युं होय ते नहि लेवुं. अहीं पिंडेसणा नामना अध्ययन प्रमाणे चार आलापक
बोली जवा. [८४३]

तेमज अनेक भ्रमण-ब्राह्मण माटेनो आलापक वस्त्रैपणा मुजव जाणवो
[८४४]

मुनि अथवा आर्याए जे पात्रो बहु मूल्यवाळा जणाय जेवा के लोढानां,
त्रांवाना, सीसानां, रुपानां, सोनानां, पीतळनां, पोलादनां, मणिनां, काचनां,
कांसानां, शंखनां, शींगडानां, दांतनां, कपडानां, पत्थरनां, चामडानां, के एरी
कोइ पण तेइनां बहु मूल्यवान पात्रो होय ते तेमणे ग्रहण करवां नहि. [८४५]

से भिखू वा, भिखुणी वा से उजाइं पुण पादाइं जाणेज्जा वि-
खुवाइं महच्छणबंधणाणि वा, अयबंधणाणि वा, जाव चस्मबंधणाणि
वा तहप्पगाराइं महच्छणबंधणाइं अफासुयाइं णो पडिग्गाहेज्जा । इच्छेया-
इं आयतणाइं उवातिकम्म । [८४६]

अह भिखू जाणेज्जा चउहिं पडिमाहिं पादं एत्तिअए । तत्थ
खलु इमा पढमा पडिमाः—से भिखू वा भिखुणी वा उदिसिय उदिसिय
पायं जाएज्जा, तंजहा, लाउयपायं वा, दारुपायं वा, मद्वियापायं वा, त-
हप्पगारं पायं सयं वा णं जाएज्जा, जाव पडिग्गाहेज्जा । पढमा पडिमा ।
[८४७]

अहावरा दोच्चा पडिमाः—से भिखू वा भिखुणी वा पेहाए पेहा
ए पायं जाएज्जा, तंजहा, गाहावई वा जाव कम्मकरी वा, से पुव्वामेव
आलोएज्जा “ आउसो ति वा, भइणी ति वा, दाहिहि मे एत्तो अण्ण-

वळीजे पात्रो उपर लोढा के चामड के कोई पण तेवी चीजना बहु मूल्य-
वान पढा लगाडेला होये ते पण ग्रहण नहि करवां. ए रीते पापना स्वच्छयी अ-
लगा रई वर्त्तवुं. [८४६]

मुनिए चार प्रतिज्ञाओर्थी पात्र गवेषवाजवुं. ते चार प्रतिज्ञाओनांनी पेहेली
प्रतिज्ञा आ प्रमाणेः—मुनि अथवा आर्या अमुक जातवुं नाम लइ तेज पात्र मागे;—
तेवुं के तुंवीपात्र, काष्ठपात्र, मृत्तिकापात्र, बगेरे, अने ते माग्यायी या पोतानी
मेळे आपे तो ते ग्रहण करे. ए पहेली प्रतिज्ञा. [८४७]

चीजी प्रतिज्ञा आ प्रमाणेः—मुनि अथवा आर्या अमुक जातवुं पात्र गृह-
स्थना परे जाया वादज मागे अने ते मुनव गृहस्थ के चाकरटीने शरुआतमां
जोड़ कहे के “ हे आरुग्गमन् या वहेन, आ तुंवीपात्र, काष्ठपात्र के मृत्तिकापात्र बगे-

यरं पादं, तंजहा, लाउयपादं वा ” जाव तहप्पगारं पायं सयं वा णं जा-
एज्जा, परो वा से देज्जा जाव पडिगाहेज्जा । दोच्चा पडिमा ।
(८४८)

अहावरा तच्चा पडिमाः—से भिक्खु वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण
पादं जाणेज्जा संगतियं वा वेजयंतियं वा, तहप्पगारं पायं सयं वा जाव
पडिगाहेज्जा । तच्चा पडिमा । (८४९)

अहावरा चउत्था पडिमाः—से भिक्खु वा भिक्खुणी वा उज्झियष
स्मियं पादं जाएज्जा; जं च—ण्णे बहवे समणमाहणा जाव वर्षीमगा णा-
वकंखंति, तहप्पगारं पादं सयं वाणं जाव पडिगाहेज्जा । चउत्था पडि-
मा । (८५०)

इच्चेयाणं चउण्हं पडिमाणं अण्णयरं पडिमं (जहा पिंडेसणाए)
[८५१]

रेमांतुं अमुक पात्र मने आपणो ? ” ए रीते माग्याथी या पोतानी मेळे गृहस्थ के
चाकर ते आपे तो ग्रहण करे. ए बीजी प्रतिज्ञा. [८४८]

त्रीजी प्रतिज्ञा आ प्रमाणेः—मुनि अथवा आर्या, गृहस्थे वापरेहुं या गृह-
स्थना वपराता वे त्रण पात्रोमांतुं एक पात्र माग्याथी या पोतानी मेळे गृहस्थे आ-
पतां ग्रहण करे. ए त्रीजी प्रतिज्ञा. [८४९]

चोथी प्रतिज्ञा आ प्रमाणेः—मुनि अथवा आर्या जे पात्र फेंकी देवा जेवुं
होय अने तेथी जेने बीजा कोइ (बौद्ध) भिक्षुक ब्राह्मण के भीखारी लोक ले
नहि तेवुं पात्र माग्याथी या पोतानी मेळे गृहस्थे आपता ग्रहण करे. ए चोथी प्र-
तिज्ञा. [८५०]

ए चार प्रतिज्ञाओमांनी कोइ पण प्रतिज्ञाने अंगीकार करनार मुनि ए उ-
त्कष न करवो के “कें हूं उग्रतपनो करनार हूं; या, बीजो साधु एम करी शके
नहि.” किंतु “जिनाज्ञा पाळनार सर्व साधु महापुरुषज छे” एम जाणी शुद्ध
संयम पाळवो. [८५१]

से णं एताए एसणाए एसमाणं परो पसित्ता वदेज्जा “आउसं-
तो समणा एज्जासि तुमं मासेण वा ” (जहा बत्थेसणाए.)
(८५२)

से णं परो णेत्ता वदेज्जा, “आउसों ति वा भङ्गी ति वा आहरे
यं पादं, तेह्णेण वा, घण्ण वा, णवणीएण वा, वसाए वा, अब्भंघेत्ता वा
तहेव, सिणाणाइ तहेव, सीतोदगंकंदादि तहेव । (८५३)

से णं परो णेत्ता वदेज्जा “आउसंतो समणा, मुहुत्तगं मुहुत्तगं
अत्थाहि जाव, ताव अम्हे असणं वा उवकरेसु वा उवक्खडेसु वा, तो
ते वयं आउसो सपाणं संभोयणं पडिग्गहगं दास्सामो. तुच्छए पडिग्गहए
दिण्णे समणस्स णो सुट्ठु साट्ठु भवति. ” से पुच्चामेव आलोएज्जा “आ-

आ रीतनी तजवीजथी मुनिने पात्र मागता जोइ गृहस्थ कोहे “हे आ-
युष्मन् श्रमण, तमो एक महिनो गहीने आवजो” इत्यादि सांभळी मुनिए जेम
पिंढीपणाध्ययनमां वसुंछे तेम करवुं. [८५२]

मुनि के आर्याने तेडी जनार गृहस्थ कोहे के “हे आयुष्मन् श्रमण, या
बहेनं, पेहेलुं पात्र लाव; के जेथी तेने तेल, घी, माखण के चरवी चोपडी या
गुंगुषि चीजो बडे सुवासित करी या उना के तादा पाणीथी धोइ या कंद के वन-
स्पतिथी स्वच्छ करी मुनिने आपगुं.” आवां धोल सांभळी मुनिए तरत ते वा
यत मनाइ पाडवी अने कहेवुं के जो आपवा चाहता हो तो एमज आपो.” तेम
कदां छतां गृहस्थ नहि माने तो ते पात्र मुनिए के आर्याए लेवुं नहि. [८५३]

तेडी जनार गृहस्थ कोहे के “हे आयुष्मन् श्रमण, तमे घोडीवार उभा
रहो, तेडलामां अमे आ रसोइपाणी तयार करी लेवुं; अने तयारे हे आयुष्मन्
तमोने रसोइपाणी सहित पात्र आपीगुं, वेमके खाली पात्र साधुने आप्याथी सा-

१ कारण के अमार पांस चीजुं वधतु पात्र नहीं (टीका)

उसो त्ति वा भइणी ति वा, णो खलु मे कप्पइ आधाकम्मिए असणे
वा षणे वा खाइमे वा साइमे वा, भोत्तेए वा पायए वा । मा उवकरोहि
मा उवक्खडेहि ; अभिकंखासि मे दातुं, एमेव दलयाहि ” से सेवं बंदत्तं
स्स परो असणं वा जाव उवकरोत्ता उवक्खडेत्ता सपाणं सभोयण पडिग्गह
गं दलएज्जा, तहप्पगारं पडिग्गहं अफासुयं जाव णो पडिग्गाहेज्जा ।
(८५४)

सिया सेवं परो णेत्ता पडिग्गहगं णिसिरेज्जा, से पुव्वामेव आलो-
एज्जा “आउसो त्ति वा भइणी ति वा तुमं चेव णं संतियं अंतोअंतैण
पडिलेहिरपाभि (८५५)

केवली बूया आयाण—मेयं । अंतो पडिग्गहांसि पाणाणि वा धी-
याणि वा हरियाणि वा जाव अह भिक्खुणं पुव्वोवदिट्ठा एस पतिग्गा जं
पुव्वामेव पडिग्गहगं अंतोअंतैण पडिलेहिज्जा । (८५६)

रुं न देखाय” आवे प्रसंगे साधुए जोइ तपासी कहेवुं के “हे आयुष्मन् अथवा
बेहेन, मने मारा माटे करेलां रसोइपाणी काम लगवाना नथी. माटे मारा माटे ते
तैयार करता ना. जौ पात्र देवा चाहता हो तो एमज खाली आपो.” आम कहा
छतां गृहस्थ आहारपाणी तैयार करी ते सहित पात्र आपवा मांडे तो ते अयोग्य
जाणी ग्रहण करवुं नहि., [८५४]

सेडी जनार गृहस्थ पात्र आपवा मांडे त्यारे मुनिए शरुआतमां जोइ करी
कहेवुं के के “हे आयुष्मन् या अहेन, आ पात्र तमारं छतांज हुं चारे बाजुथी
जोइने लइश. [८५५]

जो जोया वगर मुनि पात्र ले तो केवळब्रानी कहे छे के एयी कर्मबंध
थाय. कारण के कटाच ते पात्रना अंदर जीवजंतु के धनस्पति (लीलफूल) पण
आवी जा. ते माटे मुनिने उपर मुजव भलामण छे के तेणें शरुआतमांज पात्र-
ने बची बाजु जोइ तपासी ग्रहण करवुं. [८५६]

सअंडादि सव्ये आलावगा जहा वत्थेसणाए; णाणत्तं,—तेल्लेण
वा घएण वा णवणीएण वा वसाए वा सिणाणादि जाव अण्णयरंसि वा
तहप्पगारंसि थंडिलंसि पडिलेहिय पडिलेहिय पमज्जिय तओ संजयामेव
आमज्जेज्ज वा । [८५७]

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगिरियं जं
सव्वट्ठेहिं सहितेहिं सया जएज्जासि त्ति बेमि । [८५८]

[द्वितीय उद्देशः]

से निग्खुं वा भिक्खुणी वा गाहावइकुलं पिंडवायपडियाए पवि-

सअंडादि सर्व आलापक वस्त्रैषणा मुजव जाणवा मात्र ए विशेष छे के
जो तेल, घी, माखण, के चरवी विगेरेथी खरडेल पात्र जणाय तो निर्जीव स्थं-
डिल भूमिमां जइ जोइ पुंजी प्रयार्जी यतना पुर्वक तेने घसी नाखवुं.
[८५७]

एज खरेखर मुनि अथवा आर्याना आचारनी संपूर्णता छे के वथी वात्र-
तोमां सदा यतना पुर्वक वर्त्तवुं. एम हुं कहुं छुं. [८५८]

वीजो उद्देश.

पात्र विषे वधु आज्ञाओ.

मुनि अथवा आर्याए आहार लेवा माटे गृहस्थना घरे जतां गरुआनमांज

? वस्त्रैषणा नामना चौदमां अध्ययनमांनी कलम ८२? थी ८३० लगी-
नी कलमो प्रमाणे अहिं पण सर्व हकीकत जाणी लेवी.

समाणे पुव्वामेव पेहाए पडिग्गहगं, अवहट्ठु पाणे, पमज्जिय रयं
ततो संजयामेव, गाहावइकुलं पिंडवायपडियाए णिक्खमेज्ज वा पविसेज्ज
वा । (८५९)

केवली बूया 'आयाण मेयं.' अंतोपडिग्गहंसि पाणे वा, बीए
व, एए वा परियावज्जेज्जा । अह भिक्खूणं पुव्वोवदिट्ठु एस पतिण्णा,
जं पुव्वामेव पेहाए पडिग्गहं, उवहट्ठु पाणे, पमज्जिय रयं, ततो संजया-
मेव गाहावइ कुलं पिंडवायपडियाए पविसेज्ज वा णिक्खमेज्ज वा ।
[८६०]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गाहावइ—जाद—समाणे सिया. से
परो अभिहट्ठु अंतो पडिग्गहगंसि सीओदगं परिभाएत्ता णीहट्ठु^१ दलएज्जा
तहप्पगारं पडिग्गहगं^२ परहत्थंसि वा परपादंसि वा अफासुयं जाव णो
पडिग्गाहेज्जा । [८६१]

१ निस्सार्य. २ (अत्र मूलसूत्र पुस्तके “ तहप्पगारं पडिग्गहगं ”
इति लिखितं लभ्यते परं टीकाकारेण तथा प्रकारं शीतोदक मिति व्या-
ख्यातत्वात् तहप्पगारं सीओदगं” इति शुद्ध पाठः संभाव्यते. न ज्ञायते
बालावबोधकारः कथं वृत्तिं नानुसृतः!)

पात्रने जोइ तपाशी, जीवजंतु दूर करी, रंज प्रमार्जी यतनापूर्वक आहार लेवा
जवुं आववुं. [८५९]

जो पात्र जोया प्रमार्जी विना आहार लेवा जाय तो केवलज्ञानी कहे छे
के तेथी कर्मबंध धाय छे. जे माटे कदाच ते पात्रनी अंदर जीवजंतु, लीरुफूल के
रज पण रहेली होय माटे मुनिने ऊपर मुजब भलामण छे के तेणे शरुआतमांज
पात्रने जोइ तपाशी पुंजीप्रमार्जी यतना पूर्वक आहार लेवा जवुं आववुं. [८६०]

मुनि अथवा आर्या गृहस्थना घरे आहारपाणी लेवा गएला होय, अने क-
दाच त्यां ते गृहस्थ पोताना पात्रमां टाहुं पाणी नाखीने ते मुनिने आपवा मांडे
तो ते गृहस्थना हाथमां के पात्रमां रहेलुं तेवुं टाहुं पाणी अयोग्य जाणीने ग्रहण
करूं नह. [८६१]

सेय आहच्च^१ पडिगाहिए सिया^२ से विप्पामेव उदगंसि साह-
रेज्जा, सपडिगाह—मायाए च णं परिद्वेज्जा, ससणिद्धाए चणं भूमीए
णियमेज्जा । (८६२)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा उदउल्लं वा ससणिद्धं वा पडिगाहं
णो आमज्जेज्जा वा जाव पयावेज्जा वा । (८६३)

अह पुण एवं जाणेज्जा,—वियडोदए मे पडिगाहे छिण्णसिणेहे,
तहप्पगारं पडिगाहं ततो संजयामेव आमज्जेज्जा वा जाव पयावेज्जा वा ।
(८६४)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गाहावइ. पविसिउकामे सपडिगाह-
मायाए गाहावइकुलं पिंडवायपडियाए पविसेज्जा वा णिक्खमेज्जा वा । एवं
चहिया विहारभूमिं वा गामाणुगामं दूइजेज्जा । (८६५)

१ कदाचित् २ प्रथमं तस्य दातु रुदकमाजने प्राक्षिपेत् तदनि-
च्छायां शेषसूत्रं.

कदाच ते भूलवृक्ष्यां लेवाइ जाय तो तरतज (ते देंनार धर्णीने त्यां पाछुं
आपी आववुं पण जो ते लेवानी ते ना पाडे तों) बीजा बूवा विगेरेना सरखी
जातना पाणीमां तेने नाखी देवुं; तेम न वने तो पात्र सहित परव्वी देवुं; अथवा
भीनाशवाळी जमीनयां ढोळी आववुं, [८६२]

मुनि अथवा आर्याए पाणी भीजेरुं के भीनाशवाळुं पात्र मगळवुं
के सूकववुं नहि. [८६३]

किंतु ज्यारे एवुं जणाय के भारा पात्र उवरुं पाणी के भीनाश दूर थ-
यां छे, त्यारे ते मगळवुं के सूकववुं [८६४]

मुनि अथवा आर्याए गृहस्थना घेर आहार लेवा जतां पात्रों सहित, जवुं
आववुं अने एज रते बाहेर विहारभूमिमां गामागाम फरतां पण पात्रों सहित फ-
रवुं. [८६५]

તિવ્વદેસિયાદિ જહા બીયાણ વત્થેસણાણ. ણવરં, એત્થ પડિમ્મહતો।

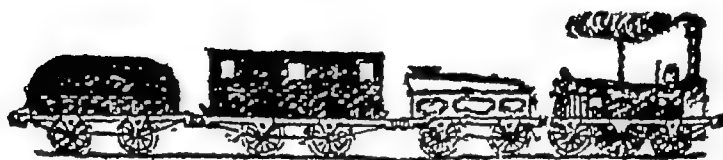
(૮૬૬)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं जं सव्व-
द्वेहिं सहितेहिं सया जएज्जा सि, ति बोमि । (८६७)

મુનિએ પાત્ર લેવા જતાં જો થોડો યા ઘણો વરસાદ વરસતો હોય તો જેમ
પિંઢેપણામાં વિધિ વતાવી છે તેમ વર્તેવું. [૮૬૬]

एज खरेखर मुनि तथा आर्याना आचारनी संपूर्णता छे के तेओए सर्व
वावतमां सदा यत्नवंत रहेवुं; एम हुं कहुं छुं. [८६७]

अवग्रह-प्रतिमाख्यं षोडश मध्ययनम्.

[प्रथम उद्देशः]

“ समणे भविस्सामि अणगारे अकिंचणे अपुत्ते अपसू परदत्त-
भोगी पायं कम्मं णो करिस्सामी ति, समुदाए, सव्वं भंते अदिण्णादाणं
पच्चक्खामि ” । [८६८]

से अणुपविसित्ता गामं वा जाव रायहाणिं वा णेव सयं अदिन्नं
गिण्हेज्जा; णेव—ण्णेणं अदिन्नं गिण्हावेज्जा; णेव—ण्णेणं अदिण्णं गिण्ह-

अध्ययन सोळमुं

अवग्रह-प्रतिमा.

पहेलो उद्देश.

(रहेवानुं मकान केवुं पसंद करवुं.)

‘हुं श्रमण हुं माटे हुं घर, दौलत, पुत्र, परिवार, तथा चतुष्पदादिक
सवे वस्तुनी ममता छोडीने भिक्षावृत्तिथी बीजा पासैयी जे कंड मळशे तेनाबडे
निर्वाह करतो थको पापकर्म नहि करीश. आ रीते सावध थइ हुं एवी प्रतिज्ञा
छउं हुं के हे पूज्य, मारे सर्व जातनी बीजाए नहि आपेली वस्तु ग्रहण करवी
नहि.” [८६८]

आवा प्रतिज्ञावंत मुनिए गाम के शहरमां जइ पोते जाते, बीजाए नहि
आपेली वस्तु लेवी नहि; बीजाने कहिने लेवराववी नहि, तथा जे लेतो होय तेने

तं समणुजाणेज्जा । जेहि वि सद्धिं संपव्वइए, तेसिंपि वाइं भिक्खू, छ-
त्तयं^१ वा मत्तयं वा दंडगं वा जाव चम्मच्छेदणगं वा, तेसिं पुव्वामेव
उग्गहं अणुण्णविय अपडिलेहिय अपमज्जिय णो गिण्हेज्ज वा पगिण्हे-
ज्ज वा; तेसिं पुव्वामेव उग्गहं अणुण्णविय पडिलेहिय पमज्जिय गिण्हे-
ज्ज वा पगिण्हेज्ज वा । [८६९]

से आगंतरेसु वा (४) अणुवीइ उग्गहे जाएज्जाः—जे तत्थ
ईसरे जे तत्थ समाहिद्वाए, ते उग्गहं अणुण्वेज्जा, “कामं खलु आ-
उसो, अहालंदं^१ अहापरिणातं^२ वसामो । जाव आउसंतस्स उग्गहे,

१ वर्षाकल्पादि, यदिवा कारणिकः क्वचित् कुंकुणदेशादा वति-
वृष्टि संभवात् छत्रकमपि गृह्णीयात्. [टीका] २ यावन्मात्रं कालं. ३
यावन्मात्रं क्षेत्रं.

भलुं मानवुं नहि किं बहुना जंओनी साथे दीक्षा लीधेलीं होय. तेओनां पण छत्र-
क,^१ मात्रक, दंडक, के चर्मछेदनक तेमनी रजा लीधा शिवाय तथा जोया प्रमा-
ज्या शिवाय नहि लेवां, किंतु, तेओनी रजा लइ जोइ प्रमार्जनि ते ग्रहण करवां.
[८६९]

मुनिए ज्यारे मुसाफरखाना के घर विगेरे स्थळे पोताने रहेवानीं जग्या
मागवी होय त्यारे पहेलां “आ जग्या मने योग्य छे?” एम विचार करीने पछीं
त्यां जे मालेक के मुखी होय तेओनी आ प्रमाणे रजा लेवीः—“हे आयुष्मन्,
जो आपनी मरजी होय तो जेटला वखत लगी जेटली जगा वापरवा आपशो
तेटला वखत लगी तेटली जग्यामां अमे रहीशुं. अने ज्यां लगी. हे आयुष्मन्, तमारी

१ वर्षाकल्प नामनुं कपडुं अथवा कांरूण विगेरे देशोमां बहु वरसाद होवा-
थी कदाच मुनिने ते कारणे छत्र पण राखवुं पडे (टीका)

जाव साहम्मियाए, ताव उग्गाहं गिण्हिरसामो, तेणपरं विहरिस्सामो । ”
(८७०)

से किंपुण तत्थो—ग्गाहंसि पवोग्गाहियंसि ? जे तत्थ साहम्मिया संभोतिया^१ समणुण्णा उवागच्छेज्जा, जे तेण सयमेसियए असणे वा (४) तेण ते साहम्मिया संभोइया उवणिमंतेज्जा; णो चेव णं परवडियाए उ-
गिज्झिय उगिज्झिय उवणिमंतेज्जा । (८७१)

से आमंतारेसु वा (४) जाव से किंपुण तत्थोग्गाहंसि पवोग्गाहियंसि ; जे तत्थ साहम्मिया अण्णसंभोइया समणुत्ता उवागच्छेज्जा, जे तेणं सयमेसियए पीढे वा फलए वा सेज्जासंथारए वा, तेण ते साहम्मिए अण्णसंभोइए समणुन्ने उवणिमंतेज्जा; णो चेवणं परवडियाए उगिज्झिय उगिज्झिय उवणिमंतेज्जा । (८७२)

१ एकसामाचारीप्रविष्टाः

परवानगी छे त्यां लगी जेटला अमारा समानधर्मी साधु आवणे तेओ साथे रहीशुं त्वारवाद चाल्या जशुं. ” [८७०]

रहेवानी जग्या मेळव्या बाद त्यां जे सदाचारवंत सांभोगिक (साथे वेशी जमनारा) साधुओ आवे तो तेओने मुनिए पोते लावेला आहारपाणीथी निमंत्रित करवा, पण बीजाए लावेला आहारपाणीथी बहु बहु खेंचीने निमंत्रण न करवुं. [८७१]

रहेवानी जग्या मेळव्या बाद त्यां जे सदाचारवंत समानधर्मी पण असांभो-
गिक (साथे नहि जमी शकनार) साधुओ आवे तो तेओने मुनिए पोते लावेला वाजोड, पाट, के शय्याना पाथरणाथी निमंत्रित करवा; पण बीजाए लावेलाथी बहु बहु खेंचमे निमंत्रण न करवुं. [८७२]

સે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વા સેજ્જપુણં ઉગ્ગહં જાણેજ્જા ગાહાઈ-
કુલસ્સ મજ્ઞેમજ્ઞણ ગંતું પંથેપડિબદ્ધં વા, ણો પળ્લસ-જાવ સે એવં
ગચ્ચા તહપ્પગારે ઉવસસે ણો ઉગ્ગહં ઉગિણ્હેજ્જ વા [૨] (૮૭૯)

સે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વા સેજ્જપુણ ઉગ્ગહં જાણેજ્જા—ફહસલુ
ગાહાવઈ વા જાવ કમ્મકરીઓ વા અળ્લમળ્લં અલ્લોસંતિ વા—તહેવ તે-
હ્હાદિ—સિણાણાદિ—સીઓદગવિયડાદિ—ળગિણાદિ ય—જહા સેજ્જાએ આ-
લાવગા । ણવરં ઉ ગહવત્તવતા । (૮૮૦)

સે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વા સેજ્જપુણ ઉગ્ગહં જાણેજ્જા આઈણ્ણ-
સંલેક્ખં ણો પળ્લસ-જાવ ચિંતાએ, તહપ્પગારે ઉવસસે ણો ઉગ્ગહં
ઉગિણ્હેજ્જ વા [૨] (૮૮૧)

એયં સલુ તસ્સ ભિક્ષુસ્સ [૨] સામગ્ગિયં । (૮૮૨)

મુનિ અથવા આર્યાએ જે મકાનમાં ગૃહસ્થોના સમુદાયમાંથી થઈને દાસલ
થઈ શકાતું હોય અને તેના લીધે પ્રાણ પુરુષને નીકલવા પેશવામાં અગવડ ભરેલું
હોય તેવું મકાન ન લેવું [૮૭૯]

મુનિ અથવા આર્યાએ જે મકાનમાં ઘરઘણી કે ચાકરડીઓ અસપરસ
લઢતા હોય, તેજ મુજવ જ્યાં તૈલાદિકથી અભ્યંગન કરતા હોય, નહાતા હોય,
અથવા નમ્ર થઈ રહેતા હોય તેવા મકાનમાં રહેવું નહિ. [૮૮૦]

મુનિ અથવા આર્યાએ જે મકાન ચિત્રામણથી ભરપૂર હોય અને તેથી ધર્મ-
ધ્યાનને અનુકૂળ ન હોય તેવા મકાનમાં રહેવું નહિ. [૮૮૧]

એજ મુનિ અથવા આર્યાના આચારની સંપૂર્ણતા છે કે સર્વ વાવત્તેમાં સાવધાન
રહેવું. [૮૮૨]

[द्वितीय उद्देशः]

से आगंतारेसु वा [३] अणुवीइ उगगहं जाएज्जा—जे तत्थ ईसरे समाहिट्ठाए ते उगगहं अणुण्णवित्ता, “कामं खलु आउसो, अहालंदं अहापरिण्णायं वसामो, जाव आउमो. आउस्संतस्स उगगहे, जाव साह-मियाए, ताव उगगहं उग्गिण्हिस्सामो; तेणपरं विहरिस्सामो ” । (८८३)

से किंपुण तत्थ उगगहंसि पवोग्गाहियांसि? जे तत्थ समणाण वा माहणाण वा, दंडए वा छत्तए वा जाव चम्मच्छेदणए वा, तं णो अंतोहिंतो बाहिं णीणेज्जा; बहियाओ वा णो अंतो पवेसेज्जा; णो सुत्तं वा णं पडिबोहेज्जा; णो तेसिं किंचिवि अप्पतियं^१ पडिणीयं करेज्जा । (८८४)

१ मनसःपीडां

बीजो उद्देश.

(रहेवानुं मकन पसंद करवानी रीत तथा ते वावतनी सात प्रतिज्ञाओ)

मुनिए मुसाफरखाना विगेरे स्थळे विमर्ग-पूर्वक^१ अवग्रह (मुकाम) माग-तां ते स्थळना मालेक अथवा मुखीनी आ प्रमाणे रजा लेवी:—“हे आयुष्मन्, जेवुं स्थळ अने जेवी तेना मालेकनी रजा होय ते प्रमाणे असे रहिए छीए. माटे ज्यां सूधी तमो अहीं छो अथवा ज्यां लगी तमारी रजा छे त्यां लगी अने जेटला अमारा संघाती आवशे ते प्रमाणे अवग्रह (मुकाम) लेशुं; त्पार वाद चाल्या जशुं.” [८८३]

अवग्रह (मुकाम) लींघा वाद शुं करवुं? त्यां जे श्रमगो के ब्राह्मणोना दंड, छत्र, के चर्मच्छेदक शस्त्र पड्यां होय ते अंदरधी बाहेर न लाववां; बाहेर-रधी अंदर न मोकलवां; तेओ सूतेला होय तो तेमने जगाडवा नहि; तथा तेमने कंड अणगमतुं के प्रतिकूल नहि करवुं. [८८४]

१ निश्चयपूर्वक Having reflected on his fitness.

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा सेज्जपुणं उग्गहं जाणेज्जा गाहाइ-
कुलस्स सज्जेमज्झण गंतुं पंथेपडिबद्धं वा, णो पणस्स—जाव से एवं
णच्चा तहप्पगारे उवस्सए णो उग्गहं उगिण्हेज्ज वा [२] (८७९)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा सेज्जपुण उग्गहं जाणेज्जा—इहखलु
गाहावई वा जाव कम्मकरीओ वा अण्णमणं अक्कोसंति वा—तहेव ते-
ल्लादि—सिणाणादि—सीओदगवियडादि—णगिणादि य—जहा सेज्जाए आ-
लावगा । णवरं उ गहवत्तवता । (८८०)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा सेज्जपुण उग्गहं जाणेज्जा आइण्ण-
संलेक्खं णो पणस्स जाव चिंताए, तहप्पगारे उवस्सए णो उग्गहं
उगिण्हेज्ज वा [२] (८८१)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स [२] सामगियं । (८८२)

मुनि अथवा आर्याए जे मकानमां गृहस्थोना समुदायमांथी थइने दाखल
थइ शकातुं होय अने तेना लीधे प्राज्ञ पुरुषने नीकलवा पेशवामां अगवड भरेलुं
होय तेवुं मकान न लेवुं [८७९]

मुनि अथवा आर्याए जे मकानमां घरधणी के चाकरडीओ अरसपरस
लढता होय, तेज मुजव ज्यां तैलादिकथी अभ्यंगन करता होय, नहाता होय,
अथवा नग्न थइ रहेता होय तेवा मकानमां रहेवुं नहि. [८८०]

मुनि अथवा आर्याए जे मकान चित्रामणथी भरपूर होय अने नेथी धर्म-
ध्यानने अनुकूल न होय तेवा मकानमां रहेवुं नहि. [८८१]

एज मुनि अथवा आर्याना आचारनी संपूर्णता छे के सर्व वावतोमां सावधान
रहेवुं. [८८२]

[द्वितीय उद्देशः]

से आगंतारेसु वा [३] अणुवीइ उग्गहं जाएज्जा—जे तत्थ ईसरे समाहिट्ठाए ते उग्गहं अणुण्णवित्ता, “कामं खलु आउसो, अहालंदं अहापरिण्णायं वसामो, जाव आउमो. आउस्संतस्स उग्गहे, जाव साहम्मियाए, ताव उग्गहं उग्गिण्हिस्सामो; तेणपरं विहरिस्सामो ” । (८८३)

से किंपुण तत्थ उग्गहंसि पवोग्गहियांसि? जे तत्थ समणाण वा माहणाण वा, दंडए वा छत्तए वा जाव चम्मच्छेदणए वा, तं णो अंतोहिंतो बाहिं णीणेज्जा; बहियाओ वा णो अंतो पवेसेज्जा; णो सुत्तं वा णं पडिबोहेज्जा; णो तेसिं किंचिवि अप्पतियं^१ पडिणीयं करेज्जा । (८८४)

१ मनसःपीडां

बीजो उद्देश.

(रहेवानुं मकन पसंद करवानी रीत तथा ते वावतनी सात प्रतिज्ञाओ)

मुनिए मुसाफरखाना विगेरे स्थळे विमर्श—पूर्वक^१ अवग्रह (मुकाम) मागतां ते स्थळना मालेक अथवा मुखीनी आ प्रमाणे रजा लेवी:—“हे आयुष्मन्, जेवुं स्थळ अने जेवी तेना मालेकनी रजा होय ते प्रमाणे अमे रहिए छीए. माटे ज्यां सूधी तमो अहीं छो अथवा ज्यां लगी तमारी रजा छे त्यां लगी अने जेटला अमारा संघाती आवशे ते प्रमाणे अवग्रह (मुकाम) लेशुं; तयार वाद चाल्या जशुं.” [८८३]

अवग्रह (मुकाम) लीधा वाद शुं करवुं? त्यां जे श्रमगो के ब्राह्मणोना दंड, छत्र, के चर्मच्छेदक शस्त्र पड्यां होय ते अंदरथी बाहेर न लाववां; बाहेरथी अंदर न भोकलवां; तेओ सूतेला होय तो तेमने जगाडवा नहि; तथा तेमने कंड अणगमतुं के प्रतिकूल नहि करवुं. [८८४]

१ निश्चयपूर्वक Having reflected on his fitness.

से भिक्खू वा [२] अभिकंखेज्जा अंबवणं उवागि छत्तएः जे तत्थ ईसरे जे तत्थ समाहिट्ठाए, ते उग्गहं अणुजाणावेज्जा “ कामंखलु जाव विहरिस्सामो ” (८८५)

ते किंपुण तत्थोग्गहांसि पवोग्गहियंमि? अह भिक्खू इच्छेज्जा अंबं भोत्तए वा, से ज्जं पुण अंबं जाणेज्जा सअंडं ज्जं संसताणं तहप्प-गारं अंबं अफासुयं जाव णो पडिगाहेज्जा । (८८६)

से भिक्खू वा [२] सेज्जं पुण अंबं जाणेज्जा अप्पंडं जाव संता-णं अतिरिच्छच्छिण्णं अवोच्छिणं अफासुयं जाव णो पडिगाहेज्जा । (८८७)

से भिक्खू वा [२] सेज्जं पुण अंबं जाणेज्जा अप्पंडं जाव संता-णं तिरिच्छच्छिण्णं वोच्छिणं फासुयं जाव पडिगाहेज्जा । (८८८)

साधु अथवा साध्वीए आंवाना वनमां (मुकाम लेवा) जतां तेना मालेक के मुखीनी पण उपर मुजवज रजा लेवी. [८८५]

आंवाना वनमां मुकाम लीया वादं गुं करवुं? त्यां जो साधु आंवाना फळ खावा इच्छे तो जे आंवानुं फळ (केरी) इंडा तथा कीडीओथी भरेलुं होय तेवुं अयोग्य फळ नहि लेवुं. [८८६] *

साधु अथवा साध्वीए जे आंवानुं फळ इंडा तथा कीडीओथी रहित छतां कोपेलुं के कटका पाडेलुं न होय ते अयोग्य जाणी लेवुं नहि. [८८७] *

साधु अथवा साध्वीए जे आंवानुं फळ इंडा तथा कीडीओथी रहित छतां आडुं अवलुं कोपेलुं होय के तेना जुदा जुदा कटका करेला होय तेवुं फळ योग्य जाणीने लेवुं. [८८८] *

१. कारणयोगे टिका. * कलम ८८५ थी ८९९ सुत्री आंवा गेलडी कसण वीरे ज्यां आवे त्यां ते अचित्त होय तोज वापरवानो भावार्थ छे.

से भिक्खू वा [२] अभिकंखेज्जा अंबभित्तय^१ वा अंबपोसि^२ वा अंबचोयगं^३ वा अंबसालगं^४ वा अंबदालगं^५ वा, भोत्तए वा पायए वा सेज्जं पुण जाणेज्जा अंबभित्तगं वा जाव अंबदालगं वा सअंडं जाव संताणं अफासुयं जाव णो पडिग्गाहेज्जा । (८८९)

से भिक्खू वा (२) सेज्जं पुण जाणेज्जा अंबभित्तगं वा अप्पंडं जाव संताणं अतिरिच्छच्छिण्णं वा अवोच्छिण्णं वा अफासुयं जाव णो पडिग्गाहेज्जा । (८९०)

से भिक्खू वा (२) सेज्जं पुण जाणेज्जा अंबभित्तगं वा अप्पंडं जाव संताणं तिरिच्छच्छिण्णं वोच्छिण्णं फासुयं जाव पडिग्गाहेज्जा । (८९१)

१ आम्राद्धं २ आम्रफालीं ३ आमृच्छीं ४ रसं ५ सूक्ष्म-
खंडानि.

सायु अथवा साध्वीए आंवाना फळना अर्धकटका, अथवा फाळ, अथवा छाल, अथवा रस, अथवा झीणा कटका खावा पीवाना होय तो जे कटका विगेरे इंडां के कीडीओरी भरेला होय ते अयोग्य जाणीने नहि ले । [८८९]

सायु अथवा साध्वीए आंवाना फळना अर्ध कटका विगेरे, इंडां के कीडी-ओरी रहित छतां आडा अवळा कापेला के छूटा पाडेला न होय तो अयोग्य जाणी नहि लेवां. [८९०]

किंतु जो ते आंवाना अर्ध कटका विगेरे, इंडां के कीडीओरी रहित छतां कापेला कूपेला के छूटा पाडेला होय तो लेवां. [८९१]

से भिक्खू वा (२) अभिकंखेज्जा उच्छुवणं उवागच्छित्तए; जे तत्थ ईसरे, जाव, उग्गहंसि । (८९२)

अह भिक्खू इच्छेज्जा उच्छुं भोत्तए वा पायए वा, से जुं उच्छु जाणेज्जा सअंडं जाव णो पडिग्गाहेज्जा । अतिरिच्छच्छिण्णं तहेव । ति-
रिच्छच्छिण्णं तहेव । (८९३)

से भिक्खू वा (२) सेज्जं पुण अभिकंखेज्जा अंतरुच्छुयं^१ वा, उच्छुगांडियं वा, उच्छुचोयगं वा, उच्छुसालगं वा, उच्छुदालगं वा, सअंडं जाव णो पडिग्गाहेज्जा । [८९४]

से भिक्खू वा [२] से ज्जं पुण जाणेज्जा अंतरुच्छुयं वा जाव डालगं वा सअंडं जाव णो पडिग्गाहेज्जा । [८९५]

से भिक्खू वा (२) से ज्जं पुण जाणेज्जा अंतरुच्छुयं वा जाव डालगं वा अप्पंडं जाव णो पडिग्गाहेज्जा अतिरिच्छच्छिण्णं । (८९६)

तिरिच्छच्छिण्णं तहेव पडिग्गाहेज्जा । [८९७]

१ पदमव्यं ।

साधु अथवा साध्वीए सेलडीना वनमां मुकाम करानां तेना मालेक के सु-
खीनी रजा लइ रहेवुं. [८९७] *

त्यां जो सेलडी साधुने खावी पीवी पडे तो जे सेलडी इंडां के कीडीओ-
थी भरेली होय के कापेली कूपेली न होय ते नहि लेवीं किंतु इंडां-कीडीओथी
रहित छतां कापेली के छूटी पाडेली होय ते लेवीं. [८९३] *

एज मुजव सेलडीनी गांठो, गंडेरी, फालियां, रस, के कटका पण इंडां-
कीडीवाळां के कापकूप विनाना होय ते न लेवां [८९४-८९५-८९६]

किंतु इंडां कीडीओथी रहित छतां कापेलां कूपेलां होय ते लेवां. [८९७]

* जुओ फुटनोट कलम ८८५ नी.

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा अभिकंखेज्जा ल्हसुणवणं उवागच्छित्त
ए । तिण्णिआलावगा तहेव । णवरं ल्हसुणं । (८९८)

से भिक्खु वा [२] अभिकंखेज्जा ल्हसुणं वा, ल्हसुणकंदं वा,
ल्हसुणचोयगं वा, ल्हसुणणालग वा, भोत्तरु वा पायए वा, से ज्जं पुण
जागेज्जा ल्हसुणं वा, जाव, ल्हसुण बीयं वा सअंडं जाव णो पडिगाहेज्जा
। एवं अतिरिच्छच्छिणेवि । तिरिच्छच्छिणे पडिगाहेज्जा^१ । (८९९)

से भिक्खु वा [२] आगंतारेसु वा [४] जाव; उग्गाहियंसि, जे
तत्थ गाहावईण वा गाहावइपुत्ताण वा इच्चेयाइं आयतणाइं उवातिस्म^२।
९००)

अह भिक्खु जाणेज्जा इमाहिं सत्तहिं पडिमाहिं उग्गहं उगिण्हित्तए
। [९०१]

१ आम्नादिसूत्राणा मवकाशो निशीथषोडशोद्देशका दवगंतव्यः
२ अवग्रहंगृहीतुं जानीयादितिशेषः

सावु अथवा साध्वीए लसणना वनमां जतां पण एज मुजव वर्त्तवुं
[८९८] *

सावु अथवा साध्वीए लसण, लसणनुं कंद, लसणनी फाळ, के लसणनी
नाळ खावा पीवा इच्छतां ते जो इडां-कीडीओथी भरेलां के कापकूप वगरनां
होय तो न लेवां किंतु इडां-कीडीओथी रहित छतां कोपेला कूपेला होय तो लेवां.
[८९९] *

सावु अथवा साध्वीए मुशाफरशाळा विगेरे स्थळोमां निवास कर्या वाद
त्यां गृहस्थोनी कर्मजनक प्रवृत्तिथी दूर रही वर्त्तवुं [९००]

पहेली प्रतिज्ञा:-मुशाफरखाना विगेरे स्थळोमां मुकाम मागी तेना मालेकनी
रजा लगी रहीशुं. ए पहेली प्रतिज्ञा. [९०१]

* जुओ फुटनोट कलम ८८५ नी.

तत्थ खलु इमा पढमापडिमाः—से आगंतारेसु वा [४] अणुवीइ उग्गहं जाएज्जा, जाव, विहरिस्सामो । पढमा पडिमा । (९०२)

अहावरा दोच्चा पडिमा ^१—जस्सणं भिक्खुस्स एवं भवति, “अहं च खलु अण्णैसिं भिक्खूणं अट्ठाए उग्गहं गिण्हिस्सामि; अण्णैसिं भिक्खूणं उग्गहिए उग्गहे उवत्थिस्सामि ” । दोच्चा पडिमा । (९०३)

अहावरा तच्चा पडिमा ^२—जस्सणं भिक्खुस्स एवं भवति, “ अहं

१ द्वितीया प्रतिमा सामान्येन इयंतुगच्छांतर्गतानां संभोगिकानां मसंभोगिकानां चोद्युक्तविहारिणां. यत स्तेन्योन्यार्थं याचंत इति. २ तृतीया—एषा त्वाहालंदिकानां यतस्ते सूत्रार्थावशेष माचार्यादभिकांक्षंते, आचार्यार्थं याचंते

वीजी प्रतिज्ञाः^१—कोइ साधु एवो ठराव करे के “हुं वीजा साधुओने माटे अवग्रह मागीश. अने वीजाओए लीधेला अवग्रहमां रहीश. ” ए वीजी प्रतिज्ञा. [९०३]

त्रीजी प्रतिज्ञाः^२—कोइ साधु एवो ठराव करे के “ हुं वीजा साधुओना अर्थे अवग्रह (मुकाम) लइश; पण वीजाओना लीधेला अवग्रहमां रहीश नहि. “ए त्रीजी प्रतिज्ञा. [९०४]

चोथी प्रतिज्ञाः^३—कोइ साधु एवो ठराव करे के “ हुं वीजा माटे अवग्रह

१ वीजी प्रतिज्ञा; गच्छमां रहेल सांभोगिक या असांभोगिक उद्युक्त विहारवाळने होय; कारण के तेओ एक वीजा माटे मागे छे. जुओ फुटनोट कलम ८५५ नी

२ त्रीजी प्रतिज्ञा, अण्हालंदिक मुनिने होय; जे माटे तेओ सूत्रार्थनो अवशेष आचार्य पासेथी चाहे छे तेमज आचार्य माटे याचे छे.

३ चोथी प्रतिज्ञा, गच्छमां रहेला अभ्युद्यत विहारि मुनिओ जेओ जिन-कल्पीआदिकना माटे तयारी करता होय तेमने होय.

च खलु अण्णेसिं भिक्खूणं अट्ठाए उग्गहं उगिहिस्सामि; अण्णेसिं च उग्ग-
हिए उग्गहे णो उवल्लिस्सामि । तच्चा पडिमा । (९०४)

अहावरा चउत्था पडिमा^१:-जस्सणं भिक्खुस्स एवं भवति, “अ-
हं च खलु अण्णेसिं भिक्खूणं अट्ठाए उग्गहं णो उगिहिस्सामि; अण्णेसिं
च उग्गहे उग्गहिए उवल्लिस्सामि । ” चउत्था पडिमा । (९०५)

अहावरा पंचमा पडिमा^२:-जस्सणं भिक्खुस्स एवं भवति “अ-
हं च खलु अप्पणो अट्ठाए उग्गहं उगिहिस्सामि, णो दोहं, णो तिहं,
णो चउहं, णो पंचहं । पंचमा पडिमा । (९०६)

अहावरा छट्ठा पडिमा^३:-से भिक्खू वा (३) जस्सेव उग्गहे

१ चतुर्थी, इयंतु गच्छएवाभ्युद्यतविहारिणां जिनकल्पाद्यर्थं परिकर्म
कुर्वतां. २ पंचमी—इयंतु जिनकल्पिकस्य. ३ षष्ठी, एषापि जिनकल्पि-
कादे:

नहि लइश; पण वीजाओना लीधेला अवग्रहमां रहीश. ” ए चोथी प्रतिज्ञा.
[९०५]

* गुनिए अवग्रह (मुकाम) लेतां आए सात प्रतिज्ञाओ जाणवी जोइए:-
[९०६]

पांचमी प्रतिज्ञा^१:-कोई साधु अथवा साध्वी एवो ठराव करे के “हुं फक्त
मारा माटेज अवग्रह लइश; शिवांय वे, त्रण, चार, के पांचना माटे नहि लइश.”
ए पांचमी प्रतिज्ञा. [९०६]

छट्टी प्रतिज्ञा^२:-कोई साधु अथवा साध्वी कोइना अवग्रहमां रही जो

१ पांचमी जिनकल्पिने होय.

२ छट्टी जिनकल्पि विगेरेने होय.

* ३२७ मा पानामां ९०? कलमंतु भाषांतर रही जवाबी अहीं दाखल
करेलुं छे. माटे पांचनारे तेनो संबंध मेळवी लेवो.

उवळिएज्जा, जे तत्थ अहासमग्गागते, तंजहा, इक्कडे जाव पलाले वा, तस्स लाभे संवसेज्जा; तस्स अलाभे उक्कुडुए वा णेसज्जिए वा विहरेज्जा । सद्धा पडिमा । (९०७)

सत्तमा पडिमा;—ते भिक्खू वा [२] अहासंथडमेव उग्गहं जा-
एज्जा; तंजहा, पुढविसिलं वा, फढसिलं वा, अहासथडमेव, तस्स लाभे
संवसेज्जा; तस्स अलाभे उक्कुडुओ वा णेसज्जिओ वा विहरेज्जा । स-
त्तमा पडिमा । (९०८)

इच्छेतासिं सत्तर्हं पडिमाणं अण्णपरं, जहा पिंडेसणाए ।
९०९)

सुयं मे आउसं, तेणं भगवया एव मक्खायं; इह खलु थेरोहिं
भगवंतेहिं पंचविहे उग्गहे पण्णत्ते;—तंजहा, देविंदोग्गहे, रायोग्गहे, गा-

त्यांज इक्कडे के पराळ^१ विगेरे शय्या मळे तो सुए; नहि तो उत्कुडुक आसने
अथवा बेशीने रात्रि कहाडे. ए छटी प्रतिज्ञा. [९०७]

सातमी प्रतिज्ञा;—साधु अथवा साध्वी अमुक प्रकारनोज अवग्रह मागे,
जेवो के, पत्थरना तळवाळो या, काष्टना तळवाळो विगेरे, अने तेवोज जो
मळे तो त्यां सुए, नहिं. तो बीजी तरेह्ना मळतां उत्कुडुक आसने अथवा
बेशीने रात्रि कहाडे ए सातमी प्रतिज्ञा. [९०८]

ए सात प्रतिज्ञाथोमांथी गमे ते प्रतिज्ञाथी वर्तवुं. सा स्थळे आत्मोत्कर्ष-
वर्जनादिक पिंडैषणा मुजव जाणवो. [९०९]

हे आद्युष्मन्, में सांभळ्युं छे: ते भगवाने आ रीते कहुं छे—स्यविर भग-
वंतोए पांच प्रकारनो अवग्रह कह्यो छे, जेमके,—देवेंद्रनो अवग्रह, राजानो^२ अव-

१ जव, गहं विगेरेतुं पराळ.

२ राज शब्दे चक्रवर्ति राजा इहां लेवो.

हावइउग्गहे, सागारियउग्गहे, साहम्मियउग्गहे । (९९०)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स [२] सामगियं ९९१)

[प्रथमा चूला समाप्ता]

ग्रह, गायपतिनो^१ अवग्रह, सागारिकनो^२ अवग्रह, साधम्मिकनो अवग्रह, (९९०)

एज वधी साधु अथवा साध्वीना आचारनी संपूर्णता छे के रर्व वावतम
ब्रजवीजथी रहेवुं. [९९१]

(पहेली चूला पूर्ण धइ)

१ गायपति शब्दे जे जग्यानो राजा होय छे सेनो. २ सागारिक
शब्दथी पृथस्य सेनो.

द्वितीया चूला

स्थाननाम सप्तदश मध्ययनम्.

(एकोद्देशं)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिक्खेइ ठाणं ठाइत्तए; से अणुपविसेज्जा गामं वा, नगरं वा, जाव सण्णिवेसं वा । से अणुपविसित्ता गामं वा, जाव सण्णिवेसं वा, से ज्जं पुण ठाणं जाणेज्जा सअंडं जाव समक्कडासंताणयं, तं तहप्पगारं ठाणं अफासुयं अणेसणिज्जं लाभे संते णो पडिगाहेज्जा । एवं सेज्जागमेणं पेयव्वं । जाव उदयपसूयाइत्ति ।
[९१२]

बीजी चूलीका.

अध्ययन सत्तरम्.

स्थान.

पहेलो उद्देश.

(उभा रहेवा मोटे जग्या केवी पसंद करवी ?)

साधु अथवा साध्वीए उभा रहेवा मोटेनी जग्या मेळवया सारु नाम नगर के सन्निवेशमां जतां जे स्थान इंडां-मकोडी विगेरेयीं भरेलुं जणाथ तेवुं स्थान मळतां छतां अयोग्य गणी नहीं लेवुं ए सीते सघलुं शक्याध्ययन माफक जाणवुं. यावत् जे स्थान पाणीथी पेदा थतां कंदादिकथी व्याप्त होय तेवुं स्थान पण नहिं होवुं. [९१२]

इच्छेयाइं आयतणाइं उवातिकम्म अह भिक्खू इच्छेज्जा चउहिं
पडिमाहिं ठाणं ठाइत्तए । (११३)

तत्थिमा पढमा पडिमा:—“अचित्तं खलु उवसज्जेज्जा; अवलंबे
ज्ज काएण, विपरिकम्मादी^१; सवियारं^२ ठाणं ठाइस्सामि” । पढमा
पडिमा. (११४)

अहावरा दोच्चा पडिमा:—अचित्तं खलु उवसज्जेज्जा; अवलंबे—
ज्जा काएण । विपरिकम्माइ; णो सवियारं ठाणं ठाइस्सामि । दोच्चा
पडिमा । (११५)

अहावरा तच्चा पडिमा:—अचित्तं खलु उवसज्जेज्जा; अवलंबेज्जा णो
काएण; विपरिकम्माइ; णो सवियारं ठाणं ठाइस्सामि ति । तच्चा
पडिमा । (११६)

१ आकुंचनप्रसारणादि २ पादविहरणं.

ए उपर वतावेला कर्मजनक स्थानेथी दूर रही साधुए चार प्रतिज्ञाओथी
उया रहेवानुं सुकरर करवुं. [११३]

त्यां पहेली प्रतिज्ञा आ प्रमाणे:—अचित्त स्थळमां रहेवुं अचित्त वस्तुनुं अ-
वलंबन करवुं, हाथ पगनुं आकुंचन-प्रसारण करवुं, तथा थोडुं फरवानुं राखवुं.
ए पहेली प्रतिज्ञा. [११४]

दीजी प्रतिज्ञा:—अचित्त स्थळमां रहेवुं; अचित्त वस्तुनुं अवलंबन करवुं;
हाथ पगनुं आकुंचन-प्रसारण करवुं; किंतु फरवानुं बंध राखवुं. ए दीजी प्रतिज्ञा
[११५]

त्रीजी प्रतिज्ञा:—अचित्त स्थळमां रहेवुं; अवलंबन कंद पण न करवुं; हाथ
पगनुं आकुंचन-प्रसारण करवुं; अने फरवानुं बंध राखवुं. ए त्रीजी प्रतिज्ञा.
[११६]

अहावरा चउत्था पडिमाः—अचित्तं खलु उवसज्जेज्जा, णो अवलंबेज्जा काएण, णो विपरिकम्मादी, णो सविचारं ठाणं ठाइस्सामि, वोसट्ठकाए वोसट्ठकेसमंसुलोमणहे संगिरुद्धं वा ठाणं ठाइस्सामि त्ति; चउत्था पडिमा । (९१७)

इच्चेयासिं चउण्हं पडिमाणं जाव पग्गहियतरायं विहरेज्जा ।
णो तत्थ किंचिवि वदेज्जा । (९१८)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामग्गियं जाव जएज्जासि त्ति वेमि । (९१९)

ठाप्पसच्छिक्कयं समत्तं पढमं.

चोथी प्रतिज्ञाः—अचित्तं स्थळमां न रहेवुं, अचित्तं वस्तुवुं पण अवलंबनं न करवुं, हाय पणवुं आकुंचन के प्रसारण न करवुं, तेमज्ज हरवुं फरवुं पण नहि; किंतु शरीर तथा केश, रसश्च, १ लोम २ अने नखोने (मुकरर वल्लत सुधी) बोसरावीने एट्टले के मारा नय्या एय गणीने निःप्रकपंणगे रहेवुं, ए चोथी प्रतिज्ञा. [९१७]

ए चार प्रतिज्ञाओमांथी गमे ते प्रतिज्ञा धारीने वर्त्तयुं—कदाच कोइ ए प्रतिज्ञाओ नहि धारे तेनो अवर्णवाद् न करवो. [९१८]

ए-लवणी सायु तथा साध्वीना आचरनी संपूर्णत्वा छे के तेमणे सर्व चा-
पतोमां सावधानपणे वर्त्तयुं. [९१९]

१ दादी Beard २ रुंवाडा क इत्यां चाल्या विना perfectly motion

निषीधिका^१ नामक स्रष्टादश मध्ययनम्.

[एकोद्देशं]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिक्खवेज्जा णिसीहियं गमणाए; से पुण णिसीहियं जाणेज्जा सअंडं सपाणं जाव मक्कडासंताणयं, तहप्पगारं णिसीहियं अणेसणिज्जां लाभे संते णो चेतिस्सामि । [९२०]

से भिक्खू वा (२) अभिक्खवेज्जा णिसीहियं गमणाए से ज्ञं पुण णिसीहियं जाणेज्जा अप्पंडं अप्पपाणं जाव मक्कडासंताणयं, तहप्पगारं णिसीहियं फासुयं एसणिज्जं लाभे संते चेतिस्सामि एवं सेज्जागमेणं णेयव्वं जाव उदयपसूयाए ति । [९२१]

१ स्वाध्याय भूमिः

अध्ययन अटारमुं.

निषीधिका,^१

पहेलो उद्देश.

(अभ्यास करवा माटे जग्या केवी पसंद करवी ?)

साधु अथवा साध्वीए स्वाध्याय करवा माटे [पोतानो उपाश्रय छोडी] बीजी जग्याए जतां ते जग्या जीवजंतुवाळी जणाय तो मळतां छतां अयोग्य गणी नहि लेवी. [९२०]

साधु अथवा साध्वीए स्वाध्याय करवा माटे (पोतानो उपाश्रय छोडी) बीजी जग्याए जतां ते जग्या जीवजंतुथी रहित जणाय ने ते मळे तो योग्य जाणने लेवी. ए रीते सगळी विना शक्या नामना अध्ययनना मुजब लेवी. (९२१)

१ अभ्यास करवा माटे बीजी जग्या.

जे तत्थ दुवग्गा वा, तिवग्गा वा, चउवग्गा वा, पंचवग्गा वा,
अभिसंधारेइ णिसीहियं गमणाए, ते णो अण्णमण्णस्स कायं आलिंगेज्ज
वा विलिंगेज्ज वा चुंबेज्ज वा दंतेहिं वा णहेहिं वा अच्छिंदेज्ज वा ।

[९२२]

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं जं सवहे-
हिं सहिए समिए सदा जएज्जा सेयमिणं मण्णेज्जासित्ति वेमि. [९२३]

(णिसीहियासत्तिकयं समत्तं विइयं)

जो त्यां ववे, त्रण त्रण, चार चार, के पांच पांच साधुओ तेवी स्वाध्याय
भूमिमां जाय तो त्यां तेमणे एक बीजाना शरीरने आलिंगन के स्पर्श अथवा दंत
के नखथी छेदन नहिं करवुं. [९२२]

ए सघळी साधु तथा साध्वीना आचारत्नी संपूर्णता छे के तेमणे सर्व धा-
वतोमां सावधान रही हमेशा उग्रमवंत थइ रहेवुं. अने एज कल्याण कर्ता छे एम
मानवुं. [९२३]

उच्चार-प्रश्रवणं नाम एकोनविंश मध्ययनम्

[एकोदेशं]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा उच्चारपासवणकिरियाए उच्चाहिज्ज-
भाणे सयस्स पायपुच्छणस्स ^१ असतीए तओ पच्छा साहम्मियं जाए-
ज्जा । (९२४)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण थंडिलं जागेज्जा सअडं
सपाणं जाव मक्खडासंताणयं, तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं
वोसिरेज्जा । (९२५)

^१ पादपुच्छेन समाध्यादिकमिति.

अध्ययन ओगणीशमुं.

उच्चार प्रश्रवण. ^१

पहेलो उद्देश.

(स्थंडिल माटे कैवी जग्ग्या पसंद करवी?)

साधु अथवा साध्वीए खरचुपाणीनी पीडा यतां पोतांनां मात्रकमां ^२ ते
काद्यां; पण जो पोतापासे मात्रक न होय तो पछी वीजा साधुना पासेथी मागी
लड़ नेमां करवां. [९२४]

साधु अथवा साध्वीए जे जग्ग्या जीव जतुंवाली जगाय त्यां खरचुपाणी
करवां नहि. [९२५]

^१ खरचुपाणी—झाडो पेगाव, ^२ झाडो पेगाव करवां माटे राखेलुं भाज-
न-सरावेलुं (Broom-Jacobi)

से भिक्खू वा [२] से ज्जं पुण थंडिलं जाणेज्जा अप्पपाणं अप्पवीर्यं जाव मक्खडासंताणयं, तहप्पगारंसि थंडिलंसि उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । (९२६)

से भिक्खू वा (२) से ज्जं पुण थंडिलं जाणेज्जा:—अरिंसपडियाए एगं साहम्मियं समुद्धिस्स, अरिंसपडियाए बहवे साहम्मिया समुद्धिस्स, अरिंसपडियाए एगं साहम्मिणिं समुद्धिस्स, अरिंसपडियाए बहवे समणमाहण वणीमगा पगाणिय पगाणिय समुद्धिस्स पाणाइं (४) जाव उद्देसियं चेतति, तहप्पगारं थंडिलं पुरिसंतरकडं जाव बहिया णीहडं वा, अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । (९२७)

से भिक्खू वा (२) से ज्जं पुण थंडिलं जाणेज्जा बहवे समणमाहण—किवण—वणीमग—अतिही समुद्धिस्स पाणाइं (४) जाव उद्देसि-

साधु अथवा साध्वीए जे जग्या निर्जीवने निर्जीज जणाय त्यां खरचुपाणी करवां । [९२६]

साधु अथवा साध्वीने जे जग्या एवी जणाय के आ जग्या एक अमुक साधुना माटे वनावेली छे या एक अमुक साध्वीना माटे वनावेली छे या घणी साध्वीओना माटे वनावेली छे अथवा घणा श्रमण ब्राह्मण के भीखारीओमांना दरेकना माटे पृथक् पृथक् ठेरावी ठेरावीने घणा जीव जंतुनी हिंसा पूर्वक वनावामां आवी छे, ए रीते जे जग्या औद्देशिकदोषदुष्ट जणाय तेवी जग्या पुरुषां तरस्वीकृत अथवा अस्वीकृत छतां तेमां तेमणे खरचुपाणी करवां नहि । [९२७]

साधु अथवा साध्वीए जे जग्या घणा श्रमण, ब्राह्मण, कृपण, भिखारी, तथा मुसाफरोना माटे सामान्यपणे करवामां आवेली जणाय, तेवी जग्या अपुरु-

१ आधा कमीं दोषधी दुपित-साधु माटे नीपजावेल.

यं चेत्येति, तहप्पगारं थंडिलं अपुरिसंतरकडं जाव बहिया अणीहडं वा, अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि ^१ थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । [९२८]

अह पुण एवं जाणेज्जा पुरिसंतरकडं जाव बहियाणीहडं वा, अण्णयरंसि तहप्पगारंसि थंडिलंसि उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । (९२९)

से भिक्खू वा [२] से ज्जं पुण थंडिलं जाणेज्जा अरिसपडिया-ए कयं वा, कारियं वा, पामिच्चियं वा, छण्णं वा, घट्टं वा, लित्तं वा, मट्ठं वा, सपधूवितं वा, अण्णयरंसि तहप्पगारंसि ^२ थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । (९३०)

से भिक्खू वा (२) से ज्जं पुण थंडिलं जाणेज्जा—इह खलु गाहावई वा गाहावइ पुत्ता वा, कंदाणि वा मूलाणि वा जाव हरियाणि वा अंतातो बाहिं णीहरितं, बाहाओ वा अंतो साहरंति, अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । [९३१]

१ यावंतिके २ उत्तरगुणाशुद्धे

पांतरकूठ अथवा वगर वपराएल होतां तेमां खरचुपाणी करवा नहि. [९२८]

पण जो तेवी जग्या पुरुषांतरकूठ अथवा वपरायेल जणाय तो तेमां खरचुपाणी करवा. [९२९]

साधु अथवा साध्वीए, जे जग्या तेयना भाटे ज करेली होय या करावेली होय, या भाडे राखेली होय, या छजावेली होय, या समरावेली होय, या लीपावेली होय, या टेकरी भांगी सरखी करावेली होय, या छुप आपीने मुगंधित करेली होय तेवी जग्यामां खरचुपाणी करवां नहि. [९३०]

साधु अथवा साध्वीने जे जग्या एवी जणाय के आ जग्यामां गृहस्थो के गृहस्थोना पुत्रो कंद मूळ बीज के लीलेनरी अंदरथी बाटेर लावे छे या बाटेर.. अंदर लावे छे, तेवी जग्यामां तेमणे खरचुपाणी करवां नहि. (९३१)

से भिक्खू वा (२) से उज्जं पुण थंडिलं जाणेज्जा—खंधंसि वा पीढंसि वा, मंचंसि वा, मालंसि वा, अट्ठंसि वा, पाशयंसि वा,—अण्णयरंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणे वोसिरेज्जा । (९३२)

से भिक्खू वा [२] सेज्जंपुण थंडिलं जाणेज्जा अणंतं रहियाए पुढवीए, ससणिट्ठाए पुढवीए, ससरक्खाए पुढवीए, मट्टियामक्कडाए, चित्तमंताए, सिलाए चित्तमंताए, लेलुए चित्तमंताए, कोलावासांसि^१ वा दारुयंसि वा, जीवपइट्ठियंसि वा, जाव मक्कडासंताणयंसि वा, अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । (९३३)

से भिक्खू वा [२] सेज्जंपुण थंडिलं जाणेज्जा—इह खलु गाहावई वा गाहावइपुत्ता वा, कंदाणि वा जाव बीयाणि वा परिसाडेंसु वा परिसाडेंति वा परिसाडिस्संति वा—अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणे वोसिरेज्जा । (९३४)

१ घुणवासे.

साधु अथवा साध्वीए धांभला, वाजोठ, मांचा, माळ, अगासी, मासाद के तेवी जातनी जग्याओपर खरचुपाणी करवां नहि. [९३२]

साधु अथवा आर्याए सचित्तमाटीवाळी जमीनमां, लीलीपाटीवाळी जमीनमां काची माटीवाळी जमीनमां, सचित्तशिळामां, सचित्तपत्थरामां, कीडावाळा लाकडापर अथवा एवी जातना जीव जंतुसहित स्थळमां खरचुपाणी नहि करवां. [९३३]

साधु अथवा साध्वीए जे जग्यामां गृहस्थ के गृहस्थपुत्रोए कंद, मूळ, के बीज भर्यां हतां या भरे छे या भरसे तेवी जातना स्थळमां खरचुपाणी नहि करवां. [९३४]

से भिक्खू वा (२) सेज्जंपुण थंडिलं जाणेज्जा—इहखलु गाहावइ
गाहाहावइपुत्ता वा, सालीणि वा, वीहीणि वा, मुग्गाणि वा, मासाणि वा,
कुलत्थाणि, जवाणि वा, जवजवाणि वा, पतिरिंसु^१ वा पतिरिंति^२ वा
पतिरिस्संति^३ वा—अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उच्चारपास-
वणं वोसिरेज्जा । (९३५)

से भिक्खू वा [२] सेज्जंपुण थंडिलं जाणेज्जा—आमोयाणि^४ वा
घसाणि^५ वा, भिलुपाणि^६ वा, विज्जुलाणि^७ वा, खाणुयाणि वा, कड्या
णि वा,^८ पगडाणि^९ वा, दरीणि वा, पदुग्गाणि^{१०} वा, समाणि वा वि-
समाणि वा—अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं
वोसिरेज्जा । [९३६]

१ उत्सवंतः २ वपति ३ वप्स्यंति. ४ आमोकानि कचत्ररपुज्जाः
५ घसा बृहत्योभूमिराजयः ६ श्लक्ष्णाभूमिराजयः ७ पिच्छलानि ८ इक्षु
योतिकादिदंडकः ९ प्रगर्त्ता महागर्त्ता १० कुडयप्राकारादीनि.

साधु अथवा साध्वीए जे स्थळमां गृहस्थ या गृहस्थपुत्रोए भात, जव, मग,
अडद, कुलत्थी^१, जव, तथा जवजव घाव्या होय चावता होय के वाववना होय
तेवा स्थळे खरजुपाणी नहि करवां. [९३५]

साधु अथवा साध्वीए, कचराना दगलामां, घडु फाटेली जमीनमा, थोडी
फाटेली जमीनमां, कादवमां, ज्यां थोभलाओ होय त्यां, ज्यां सेलडी के जारना
सांडा पड्या होय त्यां गर्दाओमां, गुफाओमां, अथवा कोदकिल्लामां तेओ सपाट
या खरवचडा छतां त्यां खरजुपाणी नहि करवां. [९३६]

पंकायपणेसु वा उग्घाययणेसु वा सेयणवहांसि वा—अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । (९४३)

से भिक्खू वा [२] सेज्जंपुण थंडिलं जाणेज्जा—णवियासु वा मट्टियखाणियासु, णवियासु वा गोप्पलेहियासु गवादणीसु वा, खणीसु वा, अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । (९४४)

से भिक्खू वा सेज्जंपुण थंडिलं जाणेज्जाः—डागवच्चांसि वा, सागवच्चांसि वा, मूलगवच्चांसि वा, हत्थंकरवच्चंसि वा, अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । (९४५)

से भिक्खू वा [२] सेज्जंपुण थंडिलं जाणेज्जा—असणवणांसि वा, सणवणांसि वा, धायईवणांसि वा, केयईवणांसि वा, अंबवणांसि वा, असो-गवणांसि वा, णागवणांसि वा, पुण्णागवणांसि वा, चुण्णागवणांसि वा, अण्णयेसु वा तहप्पगारेसु पत्तोवएसु वा, पुप्फोवएसु वा, फलोवएसु वा, बीओवएसु वा, हरिओवएसु वा, णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । [९४६]

१ डालप्रधानशाकं तद्वति.

वंशपरंपरायी चालता आवेला पूजनीय स्थळोमां, के पाणी सोंचवानी नीकं विगेरे स्थळोमां खरचु पाणी नहि करवां [९४७]

साधु अथवा साध्वीए माटीनी नवी खाणोमां, गायोने घरवाना नवा गौ-चर स्थळोमां, के खाणोमां खरचु पाणी नहि करवां [९४४]

साधु अथवा साध्वीए दाळवाळा स्थळोमां, शाकवाळा स्थळोमां, के मूळा-दि कंदवाळा स्थळोमां खरचु पाणी नहि करवां [९४५]

साधु अथवा साध्वीए बीयांना वनमां, सणना वनमां, धाउडाना वनमां, केतकीना वनमां, आंवाना वनमां, अशोकना वनमां, नागना वनमां, पुन्नागना वनमां, चूर्णकना वनमां, अथवा एवी जातना बीजां पत्र पुष्प फळ बीज तथा श्रीलोनरी सहित स्थळामां खरचु पाणी नहि करवां [९४६]

से भिक्खू वा (२) सयपाययं वा परपाययं वा गहाय सेत्तमायाए
एगंत मवक्कमेज्जा अणावायंसि असंलोइयंसि अप्पपाणंसि जाव मक्कडासं-
ताणयंसि अहारामंसि वा उवस्सयंसि उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा; वोसिरित्ता
सेत्तमादाय एगंतमवक्कमेज्जा अणावायंसि जाव मक्कडासंताणयंसि अहारामं
सि वा ज्झामथंडिलंसि वा अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि अचित्तं-
सि ततो संजयामेव उच्चारपासवणं परिट्ठवेज्जा । (९४७)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामग्गियं जाव ज-
एज्जासि ति बेमि । (९४८)

उच्चारपासवणसत्तिकयं समत्तं तइयं

साधु अथवा साध्वीए पोतानुं अथवा बीजानुं पात्र लइ एकांत स्थळमां
ज्यां कोइ आवे नहि तथा ज्यां कोइ देखे नहि तेवा निजीव स्थळमां खरचुपाणी
करवां—करीने ते पात्र लइ आराम के बळेला स्थळमां अथवा एवी जातना अन्य
अचित्त स्थळमां यतना पूर्वक परठवन्ना. [९४७]

आ वहुं साधु अथवा साध्वीना आचारहुं संपूर्णपणुं छे के तेमणे सर्व
वावतोमां सावधानपणायी वर्त्तवुं. [९४८]

शब्दनामकं विंशतितम मध्ययनम्.

[एकोद्देशं]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा मुइंगसद्दाणि वा, नंदीमुइंग सद्दाणे वा, ज्झल्लरिसद्दाणि वा, अण्णयराणि वा तहप्पगाराणि विरूवरूवाणि वितताइं सद्दाइं कण्णसोयपडियाए णो अभिसंधारेज्जा गमणाए । (९४९)

से भिक्खू वा [२] अहावेगइयाइं सद्दाइं सुणेति, तंजहा, वीणा सद्दाणि वा, विपंचीसद्दाणि वा, वच्चीसगसद्दाणि वा, तुणयसद्दाणि वा, पणयसद्दाणि वा, तुंबवीणियसद्दाणि वा, दुकुलसद्दाणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं विरूवरूवाणि सद्दाणि तताइं कण्णसोयपडियाए णो अभिसं-

अध्ययन वीशमं.

शब्द.

पहेल्यो उद्देश.

(सुनिए शब्दमां मोहित न थवुं.)

साधु अथवा साध्वीए मृदंग, नांदीमृदंग, तथा झल्लर विमेरेना वितत^१ शब्दो सांभळवा जवुं नहि. [९४९].

साधु अथवा साध्वीए वीणा, विपंची, वच्चीशक, तुनक, पणव, तुंबवीणा,

? आ कलमयी ९५२ मुथीणां चार जातनां वार्जोत्रो गणावेलो छे. वितत-
धेशेप विस्तारना अवाजवाळां

धारेज्जा गमणाए । (९५०)

से भिक्खू वा (२) अहावेगइयाइं सदाइं सुणेति, तंजहा, तालसदाणि वा, कंसतालसदाणि वा, लत्तिय ^१ सदाणि वा, गोहिय ^२ सदाणि वा, किरिकिरिय ^३ सदाणि वा, अण्णयराणि वा तहप्पगाराइं विरूवरूवाइं तालसदाइं कण्णसोयपडियाए णो अभिसंधारेज्जा गमणाए । [९५१]

से भिक्खू वा (२) अहावेगइयाइं सदाइं सुणेति, तंजहा, संख-सदाणि वा, वेणुसदाणि वा, वंससदाणि वा, खरमुहीसदाणि वा, पिरिपिरियसदाणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं विरूवरूवाइं सदाइं झुसिराइं कण्णसोयपडियाए णो अभिसंधारेज्जा गमणाए । [९५२]

से भिक्खू वा [२] अहावेगइयाइं सदाइं सुणेति, तंजहा, वप्पाणि वा, फलिहाणि वा, जाव सराणि वा, सरपंतियाणि वा, सरस्सरपंति-

१ लत्तिका कंशिका. २ गोहिका भांडानांकक्षा. ३ किरिकिरिया वंशादिकंबिका.

दुक्कुल विगेरेना तत्त^१ शब्दो सांभळवा जवुं नहि. [९५०]

साधु अथवा साध्वीए ताल, कंसताल, कंशिका, किरिकिरिका विगेरेना ताल, ^२ शब्दो सांभळवा जवुं नहि. [९५१]

साधु अथवा साध्वीए शंख, वेणु, वंग, खरमुखी, पिरिपिरिका विगेरेना झुपिर ^३ शब्दो सांभळवा जवुं नहि. [९५२]

साधु अथवा साध्वीए, खेतरोना क्यारळां, खड्ड, तळाव, विगेरे स्यलोरां

१ सामान्य विस्तारना अवाजवाळां २ ताल पडता अवाजवाळा. ३ पोकळ अवाजवाळां

याणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं विरूवरूवाइं सदाइं कण्णसोयपडि-
याए णो अभिसंधारेज्जा गमणाए । (९५३)

से भिक्खू वा [२] अहावेगइयाइं सदाइं सुणेति, तंजहा, क-
च्छाणि वा, णूमाणि वा, गहणाणि वा, वणाणि वा, वणदुग्गाणि वा, पच्च
याणि वा, पच्चयदुग्गाणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं विरूवरूवाइं
सदाइं कण्णसोयपडियाए णो अभिसंधारेज्जा गमणाए । (९५४)

से भिक्खू वा (२) अहावेगइयाइं सदाइं सुणेति, तंजहा, गा-
माणि वा, णगराणि वा, णिगमाणि वा, रायहाणिओ वा, आसमपढणसांणि
वेसाणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं सदाइं णो अभिसंधारेज्जा गमणा
ए । [९५५]

से भिक्खू वा [२] अहावेगइयाइं सदाइं सुणेति, तंजहा, आरा-
माणि वा, उज्जाणाणि वा, वणाणि वा, वणसंडाणि वा, देवकुलाणि वा,
सभाणि वा, प्वाणि वा, अण्णयरइं वा तहप्पगाराइं सदाइं णो अभिसं-

यता शब्दो सांभळवा त्यां नहि जवुं .^१ [९५३]

सावु अथवा साध्वीए, जळवहुल प्रदेश, वनस्पतिनी, घटा, घीच शाडी,
वन, वनदुर्ग, पर्वत, पर्वतदुर्ग इत्यादि स्थळोमां यता शब्दो सांभळवा त्यां नहि
जवुं. [९५४]

सावु अथवा साध्वीए गाम, नगर, निगम, राजधानी, आश्रम, पा-
टण, के सन्निवेश विगेरे स्थळोमां यता शब्दो सांभळवा नहि जवुं. [९५५]

सावु अथवा साध्वीए, आराम, उद्यान, वन; वनखंड, देवळ, सभा, पा,

१ (मूल पक्षमां एम छे के क्यारडां, खाइ, तळाव, विगेरे शब्दो सांभळवा
नहि जवुं. एम अगाउ पण जाणवुं)

धारेज्जा गमणाए । (९५६)

से भिक्खू वा [२] अहावेगइयाइं सदाइं सुणेति, तंजहा, अट्टाणि वा, अट्टालयाणि वा, चरियाणि वा, दाराणि वा, गोपुराणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं सदाइं णो अभिसंधारेज्जा गमणाए । (९५७)

से भिक्खू वा (२) अहावेगइयाइं सदाइं सुणेति, तंजहा, तियाणि वा, चउक्काणि वा, चच्चराणि वा, चउम्मुहाणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं सदाइं णो अभिसंधारेज्जा गमणाए । (९५८)

से भिक्खू वा [२] अहावेगइयाइं सदाइं सुणेति, तंजहा, म—हिसट्ठाणकरणाणि वा, वसभट्ठाणकरणाणि वा, अरसट्ठाणकरणाणि वा, ह—त्थिट्ठाणकरणाणि वा, जाव, कविंजलट्ठाणकरणाणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं सदाइं णो अभिसंधारेज्जा गमणाए । (९५९)

नीयशाला,^१ विंगेरे स्थलोमां थता शब्दो सांभळवा नहि जवुं. [९६६]

सावु अथवा साध्वीए, अगासी, भमती, ^२ दरवाजा, के गोपुर * विंगेरे स्थलोमां थता शब्दो सांभळवा नहि जवुं [९६७]

सावु अथवा साध्वीए, त्रिक (त्रिखुण), चोक, चोवाटं, के चोमुख विंगेरे स्थळे थता शब्दो सांभळवा नहि जवुं. [९६८]

सावु अथवा साध्वीए, मट्ठिपस्थान, वृषभस्थान, अश्वशाला, द्वाधीस्थान, तथा कर्पिजळ विंगेरे पत्तीओना स्थानमां थता शब्दो सांभळवा नहि जवुं. [९६९]

१ पार्श्वानां परव मुळमां पवणि वा शब्द छे तेनुं संस्कृत प्रपा थाय छे तेपरधी पानीयशाला अर्थ कर्पो छे (Wells Jacobi) २ फरती चालीओ pathways ३ अहेरना दरवाजा town-gates.

से भिक्खू वा [२] अहावेगइयाइं सदाइं सुणेति, तंजहा, महि-
सजुद्धाणि वा, वसमजुद्धाणि वा, अस्सजुद्धाणि, वा, हत्थिजुद्धाणि वा,
जाव कर्विजलजुद्धाणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं, णो अभिसंधारेज्ज
गमणाए । [९६०]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अहावेगइयाइं सदाइं सुणे ति तंजहा,
पुव्वद्वाणाणि वा,^१ हयजूहियद्वाणाणि वा, गयजूहियद्वाणाणि वा, अण्णय-
राइं वा तहप्पगाराइं णो अभिसंधारेज्ज गमणाए । [९६१]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा जाव सुणेति, तंजहा,—अक्खाइयद्वाणा-
णि वा^२, माणुस्माणियद्वाणाणि वा, महयाहयणट्ट गीय—वाइय—तंति—त-
ल—ताल—तुडिय—पडुप्प वाइयद्वाणाणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं
णा अभिसंधारेज्ज गमणाए । [९६२]

१ पूर्वमिति द्वंद्वं वधूवरादिकं तत्स्थानं वेदिकादि तत्र श्राव्यगे-
यादिशब्दश्रवणप्रतिज्ञया न गच्छेत् । २ आख्यायिकास्थानानि वा ।

सायु अथवा साध्वीए पाडा, बळद, घोडा, हाथी, के कर्धिजल पक्षि वि-
गेरेना युद्ध थता सांभळी त्यां सांभळवा नहि जवुं. [९६०]

सायु अथवा साध्वीए वर क्षत्र्यानी चोरीना स्थाने, अथवा हाथी के घो-
डाओ ज्यां रहेता होय ते स्थाने शब्दो सांभळवा नहि जवुं. [९६१]

सायु अथवा साध्वीए, वार्ताओ थती होय तेवा स्थळे, तोल माप थता
होय तेवा स्थळे, तथा ज्यां महोद्यां नाच गीत के वीणा—ताल मृदंगादिकना वा-
दित्र थता हाय ते स्थाने शब्दो सांभळवा नहि जवुं. [९६२]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा जाव सुणेति, तंजहा,—कलहाणि वा, डिंवाणि वा, डमराणि वा, दोरज्जाणि वा, विरुद्धरज्जाणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं णो अभिसंधारेज्ज गमणाए । (९६३)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा जाव सदाइं सुणेति खुद्धियं दारियं परिभुयं^१ मंडियालं किय—नित्तुसमाणियं^२ पेहाए, एगं पुरिसं वा वहाए णीणिज्जमाण पेहाए अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं णो अभिसंधारेज्ज गमणाए । (९६४)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अण्णयराइं विरुवरूवाइं महासवाइं^३ एवं जाणेज्जा, तंजहा, बहुसगडाणि वा, बहुरहाणि वा, बहुमिलक्खूणि वा, बहु पच्चंताणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं विरुवरूवाइं महासवाइं कण्णसोयपाडियाए णो अभिसंधारेज्ज गमणाए । (९६५)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा विरुवरूवाइं महुरसवाइं एवं जाणेज्जा, तंजहा, इत्थीणि वा, पुरिस्ताणि वा, थेराणि वा, डहराणि वा, माज्झि-

१ परिवृतां. २ नीयमानां अश्वादिना. ३ महाश्रवस्थानानि

स्थणे अथवा ज्यां वे राज्य के विरुद्ध राज्य होय तेवा स्थळे शब्दो सांभळवा नहि जवुं. [९६३]

साधु अथवा साध्वीए सारी रीते शणगारेल नानी छोकीरिने घणा जणोए बींदायली अने घोडापर चडावीने लइ जवाती जोइ, अथवा कोइ पुरुषने वध करा लइ जवातो जोइ त्यां सांभळवा नहि जवुं. [९६४]

साधु अथवा साध्वीए अनेक प्रकारना महा आश्रवना स्थान, जेओमां घणां गाडां, घणा रथ, घणा म्लेच्छ, के घणा आजुवाजुना लोक एकटां थयां होय तेवा स्थानोमां कानयी शब्द सांभळवाने नहि जवुं. [९६५]

साधु अथवा साध्वीए अनेक प्रकारना महोत्सवो के जेमां स्त्री, पुरुष, वृद्ध, बाल, तथा जुवानो शणगार सजी गाता होय, बजावता होय, नाचना होय,

भाणि वा, आभरणविभूसियाणि वा, गायंताणि वा, वायंताणि वा, णच्चं-
ताणि वा, हसंताणि वा, रमंताणि वा, मोहंताणि वा, विपुलं असणपाण-
खाइमसाइमं परिभुंजंताणि वा, परिभाइंताणि वा, विच्छड्डयमाणाणि वा,
विग्गोवयमाणाणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं विरूवरूवाइं महुस्सवाइं
कण्णसोयपडियाए णो अभिसंधारेज्ज गमणाए । (९६६)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा णो इहलोइएहिं सदेहिं, णो परलोइ-
एहिं^१ सदेहिं, णो सुतेहिं सदेहिं, णो असुतेहिं सदेहिं, णो दिट्ठेहिं सदेहिं,
णो अदिट्ठेहिं सदेहिं, णो सज्जेज्जा, णो रज्जेज्जा णो गिज्जेज्जा, णो मु-
ज्जेज्जा, णो अज्झोवज्जेज्जा । (९६७)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामग्गियं जाव जए-
ज्जासि त्ति वेमि । (९६८)

सदसत्तिक्कयं चठत्थं.

१ पारापतादिकृतैः

हसता होय, रमता होय, मोह पामता होय, तथा घणुं अणनपान
खादिमस्वादिमरूप आहार जमता होय, अरसपरस देता लेता होय, छांडता होय,
के साचवी राखता होय तेवा महोत्सवोना स्थळे शब्द सांभळवा नहिं जवुं.
(९६६)

सायु अथवा साध्वीए स्वजातिना शब्दोवडे अथवा विजातीयना शब्दोवडे,
सांभळेला शब्दोवडे अथवा धमर सांभळेला शब्दोवडे, तेमज दीठेला शब्दोवडे
अथवा अणदीठेला शब्दोवडे, आसक्त, रक्त, गृद्ध मोहित, के तन्मय न धवुं.
(९६७)

एज ते सायु अथवा साध्वीनो परिपूर्ण आचार छे के तेमणे वधी वापतो-
मां सदा यत्नवत रहवुं. (९६८)

रुपाख्य मेकविंशतितम मध्ययनम्.

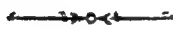
[एकोद्देशं]

से भिक्खू वा (२) अहावेगयाइं रूवाइं पासइ, तंजहा, गंथि-
भाणि^१ वा, वेढिमाणि^२ वा, पूरिमाणि^३ वा, संधाइमाणि^४ वा, कट्टकम्मा
णि वा^५, पोत्थकम्माणि वा, चित्तकम्माणि वा, मणिकम्माणि वा, दंतक-
म्माणि वा, मालकम्माणि वा, पत्तच्छेज्जाकम्माणि वा, विविधाणि वा वे-
ढिमाइं, अण्णयराइं तहप्पगाराइं विरूवरूवाइं चक्खुदंसणपडियाए णो
अभिसंधोरज्ज गमणाए । (९६९)

१ ग्रथितपुष्पादिनिर्मितस्वास्तिकादीनि २ वस्त्रादिनिर्वर्तितपुत्तलि-
कादीनि. ३ यान्यंतः पुरुषाद्याकृतीनि. ४ चोलकादीनि ५ रथादीनि.

अध्ययन एकवीसमुं.

रूप

पहेलो उद्देश.

(रूप जोइ मोहित न धवुं.)

साधु अपवा साध्वीए फूल्यी रचेल स्वास्तिकादिक,^१ वस्त्रवडे रचेल पुत-
लीओ, पुतळांओ, कपडांओ, लाकडकाम, पुस्तको, चित्रकाम, मणिकाम, दांतकाम,
मालाओ, कोतरकाम, विंगेर अनेक कशवना कामो आंख्यी जोवाना इरादे नदि
जवुं. [९६९.]

१ सार्धांशाना आकारमां गुंधेला फुलेना गोदा-तोमा.

एवं होयव्वं जहासदपडियाए सव्वा वाइत्तवज्जा ख्वपडियावि ।

[९७०]

[ख्वसत्तिक्कयं पंचमं]

ए प्रमाणे शब्दाध्ययननी माफकज रूपाध्ययननी विना जाणी लेवी.

[९७०]

परक्रियाख्यं द्वाविंश मध्ययनम्

[एकोद्देशं]

परकिरियं अब्भत्थिअं^१ संसेसियं^२ णो तं सातिए,^३ णो तं निय-
मे^४ । (९७१)

से^५ से^६ परो पाए आमज्जेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे ।
से से परो पायाइं संवाहेज्ज वा, पल्लिमहेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं

१ आव्यात्मिकीं आत्मनि क्रियमाणां २ संश्लेषिकीं ३ स्वादयेत्
अभिलषेत् ४ नियमयेत्—कारयेत् वाचा कायेनच. ५ तस्य ६ स परः

अध्ययन वाचीसमुं.

परक्रिया.

पहेलो उद्देश

वीजानी क्रियामां मुनीए कैम वर्त्तवुं.

मुनिना शरीरने कोइ ग्रहस्थ कर्मबंधजनक क्रिया करे तो ते मुनिए इच्छवुं
नहि अने नियमवुं^१ पण नहि. [९७१]

[दाखल्य तरीके] कोइ ग्रहस्थ^२ मुनिना पण साफ करे चापें, दावें, अ-
डके, रंगे, तेल, घी, के घरवीयी मसले के चोपडे, लोदर सार लोट के भुकावडे

१ इहां टीकाकार तथा बालावबोधकर्त्ता “ नियमवुं ” ए पदनां अर्थ एवो
करे छे के इच्छवुं नहि ते मनवडे चहावुं नहि अने नियमवुं नहि ते वचन तथा
कायावडे करावुं नहि. परंतु इंग्रेजी भाषांतर कर्त्ता एम अर्थ करे छे के इच्छवुं
नहि अने “ नियमवुं ” एटले अटकाववुं पण नहि, check २ धर्मश्रद्धाधी [टीका]

नियमे । से से परो पादाइं फुसेज्ज वा, रएज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो पादाइं तेह्णेण वा, घएण वा, वसाए वा, मक्खेज्ज वा, भिल्लिजेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो पादाइं लोहेण वा, कक्केण वा, चुन्नेण वा, वन्नेण वा, उल्लोलेज्ज वा, उवल्लिवेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो पादाइं, सीतोदगवियडेण वा, उप्पिणोदगवियडेण वा, उच्छोलेज्ज वा, पधोएज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो पादाइं अण्णयरेण विलेवणजातेण आल्लिपेज्ज वा, विल्लिपेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो पादाइं अण्णयरेण धूवज्जाएण धूवेज्ज वा, पधूवेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो पादाओ खाणुं वा कंटयं वा णीहरेज्ज वा, विसोहेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो पादाओ पयं वा सोणियं वा णीहरेज्ज वा विसोहेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । (९७२)

से से परो कायं आमज्जेज्ज वा पमज्जेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो कायं संवाहेज्ज वा, पल्लिमदेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो कायं तेह्णेण वा घएण वा वसाए वा मक्खेज्ज वा, अब्भंगे ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो

ऊंग्रे^१ के लीपे, ^२ ठंडा के गरम पाणीथी छांटे के धुवे, गमे ते जातना विलपन-वडे लीपे, गमे ते जातना धूपथी धूपित करे, अथवा पगमाथी खीली के कांटे क-हाडी चोखुं करे अथवा परु के लोही कदाडी चोखुं करे तो तेने इच्छुं पण नहि अने नियमवुं पण नहि । [९७२]

एज्ज रीते मुनिना शरीर, शरीरमां रहेला व्रण (चाटां), गड गूमडां, अर्ग,

कायं लोदेण वा कक्केण वा चुण्णेण वा वण्णेण वा, उल्लोलेज्ज वा, उ-
व्वलेज्ज वा, णो तं सातिए णो तं नियमे । से से परो कायं सीओदग-
वियडेण वा उसिणोदगवियडेण वा उच्छोलेज्ज वा प्होएज्ज वा, णो तं
सातिए, णो तं नियमे । से से परो कायं अण्णयरेणं विलेवणजातेणं
आलिंपेज्ज वा त्रिलिंपेज्ज वा, णो तं सातिए णो तं नियमे । से से परो
कायं अण्णयरेणं धूवणजातेण धूवेज्ज वा, पधूव्वेज्ज वा, णो तं सातिए णो
तं नियमे । (९७३)

से से परो कायंसि वणं आमज्जेज्ज-वा, पमज्जेज्ज वा, णो तं
सातिए णो तं नियमे । से से परो कायंसि वणं संवाहेज्ज वा पल्लिमहेज्ज
वा, णो तं सातिए णो तं नियमे । से से परो कायंसि वणं तेहेण वा घ-
एण वा वसाए वा मक्खेज्ज वा भिलंगेज्ज वा, णो तं सातिए णो तं नि-
यमे । से से परो कायंसि वणं लोदेण वा कक्केण वा चुण्णेण वा वण्णेण वा
उल्लोदेज्ज वा, उव्वलेज्ज वा, णो तं सातिए णो तं नियमे । से से परो
कायंसि वणं सीतोदगवियडेण वा उसिणोदगवियडेण वा उच्छोलेज्ज वा,
पधोवेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो कायंसि वणं
अण्णयरेणं सत्थजातेणं अर्च्छिदेज्ज वा विच्छिदेज्ज वा णो तं सातिए,
णो तं नियमे । से से परो अण्णयरेणं सत्थजातेणं अर्च्छिदिता, पूयं वा
सोणियं वा, णीहरेज्ज वा त्रिसोहेज्ज वा, णो तं सातिए णो तं नियमे ।
(९७४)

से से परो कायंसि गंडं वा, अरतिथं वा, पुलयं वा, भगंदलं वा,
आमज्जेज्ज वा पमज्जेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो का-

यंसि गंडं वा, अरतियं वा, पुलयं वा, भगंदलं वा संवाहेज्ज वा पल्लिमहे-
ज्ज वा, णो तं सातिए णो तं नियमे । से से परो कायंसि गंडं वा जाव
भगंदलं वा तेहेण वा घण्ण वा वसाए वा मक्खेज्ज वा भिलिंगेज्ज वा, णो
तं सातिए णो तं नियमे । से से परो कायंसि गंडं वा जाव भगंदलं वा
लोहेण वा कक्केण वा चुण्णेण वा वण्णेण वा उल्लोडेज्ज वा उव्वलेज्ज
वा, णो तं सातिए णो तं नियमे । से से परो कायंसि गंडं वा जाव भगं-
दलं वा, सीतोदगवियडेण वा उसिणोदगवियडेण वा उच्छेलेज्ज वा
पधोवेज्ज वा, णो तं सातिए णो तं नियमे । से से परो कायंसि गंडं वा
जाव भगंदलं वा अण्णयरेणं सत्थजाएणं अर्च्छिदेज्ज विच्छिदेज्ज वा, से
से परो अण्णयरेण सत्थजाएणं अर्च्छादित्ता वा पूयं वा सेणियं वा णीह-
रेज्ज वा, णो तं सातिए णो तं नियमे (१७५)

से से परो कायाओ सेयं वा जह्मं वा णीहरेज्ज वा विसोधेज्ज
वा, णो तं सातिए णो तं नियमे । (१७६)

से से परो अच्छिमलं वा, कण्णमलं वा, णहमलं वा, णीहरेज्ज
वा विसोहेज्ज वा णो तं सातिए • (१७७)

से से परो दीहाइं वालाइं, दीहाइं रोमाइं, दीहाइं भमुहाइं, दीहा-
इं कक्खरोमाइं दीहाइं वत्थिरोमाइं, कप्पेज्ज वा संठवेज्ज वा, णो तं साति-
ए • [१७८]

वळी कोइ गृहस्थ मुनिना शरीरनो मळ उत्तारे के तेने साफ करे के आक्षि-
मळ कर्णमळ अथवा नखमळ उत्तारे के साफ करे तो ते पण इच्छुं के नियम-
वुं नहि. (१७६-१७७)

वळी कोइ मुनिना घाळ, रोम, भवां, कांखना रोम, तथा गुह्य प्रदेशना
रोम लांवां देखी कापे के मुधारे तो ते पण इच्छुं के नियमवुं नहि. [१७८]

१ आंखना चीपडा विगेरे

से से परो सीसाओ लिक्खं वा जूयं वा णीहरेज्ज वा विसोहेज्ज वा, णो तं सातिए ० [१७९]

से से परो अंकंसि पलियंकंसि वा तुयद्वावेज्जा, पादाइं आमज्जेज्ज वा पमज्जेज्ज वा—एवं हेट्ठिमो गमो पायादि भाणियव्वो । से से परो अंकंसि वा पलियंकंसि वा तुयद्वावेच्चा हारं वा, अद्धहारं वा, उरच्छं वा, गेवेयं वा, मउडं वा, पालंबं वा, सुवण्णसुत्तं वा, आविधेज्ज वा, पिणिधेज्ज वा णौ तं सातिए ० [१८०]

से से परो आरामंसि वा उज्झणंसि वा णीहरित्ता वा विसोहित्ता वा पायाइं आमज्जेज्ज वा, पमज्जेज्ज वा, णो तं सातिए ० [१८१]

एवं णेतव्वा अण्णमण्णकिरियावि । [१८२]

से से परो सुद्धेणं वतिबलेणं^१ तेइच्छं^२ आउट्ठे, से से परो असुद्धेणं वतिबलेणं तेइच्छं आउट्ठे, से से परो गिलाणस्स सचित्ताइं कंदाणि

१ वाग्बलेन—मंत्रादिसामर्थ्येन २ चिकित्सां.

वली कोइ मुनिना मायामांथी लीख के जू काढे के शोधे तो ते पण इच्छ वुं के नियमवुं नहि. [१७९]

वली कोइ मुनिने खोळायां के पलंग पर मुवादी पण विंगेरेनी पूर्वोक्त क्रिया करे अथवा हार, अर्धहार, उरस्थ^१ आभरण, ग्रैवाभरण^२, मुगट, प्रलंब [माळा] के सुवर्ण सुत्र (सोनानो दोरो) पहरेवे तो ते पण इच्छवुं के नियमवुं नहि [१८०]

एज रीते कोइ मुनिने आराम के उद्यानमां लइ जइ पण विंगेरेनी पूर्वोक्त क्रिया करे तो त्यां पण तेमज समयजवुं. [१८१]

आज रीते अन्योन्य क्रिया (मुनिओमां एकवीजा तरफथी करेली क्रिया) वाचत पण समजी लेवुं. [१८२]

कोइ गृहस्थ शुद्ध के अशुद्ध वचनवळ (मंत्र) थी, अथवा कंद, मुळ, छाल,

१ छातीए लटकतां २ गळामां पहरेवानां आभरण.

वा मूलाणि वा तयाणि वा हरियाणि वा, खणेण वा कट्टेण वा कट्टावेण वा, तेइच्छं आउट्टेज्जा, णो तं सातिए । [९८३]

कट्टु वेयणा,^१ पाणभूतजीवसत्ता वेयणं वेदंति । (९८४)

एयं खलु तरस भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं, जं सब्बट्ठे-
हिं सहिते समिते सदाजए, सेय भिणं मण्णेज्जासि ति बेमि. [९८५]

(परकिरियासत्तिकयं समत्तं छट्ठं)

१ कृत्वा वेदनाः (परेषां)

के लीलोतरी कहाडी के कढावी लावी मांदा मुनिनी चिकित्सा करे तो ते पण इच्छुं के नियमवुं नहि. [९८३]

कारण के दरेक प्राण-भूत-जीव-सत्त्व [पूर्व] बीजाने उपजावेल वेदनो ह्मणा पोते भोगवे छे. (एम् विचारवुं) [९८४]

एज खरेखर साधु तथा साध्वीना आचारनी सपूर्णता छे के तेमणे सर्व चावतोमां यत्नवंत रहेवुं, अने एज श्रेय मानवुं, एम् हुं कहुं छुं. [९८५]

अन्योन्यक्रियाख्यं त्रयोविंशतितम मध्ययनम्.

[एकोद्देशं]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अण्णमण्णकिरियं अब्भत्थियं^१ सं-
सेइयं^२, नो तं सातिए, नो तं नियमे । (९८६)

से से अण्णमण्णो पाए आमज्जेज्ज वा पमज्जेज्ज वा णो तं सातिए,
णो तं नियमे । [९८७]

सेसं तं चेव. [९८८]

एयं खलु तरस भिक्खुरस भिक्खुणीए वा सामगियं ।
[९८९]

(अन्नुन्नकिरियासत्तिकयं समत्तं सत्तमं)

आध्यात्मिकीं २ सांश्लेषिकीं.

अध्ययन त्रैवीशमुं

अन्योन्य क्रिया

उद्देश पहल्लो.

(मुनिओए अरमपरस यती क्रियायां कैम वर्त्तुं ?)

सावु अथवा साध्वीए पोतायां कराती अन्यान्व कर्मबंधनक क्रिया पेदे
इच्छावुं के नियमवुं नहि. [९८६]

इहां पण पणक्रियायां वर्णवेला पण विगेरेना दरेक आलापक लागु पाहवा
[९८७-९८८]

ए सर्व मुनि तथा आर्याना आचारनीं शंघर्षता छे के नेमणे यही वाच-
तोयां यत्नवंत भट वर्त्तवुं. [९८९]

તૃતીયા ચૂલા.

ભાવનાલ્યં ચતુર્વિંશતિતમ મધ્યયનમ્.

તેળે કાલેણ તેળે સમણે, સમણે ભગવં મહાવીરે પંચહથુત્તરે ૧
યાવિ હોત્યા:—હથુત્તરાહિં ડુણ—ચડ્ડત્તા ગબ્બં વક્કંતે; હથુત્તરાહિં ગબ્બા-
ઓ ગબ્બં સાહરિણ; હથુત્તરાહિં જાણ; હથુત્તરાહિં સવ્વઓ સવ્વતાણ મુંડે
ભવિત્તા અગારાઓ અણગારિયં પવ્વડ્ડણ; હથુત્તરાહિં કસિણે પડિપુણે અ
વ્વાઘાણ નિરાદરણે અણંતે અણુત્તરે કેવલવરણાણદંસણે સમુપ્પણે । સાઙ્ગા
ભગવં પરિનિવ્વુણ । [૧૧૦]

૧ હસ્ત ઉત્તરો યાસા મુત્તરફાલ્ગુનીનાં તા હસ્તોત્તરા: તાશ્ચ
પંચસુ સ્થાનેષુ સંવૃત્તા. યસ્ય સ પંચહસ્તોત્તર:

શ્રીજી ચૂલિકા

અધ્યયન ચોવીસમું

ભાવના

(મહાવીર ચરિત્ર તથા પાંચ મહાવ્રતોની ભાવનાઓ.)

તે કાલે તે સમયે શ્રમણ ભગવાન્ મહાવીરના સંબંધે પાંચવાર ઉત્તરાફાલ્ગુ
ની નક્ષત્ર આવ્યું; તે એમ કે ઉત્તરાફાલ્ગુનીમાં ગર્ભથી ગર્ભોત્તરમાં સંહરાયા, ઉત્ત-
રાફાલ્ગુનીમાં જન્મ્યા, ઉત્તરાફાલ્ગુનીમાં સર્વ (વસ્તુ) થી સર્વરીતે (અભ્યાસ થઈ)
મુંડપણું ધરી વરવાસ છોડી અગગાર થયા, અને ઉત્તરાફાલ્ગુનીમાંજ સંપૂર્ણ પ્રતિ-
પૂર્ણ વ્યાપાનરહિત આવરણરહિત અનંત ઉત્કૃષ્ટ કેવલજ્ઞાનદર્શન પામ્યા, માત્ર
ભગવાનનું નિર્વાણ સ્થાનિનક્ષત્રમાં થયું. [૧૧૦]

समणे भगवं महावीरे, इमाए ओसप्पिणीए सुसमसुसमाए समाए
वीतिकंताए, सुसमाए समाए वीतिकंताए, सुसमदुसमाए समाए वीतिकं-
तारु, दुसमसुसमाए समाए बहुवीतिकंताए, पणत्तरीए वासेहिं, मासेहिय
अद्धणवयसेसेहिं, जे से गिम्हाणं चउत्थे मासे अद्धमे पक्खे आसादसुद्धे
—तरसणं आसादसुद्धस्स छद्दीपक्खेणं हत्थुत्तराहिं णक्खेणं जोगोवगाए-
णं, महाविजय—सिद्धत्थ—पुप्फुत्तर—पवरपुंडरीय—दिसासोवत्थिय—वद्धमा-
णाओ महाविमाणाओ, वीसं सागरोवमाइं आउयं पालइत्ता आउक्खएणं
भवक्खएणं ठितिक्खएणं चुए; चइता इहखलु जंबुदीपे दीपे, भारहे वा-
से, दाहिणद्धभरहे, दाहिण—माहणकुंडपुरसांणिवेसंसि, उसभदत्तस्स माहण-
स्स कौडालसगोत्तरस्स, देवाणंदाए माहणीए जाळंधरायणसगोत्ताए सीहवभ
यभूएणं अप्पाणेणं कुच्चिसि गव्वं वक्कंते । (९९१)

समणे भगवं महावीरे तिणाणोवगाए यावि होत्था । चइस्तामि
त्ति जाणइ; चुए मित्ति जाणइ, चयमाणे ण जाणइ; सुहुमे णं से काळे
पणत्ते । (९९२)

श्रमण भगवान् महार्षि आ अवसर्पिणीना सुपमसुपमा, सुपमा, अने
सुपमदुपमा, ए वण आरा व्यतीत यतां अने चौधा दुःस्मसुपमाना पण मात्र पंचो-
त्तरं वर्ष अने साज्जन मास वाकी रहेता उताळाना चौधा मासे आठवा पक्षे अ
पाद सुदी ६ नादिमे उताफाल्गुनी नभंन पुष्योत्तर महाविमान केजेने महा-
विजय, सिद्धार्थ, पवरपुंडरीक, तथा दिशात्मैवास्तिक पण कहे छे त्यांथी वीस ता
गरोपम आयु पुरं की आनु. भद्र, तथा त्रिधितिनो क्षय यतां चयने इहां जंबुदीप
मां भरतदोवना दक्षिणार्थमां ब्राह्मणकुंडपुरस्थाने कौडालगोत्री कृपभद्रा ब्राह्मणना
ये जाळंधरायण गोवनी देवानंता ब्राह्मणीनी कूले गित्ता वच्चांनी मासक अने
तर्था. [९९१]

श्रमण भगवान् महावीर आ येकाए वण हाल सद्धि हता. तर्था दुं चवीस
एव जाणता; चय्यो दुं ए पन जाणता; पण चवीस देवा नहि जाणता. दा.ण
पयसो काळ वणो मू. स कहेल छे. [९९२]

तओणं समणे भगवं महावीरे अणुकंपतेणं देवेणं “जीय मेयं”
 ति कट्ठ, जे से वासाणं तच्चे मासे पंचमे पक्खे आसोयबहुले, तस्सणं
 आसोयबहुलस्स तेरसीपक्खेणं हत्थुत्तराहिं णम्बत्तेणं जोगोवगतेणं, बासी-
 तीहिं रातिंदिएहिं वीतिकंतेहिं तेसितिमस्स रातिंदियस्स परियाए वट्ठमाणे
 दाहिण-माहणकुंडपुरसंणिवेसाओ उत्तर-खत्तियकुंडपुरसंणिवेसांसि, णाया
 णं खत्तियाणं सिद्धत्थस्स खत्तियस्स कासवगोतस्स तिसलाए खत्तियाणीए
 वासिट्ठसगोत्ताए असुभाणं पोग्गलाणं अवहारं करेत्ता सुभाणं पोग्गलाणं
 पक्खेवं करेत्ता कुच्छिसि गब्भं साहरिए । जे विय तिसलाए खत्तियाणी-
 ए कुच्छिसि गब्भे, तंपिय दाहिण-माहणकुंडपुरसंणिवेसांसि उसमब्दतस्स
 माहणस्स कोडालसगोत्तस्स देवाणंदाए माहणीए जालंधरायणसगोत्ताए
 कुच्छिसि गब्भं साहरिए । [९९३]

समणे भगवं महावीरे तिष्णाणोवगए यावि होत्थाः-साहरिज्जि-
 र्ससामि त्ति जाणइ, साहरिएमिच्छि जाणइ; साहरिज्जिमाणे वि जाणइ सम-
 णाउसो । [९९४]

त्यारवाद श्रमण भगवान महावीरने अनुकंपावान एट्ठे भक्तिवाळा देवताए
 पीताना जीत एट्ठे हमेशना आचारने अनुसरी वर्षाकट्ठुना त्रीजा मासे पांचमा
 पक्षे आसो वदि ? ३ना दिने उत्तरा फाल्गुनी नक्षत्रे व्यासी दिन वीत्या केडे
 त्यासीमा दिने दक्षिण ब्राह्मणकुंडपुर स्थानथी उत्तरमां आवेला क्षत्रियकुंडपुर-
 स्थानमां ज्ञातवंशी काश्यपगोत्रीय सिद्धार्थ क्षत्रियना घरे वाशिष्ठगोत्रयाळी विशला
 क्षत्रियाणीनी कूत्रे अशुभ पुद्गलो अपहरी शुभ पुद्गलेनो मक्षेप करी गर्भमां दाख-
 ल करी (९९३)

आ वेळाए पण श्रमण भगवान महावीर त्रणज्ञानवंत होवाथी हे आयुष्मन्
 श्रमणो, गर्भांतरमां माहं संहरण थणे, थयुं, तथा थाय छे, ए त्रणे काळ जाणता.
 (९९४)

तेणं कालेणं तेणं समणं तिसला खत्तियाणी, अइ अन्नया क-
याइ णवण्हं मासाणं बहुपडिपुण्णाणं अद्धमाणं राइंदियाणं वीतिकंताणं
जे से गिम्हाणं पढमे मासे दोच्चे पक्खे चित्तसुद्धे तस्स णं चित्तसुद्धस्स
तेरसीपक्खेणं हत्थुत्तराहिं जोगोवगतेणं, समणं भगवं महावीरं आरोयारो-
यं पसूया । (९९५)

जंणं राइं तिसला खत्तियाणी समणं भगवं महावीरं आरोयारोयं
पसूया, तं णं राइं भवणवइ—वाणमंतर—जोइसिय—विमाणवासि—देवेहि
य देवीहि य उवयंतेहिय उप्पयंतेहि य एगे महं दिव्वे देवुज्जोए देवस-
णिवाते देवकहक्कहे उप्पिजलगभूतेयावि होत्था ॥ (९९६)

जं णं रयणिं तिसला खत्तियाणी समणं भगवं महावीरं आरोया-
रोयं पसूया, तं णं रयणिं बहवे देवा य देवीओ य एगं महं अमयवासं
च, गंधवासं च, चुण्णवासं च, पुप्फवासं च, हिरण्णवासं च, रयणवासं
च, वासिंसु । (९९७)

ते काले ते समये तिसला क्षत्रियाणीए नवमासं पूरां यया चाद साइ सात
दिन वीते छते उनाळाना पेला मासे वीजे पक्षे चैत्र सुदि १३ ना दिने उत्तरा-
फाल्गुनी मक्षत्रे श्रमण भगवान महावीरने क्षेमकुशले जन्म आप्पो. [९९८]

जे राते तिसला क्षत्रियाणीए भगवानने जन्म आप्पो ते राते भुवनपति,
वाणव्यंतर, ज्योतिषिक, तथा विमानवासि देवदेवीओना उत्तरया तथा उपडवार्थी एक
मदान दिव्य देवोनो उद्योत, देवोनो मेळाबडो, देवोनी कथंकथा (वातचीत) तथा
प्रकाश थड रत्तो हतो. [९९९]

वणी ते राते यणा देवदेवीओए एक मद्योत्री अमृतनी दृष्टी, गंधनी दृष्टी
चूर्णनी दृष्टी, फूलनी दृष्टी, सोनारूपानी दृष्टी तथा रत्नोनी दृष्टी वर्षावी. [१०००]

જંગં સ્યર્ષિં તિસલા સ્વત્તિયાળીં સમર્ણ મગવં મહાવીરં આરોયારોયં
પસૂયા, તંણં સ્યર્ષિં મવ્વણચ્છ—વાળમંતર—જોતિસિય—વિમાળવાસિણો દેવાય
દેવીઓ ય સમર્ણસ્સ મગવઓ મહાવીરસ્સ કોતુગભૂતિક્કમ્માઈં તિત્થયરા-
મિસેયં ચ કરિંસુ । [૧૧૮]

જતોણંપમિતિં મગવં મહાવીરે તિસલાએ સ્વત્તિયાળીએ કુચ્છિંસિ
ગબ્બે આહુએ, તતોણં પમિતિં તં ફુલં ત્રિપુલેણં હિરણ્ણેણં સુવણ્ણેણં ઘણેણં
ઘણ્ણેણં માણિક્કેણં સોનાિણં સંસ્સસિલ્પવાલેણં અતીવ પરિવહ્ણિ । તતોણં
સમર્ણસ્સ મગવઓ મહાવીરસ્સ અસ્માપિયરો એયમદ્દં જાણિત્તા, ણિચ્ચત્તાદસા-
હંસિ ચોક્કંતાંસિ સુવિભૂતાંસિ ત્રિપુલં અસળપાળસ્સાઈમસાઈમં ઉવક્કલ્હાવં-
તિ; ત્રિપુલં અસળપાળસ્સાઈમસાઈમં ઉવક્કલ્હાવેત્તા મિત્તાણાતિસચ્ચણસંબં-
ધિવગ્ગં ઉવણિમંતેતિ; ઉવણિમંતેત્તા વહવે સમળમાહ્ણકિવગ્ગવળમિગામિ-
ચ્છંડગપંડગારંતીણ વિચ્છંદ્ધેતિ વિગ્ગોવેતિ વિસ્સાણેતિ દાતારેસુ ણં દાયં પજ્જા-
માણેતિ; વિચ્છંડિત્તા વિગ્ગોવિત્તા વિસ્સાણિત્તા દાતારેસુ ણં દાયં પજ્જામાઈતા
મિત્તણાઈસયણસંબંધિવગ્ગં મુંજાવેતિ; મિત્તણાઈસયણસંબંધિવગ્ગં મુંજાવેત્તા
મિત્તણાઈસયણસંબંધિવગ્ગેણ ઇમેયારૂવં ણામધેજ્જં કરેતિ; જઓણં પમિદ્દં
ઈમે કુમારે તિસલાએ સ્વત્તિયાળીએ કુચ્છિંસિ ગબ્બે આહુએ, તતોણં પમિદ્દં

અને એજ રાતે ચારે જાતના દેવદેવીઓએ મઠી ભગવાન મહાવીરનું કૌતુ-
કકર્મ, ભૂતિકર્મ, તથા તીર્થકરાધિપેક કર્યો. [૧૧૮]

બ્યારથી ભગવાન મહાવીર ત્રિશલા ક્ષત્રિયાળીની કૂચે આબ્યા ત્યારની તે-
ગનું કુલ ઘણા સોનારૂપા, ઘનધાન્ય, માણેક, મૌની, તથા (ઉત્તમ જાતના) શંખ
પત્થર અને પરવાલાર્થી વહુ વહુ વધવા માંડયું તેથી ભગવાનના માવાપે એ અર્થ
જાણીને દસ દિવસ વ્યતિક્રાંત થતાં ચોલાઈ અને પવિત્રતા થતાં ઘણું અસનગાન
સ્વાદિપસ્ત્યાદિપ્રસ્થ આદ્યાર તૈયાર કરાવી, મિત્ર, જ્ઞાતિ, સ્વજન તથા સંબંધિ વર્ગને
નોત્તરી ઘણા શ્રમળ દ્રાવ્યળ કૃપળ મિત્તારી આંચલા પાંગલા અને દર્દીઓને આદ્યાર

ઇમં કુલં, વિપુલેણં હિરણ્ણેણં, સુવણ્ણેણં, ધણ્ણેણં, ધણેણં, રાણિલ્લેણં, મોરેણ્ણં, સંઘસિલપ્પવાલેણં, અતીવ અતીવ પરિવહ્ણં—તં હોડુણં કુમારે “વહ્ણ-માણે” । (૧૧૧)

તઓણં સમણે ભગવં મહાવીરે પંચધાતિપરિવુડે—તંજહા; સ્ત્રીરધા-ઈણ, સજ્જાણધાઈણ, મંડાવણધાઈણ, સ્વેછાવણધાઈણ, અંકધાઈણ—અંકાઓ અંકં સાહારંજ્જમાણે રમ્મે પ્રણિકોટ્ઠિમતલે, ગિરિકંદરસમહ્ણીણે વ ચંપય-પાયદે, અહાણુપુચ્ચીણ સંવહ્ણં । (૧૦૦૦)

તઓણં સમણે ભગવં મહાવીરે વિણ્ણાયપરિણયે વિણિચત્તવાલભાવે અણ્ણુસ્સયાઈ, ઊરાલાઈ માણુસ્સગાઈં પંચલક્ખણાઈં કામભોગાઈં સદ્ધરિ-સરસલ્લવગંધાઈં પરિયારેમાણે ઓમં વતિ વિહરતિ । (૧૦૦૧)

આથી તેમજ પોતાની ન્યાતમાં વેંચી કરીને પછી (નોતરેલા) મિત્ર જ્ઞાતિ સ્વજન સંવંધિઓને જમાડી કરીને તેમની સ્વરૂમાં કુલની થતી વૃદ્ધિ જણાવીને કુમારનું “વર્ધમાન” એવું નામ આપ્યું. [૧૧૧]

હવે શ્રમણ ભગવાન્ મહાવીરના મંદિ પાંચ ધાત્રી (દાંડો) રાસવામાં આ-વી, જેવી કે દૂધ ધવાડનાર ધાત્રી, સ્નાન કરાવનાર ધાત્રી, રાણગાર કરાવનાર ધાત્રી, સ્વેલાવનાર ધાત્રી, અને સ્વેલામાં સંભાળનાર ધાત્રી. એ પાંચ ધાત્રીઓ પરિ-વર્ષા થકા અને એકના સ્વેલામાંથી વીજાના સ્વેલામાં જતા ધકારમ્ય રત્નતલ્લવાલા ધકાનમાં રહી ગિરિયુફામાં (પવનથી) વચી રહેલા ચંપકવૃક્ષની માફક અદુક્રમે વધવા લાગ્યા. [૧૦૦૦]

ત્યારવાદ શ્રમણ ભગવાન્ મહાવીરે વિરોષ્ણાન અને અનુભવવાલા રોડ વા-લ્યાવસ્થા ટલતાં અનુભુક્ષણે ઉત્તમ દકારના મનુષ્ય સંસંધી શબ્દ—સ્પર્શ—રસ—રૂપ—ગંધ એ પાંચે પ્રકારના કામભોગ ભોગવનાં થકાં કાલ વ્યતિક્રમ કર્યો. [૧૦૦૧]

समणे भगवं महावीरे कासवगोचे; तस्सणं इमे तिण्णि णामधे-
ज्जा एव माहिज्जंतिः—अमापिउसंतिए “ वद्धमाणे; ” सहसमुदिए “ स-
मणे; ” भीमभयभेरवं उरालं अचेलयं परीसहं सहइ चिं कट्टु दैवेहिं से
णामं कयं “ समणे भगवं महावीरे ” । [१००२]

समणस्स भगवओ महावीरस्स पिता कासवगोचेणं; तस्सणं तिण्णि-
णामधेज्जा एव माहिज्जंति, तंजहा—सिद्धत्थेति वा, सैज्जंसेति वा, जसंसे
ति वा । [१००३]

समणस्स णं भगवओ महावीरस्स अम्मा वासिद्धसगोचा; तीसेणं
तिण्णि णामधेज्जा एव माहिज्जंति, तंजहा—तिसल्ल ति वा, विदेहदिण्णा
ति वा, पियकारिणी ति वा । [१००४]

समणस्स णं भगवओ महावीरस्स पिणियए सुपासे कासवगोचेणं ।
समणस्स णं भगवओ महावीरस्स जेट्ठे भाया णंदिवद्धणे कासवगोचेणं ।
समणस्स णं भगवओ महावीरस्स जेष्ठा भइणी सुदंसेणा कासवगोचेणं ।

भगवान् काश्यपगोत्रीय होता. तेमना आ व्रण नाम बोलाय छे मावापे
वर्द्धमान एवं नाम पाडयुं; सहजगुणोत्थी श्रमण नाम पडयुं, अने भयंकर महान्
अचेल परीपड सहन करतां देवोए “श्रमण भगवान् महावीर” एवं नाम कयुं-
(१००२)

भगवान्ना पिता काश्यप गोत्रीय; तेमना व्रण नाम छेः—सिद्धार्थ, श्रेयांस,
यशस्वी. (१००३)

भगवान्नी माता वाशिष्ठ गोत्रीनी; तेमना व्रण नाम छेः—विशला, विदेह-
दिना, प्रियकारिणी. (१००४)

भगवान्ना काका सुपार्थ, मोटा भाइ नंदिवर्धन, मोटी बहेन सुदर्शना, ए-
वधा काश्यपगोत्रीय होता. भगवान्नी भार्या यशोदा कौंडिन्य गोत्रीनी होती. भग-

समणस्सि णं भगवओ महावीरस्स भज्जा जसोया गोत्तेण कोडिण्णा ।
 समणस्स णं भगवओ महावीरस्स धूया कासवगोत्तेणं; तीसे णं दो णामधे
 ज्जा एव माहिज्जंति, तंजहा—अणेज्जा ति वा, पियदंसणा ति वा
 समणस्सि णं भगवओ महावीरस्स णत्तुई कोसियगोत्तेणं; तीसे णं दो णा
 मधेज्जा एव माहिज्जंति, तंजहा—सेसवई ति वा, जसवती ति वा
 [१००५]

समणस्सेणं भगवओ महावीरस्स अस्मापियरो पासावच्चिज्जां सम
 णोवासगां यावि होत्था; तेणं बहूइं वासाइं समणोवासगपरियामं पाल
 यित्ता छण्हं जीविकायाणं संरक्खणनिमित्तं आलोइत्ता निंदित्ता गरहित्ता
 पडिक्कमित्ता अहारिहं उत्तरगुणपायच्छित्तं पडिवज्जित्ता कुससंधारं दुसहित्ता
 भत्तं पच्चक्खाइंति; भत्तं पच्चक्खाइत्ता अपच्छिमाए सारणांतियाए सरीरसं
 लेहणाए सुसियसरीरा कालमांसे कालं किच्चा तं सरीरं विप्पजाहित्ता अ

धान्नी पुत्री काश्यपगोत्रीनी तेना वे नाम छेः—अनवद्यां, प्रियदर्शनां. भगवान्
 दौहित्री कौशिक गोत्रीनी तेना वे नामः—शेषवती, यशोमती. [१००५]

भगवान्ना मावाय पार्श्व संतानिय^१ श्रमणोनीं उपासकं हता. तेओ धणा
 वर्ष श्रमणोपासकपणं पाळी छकायना जीवनी रक्षार्थे [पापनी] आलोचना^२ करी
 निंदी गहीं पडिक्कमी यथायोग्य प्राक्थित लइ दर्भसंस्तारकं उपर वेशी भक्त प्रत्या-
 ख्यान^३ करी छेली मरणपर्यंतनी शरीर—संलेखना^४ वडे शरीर शोषा काळसमये काळ
 करी ते शरीर छोडी अच्युत कल्पमां^५ देवपणे उत्पन्न थयां. त्यांथी आयुसय थतां

१ पार्श्वनाथनी परंपराना २ यादगिरी ३ आहारनो त्याग रूप अणसण ४
 शरीर—शोषणा. ५ वारमा देवलोकमां. (आवश्यकं निर्युक्तिमां चोथा देवलोकमां
 गया एम कथं छे.)

चुए कप्पे देवत्ताए उववण्णा; तओणं आउक्खएणं टिइक्खएण चुए,
चवित्ता महाविदेहे वासे चरिमेणं ऊसासेणं सिञ्झिस्संति, बुञ्झिस्संति,
मुच्चिस्संति, परिणिव्वाइस्संति, सच्चदुक्खाणं अंतं करिस्संति । [१००६]

तेणं कालेणं तेणं समएणं समणे भगवं महावीरे णाये णायपुत्ते
णायकुलणिव्वत्ते विदेहे ^१ विदेहदिण्णे ^२ विदेहजच्चे ^३ विदेहसुमाले ^४, ती
सं वासाइं विदेहत्ति ^५ कट्ठु अगारमज्झे वसित्ता अम्मापिउहिं कालगाएहिं
देवलोग मणुपत्तेहिं समत्तपइण्णे, चित्ता हिरण्णं, चित्ता सुवण्णं, चित्ता व
लं, चित्ता वाहणं, चित्ता धणधण्णकणयरयणसंतसारसावदेज्जं ^६, विच्छडे
त्ता, विगोवित्ता, विस्साणित्ता, दायारेसुणं दायं पज्जाभातित्ता, संबच्छरं
दाणं दलइत्ता, जे से हेमंताणं पढमे मासे पढमे पक्खे मग्गसिखहुले,
तस्सणं मग्गसिखहुलस्स दसमीपक्खेणं हत्थुत्तराहिं णक्खत्तेणं जोगोव-
तेणं अभिणिक्खमणाभिप्पाए यावि होत्था । [१००७]

१ विशिष्टदेहः २ विदेहदिना त्रिशल्या तस्या अपत्यं ३ विदे-
हजायाः जाता अर्च्चा शरीरं यस्य सः यद्वा विदेहः कंदर्पः यात्यो यस्य
सः ४ विदेहे गृहवासे सुकुमालः ५ विदेहे गृहवासे ६ स्वापतेयं द्रव्यं.

चवीने महाविदेह क्षेत्रमां छेछे उसासे सिद्धबुद्ध मुक्त थइ निर्वाण पामी सर्व दुःख-
नुं अंत करशे. [१००६]

ते काले ते समये जगत्त्व्यात, ज्ञात (सिद्धार्थ) पुत्र, ज्ञानवंशोत्पन्न, विशि-
ष्टदेहधारी, विदेहा (त्रिशला) पुत्र, कंदर्पजेता, गृहवासयी उदास एवा श्रमण भग-
वान् महावीरे त्रीश वर्षे घरवासमां वसी, मावाप कालगत थइ देवलोक पहोचतां
पोतानीं प्रतिज्ञा समाप्त थइ जाणी, सोनुं रुपुं, सेना वाहन, धन धान्य, कनकगत्त,
तथा दरेक कीमती द्रव्य छोडी [दानार्थे] पाधरुं करी, दान दइ, सीआळाना पेला
पक्षे मागसर वादि १० ना दिने उत्तरा फाल्गुनी नक्षत्रना योगे दीअं लेद्वानो अ-
भिप्राय कर्यो. [१००७]

- संवच्छरेण होहिंति, अभिणिक्खमणं तु जिणवरिंदाणं;
तो अत्थि संपदाणं, पव्वत्ती पुव्वसूराओ । १ (१००८)
- एगा हिरण्णकोडी, अट्ठेव अणूणया सयसहस्सा;
सूरोदयमादीयं, दिज्जइ जा पायरासोत्ति । २ (१००९)
- तिण्णेव य कोडिसया, अट्ठासीतिं च होति कौडीओ,
असियं च सयसहस्सा, एयं संवच्छरे दिण्णं । ३ (१०१०)
- वेसमणकुंडलधरा, देवा लोगंतिया महिद्धीया
वोहिंति य तित्थयरं, पण्णरस्ससु कम्मभूमीसु । ४ (१०११)
- बंभंमि य कप्पंमि य, बोद्धव्वा कण्हराइणो मज्झे
लोगंतिया विमाणा, अद्धसुवत्था असंखेज्जा । ५ (१०१२)
- एते देवणिकाया, भगवं वोहिंति जिणवरं वीरं
सव्वजगज्जीवहियं, अरहं तित्थं पव्वत्तोहि । ६ (१०१३)

[दोहरा.]

- वर्षीते लेनार छे, दीक्षा जिनवरराय
तेथी सूरज उगतां, दान प्रवृत्ति कराय । १ (१००८)
- प्रतिदिन सूर्योदय थकी, पहोर एक ज्यां थाय
एक क्रोडने आठ लाख, सोना म्होर अपाय । २ (१००९)
- वर्ष एकमां त्रणशो, अने अट्यागी क्रोड
एंसी लाख म्होरनी, संख्या पूरी जोड । ३ (१०१०)
- कुंडलधारी वैश्रमण, वळी लोकांतिक देव.
कर्मभूमि पंदर विपे, प्रतिबोधे जिनदेव । ४ (१०११)
- ब्रह्म कल्प सुरलोकमां, कृष्णरार्जीना मांदि
असंख्यात लोकांतिको—तणा विमान कहाय । ५ (१०१२)
- ए देवो जिन वीरने, समजावे ए वात
सर्व जयिहित तीर्थ तुं, प्रवर्त्ताव सासान् । ६ (१०१३)

तओणं समणस्स भगवओ महावीरस्स अभिणिक्खमणाभिप्पायं
जाणेत्ता भवणवइ—घाणमंतर—जोइसिय—विमाणवासिणो देवाय देवीओ
य सएहिं सएहिं रूवेहिं, सएहिं सएहिं नेवत्येहिं, सएहिं सएहिं
चिंधेहिं, सव्विद्धीए, सव्वजुत्तीए, सव्वबलंसमुदएणं, सयाइं सयाइं जाण-
विमाणाइं दुरुहंति; सयाइं सयाइं जाणविमाणाइं दुरुहिता अहाबादराइं
पोगलाइं परिसाडेंति, अहाबादराइं पोगलाइं परिसाडिचा अहासुहुमाइं
पोगलाइं परियाइंति, अहासुहुमाइं पोगलाइं परियाइत्ता उडूं उप्पयंति,
उडूं उप्पइत्ता ताए उक्किट्ठाए सिग्घाए चवलाए तुरियाए दिव्वाए देवगइए
अहेणं उवयमाणा उवयमाणा तिरिएणं असंखेज्जाइं दीवसमुदाइं वीतिक्क-
ममाणा वीतिक्कममाणा, जेणेवं जंबूदीवे तेणेव उवागच्छंति, उवागच्छिचा
जेणेव उत्तरखतिचकुंडपुरसंणिवेसे तेणेव उवागच्छिता जेणेव उत्तरखति-
यकुंडपुरसंणिवेसस्स उचरपुरत्थिमे दिसिभाए तेणेव झाचि वेगेण उवट्ठि-
या । [१०१४]

तओणं सक्के देविंदे देवराया सणियं सणियं जाणविमाणं ठवेति, सणि-
यं सणियं विमाणं ठवेसा सणियं जाणविमाणाओ पच्चोत्तरति, साणेयं सणीयं

ते पछी भगवान्नो निष्क्रमणाभिप्राय जाणीने चारे निकायना देवो पोत
पोताना रूप, वेग, तथा चिन्हो धारण करी सघळी ऋद्धि, द्युति, तथा बळ साथे
पोतपोताना विमानोपर चढी वादर पुट्टलो पलटावी सूक्ष्म पुट्टलोमां परिणमावी
ऊंचे ऊपडी अत्यंत शीघ्रता अने चपळतावाळी दिव्य देवगतिथी नीचे उतरता
तिर्यक लोकमां असंख्याता द्वीपसमुद्र उलंघीने ज्यां जंबूद्वीप छे त्यां आवा क्षत्रि-
यकुंड नगरना इशान कोणमां उतावळा आवी पहोंच्या. [१०१४]

त्यारवाद शक्र नामे देवना इंद्रे धीमे धीमे विमानने त्यां यापी, धीमे धीमे
तेमांथी ऊतरी, एकांति जइ मोहोदो विक्रिय समुद्रवात करी एक महान् मणि-

सणियं जाणविमाणाओ पञ्चोतरित्ता एगंत मवक्कमेति, एगंत मवक्कमेत्ता
महया वेउव्विएणं समुग्घाएण समोहणति, महया वेउव्विएणं समुग्घाएणं
समोहणित्ता, एगं महं णाणामणिकणयरयणभत्तिचित्तं सुभं चारुक्कंतरूवं
देवच्छंदयं विउव्वति; तरसणं देवच्छंदयरस बहुमज्झदेससाए एगं महं
सापायपीढं सीहासनं णाणामणिकणयरयणभत्तिचित्तं सुभं चारुक्कंतरूवं
विउव्वइ, विउव्वित्ता जेणेव समणे भगवं महावीरे तेणेव उवागच्छति;
तेणेव उवागच्छित्ता समणं भगवं महावीरं तिव्वुत्तो आयाहिणं पयाहिणं
करेइ; समणं भगवं महावीरं तिव्वुत्तो आयाहिणं पयाहिणं करेत्ता समणं
भगवं महावीरं वंदति णमंसति; वंदित्ता णमंसित्ता समणं भगवं महावीरं
गहाय जेणेव देवच्छंदए, तेणेव उवागच्छति; उवागच्छित्ता सणियं साणि
यं पुरत्थाभिमुहे सीहासणे णिसीयावेइ; सणियं सणियं पुरत्थाभिमुहं णि—
सीयावेत्ता सयपागसहरसधगेहिं तेहेहिं अब्भंगेति; अब्भंगेत्ता गंधकासाइ-

सुवर्ण—तथा रत्नजडीत, शुभ, ममोहर रूपवाळुं देवच्छंदक विक्कुव्वुं (वनावुं) ते
देवच्छंदकनीं वच्चोवच्च मध्यभागे एक तेवुंज रमणीय पादपीठिकासहित एक
महान् सिंहासन विक्कुव्वुं. पछी ज्यां भगवान् इत्ता त्यां आवीने भगवान्ने त्रणवार
प्रदक्षिणा करी वांदी नमी भगवान्ने लइ ज्यां देवच्छंदक हत्तुं त्यां आवी धीमे
धीमे पूर्वदिशासामे भगवान्ने सिंहासनमां वेसाडया. पछी शतपाक^२ अने सहस्र-
पाक^३ तेलोवडे मर्दन करी गंधकापायिक^४ वस्त्रवडे लुंछीने पवित्र पाणीथी नयगवी
लसमूल्यवाळुं थंडुं रक्तगोशीर्षचंदन वसी तैयार करी तेषा वडे लेपन कर्तुं. तयार-
वाद निवासना लगारेकवायुथी चलायमान धनारां, वखणायला नगर के पाटणमां
वनेलां, चतुरजनोमां वखणायलां, घोडानीं फीण जेवां मनहर, चतुर कारीगरोए सोना-
थी खंचेला हंस समान स्वच्छ वे वस्त्रो पहिराव्यां. पछी द्वार, अर्धद्वार, उरस्य, एका-

^१ कमलान्तर घुमटवाळुं दिव्य आसनस्थान Divine pavillion. २-३-
शो तथा हजार आपथीओना पाकथी थएल. ४ सुगंधवर्तिसित अने पीळारंगना.

ઈહિં ઉછોલેતિ; ઉછોલિતા સુદ્ધોદણં મજ્જાવેદ; મજ્જાવિતા જસ્સ ય મુહં
 સયસંહસ્સેહિં તિ પડોલમિતણ પસાહિણં સીતણં ગોસીસરતચંદણેણં અ-
 ણુલિંપતિ; અણુલિંપિતા ઇસિ ણિસ્સાસવાતવોજ્ઞં વરણગરપટ્ટણુગ્ગતં કુસલ-
 ણરપસંસિતં અસ્સલ્લાપેલવં છેયાયરિયકળગરવચિયંતકમ્મં હંસલક્ખણં
 પટ્ટજુયલં ણિયંસાવેદ; ણિયંસાવેચા હારં અદ્ધુહારં ઉરત્થં ઇગાવલિં પાલંબ-
 સુતપટ્ટ-મંડ-રયણમાલાઈ આવિધાવેતિ; આવિધાવેચા ગંઠિમ-વેઢિમ-
 પૂરિમ-સંધાતિમેણં મહેણં કપ્પરુક્ખમિવ સમાલંકેતિ; સમાલંકેચા દોઁચ્છીપ
 મહર્યાં વેડધિયસમુઘાણં સમોહણઈ; સમોહણિચા ઇગં મહં ચંદપ્પમં સિ-
 વિયં સહસ્સવાહિણિં વિઉવ્વઈ:-તંજહા, ઈહામિય-ઉસમ-તુરગ-ણ-મ-
 કર-વિહગ-વાણર-કુંજર-રુ-સરમ ચમર-સદૂલ-સીહ-વણલય- વિ-
 ચિત્તવિજ્ઞાહરમિહુણજુગલ-જંતજોગ-જુતં અચ્છીસહસ્સમાલિણીયં સુણિરુ-
 વિતમિસિમિસિંતરુવગસહસ્સકલિયં ઇસિંમિસમાણં ચક્રવૂહોયણલેસં મુતા-

ચાલિ, પ્રાલંબ,^૧ સૂત્રપટ્ટ^૨ મુકુટ, તથા રત્નમાળાદિ આભરણો પહેરાવ્યાં. પછી
 જૂદી જૂદી જાતની ફૂલની મા-ઓથી પુષ્પતરુના માફક સળગાર્યાં. પછી ઈંદ્રે
 પાછાં વીજીવાર વૈક્રિ-સમુદ્ધાત કરી હજાર જણ ઉપાડી શકે એવી એક મહાન્
 ચંદ્રપ્રભા નામે શિવિકા^૩ વિકુર્વી. એ શિવિકાનું વર્ણન આ પ્રમાણે છે:-એ શિવિકા
 ઇહામૃગ,^૪ વલ્લદ, ઘોડા, નર, મગર, પક્ષી, વાનર, હાથી, રુ,^૫ સરખ, ચમરીગાય,
 વાઘ, સીંહ, વનની લગ્નાઓ, તથા અનેક વિદ્યાધરયુગ્મના યંત્રયોગે કરી યુક્ત હતી
 તથા હજારો તેજરાશિઓથી ભરપૂર હતી, સ્મરણીય અને ઇગદ્ગાયમાન હજારો ચિ-
 ત્રાગણથી ભરપૂર અને દેડીપ્પમાન અને આંત્રથી સાથે જોડ ન શકાય તેવી હતી,
 અનેક મોતીઓથી વિરાજિત સુવર્ણમય પ્રતરગઢી હતી, તથા શુભલી મોતીઓની માળા,
 હાર, અર્દ્ધહાર, વિગેરે ભૂષણોથી શોભતી હતી, આતિગય દેખવા લાયક હતી; પદ-

हडं मुतजालंतरोषियतवणीयपयरलंबूणं पलंबंतमुतदामं हाग्द्वहारभूसणसमो
णयं अहियपेच्छणिज्जं पउमकयमतिचितं णाणालयमतिविरइयं नुमं चारु-
कंतरुवं णाणामणिपंचवण्ण घंटापडायपरिमंडियग्गासिहरं पासादीयं दरिसणीयं
सुरूवं । (१०१५)

सीया उवणीया जिण, वरस्स जरमरणविप्पमुक्कस्स
उवसंतमल्लदामा, जलथलथं दिव्वकुसुमेहिं १
सिवियाइ मज्झयारे, दिव्वं वररयणरूवचेवतियं
सीहासणं महरिहं, सणादपीढं जिणवरस्स । २
आलइयमालमउडे, भासुरवोदी वराभरणधारी
खोमयवत्थणियत्थो, जस्सय मोल्लं सयसहस्सं । ३

लता, अशोकलतो, विगेरे अनेक लताओथी चित्रित हती, शुभ तथा मनोहरआका-
रवाली हती, अनेक प्रकारनी पंचवणीं मणिओवाली घंटा तथा पताकावडे शोभिता
अग्रभागवाली हती, तथा मनोहर, देखवालायक अने सुंदरआकारवाली हति.
[१०१५]

[अर्या छंद]

जरमरणमुक्त जिनवर-माटे शिविका तिहां भली आवी;
जळथळज दिव्य पुष्पनी, माळाओ झूलती ठावी. १
शिविकाना वचगाळे, थाप्युं छे रत्नरूप झळहळतुं;
सिंदासन बहु कीमती, पदपीठसाहित जिनवरतुं. २
माळा मुकुट विगेरे, उत्तम भूषण धरी प्रकाशि थड;
लान्व मूल्यना उत्तम धौमिका वस्त्रो पेढी करी. ३

छेद्वेणु भतेर्ण, अज्ज्वसणेण सोहणेण जिणो	
लेपाहं निमुज्झंतो, आरुहई उतमं सीयं ।	४
सीहासणे णिविट्ठो, सक्कीसाणाय दोहि पासेहिं	
वीयांति चामराहिं मणिरयणवितितदंडाहिं ।	५
पुव्विं उक्खिता साणुस्सेहिं सां हट्ठोमपुल्लहिं	
पच्छा ह्वांति देवा, सुरअसुरा गरुलणागिंदा ।	६
पुरओ सुरावहंती, असुरा पुणं दाहिणंमि पार्समि	
अक्खे व्हंति गरुला, णागा पुण उतरे पासे ।	७
वणसंडं यहुसुमिय, पउमसरो वा जहा सरयकाले	
सोहइ कुसुमभरेणं, इय गगणतलं सुरगणेहिं ।	८
सिद्धत्थवणं व जहा, कणियारवणं व चंपयवणं वा	
सोहइ कुसुमभरेणं, इय गगणतलं सुरगणेहिं ।	९

वे उपवास करीमि, पवित्र परिणाम साथ जिनदेव,	
शुभ लेख्याए चढता, शिविका उपर चडे देव.	४
सिंहासन पर बेसो, वे पढखे शक्रमे इशान रहि	
मणिरत्नडंडयाळा चामर दोळे स्वहाथ ग्रही,	५
पेलां ते शिविकाने, उपाडे माणसो सहर्ष थड,	
ते पछी सुर असुर गरुड, नाग उपाडे मुसज्ज रती,	६
पूर्व दिशाए देवो, दक्षिणमां असुर ऊचके शिविका	
पश्चिम वाजू गरुडो, नाग रहे उतरे धन्ता.	७
गगन विराजे देवधी, शोभे फूलेलुं जेम वनखंड	
अथवा शरद ऋतुमां, पद्माकार पद्म विकसंत.	८
गगन धीराजे देवधी, शोभे सरसवनुं जेम वनखंड	
कणियर के चंपकनुं, वन शोभे पुष्प विकसंत.	९

वरपडह—मेरि—झल्लरि—संख—सयसहसिएहि तूरेहिं
गगणतले धरणितले, तुरियणिणाओ परमरम्मो । १०
ततवितयं घणसुसिरं आउज्जं चउविहं बहुविहीयं
वायंति तत्थ देवा बहुहिं आणट्टगसएहिं ११ [१०१६]

तेणं कालेणं, तेणं समएणं, जे से हेमंताणं पढमे मासे पढमे
पक्खे मग्गासिरबहुले, तस्सणं मग्गासिरबहुलस्स दसमीपक्खेणं सुव्वएणं
दिवसेणं विजएणं मुहुत्तेणं हत्थुत्तराणक्खत्तेणं जोगोवगतेणं पाईणगामि-
णीए छायाए वियचाए पोरिसीए छट्ठेणं भत्तेणं अपाणएणं एगसाडग
मायाए चंदप्पहाए सिवियाए सहस्सवाहिणीए सदेवमणुयासुरापरिसाए
समन्निज्जमाणे समन्निज्जमाणे उत्तरखत्तियकुंडपुरसंगिवेसस्स मज्झंमज्झेणं
णिगच्छिता जेणेव णायसंडे उज्झाणे तेणेव उवागच्छइ; उवागच्छित्ता
ईसिरयाणिप्पमाणं अच्छोप्पेणं भूमिभागेणं सणियं सणियं चंदप्पभं सिवियं

पडह भेरीने झालर शंखादिक लाख वाजियां वाजां
गगनतल धरणितलमां, अवाज पसर्यां अति झाझा. १०
तत वितत वन शुपिर ए, चारे जातितणा बहु वाजां
नाटक साथे देवो, वजाडवा बलगिया झाझा ११ [१०१६]

ते काले ते समये शीयाळाना प्रथममासे प्रथमपक्षे मागसर वादि १०त्ता शु-
व्रतनामना दिने विजयमुहुर्ते उत्तराफाल्गुनी नक्षत्रनो योग आवतां पूर्वमां छाया
बळतां छेछां पहरमां पाणी वगरना वे अपवासे एक पोतनुं वत्त धारी सद्धस्रवासी-
नी चंद्रप्रभा नामनी शिविका उपर चडी देव मनुष्य तथा अमुरोनी पर्पदाओ
साथे चालता चालता क्षत्रियकुंडपुर संनिवेशना मध्यमां थडने ज्यां ज्ञातखंड नामे
उद्यान हतुं त्यां भगवान आव्या, आर्वीने धीमे धीमे भूमिथी एक हाथ रंची शिवि-

स हस्तत्राहिणिं ठवेइ; ठवेता सणियं चंदप्पभाओ सिवियाओ सहस्सवा-
 हिणीओ पच्चोयरइ; पच्चोयरित्ता सणियं सणियं पुरत्थाभिमुहे सहासणे
 णिसीयेइ; आभरणालंकारं उमुयइ, तओणं वेसमणे देवे जंतुवायपडिए
 समणस्स भगवओ महावीरस्स हंसलक्खणेणं पडेणं आभरणालंकारं पडि-
 च्छइ; तओणं समणे भगवं महावीरे दाहिणेणं दाहिणं, वामेणं वामं
 पंचमुट्ठियं लोयं करेइ; तओणं सक्के देविंदे देवराया समणस्स भगवओ
 महावीरस्स जंतुवायपडिये वयरासयेणं थालेणं केसाइं पडिच्छइ; पडिच्छित्ता
 “अणुजाणेसि भंते” ति कट्ठु खीरोयसायरं साहरइ तओणं समणे भगवं
 महावीरे दाहिणेणं दाहिणं, वामेण वामं पंचमुट्ठियं लोयं करेत्ता सिद्धाण
 णमोक्कारं करेइ; करेत्ता “सव्वं मे अकरणिज्जं पावकम्मं” ति कट्ठु सामा-
 इयं चरित्तं पडिवज्जइ, सामाइयं चरित्तं पडिवज्जेता देवपरिसं च मणुय-
 परिसं च आलेक्खाचित्तभूय भिव दवेइ । [१०१७]

दिव्यो मणुस्सयोसो, तुरियणिणाओ य सक्कवयणेण

खिप्पामेव णिलुक्खो जाहे पडिवज्जइ चरित्तं

१

का स्थापी धीमे धीमे तेमांथी उत्तर्या. उत्तरीने धीमे धीमे पूर्वाभिमुख सिंहासन पर
 वेशी आभरण-अलंकार उतारवा लाग्या. त्यारे वैश्रवण देवे गोदोहासने रही तफे-
 दवत्तमां भगवानना ते आभरणालंकार ग्रहण कर्या. पछी भगवाने जमणा हाथयी
 जमणा अने डावा हाथयी डावा केसोनो पंचमुट्ठियी लोच कर्या त्यारे शकु देवेदे
 गोदोहासने रही भगवानना ते बाळ जिराना थालजां ग्रहण करीने भगवानने ज-
 णावरीने क्षीरसमुद्रमां पहुँचाड्या. ए जमणे भगवाने लोच कर्या पछी सिद्धोने नम-
 स्कार करी “मारे कंइ पण पाप नहि करवुं” एम ठराव करी सामायिकचारित्र
 स्वीकार्युं ए चेळा देवे तथा मनुष्योनी पर्पदाओ चित्रामणनी माफके (गठवड रहि
 तपणे स्तव्य) बनी रही [१०१७]

जिनवर चारित्र लेतां, इंद्र वचनयी ततजणे सघळा

देव मनुष्य अवाजो, तेमज वाजित्र बंध रत्ता.

१

पडिवज्जित्तु चरित्तं, अहोणिसिं सव्वपाणमूतहितं
साहट्टु लोभपुल्लया पयया देवा निसामंते. २ [१०१८]

तओणं समणस्स भगवओ महावरिस्स सामाइयं खाओवसमियं
चरित्तं पडिवन्नस्स मणपज्जवणाणे णामं णाणे समुत्पन्ने; अट्ठाइज्जेहिं
दीवेहिं, दोहिंय समुदेहिं सण्णीणं पचेदियाणं पज्जत्ताणं वियत्तमणसाणं
मणोगयाइं भावाइं जाणेइ ; [१०१९]

तओणं समणे भगवं महावीरे पव्वइते समाणे मित्तणाइसयण-
संवंधिवग्गं पडिविसज्जोति, पडिविसज्जित्ता तओणं इमं एयास्सुवं अभिग्गहं
आभिणिहइ “दारत्तवासाइं वोसट्ठकारु चत्तदेहे जे केइ उवसग्गा समुप्प-
ज्जांति, तंजहा;—दिव्वा वा, माणुस्सा वा, तेरिच्छिया वा,—ते सव्वे उव-
सग्गे समुत्पन्ने समाणे सम्मं सहिस्सामि खमिस्सामि अहियासइरसामि ।”
[१०२०]

जिनवर चारित्र केतां, हमेश सँ प्राण भूत हित कर्ता;
हर्षित पुलकित थइले, सावध थइ देवता मुणता. २ [१०१८]

ए रीते भगवाने सायोपगमिक सामायिकचारित्र लीधापछी तेमने मनपर्य-
वज्जान उत्पन्न थयुं; तेथी अढी द्वीप तथा वे समुद्रना पर्याप्त अने व्यक्तमनवाळा
संज्ञि पंचेद्रियोना मनोगत भाव जाणना लाग्या. [१०१९]

पछी प्रवर्जित थएला भगवाने मित्र, ज्ञाति, सगा, तथा संबंधिओने विसज्जि-
त करी एवो अभिग्रह लीधो के “दार वर्ष लगी हुं कायानी सार संभाळ नहि
करतां जे कंइ देव मनुष्य के तिर्यन्नेतरफाथी उपसर्गो थरो, ते कथा रुठी रीते
सदीश, खमीश अने अतिथीर्शान। [१०२०]

तओणं समणे भगवं महावीरे इमेयारूवं अभिगहं अभिगिहिचा
वोसट्ठकाए चत्तदेहे दिवसे मुहुत्तसेसे कुम्मारगामं समणुत्ते । [१०२१]

तओणं समणे भगवं महावीरे वोसट्ठचत्तदेहे अणुत्तरेणं आलएणं,
अणुत्तरेणं विहारेणं, एवं संजमेण, पग्गहेणं, संवरेणं, तवेणं, बभचेरवासेणं
खंतीए, मोत्तीए, तुट्ठीए, सभितीए, गुत्तीए, ठाणेणं, कम्मणेणं, सुचारियफ-
लणेव्वाणमुत्तिमग्गेणं अप्पाणं भावेमाणे विहरइ । [१०२२]

एवं वा विहरमाणस्स जे केइ उवसग्गा समुप्पज्जिसु-दिव्वा वा,
माणुसा वा, तेरिच्छिया वा, ते सव्वे उवसग्गे समुप्पण्णे समाणें, अणा-
इले, अव्वहिते, अदीणमाणसे तिविह मणवयणकायगुत्ते सम्य सहइ खमइ
तितिकखइ अहियासेइ । (१०२३)

तओणं समणस्स भगवओ महावीरस्स एतेणं विहारेणं विहरमा-
णस्स वारस वासा वितिक्रंता; तेरसमस्स वासस्स पारियाए वट्टमाणस्स, जे से

आवो अभिग्रह लइ शरीरनी ममताथी रहित थया थका एक मुहूर्त्त जेटलो
दिवस होतां कुम्मार गामे आवी पहोच्यां । [१०२१]

पछी भगवान उत्कृष्ट आलय, उत्कृष्ट विहार, तेमज तेवाज संयय, नियम,
संवर, तप, ब्रह्मचर्य, क्षान्ति, त्याग, संतोष, समिति, गुप्ति, स्थान, कर्म, तथा रुडा
फळवाळा निर्वाण मार्गवडे पोताने भावता थका विचरवा लाग्या । [१०२२]

एय विचरतां जे कांइ देव मनुष्य तथा तिर्यचोत्तरफथी उपसर्ग थया ते सर्वे
भगवाने सच्छ भावमां रही अगपीडातां अदीनमन धरी मनवचनकायाए गुप्त रही
सम्यक् रीते सदा खम्या तथा अहियाश्या । [१०२३]

आवी रीते विचरतां भगवानने वार वर्ष व्यतिक्रम्या. हवे तेरमा वर्षनी
अंदर उनाळना बीजा मासे बीजे पवे वैशाख सुदि १० ना सुव्रत नामना विज-
यमुहूर्त्ते उत्तराफाल्गुनीन रे।गे पूर्वदिशाए छाया वळतां छेछे पहोरे जंभिकगाम-

गिम्हाणं दोच्चे मासे चउत्थे पक्खे वइसाहसुद्धे—तरसणं वइसाहसुद्धस्स
दस्समीपक्खेणं, सुव्वएणं दिवसेणं, विजएणं मुहुत्तेणं, हत्थुत्ताराहिं णक्ख-
त्तेणं जोगोवगतेणं, पाईणगामिणीए छायाए, वियत्ताए पोरिसीए, जंभिय-
गामस्स णगरस्स वहिया, णदीए उज्जुवालियाए उत्तरे कूले, सामागरस्स
गाहावइस्स कट्ठकरणांसि, वेयवत्तस्स चेइयस्स उत्तरपुरत्थिमे दिसीमाए,
सालरुक्खस्स अदूरसामंते, उक्कुडुयस्स गोदोहियाए आयावणाए आया-
वेमाणस्स छट्ठेणं भत्तेणं अपाणएणं उड्डंजाणु—अहोसिरत्त ज्ञाणकोट्टोव-
गयस्स सुक्कज्ञाणंतरियाए वट्टमाणस्स निव्वाणे कसिणे पडिपुण्णे अव्वा-
हए णिरावरणे अणंतं अणुत्तरे केवलवरणाणदंसणे सम्मुपण्णे । (१०२४)

सै भयवं अरहा जिणे जाए केवली सव्वण्णू सव्वभावदरिसी
सदेवमणुयासुरस्स लोयस्स पज्जाए जाणइ, तंजहा;—आगतिं, गतिं,
ठितिं, च्वेणं, उववायं, भुत्तं, पीयं, कडं, पडिसेवियं, आवीकम्मं, रहोक-
म्मं, लवियं, कहियं, मणोमाणासियं, सव्वलोए सव्वजीवाणं, सव्वभावाइं

नगरनी बाहेर ब्रजुवालिका नदीना उत्तर किनारे श्यामाक गायापतिना कर्षण
स्थळमां व्यावृत नामना चैत्यना इशानकोणमां शाळवृक्षनी पासे अर्था उभा रही
गोदोहिका आसने आतापना करतां थकां तथा पाणीघरना वे उपवासे जंघाओ
उंची राखी माथुं नीचे घाली ध्यानकोष्टमां रहेतां थकां शुक्लध्यानमां वर्त्ततां छेव-
टनुं संपूर्ण प्रतिपूर्ण अव्याहत निरावरण अनंत उत्कृष्ट केवलज्ञान तथा केवलदर्शन
उपज्युं. [१०२४]

हवे भगवान् अर्हन् जिन, केवली, सर्वज्ञ, सर्वभावदर्शी, धइ देव मनुष्य,
तथा अमुर प्रधान (आखा) लोकना पर्याय जाणवा लाग्या एट्ठे तेनी आग
ति—गति, स्थिति—त्यवन, उपपात, खाधुंपीधुं, करेळुं कारवेळुं, प्रगट्ठकाम, जानां-
काम, बोलेळुं, केहेळुं, एम आखा लोकमां सर्व जीवोना सर्वभाव जाणता देखता

જાણમાણે પાસમાણે એવંવાણ વિહરઈ । (૧૦૨૫)

જણું દિવસં સમણસ્સ મહાવીરસ્સ ણેવ્વાણે કસિણે
જાવ સમુપ્પણ્ણે, તણું દિવસં મન્નવવ્વઈ—વાણમંતર—જોઈસિય—વિમાણવાસિ
—દેવેહિ ય દેવીહિ ય ઉવ્વયંતહિ ય જાવ ઉપ્પિજલગભૂણ્યાવિ હેત્થા ।
(૧૦૨૬)

તઓણં સમણે મહાવં મહાવીરે ઉપ્પણ્ણણાણદંસણધરે અપ્પાણં ચ
લોગં ચ અભિસમેક્કસ્વ પુચ્ચં દેવાણં ધમ્મ માહિક્કસ્વતિ; તઓ પચ્છાં મ-
ણુસ્સાણં (૧૦૨૭)

તઓણં સમણે મહાવં મહાવીરે ઉપ્પણ્ણણાણદંસણધરે ગોયમાઈણં
સમણાણં ણિગ્ગંથાણં પચ્ચ મહવ્વયાઈં સમાવણાઈં છજ્જીવનિકાયાઈં આહ-
ક્કવ્વઈ, માસઈ, પરુવ્વેઈ; તંજહા:- પુઠવિકાણુ જાવ તસકાણુ । (૧૦૨૮)

પઠમં મંતે મહવ્વયં, પચ્ચક્કલામિ સવ્વં પાણાહવાયં; સે સુહુસં
વા, વાયરં વા, તસં વા, થાવરં વા, ણેવ સયં પાણાહવાયં કરેજ્ઞા [૩]

ચક્ષુ વિચરવા લાગ્યા.. [૧૦૨૯]

જે દીને મહાવાનને કેવલજ્ઞાન ઢર્શન ઉપનાં તે દિને મહાવત્તાદિ ચારે જા-
તના દેવદેવીઓ આવતાં જતાં આકાશ દેવમય તથા ધોલું થઈ રહું. [૧૦૨૬]

એ રીતે ઉપજેલાં જ્ઞાનદર્શનને ધરનાર મહાવાને પોતાને તથા લોકને સંપૂર્ણ-
પણે જોઈને પહેલાં દેવોને ધર્મ કહી સંમળાવ્યો અને પછી મનુષ્યોને. [૧૦૨૭]

પછી ઉપજેલા જ્ઞાનદર્શનના ધરનાર શ્રમણ મહાવાને મહાવારે ગૌતમાદિક
શ્રમણ નિર્ગ્રંથોને માવના સહિત પાંચ મહાવ્રત તથા પૃથિવીકાય વિગેરે છ જીવની-
કાય કહી જણાવ્યા. (૧૦૨૮)

(પાંચ પાંચ માવના સહિત પાંચ મહ વ્રત)

પહેલું મહાવ્રત:-હે મહાવાન હું સર્વ પ્રાણાતિપાત ત્યાગ કરું છું:-તે એ રીતે

जावज्जीवाए तिविहंतिविहेणं मणसा वयसा कायसा । तस्स भंते पडिक्क-
मासि, निंदासि, गारिहामि, अप्पाणं वोप्पिरासि । (१०२९)

तारिस्साओ पंच भावणाओ भवंति:—(१०३०)

तत्थिमा पढसा भावणा:—इरियासमिए से णिग्गंथे, णो अणइरि-
यासमिए त्ति; केवली बूया—अणइरियासमिते णिग्गंथे पाणाइं [४] अथि-
हणेज्ज वा, वत्तेज्ज वा, परियावेज्ज वा, लेसेज्ज वा, उद्वेज्ज वा ।
इरियासमिए से णिग्गंथे, णो इरियाअसमिए त्ति पढसा भावणा ।
(१०३१)

अहावरा दोच्चा भावणा:—मणं परिजाणाइ से णिग्गंथे; जेय मणे
पावए सावज्जे सकिरिए अण्हयकरे छेयकरे भेयकरे अधिकरणिए पाउसिए
परिताविते पाणातिवादिते भूतोवधातिए, तहप्पगारं मणं णो पधारेज्जा ।

के सुक्ष्म के वादर, त्रस के स्थावर जीवनों यावज्जीवपर्यंत मनवचनकायाए करी
त्रिविधें पांते घात न करीश, बीजा पासे न करावीश अने करताने रुड़ुं न मानीश
तथा ते जीवघातने पडिक्कं छुं, निहुंछुं, गरहुंछुं अने तेवा स्वभावने वोसरावुंछुं.
(१०२९)

तेनी आ पांच भावनाओ छे:—(१०३०)

त्यां पेली भावना ए के मुनिए इर्यासमिति सहित थड वर्त्तवुं पण रत्ति
थड न वर्त्तवुं. कारण के केवळज्ञानी कहे छे के इर्यासमिति रहित होय ते मुनि
प्राणादिकनो घात विगरे करतो रहे छे. गाटे निर्ग्रये इर्यासमितियी वर्त्तवुं ए पेली
भावना. [१०३१]

बीजी भावना ए के निर्ग्रय मुनिए मन ओळखवुं. एट्टे के जे मन पाप
भरेलुं, सटोप, (भुंड़ी) किया सहित, कर्म बंधकासि. छेद करनार भेद करनार,
बलहकारक, प्रद्वेष भरेलुं, परितप्त, तथा जीव-भूतनुं उपघातक होय—तेवा मनने

मणं परिजाणाति से णिग्गंथे; जेय मणे अपावते ति दोच्चा भावणा ।

(१०३२)

अहावरा तच्चा भावणाः—वतिं परिजाणाति से णिग्गंथे; जाय वती पाविया सावज्जा साकिरिया जाव भूतोवघाइया तहप्पगारं वइं णो उच्च-
रिज्जा । वइं परिजाणाइ से णिग्गंथे; जाय वइ अपाविय ति तच्चा
भावणा । (१०३३)

अहावरा चउत्था भावणाः—आयाणभंडणिक्खेवणासमिए से णि-
ग्गंथे, णो अणायाणभंडणिक्खेवणासमिए णिग्गंथे; केवली बूया—आयाण-
भंडणिक्खेवणाअसमिए णिग्गंथे पाणाइं भूयाइं जीवाइं सत्ताइं अभिहणे-
ज्ज वा जाव उद्वेज्ज वा । आयाणभंडणिक्खेवणासमिए से णिग्गंथे,
णो आयाणभंडणिक्खेवणाअसमिए ति चउत्था भावणा । (१०३४)

अहावरा पंचमा भावणाः—आलोइयपाणभोई से णिग्गंथे, णो

नहि धारवुं एम मन जाणीने पापरहित मन धारवुं ए वीजी भावना. (१०३२)

त्रीजी भावना ए के निर्ग्रंथे वचन ओलखवुं एटले के जे वचन पाप भरेलुं
सदोप, (भूँडी) क्रियावाळुं, यावत् भूतोपघातक होय—तेवुं वचन नहि उच्चरवुं-
एम वचन जाणीने पापरहित वचन उचरवुं. ए त्रीजी भावना. (१०३३)

चौथी भावना ए के निर्ग्रंथे भंडोपकरण लेतां राखतां समिति सहित थइ
वर्चवुं पण रहितपणे न वर्चवुं. केमके केवली कहे छे के आदानभांडानिक्षेपणास-
मिति—रहित निर्ग्रंथ प्राणादिकनो घात विगेरे करतो रहे छे. माटे निर्ग्रंथे समिति-
सहित थइ वर्चवुं ए चौथी भावना. [१०३४]

पांचमी भावना ए के निर्ग्रंथे आहारपाणी जोइने वापरवा, वगर जोए न

अणालोइयपाणभोई; केवली बूया—अणालोइयपाणभोयणभोई से णिग्गंथे पाणाइं अभिहण्जेज्ज वा जाव उद्वेज्ज वा । तम्हा आलोइयपाणभोयण भोई से णिग्गंथे, णो अणालोइयपाणभोई चि पंचमा भावणा । [१०३५]

एत्तावताव महव्वए सम्मं काएण फासिए पालिए तीरिए किट्ठिते अवट्ठिते आणाए आराहिए यावि भवति । [१०३६]

पढमे भंते महव्वए पाणाइवायाओ वेरमणं । [१०३७]

अहावरं दोच्चं महव्वयं;—पच्चक्खाभि सव्वं मुसावायं वातिदोसं से कोहावा, लोहावा, भयावा, हासावा, णेव सयं मुसं भासेज्जा, नेवन्नेणं मुसं भासावेज्जा, अण्णं पि मुसं भासंतं ण ससणुजाणेज्जा, तीविहं तिविहेणं, मणसा वयसा कायसा, तस्स भंते पडिक्कमाप्ति जाव वोसिराभि । [१०३८]

तास्सिमाओ पंच भावणाओ भवन्ति:—[१०३९]

वापरवा. केसके केवली कहेंछे के वगर जोए आहारपाणी वापरनार निर्ग्रय प्राणादि-कनो घात विगरे करे. माटे निर्ग्रथे आहारपाणी जोइने वापरवा, नहि के वगर जोइने, ए पांचगी भावना. [१०३५]

ए भावनाओयी महाव्रत रुडी रीते कायाए स्पर्शित, पालित, पार पमाडेहुं कीर्त्तित, अवस्थित अने आत्ता प्रमाणे आराधित थाय छे. [१०३६]

ए पेहेलुं प्राणातिपात विरमण एय महाव्रत छे. [१०३७]

वीशुं महाव्रत:—“रुद्धं मृषावादरूप वचनदोष त्याग करुं हूं एटले के क्रोध, लोभ, भय, के हारदुखी वादज्जीव पर्यंत त्रिविधे त्रिविधे एटले मनवचनकाय करीने मृषायापण करुं नहि कराहुं नहि अने इतरताने अनुमोदुं नहि; तथा ते मृषा-भाषणने निंदुहुं अने तेवा स्वभावने दोसराहुंहुं.” [१०३८]

तेनी आ पांच भावनाओ छे:—[१०३९]

तत्थिमा पढमा भावणाः—अणुवीइभासी से णिगंथे, णो अणु-
वीइभासी; केवली बूया—अणुवीइभासी से णिगंथे समावदेज्जा मोसं
वयणाए । अणुवीइभासी से णिगंथे, णो अणुवीइभासी त्ति पढमा
भावणा । [१०४०]

अहावरा दोच्चा भावणाः—कोहं परिजाणाइ से णिगंथे, णो को-
हणे सिया; केवली बूया कोहप्पत्ते कोही समावदेज्जा मोसं वयणाए ।
कोहं परिजाणाइ से णिगंथे, णय कोहणे सियत्ति दोच्चा भावणा ।
[१०४१]

अहावरा तच्चा भावणाः—लोभं परिजाणाइ से णिगंथे, णो य
लोभणे सिया; केवली बूया—लोभपत्ते लोभी समावदेज्जा मोसं वयणाए ।
लोभं परिजाणाइ से णिगंथे, णो य लोभणाए सियत्ति तच्चा भावणा ।
[१०४२]

त्यां पेली भावना आः—निर्ग्रंथे विमासीने^१ वोळवुं, वगरविचारंथी न वोळवुं
केमके केवली कहे छे के वगर विमासे वोळनार निर्ग्रंथ मृषा वचन बोली जाय.
माटे निर्ग्रंथे विमासीने वोळवुं, नहि के वगर विमासे. ए पेली भावना [१०४०]

वीजी भावना ए के निर्ग्रंथे क्रोधनुं स्वरूप जाणी क्रोधी न थवुं, केमके के-
वली कहे छे के क्रोध पामेल क्रोधी जीव मृषा बोली जाय. माटे निर्ग्रंथे क्रोधनुं
स्वरूप जाणी क्रोधी न थवुं, ए वीजी भावना. [१०४१]

त्रीजी भावना ए के निर्ग्रंथे लोभनुं स्वरूप जाणी लोभी न थवुं, केमके के-
वली कहे छे के लोभी जीव मृषा बोली जाय. माटे निर्ग्रंथे लोभी न थवुं ए त्रीजी
भावना. [१०४२]

अहावरा चउत्या भावणाः—मयं परिजाणइ से गिगंथे, पो भय-
भीरुए सियाः केवली वृया—भयपचे भीरु समावदेज्जा सोसं वयणारु ।
मयं परिजाणइ से गिगंथे, पो भयभीरु सिया । चउत्या भावणा
[१०४३]

अहावरा पंचना भावणाः—हासं परिजाणइ से गिगंथे, पो य
हासणारु सियाः केवली वृया—हासपचे हासी समावदेज्जा सोसं वयणारु ।
हासं परिजाणइ से गिगंथे, पो य हासणारु सिया चि पचना भावणा ।
(१०४४)

एतावताव महच्चरु सम्मं काडुग फासिए जाव आ रु आराहिते
या वि भवति । जेचं भंते महच्चरु (१०४५)

अह्वरं तत्रं महच्चरुः—यत्रकस्तति सर्वं अदिज्जा दाणं से
गाने वा पगरे वा अरुगे वा अयं वा वहुं वा अणुं वा थूल वा चि-

चोथी भावना ए के निग्रये भयर्तु स्वल्प जागी भयभीरु न थहुं केमके
केवली केहे छे के भीरु पुरुष मया बोली जाय. मटे भीरु न थहुं ए चोथी
भावना. [१०४३]

पांचमी भावना ए के हास्यर्तु स्वल्प जागी निग्रये हास्य करनार न थहुं
केमके केवली केहे छे के हास्य करनार पुरुष मया बोली जाय. मटे निग्रये हास्य
करनार न थहुं ए पांचमी भावना. [१०४४]

ए भावनाओथी महाव्रत रवी रीने कयाए कयो समित अने यावत् आज्ञा
प्रमाणे आराधित थाय छे. ए बीजुं महाव्रत. [१०४५]

बीजुं महाव्रतः—“सर्वे अदृष्टादान नहुंहुं. एउले के गाम नगर के अरण्यमां
रहेहुं. थोहुं के जगुं. नाहुं के मोछोहुं. सविन के अविच अणदीधेहुं (बस्तु) हुं

चमंतं वा अचित्तनंतं वा णेव सयं अदिण्णं गिण्हेज्जा, णेवण्णेहिं अदिण्णं
गेण्हवेज्जा, अण्णंपि अदिण्णं गिण्हंतं ण समणुजणेज्जा, जावज्जीविए,
जाव वोसिरामि । (१०४६)

तस्सिमाओ पंच भावणाओ भवन्ति:—(१०४७)

तत्थिमा पढमा भावणा अणुवीइ मिउग्गहजाती से णिग्गंथे,
णो अणणुवीइमिउग्गहजाई से णिग्गंथे; केवली बूया—अणणुवीइमि
ग्गहजाती से णिग्गंथे अदिण्णं गिण्हेज्जा । अणुवीइ मिउग्गहजाती से
णिग्गंथे, णो अणणुवीइमितोग्गहजाइ ति पढमा भावणा । (१०४८)

अहावरा दोच्चा भावणा:—अणुग्गवियपाणभोयणभोती से णिग्गंथे
णो अणणुग्गवियपाणभोयणभोई; केवली बूया—अणणुग्गवियपाणभोयणभोई
से णिग्गंथे अदिण्णं भुंजेज्जा । तम्हा अणुग्गवियपाणभोयणभोई से णि-
ग्गंथे, णो अणणुग्गवियपाणभोयणभोती ति दोच्चा भावणा । (१०४९)

यावज्जीव त्रिविधे एटले मन-वचन-कायाए करी लउं नहि, लेवरावुं नहि, लेना-
रने अनुयत कहुं नहि तथा अदत्तादानने पडिकहुंहुं थावत् तेवा सभावनो दोसरा-
वुंहुं." [१०४६]

तेनी आ पांच भावनाओ छे:— [१०४७]

त्यां पेहेली भावना आ के निर्ग्रथे विचारिने परिमित अन्नद्रव्य मागवो, पण
वगर विचारे अपरिमित अन्नद्रव्य न मागवो. केमके केवळी कोहे छे के वगर विचारे
अपरिमित अन्नद्रव्य मागनार निर्ग्रथ अदत्त लेनार थइ जाय. माटे विचारिने परिमित
अन्नद्रव्य मागवो. ए पेहेली भावना. [१०४८]

वीजी भावना ए के निर्ग्रथे रज. मेळवने आहारपाणी वापरवा, पण रजा
मेळव्या वगर न वापरवा. केमके केवळी कोहे छे के वगर रजा मेळवे आहारपाणी
वापरनार निर्ग्रथ अदत्त लेनार थइ पडे माटे रजा मेळवने आहारपाणी वापरवा
ए वीजी भावना.]१०४९]

अहावरा तच्चा भावणाः—णिगंथे णं उग्गहंसि उग्गाहितंसि
एत्तावताव उग्गहणसीलए सिया; केवली बूया—णिगंथेणं उग्गहंसि उ-
ग्गाहितंसि एत्तावताव अणोग्गहणसीले अदिण्णं गिण्हेज्जा । णिगंथेणं
उग्गहंसि उग्गाहितंसि एत्तावताव उग्गहणसीलए सिय त्ति तच्चा भावणा।
(१०५०)

अहावरा चउत्था भावणाः—णिगंथेणं उग्गहंसि उग्गाहियंसि अ-
भिकखणं [२] उग्गहणसीलए सिया; केवली बूया—णिगंथेणं उग्गहंसि
उग्गाहियंसि अभिकखणं [२] अणोग्गहणसीले अदिण्णं गिण्हेज्जा ।
णिगंथे उग्गहंसि उग्गाहियंसि अभिकखणं [२] उग्गहणसीलए सिय त्ति
चउत्था भावणा । (१०५१)

अहावरा पंचमा भावणाः—अणुवीइमितोग्गहजाती से णिगंथे
साहम्मिएसु, णो अणुवीइमिउग्गहजाती; केवली बूया—अणुवीइमि-
ग्गहजाती से णिगंथे साहम्मिएसु अदिण्णं उगिण्हेज्जा । अणुवीइमितो-

त्रीजी भावना ए के निर्ग्रथे अवग्रह मागतां प्रमाण सहित (काळक्षेत्रनी हृदवांधी)
अवग्रह लेवो. केमके केवली कहे छे के प्रमाण बिना अवग्रह लेनार निर्ग्रथ अदत्त
लेनार थइ जाय; माटे प्रमाण सहित अवग्रह लेवो. ए त्रीजी भावना [१०५०]

चोथी भावना ए के निर्ग्रथे अवग्रह मागतां वारंवार हृद वांधनार थवुं. के-
मके केवली कहे छे के वारंवार हृद नहि वांधनार पुरुष अदत्त लेनार थइ जाय.
माटे वारंवार हृद वांधनार थवुं. ए चोथी भावना. [१०५१]

पांचमी भावना ए के विचारीने पाताना साधर्मिक पासेथी पण परिमित अवग्रह
मागवो. केमके केवली कहेछे के तेम न करनार निर्ग्रथ अदत्त लेनार थइ जाय. माटे
साधर्मिक पासेथी पण विचारीने परिमित अवग्रह मागवो, नहि के वगर विचारे

गहजाती से णिगंथ साहम्मिएसु, णो अण्णुवीइमिते, गहजाती । पंचमा भावणा । (१०५२)

एत्तावताव महव्वए सम्मं जाव आणाए आराहिते आवि भवति, तच्चं भंते महव्वयं । (१०५३)

अहावरं चउत्थं महव्वयं;—पच्चक्खामि सव्वं मेहुणं;—से दिव्वं वा माणुसं वा तिरिक्खजोगियं वा, णेव सयं मेहुणं गच्छे, तं चेव अदिण्णादाणवत्तव्वया भाणियव्वा जाव वोसिरामि । (१०५४)

तस्सिमाओ पंच भावणाओ भवंति:—(१०५५)

तत्थिमा पढमा भावणा:—णो णिगंथे अभिक्खणं [२] इत्थीणं कहं कहइत्तए सिया; केवली बूया—णिगंथे णं अभिक्खणं [२] इत्थीणं कहं कहमाणे संतिभेदा,^१ संतिविभंगा, संतिकेवल्लिपणत्ताओ धम्माओ

१ शांतिभेदात्

अपरिमित, ए पांचमी भावना. [१०५२]

ए भावनाओथी महाव्वत रुडी रीते यावत् आज्ञा प्रमाणे आराधित थाय छे. ए त्रीजुं महाव्वत. [१०५३]

चोथुं महाव्वत:—“सर्व मैथुन तजुं छुं एटले के देव मनुष्य तथा तिर्यचसवंधी मैथुन हुं यावज्जीव त्रिविधे त्रिविधे करुं नहि.” इत्यादि अदत्तादान माफक बोलवुं. [१०५४]

तेनी आ पांच भावनाओ छे:—(१०५५)

त्यां पढेली भावना ए के निर्ग्रंथ वारंवार स्त्रीनी कथा कथा करवी नहि. केमके केवली कह छे के वारंवार स्त्रीकथा करतां शांतीना भंग थयायी निर्ग्रंथ शां-

भंसेज्जा । णो णिगंथे अभिक्खणं [२] इत्थीणं कइं कहए सिय त्ति पढसा भावणा । (१०५६)

अहावरा दोच्चा भावणा:—णो णिगंथे इत्थीणं मणोहराइ इंदि-
याइं आलोएत्तए णिज्झाइत्तए सिया; केवली बूया—णिगंथे णं मणोहराइं
इंदियाइं आलोएमाणे णिज्झाएमाणे संतिभंगा संतिविभंगा जाव धम्माओ
भंसेज्जा । णो णिगंथे इत्थीणं मणोहराइं इंदियाइं आलोएत्तए णिज्झा-
इत्तए सिय त्ति दोच्चा भावणा । (१०५७)

अहावरा तच्चा भावणा:—णो णिगंथे इत्थीणं पुव्वरयाइं पुव्व-
कीलियाइं सुमरित्तए सिया; केवली बूया—णिगंथे णं इत्थीणं पुव्वरयाइं
पुव्वकीलियाइं सरमाणे संतिभेया जाव भंसेज्जा । णो णिगंथे पुव्वरयाइं
पुव्वकीलियाइं सरित्तए सिय त्ति तच्चा भावणा । (१०५८)

तिथी तथा केवाळिभापित धर्मथी अष्ट थाय. माटे निर्ग्रंथे वारंवार स्त्रीकथाकारक न
श्वुं ए पेली भावना. (१०५६)

वीजी भावना ए के निर्ग्रंथे स्त्रीओनी मनोहर इंद्रियो जोवी चित्तववी नहि
केमके केवली कहे छे के तेम करतां शांतिभंग थवाथी धर्मअष्ट थवाय. माटे निर्ग्रंथे
स्त्रीओनी मनोहर इंद्रियो जोवी तपासवी नहि ए वीजी भावना. (१०५७)

त्रीजी भावना ए के निर्ग्रंथे स्त्रीओ साथे पूरे रमेली रमतक्रीडाओ याद
न करधी. केमके केवली कहे छे के ते याद करतां शांतिभंग थवाथी धर्मअष्ट थ-
वाय. माटे निर्ग्रंथे स्त्रीओ साथे रमेली रमतोगमतो संभारवी नहि ए त्रीजी भावना
(१०५८)

अहावरा चउत्था भावणाः—णातिमत्तपाणभोयणभोई से णिग्गंथे णो पणीयरसभोयणभोई; केवली बूया—अतिमत्तपाणभोयणभोई से णिग्गंथे पणीयरसभोयणभोयणभोई य चिं संतिभेदा जाव भंसेज्जा । णो तिमत्तपाणभोयणभोई से णिग्गंथे, णो पणीयरसभोयणभोई चि चउत्था भावणा। (१०५९)

अहावरा पंचमा भावणाः—णो णिग्गंथे इत्थीपसुपंडगसंसत्ताइं सयणासणाइं सेविचाए सिया; केवली बूया—णिग्गंथेणं इत्थीपसुपंडगसंसत्ताइं सयणासणाइं सेवमाण संतिभेया जाव भंसेज्जा । णो णिग्गंथे इत्थीपसुपंडगसंसत्ताइं सयणासणाइं सेविचाए सिय चि पंचमा भावणा । (१०६०)

एचावयाव महव्वए सम्मं काएण जाव आराहिते या विभावति चउत्थं भंते महव्वयं । (१०६१)

अहावरं पंचमं भंते महव्वयं—सव्वं परिग्गहं पच्चवस्वामि; से अप्पं वा वहं वा अणूं वा थूलं वा चित्तमंतं वा अचिच्चमंतं वा णेव रायं

चौथी भावना ए के निर्ग्रंथे अधिकखानपान न वापरवुं, तथा झरता रसवाळुं खानपान न वापरवुं, केमके केवली कहे छे के अधिक तथा झरता रसवाळुं खानपान भोगवतां शांतिभंग थवायी धर्मभ्रष्ट थवाय. माटे आविक आहार के झरता रसवाळो आहार निर्ग्रंथे न करवो ए चौथी भावना. [१०६२]

पांचमी भावना ए के निर्ग्रंथे स्त्री, पशु, तथा नपुंसककी घेरायल शय्या तथा आसन न सेववां. केमके केवली कहेछे के तेरा शय्या—आसन सेवतां शांति भंग थवायी निर्ग्रंथ धर्मभ्रष्ट थाय. माटे निर्ग्रंथे स्त्रीपुंसककी घेरायल शय्या आसन न सेववां. ए पांचवी भावना. [१०६०]

ए रीते महाव्रत रुडी रीते कायाए करी स्पशित तथा यावत् आराधित थाय छे. ए योथुं महाव्रत (१०६१)

पांचमं महाव्रतः—“सर्व परिग्रह तजुं छुं; णटले के थोडुं के घणुं, नानुं के

परिग्गहं गिण्हज्जा, णवण्णेण परिग्गहं गिण्हविज्जा, अण्णंपि परिग्गहं गि-
ण्हंतं ण समणुजाणेज्जा जाव वोसिरामि । (१०६२)

तस्सिमाओ पंच भावणाओ भवंति:—(१०६३)

तत्थिमा पढमा भावणा:—सोतत्तेणं जीवे मणुण्णामणुण्णाईं सदाईं
सुणेइ, मणुण्णामणुण्णेहिं सदेहिं णो सज्जेज्जा, णो रज्जेज्जा, णो गि-
ज्जेज्जा, णो मुज्जेज्जा, णो अज्झोवज्जेज्जा, णो विणिग्घाय मावदेज्जा;
केवली बूया—णिग्गंथे णं मणुण्णामणुण्णेहिं सदेहिं सज्जमाणे जाव वि-
णिग्घाय मावज्जमाणेसंतिभेयासंतिविभंगासंति—केवल्लिपण्णत्ताओ घम्मा-
ओ भंसेज्जा । [१०६४]

ण सक्का ण सोउं सदा, सोयविसय मागता ;

रागदोसाउ जे तत्थ, तं भिक्खू परिवज्जए १ [१०६५]

मोद्धं, सच्चि, के अच्चि, हुं पोते लउं नहि, बीजाने लेवरावुं नहि अने लेताने
अनुमत करूं नहि. यावत् तेवा स्वभावने वोसरावुं छुं. [१०६२]

तेनी आ पांच भावनाओ छे. [१०६३]

त्यां पेली भावना ए के कानयी जीवे भला भुंदा शब्द सांभळतां तेमां
भासक्त, रक्त, गृद्ध, मोहित, तल्लीन के विवेक भ्रष्ट न थवुं केमके केवली कहे छे
के तेम थतां शांति भंग यवायी शांति तथा केवलि भाषित धर्मयी भ्रष्ट यवाय
छे. [१०६४]

काने शब्द पढतां तो, अटकावाय ना कदि;

किंतु त्यां राग द्वेषोने, परिहार करे यति. १ [१०६५]

सोयंओ जीवो मणुण्णामणुण्णाइं सद्दाइं सुणोति ० पढमा ।

[१०६६]

अहावरा दोच्चा भावणाः—चक्खूओ जीवो मणुण्णामणुण्णाइं
रूवाइं पासइ, मणुण्णामणुण्णेहिं रूवेहिं णो सज्जेज्जा णो रज्जेज्जा
जाव णोविणिग्घाय मावज्जेज्जा; केवली बूयामणुण्णामणुण्णेहिं रूवेहिं
सज्जमाणे रज्जमाणे जाव विणिग्घाय मावज्जमाणे संतिभेया संतिविभगा
जाव भेसेज्जा । [१०६७]

ण सक्का रूव मदहुं, चक्खुविसय मागयं;

रामदोसा उ जे तत्थ, तं भिक्खू परिवज्जए. १ [१०६८]

चक्खूओ जीवो मणुण्णामणुण्णाइं रूवाइं पासति ० दोच्चा भा-
वणा । [१०६९]

अहावरा तच्चा भावणाः—धाणतो जीवो मणुण्णामणुण्णाइं गंधा-

एम् कानथी जीवे भला भूँडा शब्द संभळी राग द्वेष न करवो, ए पेली
भावना [१०६६]

बीजी भावना ए के चक्षुथी जीवे भला भूँडा रूप देखतां तेमां आसक्त
के यावत् निषेक भ्रष्ट न धवुं. दोसके केवली कहे छे क तेम धतां शांति भंग
धवायी यावत् धर्म भ्रष्ट धवाय छे. [१०६७]

आखि रूप पढता तो, अट्कावाय ना कदि.

किंतु त्यां राग द्वेषोन, परिहार करे वति. १ [१०६८]

एम् चक्षुथी जीवे भला भूँडा रूप देखी राग द्वेष न करवो, ए बीजी
भावना. [१०६९]

बीजी भावना ए के नाकथी जीवे भली भूँडी गंध सूँघतां तेमां आसक्त

इं अग्घायइ; मणुण्णामणुण्णेहिं गंधेहिं णो सज्जेज्जा, णो रज्जेज्जा, जा-
व णो विणिग्घाय मावज्जेज्जा; केवली बूया मणुण्णामणुण्णेहिं गंधेहिं. स-
ज्जमाणे रज्जमाणे जाव विणिग्घाय मावज्जमाणे संतिभेदा सतिविभंगा
जाव भंसेज्जा । (१०७०)

णो सक्का गंध मग्घाउं, णसाविसय मागयं;

रागदोसो उं जे तत्थ, तं भिक्खू परिवज्जेए. १ (१०७१)

घाणओ जीवो मणुण्णामणुण्णाइं गंधाइ अग्घायति० तच्चा भा-
वणा । (१०७२)

अहावरा चउत्था भावणाः—जिब्भाओ जीवो मणुण्णामणुण्णाइं
रसाइं अस्सादेति, मणुण्णामणुण्णेहिं रसेहिं णो रज्जेज्जा, जाव णो विणि-
ग्घाय मावज्जेज्जा; केवली बूया—णिगंथेण मणुण्णामणुण्णेहिं रसेहिं
सज्जमाणे जाव विणिग्घाय मावज्जमाणे संतिभेदा जाव भंसेज्जा ।
(१०७३)

के यावत् विवेक भ्रष्ट न धनुं. केयके केवली कहे छे के तम धतां शांति भंग
धवाथी यावत् धर्म भ्रष्ट धनाय छे. [१०७०]

नाके गंध पढतां तो, अटकावाय ना कदि;

किंतु त्यां राग द्वेषाने, परिहार करे यति. १ [१०७१]

एय नाकथी जीवे भलाभूंडा गंध सूखी रागद्वेष न करवो ए जीजी धावना
[१०७२]

चोथी भावना एके जीवथी जीवे भलाभूंडा रस चाखतां तेनां आनन्द के
विवेकभ्रष्ट न धनुं. केयके केवली कहे छे के तम धतां शांतिभंग धवाथी धर्मभ्रष्ट
धनाय छे. [१०७३]

णो सक्कं रस मणासातुं, जीहाविसय मागयं;

रागदोसा उ जे तत्थ, ते भिक्खु परिवज्जए. १ (१०७४)

जीहाओ जीवो मणुण्णामणुण्णाइं रसाइं अस्सादेति. चउत्था
भावणा । (१०७५)

अहावरा पंचमा भावणाः—मणुण्णामणुण्णाइं फासाइं पडिसंवेदेति,
मणुण्णामणुण्णेहिं फासेहिं णो सज्जेज्जा, णो रज्जेज्जा, णो गिज्जेज्जा,
णो मुज्जेज्जा, णो अज्झोवज्जेज्जा, णो विणिग्घाय मावज्जेज्जा; केवली-
बूया—णिग्गंधे णं मणुण्णामणुण्णेहिं फासेहिं सज्जमाणे जाव विणिग्घाय
मावज्जमाणे संतिभेदा संतिविभंगा, संतिकेवल्लिपण्णत्ताओ धम्माओ
भंसेज्जा । (१०७६)

णो सक्का फासं ण वेदेतुं, फासं विसय मागयं

रागदोसाउ जे तत्थ, ते भिक्खु परिवज्जए. १ (१०७७)

जीभे रस चढतां सो, अट्कावाय ना कदि;

किंतु त्यां रागद्वेष, परिहार करे यति । [१०७४]

एम जीभयी जीवे भला भूडा रस चारवी राम द्वेष न करवो. ए चे,यी
भावना. [१०७५]

पांचमी भावना ए के भलाभूडा स्पष्ट अनुभवता तेमां आसक्त के विवेक
भ्रष्ट न यवुं. केमके केवली कोहे छे के तेम यतां शांतिभंग यवारी धर्मभ्रष्ट यवाय
छे. [१०७६]

स्पर्शेद्रिये स्पर्श आवे, अट्कावाय ना कदि;

किंतु त्यां रागद्वेषोने, परिहार करे यति. [१०७७]

फासओ जीवो मणुण्णामणुण्णाइं फासाइं पडिसंवेदेति० पंचमा
भावणा । [१०७८]

एत्तावयाव महव्वते सम्मं काएण फासिए पालिए तीरिए किट्टिए
अहिट्टिते आणाए आराहिये यावि भवति । पंचमं भंते महव्वर्य ।
[१०७९]

इच्चेतेसिं महव्वतेसिं पणवीसाहिं य भावणाहिं संपण्णे अणगारे
अहासुयं अहाकर्णं अहामग्गं सम्मं काएण फ.सित्ता पालित्ता तीरित्ता
किट्टित्ता आणाए आराहियावि भवति । [१०८०]

(भावना समाप्ता)

एम स्पर्शयी जीवे भल्लभूंडा स्पर्श अनुभवी रागद्वेष न करवो ए पांचमी
भावना. (१०७८)

ए रीते महाव्रत रुडी रीते कायायी स्पर्शित, पाळीत, पारपहोचाडेल, की-
र्त्तित, अवस्थित, अने आज्ञायी आराधित पण थाय. ए पांचमुं महाव्रत. [१०७९]

ए महाव्रतोनी पचीश भावना बडे संपन्न अणगार सूत्र, कलय, तथा मा
गेने यथार्थपणे रुडी रीते कायायी स्पर्शी, पाळी, पारपहोचाडी, कीर्त्तित करी आ-
ज्ञानो आराधक पण थाय छे. [१०८०]

णो सक्कं रस मणासातुं, जीहाविसय मागयं;
रागदोसा उ जे तत्थ, ते भिक्खु परिवज्जए. १ (१०७४)

जीहाओ जीवो मणुण्णामणुण्णाइं रसाइं अस्सादेति. चउत्था
भावणा । (१०७५)

अहावरा पंचमा भावणाः—मणुण्णामणुण्णाइं फासाइं पडिसंवेदेति,
मणुण्णामणुण्णेहिं फासेहिं णो सज्जेज्जा, णो रज्जेज्जा, णो गिज्जेज्जा,
णो मुज्जेज्जा, णो अज्झोवज्जेज्जा, णो विणिग्घाय मावज्जेज्जा; केवली-
चूया—णिग्गंधे णं मणुण्णामणुण्णेहिं फासेहिं सज्जमाणे जाव विणिग्घाय
मावज्जमाणे संतिभेदा संतिविभंगा, संतिकेवल्लिपण्णत्ताओ धम्माओ
भंसेज्जा । (१०७६)

णो सक्का फासं ण वेदेतुं, फासं विसय मागयं
रागदोसाउ जे तत्थ, ते भिक्खु परिवज्जए. १ (१०७७)

जीभे रस चढतां तो, अट्कावाय ना कदि;
किंतु त्यां रागद्वेष, परिहार करे यति ? [१०७४]

एम जीभयी जीवे भला भूंडा रस चाखी राग द्वेष न करवो. ए चे.यी
भावना. [१०७५]

पांचमी भावना ए के भन्नाभूंडा स्पश अतुभवतां तेमां आसक्त के विवेक
भ्रष्ट न यवुं. केयके केवली कहे छे के तेम यतां शांतिभंग यवायी धर्मभ्रष्ट धवाय
छे. [१०७६]

स्पर्शेद्रिये स्पर्श आवे, अट्कावाय ना कदि;
किंतु त्यां रागद्वेषोने, परिहार करे यति. [१०७७]

तुदंति वायाहिं^१ अभिद्वं^२ णरा

सरोहि संगामेमयं व कुजंरं २ (१०८२)

तहप्पंगारेहिं जणहिं हील्लिए,

स्ससद्धासा फरुसा उदीरिया

तितिकखए णाणि अदुद्धचेतसा,

गिरिव्व वातेण ण संपवेवए. ३ (१०८३)

(रूप्यद्वष्टाताधिकार) उवेहमाणे कुसलेहिं^२ संवसे,

अक्कंत^३ दुक्खा तस थावरा दुही

अलूसए संव्वसहे महामुणी ।

तहाहि से सुस्समणे समाहिए^४ ४ (१०८४)

१ अभिद्ववंति लेट्टुग्रहारादिभिः २ गीतार्थैः सह ३ अक्रांतदुः

खा अनभिप्रेतदुःखाः ४ समाख्यातः

तेने नरो वाणी तथा प्रहारे

संग्रामेना हाथीपरे ज मारे. २ [१०८२]

सेवा जनो जो अपकीर्त्ति बोले,

कठोर शब्दादिकधी उखोले

ज्ञानी अदुष्टाशयधी सह ते,

धुजे नहि पर्वत जेम वाते. ३ [१०८३]

इत्याधिकार

मध्यस्थभावे रहि विज्ञसाये

इणे न दुःखी अस थावरा जे,

दुःखोधी बीता गणि, ते महामुनि

क्षमानिधि उत्तम साधु भाख्यो. ४ [१०८४]

चतुर्थी चूला

विमुक्ति नामकं पंचविंश मध्ययनम्.

(अनित्यत्वाधिकारः) अणिव्च मावासं मुवेति जंतुणो,

पलोयए^१ सुच्च^२ मिदं अणुत्तरं^३;विजसिरे^४ विन्नु^५ अगार बंधणं

अभीरु आरंभपरिगहं चए १ (१०८१)

(पर्वताधिकारः) तहोगहं भिक्खु मणंतं^६ संजयंअणेलिसं विन्नु^७ चरंत भेसणं

१ प्रलोकयेत् २ श्रुत्वा ३ प्रवचनं ४ व्युत्सृजेत् ५ विज्ञः ६
अनन्तेषु एकेंद्रियादिपुंसयतं ७ विज्ञं

अध्ययन पचीशमं.

विमुक्ति.

(उपजाति छंद)

अनित्यत्वा०

अनित्य आवास^१ फरेज जंतुओ

सिद्धांत ए सांमळिने विचारो;

अगारनुं^२ बंधन छोडी पिज्ञो,

परिग्रहारंभ (सदा) निवारो. १ [१०८१]

पर्वताधिकार

खरा अनं जीवदपाळु भिन्नुओ

उत्कृष्ट ने विन्न फरे नपाणी;

१ अनित्य एकेंद्रियादि गतिओपां. २ घर. (family)

तुदंति बायाहिं अभिद्वं^१ णरा

सरोहि संगामगर्थं व कुंजरं २ (१०८२)

तहप्पंगारेहिं जर्णहिं हील्लिए,

म्सदफासा फरुसा उदीरिया

तितिकखए णाणि अंदुडचेतसा,

गिरिव्व वातेण ण संपवेवए. ३ (१०८३)

(रूप्यदृष्टाताधिकार)

उवेहमाणे कुसलेहिं^२ संवसे,

अक्कंत^३ दुक्खा तस थावरा दुही

अलूसए सव्वसहे महामुणी ।

तहाहि से सुस्समणे समाहिण^४ ४ (१०८४)

१ अभिद्वंति लेण्डुप्रहारादिभिः २ गीतार्थैः सह ३ अक्रांतदुः

खा अनभिप्रेतदुःखाः ४ समाख्यातः

तेने नरो बाणी तथा प्रहारे

संग्रामिना होयीपरे ज मारे. २ [१०८२]

तेवा जनो जो अपकीर्त्ति बोले,

कठोर शब्दादिकधी उखोले

ज्ञानी अदुष्टाशयधी सहे ते,

धुजे नहि पर्वत जेम वाते. ३ [१०८३]

रूप्याधिकार

मध्यस्थभावे रहि विज्ञसाये

हणे न दुःखी अस थावरा जे,

दुःखोधी बीता गणि, ते महामुनि

क्षमानिधि उत्तम साधु भाख्यो. ४ [१०८४]

विदू^१ णते^२ धम्मपयं अणुत्तरं
 विणीयतहण्हस्स मुणिस्स ज्ञायओ
 समाहियस्स गिसिहा व तेयसा
 तवो य पण्णा य जसो य वड्ढति ५ (१०८५)
 दिसोदिसि णंतजिणे ण ताइणा
 महव्वया खेमपदा पवेदिता
 महागुरू णिस्सयरा^३ उदीरिता
 तमं व तेऊ तिदिसं पगासया ६ (१०८६)
 सितेहिं भिक्खू असितो परिव्वए,
 असज्ज मित्थीसु चएज्ज पूअणं

१ विद्वान्-२ नतः ३ निःस्वकराः—कर्मापनयनकराः

विद्वान् ने धर्मपदानुचारी
 वृष्णा तजी निर्मल ध्यानचारी
 समाधिवाला मुनिना तपादि^१
 अभिशिखा जेम वधे प्रकाशी. ५ [१०९६]
 प्राता अनंता जिनदेव भाने
 महाप्रतो क्षेम करे प्रधाने;
 महागुरु कर्म हरू प्रकाशे,
 यथा वधे^२ तेजयी आध्य^३ नाशे. ६ [१०८६]
 बद्धो^४ विषे भिक्षु अबद्ध चाले
 स्त्रीमां असंगी रहि मान वाले;

१ तप, प्रज्ञा, अने यज्ञ. २ वधी दिशाओमां. ३ अंधारं. ४ धनवास्सां
 बंधाय.

अणिसिओ लोण मिणं तहा परं
ण मज्जाती कामगुणेहिं पंडिणं ७ (१०८७)

तिहा विमुक्कस्स परिण्णचारिणो
धितीमतो दुक्खखमस्स भिक्खुणो
विसुज्झए जं सि मलं पुरेकडं
समीरियं रुप्पमलं, व जोइणा^१ ८ (१०८८)

(भुजगत्वाधिकार) से हुं प्परिण्णासमयंमि वट्ठइ
णिराससे उवरयमेहुणे चरे;
भुजंगमे जुण्णतयं जहा जहे
विमुच्चती से दुहसेज्ज माहणे. ९ (१०८९)

१ ज्योतिषा—अग्निना.

निश्चा निवारी इह अन्य लोकनी,
न स्वीकरे^१ कामगुणो (ज) ज्ञानी. ७ [१०८७]

धरी परिज्ञा^२ त्रिविधे विमुक्त
दुःखो सहे छे यति धैर्ययुक्त
तेना टले कर्म मळो करेल
अग्निधी रूपातणुं जेम मेल. ८ [१०८८]

भुजगाधि

ते तो परिज्ञाक्रमयांज चाले
आशंस^३ ने मैथुन दूर टाले;
भुजंग मेले जिम जीर्ण कांचली
तथा मुनि दूर करे दुःखावळी ९ [१०८९]

(समुद्राधिकारः)

ज माहु ओहं सलिलं अपारगं^१

महासमुद्रं वं भुयाहिं दुत्तरं

अहेदणं परिजाणाहि पंडिण

से हू मुणी अंतकडे ति वुच्चइ. १० [१०९०]

जहाहि बद्धं इह माणवेहिं,

जहाय तेसिं तु दिमोक्ख आहिओ,

अहातहाबंधविमोक्ख जे विऊ .

से हु मुणी अंतकडे ति वुच्चइ ११ [१०९१]

इमंमि लोए परते य दोसुवि

ण विज्जइ बंधणं जस्स किंचिवि

१ अपारसलिलं

समुद्राधिकार

अपारपानीयमवाहयोगे^१दुस्तार महासागर^२ जेम लोणे

तेवोज संसार विचारी एह

खरे मु.नि अंत कोज तेह. १० [१८९०]

यथा इहां मानव बद्ध थाय,

यय. वळी बंध थकी मुकाय;

खरे खरे बंध दिमोक्ष एह.

जे ओलखे अंत करेज तेह. ११ [१८९१]

आ लोव मांन परलोक मां

जेने नहि बंधन होय कांइ

से हु णिरालंबणे अप्पतिट्ठे
कलंकली भावपहं^१ विमुच्चइ. १२

त्ति बेसि । [१०९२]

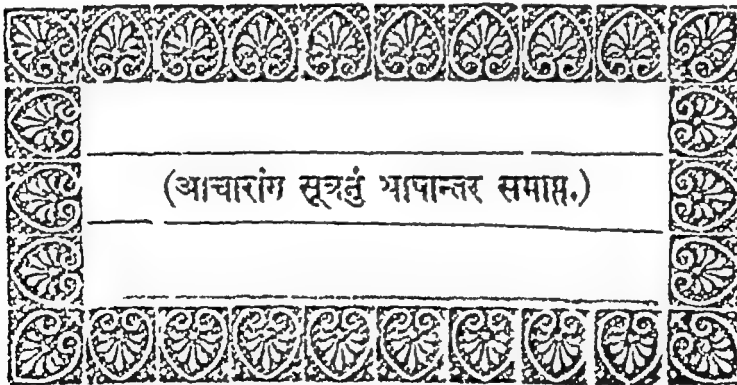
इत्याचारसूत्रं नाम प्रथमांगं समाप्तं.

[ग्रंथाग्रं. २५००]

१ संसारपर्यटनात्.

निराश ने अमलिवद्ध जेह
संसार मांगे भट्ठे न तेह.

१२ [१०९२]

मूल पाठस्य शुद्धि पत्रम्

[प्रथम श्रुत स्कंध]

कलम	पंक्ति	अशुद्धं	शुद्ध
१५	३	अप्पगे	अप्पेगे
"	"	ऊरु	उरु
२२	४	शे	से
३०	१	वीरे हिं	वीरेहि
३२	१	लज्जमाणा	लज्जमाणा
३५	२	कयवर	कयवर
४१	१	एग	एगे
५२	६	मत्ति	मेत्ति
५८	३	लाए	लेए
६९	१	सपेहाए	संपेहाए
७४	१	जाणि—तु	जाणित्तु
८५	३	खूज्जतं	खुज्जतं
९०	१	परिण्णाय	परिण्णाय,
९६	१	कुराई	कूराई
९८	१	अ ओहतरा	अणोहतरा
"	"	तीं	तीरं
१०१	२	परियदट्ठति	परियट्ठेइत्ति
१०४	१	जाणि—तु	जाणित्तु
१२०	१	थोधं	थोवं

१२३	१	आरिए०	आरिए आरियपणे
१२६	२	विणयण्णे	विणयण्णे
१२९	१	वहुंपी	वहुंपि
"	"	लध्धुं	लद्धुं
१३२	१	विपन्सी	विपस्सी
१४३	३	१४६	१४३
१४४	१	मुणी	मुणी,
"	"	जस्स,	जस्स
१६१	१	जे	जं
१९२	२	लध्धुं	लद्धुं
१९४	१	१९४	१९४ ^३
१९५	१	जमिणं	जमिणं
१९७	१	खुद्दिहिं	खुद्दिहिं
१९८	२	छिज्जइ	छिज्जइ,
२०८	२	उवरयसत्थस्स ^२	उवरयसत्थस्स पलियंतकर स्स
"	"	२०४	२०८
२१२	१	वीर	वीरा
२१८	१	माणंच.	माणंच,
"	२	मरणं चं	मरणंच
"	३	सत्थस्स	सत्थस्स
२२१	१	भगवंतो	अरहंता भगवंतो
२२२	२-३	सोवाहिएसु ^१	सोवाहिएसु
२२४	१	आइ-तु	आइत्तु
२३०	१	वहिया	वहियापास
२३४	१	अग्धाति	अग्धाति
२४३	१	विनु	वि

२४१	१	णिरुद्धाउयं	णिरुद्धाउयं
२५०	२	त्रिप्फंदमाणी	त्रिप्फंदमाणं
२५९	२	दारुणं	दारुणं
२६०	१	पलिच्छिदिय	पलिच्छिदिय
२६१	१	सफलत	सफलत्तं
२६२	१	संघडंदसिणो	संघडंदसिणो
२६३	३	विज्जति	विज्जति
२६६	२	माहेणं	मोहेण
२८२	१	परिग्गाहावन्ति	परिग्गाहावन्ति
२९०	१	अरिण्हिं	आरिण्हिं
२९१	२	तारितए	तारिस्मए
३०३	२	वियाहित्त	वियाहिते
३०६	१	तनीवेसणे	बन्नीवेसणे
"	२	पलिबाहिर	पलिबाहिरे
"	३	पडिक्कमाणे	पडिक्कममाणे
३०७	१	कायसं	कायसंफास
"	३	किट्ठांति	किट्ठति
३१२	३	आरंभोवयार	आरंभोवरया
३२०	२	वेयव्वति	वेयव्वन्ति
३२१	१	ए	जे
३२८	१	एत्थ	एत्थ
३२९	१	विणे-तुं	विणेत्तं
३३१	२	किन्हे	णकिन्हे
३३१	१	३६१	३३१
३३२	१	उयमा	उयमा
३४०	२	उचावए	उच्चवए
३४२	१	लाए	लोए

३४७	३	अणुपुव्वेणं	अणुपुव्वेण
३४८	३	मणि	मुणी
"	७	त	तं
३७१	७	अग्घायं	अग्घायं
"	२	असंभवेत्ता	असंभवेता
"	३	फरुस	फरुसं
३७७	२	उवहइ	उवेहइ
३८१	१	णममाणेहिं	णममाणेहिं
३८५	२	लाघवियं	लाघवियं
३९४	२	पहिग्गहं	पडिग्गहं
३९५	१	पापपुंछणं	पायपुंछणं
"	२	वियत्तुणवि	वियत्तुणवि
३९९	१	णेण	णेव
४००	१	इसे	इमे
४०२	१	सव्वंतो	सव्वतो
४०५	१	दंडंसी	दंडेभी
४०६	२	रूक्खमलंसि	रूक्खमूलंसि
"	६	भुताइं	भूताइं
"	"	समारब्भ	समारब्भ
४०८	४	भिकखू	भिकखु
४१५	२	परिष्साहा०	परिग्गहा०
"	३	खेय	खेयन्ने
४१८	१	मायाण्णे	मायण्णे
"	२	कालेगु०	कालेणु०
४१९	१	भिकखु	भिकखुं
"	५	उज्जालत्तए	उज्जालेत्तए
४२४	१	तस्सण	तस्सणं

११	११	णा	११	णो
४२८	६	तरसं	६	तस्सं
४२९	२	वत्थं	२	वत्थं
११	४	लाघवियं	४	लाघवियं
४३०	४	अभि०	४	अभि०
४३१	१	इत्तिरियं	१	इत्तिरियं
४३५	२	दलइस्समि	२	दलइस्सामि
११	४	जरसण	४	जरसणं
११	९	अधा०	९	अधा०
४३७	३	भेरव	३	भेरव
११	४	६	४	६
४४२	१	वक्कमे	१	वक्कमे
४५६	१	उत्तमे	१	उत्तमे
११	२	विहे चिट्ठ	२	विहरेचिट्ठ
४५९	१	बहुतरसु	१	बहुतरेसु
४९१	२	एगति या	२	एगतिया
४९५	५	दुक्खं	५	दुक्खं
५०९	१	चाएति	१	चाएति
५२१	१	सद्धरूवेसु	१	सद्धरूवेसु
५२२	४	रियंतित्ति	४	रियंतिते
५२६	१	भिक्खूणि	१	भिक्खुणि
५२७	१	ज्ज	१	ज्जं
५२८	४	गाहेज्जा	४	गाहेज्जा
५३६	४	जव०	४	अव०
५३८	१	पविसित्तु क्कमो	१	पविसित्तुकामे
५४२	१	भोग०	१	भोग०
५५६	१	पविसिज्जकामे	१	पविसिज्जकामे

५६१	३	हीरमाणं	हरिमाणं
५६२	४	णिक्रव	णिक्रव
५६३	१	ण	पुण
५६५	४	पुवामेव	पुवामेव
५६९	३	पितेणवा	पित्तेणवा
"	९	सक्कर	सक्करं
५७०	३	वग्धं	वग्धं
५७३	३	केवली	केवली
५७४	१	दलएज्ज	दलएज्जा
"	२	पव्वावा०	पुव्वाव०
५७५	११	वज्जणे	ववण्णे
५७६	१	परिमा०	परिभा०
५७९	३	अग्गापडसिं	अग्गापिडंसि
५८०	१०	णा	णो
५८२	२	असंण	असणं
"	३	तहप्पगरेण	तहप्पगारेण
५८३	१	भिकखु	भिकखू
"	"	सज्जं	सेज्जं
"	२	यित्तमंताए	चित्तमंताए
"	३	कोट्ठिति	कोट्ठित्ति
"	४	चाउलप०	चाउपल०
"	"	५८४	५८३
५८६	१	एवं	एयं
५९९	७	आहट्टु	आहट्टु
६००	३	सरभिगधाणि	सुरभिगंधाणि
६०२	२	पिप्पलि०	पिप्पलि०
६०६	४	वोय	वीयं

६०९	२	विभंग	विभंग
६१२	१	जाणेजा	जाणेज्जा
"	२	चोय	चोयं
६१७	७	रो	परो
६२७	२	विवन्नं	विवन्नं
६२८	२	व	वा
६३०	३	अट्टि०	अट्टि०
६३७	०	६३३	६३७
"	२	चाउपलंयं	चाउपलंयं
६४७	३	सजयामेव	संजयामव
६५०	२	कट्टिए	कट्टिए
६५१	२	पडियए	पडियाए
६६०	२	सुण्हाओ	सुण्हाओ
"	४	भवति	भवति
६६२	२	पडिलोमे	पडिलोमे
६६६	१	भिक्षूणि	भिक्षुणि
६६९	२	मुज्जो	भुज्जो
६७१	१	दाहिण	दाहिणं
६७३	८	णिग्घोसं	णिग्घोसं
६८५	२	गंतु	गंतुं
६८९	१	पण	पुण
"	४	पणस्स	पण्णस्स
६९०	३	विण०	विण्ण०
६९६	२	अप्पडं	अप्पंडं
"	३	सते	संते
७०१	१	अहा	अहासं
६	२	जाणज्जा	जाण्ज्जा

७०५	१	भि खुणि	भिकखुणि
७१८	३	ददुट्ट	उदुट्ट
७१९	३	उज्जुय	उज्जुयं
७३८	४	ससिणि०	ससिणि०
७४५	२	विक्कुज्जि	विक्कुज्जियं
७४७	२	लया	लयाओ
७४९	२	आगसाह	आगसह
७६२	१	भिकखणी	भिकखुणि
७६३	२	वियाल	वियालं
७७१	१	चत्तारि	चत्तारि
७७४	३	सकिरिय	सकिरियं
७७५	१	आमंतमाणे	आमंतेमाणे
७७६	४	घातियं	घातियं
७८०	१	अतीलक्खे	अंतलिक्खे
७८३	५	एयप्पगाराहि	एयप्पगाराहिं
"	६	मा णवा	माणवा
७८६	१	असण	असणं
७९४	१	भिकखुणि	भिकखुणि वा
७९७	२	रूडा	रूडा
७९८	१	क्खू	भिकखू
८०७	२	भिकखू०	भिकखू०
"	"	घट्टं	घट्टं
८०९	५	वग्घा	वग्घा
८२३	१	अप्पंड	अप्पंडं
८६८	२	भोगी	भोगा
८८०	४	उ गह०	उग्गह०
८८५	१	उवागाळि०	उवागच्छि०

८८६	२	संसताण	ससंताण
९०४	३	पडिमा	पडिमा
९३२	२	अण्णयरंसि	अण्णयरंसि
९३६	१	भिकखु	भिकखु
९३९	३	थंडिलंसि	थंडिलंसि
९४२	१	ढहेसु	ढाहेसु
९४४	१	थंडिलं	थंडिलं
९४६	२	वणांसि	वणांसि
९५१	४	सदाइं	सदाइं
९५६	३	अण्णयरइं	अण्णयराइं
९६४	३	णिणिज्जमाण	णिणिज्जमाणे
"	"	अभिस०	अभिसं०
९६७	२	सदेहिं	सदेहिं
९७२	१०	व	वा
९७३	४	अब्भंगे ज	अब्भंगेज्ज
९७५	५	घा	वा
"	१२	अण्णयरेण	अण्णयरेणं
९८०	२	पमज्जज्ज	पमजेज्ज
९९९	७	वणमिग	वणीमग
१०००	४	पुव्वीए	पुव्वीए
१००२	२	वद्धमाणै	वद्धमाणे
१०१५	१६	गोसीसरत्त०	गोसिसरत्त०
१०१६	८	लेपाहि	लेसाहि
१०१६	११	मेरी	भेरी
१०१८	३	भूत	भूत
"	४	लोम	लोम
१०२२	२	संजमेण	संजमेणं

१०४२	१	भ वणा	भावणा
१०४५	१	आ ए	आणाए
१०४६	२	थूल	थूलं
१०४८	१	जाती	जाई
१०६२	३	गिण्हज्जा	गिण्हेज्जा
१०६८	२	राम	राम

न्याय शुद्धिात्रम्

(फुटनोट)

(प्र० श्रु०)

पृष्ठ	न्यासनं	अशुद्धं	शुद्धं
६	१	अभिध्यात्	आभधात्
१०	३	इत्युक्त्वा	इत्युक्त्वा
३७	१	शांतिर्मरणं	शांतिमरणं
७७	२	जिनमते.	
७९	६	अवग्रहाद्	अवग्रहाद्
८२	३	बद्ध	बद्धा
९५	६	प्रतिकूलान	प्रतिकूलान
१०१	२	विद्वांसो	विद्वांसो
१०४	४	अनतिक्राम्य	अनतिक्राम्य
११६	४	सयमस्य	सयमस्य
१२९	५	कुर्या	कुर्याः
१४०	५	पाकस्थानं	पाकस्थानं
१४२	५	तद	तदधः

(द्वि० श्रु०)

१७८	१	लोभटर्क	लोभटर्कं
१९३	४	कंदल्यदि	कंदल्यादि
११	५	आद्रक	आद्रकं
२१६	१	कायेत्सर्ग	कायोत्सर्ग
२१८	२	काष्ठादिभिः	काष्ठादिभिः
२४०	२	चित्राक	चित्राकीर्ण
२६७	४	व्यतरा०	व्यंतरा०
२९६	१	आहरस्वैत्	आहरस्वैत्त

भाषांतरनुं शुद्धि पत्र.

श्रुत स्कंध पहिलो.

कलम	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	कलम	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
४	५	छ	छे	३२४	२	जिनप्रवाद	जिनप्रवाद
१४	२	तार्थकर	तीर्थकर	३३६	१	रहेता	रहेतो
७३	३	तेभने	तमने	३३९	६	श्लीपदेराग	श्लीपदरोग
९६	१	क्रूर	क्रूर	"	९	थरण	मरण
१८६	२	करवा	करवा	३४८	२	वत्तनारा	वत्तनारा
१९७	१	सगळा	सघळा	३५८	२	निदाप	निर्दोष
२००	२	आचारवा-	आचारवा-	३९५	४	घ	घर
		णा	ळा	४०१	१	नि त	निवृत्त
२०१	२	आसंयम	असंयम	४१५	२	धारत	धारता
२३८	२	केवाळी	केवळी	४२२	७	हितपणामां	रहितपणामां
२३९	१	वकवाधे	वकवाद	४२७	५	तेवा	तेवा
२४४	१	त्याग	त्याग	४२८	४	हाये	होय
२५६	१	दंद्रियो	इंद्रियो	४३१	११	मखु	कखुं
२५९	२	मा	माटे	४३५	८	प्रतिपा	प्रतिज्ञा
२६२	१	सत्म	सत्य	४४०	१	गदावी	घदावी
२६४	१	निष्पजन	निष्पयोजन	४४४	४	आर्तव्यान	आर्तध्यान
२८९	२	वजन	वचन	४७२	२	भावना	भावना
२९०	३	मुमुक्षाओ	मुमुक्षुओ	४७३	२	सजवि	सजीव
२९१	२	शाक्ता	शाक्या	५०९	१	रागा	रोगो
६०२	१	मायावा	मायावा				
३०५	१	सूत्रार्थमां	सूत्रार्थमां				
३२०	१	कटलाएक	कटलाएक				

(द्वि० श्रु०)

५३०	१	अन्यताथि-	अन्यतीथि	७४१	९	जंघा	जंघा
		क	क	७५७	१	आयाए	आर्याए
५३३	३	राख्या	राख्यो	७५९	१	वटमागु	वेटमारु
५३५	३	वहोरुं	वहोरुं	७९२	३	घना	घरना
५५२	२	त्या	त्यां	"	"	अगला	अर्गला
५६१	५	क	के	८०८	३	वकरी	वकरी
५६२	४	होथ	होय	८२२	२	व	वरनु
५६७	२	चडाववा	चडाववा	८२८	१	पाषणो	पाषाणो
५७४	३	वूर्वे	पूर्वे	८३२		संवंधी	संवंधी
५७६	१	श्रमणं	श्रमण	"	३	वस्त्राधारी	वस्त्रधारी
५७९	१	भिर्क्षे	भिक्षार्थेज-	८३३	३	जणाय	जणायतो
			तां	८३९	२	आयुष्मन्	आयुष्मन्
"	"	राष	रस	८४६	१	चामढ	चामडा
"	"	जातसेलु-	लोलुपी	८४७	३	पत्र	पात्र
		पा		८५१	२	उत्कर्ष	उत्कर्ष
५८७	१	ज	जे	८५३	२	चरवी	चरवी
५९०	२	फरवो	करवो	८५८	३	वावतो	वावतो
६२३	२	माडे	मांडे	८८९	१	आवा	आंवा
६२९	२	वनपति	वनस्पति	८९०	१	कटवा	कटका
६३१	२	वीड	वीड	९००	१	वाद	वाद
"	१०	हाय	होय	९११	१	वावतम	वावतमां
६३३	६	छु	छे	९१२	२	जणाय	जणाय
६३५	२	ओ	ए	९२६	१	निर्वीज	निर्वीज
६५५	२	तथ	तथा	९३६	३	गुफाआमा	गुफाओमां
६५६	१	मकांन	मकान	९४६	४	स्थेळामां	स्थेळोमां
६५९	४	वितर्क	वितर्क	"	"	पाणी	पाणी
६६४	१	गृह थो	गृहस्थो	९५३	९	तळाव	तळाव
६७०	१	तेवो	तेवा	९८५	१	संपूर्णता	संपूर्णता
७०८	१	प्रमाजा	प्रमार्जी	१०००	३	धात्रीओ	धात्रीओर्या
७१८	३	र तो	रस्तो	१०१७	१०	शकु	शक्र
७१९	१	रस्ताम	रस्तामां	१०२०	१	संवंधी	संवंधि
"	२	आपवी	आवी	१०२४	३	न रोगे	नायोगे
७२०	४	केवण	केवल	१०२९	३	त्रिविधे	त्रिविधे
७२३	३	यमी	संयमी	१०७१	२	द्वेशो	द्वेशो

